Issa**’s*2. să**

În *Ziua Independenţei,* cel mai îndrăgit roman al lui Richard Ford, odiseea plină de umor şi melancolie a lui Frank Bascombe atinge tensiunea maximă. Acum agent imobiliar în Haddam, adevărat topos american, ilustrativ pentru un anumit tip de existenţă în suburbiile elegante din New Jersey, Frank caută strategii de supravieţuire după evenimentele traumatizante din viaţa sa – moartea fiului mai mare, divorţul, despărţirea de Vicki Arcenault, singura femeie care i-a mai putut trezi sentimente după ce a pierdut-o pe soţia sa, Ann. Pe jumătate un *road novei, Ziua Independenţei* e o carte mai intensă şi mai alertă decât *Cronicarul sportiv,* iar călătoria pe care o fac cei doi, tată şi fiu, cu ocazia zilei de 4 Iulie, ţine cititorul în alertă până la ultima pagină. Deopotrivă frescă a Americii contemporane, scrisă cu o acuitate a observaţiei demnă de John Steinbeck şi cu umor debordant, dar şi roman psihologic, *Ziua Independenţei* reuşeşte să conserve statutul arhetipal al lui Frank Bascombe.

RICHARD FORD
Ziua Independenţei
Traducere din engleză şi note de IULIA GORZO
hulmanitas

La preţul de vânzare se adaugă 2%, reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează
Uniunii Scriitorilor din România, cont nr. R044 RNCB 5101 0.000 0171 0001.
B.C.R. Unirea, Bucureşti.
Coperta: IONUŢ BROŞTIANU
Redactor: ANDREEA RĂSUCEANU
Tehnoredactor: MANUELA MĂXINEANU

DTP: DUMITRU OLTEANU, CARMEN PETRESCU
Corectori: GEORGETA-ANCA IONESCU, ANCA DRĂGHICI, IULIANA POP
Lucrare executată la C.N.l. „CORESI" S.A.
RICHARD FORD *INDEPENDENCE DAY* Copyright © 11995 by Richard Ford All rights reserved.
© HUMANITAS FICTION, 2009, pentru prezenta versiune românească
EDITURA HUMANITAS FICTION Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74 www.humanitas.ro
Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel. /fax 021/311 23 30
C.P.C.E.
— CP 14, Bucureşti e-mail: cpphumanitas.ro www.libhumanitas.ro
Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României FORD, RICHARD
Ziua Independenţei / Richard Ford; trad. de Iulia Gorzo.
— Bucureşti: Humanitas Fiction, 2009 ISBN 978 – 973 – 689 – 319 – 3 I. Gorzo, Iulia (trad.)
821.111 (73) – 31 = 135.1

Kristina în Haddam, vara pluteşte pe deasupra străzilor ale căror linii sunt îndulcite de copaci ca balsamul parfumat emanat de un zeu nepăsător şi languros, iar lumea prinde cadenţa propriilor ei imnuri misterioase. Peluzele umbroase zac încremenite şi umede în zorii de zi. Afară, în tihna matinală de pe Cleveland Street, aud paşii unui alergător solitar, care trece tropăind, coboară dealul spre Taft Lane şi traversează în dreptul Şcolii Corale, ca să alerge acolo în iarba udă. În cartierul negrilor, bărbaţii stau pe verande, cu pantalonii suflecaţi până deasupra şosetelor, sorbindu-şi cafeaua în căldura tot mai intensă şi leneşă. Cursul de ameliorare a mariajului ţinut la liceu (de la 4 la 6) s-a terminat, iar membrii săi năuci, cu ochii cârpiţi, se întorc acasă pentru încă un pui de somn. În timpul ăsta, pe terenul de sport, orchestra noastră studenţească îşi începe cele două reprize zilnice de

repetiţii, intrând în priză pentru 4 iulie:

— Bum-Haddam, bum-Haddam, bum-bum-ba-bum. Haddam-Haddam, pe ei! Bum-bum-ba-bum!

Ştiu că altundeva, pe coastă, barometrul indică ceaţă. Căldura devine tot mai apăsătoare, un miros metalic mi se strecoară în nări. Primii nori ai unei vijelii de vară se furişează deja pe deasupra culmilor munţilor şi e mai cald unde locuiesc *ei* decât unde locuim noi. Departe, pe ruta principală, briza e perfectă ca să auzi Amtrak-ul, „Cursa specială pentru comercianţi", gonind spre Philly. Şi pe aceeaşi briză se apropie plutind un miros sărat de mare de la nenumărate mile depărtare, amestecându-se cu arome vagi de rododendron şi cu mireasma ultimelor azalee viguroase ale verii.

Dar pe strada mea, în primul cvartal umbrit de pe Cleveland, domneşte dulcea tăcere. La un cvartal depărtare, cineva bate cu răbdare o minge de baschet: scârţ… apoi o respiraţie… apoi un râset, o tuse… *„Biiine, aşaaa* te vreau". Dar nu prea tare. În faţa casei familiei Zumbro, la două numere mai încolo, muncitorii de la drumuri termină în tăcere o ţigară înainte să-şi pornească maşinăriile şi să tulbure iar praful. Refacem pavajul vara asta, punem „ţevi" noi, replantăm gazon pe pământul cenuşiu, montăm borduri noi cu dolarii noştri noi şi mândri din impozite – cu muncitori şireţi, toţi din Capo Verde şi Honduras, din oraşe mai sărace de la nord de noi. Sergeantsville şi Lit de York. Stau şi se holbează în tăcere lângă încărcătoarele lor galbene, nivelatoarele şi excavatoarele lor, în timp ce maşinile lor particulare lucioa.se Camaro şi Clievy *low riders* – sunt parcate după colţ, ferite de praf într-un loc unde mai târziu va ajunge umbră.

Şi dintr-odată clopotele de la Sf. Leon cel Mare: gong, gong, gong, gong, gong, gong, apoi o melodie matinală suavă şi dojenitoare cântată de bătrânul Wesley însuşi:

— Deşteptaşi-vă, voi, care vă veţi mântui, deşteptaţi-vă întru curăţirea sufletelor voastre.

Deşi aici nu-i chiar cuşer totul, în ciuda unui început bun. (E vreodată ceva *chiar* cuşer?)

Eu însumi, Frank Bascombe, am fost atacat pe Coolidge Street, la o stradă distanţă de-aici, la sfârşitul lui aprilie, chiar pe înserat, în timp ce mergeam cu pas vioi spre casă după o tranzacţie încheiată la agenţia noastră imobiliară, sperând că mai am şanse să prind ştirile de seară, cu o sticlă de Roederer – un cadou de la un proprietar recunoscător pe care-l umplusem de bani – sub braţ. Trei tipi tineri, dintre care unul mi se părea cunoscut – un asiatic –, dar pe care n-am reuşit totuşi să-l identific ulterior, au coborât gonind în zigzag de pe trotuar pe nişte minimotociclete, m-au pocnit în cap cu o sticlă uriaşă de Pepsi şi şi-au văzut de drum chiuind. N-am păţit nimic şi nici nu mi s-a furat nimic, deşi am căzut năuc la pământ şi am zăcut în iarbă zece minute într-un vârtej buimac, fără să mă vadă nimeni.

Mai târziu, la începutul lui mai, casa familiei Zumbro şi încă una au fost jefuite de două ori în aceeaşi săptămână (prima oară le scăpaseră nişte lucruri, aşa că s-au întors după ele).

Şi apoi, spre uluirea noastră, Clair Devane, singura noastră agentă de culoare, o femeie cu care avusesem o „legătură" scurtă, dar intensă în urmă cu doi ani, a fost ucisă în mai într-un apartament de pe Great Woods Road, lângă Highston, pe care trebuia să-l prezinte: legată şi imobilizată, violată şi înjunghiată. Niciun indiciu valabil lăsat în urmă – doar un bileţel roz de înştiinţare care zăcea pe parchetul din antreu, cu scrisul ei rotund: „Familia Luther. Abia au început să caute. Nouăzeci şi ceva. Ora 15.00. Ia cheia. Cină cu Eddie". Eddie era logodnicul ei.

În plus, preţurile tot mai mici ale proprietăţilor plutesc acum printre copaci ca o ceaţă incoloră şi inodoră ce se strecoară în aerul încremenit de unde o aspiră toţi, o simt toţi, deşi noile noastre facilităţi – noile maşini de poliţie şi treceri de pietoni, crengile îngrijite ale copacilor, cablurile electrice îngropate, chioşcul renovat al fanfarei, planurile pentru parada de 4 iulie – fac tot ceea ce e

cetăţeneşte posibil ca să ne abată mintea de la griji, să ne convingă că grijile noastre nu sunt griji sau cel puţin nu sunt doar ale noastre, ci ale tuturor – ale nimănui – şi că ţara asta înseamnă până la urmă să ţii drumul drept, să mergi înainte, să înfrunţi natura ciclică a lucrurilor, iar cine gândeşte altfel înseamnă că pune pe fugă optimismul, e paranoic şi are nevoie de „îngrijiri" costisitoare în afara statului.

Şi, practic vorbind, deşi sunt conştient că un eveniment e rareori cauza altuia pur şi simplu, trebuie să însemne *ceva* pentru un oraş, pentru *esprit*ul local, atunci când valorile sale scad pe piaţa liberă. (Altfel de ce-ar mai fi preţurile imobiliarelor un indiciu pentru bunăstarea naţiunii?) Dacă, de pildă, acţiunile unei firme altfel sănătoase care face brichete de cărbune ar fi în cădere liberă, *compania* ar reacţiona prompt. „Oamenii** săi ar sta la birouri o oră în plus după căderea serii (asta dacă nu sunt concediaţi pe loc); bărbaţii s-ar duce acasă mai epuizaţi decât de obicei, fără flori în mâini, ar rămâne până mai târziu în amurgul violet holbându-se la crengile copacilor care se cer tăiate, le-ar vorbi mai puţin blând copiilor, ar opta pentru o sticlă de Pimm'se în plus înainte de a cina cu soţia, apoi s-ar trezi în mod straniu la ora patru cu puţine idei în minte, şi nici alea grozave. Numai cu o stare de agitaţie.

Şi aşa se face că peste tot în Haddam, cu toată letargia verii, pluteşte printre locuitorii noştri o senzaţie nouă cum că dincolo de teritoriul nostru s-ar afla o lume nebună şi o teamă nelămurită, una cu care cred că nu se vor obişnui niciodată, una la care nu vor apuca să se adapteze înainte să moară.

Desigur, una dintre tristeţile vieţii de adult este că vezi la orizont, venind către tine, chiar acele lucruri la care nu te vei adapta niciodată. Le vezi ca pe nişte probleme, te dai de ceasul morţii din cauza lor, iei hotărâri, măsuri de precauţie, îţi fabrici mecanisme corectoare; îţi spui că va trebui să-ncepi să faci altfel lucrurile. Doar că n-o faci. Nu poţi. Cumva e deja prea târziu. Şi poate că e chiar mai rău

decât atât: poate că nu lucrul acela pe care-l vezi venind de departe e cel adevărat, cel care te sperie, ci ceea ce urmează după el. Şi ceea ce te temeai că se va întâmpla s-a produs deja. În esenţă, e ca atunci când realizăm că toate noile progrese ale ştiinţei medicale nu ne vor fi de niciun folos, şi cu toate astea le aclamăm, sperăm că un vaccin va fi gata la timp, credem că sunt încă şanse de mai bine. Doar că şi aici e prea târziu. Şi iată cum viaţa noastră se termină înainte de a ne fi dezmeticit. Ne e dor de ea. Şi, vorba poetului: „Felurile în care ne e dor de vieţile noastre sunt însăşi viaţa.**

Azi am ajuns devreme, în biroul meu de la etaj, de sub streaşină, ca să mă uit pe o ofertă trecută la „exclusivitate** aseară, chiar înainte de sfârşitul programului şi pentru care s-ar putea să am clienţi interesaţi încă clin cursul zilei de azi. Ofertele apar frecvent în felul ăsta neaşteptat, providenţial: un proprietar dă pe gât câteva Manhattan-uri, face un tur de după-amiază prin curte ca să strângă bucăţile de hârtie care au zburat din gunoiul vecinului, adună cu grebla ultimele frunze umede, fecunde ale iernii de sub forsiţia sub care zace îngropat bătrânul lui dalmaţian, Pepper, examinează cu atenţie cucuta pe care el şi soţia lui o plantaseră ca gard viu cu mult timp în urmă, când erau tineri însurăţei, face o plimbare nostalgică înapoi prin camerele pe care le-a zugrăvit, prin băile tencuite cu mult după miezul nopţii, timp în care mai trage două pahare ţepene, urmate violent de un mare hău căscat din senin şi de un suspin înăbuşit al inimii după o viaţă de mult pierdută la care toţi (dacă vrem să trăim mai departe) trebuie să renunţăm… Şi bum – în două minute e la telefon, deranjând un agent imobiliar oarecare de la o cină liniştită în familie şi, peste încă zece minute, toată tărăşenia e gata. E un fel de progres. (Printr-o coincidenţă fericită, clienţii mei, domnul şi doamna Joe Markham, au sosit cu maşina de la Vermont chiar noaptea trecută şi e foarte posibil să parcurg tot circuitul – de la ofertă la vânzare – într-o singură zi. Recordul, care nu-mi aparţine,

e de patru minute.)

Cealaltă obligaţie pe care o am la ora asta matinală presupune scrierea editorialului pentru ghidul lunar al firmei noastre „Cumpărător versus vânzător” (livrat gratuit tuturor proprietarilor de imobile care trăiesc şi plătesc impozite în Haddam). Luna asta îmi reglez tirul ideilor după probabila prăbuşire a pieţei imobiliare care va însoţi apropiata Convenţie a Democraţilor, când necarismaticul guvernator Dukakis, mintea genială din spatele sinistrului Miracol din Massachusetts[1], va lua potul, apoi va merge întins spre victoria din noiembrie – o speranţă personală, dar o perspectivă care-i face să paralizeze de frică pe majoritatea proprietarilor din Haddam, din moment ce mai toţi sunt republicani, îl iubesc pe Reagan cum îl iubesc catolicii pe papă, dar se simt totuşi revoltaţi şi înşelaţi de numărul de clovn pe care-l face vicepreşedintele Bush în calitate de nou lider al lor. Argumentaţia mea porneşte de la celebra zicere a lui Emerson din *Self-Reliance*: „A fi mare înseamnă a fi neînţeles”, pe baza căreia am formulat ipoteza cum că guvernatorul Dukakis are în vedere mai multe „probleme exclusiv financiare” decât îşi închipuie majoritatea votanţilor; că nesiguranţa economică e un plus pentru democraţi; şi că ratele dobânzilor, care tot anul au fost pe butuci, o să atingă 11% până de Anul Nou chiar dacă William Jennings Bryan ar fi ales preşedinte şi s-ar reinstitui Silver Standard. (Şi ideile astea îi sperie de moarte pe republicani.) „Deci ce mama dracului”, e esenţa argumentaţiei mele, „situaţia s-ar putea agrava cât ai clipi. Acum e timpul să încercaţi marea imobiliară cu degetul. Vindeţi! (sau cumpăraţi)”.

În aceste zile văratice, viaţa mea e, cel puţin în aparenţă, întruchiparea simplităţii. Duc o existenţă fericită, deşi uşor buimacă, de burlac la patruzeci şi patru de ani, în casa fostei mele soţii de pe Cleveland numărul 116, în partea cu „Străzile preşedinţilor” din Haddam, New Jersey, unde lucrez ca asociat al agenţiei imobiliare Lauren-Schwindell de pe Seminary Street. Poate că ar

1 Perioadă de creştere economică accentuată în statul Massachusetts, în anii 1980. ’

trebui să spun, mai bine, fosta casă a fostei mele soţii, Ann Dykstra, în prezent doamna Charley O'Dell de pe Swallow Lane numărul 86, Deep River, Connecticut. Acolo stau şi cei doi copii ai mei, deşi nu ştiu sigur cât de fericiţi sunt sau ar putea să fie.

Configuraţia evenimentelor care m-au condus la această meserie şi în această casă anume ar putea să pară neobişnuită, cred, dacă luaţi ca model de continuitate umană cine ştie ce ziar alb din Middletown de la începutul secolului, branşat la realităţile din Indiana, sau un profil de „viaţă ideală a unei familii americane" promovat de cine ştie ce *think tank* de dreapta – care are câţiva directori care stau aici, în Haddam –, dar asta-i doar propagandă pentru un mod de viaţă pe care nimeni nu l-ar putea avea fără acces direct la medicamentele inhibitoare de impulsuri şi provocatoare de nostalgie pe care ei ţi le refuză (deşi sunt convins că *ei* au camioane pline cu aşa ceva). Dar, pentru orice persoană cu judecată, viaţa mea văzută la microscop ar putea părea mai mult sau mai puţin normală, plină de întâmplările şi incongruenţele de care niciunul dintre noi nu scapă şi care nu dăunează cine ştie ce unei existenţe altfel cu nimic ieşite din comun.

În dimineaţa asta, totuşi, plec într-o excursie de weekend cu unicul meu fiu, care, spre deosebire de majoritatea celorlalte explorări ale mele, promite să fie marcată de fapte de viaţă importante. Excursia asta e însoţită, la drept vorbind, de o senzaţie ciudată de *sfârşit*, ca şi cum o perioadă însemnată a vieţii – a mea *şi* a lui – se apropie, dacă nu de o încheiere definitivă, atunci măcar de un fel de viraj abrupt şi înnoitor în caleidoscopul lucrurilor, o schimbare pe care ar fi o prostie s-o iau în derâdere, şi n-o iau. (Impulsul de a citi *Self-Reliance* e semnificativ aici, ca şi sărbătoarea însăşi – sărbătoarea mea seculară preferată, pentru că e publică şi pentru scopul ei implicit de a ne lăsa exact aşa cum ne-a găsit: liberi.) Toate astea se întâmplă – în exces – în preajma aniversării divorţului meu, un moment în care alunec de obicei în depresie şi

iluzoriu şi petrec zile în şir frământându-mă din cauza acelei veri din urmă cu şapte ani când viaţa mea a luat-o rău pe arătură, iar eu, oarecum buimac, n-am reuşit s-o redresez.

Dar mai întâi de toate o să plec azi după-masă în sud, la South Mantoloking, pe Jersey Shore, pentru întâlnirea obişnuită de vineri seara cu prietena mea (nu există niciun termen mai politicos sau mai potrivit, până la urmă), Sally Caldwell cea blondă, înaltă şi cu picioare lungi. Cu toate că şi aici ar putea fi rost de necazuri.

De zece luni deja, între mine şi Sally există ceea ce mi s-a părut a fi o idilă perfectă de tipul „fiecare la casa lui", oferindu-ne reciproc porţii generoase de companie, încredere (atât cât e nevoie), siguranţă în termeni rezonabili şi suficient extaz picant, netranscendent – totul în termenii unui „spaţiu" alocat mai mult decât suficient şi ai prezumţiei categorice de *laissez-faire* (care nu mi-e de mare folos), păstrând în acelaşi timp un respect profund faţă de lecţiile valoroase şi de intensa panoplie de greşeli a vieţii adulte.

E drept, nu e dragoste. Nu chiar. Dar e mai aproape de dragoste decât tandreţurile anemice pe care şi le oferă cu târâita majoritatea oamenilor căsătoriţi.

Şi totuşi în ultimele săptămâni, din motive inexplicabile, în amândoi s-a trezit ceea ce nu pot numi altfel decât o *jenă* ciudată, care s-a extins până şi la partidele noastre de obicei fierbinţi de amor şi chiar până la frecvenţa vizitelor pe care ni le facem; de parcă drepturile pe care le deţinem asupra atenţiilor şi afecţiunii celuilalt se transformă şi slăbesc şi acum de noi depinde să formăm o legătură nouă pentru un ataşament mai serios, mai de durată – doar că niciunul din noi nu prea a dovedit până acum c-ar fi în stare de asta şi eşecul ne dezorientează.

Noaptea trecută, la un moment dat după ora douăsprezece, după ce dormisem deja o oră, mă trezisem de două ori, îmi sucisem şi răsucisem perna şi mă perpelisem pe tema excursiei cu Paul, dădusem pe gât un

pahar cu lapte, mă uitasem la Canalul Meteo, apoi mă instalasem să citesc un capitol din *Declaraţia de Independenţă* – lucrarea clasică a lui Carl Becker pe care, alături de *Self-Reliance,* am de gând s-o folosesc ca „text” cheie ca să comunic cu fiul meu cel dezorientat şi să-i transmit pe această cale informaţii importante – a sunat Sally. (Apropo, cărţile astea nu sunt defel poticnite, greoaie sau plictisitoare, aşa cum păreau în şcoală, ci dau pe dinafară de lecţii utile, profunde, aplicabile direct sau metaforic dilemelor stufoase ale vieţii.)

— Salut-salut. Ce mai e nou? întrebase, cu o notă de reţinere forţată în vocea ei de obicei mieroasă, ca şi cum telefoanele în miez de noapte n-ar fi o practică obişnuită la noi, cum de altfel nici nu sunt.

— Tocmai îl citeam pe care Becker, care e excelent, am spus, deşi eram în gardă. După părerea lui, toată chestia cu Declaraţia de Independenţă a fost o încercare de a dovedi că răzvrătirea era un cuvânt nepotrivit pentru ceea ce pregăteau părinţii fondatori. A fost un război iscat din cauza alegerii unui cuvânt. E de-a dreptul uluitor.

Ea oftase.

— Care era cuvântul potrivit?

— Oh. Bun-simţ. Natură. Progres. Vrerea lui Dumnezeu. Karma. Nirvāṇa. Toate astea însemnau cam acelaşi lucru pentru Jefferson, Adams şi băieţii ăia. Erau mai deştepţi decât noi.

— Credeam că era mai mult decât atât, spusese ea. Apoi continuase: Viaţa mi se pare dintr-odată apăsătoare. Uite-aşa, brusc, în seara asta. Ţie nu ţi se pare?

Eram conştient că mi se transmiteau mesaje codificate, dar habar n-aveam să le descifrez. Era posibil, m-am gândit, ca vorbele astea să facă intrarea anunţului că nu voia să mă mai vadă niciodată – lucru care s-a şi întâmplat. („Apăsătoare” fiind folosit aici cu sensul său secundar de „intolerabil”.)

— E ceva ce încearcă din răsputeri să iasă la suprafaţă, doar că nu ştiu ce anume, spusese ea. Dar trebuie să aibă legătură cu mine şi cu tine. Nu eşti de acord?

— Mă rog. Poate, am spus. Nu ştiu. Stăteam rezemat de veioza de pe noptieră, sub harta mea preferată cu Block Island, cu Beckerul cel vechi, mucegăit şi adnotat pe piept, cu ventilatorul de la fereastră (am preferat să nu-mi pun aer condiţionat) impregnându-mi cearşafurile cu parfumul nopţii răcoroase a suburbiei. Nimic nu-mi lipsea în momentul ăla, în afară de somn.

— Pur şi simplu simt că lucrurile au devenit apăsătoare şi că îmi lipseşte ceva, repetase Sally. Eşti sigur că nu simţi şi tu acelaşi lucru?

— Trebuie să-ţi lipsească anumite lucruri ca să ai altele.

Era un răspuns idiot. Aveam senzaţia că s-ar putea să dorm, dar că a doua zi o să-mi fie totuşi greu să mă autoconving că discuţia asta nu avusese loc – ceea ce iarăşi nu e foarte neobişnuit la mine.

— Am visat ceva în noaptea asta, spusese Sally. Eram în casa ta din Haddam şi tu făceai întruna curăţenie peste tot. Eram cumva soţia ta, dar parcă mă temeam de ceva. În vasul toaletei noastre era o apă albastră şi la un moment dat ne-am dat mâna pe treptele tale de la intrare – ca şi cum mi-ai fi vândut propria ta casă. Şi apoi te-am văzut fugind ca din puşcă în mijlocul unui lan mare de porumb, cu braţele întinse ca Iisus sau cam aşa ceva, exact cum era în Illinois.

De-acolo se trage ea – grânarul nepăsător, creştin.

— într-un fel eram liniştită. Dar per ansamblu totul părea foarte, foarte sufocant şi haotic şi nimeni nu putea face nimic ca lumea. Şi aveam în mine neliniştea asta chiar şi în vis. Apoi m-am trezit şi am simţit nevoia să te sun.

— Mă bucur că m-ai sunat, am spus. Totuşi, nu pare chiar aşa de grav. N-ai fost urmărită de animale sălbatice care să semene cu mine şi nici n-ai fost aruncată din avion.

— Nu, spusese ea şi păruse să mediteze la aceste posibilităţi. Departe, în noapte, se auzea un tren. Doar că mi-era aşa de frică. A fost un vis foarte intens. Eu n-am de obicei vise intense.

— Eu încerc să uit ce visez.

— Ştiu. Eşti foarte mândru de chestia asta.

— Ba nu sunt. Dar nu par niciodată suficient de misterioase. Le-aş ţine minte dacă mi s-ar părea interesante. În noaptea asta am visat că citeam şi *chiar* citeam.

— Nu pari prea interesat de toate astea. Poate că nu-i momentul potrivit pentru o discuţie serioasă. Părea stânjenită, ca şi cum aş fi luat-o peste picior, ceea ce nu era adevărat.

— Totuşi, mă bucur că-ţi aud vocea, am spus, gândindu-mă că avea dreptate. Era miezul nopţii. Puţine lucruri bune încep atunci.

— Scuze că te-am trezit.

— Nu m-ai trezit. În momentul ăla, totuşi, fără ca ea să ştie, am stins lumina şi am rămas acolo respirând, ascultând trenul în întunericul răcoros. Pur şi simplu vrei ceva ce nu ţi se dă, eu aşa cred. Nu e un lucru ieşit din comun. În cazul lui Sally, ar fi putut fi o mulţime de lucruri.

— Tu nu te simţi niciodată aşa?

— Nu. Simt că am destul şi aşa. Te am pe tine.

— Asta-i foarte drăguţ, spusese ea, fără prea multă căldură.

— Chiar *e* drăguţ.

— Ne vedem mâine, nu?

— De asta să fii sigură. O să mă înfiinţez la uşa ta într-un suflet.

— Foarte bine, spusese ea. Somn uşor. Şi fără vise.

— Sigur. N-o să visez nimic. Şi am pus telefonul în furcă.

Aş minţi dac-aş pretinde că noaptea trecută Sally se luptase cu o dorinţă sau cu o absenţă pe care n-o simţeam şi eu. Şi poate că sunt pur şi simplu o partidă proastă pentru ea sau pentru oricine altcineva, pentru că-mi place aşa de mult clinchetul de clopoţei al începutului de idilă şi totuşi n-am atâta elan cât să nu ignor această sonoritate suavă când ameninţă să evolueze spre altceva. O metodă consolidată de mine pe la vârsta mijlocie, o etapă pe care o numesc Perioada Existenţei, a fost să ignor mare parte din ce nu-mi place sau din ceea ce pare problematic şi încâlcit,

apoi de regulă să mă uit cum dispare. Dar sunt la fel de conştient de „lucruri” cum e şi Sally şi-mi închipui că ăsta ar putea fi primul semn (sau poate cel de-al treizeci şi şaptelea) că e posibil ca în curând să nu ne mai „vedem”. Şi-mi pare rău, aş vrea să găsesc o cale de a înviora situaţia. Doar că, fidel metodei mele, sunt dispus să las lucrurile să meargă încotro vor ele şi să văd ce se întâmplă. Poate că va fi chiar mai bine. E la fel de posibil cum e şi contrariul.

Chestiunea de mai mare amploare şi de importanţă majoră, totuşi, are legătură cu fiul meu, Paul Bascombe, care are cincisprezece ani. Acum două luni şi jumătate, chiar după perioada plăţii impozitelor şi cu şase săptămâni înainte să-şi termine anul şcolar în Deep River, a fost arestat pentru că furase dintr-un magazin trei cutii de prezervative 4X („Magnum”) expuse pe un stand în Finastul din Essex. Acţiunile sale fuseseră supravegheate de un „ochi suspendat”, o cameră de filmat ascunsă deasupra standului cu produse de igienă pentru bărbaţi. Şi când o angajată vietnameză micuţă, dar în uniformă, de la pază s-a apropiat de el chiar la casă, de unde, ca strategie de diversiune, cumpărase o sticlă de Grecian Formula, a luat-o la fugă, dar a fost doborât la pământ, moment în care a început să strige că femeia era „o nenorocită de cioară afurisită”, i-a tras un picior în coapsă, a lovit-o peste gură (probabil fără să vrea) şi i-a smuls un smoc destul de mare de păr înainte ca ea să-i aplice o priză poliţienească şi, cu ajutorul unui farmacist şi al unui client, să-i pună cătuşele. (Maică-sa l-a recuperat într-o oră.)

Cum era şi firesc, angajata de la pază a depus plângere pentru agresiune şi vătămare corporală, ca şi pentru încălcarea unora dintre drepturile ei cetăţeneşti – şi autorităţile din Essex au bombănit chiar ceva despre un „delict rasial” şi necesitatea de a „da un exemplu”. (Mie chestia asta mi se pare o simplă gargară de an electoral, plus rivalitate comunitară.)

Între timp, Paul a trecut prin nenumărate interviuri preproces, plus ore de evaluări psihologice complicate ale

personalităţii, atitudinilor şi stării lui psihice – la două şedinţe am fost prezent şi eu şi mi s-au părut banale, dar corecte, deşi încă n-am văzut rezultatele. Pentru procedurile astea n-a avut avocat, ci un *ombudsman*, care e un asistent social cu studii juridice şi cu care a vorbit doar maică-sa, nu şi eu. Primul său termen adevărat la tribunal a fost stabilit pentru marţi dimineaţa, a doua zi după 4 iulie.

În ceea ce-l priveşte pe Paul, el a recunoscut tot, şi cu toate astea mi-a spus că nu se simte prea vinovat, că femeia a sărit pe el din spate şi l-a speriat de s-a căcat pe el, aşa că i s-a părut că e în pericol de moarte şi trebuia să se apere; că n-ar fi trebuit să spună ce a spus, că a fost o greşeală, dar s-a jurat că n-are nimic împotriva altor rase sau sexe şi că de fapt şi el se simte „trădat" – de ce anume n-a spus. A pretins că n-avea în minte o întrebuinţare precisă pentru prezervative (o uşurare, dacă e adevărat) şi că le-ar fi folosit, probabil, doar ca să-i facă o farsă lui Charley O'Dell, soţul maică-sii, pe care şi el, ca şi taică-său, îl antipatizează.

M-am gândit la un moment dat să-mi iau concediu de la agenţia imobiliară, să subînchiriez un apartament undeva peste drum de Deep River şi să ţin legătura cu Paul zilnic. Dar maică-sa n-a fost de acord. Nu voia să-i dau târcoale şi mi-a spus-o. Mai credea şi că, dacă lucrurile nu se agravau, viaţa ar trebui să rămână cât se poate de „normală" până la procesul lui. Am continuat să despicăm firul în patru – între Haddam şi Deep River – şi ea e de părere că toate astea sunt temporare, că pur şi simplu trece printr-o fază şi nu are, de fapt, niciun sindrom sau manie, aşa cum s-ar putea crede. (Stoicismul ei de Michigan e cel care-i permite să pună semnul egal între răbdare şi progres.) Dar, ca urmare, l-am văzut în ultimele două luni mai rar decât mi-aş fi dorit, deşi am propus acum să-l iau să stea cu mine la Haddam din toamnă, chestie faţă de care Ann s-a arătat până acum suspicioasă.

Totuşi – pentru că nu e nebună – l-a trimis pachet în New Haven, ca să fie „evaluat în particular" de către un

psihiatru de lux, o experienţă despre care Paul spune că i-a făcut plăcere şi la care a minţit cap-coadă ca un pirat. Ann a mers chiar până într-acolo încât să-l trimită douăsprezece zile, la mijlocul lui mai, într-un sanatoriu scump din Berkshires, Centrul Wanapi (poreclit „Centrul Supăraţilor" de către interni), unde a fost catalogat drept „prea puţin activ" şi prin urmare încurajat să poarte machiaj de mim şi să-şi petreacă zilnic o bună parte din timp aşezat într-un scaun invizibil, cu un panou de sticlă invizibil în faţă, zâmbind, luându-şi un aer surprins şi strâmbându-se la trecători. (Desigur, chestia asta a mai fost şi filmată.) Consilierii centrului, care erau cu toţii „terapeuţi profesionişti" sub acoperire, îmbrăcaţi în civil – tricouri albe lălâi, pantaloni kaki fără formă, pulpe musculoase, fluiere, curele, mape, indivizi aiurea echipaţi pentru discuţii sincere dezlânate – au fost de părere că Paul era, din punct de vedere intelectual, mai avansat decât ceilalţi de vârsta lui (limbajul şi capacitatea de judecată săreau din graficele Stanford), dar era nedezvoltat din punct de vedere emoţional (apropiindu-se mai degrabă de cei de doisprezece ani), ceea ce, din perspectiva lor, ridica „o problemă". Deci deşi se poartă şi vorbeşte ca un student în anul doi uns cu toate alifiile din programul bursierilor de la Beloit, plin de poante şmechere şi de vorbe cu dublu înţeles (în plus, recent s-a lungit până la un metru şaptezeci şi s-a acoperit de un strat nou de grăsime tremurătoare peste tot), e la fel de uşor de rănit ca un copil care ştie mai puţine despre lume decât o fetiţă de la Cercetaşi.

De când cu Centrul Supăraţilor a început să manifeste un număr neobişnuit de simptome neobişnuite suplimentare: s-a plâns de o neputinţă de a căsca şi de a strănuta cum trebuie; a pomenit de nişte „furnicături" misterioase la capătul penisului; s-a plâns că nu-i place cum sunt „aliniaţi" dinţii lui. Şi din când în când a scos nişte lătrături neaşteptate – rânjind apoi cu gura până la urechi – şi mai multe zile la rând a emis un fel de *iik-iik*-uri slabe, dar audibile trăgând aerul înapoi din gâtlej cu gura

închisă, de regulă cu o expresie disperată pe faţă. Mama lui a încercat să-i vorbească despre asta, i-a mai făcut o vizită psihiatrului (care a recomandat alte multe şedinţe) şi l-a convins chiar şi pe Charley „să se implice”. La început, Paul a pretins că nu-şi dă seama despre ce vorbesc ceilalţi, că lui i se pare normal totul, pentru ca mai târziu să spună că sunetele pe care le scoate îi satisfac o pornire interioară legitimă fără să-i deranjeze pe ceilalţi şi că ar trebui să accepte chestia asta şi totodată şi pe el.

În aceste luni încărcate am încercat, în esenţă, să-mi sporesc propria contribuţie de *ombudsman*, purtând cu el conversaţii telefonice matinale (dintre care una sper să aibă loc în dimineaţa asta) şi ducându-l pe el şi, din când în când, şi pe sora lui, Clarissa, în expediţii de pescuit la Red Man Club, un club pescăresc exclusivist la care m-am înscris chiar în acest scop. L-am dus o dată şi în Atlantic City, într-o deplasare rezervată exclusiv băieţilor, ca să-l vedem pe Melâorme la Trop World, şi de două ori la casa de pe plajă a lui Sally, ca să trândăvim în orele moarte, să înotăm în ocean când aveam loc de seringi şi excremente umane, să ne plimbăm pe plajă şi să dezbatem problemele lumii şi ale lui la modul general însă până mult după căderea nopţii.

În discuţiile astea, Paul a dezvăluit multe, cel mai remarcabil fiind făptui că poartă o bătălie complexă, dar fără sorţi de izbândă, cu anumite lucruri pe care vrea să le uite. Îşi aduce aminte, de pildă, de un câine pe care l-am avut cu mulţi ani în urmă, când trăiam cu toţii în Haddam ca o familie unită – un basset drăgălaş şi bătrân care dădea mereu din coadă şi căruia îi ziceam Domnul Toby, pe care niciunul dintre noi nu-l putea iubi suficient şi la care ţineam ca la ochii din cap, dar pe care l-a călcat maşina chiar în faţa casei noastre în timpul unui grătar în familie. Săracul Domnul Toby a reuşit totuşi să se caţăre cu chiu, cu vai pe trotuarul de pe Hoving Road şi, cu ultimele puteri, s-a repezit direct la Paul şi i-a sărit în braţe înainte să înceapă să tremure, să urle o dată şi să dea ortul popii. În aceste ultime săptămâni, Paul mi-a zis că până şi atunci

(când avea şase ani) s-a temut că incidentul avea să-i rămână în minte, poate chiar pentru toată viaţa, şi să i-o distrugă. Săptămâni la rând, din câte spune, a stat treaz în camera lui gândindu-se la Domnul Toby şi frământându-se pe motiv că se gândeşte la el. Amintirea s-a şters totuşi, în cele din urmă, până când, la scurt timp după incidentul cu prezervativele de la Finast, a revenit, iar acum se gândeşte la Domnul Toby „mult" (poate chiar tot timpul), se gândeşte că ar fi trebuit ca Domnul Toby să fie încă în viaţă şi să stea cu noi – şi, bineînţeles, prin extensie, că şi bietul lui frate Ralph, care a murit de sindromul Reye, ar trebui să fie în viaţă (aşa cum ar fi normal) şi noi toţi ar trebui să fim încă noi. Există chiar zile, mi-a spus el, în care nu e chiar atât de neplăcut să se gândească la lucrurile astea, din moment ce-şi aduce aminte de vremurile acelea de demult, de dinainte să apară necazurile, cum că în general era „distracţie". Şi, în sensul ăsta, nostalgia lui face parte dintr-o specie rară.

Mi-a spus şi că în ultima vreme a început să-şi reprezinte în minte procesul gândirii şi că al lui pare să fie făcut din „cercuri concentrice", strălucitoare precum cele de hulahup, dintre care unul e memoria, şi că, deşi încearcă, nu reuşeşte „să le potrivească pe toate fix unele peste altele" aşa cum crede el că ar trebui – decât uneori, exact înainte să adoarmă, când poate uita temporar de toate şi e fericit. În acelaşi fel, mi-a pomenit de ceea ce el numeşte că „se gândeşte că se gândeşte", chestie prin care încearcă să-şi monitorizeze continuu toate gândurile ca modalitate de a se „înţelege" pe sine însuşi, de a fi la cârmă şi deci de a duce o viaţă mai bună (deşi fireşte că, făcând asta, riscă să-şi piardă minţile). Într-un fel, „problema" lui e simplă: a fost silit să priceapă viaţa şi modul cum trebuie s-o trăiască mult prea devreme, cu mult înainte de a vedea un număr suficient de crize ireparabile plutind pe lângă el ca nişte bărci stricate şi de a-şi da seama că a repara una din şase e o medie a dracului de bună şi că pe celelalte trebuie să le laşi să se ducă – una dintre abilităţile adaptative utile dobândite de-a lungul

Perioadei Existenţei.

Desigur, toate astea nu alcătuiesc o reţetă bună, ştiu. De fapt, e o reţetă proastă: o formulă pentru o viaţă sufocată de ironii şi dezamăgiri, în care un personaj mărunt din afară încearcă să se pună bine sau să domine un alt personaj, unul ascuns, dar nu reuşeşte. (Ar putea ajunge universitar sau traducător la ONU.) în plus, e stângaci şi prin urmare riscă deja să-şi piardă viaţa mai devreme decât ar fi normal, din cauza probabilităţii crescute de a fi orbit de obiecte zburătoare, muşcat de câini turbaţi sau lovit de maşini conduse de alţi stângaci sau poate să aleagă să trăiască în Lumea a Treia, s-o dea total în bară şi să divorţeze, ca tăticul şi mămica lui.

Nu mai încape vorbă că rolul meu de tată nu-i deloc uşor de la distanţa asta impusă de mai mulţi kilometri – trebuie să înduplec printr-un farmec mijlocit cele două euri separate ale lui, prezentul şi trecutul copilăriei lui, să aibă o relaţie mai bună, mai solidă şi mai orientată spre exterior – ca nişte popoare diferite şi furioase care caută să se supună unui singur guvern – şi să promovez toleranţa de sine ca temă pentru viitor. Desigur, orice tată ar trebui să facă asta în orice viaţă, şi eu chiar am încercat, în ciuda impedimentelor legate de divorţ, timp şi de faptul că nu-mi cunosc întotdeauna adversarul. Doar că acum mi-e clar – şi aşa crede şi Ann – că n-am reuşit în totalitate.

Dar mâine-dimineaţă la prima oră o să-l iau tocmai din Connecticut şi o să organizez pentru binele nostru comun o expediţie auto vijelioasă tată-fiu, cu ocazia căreia o să vizităm câte muzee sportive va fi omeneşte posibil într-un răstimp de patruzeci şi opt de ore (adică doar două), o să ne oprim în legendarul Cooperstown, unde o să stăm la venerabila pensiune Vânătorul de Cerbi, o să pescuim pe pitorescul lac Otsego.

0 să aprindem artificii sigure şi etice, o să mâncăm ca nişte naufragiaţi şi pe undeva pe drum o să fac (sper) minunea pe care doar un tată o poate face. Ceea ce înseamnă că, dacă fiul tău începe pe neaşteptate s-o ia la vale cu toată viteza, ar trebui, prin forţa iubirii şi a vârstei mai înaintate,

să-i arunci un colac de salvare şi să-l tragi înapoi. (Toate astea trebuie să se întâmple cumva înainte să i-l aduc mamei lui în NYC şi să mă întorc aici, în Haddam, unde personal, din motive de familiaritate, mă simt cel mai bine pe 4 iulie.)

Şi totuşi… şi totuşi. Chiar şi o idee bună se poate dovedi greşită dacă

1 se dă curs într-o totală ignoranţă. Şi cine nu şi-ar pune întrebarea: oare fiul care mi-a mai rămas e deja departe şi bun de dus la balamuc, sau se îndreaptă rapid în această direcţie sinistră? Problemele lui sunt rezultatul unor nourotransmiţători care au luat-o razna, deci se rezolvă doar prin prescrierea unor chimicale? (Asta a fost părerea iniţială a tipului din New Haven, doctorul Stopler.) Oare o să se transforme treptat într-un marginal şmecher cu ten urât, dinţi stricaţi, unghii roase şi ochi galbeni care se lasă devreme de şcoală, îşi ia lumea în cap, intră în medii nepotrivite, experimentează droguri şi începe până la urmă să creadă că *buclucul e* singurul lui prieten de nădejde până când, într-o sâmbătă însorită, până şi ăsta-l trădează într-un mod neprevăzut şi insuportabil, după care se opreşte la un magazin de arme de suburbie de unde zburdă mai departe către cine ştie ce masacru păcătos în plină stradă? (Sincer, asta mi se pare puţin probabil, din moment ce încă n-a dat niciunul dintre „cele trei mari semne" ale demenţei criminale juvenile: atracţia faţă de foc, nevoia de a tortura animale neajutorate sau urinatul în pat; şi pentru că de fapt e destul de milos şi de sentimental şi aşa a fost întotdeauna.) Sau, în cel mai bun caz – aşa cum ni se întâmplă tuturor şi cum speră maică-sa –, trece oare printr-o simplă fază, aşa încât peste opt săptămâni o să îngroaşe rândurile însinguraţilor de la liceul din Deep River?

Numai Dumnezeu ştie, nu-i aşa? *Chiar* ştie?

>

Pentru mine, care stau mai tot timpul fără el, de fapt cel mai grav mi se pare că, după părerea mea, ar trebui să fie la vârsta la care nici să nu-şi poată imagina că i s-ar

putea întâmpla vreodată ceva rău. Şi totuşi poate. Şi uneori, pe Shore sau când stă pe malul apei la Red Man Club, iar soarele apune lăsând în urmă apa neagră şi fără fund, mă uitam la faţa lui dulce de băieţel, palidă şi efemeră, şi-mi dădeam seama că priveşte chiorâş la un viitor de care e nesigur, dintr-un punct de observaţie despre care ştie deja că nu-i place, dar înspre care continuă să mărşăluiască pentru că i se pare că aşa trebuie şi pentru că, deşi în străfundul inimii lui ştie că nu suntem la fel, ar vrea să fim şi ar vrea ca asemănarea asta să-l reconforteze.

Aşa cum pe undeva e şi firesc, nu pot să-i explic aproape nimic. Simplul statut de tată nu oferă o înţelepciune demnă de a fi împărtăşită. Deşi, ca pregătire pentru excursia noastră, i-am trimis nişte exemplare din *Self-Reliance* şi din Declaraţie şi i-am sugerat să le răsfoiască. Recunosc, astea nu fac parte din oferta paternă obişnuită; şi totuşi cred că are instincte sănătoase, că o să iasă singur la liman dacă are ocazia şi că, de fapt, independenţa e ceea ce-i lipseşte – independenţă faţă de orice îl ţine captiv – memorie, trecut, întâmplări urâte cu care se luptă şi pe care nu le poate controla, deşi simte că ar trebui.

Percepţia unui părinte despre ceea ce e rău sau bine cu propriul său copil e, probabil, mai puţin exactă până şi decât a vecinului, care vede limpede viaţa copilului printr-o crăpătură a draperiei. Desigur, aş vrea să-i spun cum să-şi trăiască viaţa şi cum să fie mai bun într-o sută de led un motivante, aşa cum îmi spun şi mie: că nimic nu „se potriveşte” perfect vreodată, că greşelile trebuie făcute şi lucrurile urâte trebuie uitate. Dar se pare că în timpul scurtelor noastre dialoguri nu pot să vorbesc decât pe fugă şi cu frică înainte să dau înapoi, atent să nu greşesc, să nu-l descos sau să-l înfrunt, să nu fiu terapeutul, ci tăticul lui. Deci după toate probabilităţile n-o să reuşesc niciodată să-i ofer un leac bun pentru boala lui, nici măcar n-o să ghicesc vreodată corect de ce boală suferă, ci voi suferi şi eu cu el o vreme, apoi o să mor.

Aşadar mi-e sortit tot ce-i mai rău în a fi părinte – a fi adult. A nu stăpâni limbajul potrivit; a nu avea aceleaşi frici, a nu te teme de aceleaşi accidente şi şanse ratate; mi-e sortit să ştiu multe şi să stau totuşi ca un felinar de stradă cu becul aprins, sperând că fiul meu va vedea licărirea şi va îndrăzni să se apropie pentru lumina şi căldura lui mută.

Afară, în dimineaţa încremenită şi tăcută, aud cum se închide portiera unei maşini, apoi vocea înăbuşită (reţinută, în ton cu ora matinală) a lui Skip McPherson, vecinul meu de vizavi. Se întoarce de la partida lui de hochei de vară din East Brunswick (patinoarul fiind disponibil doar înainte de ivirea zorilor). I-am văzut adeseori de dimineaţă, pe el şi pe amicii lui burlaci din echipa CPA, tolăniţi pe treptele casei lui la o bere tihnită, purtând încă apărătorile şi hanoracele, cu patinele şi crosele îngrămădite pe trotuar. Echipa lui Skip a adoptat însemnele armării ale războinicilor indieni şi stilul de patinaj agresiv practicat de Chicago Blackhawks în anii ’70 (Skip se trage din Aurora), iar Skip personal şi-a luat numărul 21 în onoarea eroului său, Stan Mikita. Uneori, când mă trezesc devreme şi ies să-mi iau *Trenton Times,* vorbim peste gard despre sport. Adesea are un plasture pe ochi sau o buză umflată şi vânătă sau, la genunchi, o atelă complicată care-i ţine piciorul ţeapăn, dar e întotdeauna vesel şi se poartă ca şi cum aş fi cel mai bun vecin din lume, deşi nu ştie mare lucru despre mine în afară de faptul că sunt agent imobiliar – şi un tip mai în vârstă. E tipic pentru categoria tinerilor profesionişti care au cumpărat case pe Străzile Preşedinţilor la mijlocul anilor ’80 pe bani grei şi care acum îndură cu stoicism situaţia, stând călare pe dividendele lor şi aşteptând ca piaţa să explodeze.

În editorialul meu din *Cumpărător versus vânzător* observam că, deşi majoritatea oamenilor vor fi nemulţumiţi *indiferent* cine ar câştiga alegerile, cincizeci şi patru la sută dintre ei se aşteaptă totuşi să trăiască mai bine la anul pe vremea asta. (Am omis statistica-pereche, furată

din

New York Times, care spunea că doar douăzeci şi patru la sută cred că şi pentru *ţară* va fi mai bine. De ce cifrele astea nu coincid, Dumnezeu ştie.)

Şi apoi, brusc, se face şapte treizeci. Telefonul meu învie. E fiul meu.

— Salut, spune Paul fără convingere.

— Salut, fiule, spun eu, perfectul tată-la-distanţă. De undeva se aude muzică şi o clipă am senzaţia că intră pe fereastra mea – poate de la echipa de muncitori sau de la Skip –, apoi recunosc acel *tanga-tanga-tanga-tanga* apăsat şi înăbuşit şi-mi dau seama că Paul are căştile pe urechi şi ascultă Mammoth Deth sau altă formaţie din asta care-i place lui auzindu-mă în acelaşi timp şi pe mine.

— Care mai e treaba pe-acolo, fiule? Toate bune?

— Mda. *Tanga-tanga.* Toate bune.

— Suntem gata pregătiţi? Mâine Canton, Ohio, iar pe duminică Muzeul Cowgirl? Am întocmit o listă cu toate muzeele posibile, inclusiv Muzeul Antracitului din Scranton, Muzeul Clovnilor din Delavan, Wisconsin, Muzeul Bumbacului din Greenwood, Mississippi şi Cowgirl din Beaton, Texas. Am jurat că o să le vizităm pe toate în două zile, deşi bineînţeles că nu se poate şi va trebui să ne mulţumim cu baschetul, în Springfield (e aproape de casa lui) şi Cooperstown – pe care mă bazez să fie terenul *primordial* de întâlnire tată-fiu, oferind garanţiile unui sport-spectacol neutru din punct de vedere spiritual care a căpătat o aparentă importanţă datorită poziţiei sale în istoria masculină idealizată. (N-am fost niciodată acolo, dar broşurile par să-mi dea dreptate.)

— Mda. Suntem gata pregătiţi. *Tanga-tanga-tonga-tanga.* Paul a dat muzica mai tare.

— Mai eşti bucuros că mergem? Două zile sunt un mizilic, amândoi ştim asta, dar ne prefacem că nu ştim.

— Mda, spune Paul pe un ton neutru.

— Eşti încă în pat, fiule?

— Mda. Sunt încă în pat. Nu pare un semn prea grozav, dar, desigur, e numai şapte şi jumătate.

De fapt noi nu avem despre ce vorbi în fiecare dimineaţă. Într-o viaţă normală, am trece unul pe lângă altul într-o direcţie sau alta, încoace şi încolo, am face schimb de amabilităţi sau de informaţii banale crispate sau impertinente, simţindu-ne când aproape unul de altul, când departe în moduri inofensive. Dar, în termenii vieţii noastre anormale, trebuie să facem eforturi suplimentare, chiar dacă sunt o risipă de timp.

— Ai visat ceva ca lumea azi-noapte? Stau aplecat în faţă pe scaunul meu, uitându-mă ţintă de la fereastra mea la frunzele răcoroase de dud.

În felul ăsta pot să mă concentrez pe deplin. Paul arc uneori vise trăsnite, deşi s-ar putea să le inventeze ca să aibă ceva de spus.

— Mda, am avut. Pare absent, dar apoi sunetul de *tanga-tunga-tunga-tunga* se aude tot mai slab. (Se pare că noaptea trecută a fost prielnică pentru vise.)

— Vrei să-mi povesteşti şi mie?

— Eram bebeluş, înţelegi?

— înţeleg.

Umblă cu ceva metalic. Aud un *ţac* metalic.

— Dar eram un bebeluş tare urât. *Tare* urât. Şi părinţii mei nu eraţi tu sau mami, dar mă tot lăsau acasă şi se duceau la petreceri. Petreceri foalte, foalte snoabe.

— Unde era asta?

— Aici. Nu ştiu. Undeva.

— în Deep Water? Deep Water e porecla lui de şmecher pentru Deep River, gândită tocmai ca să-l facă pe Charley O'Dell să se simtă cât mai neapreciat cu putinţă. E posibil ca Charley să fie pentru el şi mai inutil decât e pentru mine.

— Mda. Deep Water. Şi *asta* e. Ia vocea lui perfect modulată de Walter Cronkite. Sunt convins că un doctor de nebuni ar vedea în visul lui Paul semne de spaimă şi nelinişte şi ar avea dreptate. Frică de abandon. De castrare. De moarte. Toate frici mari, aceleaşi pe care le nutresc şi eu. El măcar pare dispus să glumească pe tema asta.

— Ceva nou?

— Mami şi Charley s-au certat la cuţite aseară.

— îmi pare rău să aud asta. De ce?

— Chestii, presupun. Nu ştiu. îl aud pe tipul de la meteo de la *Good Morning, America* venind cu veşti bune pentru weekend. Paul a dat acum drumul la televizor şi nu vrea să mai vorbească despre răfuielile conjugale ale maică-sii; vrea pur şi simplu să le anunţe ca să poată aduce vorba despre ele cu folos în timpul excursiei noastre. De mai multă vreme am senzaţia (cu o acuitate rezervată exclusiv foştilor soţi) că ceva nu e în regulă cu Ann. Menopauză timpurie, propria ei nostalgie timpurie, regrete cu erupţie întârziată. Toate sunt posibile. Sau poate că Charley are o iubită, vreo chelneriţă pieptoasă cu nasul cât un nasture de la restaurantul plutitor din Old Saybrook. Mariajul lor, totuşi, a durat patru ani, ceea ce pare destul de mult în condiţiile date – din moment ce principalul său punct slab este faptul că Charley e genul cu care o femeie zdravănă la minte n-ar trebui oricum să se mărite.

— Deci uite cum stă treaba. Babacu' tău trebuie să vândă o casă în dimineaţa asta. Să marcheze puncte. Să prindă peştele cel mare.

— D.O. Volente, spune Paul.

— Te-ai prins. Familia Volente din Upper High Point, Carolina de Nord. A hotărât, după singurul an de latină pe care l-a făcut, că D.O. Volente e sfântul protector al agenţilor imobiliari şi că trebuie omagiat ca un bun samaritean – trebuie să-i arăţi toate casele, să-i dai cele mai bune tranzacţii, să-i acorzi toate onorurile, să nu-i ceri dobândă –, că altfel o să ai necazuri. De la incidentul cu prezervativele, viaţa noastră s-a desfăşurat în mare măsură ca un sac cu poante, ironii, vorbe cu dublu înţeles şi hăhăieli, justificate, bineînţeles, de iubire.

— Să te porţi frumos cu maică-ta azi, bine, prietene?

— Mă port bine cu ea. Doar că e o cutră.

— Ba nu e. Viaţa ei e mai grea decât a ta, orice ai crede tu. Trebuie să te suporte pe tine. Ce face sora ta?

— Excelent. Sora lui, Clary, are doisprezece ani şi, pe

cât e Paul de necopt, pe atât e ea de înţeleaptă.

— Spune-i că ne vedem mâine, da?

Brusc, volumul televizorului creşte vertiginos, iar vocea altul bărbat turuie la un nivel înalt de decibeli despre cum a încasat Mike Tyson douăzeci şi două de milioane pentru că l-a bătut pe Michael Spinks în nouăzeci şi una de secunde. „*Eu* l-aş lăsa să mă pocnească peste bot chiar şi pentru jumătate din suma asta”, spune bărbatul.

— Ai auzit? spune Paul. L-ar lăsa „să-l pocnească peste bot”. Îi place la nebunie limbajul ăsta şmecheresc şi jucăuş, i se pare comic.

— Mda. Dar mâine când ajung să te găsesc gata de plecare, da? Trebuie să băgăm viteză dacă vrem să ajungem la Beaton, Texas.

— La Beaton măr, apoi l-a pocnit peste bot. Ai de gând să te recăsătoreşti? Spune asta cu sfială. De ce, asta nu ştiu.

— Nu, niciodată. Te iubesc, bine? Te-ai uitat pe Declaraţia de Independenţă şi pe broşurile alea? Mă aştept să fii pus la punct.

— Nu, zice el. Dar ştiu una bună, da? Se referă la un banc adevărat.

— Spune-mi-o. O s-o încerc pe clienţii mei.

— Un cal intră într-un bar şi cere o bere, spune Paul, pe un ton indiferent. Ce zice barmanul?

— Mă predau.

— Vai, de ce faci faţa asta lungă?

Tăcere la capătul firului, o tăcere care spune că ştim amândoi ce gândeşte celălalt şi că ne prăpădim de râs pe tăcute – cel mai bun şi mai fluşturatic râs. Pleoapa mea dreaptă tremură previzibil. Asta ar fi momentul perfect – cu râsul pe post ele contrapunct trist – să-mi vină un gând melancolic, să meditez la o pierdere sau alta, să fac o rapidă trecere în revistă a listei greşit înţelese cu ce e şi ce nu e important în viaţă. Dar în loc de asta simt o resemnare vecină cu satisfacţia şi o promisiune vagă pentru ziua care de-abia începe. Nu există false stări de bine.

— Tare, zic. E tare. Dar ce caută calul într-un bar?

— Habar n-am, zice Paul. Poate s-a dus să danseze.

— Bea un pahar, zic. Cineva l-a dus acolo.

Afară, pe peluzele de pe Cleveland Street care încep să se încălzească, Sldp McPherson strigă: „Trage şi *marcheaaazăˮ* Un râs reţinut se înalţă în aer, o cutie de bere face *cranţ,* o altă voce de bărbat spune „Bagă una tare, baagă una tare, bine, dom'leˮ. Pe stradă aud un motor diesel trezindu-se din amorţire cu un mârâit de leu. Echipa de muncitori s-a pus pe treabă.

— Ne vedem mâine, fiule, zic. Bine?

— Mda, zice Paul, ne vedem mâine. Bine. Apoi închidem telefonul.

Pe Seminary Street, la 8.15, weekendul e pătruns de spiritul înălţător al Zilei Independenţei şi toate semnele exterioare de viaţă par să se înalţe odată cu el. Mai sunt totuşi trei zile până pe 4, dar traficul se aglomerează în Frenchys Gulf şi în toată parcarea de la Pelcher's Market, iar cetăţenii îşi strigă unii altora saluturi de la curăţătorie sau de la prăvălia de băuturi, în căldura răpăitoare a dimineţii. Mulţi dintre cetăţenii noştri o pornesc deja spre Blue Hill sau Little Compton; sau cei ca vecinii mei, familia Zumbro, care nu duc lipsă de timp, spre ferme de vacanţă din Montana sau păstrăvării scumpe din Idaho. Toată lumea e setată pe acelaşi lucru: să evite aglomeraţia, să-şi ia avans, s-o ia din loc, să calce la blană acceleraţia. Plecarea e grija numărul unu pe coastă.

Prima problemă de pe agenda mea e o oprire matinală la una dintre cele două case închiriate pe care le deţin, cu scopul de a încasa chiria, apoi trebuie să dau o fugă până la agenţia imobiliară ca să las editorialul, să iau cheia de la casa din Penns Neck pentru care am vizionare şi să ţin o ultimă şedinţă de planificare cu gemenii Lewis, Everick şi Wardell, „băieţii buni la toateˮ ai agenţiei, în legătură cu viitoarea noastră participare la evenimentele festive de luni. Întâmplarea face ca rolul nostru să se reducă pur şi simplu la împărţirea de hotdogi şi bere de rădăcini de la un stand portabil de „hotdog pe rotileˮ

proprietate personală, pe care-l împrumut de dragul cauzei (toate profiturile merg către cei doi copii orfani ai lui Clair Devane).

Pe Seminary, care de la boom încoace a devenit un fel de „bulevard” Miracle Mile[2] pe care niciunul dintre noi nu ni l-am dorit vreodată, toţi comercianţii improvizează „vânzări” de artificii la reduceri pe trotuar, aranjând marfa ponosită la care n-au mai umblat de la Crăciun şi învelind standurile în steaguri patriotice şi panouri mincinoase care spun că spiritul american înseamnă să arunci pe fereastră bani câştigaţi cu sudoarea frunţii. Virtual Profusion s-a aprovizionat cu buchete suplimentare de margarete de proastă calitate şi albăstrele ca să-i atragă pe omul de afaceri sau pe seminaristul extenuat care se târăşte spre casă deprimat, dar hotărât să pară jovial („Zi mai bine cu flori ieftine”). Brad

I lulbert, homosexualul nostru care are un magazin de pantofi, şi-a înşirat în faţa vitrinei cutii cu ciudăţenii unicat şi l-a instalat pe micul, bronzatul şi plictisitul lui amant, Todd, pe un scăunel în spatele unei case de marcat în aer liber. Iar librăria şi-a scos afară surplusul de marfă – mormane de dicţionare ieftine, atlase şi calendare din ’88 pe care nu le mai cumpără nimeni, plus jocurile pe computer din sezonul trecut, toate cocoţate sus pe o masă de nuntă ca să fie zărite şi alese de adolescenţi hoţi ca fiul meu.

Totuşi, pentru prima oară de când m-am mutat aici, în 1970, două firme de pe Seminary şi-au lăsat în urmă prăvăliile goale, iar administratorii lor au şters-o la adăpostul întunericului, rămânând cu datorii neplătite în bani şi marfă. Între timp, una dintre ele a scos iar capul în Nutley Mall, iar de cealaltă nu s-a mai auzit nimic. Într-adevăr, multe francize cu ştaif – locuri care n-au organizat niciodată solduri – au trecut prin mai multe preluări şi reorganizări post-faliment şi au cedat locul unor afaceri cu ştaif de eşalon secund, pentru care soldurile sunt un mod de viaţă. În primăvara asta, firma Pelcher a amânat marea

2 Miracle Mile - zonă comercială a bulevardului Wilshire din Los Angeles.

redeschidere a buticului său de specialităţi de carne şi brânzeturi; o reprezentanţă de maşini japoneze s-a răsturnat brusc cu roţile în sus şi zace acum pustie pe Route 27. Iar pe străzile de weekend a apărut chiar şi o nouă categorie de vizitatori. La începutul anilor ’80, când populaţia din Haddam a explodat de la douăsprezece la douăzeci de mii de oameni, iar eu scriam încă pentru o revistă sportivă arătoasă, turiştii noştri tipici de weekend erau nişte newyorkezi curtenitori – bogătaşi de SOHO îmbrăcaţi bizar şi *castsideri* cu dare de mână veniţi să-şi petreacă ziua „la ţară”, pentru că auziseră că ăsta era un sătuc de modă veche încântător, care merita vizitat, încă necorupt, cam cum erau Greenwich sau New Canaan în urmă cu cincizeci de ani, ceea ce pe atunci era măcar în parte adevărat.

Acum, aceiaşi oameni ori stau acasă, în cazematele lor de ciment cu garduri anti-spărgători, şi se ocupă cu pionieratul urban sau cu ce le-o fi permiţând carnetul de cecuri; ori, dacă nu, au vândut şi s-au întors în Kansas City sau au hotărât s-o ia de la capăt în Twin Cities sau Portland, unde viaţa se desfăşoară mai lent (şi e mai ieftină). Deşi sunt sigur că o grămadă dintre ei sunt singuri şi morţi de plictiseală oriunde s-ar afla şi şi-ar dori să încerce cineva să-i jefuiască.

Dar în Haddam locul lor a fost luat, oricât ar părea de incredibil, tot de ţipi din Jersey, veniţi din Baleville şi Totowa sau de dincolo de autostradă, din Vineland şi Millville – excursionişti de o zi care o iau pe 206 „doar ca să-şi aducă aminte încotro merge” şi care se opresc aici (în locul neinspirat rebotezat de către consiliul local „Haddam cel

Plăcut”) pentru o gustare şi ca să arunce o privire. Oamenii ăştia – i-am urmărit de la fereastra biroului când am fost „de planton” în weekend – par cu toţii o adunătură de indivizi cu mai puţine scopuri în viaţă. Au copii mai mulţi şi mai zgomotoşi, conduc maşini mai hodorogite, cărora le lipsesc piese exterioare şi nu se jenează să parcheze pe locurile pentru handicapaţi, de-a curmezişul

drumului sau lângă un hidrant, de parcă acolo de unde vin ei nu există hidranţi. Ei menţin francizele de iaurt în top şi înghit camioane întregi de fursecuri cu ciocolată, dar puţini se aşază vreodată la masă la The Two Layers pentru un prânz ca lumea, încă şi mai puţini rămân peste noapte la August Inn şi niciunul nu e interesat de case – deşi uneori îţi mănâncă jumătate de zi aiurea-n tramvai vizitând case pe care le uită imediat cum se urcă la loc în Firebird-urile şi Montego-urile lor, tăind-o încruntaţi către Manahawking. (Shax Murphy, care a preluat agenţia după moartea bătrânului Otto Schwindell, a încercat să instituie o verificare de venituri înainte să permită vizionarea unei case mai scumpe de patru sute de mii. Dar noi, ceilalţi, am făcut un pic de lobby după ce o vedetă rock a fost refuzată, după care a cheltuit două milioane la Century 21.)

Ies de pe Seminary şi din traficul de sărbătoare, cobor pe Constitution Street, prin spatele zonei comerciale, trec de bibliotecă, traversez Plum Road pe la stopul intermitent şi merg înainte pe lângă gărduleţul metalic dincolo de care zace îngropat fiul meu, Ralph Bascombe, până la Centrul Medical Haddam, unde fac stânga la Erato, apoi o iau spre Clio, unde cele două case închiriate ale mele aşteaptă în cartierul lor liniştit.

Poate părea neobişnuit că un bărbat de vârsta şi cu firea mea (neaventuroasă) se implică în afaceri potenţial venale cu proprietăţi, aşa sufocate cum sunt de chiriaşi dubioşi şi neserioşi, de certuri violente pe tema garanţiilor, de meseriaşi necinstiţi, cecuri false, telefoane nocturne terorizante pe motiv de infiltraţii prin acoperiş, scurgeri înfundate, reparaţii de trotuare, câini care latră, boilere şubrede, tencuială desprinsă şi petreceri zgomotoase care necesită chemarea poliţiei şi care se finalizează adesea cu procese îndelungate. Răspunsul simplu şi rapid este că am hotărât că niciunul dintre aceste posibile coşmaruri nu mi se va întâmpla mie, cum de altfel gândeşte mai toată lumea. Cele două case pe care le deţin, una lângă alta, sunt pe o stradă liniştită şi foarte verde din cartierul oficial al negrilor, căruia i se spune Wallace Hill, înghesuite între

micul nostru cartier comercial şi proprietăţile mai luxoase ale albilor din zona de vest, aproximativ în spatele spitalului. Familii de negri serioase şi relativ prospere de vârsta a doua şi a treia locuiesc aici de zeci de ani în case mici şi apropiate pe care le păstrează într-o stare peste medie şi a căror valoare (cu câteva excepţii) a crescut constant – dacă nu chiar în acelaşi ritm cu a celor din cartierele albilor, atunci măcar pe-aproape, fără să sufere însă prăbuşirile de preţuri de după disponibilizările recente din rândurile funcţionărimii. E America aşa cum era pe vremuri, doar că mai neagră.

Majoritatea locuitorilor acestor străzi sunt muncitori calificaţi – instalatori, mecanici de echipamente electrice sau îngrijitori de peluze care lucrează în ateliere improvizate în garaje, care li se scad direct din taxe. Mai sunt şi vreo doi hamali bătrâni şi câteva mame active care sunt profesoare, plus o mulţime de pensionari care au terminat de plătit ipotecile şi sunt cât se poate de mulţumiţi să rămână aici. În ultima vreme, câţiva dentişti şi internişti de culoare şi trei cupluri de avocaţi au hotărât să se întoarcă într-un cartier asemănător cu cel în care au crescut sau cel puţin cu cel în care ar fi crescut dacă părinţii lor n-ar fi fost şi ei dentişti sau avocaţi şi dacă n-ar fi studiat la Andover şi Brown. Până la urmă, desigur, pe măsură ce valoarea proprietăţilor intravilane creşte (la altceva oricum n-o să le servească), toate familiile de aici vor face profituri mari şi se vor muta în Arizona sau în sud, unde strămoşii lor au avut pe vremuri ei înşişi proprietăţi şi toată zona va fi populată de albi nou-veniţi şi de negri bogaţi, moment în care mica mea investiţie, care-mi dă destule, dar suportabile dureri de cap va deveni o mină de aur. (Această schimbare demografică e, de fapt, mai lentă în cartierele negre stabile, pentru că un afroamerican cu stare nu prea are cum să se ducă într-un loc mai bun decât cel în care se află deja.)

Deşi povestea nu se încheie aici.

De la divorţ şi, mai precis, după ce viaţa mea anterioară s-a sfârşit brusc şi am suferit ceea ce trebuie să

fi fost un fel de „detaşare psihică” salvatoare şi am şters-o în mare viteză până în Florida şi apoi tocmai până-n Franţa, am avut revelaţia deloc plăcută că n-am făcut niciodată în viaţă ceva care să fie cu adevărat bun, în afară de ceea ce am făcut pentru mine şi pentru cei dragi (şi nici măcar ei n-ar fi în unanimitate de acord cu asta). Cronicile sportive, aşa cum vă poate spune oricine le-a scris sau le-a citit, sunt în cel mai bun caz un mod inofensiv de a-ţi consuma câţiva neuroni fără viitor în timp ce-ţi mănânci cerealele de la micul dejun, aştepţi agitat în cabinetul doctorului rezultatele unor tomografii sau cazi pe gânduri preţ de câteva minute solitare şi visătoare la toaletă. Şi în ceea ce priveşte oraşul meu, în afară de faptul că am mai dus la veterinar câte o veveriţă pe jumătate storcită sau că am sunat la pompieri o dată, când bătrânii mei vecini, soţii Deffeye, şi-au dat foc la veranda din spate cu grătarul cu gaz şi au pus în pericol întregul cartier şi de alte câteva fapte călduţe de eroism de suburbie, probabil că am contribuit la binele obştesc atât cât poate să contribuie un tip ocupat care nu e totuşi chiar o lichea. Asta deşi am locuit cincisprezece ani în Haddam, am parcurs curba prosperităţii până la capăt, m-am bucurat de înlesnirile sale civice, mi-am trimis copiii la şcolile sale, m-am folosit frecvent şi în mod regulat de străzile, bordurile, canalizările, conductele de apă, poliţia şi pompierii săi, plus multe alte servicii dedicate bunăstării mele. Acum aproape doi ani, totuşi, în timp ce conduceam spre casă într-o stare de semizăpăceală după o dimineaţă lungă şi neproductivă de vizionat case, am cotit greşit şi m-am pomenit în spatele Centrului Medical Haddam, pe micuţa Clio Street, unde majoritatea cetăţenilor de culoare din oraşul nostru stăteau aşezaţi pe verandele lor în arşiţa de sfârşit de august, făcându-şi vânt şi flecărind de la o verandă la alta, cu carafe de ceai cu gheaţă, căni cu apă la picioare şi mici ventilatoare mobile alimentate de cabluri scoase pe fereastră ca să mai primenească aerul. Cu toţii m-au privit senin când am trecut (sau aşa mi s-a părut mie). O femeie în vârstă mi-a făcut cu mâna. Mai mulţi

băieţi stăteau la colţul străzii, îmbrăcaţi în şorturi largi, cu mingi de baschet în mâini, fumând şi discutând, fiecare cu braţele încolăcite în jurul umerilor celuilalt. Niciunul n-a părut să mă observe sau să schiţeze vreun gest amenințător. Aşa că, dintr-un motiv sau altul, am simţit nevoia să ajung la capătul străzii şi să refac turul, aşa că m-am executat – cu tot cu bătrâna care mi-a făcut cu mâna de parcă nu dăduse cu ochii nici de mine, nici de maşina mea în viaţa ei, deşi trecusem pe-acolo de două minute.

Şi m-am gândit, când am dat cea de-a treia tură, că trebuie să fi trecut pe strada asta şi pe cele încă patru sau cinci cu care semăna leit din cartierul negru din Haddam de cel puţin *cinci sute* de ori în cei cincisprezece ani de când locuiam acolo, şi nu cunoşteam pe nimeni; nu fusesem invitat în casa nimănui, nu făcusem vizite de curtoazie, nu vândusem nicio casă în zonă, nu mersesem, probabil, pe niciun trotuar (deşi nu m-aş fi temut s-o fac nici ziua, nici noaptea). Şi totuşi vedeam în el un cartier solid, de primă mână, iar în aceste fiinţe, pe protectorii săi legitimi şi suverani.

Când am ocolit a patra oară strada, fireşte că nimeni nu mi-a mai făcut cu mâna (ba chiar doi tipi au venit până în capul scărilor verandei şi s-au uitat urât, iar băieţii cu mingile de baschet s-au încruntat cu mâinile în şolduri). Văzusem, totuşi, două case învecinate identice – cu un singur etaj. Clădiri americăneşti neaoşe cu schelet de lemn, un pic decrepite, cu marchize în pătrăţele, cu jumătăţi de faţadă din cărămidă falsă, verande înalte cu acoperiş şi o alee îngrădită la mijloc, având amândouă în faţă panourile cu **DE VÂNZARE** ale unei agenţii imobiliare din Trenton. Am notat discret numărul de telefon, apoi m-am dus direct la birou şi am sunat să mă interesez de preţ şi de posibilitatea de a le cumpăra pe amândouă. Nu lucram de mult în domeniul imobiliar şi mă încânta ideea de a-mi diversifica investiţiile şi de a pune deoparte bani undeva unde să fie greu accesibili. Şi m-am gândit că, dacă aş reuşi să iau ambele case ieftin, le-aş putea închiria oricui voia să locuiască acolo – pensionari negri cu venituri

fixe sau bătrâni cu sănătatea cam şubredă capabili încă să-şi vadă singuri de treburi şi să nu fie o povară pentru copiii lor sau tineri căsătoriţi care aveau nevoie de un început rezonabil ca preţ, dar solid în viaţă – oameni cărora le-aş putea asigura o existenţă decentă ferită de explozia costurilor locative până când s-ar fi mutat într-un centru de îngrijire permanentă sau şi-ar fi cumpărat propria lor casă mai elegantă. Chestie care mi-ar fi oferit satisfacţia că reinvestesc în comunitatea mea, că asigur soluţii locative accesibile, că menţin integritatea cartierului pe care o admiram, asigurându-mi în acelaşi timp spatele din punct de vedere financiar şi creând un sentiment mai profund de apartenenţă – un lucru care-mi lipsea încă de dinainte ca Ann să se mute la Deep River, cu doi ani în urmă.

Aveam să fiu, credeam eu, proprietarul modern perfect: un tip cu preferinţe alese şi investiţii solide, care are ceva de oferit după ani întregi de trai chibzuit, deşi nu întotdeauna pe deplin împăcat. Toată lumea de pe stradă avea să se bucure când va trece maşina mea, pentru că avea să ştie că vin, probabil, să instalez robinete noi în bucătărie sau să repar maşina de spălat sau că fac pur şi simplu o vizită ca să văd dacă lumea e mulţumită de situaţie, după cum avea să şi fie întotdeauna, cu siguranţă. (Eram conştient că cei mai mulţi oameni care simţeau impulsul de a diversifica ar fi cerut părerea contabilului lor, ar fi cumpărat apartamente pe plajă pe Marco Island, şi-ar fi redus din riscuri, ar fi pus deoparte un pachet de economii pentru ei şi unul pentru copiii lor, le-ar fi lăsat pe altele în grija unei companii de management, apoi ar fi uitat toată tărăşenia din aprilie şi până-n aprilie.)

Ceea ce credeam eu că am de oferit era o apreciere profundă a sentimentelor de apartenenţă şi stabilitate de care locuitorii acestor străzi s-ar putea simţi total lipsiţi în Haddam (fără să fie câtuşi de puţin vina lor), dar după care ar putea tânji, totuşi, aşa cum noi, ceilalţi, tânjim după paradis. Când Ann şi cu mine – în timp ce aşteptam să vină pe lume fiul nostru, Ralph – am ajuns pentru prima oară în Haddam de la New York şi ne-am mutat în casa noastră în

stil Tudor de pe Hoving Road, am trăit sentimentul de stânjeneală al imigrantului că toată lumea, în afară de noi doi, era acolo de dinainte de Columb şi că, fără doar şi poate, voiau cu toţii să simţim lucrul ăsta; că exista cine ştie ce adevăr secret pentru cunoscători pe care nu-l deţineam pentru că pur şi simplu am sosit când am sosit – prea târziu – şi care, din păcate, era un adevăr pe care nici nu aveam să-l aflăm vreodată, din mai mult sau mai puţin aceleaşi motive. (Astea sunt bazaconii crase, bineînţeles. Oricum, aproape toţi oamenii se simt ca ultimii veniţi acolo unde se stabilesc, asta înţelegi după primele cinci minute de vândut imobiliare, dar pentru mine şi Ann sentimentul ăsta a durat un deceniu.)

Dar s-ar putea ca nici locuitorii cartierului negru din Haddam, am dedus eu, să nu se fi simţit acasă acolo unde se aflau, chiar dacă ei şi rudele lor trăiau, poate, aici de o sută de ani şi nu făcuseră altceva decât să ne dea nouă, întârziaţilor, sentimentul că suntem bine-veniţi pentru că aşa voiau ei. Deci m-am gândit că pot măcar să ajut două familii să se simtă acasă şi să las restul cartierului să observe asta.

Prin urmare, cu un avans relativ mic, am înşfăcat iute cele două case de pe Clio Street, m-am prezentat la uşa fiecăreia drept noul proprietar şi mi-am luat angajamentul în faţa celor două familii uimite că intenţionez să păstrez casele ca locuinţe de închiriat, că toate obligaţiile şi responsabilităţile aveau să fie onorate scrupulos şi că puteau fi siguri că erau liberi să rămână acolo cât poftesc.

Prima familie, Haris, m-a invitat imediat la cafea şi prăjitură cu morcov şi am pus bazele unei relaţii bune care durează şi-n prezent – deşi între timp s-au pensionat şi s-au mutat cu copiii lor la Cape Canaveral.

Din păcate însă, cealaltă familie, McLeod, a fost la polul opus. E o familie interrasială – soţ, soţie şi doi copii mici. Larry McLeod e un fost militant negru ajuns la vârsta mijlocie, care s-a însurat cu o albă mai tânără şi lucrează în industria construcţiilor de locuinţe mobile în oraşul vecin Englishtown. Când m-am înfiinţat la uşa lui, a

deschis îmbrăcat într-un tricou mulat, imprimat cu mesajul *Trageţi până-i radeţi pe nenorociţi până la ultimul.* Un pistol mare automat zăcea chiar la intrare pe o masă şi, deloc surprinzător, a fost al doilea lucru pe care mi-au căzut ochii. Larry are braţe lungi şi bicepşi umflaţi, cu vene proeminente, de parcă ar fi fost la un moment dat sportiv (kiek boxer, am hotărât eu), şi s-a arătat al dracului de ursuz, vrând să ştie de ce-l deranjez într-un moment din zi în care de obicei doarme şi mergând chiar până la a-mi spune că nu crede că sunt proprietarul casei şi că venisem doar să-l hărţuiesc. Înăuntru, pe canapea, am văzut-o pe Betty, soţia lui albă, mărunţică şi slăbănoagă, care se uita la televizor împreună cu copiii – părând cu toţii palizi şi drogaţi în lumina apoasă. În casă era şi un miros bizar, stătut, ceva care mi se părea familiar şi totuşi nu prea, deşi îmi amintea de aerul dintr-un dulap plin cu pantofi care stătuse încuiat. mi întregi.

Larry şi-a păstrat aerul de buldog înfuriat şi a continuat să se uite urât la mine prin crăpătura uşii cu zăvor. I-am spus exact ce le spusesem bătrânilor Harris – toate responsabilităţile şi obligaţiile vor fi onorate scrupulos etc. etc., deşi lui i-am pomenit explicit de necesitatea menţinerii chiriei, pe care am hotărât spontan s-o micşorez cu zece dolari. Am adăugat că voiam ca acest cartier să rămână intact, cu locuinţe disponibile şi accesibile pentru cei care locuiau aici şi că, deşi intenţionam să aduc îmbunătăţiri esenţiale ambelor case, putea fi sigur că acestea nu urmau să aibă ca rezultat mărirea chiriei. I-am explicat că planul îmi permitea în mod realist să anticipez un câştig net prin simpla menţinere a proprietăţilor în stare excelentă, scăzându-mi cheltuielile din impozite, veghind la bunăstarea chiriaşilor mei şi, poate, lichidând proprietăţile când aveam să ajung în pragul pensiei – deşi am admis că asta părea o perspectivă îndepărtată.

I-am zâmbit lui Larry prin uşa metalică.

— Îhî, a fost tot ce a avut de spus, deşi a aruncat la un moment dat o privire peste umăr de parcă ar fi avut

intenţia să-i ceară nevesti-sii să vină să-i traducă ce spusesem. Apoi şi-a întors iar privirea la mine şi s-a uitat în jos, la pistolul de pe masă.

— E luat cu permis, a spus. Uită-te la el. Pistolul era mare şi negru, părea bine uns şi plin ochi cu gloanţe – capabil să producă pagube irecuperabile unei întregi lumi nevinovate. M-am întrebat la ce-i trebuia.

— E foarte bine, am spus pe un ton jovial. Sunt convins că o să ne mai vedem.

— Asta-i tot? a spus Larry.

— Cam asta e.

— Bine atunci, a spus el, şi mi-a închis uşa în nas.

De la această primă întâlnire din urmă cu doi ani, eu şi Larry McLeod nu prea ne-am îmbogăţit sau lărgit reciproc perspectivele asupra lumii. După câteva luni în care şi-a trimis prin poştă cecul cu chiria, a încetat pur şi simplu s-o mai facă, aşa că acum trebuie să trec pe la el pe întâi ale fiecărei luni ca s-o cer. Dacă e acasă, Larry îşi ia întotdeauna un aer ameninţător şi mă întreabă de fiecare dată când am de gând să repar câte ceva – deşi am păstrat totul în stare bună în ambele case de la bun început şi n-am lăsat niciodată să treacă mai mult de o zi până să desfund o scurgere sau să înlocuiesc un flotor. Dacă însă se întâmplă ca Betry Mcl. cod să deschidă uşa, se holbează pur şi simplu la mine de parcă nu m-ar mai fi văzut niciodată şi, în orice caz, a renunţat la vorbirea articulată. Aproape niciodată nu are ca însăşi cecul cu chiria, aşa că atunci când îi văd faţa palidă, nepieptănată, cu nas mic şi ascuţit ivindu-se în spatele uşii, ştiu că norocul m-a părăsit. Uneori nici măcar nu ne adresăm vreun cuvânt. Eu stau pur şi simplu pe verandă încercând să par simpatic, în timp ce ea se uită afară în tăcere de parcă nu s-ar holba la mine, ci la strada din spate. Într-un final clatină doar din cap, începe să împingă de uşă ca s-o închidă, iar eu înţeleg că în ziua aia n-o să fiu plătit.

În dimineaţa asta, când parchez pe Clio, la numărul 44, e 8.30, căldura a ajuns deja la o treime din vârful pe care-l va atinge azi şi e încremenită şi lipicioasă ca într-o

dimineaţă de vară în New Orleans. Maşini parcate încadrează strada şi câteva păsări ciripesc în platanii sădiţi în pământul cenuşiu în urmă cu zeci de ani. Două bătrâne stau de vorbă mai jos, pe trotuar, la colţul cu Erato, sprijinite în mături. Un radio cântă undeva dincolo de plasa unei ferestre – o veche melodie a lui Bobby Blând ale cărei versuri le ştiam pe dinafară în studenţie, dar căreia i-am uitat acum până şi titlul. Un amestec sumbru de letargie primăvăratică şi tensiune domestică minoră umple aerul ca un bocet de înmormântare.

Casa Harrişilor stă goală încă, cu panoul verde cu gri al agenţiei noastre pe care scrie DE ÎNCHIRIAT, cu noul perete lateral din metal alb şi noile ferestre triple cu plase de plastic lucind deprimant în lumina soarelui. Izolaţia de aluminiu pe care am instalat-o sub şemineu şi deasupra streşinilor dă casei impresia că e nou-nouţă, aşa cum de altfel şi este în multe privinţe, din moment ce am instalat şi scafe, panouri izolatoare în pod (crescând factorul R la 23), am reconsolidat jumătate din fundaţie şi am de gând să mai pun şi zăbrele imediat ce găsesc un chiriaş. Harrişii au plecat deja de jumătate de an şi, ca să fiu sincer, nu-mi înţeleg neputinţa de a atrage un chiriaş, din moment ce spaţiile de închiriat sunt pe sponci şi cer un preţ corect de cinci sute şaptezeci şi cinci de dolari, cu tot cu utilităţi. Un tânăr student negru la ştiinţe mortuare din Trenton era cât pe ce să bată palma, dar i s-a părut că naveta dura prea mult. Apoi au venit să arunce o privire două tinere negrese sexy, secretare la o firmă de avocatură, dar dintr-un motiv sau altul au considerat că nu e un cartier suficient de sigur. Evident, eu îmi pregătisem o explicaţie lungă cu motivele pentru care era cel mai sigur cartier din oraş: singurul nostru poliţist negru stă la o strigare distanţă, spitalul e la doar trei cvartale, oamenii de pe stradă ajung să se cunoască între ei şi, cum e şi normal, sunt atenţi; în plus, cu ocazia singurei spargeri de t are-şi poate aduce aminte cineva, vecinii au năvălit afară din case şi l-au doborât pe lioţ înainte să apuce să ajungă la colţ. (Că hoţul se dovedise a fi băiatul poliţistului negru, asta n-am mai

precizat.) Dar a fost inutil.

Pentru că accesul meu e limitat, casa familiei McLeod nu e încă la (el de dichisită precum cea a familiei Harris. Faţada roasă de cărămidă falsă e încă la locul ei şi vreo câteva scânduri de pe verandă o să înceapă în curând să se „decoloreze" dacă nu se iau măsuri. Deşi când urc scările din faţă aud noul sistem de aer condiţionat bâzâind pe o latură (Larry l-a vrut, deşi l-am *împrumutat* de la una dintre proprietăţile firmei noastre) şi sunt sigur că e cineva acasă.

Sun o dată scurt la sonerie, apoi mă dau înapoi şi-mi pregătesc un zâmbet formal, dar perfect prietenos. Toată lumea din casă ştie cine e la uşă, aşa cum ştiu şi toţi vecinii. Arunc o privire în jur pe strada fierbinte, umbrită. Cele două femei îşi continuă conversaţia lângă măturile lor, radioul continuă să cânte blues într-un interior încins. *Honey Bee,* îmi aduc aminte, aşa se numeşte cântecul lui Bobby Blând, deşi încă nu-mi amintesc versurile. Observ că iarba din ambele curţi e înaltă şi s-a îngălbenit pe alocuri, iar cununiţele pe care Sylvania Harris le-a plantat şi le-a udat în dorul lelii sunt sfrijite, uscate, maronii şi probabil putrede la rădăcini. Mă aplec şi arunc o privire în curtea laterală îngrădită dintre case. Hortensii roz şi albastre abia îmbobocesc de-a lungul pereţilor fundaţiei, unde maschează contoarele de apă şi gaz, şi ambele spaţii par părăsite şi nefolosite, numai bune să tenteze un spărgător.

Sun iar la uşă, realizând deodată că nu răspunde nimeni şi că va trebui să revin după weekend, când chiria va fi şi mai restantă şi probabil în pericol de a fi uitată cu totul. De când am devenit proprietar aici, m-am tot întrebat dacă n-ar trebui pur şi simplu să mă mut din casa mea de pe Cleveland – s-o scot la vânzare – şi să mă instalez în locuinţa mea închiriată ca măsură de reducere a costurilor şi de asigurare a viitorului şi ca mod de a şi face ceea ce spun pe scena relaţiilor umane. În cele din urmă, familia McLeod se va căra din antipatie pură faţă de mine şi aş putea apoi să găsesc noi chiriaşi care să-mi fie vecini (poate o familie Hmong, ca să mai condimentăm

amestecul). Cu toate că, din cauza tensiunilor recente de pe piaţă, n-ar fi exclus ca locuinţa mea de pe Cleveland să rămână goală cu lunile, după care s-ar putea să fiu păcălit la preţ şi să-mi iau o ţeapă majoră – chiar dacă sunt propriul meu agent şi mă ocup singur de hârţogărie. Pe de altă parte, totuşi, găsirea unui chiriaş de calitate, pe termen scurt, pentru o casă mai mare cum e a mea, e o chestiune complicată chiar şi în Hacklam, şi rareori se rezolvă cu bine.

Sun la uşă încă o dată, mă dau înapoi până în capul scării, ascult zgomotele dinăuntru – paşi, o uşă dosnică închizându-se, o voce înăbuşită, zgomotul picioarelor desculţe ale copiilor. Dar nimic. Nu e prima oară când se întâmplă asta. Bineînţeles că în casă e cineva, dar nu răspunde nimeni şi, în afară de faptul că aş putea să folosesc cheile mele de proprietar sau să chem poliţia şi să spun că sunt „îngrijorat" de soarta locatarilor, nu-mi rămâne decât să ridic tabăra şi să mă întorc altă dată, poate chiar azi mai târziu.

Întors în aglomeraţia de pe Seminary Street, parchez în faţa clădirii Lauren-Schwindell şi fac un tur rapid al biroului, unde obişnuita toropeală de sărbători din orice agenţie imobiliară planează deasupra birourilor goale, consolelor Real-trom şi copiatoarelor inerte. Aproape toată lumea, inclusiv agenţii mai tineri, a hotărât cu tărie să doarmă o oră în plus, sub pretextul că exodul de sărbători înseamnă că nimeni nu face treabă cu adevărat şi că oricine are nevoie poate foarte bine să-i sune acasă. Doar Everick şi Wardell se întrezăresc pe undeva, intrând şi ieşind din depozitul din spate, în timp ce uşa dinspre parcare a rămas deschisă. Aduc înapoi panouri cu DE VÂNZARE recuperate din şanţurile şi pădurile unde le aruncă adolescenţii noştri locali când se satură să le vadă pe pereţii caselor sau când mamele lor nu le mai suportă. (Oferim o „retribuţie de captură" de trei dolari, fără să cerem explicaţii, pentru fiecare panou care ne e adus, iar Everick şi Wardell – gemeni burlaci cu feţe grave, greoi şi deşiraţi, trecuţi bine de cincizeci de ani, care sunt

haddamezi de-o viaţă şi, în mod bizar, absolvenţi de Trenton – au devenit maeştri în a şti exact unde să le caute.) Fraţii Lewis, pe care de obicei mi-e imposibil să-i deosebesc, locuiesc la un colţ de casele mele închiriate, într-un duplex moştenit de la părinţi, şi sunt de fapt ei înşişi proprietari strânşi la pungă, pe care nu-i duci cu zăhărelul, deţinând un complex de locuinţe pentru cetăţenii de vârsta a treia în Neshanic, care le aduce un profit frumuşel. Şi totuşi lucrează încă part-time pentru agenţie şi fac în mod curent mici treburi de întreţinere pentru mine pe Clio Street, îndatoriri de care se achită cu eficienţă, dar cu aerul unor năpăstuiţi, în mod evident mimat, care ar da cuiva din afară impresia că nu mă pot suferi. Deşi nu-i deloc cazul, din moment ce mi-au spus amândoi în repetate rânduri că, fiind născut în Mississippi, cu tot bagajul greu pe care-l presupune chestia asta, sunt înzestrat în mod natural cu un instinct mai adevărat pentru rasa lor decât ar putea aproxima orice alb din nord. Desigur, nu-i deloc aşa, deşi sunt înţepeniţi în prejudecăţi rasiale de modă veche din cauza cărora falsele „realităţi" persistă la nesfârşit cu forţa implacabilă a adevărului.

Secretara noastră, domnişoara Vonda Lusic, a ieşit, din câte văd, de la toaletă şi s-a proţăpit la jumătatea şirului de birouri goale, cu o ţigară şi o Cola, şi stă bâţâind dintr-un picior aşezat peste celălalt, răspunzând veselă la telefoane şi frunzărind revista *Time* până când o să închidem de-a binelea pe la orele prânzului. E o blondă înaltă, cu piept proeminent şi fire prefăcută care-şi pune o tonă de machiaj, poartă la serviciu rochii de cocteil viu colorate şi ridicol de sumare şi locuieşte în Grovers Mills, oraşul vecin, în care a fost majoretă-şefă undeva în anii ’80. În plus, a fost cea mai bună prietenă a lui Clair Devane, agenta noastră omorâtă, şi vrea periodic să discute „cazul" cu mine, pentru că pare să ştie că eu şi Clair am împărtăşit la un moment dat ceva discret şi special.

— Cred că nu se străduiesc destul cu chestia asta, sună părerea ei stăruitoare despre atitudinea poliţiei. Dacă ar fi

fost o albă din oraş, s-ar fi văzut o mare diferenţă. Nici n-ai mai avea unde să-ţi mişti curu' de atâta FBI.

Ca s-o spunem pe-a dreaptă, trei bărbaţi albi au fost arestaţi pentru o zi, deşi li s-a dat drumul şi e adevărat că în săptămânile ce au urmat nu s-a făcut niciun progres aparent, cu toate că prietenul lui Clair e un avocat de culoare plin de relaţii de la o firmă bună din oraş, iar conducerea agenţiei imobiliare, împreună cu partenerii săi, a stabilit o recompensă de cinci mii de dolari pentru prinderea ucigaşului. Dar e adevărat şi că FBI-ul a făcut cercetări înainte să decidă că moartea lui Clair nu e un delict federal, ci o simplă crimă.

La serviciu i-am lăsat, cel puţin oficial, biroul neocupat până când va fi găsit ucigaşul (deşi adevărul e că afacerile n-au mers grozav, ca să angajăm pe cineva în locul ei). Cât despre Vonda, ea a păstrat o panglică neagră legată de scaunul lui Clair şi un singur fir de trandafir într-o vază opacă pe tăblia de lemn goală. Ca nu cumva să uite careva dintre noi.

Totuşi, în dimineaţa asta, Vonda e preocupată mai degrabă de probleme globale. E obsedată de evenimentele curente, citeşte la birou toate revistele şi-şi ţine exemplarul din *Time* împăturit pe coapsa expusă cu generozitate.

— Ia ascultă, Frank, tu eşti genul de tip care preferă un singur focos sau zece focoase?

Aşa ciripeşte când mă vede şi-mi aruncă zâmbetul ci larg care vrea să spună ia-zi-care-i-treaba-cu-tine. Poartă o costumaţie bizară de tafta în nuanţe de roşu, alb şi albastru, fără umeri, în care nu s-ar putea apleca să ia nici măcar un bănuţ de pe tejghea dacă vrea să rămână decentă, între noi nu-i nimic în afară de zeflemea.

— Sunt încă genul de tip care preferă un singur focos, zic, îndreptându-mă spre ieşire cu trei oferte, după ce Evericic şi Wardell mi-au aruncat o privire şi au şters-o prin spate (nimic deosebit în asta), aşa că le-am lăsat în cutia pentru mesaje nişte instrucţiuni gata pregătite despre unde şi când să parcheze standul mobil cu hotdog

lângă spaţiul verde după ce-l remorchează de la Franks, taraba mea cu bere de rădăcini de pe Route 31, la vest de oraş. Aşa preferă ei să-şi rezolve toate treburile – indirect şi de la distanţă.

— Cred că sunt prea multe focoase prin zonă zilele astea, zic, îndreptându-mă spre uşă.

— Păi atunci eşti în rahat până la gât pe chestie de viziune, din câte zice *Time*. Îşi răsuceşte o şuviţă de păr auriu pe degetul mic. E o democrată convinsă, ştie că şi eu sunt la fel şi-şi închipuie – dacă nu cumva mă înşel – că ne-am putea distra împreună.

— Va trebui să discutăm pe tema asta, zic.

— Nicio problemă, spune ea cu viclenie. Sunt convinsă că eşti ocupat. Ştiai că Dukakis vorbeşte fluent spaniola?

Asta nu e pentru mine, ci pentru oricine se nimereşte să asculte, de parcă biroul ar da pe dinafară de oameni interesaţi. Doar că eu ies pe *lapuerta* prefăcându-mă că nu aud şi mă întorc cât se poate de repede în tihna răcoroasă din Crown Victoria mea.

La nouă sunt deja pe drum pe King George Road spre motelul Sleepy Hollow de pe Route 1, ca să-i iau pe Joe şi Phyllis Markham şi (cel puţin aşa sper) să le vând noua noastră ofertă până în prânz.

Pe şoseaua asta împădurită, Haddam nu pare un oraş care se zbate în chinurile unei prăbuşiri de preţuri. O aşezare veche şi bogată, întemeiată în 1795 de negustori quakeri nemulţumiţi care s-au despărţit de vecinii lor mai liberali din Long Island, au apucat-o spre sud şi au făcut lucrurile aşa cum trebuie, Haddam pare prosper şi perfect hotărât în privinţa aşteptărilor sale civice. Rezerva locativă se laudă cu o mulţime de vile mari, consolidate, de secol nouăsprezece, Second Empire (aflate acum în proprietatea unor avocaţi costisitori şi a unor directori de companii de soft), cu foişoare, cupole şi balcoane închise care punctează *lingua* arhitecturală de bază – grecească cu detalii federaliste, şi casc de piatră postrevoluţionare prevăzute cu ferestre în evantai, intrări încadrate de coloane şi caneluri cu aer roman. Casele astea s-au aflat la

mare căutare de când a fost montată ultima uşă, în 1830, şi nu apar mai deloc pe piaţă decât în divorţurile răzbunătoare în care unul din soţi vrea să atârne un panou mare cu DE VÂNZARE în faţa unui fost t uibuşor de amorezi ca să-l scoată din sărite pe celălalt. Chiar şi cele câteva case georgiene „rustice" înşirate una după alta au ajuns în ultimii cinci ani adrese invidiate şi aparţin toate unor văduve bogate, unor soţi gay ahtiaţi după intimitate şi unor chirurgi din Philadelphia care le păstrează pe post de locuinţe la ţară unde pot s-o şteargă cu asistentele de la anestezie în timpul sezonului cald.

Deşi aparenţele, fireşte, pot fi înşelătoare şi aşa şi sunt de obicei. Încă nu se vede în preţurile de vânzare, dar băncile au început treptat să raţionalizeze banii şi să ni se adreseze nouă, agenţilor imobiliari, cu „probleme" legate de evaluări. Mulţi proprietari care-şi făcuseră deja planuri pentru o pensionare timpurie la Lake of the Ozarks sau pentru un locşor „mai intim" în Snowmass, acum, că odraslele au terminat la UVA, adoptă o atitudine gen „om trăi şi om vedea" şi ajung la concluzia că Haddam e un loc mai bun de rămas decât îşi imaginau pe vremea când credeau că locuinţele lor valorează o avere. (N-am intrat în afacerile cu proprietăţi rezidenţiale tocmai la momentul oportun; de fapt, am intrat în cel mai prost moment posibil – cu un an înainte de marele punct de cotitură din octombrie trecut.)

Şi totuşi, ca majoritatea oamenilor, rămân optimist şi cred că boomul a fost profitabil, indiferent cum par lucrurile în momentul ăsta. Oraşul Haddam a reuşit să anexeze comuna Haddam, ceea ce ne-a crescut baza de impozitare şi ne-a dat şansa de a scăpa de moratoriul pe clădiri şi de a reinvesti în infrastructură (excavaţiile din faţa casei mele sunt o ilustrare perfectă a acestui lucru.) Şi datorită valului de brokeri şi avocaţi bogaţi din showbiz de la începutul decadei, mai multe monumente ale oraşului au fost salvate, ca şi câteva case din perioada victoriană târzie căzute în paragină pentru că proprietarii lor îmbătrâniseră, se mutaseră în Sun City sau muriseră. În

acelaşi timp, în categoria de preţuri mode ratspre-ieftin din care le-am arătat Markhamilor casă după casă, preţurile au continuat să crească încet, aşa cum se întâmplă de la începutul secolului; aşadar, cei mai mulţi dintre locuitorii noştri cu venituri medii, inclusiv afro-haddamezii, pot încă să vândă după ce se satură să plătească taxe mari, să se aleagă cu un pumn de dolari şi cu un sentiment de satisfacţie şi să se mute înapoi în Des Moines sau în Port-au-Prince, să cumpere o casă şi să trăiască din economii. Prosperitatea nu-i întotdeauna de rău augur.

La capătul şoselei King George, unde se deschid larg culturi de iarbă ca un câmp verde din Kansas, cotesc spre Quakertown Road, odinioară un loc rustic, apoi fac brusc stânga întorcându-mă pe Route 1, trec de intersecţia de la Grangers Mill Road, lucru care-mi permite să mă întorc la Sleepy Hollow evitând o jumătate de oră de exod pre4 iulie. Undeva în dreapta, Quakertown Mall se întinde pustiu peste vasta sa parcare, acum aproape goală, cu o mână de maşini în fiecare capăt, unde punctele de reper – un Sears şi un Goldbloom – rezistă încă, întreprinzătorii iniţiali făcând acum afaceri dintr-o puşcărie federală din Minnesota. Până şi Cinema XII din spate s-a limitat la un singur film, proiectat pe două ecrane. Pe afişe scrie: *B. Streisand: A Star is Bored. ** Return Engagement** Congradulations, Bertie and Stash.*

Markhamii, clienţii mei cu care mă întâlnesc la nouă şi un sfert, vin din micuţul Island Pond, Vermont, din extremitatea de nord-est, iar dilema lor actuală e dilema multor americani. La un moment dat, în obscurii ani ’60, fiecare cu un fost partener, şi-au lăsat în urmă vieţile bidimensionale lipsite de perspective (Joe era profesor de trigonometrie în Aliquippa, iar Phyllis, o casnică dolofană, cu părul arămiu şi ochii uşor exoftalmici din zona D.C.) şi au apucat-o spre Vermont în căutarea unei *Weltansicht* mai însorite şi mai puţin previzibile. În curând, timpul şi destinul şi-au urmat cursul firesc: partenerii au fugit cu partenerii altora; copiii lor s-au apucat serios de droguri,

au rămas însărcinaţi, s-au căsătorit, apoi au dispărut în California, Canada, Tibet sau Wiesbaden, în Germania de Vest. Joe şi Phyllis au plutit neliniştiţi încolo şi încoace vreo doi-trei ani în cercuri comune de prieteni din cartier şi *Weltansicht-un* intermitente, înscriindu-se la cursuri, apucându-se iar de studii, încercând noi parteneri şi acceptând în cele din urmă ceea ce fusese la îndemână şi evident de la bun început: dragostea reciprocă adevărată şi în cunoştinţă de cauză. Aproape imediat, Joe Markham – care e un fel de Bob Hoskins mărunţel, cam de vârsta mea, agresiv, cu ochi rotunzi, braţe scurte şi păr pe spate, un fost apărător la Aliquippa Fighting Quips căruia îi lipseşte, în mod evident, „creativitatea” – a început să aibă noroc cu vasele şi sculpturile în nisip reprezentând forme abstracte pe care le făcea, proiecte cu care se jucase doar şi de care prima lui soţie, Melody, îşi bătuse joc cu răutate înainte să se întoarcă la Beaver Falls, lăsându-l singur cu slujba lui normală de la Direcţia de Asistenţă Socială. Între timp, Phyllis a început să-şi dea seama că avea, de fapt, un geniu nefolosit pentru designul de broşuri elegante, cu aspect luxos, pe o hârtie fantezistă pe care o făcea ea însăşi (ea a conceput designul primului catalog serios al lui Joe). Şi, înainte să-şi dea seama ce se întâmplă, au început să livreze operele de artă ale lui Joe şi impresionante broşuri descriptive ale lui Phyllis până şi-n iad. Vasele lui Joe au început să apară în magazine mari din Colorado şi California şi în cataloage de comandă prin poştă ca obiecte speciale scumpe şi, spre uimirea amândurora, să câştige premii la târguri meşteşugăreşti prestigioase la care ei nici nu aveau timp să participe, atât de ocupaţi erau.

În scurt timp şi-au construit o casă mare şi nouă, cu tavane de catedrală cu grinzi în consolă, şemineu şi vatră lucrate manual, din piatră locală, toată şandramaua fiind ascunsă la capătul unui drum împădurit privat, în spatele unei foste livezi de meri. Au început să organizeze cursuri gratuite pentru grupuri mici de elevi motivaţi de la Lyndon State ca mod de a se revanşa faţă de comunitatea care le purtase de grijă în tot felul de perioade grele şi în cele din

urmă au mai făcut un copil, Sonja, botezat după una dintre rudele croate ale lui Joe.

Bineînţeles că amândoi îşi dădeau seama că avuseseră norocul îmblânzitorilor de şerpi, ţinând cont de greşelile pe care le făcuseră şi ele tot ceea ce se dusese de râpă în vieţile lor. Deşi nici nu consideraseră „viaţa din Vermont" ca fiind neapărat destinaţia lor finală. Amândoi aveau păreri destul de ferme despre marginalii fără slujbe sau hipioţii cu conturi grase care nu erau altceva decât non-producători într-o societate care ducea lipsă de idei noi.

— N-am vrut să mă trezesc într-o dimineaţă, mi-a spus Joe în ziua când au venit prima oară la agenţie, arătând ca nişte misionari soioşi, cu ochii bulbucaţi, şi să fiu un tâmpit de cincizeci şi cinci de ani cu o bandană şi un căcat de cercel şi niciun subiect de discuţie în afară de cât de varză e Vermontul de când au venit o mulţime de de-alde mine să-l strice.

Sonja trebuia să urmeze o şcoală mai bună, hotărâseră ei, ca să poată ajunge într-un final într-o şcoală şi mai bună. Copiii lor din prima serie mărşăluiseră cu eşarfe la gât, haine de la Sorel şi geci de fâş la şcolile locale şi nu ieşise prea grozav. Băiatul cel mare al lui Joe, Seamus, făcuse deja puşcărie pentru jaf armat, trecuse prin trei perioade de dezintoxicare şi avea dificultăţi de învăţare; una dintre fete, Dot, se măritase cu un tip din Hells Commando la şaisprezece ani şi nu mai dăduse de multă vreme nicio veste. Un alt băiat, Federico, fiul lui Phyllis, făcuse carieră în armată. Aşadar, pe baza acestor experienţe brutale, dar instructive, era lesne de înţeles că-şi doreau ceva mai promiţător pentru Sonja.

În consecinţă, făcuseră un studiu al locurilor unde şcolile erau mai bune şi traiul mai plăcut şi de unde puteau avea un oarecare acces la pieţele din New York pentru operele lui Joe, iar Haddam se aflase în capul listei la fiecare categorie. Joe a bombardat zona cu scrisori şi CV-uri şi şi-a găsit o slujbă în departamentul de producţie al unei noi edituri de manuale, Leverage Books din

Hightstown, o slujbă care îi valorifica formaţia în matematică şi computere. Phillys a descoperit că în oraş se desfăşurau mai multe afaceri cu hârtie şi că puteau face în continuare vase şi sculpturi într-un atelier pe care Joe l-ar fi construit sau închiriat şi de unde să-şi trimită operele la pachet cu broşurile lui Phyllis, pornind totodată într-o nouă aventură într-un loc unde şcolile sunt bune, străzile sunt sigure şi totul se lăfăie într-un peisaj însorit, fără droguri prin preajmă.

Prima lor vizită a fost în martie – moment când au intuit corect că se scoate „totul” pe piaţă. Voiau s-o ia uşurel, să treacă în revistă întregul spectru, să ajungă la o decizie bine chibzuită, să facă o ofertă pentru o casă până pe întâi mai, iar pe patru să-şi ude deja peluza. Şi-au dat seama, fireşte, cum mi-a spus Phyllis Markham, că probabil vor fi nevoiţi să se „restrângă” un pic. Lumea se schimbase în multe feluri câtă vreme stătuseră ei înţepeniţi în Vermont. Banii nu mai aveau aceeaşi valoare şi era nevoie de mai mulţi. Deşi, una peste alta, considerau că duseseră o viaţă bună în Vermont, puseseră ceva bani deoparte în ultimii ani şi n-ar fi schimbat nimic – divorţ, rătăciri singuratice dătătoare de temeri, probleme cu copiii – câtuşi de puţin.

Au hotărât să-şi vândă noua lor casă construită manual cu prima ocazie şi au găsit un tânăr producător de film dispus s-o ia în rate, pe zece ani, cu un mic avans. Voiau, din câte mi-a spus Joe, să creeze o situaţie din care să nu mai poată da înapoi. Şi-au dus mobila într-un soi de magazie a unor prieteni, s-au instalat în căsuţa altor prieteni care erau plecaţi în vacanţă, pregătiţi să se prezinte luni la prima oră la biroul cuiva în calitate de cumpărători de case.

Doar că-i aştepta surpriza vieţii lor!

Îmi era perfect limpede ce-şi doreau Markhamii – după cum le-am spus – şi aveau tot dreptul să-şi dorească asta: o casă modestă cu trei dormitoare, cu farmec şi poate câteva detalii simpatice, care să fie totuşi în ton cu etica rezervată, axată pe educaţie pe care o adoptaseră. O casă

cu podele din lemn de esenţă tare, frize de lemn, un mic cămin sculptat, balustrade simple, ferestre cu şipci verticale, poate o băncuţă la fereastră. O casă în stil Cape Cod sau o cabană de lemn modificată, aşezată pe o palmă de pământ învecinată cu un câmp de porumb al vreunui fermier bătrân sau, dacă nu, cu un mic iaz sau pârâu. De dinainte de război sau puţin de după. Oarecum izolată. O peluză cu un arţar sănătos, poate, nişte răsaduri mature şi un garaj-anexă care ar putea necesita îmbunătăţiri. Credit de bun-simţ sau finanţare din partea proprietarului, ceva acceptabil. Nimic ostentativ: o casă rezonabilă pentru familia refăcută în jurul nucleului ei, care intră în cel de-l treilea sfert al vieţii cu un copil la bord. Ceva care să coste în jur de o sută patruzeci şi opt de mii, să aibă vreo două sute optzeci de metri pătraţi, să fie aproape de şcoala gimnazială şi la câţiva paşi de băcănie.

Singura problemă era – şi e şi acum – că astfel de case la care visează încă prosteşte Markhamii în timp ce-şi văd de drum pe Taconic, holbându-se pierduţi la micile acoperişuri ascunse de copaci şi la drumurile de ţară care aleargă pe lângă ei, cu ziduri prea mari de piatră acoperite cu muşchi amintind de posibilităţile locative misterioase şi minunate din districtul Columbia – casele astea sunt istorie. Istorie antică. Şi preţurile astea au terminat de bătut pasul pe loc cam pe când Joe îşi lua adio de le Melody şi-şi îndrepta atenţia către Phyllis cea dolofană şi încântătoare, cu sâni rotunzi. Să zicem în 1976. Mai bine-ncerci să găseşti ceva la patru sute cincizeci de mii, dacă ai noroc.

Şi *poate* că aş mai avea o şansă în cazul în care clientul nu s-ar grăbi aşa de tare şi n-ar leşina când ar sosi evaluarea băncii la treizeci-de-mii-sub-preţul-cerut şi proprietarul n-ar pretinde douăzeci şi cinci la sută garanţie şi ar fi auzit până acum de un concept care se numeşte finanţare din partea proprietarului.

Casele pe care *le-aş putea* arăta sunt mult sub idealul lor. Preţul mediu actual pentru o casă în zona Haddam ajunge la o sută patruzeci şi nouă de mii, în care te alegi

cu o clădire colonială standard într-un complex aproape terminat în Mallards Landing, care nu-i chiar la doi paşi: o sută şaptezeci şi şase de metri pătraţi, cu tot cu garaj, trei dormitoare, două băi, posibilităţi de extindere, fără şemineu, pivniţă sau mochetă, aşezată pe o bucată de pământ de cincisprezece pe şaizeci de metri „înghesuită*” ca să păstreze ideea de spaţiu deschis şi cu vedere la un „iaz” cu fundul din fibră de sticlă. Chestie care i-a aruncat într-un puţ adânc cu melancolie şi i-a adus, după trei săptămâni de căutări, într-o stare în care nici măcar nu mai au chef să se dea jos din maşină şi să facă turul celor mai multe case pentru care organizasem vizionări.

În afară de asta, le-am arătat o serie de case rustice mai vechi pe care şi le-ar permite – în general locuinţe mici, cu două dormitoare şi faţade vag greceşti, construite iniţial pentru servitorii bogătaşilor la sfârşitul secolului al nouăsprezecelea şi deţinute acum de urmaşii imigranţilor sicilieni care veniseră în New Jerscy să lucreze în construcţii sau, dacă nu, de angajaţi din industria serviciilor, de vânzători sau negri. În general sunt versiuni neîngrijite, la scară mai mică, ale caselor mai impunătoare din oraş – ştiu asta pentru că am stat într-una dintre ele cu chirie când m-am mutat aici cu Ann în urmă cu optsprezece ani –, doar că încăperile sunt dreptunghiulare, cu puţine ferestre, cu tavane joase şi comunică între ele în moduri nearmonioase, astfel că înăuntru te simţi la fel de claustrat şi de iritat ca într-un salon ieftin de chiropraxie. Bucătăriile sunt toate în spate, rareori au mai mult de o baie (dacă nu cumva locul a fost renovat, caz în care preţul se dublează); majoritatea caselor au pivniţe umede, stricăciuni vechi produse de termite, enigme structurale de nepătruns, ţevăraie din fontă, posibil plumb, parte electrică sub standard şi curţi cât nişte timbre poştale. Şi plăteşti preţul întreg doar ca să încasezi o băşină în nas. Proprietarii sunt întotdeauna ultima linie de apărare împotriva realităţii şi primii care-şi văd unicitatea ameninţată de rectificările misterioase de pe piaţă. (Cumpărătorii îi urmează îndeaproape.)

De două ori am sfârşit chiar prin a-i arăta case Sonjei (care-i de vârsta fiică-mii!), în speranţa că o să vadă ceva care să-i placă (o „cameră roz” de mironosiţă care ar putea fi a ei, un loc deosebit de şic în care să instalezi un video, nişte mobilier încorporat de bucătărie care să i se pară simpatic), după care o să se întoarcă agale pe alee ciripind că ăsta era locul la care visase toată vieţişoara ei şi că era musai să-l vadă şi mami şi tati.

Doar că asta nu s-a întâmplat niciodată. În cazul ambelor şarade, în timp ce Sonja se învârtea tropăind prin camerele goale, întrebându-se, cu siguranţă, cum poate un copil de doisprezece ani să cumpere o casă, am tras cu ochiul pe după draperie şi i-am văzut pe Joe şi Phyllis purtând o ceartă usturătoare în maşina mea – chestie care mocnise toată ziua –, amândoi uitându-se înainte, el în faţă, ea în spate, arătându-şi colţii fără însă să se privească unul pe altul. O dată sau de două ori, Joe şi-a răsucit brusc capul, a fixat un punct invizibil cu ochii lui mici şi negri cu o concentrare de maimuţă, a mârâit ceva nimicitor, iar Phyllis şi-a încrucişat braţele plinuţe, s-a holbat cu ură la casă şi a clătinat din cap fără să se obosească să răspundă. La scurt timp am ieşit din casă şi ne-am îndreptat spre următorul obiectiv.

Din păcate, din ignoranţă sau încăpăţânare, Markhamii n-au ajuns să intuiască singurul adevăr gnostic al afacerilor imobiliare (un adevăr imposibil de dezvăluit fără să pari necinstit şi cinic): că oamenii nu găsesc şi nu cumpără niciodată casa pe care spun că şi-o doresc. O economie de piaţă, după cum m-am lămurit, nu porneşte nici pe departe de la premisa că omul va primi ceea ce vrea. Premisa e că ţi se arată ceea ce credeai, poate, că nil vrei, dar care e disponibil, moment în care cedezi şi începi să cauţi moduri de a te împăca cu ideea şi cu tine însuţi. Nu c-ar fi ceva rău în povestea asta. De ce să obţii doar ceea ce crezi că vrei sau să te limitezi la ceea ce poţi doar anticipa? Viaţa nu-i niciodată aşa şi, dacă eşti deştept, o să ajungi la concluzia că e chiar o soluţie mai bună.

Abordarea mea personală asupra tuturor acestor

chestiuni, mai ales în ceea ce-i priveşte pe Markhami, a fost să dau de înţeles cât se poate de limpede cine-mi plăteşte salariul (cel care vinde) şi că treaba mea e să-i familiarizez cu zona noastră, să-i las să hotărască dacă vor să se stabilească aici, apoi să mă folosesc de bunăvoinţa acumulată ca să le vând, practic, o casă. Le-am vârât în cap şi că eu înţeleg să vând case aşa cum aş vrea să mi se vândă mie: fără să fiu un con de vânt imobiliar; fără să trâmbiţez păreri în care în general nu cred; fără să arăt clienţilor o casă despre care au spus deja că nu le place, prefăcându-mă că e o noutate pentru mine; fără să spun că o casă e „interesantă" sau „are potenţial" dacă sunt convins că e o cocioabă; şi, în sfârşit, fără să încerc să-i fac pe oameni să aibă încredere în *mine* (nu că n-aş fi demn de încredere – pur şi simplu nu inspir încredere), ci cerându-le să creadă în ce e mai important pentru ei – ei înşişi, banii, Dumnezeu, stabilitatea, progresul sau pur şi simplu o casă pe care o văd, le place şi hotărăsc să locuiască în ea – şi să se poarte în consecinţă.

Una peste alta, Markhamii au văzut patruzeci şi cinci de case – târându-se din ce în ce mai înverşunaţi din şi înapoi spre Vermont –, deşi multe dintre aceste oferte au fost văzute doar de pe geamul maşinii mele în timp ce mergeam încetişor pe lângă trotuar.

— N-aş locui în haznaua asta, spunea Joe, zborşindu-se la o casă pentru care făcusem programare.

— Nu-ţi pierde timpul aici, Frank, propunea Phyllis şi o luam din loc. Sau Phyllis remarca de pe bancheta din spate:

— Joe nu suportă stucul pe case. Nu vrea s-o spună cu gura lui, aşa că zic eu, să fie mai simplu. A crescut într-o casă cu stuc în Aliquippa. În plus, ideal ar fi să n-avem alee comună.

Şi nu erau case proaste. N-a existat nici măcar o „renovabilă", „ofertă specială pentru îndemânatici" sau „nu-i lipseşte decât puţină dragoste" în tot lotul (oricum, în Haddam nu găseşti aşa ceva). Până acum nu le-am arătat niciuna în care să nu fi putut dracului s-o ia toţi trei de la

capăt cu un pic de muncă fizică, un buget restrâns pentru renovare şi niţică viziune-n spaţiu.

Din martie ţi până acum, totuşi, Markliamii n-au încheiat încă nicio tranzacţie, nici n-au înaintat vreo ofertă, n-au scris un cec de avans ţi nici măcar n-au vizitat de două ori o casă, drept care, pe măsură ce intram în zilele caniculare de mijloc de vară, i-a lovit depresia. Cât despre ce făceam eu în acest timp, eu am încheiat opt vânzări mulţumitoare de casc, am arătat o sută de alte case la treizeci de oameni diferiţi, am petrecut nu ştiu câte weekenduri cu copiii pe Shore sau aiurea, am urmărit (din pat) Final 4, deschiderea de la Wrigley, turneul French Open şi trei runde din Wimbledon; reversul (mai sumbru) al medaliei a fost că am urmărit campaniile prezidenţiale dând înainte cu sporovăială lor demoralizantă, mi-am sărbătorit cea de-a patruzeci şi patra aniversare şi am simţit cum fiul meu se transformă treptat într-o sursă de frământare şi suferinţă pentru el însuşi şi pentru mine. În acest interval au mai avut loc două accidente aviatice nimicitoare undeva departe de meleagurile noastre; Irakul a otrăvit o mulţime de săteni kurzi, preşedintele Reagan a vizitat Rusia; a fost o lovitură de stat în Haiti, seceta a mutilat centrul ţării, iar Lakers au câştigat coroana NBA. Viaţa, cum se spune, a mers înainte.

Între timp, Markhamii au început „să pape avansul” primit de la producătorul de film care stă acum în casa visurilor lor şi, după părerea lui Joe, produce filme porno cu adolescenţi locali. În acelaşi mod, leafa de lichidare a lui Joe de la Direcţia de Asistenţă Socială din Vermont a venit şi s-a dus şi e pe punctul de a termina banii puşi deoparte pentru vacanţă. Spre groaza ei, Phyllis a început să sufere de probleme femeieşti dureroase şi posibil prevestitoare de rele care au necesitat drumuri săptămânale la Burlington pentru analize, plus două biopsii şi discuţii despre o eventuală operaţie. Saab-ul lor a început să se supraîncălzească şi să scuipe în timpul navetelor zilnice pe care le face Phyllis la Craftsbury pentru lecţiile de dans ale Sonjei. Şi, de parcă n-ar fi fost

de-ajuns, prietenii lor s-au întors din vacanţa geologică de la Great Slave Lake, aşa că Joe şi Phyllis trebuie să ia în calcul mutarea în „căsuţa” originală şi de mult părăsită de pe fosta lor proprietate şi o posibilă cerere de ajutor social.

În plus, Markhamii s-au văzut nevoiţi să înfrunte gradul de incertitudine inerent cumpărării unei case – incertitudine care riscă să le afecteze întreaga viaţă, chiar şi dacă ar fi vedete de film bogate sau clăparul din Rolling Stones. La urma urmei, deşi încă nu realizează, cumpărarea unei case va fi sursa parţială a frământărilor lor viitoare, priveliştile consolatoare pe care le vor vedea (sau nu) pe fereastră, unde se vor certa înverşunaţi şi vor face dragoste, unde şi în cine ştie ce i undiţii se vor simţi prinşi în capcana vieţii sau la adăpost de furtună, iniile vor fi îngropate acele părţi sufleteşti pe care le vor lăsa într-un final în urmă (oricât de supraevaluate ar fi), unde ar putea muri sau s-ar putea îmbolnăvi, dorindu-şi să fi murit, unde se vor întoarce după înmormântări sau după divorţ, cum am făcut eu.

După care toate aceste viitoare necunoscute ale vieţii vor trebui integrate în ceea ce încă nu ştiu despre casa însăşi, odată cu certitudinea posibil amară că *vor afla o grămadă* de lucruri în clipa în care semnează actele, intră în casă, închid uşa şi e a lor; după care mai târziu vor afla încă şi mai multe lucruri care s-ar putea să nu fie bune, deşi şi-ar fi dorit numai bine şi pentru ei, şi pentru cei pe care-i iubesc. Uneori nu înţeleg de ce ar cumpăra cineva o casă sau, dacă tot veni vorba, de ce ar face vreun lucru cu dezavantaje evidente.

Tot ca să-i ajut pe Markhami, am încercat să vin cu nişte înlesniri menite să deblocheze situaţia. Până la urmă, treaba mea *este* să mă ocup de sentimentul ăsta de incertitudine şi sunt conştient de fricile care apar cu dârdâieli şi clănţăneli în inimile unei bune părţi dintre clienţii mei după o experienţă imobiliară îndelungată şi nesatisfăcătoare. Tipul ăsta o fi escroc? O să mă mintă şi-o să-mi fure banii? Strada asta o să intre în categoria zonelor de tranzit şi tipul o fi acţionar la un nou lanţ de ospicii sau

clinici de dezintoxicare? Mai ştiu şi că cea mai frecventă cauză pentru „salturile” clienţilor (în afară de grosolănia agenţilor sau prostia crasă) e bănuiala otrăvită că agentul nu e atent la dorinţele tale. „Ne arată doar ce n-a reuşit să plaseze deja şi încearcă să ni le vâre pe gât”; sau „Nu ne-a arătat nimic care să semene cu ceea ce am spus că ne interesează”; sau „îşi bate pur şi simplu joc de timpul nostru, plimbându-ne cu maşina şi lăsându-se cinstit la prânz”.

La începutul lui mai le-am propus un apartament mobilat într-un conac victorian modificat de pe Burr Street, în spatele teatrului din Haddam, cu toate utilităţile şi loc de parcare ferit şi acoperit. Avea un preţ piperat de o mie cinci sute de dolari, dar era aproape de şcoală, iar Phyllis s-ar fi descurcat şi fără a doua maşină dacă ar fi fost chibzuiţi până când începea Joe să muncească. Dar Joe s-a jurat că terminase cu „apartamentele de căcat fără apă caldă” în 1964, când era în anul doi la Duquesne, şi că n-avea de gând s-o vâre pe Sonja în cine ştie ce mediu şcolar apăsător printre puşti bogaţi şi nevrotici de suburbie, în timp ce toţi trei ar fi trăit ca nişte şobolani de apartament aflaţi în tranzit. Nu şi-ar fi revenit niciodată. Mai bine, a zis el, lăsa baltă toată căcănăreala. După o săptămână am descoperit un bungalow din cărămidă şi ţiglă perfect acceptabil pe o străduţă îngustă în spate la Pelcher s-o vizuină, fără îndoială, dar un loc cu care s-ar fi putut obişnui dacă-şi luau nişte mobilă în rate şi nişte mărunţişuri de-ale lor, exact cum trăiam şi eu cu Ann (şi de altfel toată lumea) la începutul căsătoriei noastre şi ni se părea că totul e minunat şi va fi din ce în ce mai minunat. Cu toate astea, Joe n-a vrut să-l vadă nici măcar din maşină.

De la începutul lui iunie, Joe a devenit tot mai posac şi răuvoitor, ca şi cum ar fi început să vadă lumea într-o lumină complet nouă care nu-i place şi-şi pune la punct nişte mecanisme dure de apărare. Phyllis m-a sunat de două ori noaptea târziu, o dată după ce plânsese, şi mi-a dat de-nţeles că nu era uşor să trăieşti cu un tip ca Joe. Mi-

a spus că începuse să dispară în timpul zilei şi să tragă chefuri nocturne în atelierul unei prietene artiste, bând multă bere şi întorcându-se acasă după miezul nopţii. Printre alte motive de îngrijorare, Phyllis e convinsă că s-ar putea ca el să lase pur şi simplu baltă toată afurisita de şandrama – mutarea, educaţia Sonjei, Leverage Books, până şi căsnicia lor – şi să se afunde iar în viaţa nonconformistă şi fără ţintă pe care o ducea înainte ca ei doi să se cupleze şi să pornească împreună pe un nou drum către prăpastie. Era posibil, spusese ea, ca Joe să nu suporte consecinţele intimităţii adevărate, ceea ce pentru ea însemna să împărtăşeşti atât necazurile, cât şi reuşitele cu persoana iubită, şi era la fel de posibil ca ideea de a cumpăra o casă să fi deschis poarta către cine ştie ce coridoare întunecoase din ea însăşi pe care se temea s-o apuce, deşi din fericire nu se arătase dispusă să precizeze care anume ar putea fi astea.

Cu alte triste cuvinte, Markhamii se confruntă cu o rostogolire potenţial catastrofală pe o pantă socio-economico-emoţională alunecoasă, chestie care nici măcar nu le-ar fi trecut prin cap în urmă cu şase luni. În plus, îmi dau seama că au început să-i frământe toţi ceilalţi paşi greşiţi pe care-i făcuseră la viaţa lor, preţul lor mare şi gândul că nu vor să-i repete. În comparaţie cu altele, desigur, regretele lor nu sunt neobişnuite. Deşi, până la urmă, partea cea mai proastă cu regretele e că te privează de şansa de a suferi noi regrete tocmai când începi să bănuieşti că nu merită să faci nimic dacă n-are potenţialul de a-ţi fute toată viaţa.

O aromă înţepătoare, metalică de fructe se strecoară prin stratul de ozon de deasupra Jersey-ului – mirosul motoarelor încinse şi al frânelor camionetelor de pe Route 1 – făcându-se simţită pe drumul secundar şerpuitor pe care tocmai mă aflu, trecând pe lângă noul sediu al unei companii farmaceutice internaţionale după care începe un câmp de grâne sănătoase îngrijite de tipii cu cercetarea solului din Rutgers. Chiar după asta începe Mallards Landing (două raţe în zbor pe un panou cu ier colonial care

imită lemnul), cu viitoarele sale case deocamdată abia lixaie pe lespezi răzleţe în timp ce curţile lor chele, acoperite cu pământ mşu, îţi aşteaptă gazonul. De-a lungul şoselei flutură steguleţe portocalii e îi verde: „Se poate vizita”. „O plăcere pe care v-o permiteţi!” „Cel mai bine păstrat secret din Jersey”. Dar au rămas încă grămezi mari de lemne răvăşite aduse cu buldozerul care fumegă la două sute de metri într-o parte, cam pe unde o să fie centrul comunităţii. Şi la vreo patru sute de metri în spate, dincolo de zidul îndepărtat de copaci cu lemn de esenţă tare din a treia generaţie, unde nu trăieşte niciun animal indigen, un depozit masiv de combustibil se înalţă în aerul devenit greu şi prevestitor de furtună, cu semnalele sale luminoase de pe cele două mari rezervoare clipind *pericol, pericol* în argintiu şi roşu către pescăruşii care dau roată şi jumbo jet-urile de pe pista Newark.

Când iau ultimul viraj la dreapta spre Sleepy Hollow, două maşini sunt înfipte în parcarea plină de hârtoape, deşi numai una are plăcuţa de un verde obositor de Vermont – o Nova ruginită, de un verde mai deschis, împrumutată de la prietenii Markhamilor plecaţi la Slave I, ake, cu un autocolant plin de noroi pe bara de protecţie, pe care scrie ANESTEZIŞTII SUNT NOMAZI. Un agent imobiliar mai abil ar fi sunat deja cu nişte „veşti bune” contrafăcute despre o reducere de preţ neaşteptată la o casă până acum inaccesibilă şi ar fi lăsat aseară mesajul ăsta la recepţie ca formă de tortură şi momeală. Dar adevărul e că m-am cam săturat de Markhami – dată fiind lunga noastră campanie – şi am intrat într-o dispoziţie nu din cale-afară de binevoitoare, aşa că opresc pur şi simplu în mijlocul parcării, sperând că ceva emanaţii ale sosirii mele vor penetra pereţii subţiri ai motelului şi-i vor face pe amândoi să ţâşnească afară pe uşă cu gânduri recunoscătoare, spăsite, pe deplin pregătiţi să pună jos avansul în clipa în care vor da cu ochii de casa asta din Penns Neck despre care, bineînţeles, încă nu le-am spus nimic.

O perdea subţire se dă într-adevăr la o parte la

ferestruica pătrată a camerei cu numărul şapte. Faţa rotundă, posomorâtă a lui Joe – care pare schimbată (deşi nu pot spune în ce fel) – pluteşte pe o mică băltoacă de întuneric. Faţa se întoarce, buzele se mişcă. Fac vag cu mâna, apoi perdeaua cade la loc, pentru ca după cinci secunde uşa roz şubredă să se deschidă şi Phyllis Markham să păşească, cu umbletul greoi al unei femei care nu s-a obişnuit să se îngraşe, în căldura dimineţii târzii. Văd din maşină că Phyllis şi-a intensificat cumva arămiul părului ca să fie mai viu şi totodată mai închis, şi l-a mai şi scurtat dramatic în forma de castron umflat ca o ciupercă preferată de mame asexuate mai în vârstă din suburbiile mai răsărite şi care, în cazul lui Phyllis, îi lasă urechile minuscule la vedere şi-i face gâtul să pară mai scurt. Poartă bermude kaki, sandale ţii un pulover mexican gros din damasc, care să-i mascheze surplusul de burtă. Ca şi mine, e trecută de patruzeci de ani, deşi nu e sigur cu cât, şi umblă de parcă pe lume ar exista o nouă povară de amar curat care atârnă doar pe umerii ei.

— Gata pregătiţi? întreb pe geamul deschis, schiţând un zâmbet în noua briză prefurtună. Îmi vine-n minte bancul lui Paul cu calul şi mă gândesc să-l spun, aşa cum am promis.

— El zice că nu vine, spune Phyllis, cu buza de jos uşor mărită şi mai închisă la culoare, ceea ce mă face să mă întreb dacă n-o fi primit vreo scatoalcă zdravănă de la Joe de dimineaţă. Deşi buzele sunt cea mai reuşită trăsătură a lui Phyllis şi e mai probabil ca Joe să-şi fi oferit o tăvăleală bărbătească matinală ca să-şi abată mintea de la necazurile imobiliare.

Continui să zâmbesc.

— Care-i problema? întreb. Vântul fierbinte începe să spulbere ambalajele de hârtie şi pietricelele din parcare, iar când mă uit în oglinda retrovizoare văd un nor de furtună vineţiu apropiindu-se cu repeziciune dinspre vest, acoperind cerul şi făcând vântul să se înteţească, pregătindu-se să reverse o uriaşă găleată de ploaie asupra noastră. O prevestire deloc grozavă pentru vânzarea unei

case.

— Ne-am certat pe drum încoace. Phyllis lasă ochii în jos, apoi aruncă o privire nefericită înapoi spre uşa roz ca şi cum s-ar aştepta ca Joe să iasă val-vârtej în echipament de camuflaj, urlând obscenităţi şi ordine şi încărcând o armă M-16. Aruncă o privire defensivă la cerul cuprins de neastâmpăr.

— Ziceam că poate vorbeşti tu cu el, dacă nu te deranjează. Spune asta cu o voce pierită, din fundul gurii, apoi îşi ridică nasul mic şi strânge din buze în timp ce două lacrimi i se zbat în spatele pleoapelor. (Uitasem cât de tare s-a prins de ea accentul stupid din vestul Pennsylvaniei al lui Joe.)

Majoritatea americanilor îşi negociază cel puţin o parte a vieţilor lor pline de importanţă în prezenţa agenţilor imobiliari sau în funcţie de ceea ce a făcut sau a spus agentul. Şi totuşi, eu cred că oamenii ar trebui să lase total la o parte încăierările conjugale, scatoalcele verbale şi atacurile emoţionale la jugulară *înainte* de a se prezenta să vadă o casă. Suport relativ bine tăcerile oţelite, şoaptele criptice amare, ochii ridicaţi spre ceruri şi căutăturile tăioase schimbate între ei de viitorii cumpărători de case, care anunţă, fără a lăsa însă să se vadă, noi şi dramatice partide nocturne de încheieturi răsucite, urlete şi scandal adevărat şi dă-i, şi arde-l. Dar codul de conduită al clientului ar trebui să impună: terminaţi ni mate căcaturile majore până la ora când aveţi programare, ca eu să-mi pol face datoria de a ridica moralul căzut la pământ, de a deschide calea către posibilităţi noi şi neaşteptate şi de a oferi o foarte necesară asistenţă pentru îmbunătăţirea vieţii. (Deşi nu le-am spus, Markhamii simt la un pas de a primi un şut în fund şi, ca să fiu sincer, sunt profund tentat să ridic geamul, să bag în marşarier, să mă arunc înapoi în trafic şi s-o iau spre Shore.)

Dar în loc de asta nu fac decât să întrebe:

— Ce-ai vrea să-i spun?

— Spune-i doar că a apărut o casă grozavă, zise ea cu o voce mică, învinsă.

— Unde-i Sonja? Mă întreb dacă e înăuntru, singură cu tatăl ei.

— A trebuit s-o lăsăm acasă. Phyllis clatină din cap cu tristeţe. Dădea semne de stres. A slăbit şi s-a scăpat în pat alaltăieri noapte. Presupun că n-a fost uşor pentru nimeni. (Se pare că încă nu s-a apucat totuşi să dea foc la animale.)

Deschid uşa fără nicio tragere de inimă. În spaţiul de lângă Sleepy Hollow, într-un ţarc îngrădit şi împrejmuit cu sârmă ghimpată, este un magazin dărăpănat de capace de roată, cu produse argintii strălucitoare înfipte şi agăţate peste tot, zdrăngănind, bolborosind şi scânteind în bătaia vântului. Doi bătrâni albi stau înăuntrul ţarcului în faţa unei barăci din scânduri, placată complet cu capace lucioase de roată. Unul dintre ei râde de ceva, cu braţele încrucişate pe burta lui mare, legănându-se dintr-o parte în alta. Celălalt nu pare să audă, ci se holbează pur şi simplu la Phyllis şi la mine de parcă am avea de încheiat o altfel de tranzacţie.

— Oricum, taman asta voiam să-i spun, zic şi încerc să zâmbesc din nou. În mod evident, Phyllis şi Joe se apropie de un dezgheţ imobiliar, iar riscul e să se prelingă în altă parte, simţind nevoia unui nou început imposibil de atins, şi să sfârşească prin a cumpăra prima porcărie cu supantă pe care le-o arată alt agent.

Phyllis nu spune nimic, de parcă nu m-ar fi auzit, ci se mulţumeşte să-şi ia o mină îmbufnată şi să se dea la o parte, încrucişându-şi braţele în timp ce eu mă îndrept spre uşa roz, simţindu-mă ciudat de vesel cu briza suflându-mi în spate.

Bat şi împing în acelaşi timp uşa, care e întredeschisă. Înăuntru e cald şi întuneric şi miroase a iarbă şi a şamponul cu aromă de cocos al lui Phyllis.

— Cum merge treaba p-aici? mă adresez eu întunericului, pe un ton dacă nu pe deplin încrezător, măcar pe jumătate fals-încrezător. Uşa de la baia luminată e deschisă; o valiză şi câteva haine aruncate alandala zac pe un pat nefăcut. Am o bănuială că Joe ar putea fi pe tron şi că aş putea fi nevoit să port o discuţie serioasă despre

ocazii imobiliare cu el rămânând acolo.

Deşi în clipa următoare îl observ. Stă într-un balansoar mare, învelit în plastic, în colţul ascuns dintre pat şi fereastra cu perdea la care-i văzusem adineauri. Poartă – din câte-mi dau seama – şlapi turcoaz, pantaloni scurţi mulaţi argintii, care par făcuţi din Mylar, şi un fel de flanelă pe corp. Braţele lui scurte şi cărnoase se reazemă de mânerele balansoarului, aşa că pare un astronaut care aşteaptă prima mare răbufnire de forţă gravitaţională care să-l propulseze în uitare.

— *Deeeci*, spune Joe cu răutate, cu accentul lui de Aliquippa. Ai vreo casă să-mi arăţi? Cine ştie ce cocioabă?

— Ei, chiar cred că am găsit ceva ce merită văzut, Joe, zău aşa. Mă adresez pur şi simplu camerei, nu lui Joe în mod special. Aş vinde o casă oricui s-ar nimeri acolo.

— Cum ar fi ce? Joe e de neclintit în scaunul lui de navetă spaţială.

— Ei. Cum ar fi de dinainte de război, spun eu, încercând să-mi aduc aminte ce vrea Joe de la o casă. Are curte şi pe lateral, şi în faţă şi în spate. Plante mature. Înăuntru cred c-o să-ţi placă. Nu intrasem înăuntru, bineînţeles. Am informaţiile din ofertă. Deşi s-ar putea să fi trecut pe lângă ea cu o suită de agenţi, caz în care poţi foarte bine să-ţi dai seama cum e interiorul.

— Nu e decât treaba ta de căcat să zici asta, Bascombe. Joe nu mi-a mai spus niciodată „Bascombe” până acum şi nu-mi place. Observ că gura lui mică şi roşie e încadrată de un început de cioc agresiv, ceea ce o face să pară şi mai mică, şi mai roşie, de parcă ar avea o altă funcţie. Mai observ şi că tricoul lui are imprimat pe piept următorul text: *Olarii o fac cu degetele.* E clar că el şi Phyllis trec prin schimbări accentuate de personalitate şi înfăţişare – ceea ce nu-i chiar atât de neobişnuit în stadiile avansate ale vânătorii de case.

Nu mă simt în largul meu aşa cum stau şi arunc priviri furişe spre intrarea întunecoasă, cu vântul cald, mugind a furtună care-mi biciuieşte spatele. Mi-aş dori ca Joe să-şi vadă dracului odată de ceea ce ne interesează pe

toţi.

— Ştii ce vreau *etd* Joe a început să se joace cu ceva de pe masa de lângă el – un pachet de ţigări nemarcate. Din câte ştiu eu, Joe nu era fumător până azi-dimineaţă. Cu toate astea, acum îşi aprinde o ţigară cu o brichetă mică şi ieftină din plastic şi suflă un nor uriaş de fum în întuneric. Sunt convins că Joe se crede un adevărat donjuan în costumaţia asta.

— Am crezut că ai venit aici să cumperi o casă, zic.

— Ceea ce vreau eu e să mă trezesc la realitate, spune Joe pe un ton arogant, lăsând jos bricheta. Până acum m-am păcălit cu tot rahatul ăsta de-aici. Tot balamucul ăsta nenorocit. Am impresia că am tras toată nenorocita asta de viaţă pentru un rahat. M-am prins de chestia asta azi-dimineaţă, când mă căcam. Nu pricepi, nu?

— Ce anume? Conversaţia asta cu Joe e ca o consultaţie la un prezicător ieftin (chestie pe care am încercat-o o dată, la drept vorbind).

— Crezi că viaţa ta duce undeva, Bascombe. *Chiar* aşa crezi. Dar eu m-am văzut azi de dimineaţă. Am închis uşiţa minţii şi iată-mă acolo, în oglindă, uitându-mă direct la mine în cel mai uman moment al meu în motelul ăsta de mâna a paişpea unde n-aş fi dus nici măcar o curvă în studenţie, pregătindu-mă să mă duc să mă uit la o casă în care n-aş fi vrut să stau în veci. În plus, îmi iau o slujbă de căcat doar ca să mi-o permit. E ceva, nu? E un scenariu drăguţ.

— încă n-ai văzut casa. Mă uit în urmă şi văd că Phyllis s-a urcat pe bancheta din spate a maşinii mele ca să n-o prindă ploaia, dar mă priveşte fix prin parbriz. Se teme că Joe ar putea spulbera ultima lor şansă de a pune mâna pe o casă bună, ceea ce nu-i exclus.

Picături mari şi zgomotoase încep să mitralieze capota maşinii. Vântul îşi înteţeşte rafalele murdare. Chiar e o zi proastă pentru vizitarea unei case, din moment ce oamenii normali nu cumpără case pe furtună.

Joe trage zdravăn, teatral din ţigara lui nemarcată şi scoate fumul pe nări ca un expert.

— E o adresă din Haddam? întreabă (întotdeauna un criteriu esenţial).

Pentru moment convingerea lui Joe cum c-aş fi un om care crede că viaţa duce undeva mă descumpăneşte. *Am gândit* aşa în alte momente ale vieţii mele, dar una dintre cele mai mari înlesniri ale Perioadei Existenţei este că nu te frământi dacă duce sau nu undeva – oricât ar suna de zănatec.

— Nu, răspund, revenindu-mi. Nu e. E în Penns Neck.

— înţeleg. Gura stupidă, roşie şi pe jumătate bărboasă a lui Joe se deschide şi se închide în întuneric. Penns Neck. Stau în Penns Neck, New Jersey. Ce înseamnă asta?

— Nu ştiu. Presupun că nimic, dacă nu ţii neapărat. (Sau mai bine zis dacă nu vrea banca sau dacă ai un faliment nasol în CV sau cazier sau ai întârziat prea des cu ratele pentru Trinitron ori te bucuri, întâmplător, de serviciile unei valve cardiace artificiale. Caz în care înapoi la Vermont cu tine.)

— Ţi-am arătat multe case, Joe, zic, şi nu ţi-a plăcut niciuna. Dar nu cred că poţi să spui că ţi-am vârât vreuna pe gât.

— Deci nu dai sfaturi, asta vrei să zici? Joc e tot pironit în fotoliul lui, unde se simte în mod evident puternic, într-o poziţie de comandă.

— Mă rog. Umblă prin târg după o ipotecă, zic. Cere o verificare a fundaţiilor. Nu conta pe un buget dacă nu ţi-l permiţi. Cumpără ieftin, vinde scump. Restul nu prea e treaba mea.

— Corect, spune Joe, zâmbind afectat. Ştiu cine-ţi plăteşte salariul.

— Dar tot poţi să oferi cu şase procente mai puţin decât se cere. Asta tu hotărăşti. Eu oricum îmi iau banii.

Joe mai trage un fum consistent din buruiana lui.

— Ştii, mie-mi place să văd lucrurile de sus, spune el, total enigmatic.

— Excelent, răspund. În spatele meu, aerul se schimbă rapid odată cu ploaia, răcorindu-mi spatele şi ceafa în timp ce furtuna se apropie. Un parfum dulce de ploaie mă

învăluie. Tunetul bubuie peste Route 1.

— Ţii minte ce-am zis chiar când ai intrat?

— Ai zis ceva despre trezirea la realitate. Altceva nu ţin minte. Mă holbez nerăbdător prin semiîntuneric la el, cu şlapii şi pantalonii lui scurţi din Mylar. O ţinută neobişnuită pentru o vânătoare de case. Mă uit pe furiş la ceas. Nouă şi jumătate.

— Am renunţat complet la evoluţie, spune Joe şi, surprinzător, zâmbeşte. Am ieşit total din zona unde se fac noi descoperiri.

— Sună cam prea drastic, Joe. Nu studiezi plasma, încerci doar să cumperi o casă. Ştii, eu am aflat din experienţă că, taman atunci când crezi că nu faci progrese, probabil că faci o grămadă. E o idee în care chiar cred – în pofida Perioadei Existenţei – şi pe care am de gând să i-o transmit fiului meu dacă o să ajung vreodată la el, ceea ce pe moment pare exclus.

— Când am divorţat, Frank, şi m-am apucat să fac oale în East Burke, Vermont – Joe se aşază picior peste picior şi se tolăneşte autoritar în balansoarul lui –, eram într-o ceaţă totală. M-ai înţeles? Scăpasem frâiele, ca să-ţi spun drept. Dar lucrurile s-au aranjat pur şi simplu. La fel şi când m-am combinat cu Phyllis – pur şi simplu am dat unul peste altul într-o zi. Dar acum nu mai scap frâiele.

— Poate că le scapi mai mult decât crezi, Joe.

— Aiurea. Le *ţin* mult prea strâns. Asta-i problema.

— Cred că încurci nişte lucruri de care eşti deja sigur, Joe. Toată chestia asta te-a stresat prea tare.

— Dar cred că am ajuns acum la doi paşi de ceva. Asta contează.

— Ce să fie aia? întreb. Cred că proprietatea asta Houlihan o să ţi se pară destul de interesantă. Houlihan e proprietarul casei din Penns Neck.

— Nu la *asta* mă refer. Îşi lasă amândoi pumnii mici şi grăsuţi să cadă pe braţele de plastic ale balansoarului. S-ar putea ca Joe să fie la (lui paşi de un moment de dezorientare gravă – o ruptură firească în ţesătură. Chestia asta e descrisă de fapt în manuale: clientul începe brusc să

vadă lumea într-o perspectivă cu totul nouă care, dacă i s-ar fi arătat mai devreme, l-ar fi condus cu siguranţă pe calea către o fericire cu mult mai profundă – doar că (şi aici, fireşte, intervine nebunia) simte în mod inexplicabil că acea cale i-a rămas încă deschisă; că, numai şi numai de data asta, trecutul nu funcţionează aşa cum funcţionează de obicei. Adică irevocabil. În mod destul de straniu, doar clienţii din categoria ieftin spre mediu suferă de iluziile astea, care nu aduc în general decât necazuri.

Joe sare brusc din scaunul lui şi o ia târşa-târşa prin cămăruţa întunecoasă, trăgând zdravăn din ţigară, aruncând o privire în baie, apoi traversând şi uitându-se pe după perdea la Phyllis care aşteaptă în maşina mea. Apoi se întoarce ca o gorilă pitică într-o cuşcă, trece cu pas apăsat pe lângă televizor, cu spatele la mine, şi se holbează pe fereastra cu geam mat şi jaluzele care dă spre aleea din spate a cocioabei de motel, unde e un container albastru de gunoi, plin ochi cu ţevi albe din PVC, ceea ce bănuiesc că lui Joe i se pare semnificativ. Discuţia noastră a căpătat aspectul unei luări de ostatici.

— Tu la ce crezi că te referi, Joe? întreb, pentru că simt că, la fel ca orice om apăsat de dileme, ceea ce caută el e *aprobarea* – confirmarea din exterior. O casă drăguţă pe care să şi-o permită şi de care să se şi îndrăgostească la prima vedere ar fi o confirmare perfectă, un semn că e recunoscut de o comunitate în singurul mod în care comunităţile recunosc vreodată ceva: financiar (lucru exprimat cu tact în termeni de compatibilitate).

— Mă refeream, Bascombe, spune Joe, sprijinindu-se de glaful uşii şi uitându-se cu un aer fals-detaşat prin baie la containerul albastru (oglinda în care s-a surprins pe tron trebuie să fie chiar după uşă), la faptul că în patru luni n-am cumpărat nicio casă pentru simplul motiv că nu *vreau* să cumpăr case nici de-al dracului. Şi asta pentru că nu vreau să mă împotmolesc într-o viaţă de căcat din care n-o să mai ies decât când mor. Joe se răsuceşte spre mine – un bărbat mărunt şi dolofan cu braţe de măcelar hirsut şi bărbuţă de vrăjitor, care a ajuns pe marginea hăului căscat

din senin al rămăşiţelor vieţii puţin prea repede ca să-i facă faţă. Nu-mi pică foarte bine, dar oricine i-ar înţelege încurcătura.

— Chiar *e* o decizie majoră, Joe, spun, cu intenţia de a părea solidar. Când cumperi o casă, e a ta. Asta-i clar.

— Deci mă laşi baltă? Asta-i chestia? Joe spune asta cu un surâs sarcastic, ca şi cum ar fi înţeles acum ce specimen jalnic de agent imobiliar sunt, interesat doar de casele care se vând singure. Probabil că se delectează gândindu-se cum ar fi să fie el însuşi agent imobiliar şi ce strategii superioare ţie geniu ar alege ca să-şi impună punctul de vedere în faţa unui tip abil, interesant, greu de convins cum e Joc Markham. Ăst a-i un alt semn dovedit, dar unul bun: când clientul începe să vadă lucrurile ca un agent imobiliar, bătălia e pe jumătate câştigată.

Desigur, dorinţa mea e ca, de azi încolo, Joe să-şi petreacă o parte însemnată, dacă nu chiar fiecare clipă din anii săi de amurg, în Penns Neck, New Jersey, şi nu-i exclus ca până şi el să-şi închipuie că aşa va fi. Prin urmare, treaba mea e să-l ţin pe făgaş – să-l aprovizionez cu confirmare *pro tempore,* până când îl prind cu un contract de vânzare-cumpărare şi-i arunc în spinare restul vieţii lui cum arunci şaua pe un cal care dă din copite. Doar că nu-i aşa de simplu, pentru că Joe se simte pe moment izolat şi îngrozit, şi asta doar din vina lui. Mă bazez deci pe fenomenul prin care majoritatea oamenilor nu simt că le forţezi mâna dacă îi laşi pur şi simplu să susţină (cât de prosteşte au chef) poziţia opusă celei pe care o vor adopta de fapt. E doar o altă modalitate de a crea iluzia că suntem vreodată la cârmă.

— Nu te las baltă, Joe, spun eu, simţind acum pe spate o umezeală mai puţin plăcută şi înaintând cu paşi mici în cameră. Zgomotul traficului e estompat de ploaie. Eu nu fac decât să vând case aşa cum mi-ar plăcea să mi se vândă mie. Şi, dacă mă dau de ceasul morţii arătându-ţi proprietăţi, făcând programări, verificând cutare şi cutare lucru până-mi vine rău şi tu te retragi brusc, sunt gata să spun că ai luat decizia corectă, dacă aşa o să cred.

— Acum crezi? Joe continuă să rânjească, dar mai puţin. Simte că ne apropiem de momentul de pus punctul pe i, când o să-mi scot pălăria de agent imobiliar şi o să-i spun ce-i bine şi ce-i rău în sfera mai generală, ca să aibă ce ignora mai târziu.

— Îţi înţeleg reţinerea, Joe.

— Corect, spune Joe hotărât. Dacă ai senzaţia că-ţi arunci viaţa la veceu, de ce să mai mergi până la capăt, nu?

— O să se mai ivească o grămadă de ocazii până la final.

— Mda, spune Joe. Risc încă o privire către Phyllis, al cărei cap ca o ciupercă se profilează nemişcat în maşina mea. Geamul s-a aburit deja de la respiraţia ei greoaie.

— Treburile astea nu-s uşoare, spune el şi-şi azvârle chiştocul direct în veceul la care probabil se referise.

— Dacă o lăsăm baltă, eu zic s-o scoatem pe Phyllis din maşină până nu se sufocă acolo, spun. Am şi alte treburi pe ziua de azi. Plec cu băiatul meu în vacanţă.

— N-am ştiut că ai un băiat, spune Joe. Desigur, el nu m-a întrebat absolut nimic despre mine în patru luni, ceea ce e în regulă, din moment ce nu-i treaba lui.

— Şi o fată. Stau în Connecticut cu mama lor. Îi arunc un zâmbet prietenos, care vrea să spună „nu-i treaba ta”.

— Aba.

— Stai s-o chem pe Phyllis, zic. Cred că o să vrea să discute un pic eu ţine.

— Bine, dar dă-mi voie să te întreb o chestie. Joe îşi încrucişează braţele scurte şi se sprijină de tocul uşii, mimând o detaşare chiar şi mai mare. (Acum, că a scăpat din cursă, îşi permite să se întoarcă în ea din propria sa voinţă liberă şi greşit înţeleasă.)

— Bagă.

— Ce crezi că o să se întâmple cu piaţa imobiliară?

— Pe termen scurt? Pe termen lung? Mă prefac că sunt pe picior de plecare.

— Să zicem scurt.

— Scurt? Bănuiesc că nimic nou. Preţurile sunt flexibile. Creditorii sunt destul de strânşi la pungă. Mă aştept s-o

ţină aşa toată vara, după care ratele vor sări probabil la nouă-zece sau pe-acolo după Ziua Muncii. 1) esigur, dacă o casă scumpă se vinde cu mult sub preţul pieţei, toată structura se adaptează peste noapte şi o să avem cu toţii zile pline. Aici e mai mult o chestie de percepţie.

Joe se holbează la mine, încercând să-şi ia aerul că întoarce problema pe toate feţele şi că-şi potriveşte propriile informaţii vitale într-un nou mozaic. Deşi, dacă-i deştept, se gândeşte şi la forţele financiare canibale care macină şi răscolesc lumea la care spune că vrea să se întoarcă – în loc să cumpere o casă, să-şi fixeze nişte rate pe treizeci de ani şi să-şi plaseze mica depresie dincolo de zidul ei solid.

— înţeleg, spune el cu înţelepciune, încuviinţând cu bărbia lui mică şi ţepoasă. Dar pe termen lung?

Arunc încă o privire teatrală spre Phyllis, deşi n-o mai pot vedea. Poate că tocmai face autostopul pe Route 1 spre Baltimore.

— Pe termen lung nu mai e chiar aşa. Adică pentru tine. Preţurile o să sară de la întâi anul viitor. Asta-i sigur. Ratele o să explodeze. Pe bune, în zona Haddam în general, proprietăţile nu se ieftinesc. Bărcile se cam înalţă când nu ştiu ce e prielnic.

Îi zâmbesc afabil. În imobiliare, chiar că bărcile *se înalţă* când nu ştiu ce e prielnic. Dar de îmbogăţit te-mbogăţeşti tot dacă judeci corect.

Joc, sunt convins, s-a perpelit iar de dimineaţă din cauza eşecurilor lui catastrofale – eşecuri legate de căsătorie, divorţ, recăsătorite, de faptul că a lăsat-o pe Dot să se mărite cu unul din Hell’s Commando, dacă e bine că s-a lăsat de slujba lui de profesor din Aliquippa, dacă n-ar fi fost mai bine să intre la Puşcaşii Marini şi să scape acum cu o pensie grasă şi să beneficieze de un împrumut pentru veterani. Toate astea fac parte în mod firesc din procesul de îmbătrânire, în care te pomeneşti cu mai puţine lucruri de făcut şi cu mai multe ocazii de a-ţi mânca ficaţii regretând tot ce *ai făcut.* Dar Joe nu vrea să provoace încă o catastrofă, pentru că una mare în plus l-ar putea trage la

fund.

Doar că nu-şi dă seama nici să-l tai care-i diferenţa între o eroare fatală şi cea mai deşteaptă idee care i-a venit vreodată.

— Frank, am tot stat aici şi m-am gândit, spune el şi se uită iar printre obloanele murdare din baie, de parcă s-ar fi auzit strigat pe nume. S-ar putea ca, în acest moment, Joe să fie pe punctul de a hotărî ce gândeşte de fapt.

— Poate că lucrul de care am nevoie e o nouă perspectivă asupra lucrurilor.

— Poate că ar trebui să încerci să vezi lucrurile de la acelaşi nivel cu ele, Joe, spun eu. Întotdeauna am considerat că, dacă priveşti lucrurile de sus, cum ai zis tu, sigur ţi se par toate de aceeaşi înălţime şi e mai greu să iei decizii. Unele lucruri sunt pur şi simplu mai mari decât altele. Sau mai mici. Şi mai cred ceva.

— Ce? Sprâncenele lui Joe par să se unească. Face mari eforturi să găsească un loc metaforei mele cu „perspectiva” în propria lui încurcătură de om fără casă.

— Nu ţi-ar strica să-ţi arunci un ochi prin casa asta din Penns Neck, zău aşa. Tot ai venit până aici. Phyllis e în maşină, speriată de moarte că n-o să vrei s-o vezi.

— Frank, ce părere ai despre mine? spune Joe. Ajunşi la un anumit grad de dislocare, asta tânjesc să audă toţi clienţii. Deşi răspunsul e aproape întotdeauna nesincer şi lipsit până la urmă de noimă, din moment ce după ce-şi fac treaba revin la părerea lor că eşti ori escroc, ori bătut în cap. Imobiliarele nu sunt un domeniu prietenos. Doar par să fie.

— Joe, s-ar putea să-mi dau singur foc la valiză, zic eu, dar cred că ai făcut tot ce-ai putut ca să găseşti o casă, ţi-ai respectat principiile, ai suportat neliniştea cât te-au ţinut curelele. Cu alte cuvinte, ai acţionat responsabil. Şi dacă proprietatea asta din Penns Neck se apropie cât de cât de ce-ţi doreşti tu, eu zic că ar trebui să te bagi. Nu te mai ţine de marginea piscinei.

— Mda, dar cu eşti plătit ca să gândeşti aşa, totuşi, spune Joe, îmbtifnându-se iar în pragul băii. Este?

Dar sunt pregătit pentru asta.

— Este. Şi dacă reuşesc să te conving să dai o sută cincizeci de mii pe casa asta, pot să mă las de muncă şi să mă mut la Kitzbühel, iar tu poţi să-mi mulţumeşti trimiţându-mi de Crăciun o sticlă de gin bun pentru că nu-ţi îngheaţă boaşele într-un şopron în timp ce Sonja rămâne lot mai în urmă cu şcoala, iar Phyllis bagă dracului divorţ pe motiv că eşti nehotărât.

— Ai unu zero, spune Joe indispus.

— Mai mult de-atât nu vreau să mă bag, pe bune, zic. Desigur, nici n-aş avea cum, imobiliarele nefiind o chestiune prea complicată.

— O s-o duc pe Phyllis la Penns Neck, Joe. Şi, dacă ei îi place, o să ne întoarcem după tine şi poţi să iei o hotărâre. Dacă nu-i place, oricum o aduc înapoi. N-ai ce pierde la treaba asta. Între timp, poţi să rămâi aici şi să priveşti lucrurile de sus.

Joe mă fixează spăsit.

— Bine, vin şi eu. Scuipă efectiv cuvintele, după ce nu se pare că a dat peste confirmarea pe care o căuta: şi anume că nu e un idiot. Doar am bătut atâta drum, ce pizda mă-sii.

Cu mâna dreaptă jilavă îi fac rapid un gest victorios lui Phyllis, care sper să fie încă în maşină.

Joe începe să adune mărunţişul de pe măsuţa de toaletă, îndesându-şi un portofel umflat în betelia strâmtă a şortului.

— Ar trebui să vă las pe tine şi pe Phyllis să descurcaţi porcăria asta şi eu să mă ţin după voi ca o javră nenorocită.

— Tot de sus vezi lucrurile. Îi zâmbesc lui Joe peste întunericul din cameră.

— Vezi tu totul din mijlocu’ pulei, aia e, spune Joe, scărpinându-şi ţeasta zbârlită cu început de chelie şi aruncându-şi privirea prin cameră de parc-ar fi uitat ceva. Habar n-am ce vrea să spună cu chestia asta şi sunt destul de sigur că nici el nu m-ar putea lămuri. Dac-aş muri în clipa asta, tu ţi-ai vedea de treabă.

— Altceva ce să fac? zic. Totuşi, mi-ar părea rău că nu ţi-am vândut o casă. Asta-ţi garantez, Pentru că măcar ai fi murit acasă, şi nu la Sleepy Hollow.

— Spune-i chestia asta văduvei mele de colo, zice Joe Markham şi iese ţanţoş afară pe lângă mine, lăsându-mă să închid uşa şi să ajung la maşină până nu mă ud fleaşcă.

Şi toate astea pentru ce? Pentru o vânzare.

Amândoi Markhamii stau în maşina mea Crown Vie cu aer condiţionat, înaintând pe Route 1, Joe în faţă, Phyllis în spate, privind ţintă la agitaţia şi fojgăiala ploioasă a dimineţii de parcă s-ar afla într-un cortegiu funerar al unei rude pe care nu prea au avut-o la inimă niciunul, nici altul. Dar o dimineaţă ploioasă de vară departe de casă – când norii tăi personali nu se mişcă, ci doar îţi atârnă deasupra capului – poate să-ţi dea foarte uşor impresia că vezi lumea dintr-un mormânt. Ştiu asta.

Părerea mea este că frica imobiliară (căci de aşa ceva suferă Markhamii, pur şi simplu) porneşte nu de la cumpărarea efectivă a unei case, chestie care poate fi la fel de bine una dintre cele mai optimiste experienţe opţionale din viaţă; şi nici măcar de la frica de a pierde bani, care nu se întâlneşte doar în imobiliare; ci de la revelaţia rece, nedorită, cu care America e prevăzută din construcţie, că suntem şi noi ca toţi ceilalţi fraieri, avem aceleaşi dorinţe, aceleaşi pofte meschine, tremurăm de fricile şi fanteziile lor idioate, răsăriţi cu toţii din aceeaşi plămadă insacabilă. Şi pe măsură ce ne apropiem de final – când tranzacţia s-a încheiat şi a fost notată într-un registru la tribunal – simţim că ne-am vârât şi mai adânc, şi mai anonim, în plasa culturii şi că avem şanse şi mai mici să ajungem la Kitzbuhel. Ceea ce vrem cu toţii, desigur, e să ne lăsăm deschise cele mai bune perspective cât mai mult timp cu putinţă; vrem să nu fi Scut niciun viraj propriu-zis şi nici să nu fi trecut pe lângă posibilitatea virajului corect, aşa cum ar fi Scut un alt băieţaş oarecare. Adevărată culme a neliniştii, e exact ca o răscruce cu trei direcţii care ne scoate din minţi ca pe nişte şobolani de laborator.

Dacă i-aş întreba, de pildă, pe Markhami, care se

holbează acum împietriţi la peisajul extraurban murat de ploaie, în timp ce camioane de mare şi dubiţe Mercedes trec pe lângă ei, împroşcându-i cu apă fix în feţele lor mute – dacă i-aş întreba dacă nu se temeau cumva să se despartă de Vermontul cel modest şi să ducă o viaţă mai simplă, mai convenţională, cu trotuare, servicii sigure de pompieri, gunoi ridicat de trei ori pe săptămână, şi-ar ieşi din fire. *Doamne, nu,* ar striga ei. *Am descoperit pur şi simplu că avem nişte nevoi al dracului de speciale, care nu pot fi satisjacute decât de anumite virtuţi ale vieţii de suburbie de care nici măcar nu auziserăm până acum.* (Şcoli bune, malluri, trotuare, protecţie

ni<– (vată în caz de incendii etc.) De fapt, sunt convins că Markhamii se simt ca nişte pionieri care recuperează suburbiile de la nişte oameni (i a mine) care cred de ani de zile că li se cuvin şi care le-au pătat reputaţia. Deşi m-aş mira dacă dezgustul pe care-l simt la gândul că sunt în aceeaşi căruţă cu restul lumii n-ar face pereche cu obişnuitul conservatorism al pionierilor de a nu se aventura *prea* departe – în acest caz, spic o abundenţă de cinematografe, străzi prea sigure, gunoi ridicat prea des, apă prea curată – potul experienţei de suburbie ridicat pe culmi tot mai ameţitoare.

Treaba mea – care-mi iese adesea – este să-i trag îndărăt, aducându-i la sentimente mai bune, să-i fac să se teamă mai puţin de necunoscut *fi* de ceea ce este evident: felurile în care seamănă cu vecinii lor (nesemnificative toate) şi felurile fericite, dar cruciale, în care nu seamănă. Când eşuez în misiunea asta, când vând o casă, dar îi las pe cumpărători cu o nelinişte a pionieratului intactă, asta înseamnă de regulă că vor fi iarăşi pe drumuri după 3, 86 ani în loc să se instaleze şi să lase timpul să treacă pe lângă ei aşa cum fac cei pe care nu-i apasă nimic (adică noi, ceilalţi).

Ies de pe Route 1 în NJ 571 la Penns Neck şi le dau lui Phyllis şi Joc două oferte noi, ca să poată începe să plaseze casa Houlihan în contextul unui cartier. Niciunul din ei n-are prea multe de spus pe drum – presupun că-şi

lasă rănile emoţionale de la începutul dimineţii să se vindece în tăcere. Phyllis a pus o întrebare despre „problema emanaţiilor”, pe care o consideră mai serioasă decât ar recunoaşte vreodată majoritatea vecinilor lor din Vermont. Ochii ei albaştri, exoftalmici, s-au înceţoşat, de parcă emanaţiile ar fi fost doar unul dintre elementele dintr-o cutie a Pandorei de pericole şi gogoriţe specifice Nordului, care i-au scos peri albi prematur. Ca de pildă: azbest în sistemul de încălzire al şcolii, metale grele în pânza freatică, bacterii de tip B-coli, fum de lemn, hidrocarburi, vulpi, veveriţe, şoareci de câmp turbaţi plus roiuri de muşte, gheaţă neagră, noroi îngheţat – experienţa sălbăticiei împinsă la extrem.

Cu toate astea, o asigur că emanaţiile nu sunt o mare problemă în centrul New Jersey, datorită solului nostru nisipos-argilos, şi că majoritatea cunoscuţilor mei îşi „igienizaseră” şi etanşaseră casele cam prin 1981, când lovise ultimul val de panică.

Joe are chiar şi mai puţine de spus. Când ne apropiam de intersecţia cu 571, se uitase o singură dată în oglinda retrovizoare la şoseaua care şerpuia în urmă şi întrebase mormăind unde *e* Penns Neck.

— E în zona Haddam, am spus, dar pe Route 1, mai aproape de calea ferată, ceea ce e lin avantaj.

Tăcuse o vreme, apoi spusese:

— Nu vreau să locuiesc într-o *zonă.*

— Ce nu vrei? întrebase Phyllis. Frunzărea exemplarul cu copertă verde din *Self-Reliance* pe care-l luasem pentru Paul (propriul meu exemplar vechi, uzat şi legat personal din studenţie).

— Zona Boston, zona celor trei state, zona New York. Nimeni n-a spus vreodată zona Vermont sau zona Aliquippa, zisese Joe. Spuneau doar numele locurilor.

— Unii spun zona Vermont, răspunsese Phyllis, întorcând cu repeziciune paginile.

— Zona D.C., spusese Joe pe un ton de reproş. Phyllis nu răspunsese. Chicagoland, continuase Joe. Zona Metro. Zona Dallas.

— Presupun că va trebui s-o pui tot pe seama percepţiei, am zis eu, trecând pe lângă micul panou metalic cu Penns Neck care arăta a plăcuţă de înmatriculare, ascuns aproape de tot de un pâlc de tise.

— Am intrat în Penns Neck, am anunţat eu, fără să-mi răspundă nimeni.

De fapt, Penns Neck nu-i cine ştie ce oraş, cu atât mai puţin o zonă: câteva străzi curate, rezidenţiale, de categorie medie, situate de-o parte şi de alta a aglomeratei autostrăzi 571, care face legătura între zonele împădurite, liniştite şi bogate din oraşul vecin Haddam şi câmpia de coastă uşor înclinată, vag industrială şi suprapopulată unde sunt case multe şi acceptabile ca preţ, dar care nu-i interesează pe Markhami. În deceniile trecute, Penns Neck s-ar fi lăudat cu o atmosferă rurală, dichisită, cu influenţe olandezo-quakereşti, presărată cu câmpuri roditoare de porumb, ziduri de piatră bine păstrate, ferme înconjurate de arţari şi nuci mişunând de animale sălbatice. Doar că acum a devenit doar o comunitate-dormitor îmbătrânită ca atâtea altele, printre comunităţi-dormitor mai noi şi mai mari, în ciuda faptului că locuinţele sale au ţinut piept iureşului modernităţii, dându-i un farmec onorabil de suburbie de modă veche. Cu toate astea, nu există un centru al oraşului rămas intact, ci doar nişte magazine de antichităţi deschise în câteva case, un atelier de reparat maşini de tuns iarba şi o benzinărie-bufet chiar lângă autostradă. Primăria (m-am interesat) a fost pur şi simplu mutată în următorul oraş de pe Route 1 şi transformată în minimali. La Administraţia Imobiliară din Haddam am auzit un zvon cum că statul ar trebui să separe Penns Neck de restul zonei şi să-l lase în seama bugetului districtual, ceea ce ar mai îndulci ratele. În ultimii trei ani am v, ludul aici două case, deşi ambele familii au plecat între timp la slujbe mai bune în zona de nord a statului New York.

1) ar de fapt le arăt Markhamilor o casă din Penns Neck nu pentru i a sunt convins că e casa pe care au aşteptat să le-o arăt de la bun nu eput, ci pentru că pe asta şi-o permit şi cred că ar putea fi suficient de demoralizaţi

încât s-o cumpere.

După ce facem stânga pe 571 pe îngusta Friendship Lane, mergem spre nord trecând de o serie de străzi rezidenţiale care se tot întretaie, ajungând pe Charity Street, vâjâiala şi huruiala traficului de pe Route 1 se stinge, iar atmosfera mătăsoasă, fluidă a caselor liniştite, aşezate toate în şiruri alăturate, bine ordonate printre copaci înalţi, tufe drăgălaşe şi peluze îngrădite, unde şuieră stropitori matinale şi unde nici nu se parchează peste noapte – toate astea încep să ocupe spaţiul pe care le place grijilor să-l umple.

Casa Houlihan de pe Charity numărul 212 e autentică şi nici măcar mi-i aşa de mică, o fermă americană renovată, cu acoperiş triunghiular, ridicată pe un lot dublu de pământ umbros şi verde printre copaci bătrâni cu lemn de esenţă tare şi pini mai tineri, mai departe de stradă decât oricare dintre casele vecine şi cu temelia destul de înaltă încât să sugereze că odinioară însemnase mai mult decât acum. Are, la drept vorbind, aerul acela plăcut, generos, uşor nepotrivit de fostă „fermă originală”, de pe vremea când aici nu erau decât pajişti pentru vaci şi culturi agricole, iar fazanii şi vulpile neturbate alergau printre răsadurile de napi, iar afacerile imobiliare erau egale cu zero. Are şi un acoperiş nou de ţiglă de un verde-deschis, o verandă din cărămidă care pare zdravănă şi pereţi laterali din lemn alb mai bătrâni cu o generaţie, dar făcuţi dintr-un material care se regăseşte mai mult sau mai puţin şi la alte case de pe stradă, care sunt ranch-uri mai mici cu un etaj, cum vezi în manualele de design, cu garaje din lemn şi alei micuţe şi betonate care ajung până la trotuar, unde cutiile poştale sunt aliniate una după alta.

Dar – spre marea mea surprindere, căci, de fapt, eu n-am mai văzut-o niciodată – asta ar putea fi casa la care sperau Markhamii; legendara casă de carte poştală, cea pe care nu le-am arătat-o niciodată, micuţa casă în stil Cape Cod cu o poziţie prea dosnică şi cu prea mulţi copaci, fosta căsuţă a paznicului măreţului conac de altă dată, dispărut

acum, un loc care să necesite „imaginaţie, o casă cu „o poveste sau „o fantomă”, dar care poate să aibă *înje-ne-sais-quoi* pentru un cuplu excentric la modul simpatic cum sunt Markhamii. (Repet, astfel de case există. Doar că de regulă au fost transformate în clinici particulare pentru tratamente ginecologice cu laser conduse de medici cu diplome din Costa Rica şi se întâlnesc mai degrabă de-a lungul arterelor mai importante, şi nu în cartiere proprii-zise din orăşele ca Penns Necic.)

Panoul nostru cu „Lauren-Schwindell Exclusive” e înfipt în faţă, pe gazonul în pantă, cu numele Juliei Loukinen, intermediarul, atârnând la bază. Iarba a fost proaspăt tunsă, tufele au fost tăiate, iar aleea curăţată până în capăt. Înăuntru e lumină, strălucind umed în semiîntunericul de după furtună. Pe alee e o maşină, un Mercedes mai vechi, iar uşa de după plasa din faţă e deschisă (adică nu există aer condiţionat). Ar putea fi maşina Juliei, deşi nu ne-am înţeles să prezentăm casa în echipă, aşa că îi aparţine, probabil, proprietarului Houlihan, care (aşa m-am înţeles cu Julie) ar trebui să savureze acum un mic dejun târziu la Denny’s, cinstea mea.

Markhamii stau tăcuţi, cu nasurile mai întâi în oferte, apoi lipite de geamuri. Acesta era adesea momentul în care Joe anunţa că văzuse suficient.

— Asta e? întreabă Phyllis.

— E panoul nostru, spun eu, intrând pe alee şi oprind maşina la jumătatea ei. Ploaia s-a oprit. La capătul aleii din spatele casei, după Mercedesul vechi, se vede un garaj separat din lemn, plus un colţ verde ispititor din grădina umbroasă din spate. Nu există zăbrele nici la geamuri, nici la uşi.

— Cum e încălzirea? spune Joe, Vermontez veteran, mijindu-şi ochii prin parbriz, cu oferta în poală.

— Ţevi cu apă caldă, plăci electrice în camera de lucru, citesc eu cuvânt cu cuvânt din aceeaşi ofertă.

— Cât e de veche?

— 1924. Nu e în valea inundabilă, iar pe terenul de

lângă se poate construi, dacă o să vrei vreodată să vinzi sau să te extinzi.

Joe se încruntă la mine pentru această trădare ecologică, de parcă simpla idee de a parcela terenuri goale ar fi un delict la fel de grav ca distrugerea pădurilor tropicale şi nimeni n-ar trebui să aibă voie nici măcar să gândească aşa ceva. (El, unul, ar face mai mult decât să gândească dacă ar avea vreodată nevoie de bani sau dacă ar divorţa. Eu gândesc tot timpul aşa, fireşte.)

— Are o curte drăguţă în faţă, spun eu. Umbra e atuul vostru secret.

— Ce copaci sunt ăştia? spune Joe, încruntându-se şi concentrându-se asupra curţii laterale.

— Să vedem, spun eu, aplecându-mă şi uitându-mă pe lângă pieptul lui masiv, acoperit de păr.

Unul e fag roşu. **Ala e** arţar japonez, după părerea mea. Altul e**, 11** ţar de zahăr – care ar trebui să-ţi placă. Acolo e un stejar roşu. Iar ăla po. ne (i ginkgo. Pământul are o compoziţie bună.

Copacii ginkgo sunt nasoli, spune Joe, pironit pe scaunul lui, i-a şi Phyllis de altfel, fără să se ofere niciunul să iasă afară. Cu ce se învecinează în spate?

- Va trebui să ne uităm, spun eu, deşi bineînţeles că ştiu.
- Ăl-ai proprietarul? întreabă Phyllis, uitându-se afară.

O siluetă a apărut în uşă şi trage cu ochiul de după plasa întunecată: un bărbat – deloc masiv – în cămaşă şi cravată, dar fără haină. Nici măcar nu sunt convins că ne vede.

— Va trebui să-l întrebăm, spun eu, sperând că nu e, dar înaintând o idee cu maşina pe alee, apoi oprind motorul şi deschizând imediat portiera din partea mea în arşiţa verii.

Odată ieşită din maşină, Phyllis se avântă pe alee, mişcându-se cu aceeaşi stângăcie împleticită de mai înainte, cu degetele de la picioare uşor scoase în afară, dând din braţe, chitită să admire totul pe cât se poate până să se bage Joe pe fir cu cârcotelile lui.

Joe însă, cu şortul lui argintiu, şlapii şi tricoul mulat

penibil, rămâne în urmă cu mine. Apoi încremeneşte pe alee ca să cerceteze peluza, strada şi casele învecinate, care sunt construcţii mai ieftine din anii ’50, dar mai uşor de întreţinut şi cu peluze mai modeste, mai puţin încărcate. (laşa Houlihan e de fapt cea mai reuşită de pe stradă, ceea ce ar putea crea discuţii supărătoare legate de preţ cu un client mai experimentat, dar probabil că azi nu se va întâmpla nimic de genul ăsta.

Mi-am luat mapa şi am îmbrăcat jacheta roşie de nailon anti-vânt ele pe bancheta din spate. Jacheta are pe piept deviza Lauren-Schwindell *Societas Progressioni Commissa,* iar pe spate are imprimat mare, cu alb, AGENT IMOBILIAR, ca la agenţii FBI. O port azi, în ciuda căldurii şi umezelii, ca să-i fac pe Markhami să priceapă un lucru: nu sunt prietenul lor; e o afacere, nu un hobby; există o mizã. N-avem timp de pierdut.

— Nu-i Vermont, ai? cugetă Joe în timp ce stăm unul lângă altul în ultimele clipe umede ale dimineţii ploioase. A spus exact acelaşi lucru în momente similare în faţa a nenumărate case în ultimele patru luni, deşi probabil că nu-şi aduce aminte. Şi ce vrea de fapt să spună este: *Ei, mai dă-o-n mâsa. Dacă nu-mi poţi arăta Vermontul, atunci de ce dracute mai oboseşti să-mi arăţi ceva?* După care, adesea înainte ca Phyllis să fi ajuns măcar la intrare, ne-am întors pe călcâie şi-am plecat. De-aia a ţâşnit Phyllis ca din puşcă să intre în casă. Totuşi, eu, unul, mă bucur sincer fie şi doar pentru că l-am scos pe Joc din maşină şi l-am adus până aici, indiferent cu ce obiecţii o să vină mai târziu.

— E New Jersey, Joc, spun eu ca de obicei. Şi e chiar foarte drăguţ. Doar te-ai săturat de Vermont.

Ceea ce de regulă îl făcea pe Joe să răspundă cu jale: „Mda, şi ce lăbar prost sunt”. Doar că de data asta spune „Mda” şi se uită la mine cu sentiment, cu irişii lui mici, căprui şi inexpresivi deveniţi şi mai inexpresivi, de parcă o scânteie esenţială s-ar fi stins, iar el tocmai a recunoscut unele adevăruri.

— Nu e o pierdere netă, spun eu, trăgând fermoarul

jachetei până la jumătate şi mişcând din degetele de la picioare, ude de când stătusem în ploaie mai devreme, la Sleepy Hollow.

— Nu trebuie să cumperi casa asta. Ceea ce e o chestie dată dracului din gura unui agent imobiliar, în loc de: *Trebuie s-o* cumperi, ce naiba. Dumnezeu vrea neapărat s-o cumperi. O să se enerveze pe tine altfel. Nevastă-ta o să te părăsească, o s-o ducă pe fiică-ta la Garden Grove şi o s-o înscrie într-o şcoală a Oştii Domnului şi n-o s-o mai vezi niciodată dacă nu cumperi drăcovenia asta până-n prânz. Şi totuşi continui graţios cu: Nu te opreşte nimeni să te întorci diseară la Island Pond la timp ca să vezi ciorile cum se întorc acasă, la cuiburi.

Joe nu e sensibil la replicile spirituale ale altora şi se uită ciudat în sus la mine (sunt cu câţiva centimetri mai înalt decât el, deşi el e un adevărat tăuraş). În mod evident, dă să spună ceva pe un anumit ton (sarcastic, fără îndoială), apoi o lasă pur şi simplu baltă şi se holbează la şirul modest de case cu acoperişuri înclinate şi faţade de piatră (unele cu zăbrele), construite toate când el era adolescent şi unde vizavi, pe Charity Street la numărul 213, o tânără, şocant de roşcată – un roşcat mai aprins chiar decât al lui Phyllis –, împinge un tomberon negru de plastic pe rotile pe trotuar pentru ultimul tur al gunoierilor de dinainte de 4 iulie.

Femeia e în mod evident o tânără mamă, cu blugi tăiaţi până la jumătatea coapsei, tenişi fără ciorapi şi o cămaşă albastră de lucru legată neglijent, dar calculat, chiar sub sâni, într-un nod à la Marilyn Monroe. Când aşază tomberonul de plastic lângă căsuţa poştală, se uită la noi şi ne salută cu o fluturare veselă şi nepăsătoare a mâinii, care vrea să spună că ştie cine suntem – noi potenţiali vecini, poate mai plini de viaţă decât actualul proprietar.

Eu îi răspund la salut, dar Joe nu. Probabil că se gândeşte la perspectiva orizontală asupra lucrurilor.

Mă tot gândeam când veneam încoace, spune el, privind-o pe tânăra Marilyn cum se îndepărtează în grabă

pe alee şi dispare într-un şopron pustiu. O uşă se închide, un grilaj se trânteşte. Mă gândeam că oi funde ne-ai duce azi, acolo o să trăiesc câte zile oi mai avea. (Am avut dicpiate.) o decizie care depinde aproape întru totul de alţii. Şi că, la Ju pl vorbind, judecata mea nu mai e bună de nimic. (Joe n-a băgat l. i cap că i-am zis că nu trebuie să cumpere casa asta.) Nu mai ştiu ce dracii mai e bine. Nu fac decât să rezist cât pot, în speranţa că alegerile i are sunt chiar de tot rahatul o să şi *pară* în curând de tot rahatul şi o lin salvat măcar la colţul ăsta. Înţelegi ce zic?

— Cred că da. O aud pe Phyllis trăncănind înăuntru, prezentându-se cui o fi fost la uşă – nu lui Houlihan, continui eu să sper. Aş vrea să intru în casă, dar nu-l pot lăsa pe Joe aici, sub stejarii care se în mură de apă, într-o stare de meditaţie sumbră care se poate solda cu
0 disperare dublă şi cu o şansă peticită de ofertă.

Vizavi, la numărul 213, roşcata pe care o văzusem trage brusc draperiile la fereastra unui dormitor din capătul cel mai îndepărtat al
1 asei. Îi văd doar capul, dar se uită la noi fără nicio jenă. Joe e încă pierdut în spaima lui de a nu face alegeri greşite.

— Zilele trecute, Phyl şi Sonja erau în Craftsbury, spune el sumbru, şi am pus mâna pe telefon şi am sunat-o pe-o ţipă pe care o ştiam. Pur şi simplu am sunat-o. În Boise, unde stă ea. Am avut o mică – de fapt nu chiar aşa de mică – poveste cu ea după ce prima mea căsătorie s-a dus pe apa sâmbetei. De fapt, chiar înainte să se întâmple chestia asta. Şi ea se ocupă cu olăritul. Face chestii care par şlefuite şi le vinde la Nordström. Şi după ce am discutat cât am discutat, doar despre ce s-a mai întâmplat şi nimicuri de-astea, a zis că nu mai poate vorbi la telefon şi mi-a cerut numărul. Dar, când i l-am spus, a râs. A zis: „Doamne, Joe, aveam în agendă multe numere de-ale tale de la telefoane publice, dar acum nu mai am la „M” niciunul care să fie al tău”. Joe îşi vâră mâinile mici sub axilele umede şi cugetă la asta, holbându-se către numărul 213.

— N-a vrut să zică nimic cu chestia asta, spun eu, dorindu-mi în continuare s-o luăm din loc. Phyllis n-a avansat încă mult dincolo de uşă. Îi aud vocea cântată exclamând că în viaţa ei n-a văzut ceva mai frumos decât tot ce e în jurul ei.

— Probabil că v-aţi lăsat loc de bună ziua când aţi terminat-o, nu? Altfel n-ai fi sunat-o.

— O, categoric. Micuţul cioc al lui Joe se mişcă mai întâi încolo, apoi încoace, ca şi cum şi-ar răsverifica amintirile pas cu pas. N-a curs sânge. Niciodată. Dar chiar am crezut că o să sune mai târziu să-mi spună că ar trebui să ne vedem – ceea ce eram dispus să fac, ca să fiu sincer. Căutatul ăsta de case te împinge la extreme. Joe, soţul dornic să înşele, mă priveşte cu importanţă.

— Aşa-i, spun eu.

— Dar nu m-a sunat. Cel puţin din câte ştiu eu. Dă din cap, holbându-se în continuare la numărul 213, o casă cu lemnăria de deasupra cărămizii vopsită într-un verde nu foarte intens şi cu o uşă de la intrare de un roşu spălăcit pe care n-o foloseşte nimeni niciodată. Draperia de la dormitor e trasă peste geam. Joe n-a fost atent la ce se întâmplă în jur. Un fel de somnolenţă a clipei, a locului, a ploii ceţoase sau a huruitului îndepărtat de pe Route 1 l-a făcut surprinzător de capabil de a-şi duce un gând până la capăt.

— Totuşi, nu cred că e aşa important, Joe, zic eu.

— Şi nici măcar nu dau doi bani pe femeia asta, spune el. Dacă m-ar fi sunat şi ar fi zis că pleacă la Burlington şi vrea să ne întâlnim la Holiday Inn şi să mă fută până mor, probabil că aş fi dat înapoi. Joe nu-şi dă seama că tocmai s-a contrazis singur în decurs de un minut.

— Poate că s-o fi prins şi a hotărât s-o lase ea moartă. Te-a scutit de deranj.

— Dar sunt şocat de judecata mea, spune Joe trist. Eram sigur că o să sune. Atâta tot. A fost o chestie pe care a făcut-o *ea,* nu eu, şi la care nici măcar nu mă aşteptam. Totul s-a întâmplat fără mine. Exact cum se întâmplă şi acum.

— Poate că o să-ţi placă această casă, spun eu fără convingere. Perdeaua de la fereastra mare din faţă de la 213 alunecă la o parte, iar tânăra Marilyn cea roşcovană stă în mijloc, aţintind asupra noastră ceea ce de aici mie mi se pare a fi o privire încruntată şi acuzatoare, de parcă ceea ce-şi închipuie că suntem o enervează îndeajuns de tare încât să ne deoache.

— Sigur ai păţit-o şi tu. Joe se uită spre mine, dar nu la mine, se uită de fapt undeva în spate peste umărul meu stâng, ceea ce e modul lui obişnuit de adresare, la care apelează cel mai des cu inima uşoară.

— Suntem de aceeaşi vârstă. Ai fost divorţat. Ai avut multe femei.

— Trebuie să intrăm, Joe, spun eu. Deşi îl înţeleg. Să n-ai încredere în propria-ţi judecată – şi, mai rău, *să ştii* că n-ar trebui să ai încredere în ea din motive al dracului de valabile – poate fi una dintre cauzele majore şi de asemenea una dintre cele mai greu suportabile caracteristici constante ale Perioadei Existenţei, de care trebuie să te descotoroseşti delicat şi prudent.

— Dar dă-mi voie să-ţi spun un lucru. Îmi încrucişez mâinile în faţa fermoarului pantalonilor, ţinând mapa acolo jos ca un agent de asigurări. Când am divorţat, eram convins că totul mi *se întâmplase,* că ru de fapt n-avusesem niciun cuvânt de spus şi că eram, probabil, un laş şi cel puţin un tâmpit. Cine ştie dacă aveam sau nu dreptate? Dar mi-am promis ceva mie însumi, şi anume să nu mă plâng niciodată de viaţa mea, ci să merg pur şi simplu mai departe şi să mă străduiesc cât pot, cu tot cu greşelile aferente, pentru că, ori că judeci, ori că nu, tot n-ai ce să faci mai mult de-atât ca să iasă bine. Şi mi-am ţinut promisiunea. Şi nu cred că eşti genul care să construiască o viaţă Icrindu-se de greşeli. Faci alegeri şi trăieşti cu ele, chiar dacă ai senzaţia că n-ai ales niciun rahat. Joe şi-ar putea închipui, şi sper să fie aşa, că i-am făcut un compliment dintre cele mai rare, pentru că e imposibil de tradus.

Micuţa lui gură ţepoasă se deschide iar într-un o

caracteristic, de care nu e deloc conştient, iar ochii i se îngustează ca nişte lame.

— Am senzaţia că vrei să-mi închizi gura.

— Vreau doar să vedem casa asta, pentru ca tu şi Phyllis să vă puteţi gândi la ce vreţi să faceţi. Şi nu vreau să te frământi că o să greşeşti înainte să ţi se dea măcar ocazia să greşeşti.

Joe clatină din cap, rânjeşte, apoi oftează – un obicei care-mi displace profund, motiv pentru care sper să cumpere casa Houlihan şi să descopere o fracţiune de secundă prea târziu că e aşezată peste un şanţ de scurgere.

— Profii mei de la Duquesne spuneau mereu că intelectualizez în exces. Rânjeşte iar.

— Asta încercam să-ţi sugerez şi eu, spun, exact în momentul când femeia cu părul de foc de la 213 trece repede prin dreptul ferestrei mari, de la nord la sud, goală puşcă, cu o mare şi proeminentă pereche de sâni albi deschizându-i drumul, cu braţele întinse în stil Isadora Duncan, cu picioarele ei frumoase, musculoase, sărind şi păşind întins ca o figură de pe o urnă antică.

— Oau, ia te uită, spun eu.

Dar Joe a mai clătinat o dată din cap la gândul că e un tip aşa de mintos, a chicotit, a luat-o agale la pas şi urcă deja treptele locuinţei care ar putea fi ultima din viaţa lui. Deşi tocmai a ratat modul prietenos al unei vecine de a-l informa pe posibilul cumpărător în ce se bagă şi, sincer, e o privelişte datorită căreia Penns Neck creşte în ochii mei până sare din grafice. Are ca atuuri ascunse misterul şi surpriza – atuuri mai tari decât umbra – şi, dacă le-ar fi văzut, poate că Joe şi-ar fi văzut şi propriul interes şi ar fi ştiut exact ce să facă.

Când intru în micul bol cu boltă de la intrare, o aud pe Phyllis mult în spate purtând deja o discuţie aparent importantă despre fluturii stejarului şi despre experienţa ei recentă în Vermont. Discută, sunt convins, cu Ted Houlihan, care n-ar trebui să bântuie prin propria-i casă şi să-mi plictisească de moarte clienţii, asigurându-se că sunt

genul de oameni „integri” (adică albi) cărora n-are nimic împotrivă să le lase moştenire preţiosul lui fief.

Toate veiozele au fost aprinse. Podelele lucesc, scrumierele au fost golite, caloriferele şterse de praf, pragurile curăţate, clanţele lustruite. Un miros primitor de ceară odorizează totul – o strategie deşteaptă de a crea iluzia că nimeni nu locuieşte de fapt acolo.

Joe, fără nici cea mai mică tentativă de a-l saluta pe proprietar, intră direct în starea lui de inspecţie, pe care o face cu un aer aspru şi mut de conştiinciozitate militară. În pantalonii lui scurţi care-i turtesc scula, face un tur rapid al livingului, care conţine canapele din anii cincizeci păstrate impecabil, fotolii masive tapisate, măsuţe lustruite, un covor mare albastru ca bolta cerească şi câteva afişe vechi, cumpărate din comerţ, cu prepelicari, papagali în copaci şi îndrăgostiţi pe malul unui lac de pădure. Bagă capul în sufragerie şi cercetează atent setul masiv şi lucios din lemn de mahon, cu opt piese, masă şi scaune. Ochii lui mici şi rotunzi trec în revistă frizele de lemn, spătarele scaunelor, uşa batantă de la bucătărie. Răsuceşte reostatul aprinzând, apoi stingând sfera rozalie mare cât un castron de salată, iar pe urmă se întoarce şi o ia înapoi prin living şi pe coridorul din mijlocul casei, unde luminile sunt de asemenea aprinse şi există un panou de siguranţă pe care sunt desenate cifre supradimensionate, dedicate utilizatorilor în vârstă. Cu mine pe urmele lui, Joe intră târşa-târşa în fiecare dormitor în parte, aruncă o privire placidă, deschide şi închide câte o uşă de dulap, socoteşte în minte numărul de prize cu împământare, se duce la geam, bagă la cap priveliştea, ridică un pic de fiecare fereastră, ca să vadă dacă e corect fixată sau înţepenită de la vopsea, apoi o ia spre baie.

În baia principală acoperită cu faianţă roz se duce la chiuvetă, dă drumul la maximum ambelor robinete şi aşteaptă, evaluând jetul, cât durează pânăse-ncălzeşte apa, cât de eficientă e scurgerea. Trage apa la toaletă şi se holbează la vas ca să cronometreze „reumplerea”. În baia „mică” ridică jaluzelele înguste şi moderne şi se holbează

iar la curtea care seamănă cu un parc de parcă ar contempla priveliştea tihnită de i. ins-ar putea bucura *après le bain* sau în timpul altei chemări naturale i îi prelungire. (Am avut la un moment dat un client, un eminent economist german dintr-unul dintre *think tank*-urile locale, care chiar şi-a dat pantalonii jos şi s-a aşezat să facă o probă.)

În timpul tuturor acestor inspecţii, timp de aproape patru luni şi i îi mine de faţă, Joe şi-a pierdut interesul în momentul în care a observat i i ei defecte majore: prea puţine prize, mai mult de două scânduri strâmbe pe podea, orice pată de apă neremediată de pe tavan, orice crăpătură sau înclinaţie nefirească a peretelui, care poate indica rigiditate sau „instabilitate”. De regulă a şi vorbit foarte puţin, scoţând doar nişte mormăieli răzleţe, neclare. Într-o casă cu etaj din Pennington, s-a întrebat cu voce tare dacă era posibil ca rădăcinile unui tei bătrân plantat lângă fundaţii să fi produs stricăciuni nedescoperite; altă dată, în Haddam, a bolborosit cuvintele „vopsea pe bază de plumb” în timp ce străbătea cu paşi mari un subsol la lumina zilei, căutând scurgeri. În ambele cazuri, nu mi s-a cerut niciun răspuns, din moment ce Joe găsise deja destule lucruri care să-i displacă, începând cu preţul, la care se referise mai târziu, în ambele rânduri, ca la o dovadă că proprietarii aveau mare nevoie să-şi deşurubeze capetele din cururi.

Când Joe se avântă în jos la subsol (unde mă bucur că nu-l însoţesc), aprinzând lumina din capul scării şi stingând-o iar de jos, profit de ocazie ca să mă întorc unde se află Phyllis cu, nu mai e nicio îndoială, Ied Houlihan, lângă uşa de sticlă care dă spre curtea din spate. Aici, o cameră de relaxare adăugată mai târziu, care funcţionează şi pe post de bucătărie locuibilă, se deschide plăcut spre un patio îngrijit din cărămidă, înconjurat de felinare Hawaiiene, vizibil printr-o fereastră mare, cu privelişte (un motiv omniprezent în cartier), care mai dă şi semne de decolorare la tocărie din cauza umezeliiun defect care n-o să-i scape lui Joe dacă ajunge până aici.

Ted Houlihan e un inginer rămas de curând văduv, pensionat de puţină vreme de la departamentul de R & D al unei firme locale de aparatură de bucătărie. E un tip mărunt, de vreo şaptezeci şi ceva de ani, cu privire pătrunzătoare şi păr alb, cu pantaloni uzaţi de bumbac, mocasini de piele, o cămaşă Oxford albastră, cu mânecă scurtă, veche şi ponosită rău de tot şi o cravată ieftină albastru cu roşu, şi care pare cel mai fericit om din Penns Neck. (De fapt, seamănă în mod straniu cu bătrânul corist cu voce mieroasă Fred Waring, care a fost unul dintre preferaţii mei în anii ’50, dar care în viaţa particulară era o brută şi-un zbir, în ciuda reputaţiei lui de băiat de zahăr.)

Ied îmi aruncă un zâmbet larg şi sincer peste umăr când apar în jacheta mea anti-vânt pe care scrie AGENT IMOBILIAR. E prima noastră întâlnire şi m-ar face fericit dacă ar profita de ocazie ca s-o taie spre Denny’s. De sub podea a început să se audă un *bum, bum, bum* răsunător ca şi cum Joe s-ar fi apucat să spargă fundaţiile cu un baros.

— Tocmai îi explicam doamnei Markham, domnule Bascombe, spune Ted Houlihan în timp ce-mi strânge mâna – are o mână mică şi aspră ca o nucă, în timp ce a mea e cărnoasă şi umedă, dintr-un motiv sau altul. Am fost diagnosticat cu cancer testicular chiar luna trecută şi am un băiat chirurg în Tucson, care o să facă operaţia cu mâna lui. Mă tot gândesc să vând de luni întregi, dar ieri am hotărât că gata, ce-i mult strică. (Ceea ce e perfect adevărat.)

Phyllis (şi cine n-ar fi făcut la fel?) a reacţionat la vestea cu cancerul cu o expresie de durere palidă. Fără îndoială că asta-i aminteşte de propriile ci probleme – acesta fiind motivul numărul paisprezece pentru care proprietarii trebuie ţinuţi la mare depărtare de clienţi: în mod inevitabil, trag după ei pe scena tranzacţiilor probleme personale tulburi, irezolvabile, astfel că adesea mi-e aproape imposibil să-mi fac treaba.

Deşi, dacă nu mă-nşel prea tare, Phyllis e deja vrăjită şi încântată de tot. Curtea din spate e un mini-Watteau

acoperit de iarbă, cu covoare de pachysandra de un verde-închis de jur-împrejurul copacilor masivi. Peste tot sunt sădiţi rododendroni, glicină şi bujori. O grădină japoneză cu pietre, destul de mărişoară şi cu un arţar miniatural înăuntru, a fost plasată cu ochi de artist sub un stejar mare, care se scutură de apă, pare perfect robust şi nu riscă să se prăbuşească peste casă. În plus, pe o parte a garajului stă sprijinită o pergolă autentică, sufocată de funii de viţă deasă şi caprifoi, cu o canapeluţă rustică de fier în stil englezesc pusă dedesubt ca într-un cort de nuntă – decorul perfect unde să-ţi reînnoieşti legămintele sacre într-o seară senină de vară târzie, după care să faci amor pasional în aer liber.

— Tocmai îi spuneam domnului Houlihan ce curte drăguţă are, spune Phyllis, adunându-se şi zâmbind uşor năucă la gândul că bărbatul din faţa ei o să-şi lase propriul fiu să-i reteze boaşele. Joe s-a oprit din bocănit în ce-o fi bocănit la subsol, deşi aud un alt hârşâit metalic urcând până la noi printre scândurile podelei.

— Am pe undeva nişte poze cu casa şi curtea din spate, făcute în 1955, când am cumpărat-o. Nevastă-mea a zis şi *atunci* că-n viaţa ei nu văzuse un loc mai frumos. Pe-atunci în spate erau câmpul unui fermier şi un siloz de piatră, un grajd pentru vaci şi o lăptărie. Ted arată cu un deget cu piele îngroşată spre capătul din spate al proprietăţii, unde începe mii şi-i des de bambuşi tropicili, sprijiniţi de un gard înalt de scânduri vopsit în aceeaşi nuanţă discretă de verde-închis. Gardul continuă în ambele iliiecţii în spatele caselor vecine până când nu se mai vede.

— Acum ce e acolo, în spate? întreabă Phyllis. Are expresia aia care spune „Asta e, asta-i casa” întipărită pe toată faţa ei îmbujorată, umilii;! Joe tropăie acum în sus pe scările pivniţei, după ce a terminat cu săpăiurile şi explorările. Mi-l imaginez ca pe un miner într-o cuşcă de metal urcând milă după milă din adâncurile pământului din Pennsylv. mia, cu faţa neagră de cărbune, cu orbitele albe, cu pacheţelul pentru prânz ţinut strâns sub braţul cărnos şi un bec slab de lanternă pe cască. Pariez că următorul

lucru pe care-l va spune Ted Houlihan n-o va şoca pe Phyllis nici măcar un pic.

—Oh, statul şi-a amplasat acolo mica sa instituţie, răspunde jovial led Houlihan. Dar sunt nişte vecini foarte buni.

— Ce fel de instituţie? întreabă Phyllis, zâmbind.

— Mmm. E un mic centru de minimă siguranţă, spune Ted. E doar un club din ăla de ţară. Nimic grav.

— Pentru ce? întreabă Phyllis, veselă încă. Ce fel de siguranţă?

— A dumneavoastră şi a mea, presupun, spune Ted şi se uită la mine. Nu-i aşa, domnule Bascombe?

— E centrul de minimă siguranţă al statului New Jersey, spun eu prieteneşte. Acolo-i bagă pe primarul din Burlington şi pe bancheri, şi pe tipii obişnuiţi ca mine şi ca Ted. Şi ca Joe. Schiţez un mic zâmbet complice.

— E *aici* în spate? spune Phyllis. Ochii ei îl găsesc pe Joe, care a ieşit la iveală din subteran – fără negreală de cărbune, lanternă pe cap sau cutiuţă cu mâncare pentru prânz, ci doar în şlapii lui, tricoul mulat şi şortul cu portofelul înfipt la brâu – chitit să fie cordial. A văzut câteva lucruri care-i plac şi cântăreşte posibilităţile.

— Ai auzit ce-a zis Frank? Gura ei plină şi arcuită dă un semn scurt de îngrijorare crescândă. Dintr-un motiv sau altul, îşi pune palma direct pe creştetul capului ei roşcat tuns scurt şi clipeşte de parcă ar ascunde ceva înăuntrul scăfârliei.

— N-am fost pe față, spune Joe, frecându-şi mâinile. Are totuşi o dâră neagră de praf pe umărul gol, de pe unde şi-o fi băgat nasul. Ne priveşte vesel pe toţi trei – prima expresie oficial mulţumită de săptămâni întregi. Nici acum nu se oboseşte să se prezinte lui Ted.

— E o închisoare în spatele gardului ăluia. Phyllis arată spre fereastra înaltă, dincolo de mica peluză dichisită.

— Zău? spune Joc, zâmbind în continuare. Se apleacă oarecum, ca să poată vedea pe geam. Ce înseamnă asta? încă n-a observat infiltraţia.

— Lângă curtea din spate sunt infractori în celule,

spune Phyllis. Se uită la Ted Houliban şi încearcă să pară binevoitoare, de parcă ar fi doar un mic detaliu iritant care urmează să fie trecut în contract la condiţii („Proprietarul se obligă să elimine închisoarea statală înainte sau la data încheierii tranzacţiei.”) Nu-i aşa? întreabă ea, cu ochii ei albaştri mai mari şi mai intenşi decât de obicei.

— Nu-s chiar celule propriu-zise, spune Ted, complet relaxat. E mai degrabă o atmosferă de campus – terenuri de tenis, bazine, cursuri. Puteţi merge şi dumneavoastră la ei la cursuri. O bună parte din rezidenţi pleacă acasă în weekend. Eu chiar nu i-aş spune închisoare.

— Interesant, spune Joe Markham, dând din cap spre perdeaua de bambus şi spre peretele din lemn verde din spatele ei. Dar de fapt nu se vede, nu?

— Tu ştiai de chestia asta? mă întreabă Phyllis, încă binevoitoare.

— Categoric, spun eu, regretând că nu pot sta deoparte. Scrie în ofertă. Îmi arunc ochii pe foaia mea. „Se învecinează la nord cu o proprietate a statului”.

— Am crezut că înseamnă altceva, spune Phyllis.

— Vă spun drept că eu nici măcar n-am fost acolo, spune Ted Houlihan, Domnul Optimism. Au propriul lor gard lângă al nostru, care nu se vede. Şi nu se aude niciodată nici musca. Clopote, sirene, nimic. Au clopoţei drăguţi de Crăciun. Ştiu că duduia de vizavi lucrează acolo. E cel mai mare angajator din Penns Neck.

— Cred că ar putea fi o problemă pentru Sonja, ni se adresează Phyllis, cu calm, tuturor.

— Nu cred că-i periculos pentru cineva sau ceva, spun eu, gândindu-mă la Marilyn Monroe de peste drum cum îşi prinde revolverul la brâu în fiecare dimineaţă şi pleacă la serviciu. Oare ce părere au deţinuţii?

— Adică aici nu stă Kelly Mitralieră. Probabil sunt doar ţipi pe care i-am votat cu toţii şi pe care-i vom mai vota. Le zâmbesc tuturor, gândindu-mă că ar fi momentul ca Ted să ne prezinte propria lui instalaţie de securitate.

— Valoarea i-a crescut ceva de când a fost construită, spune Ted. Restul zonei – inclusiv Haddam, aş zice – a

pierdut ceva teren. Am senzaţia că plec, probabil, taman când n-ar trebui. Ne aruncă tuturor un rânjet de Fred Waring trist, dar viclean.

— Clar că laşi în urmă o casă al naibii de bună, credemă pe cuvânt „pune Joc, plin de importanţă. M-am uitat la scândurile podelei şi la praguri. Unele la fel de late ca astea nu mai găseşti decât în Vermont. Îi aruncă lui Phyllis o privire aprobatoare, îngustându-şi ochii, care vrea să însemne că a găsit o casă care-i place chiar dacă e vecină cu Alcatrazul.) ºC a trecut un hop – o răscruce misterioasă pe care nimeni n-o poate explora pentru alţii.

— Ţevăria şi cablurile sunt toate din cupru. Toate prizele sunt triple. Aşa ceva nu vezi în casele mai vechi. Joe îl fixează pe Ted Houlihan aproape ţâfnos. Sunt sigur că ar vrea să analizeze în detaliu întregul plan al casei.

— Nevesti-mii îi plăcea totul, inclusiv prefixul zonei, spune Ted cu o oarecare sfială.

— Ea unde-i acum? Joe a scos oferta şi o citeşte cu atenţie.

— A murit, spune Ted şi lasă o clipă privirea să-i scape afară, la peluza lui deasă, şi să alunece printre bujorii albi şi arbuştii de tisă, să urce până la pergolă şi printre glicine. Un mic pasaj strălucitor şi nemarcat s-a deschis, el a păşit înăuntru, dincolo de el e un Ian de porumb auriu, iar el şi doamna lui sunt în miraculoşii ani ai tinereţii. (Nu mi-e străin pasajul ăsta, deşi, conform regulilor mele stricte de existenţă, se deschide rar.)

Joe urmăreşte cu degetul lui noduros şi ochii lui vioi câteva puncte tari din ofertă, care se referă, fără îndoială, la „dotări suplimentare”, „mărimea camerelor” şi „şcoli”. E atent la „metrii pătraţi” ai noului său spaţiu de lucru. Acum e Joe, cumpărătorul de case, care a adulmecat urma unei afaceri avantajoase.

— Joe, l-ai întrebat pe domnul Houlihan de soţia lui, care a murit, spune Phyllis.

— Hm? face Joe.

„De fapt, zace chiar aici, pe podeaua bucătăriei, sângerând pe urechi”. Aş vrea să spun asta în apărarea

bătrânului Ted cel pierdut în visare, dar n-o spun.

— A, îhî, ştiu, îmi pare rău, spune Joe. Lasă oferta jos şi se încruntă la Phyllis, la mine şi apoi şi la Ted Houlihan, de parcă am fi urlat cu toţii la el „A murit, a murit, cretinule, a murit", în timp ce el dormea dus.

— Chiar îmi pare rău, pe bune, spune el. Când s-a întâmplat? Joe îmi aruncă o privire suspicioasă.

— Acum doi ani, spune Ted, care s-a întors din trecut şi se uită la Joe cu blândeţe. Are o faţă cinstită pe care se văd rătăcirile triste ale vieţii.

Joc clatină din cap cu acrul că în viaţă există lucruri pur şi simplu imposibil de explicat.

— Hai să vedem restul casei, spune Pbyllis, epuizată de-atâtea dezamăgiri. Aş vrea totuşi s-o văd.

— Cum să nu, spun eu.

— Sunt *foarte* interesat de casa asta, spune Joe fără să se adreseze cuiva anume. Are o mulţime de calităţi. Pe bune.

— Eu rămân cu domnul Markbam, spune Ted Houlihan, care tot neprezentat a rămas. Haideţi afară, să vedeţi garajul. Deschide uşa de sticlă spre curtea parfumată, mai mult decât îmbătătoare, în timp ce eu şi Phyllis intrăm indispuşi înapoi în casă pentru ceea ce mă tem că nu mai e de-acum decât o formalitate găunoasă.

Aşa cum mă aşteptam, Phyllis manifestă doar un interes politicos, abia vârându-şi capul în micile dormitoare şi băi ordonate, observând cu plăcere, dar în treacăt, coşurile pentru rufe din plastic şi covoraşele de baie din bumbac roz, scoţând din când în când câte un „înţeleg" sau „Drăguţ" înspre o cadă cu duş care pare nou-nouţă. La un moment dat murmură „N-am mai văzut aşa ceva de ani buni" spre o firidă pentru telefon scobită în capătul holului.

— A fost îngrijită, spune ea, zăbovind pe holul din faţă, dar aruncând pe furiş o privire în spate, unde Joe stă acum lângă peretele de bambus, cu braţele scurte încrucişate şi oferta în mână, flecărind cu Ted într-o baltă de lumină matinală. Ar vrea să plece. Mi-a plăcut aşa de mult la

început, continuă ea, întorcându-se să se uite în faţă, unde aşteaptă pe trotuar tomberonul lui Marilyn, paznica sexy.

— Sfatul meu e să stai şi să te gândeşti, spun eu, şi chiar şi mie-mi sună insipid. Totuşi, treaba mea e să înclin uşor balanţa judecăţii când simt că e nevoie, când o potenţială cumpărătoare are o şansă de aur să se fericească devenind proprietăreasă.

— Phyllis, eu când vând o casă îmi pun întrebarea dacă merită banii pentru client sau clientă. O spun aşa cum o simt – sincer. Poate crezi că mă întreb dacă el sau ea primesc casa viselor lor sau casa pe care şi-o doreau la început. Dar să primeşti ceva care-şi merită banii, să primeşti valoare e, sincer îţi spun, mai important – mai ales în economia actuală. Când o să vină rectificarea, valoarea o să fie temelia lucrurilor. Iar cu casa asta – arunc o privire teatrală în jur şi în sus, spre tavan, ca şi cum valoarea ar avea obiceiul să-şi înfigă drapelul acolo –, cu casa asta cred că primeşti valoare. Chiar aşa cred. (Jacheta mea anti-vânt începe să mă încingă, dar încă nu vreau să mi-o dau jos.)

— Nu vreau să stau lângă o închisoare, spune Phyllis aproape rugător, apoi se duce în dreptul plasei şi se uită afară, cu mâinile gră. uţe vârâte adânc în buzunarele fustei-pantalon. (S-ar putea să aibă o leutativă de a juca rolul proprietarei – răgazul inocent dintr-o zi ca oricare alta, când te uiţi afară din prag –, încercând să simtă unde apare „iâcnciul” şi *dacă* apare, cu gândul sâcâitor că undeva pe aproape e o cameră de recreere plină de evazionişti lipsiţi de griji, de preoţi grosolani şi de directori de fonduri de pensii escroci, vecinii ei cu priviri lacome, şi hotărând dacă e atât de inadmisibil cum i se păruse.)

Phyllis clatină din cap ca şi cum tocmai ar fi identificat un gust scârbos.

— întotdeauna m-am considerat o liberală. Dar cred că nu sunt, spune ea. Cred că trebuie să existe astfel de instituţii pentru anumite categorii de infractori, dar nu să stau eu lângă ele şi să-mi cresc acolo fata.

— Cu toţii devenim un pic mai puţin flexibili pe măsură

ce îmbăi rânim, spun eu. Ar trebui să-i povestesc cum a fost ucisă Clair Devane într-un apartament şi cum am fost eu lăsat lat de nişte asiatici puşi pe şotii. Prezenţa acceptabilă a unei închisori în vecinătate n-ar mai suna chiar aşa de rău.

Îi aud pe Joe şi pe Ted râzând în spate ca nişte colegi de club, Joe făcând „Ho-ho-ho”. Din bucătărie adie un iz unsuros de gaze, înlocuind mirosul curat, de ceară de mobilă. (Mă mir că i-a scăpat lui Joe.) Poate că Ted şi nevastă-sa au rătăcit zeci de ani pe-aici pe jumătate gazaţi şi fericiţi, fără să ştie vreodată exact de ce.

— Cum faci cu testiculele? E chiar aşa rău? întreabă Phyllis, la fel de sobră.

— Nu sunt tocmai expert în asta, spun. Trebuie s-o aduc pe Phyllis înapoi de pe coridorul mai întunecat al vieţii pe care pare să se fi aventurat şi să ne lansăm spre aspectele pozitive ale locuitului lângă o închisoare.

— Tocmai mă gândeam la bătrâneţe. Phyllis îşi scarpină cu un deget ciuperca de pe cap. Şi la cât de căcăcioasă e. În acest moment, ea vede în toţi copiii Domnului o specie muritoare (e posibil ca scurgerea de gaze să fie de vină), răpusă nu de boală, ci de rezonanţe magnetice, biopsii, sonograme şi ustensile reci şi boante vârâte neliniştitor în cele mai nedorite orificii.

— Cred că trebuie să fac histerectomie, spune ea, cu faţa spre curte, dar pe un ton senin. Nici măcar nu i-am spus încă lui Joe.

— îmi pare rău, spun eu, fără să ştiu dacă asta e compasiunea adecvată şi dorită.

— Mda. Deci. Hâhmm, spune ca trist, cu spatele ei lat întors spre mine. Poate că-şi stăpâneşte lacrimile. Dar eu sunt ţintuit pe loc. O latură mai puţin cunoscută a meseriei de agent imobiliar este lupta cu morbiditatea naturală a clientului – revelaţia accelerată şi dezgustătoare că, odată ce cumperi o casă, preiei putregaiurile şi problemele ascunse ale altuia, nenorociri de care vei fi răspunzător până-n ziua Judecăţii de Apoi şi care nu fac decât să înlocuiască propriile-ţi necazuri, necazuri vechi cu care în

sfârşit te obişnuiseşi. Avem tacticile noastre secrete să facem faţă unui asemenea recul: să scoţi în evidenţă valoarea (tocmai am scos-o); să scoţi în evidenţă calitatea lucrării (pe asta a făcut-o Joe); să scoţi în evidenţă longevitatea caselor mai vechi, desăvârşită cum e de dureri stătute (exact asta a făcut Ted); să scoţi în evidenţă instabilitatea economică generală (am făcut-o azi-dimineaţă, în editorialul meu, şi o să mă asigur că Phyllis va primi un exemplar până diseară).

Doar că pentru nefericirea şi spaima aparte de care suferă Phyllis n-am niciun antidot, poate doar să-mi doresc o lume mai bună. Nu prea se pune.

— Mie toată ţara mi se pare într-un mare hal, Frank. Chiar nu ne permitem să stăm în Vermont, dacă vrei să ştii adevărul. Dar acum nu mai putem sta nici aici. Şi, cu problemele mele de sănătate, trebuie să prindem rădăcini undeva. Phyllis îşi trage nasul, de parcă lacrimile cu care se luptase au dat înapoi. Azi trec printr-o furtună hormonală. Scuze. Pur şi simplu văd totul în negru.

— Nu cred că lucrurile stau chiar aşa de prost, Phyllis. Cred, de pildă, că asta-i o casă bună, valoroasă, exact cum am spus, iar tu şi Joe veţi fi fericiţi aici, ca şi Sonja, şi n-o să aveţi niciodată bătăi de cap cu vecinii. Oricum, în suburbie nimeni nu-şi cunoaşte vecinii. Nu-i ca-n Vermont. Arunc o privire pe oferta mea, să văd dacă găsesc ceva nou de scos în evidenţă care să-i abată atenţia: „şemineu”, „garaj separat”, „spălătorie”, la un preţ corect de o sută cincizeci şi cinci de miare. Argumente solide în favoarea valorii, dar nimic care să liniştească furtuna hormonală.

Mă uit lung la posteriorul ei prost conturat şi mă pocneşte o curiozitate trecătoare despre, dacă vă vine să credeţi, viaţa ei sexuală cu Joe. Să fie veselă şi luminoasă? Pioasă şi reţinută? Gălăgioasă, certăreaţă şi turbulentă? Phyllis are o alură vagă de sfială care nu e întotdeauna evidentă – învelită şi împachetată cum e, cu ochii un pic cam bulbucaţi, în hainele ei fără formă din colecţia pentru matroane – o *abundenţă* supusă, nematernă care poate stârni cu siguranţă un tătic singuratic din Asociaţia

Părinţilor şi Profesorilor, îmbrăcat în reiaţi şi cămaşă de

Manetă şi întâlnit întâmplător în intimitatea rece a parcării şcolii generale după o şedinţă cu părinţii.

Cai toate astea, adevărul e că ştim puţine şi putem afla încă şi mai puţine despre ceilalţi chiar dacă stăm lângă ei, le ascultăm ofurile, înfruntăm furtunile alături de ei, le vindem case, ne gândim la fericirea copiilor lor – doar pentru ca într-o clipă sau cu un inenet sau o uşă I trântită la maşină să-i vedem cum dispar şi duşi sunt pentru totdeauna. (în totul străini.

Şi totuşi, unul dintre motivele Perioadei Existenţei este acela că interesul se poate îmbina astfel în mod fericit cu lipsa de interes, intimitatea cu efemerul, grija cu nepăsarea împietrită. Până foarte recent (nu ştiu sigur când mi-a trecut), am crezut că ăsta e *singurul* mod de a trăi, echilibrul maturităţii. Doar că acum se pare că mai multe lucruri se cer lămurite: ori în favoarea lipsei totale de interes (un exemplu ar fi s-o termin cu Sally), ori, dimpotrivă, să mergi până la capăt (să n-o termin cu Sally ar fi un alt exemplu).

— Ştii, Frank… Depăşindu-şi momentul de buimăceală, Phyllis a intrat pe lângă mine în livingul familiei Houlihan, s-a apropiat de fereastra din faţă, de lângă un mic bufet în formă de frunză şi, la fel ca roşcata de vizavi, a tras draperiile, lăsând să pătrundă înăuntru o lumină caldă, de mijloc de dimineaţă, care anulează încremenirea funerară a camerei imprimând canapelelor ei înflorate şi bombonierelor feminine, milieurilor şi bibelourilor lucioase (pe care, din sentimentalism, Ted le-a lăsat pe toate la locul lor), o lumină care pare să iradieze dinăuntru.

— Stăteam acolo şi mă gândeam că poate nimeni nu obţine casa pe care şi-o doreşte. Phyllis aruncă prin cameră o privire interesată, prietenoasă, ca şi cum i-ar plăcea noua lumină, dar crede că mobila ar trebui aranjată altfel.

— Mă rog, nu şi dacă reuşesc eu să le-o găsesc. Şi dacă şi-o permit. *Eşti* mult mai câştigat dacă te apropii cât mai mult şi-ncerci să insufli viaţă unui loc decât dacă aştepţi de

la locul ăla să ţi-o ofere. Îi ofer propria mea variantă de zâmbet binevoitor. E un semn pozitiv, deşi bineînţeles că în momentul ăsta nu purtăm un dialog real; ne expunem pur şi simplu punctele de vedere şi contează cine face un număr mai bun. E o formă de a strategiza pseudocomunicarea cu care m-am obişnuit în afacerile cu imobiliare. (Dialogul adevărat – asemenea celui pe care-l porţi cu cineva drag, ca de pildă fosta ta soţie pe vremea când erai încă soţul ei –, dialogul adevărat iese din discuţie.)

— Tu ai o închisoare în spatele casei? întreabă Phyllis tăios. Îşi priveşte degetele de la picioare înghesuite în sandale, cu unghiile vopsite în stacojiu. Par să-i sugereze ceva.

— Nu, dar stau *totuşi* în vechea casă a fostei mele soţii, spun cu, şi stau singur, iar fiul meu e un epileptic care trebuie să stea toată ziua cu o cască de fotbal pe cap şi am hotărât să stau în casa asta doar ca să-i dau o mică aparenţă de continuitate când vine în vizită, mai ales că n-are cine ştie ce aşteptări de la viaţă. Deci m-am adaptat *întrucâtva* la necesitate. Mă uit la ea şi clipesc. Aici e vorba despre ea, nu despre mine.

Phyllis nu se aştepta la asta şi pare şocată, realizând brusc cât din ceea ce se întâmplase până acum fusese vorbărie obişnuită de agent de vânzări, obişnuitul praf în ochii clientului; doar că acum totul s-a redus brusc *la esenţă*: de *situaţia reală* a ei şi a lui Joe se ocupă conştiincios un tip cu necazuri mai mari decât ale lor, care doarme mai prost, umblă pe la mai mulţi doctori, primeşte telefoane mai îngrijorătoare, timp în care aşteaptă cu mai multă nelinişte să-i fie citite grafice sumbre şi a cărui viaţă contează în general mai mult decât a lor pentru că e mai aproape de mormânt (nu neapărat al lui).

— Frank, n-am vrut să compar nişte răni cu nişte vânătăi, spune Phyllis pe un ton jalnic. Îmi pare rău. Pur şi simplu mă simt foarte presată, pe lângă toate celelalte. Îmi zâmbeşte trist, à la Stan Laurel, şi-şi lasă bărbia în jos exact ca bătrânul Stan. Are, observ, o faţă maleabilă şi

dulce de plastilină, perfectă ca să facă teatru alternativ pentru copii în Northeast Kingdom[3]. Dar la fel de potrivită şi pentru Penns Neck, unde trupa de actori pe care ar conduce-o ar putea pune în scenă *Peter Pan* sau *The Fantasticks* (mai puţin cântecul cu violul) pentru foştii inspectori hoţi şi incompetenţii de dincolo de gard, dându-le măcar temporar senzaţia că viaţa nu-i chiar aşa de distrusă, că sunt încă speranţe afară, că au rămas o mulţime de posibilităţi – chiar dacă nu-i aşa.

Îi aud pe Ted şi Joe târşâindu-şi labele ude pe scara din spate, apoi tropăind pe preşul de la intrare şi pe Joe spunând: „Asta chiar c-ar fi o *adevărată* confruntare cu realitatea, îţi spun eu”, în timp ce Ted cel blajin şi deştept îi răspunde: „Tocmai am hotărât, Joe, ca în timpul care mi-a mai rămas să mă descotorosesc de tot ceea ce e neesenţial”.

— Te invidiez pentru asta, crede-mă, spune Joe. Mamă, Doamne, ce m-aş mai descotorosi şi eu de vreo câteva chestii din astea.

Şi eu, şi Phyllis auzim asta. Amândoi ştim că unul din noi e prima chestie neesenţială pe care Joe ar vrea s-o lase în urmă.

Phyllis, cred că avem cu toţii cicatrice şi vânătăi „spun eu, dari Iii. u n-aş vrea ca din cauza lor să ratezi ditamai chilipirul de casă mânuii. Îi. i, când ţi-e la îndemână.

— Mai avem şi altceva de văzut azi? întreabă Phyllis descurajată.

Mă las uşor pe călcâie, strângând în braţe mapa.

— Aş putea să vă arăt un complex nou. Mă gândesc la Mallards I „mding, fireşte, unde lemnul arde mocnit şi sunt gata cel mult două i liuliri, iar Markhamii o să-şi iasă din pepeni în clipa când vor vedea l. mioanele fluturând în vânt.

— Tânărul dezvoltator e un tip tare de treabă. Se încadrează toate în categoria voastră de preţ. Dar mi-aţi

3 Partea de nord-est a statului Vermont.

specificat că nu vreţi să vedeţi casc noi.

— Nu, spune Phyllis sumbru. Ştii, Frank, Joe e maniaco-depresiv.

— Nu, asta n-am ştiut. Strâng şi mai tare mapa. (încep să fierb ca o varză în jacheta mea de ploaie.) Intenţionez, totuşi, să rămân ferm pe poziţii. Maniaco-depresivi, infractori cu cazier, bărbaţi şi femei cu tatuaje de prost gust pe fiecare centimetru de piele – cu toţii au dreptul la un cuier în care să-şi atârne pălăriile dacă au destul mălai. Afirmaţia asta despre ţicneala lui Joe e, probabil, o minciună sfruntată, un şiretlic menit să-mi arate că e o adversară redutabilă în lupta imobiliară (dintr-un motiv sau altul, problemele ei femeieşti par încă reale).

— Phyllis, tu şi cu Joe trebuie să vă gândiţi serios la casa asta. Mă uit intens în ochii ei albaştri îndărătnici, realizând pentru prima oară că trebuie să poarte lentile de contact, pentru că o asemenea nuanţă de albastru nu există.

E încadrată de fereastră, strângându-şi mâinile mici la piept ca o învăţătoare care adresează cu dispreţ o întrebare-capcană unui şcolar nătâng.

— Uneori n-ai senzaţia – din pricina luminii strălucitoare din jurul ei, pare că asupra lui Phyllis a coborât duhul sfânt – că nimeni nu mai are grijă de tine? Zâmbeşte slab. Cutele de la colţurile gurii îi adună obrajii în două moviliţe.

— în fiecare zi. Încerc să-i răspund cu o expresie radioasă de martir.

— Am avut senzaţia asta când m-am măritat prima oară. Când aveam douăzeci de ani şi eram în anul doi la Towson. Şi am avut-o iar azi-dimineaţă la motel – pentru prima oară de ani buni. Îşi dă ochii peste cap într-un fel caraghios.

Joe şi Ted fac un al doilea tur zgomotos al casei. Ted desfăşoară nişte schiţe vechi pe care le ţinea dosite undeva. În curând vor da buzna peste mica mea şedinţă de terapie cu Phyllis.

— Cred că e o senzaţie firească, Phyllis, şi cred că tu şi Joe vă purtaţi foarte bine de grijă unul altuia. Mă uit să văd dacă exploratorii au ajuns deja. Îi aud tropăind peste defunctul radiator din podea, discutând cu importanţă

despre pod.

Phyllis clatină din cap şi schiţează un zâmbet de preafericit.

— Şmecheria e să preschimbi apa în vin, nu?

Habar n-am ce vrea să însemne asta, deşi îi arunc o privire avocăţesc-fraternă care spune că întrecerea s-a terminat. Aş putea chiar să-i dau o palmă peste umărul grăsuţ, dar cu siguranţă că s-ar alarma.

— Ascultă, Phyllis. Oamenii cred că lucrurile nu pot s-o ia decât în două direcţii. O direcţie corespunzătoare şi una necorespunzătoare. Dar eu cred că majoritatea lucrurilor încep într-un fel, apoi le cârmim noi încotro vrem să se ducă. Şi indiferent ce simţi în momentul în care cumperi o casă – chiar dacă n-o cumperi pe asta sau nu cumperi deloc de la mine – o să trebuiască să…

Apoi, şedinţa noastră de terapie *chiar* ia sfârşit. Ted şi Joe se întorc tropăind pe coridor după ce au hotărât să nu mai facă expediţia prin păienjeniş în sus pe scara „care dispare1 ca să se uite la nişte îmbinări metalice de grinzi pe care le instalase Ted în ’58, când venise uraganul Lulu, spulberând fân printre copaci, împingând iahturile câţiva kilometri pe uscat şi făcând una cu pământul case mai măreţe decât a lui Ted. Sus e prea cald.

— Dumnezeu e în detalii, comentează unul din cei doi proaspeţi prieteni la cataramă. Dar adaugă: Sau era dracul?

Phyllis se uită liniştită spre intrare, unde amândoi o iau mai întâi într-o direcţie, apoi în cealaltă înainte de a ne găsi în living-room. Ted, care-şi face apariţia cu schiţele lui, mi se pare pe deplin mulţumit. Cu ciocul lui imatur, şortul vulgar şi tricoul lui cu *Olarii o fac cu degetele,* Joe pare la un pas de un soi de isterie.

— Am văzut destul, urlă Joe ca un conductor de tren, cântărind rapid livingul de parcă nu l-ar mai fi văzut în viaţa lui. Îşi împreunează degetele groase a mulţumire. Pot să iau deja o hotărâre, cu cât am văzut.

— Bine, spun eu. Atunci facem o plimbare cu maşina. (Ceea ce, în limbaj cifrat, înseamnă: mergem să luăm micul

dejun, facem o ofertă la preţul întreg şi ne întoarcem într-o oră.) Dau din cap încurajator spre Ted Houlihan. În mod neaşteptat, s-a dovedit a fi un jucător-cheie într-o strategie ad-hoc de tip dezbină-şi-cucereşte. Amintirile lui, sărmana lui soţie moartă, problemele la *cojones,* viziunea lui luminoasă asupra lumii de Fred Waring mai pămpălău şi hainele lui simple sunt unelte de primă mână în vânzări. Ar putea deveni oricând agent imobiliar.

— Casa asta n-o să rămână mult pe piaţă, strigă Joe către oricine e ilispus să-l asculte prin vecini. Se întoarce pe călcâie şi o ia spre ieşire într-un fel de panică ce aminteşte de un stup de albine.

— Mă rog, o să vedem, spune Ted Houlihan şi zâmbeşte strâmb spre mine şi Phyllis, înfăşurându-şi mai strâns schiţele. Ştiu că locul ăla de peste gard vă deranjează, doamnă Markham. Dar mie mi s-a părut întotdeauna că face întregul cartier mai sigur şi mai unit. Nu diferă prea mult de un AT & T sau RCA, dacă mă-nţelegeţi.

— înţeleg, spune Phyllis, deloc impresionată.

Joe a ieşit deja pe uşa din faţă, a coborât scările şi a ajuns pe gazon, măsurând din ochi acoperişul, scândurile întăritoare, scafele, cu gura lui încadrată de păr atârnând deschisă în timp ce caută îndoituri în coama acoperişului sau stricăciuni produse de gheaţă sub streaşină. Poate că are buzele atât de roşii din cauza tratamentului pe care-l ia ca maniaco-depresiv. Joe, am eu senzaţia, ar avea nevoie de un pic de îngrijire.

Găsesc o carte de vizită cu *Frank Bascombe, agent imobiliar* în buzunarul jachetei mele de ploaie şi-o strecor în suportul pentru umbrele din faţa livingului, unde mi-am petrecut ultimele zece minute străduindu-mă s-o ţin pe Phyllis în ţarc.

— Ţinem legătura, îi spun lui Ted. (Tot limbaj cifrat. Mai puţin explicit.)

— Da, bineînţeles, răspunde Ted, zâmbind cu căldură.

Apoi Phyllis iese din casă, cu şoldurile legănându-se, sandalele ţăcănind, strângând din mers mâna mică a lui Ted şi spunând ceva de genul că e o casă minunată şi că e

păcat că trebuie s-o vândă, dar ducându-se glonţ la Joe, care încearcă să vadă limpede lucrurile prin ceaţa pe care i-au hărăzit-o nişte sorţi bezmetici.

— N-o s-o cumpere niciodată, spune Ted vitejeşte în timp ce mă îndrept spre uşă. Ceea ce simte el nu-i dezamăgire, ci poate o satisfacţie nepotrivită pentru că a scăpat de nişte elemente străine, ceea ce-i permite o retragere de scurtă durată în confortabila viaţă casnică dulce-amăruie care îi aparţine încă. Oricine ar fi uşurat să-l vadă pe Joe plecat.

— Nu-mi dau seama, Ted, spun eu. N-ai cum să ştii ce-o să facă alţi oameni. Dac-aş şti, aş avea altă meserie.

— Mi-ar fi plăcut să fiu sigur că şi alţii văd valoarea locului. M-aş simţi bine dac-ar fi aşa. Nu prea mai avem parte de cine ştie ce confirmări în povestea asta.

— Nu pe cât ne-am dori. Dar aici intervin eu. Phyllis şi Joe stau în picioare lângă maşina mea, uitându-se la casă de parcă ar fi un transoceanic gata să pornească în largul mării.

— Eu zic să nu-ţi subestimezi propria casă, Ted, spun cu şi-i mai iau o dată mâna mică şi tare ca un biscuit şi i-o strâng încurajator. Trag în piept un ultim damf de gaze. (Joc o să abordeze subiectul ăsta în nici cinci minute.) Să nu te miri dacă mă întorc cu o ofertă în dimineaţa asta. N-o să mai vadă ei o casă bună ca a ta şi am de gând să le-o zic în termeni cât se poate de clari.

— Odată s-a suit un tip pe gard în timp ce eu eram în spate şi strângeam frunzele, spune Ted. Susan şi cu mine l-am invitat înăuntru şi i-am dat o cafea şi un sandviş cu ou şi salată. Ca să aflăm că fusese prefect în West Orange. Pur şi simplu se băgase în bucluc până-n gât. Până la urmă m-a ajutat o oră să strâng frunze, după care a sărit gardul înapoi. Un timp am primit de la el felicitări de Crăciun.

— Probabil că s-a întors în politică, spun eu, bucuros că Ted o scutise pe Phyllis de anecdota asta.

— Probabil.

— Ţinem legătura.

— Mă găsiţi aici, spune Ted. Închide uşa de la intrare în

urma mea.

În maşină, Markhamii par că vor să scape cât mai repede de mine şi, mai ales, niciunul nu pomeneşte de vreo ofertă.

În timp ce ieşim de pe alee, observăm cu toţii maşina altui agent imobiliar încetinind şi oprind, cu o tânără pereche înăuntru, unul în faţă şi celălalt în spate – femeia filmând casa Houlihan prin geamul din dreapta. Pe uşa din partea şoferului a Buickului mare şi lucios scrie AGENŢIA IMOBILIARĂ BUY AND LARGE – *Freehold, NJ.*

— Până diseară, casa asta o să fie istorie, spune pe un ton categoric Joe, care stă lângă mine, cu elanul mobilizator demobilizat în mod bizar. Nicio aluzie la vreun miros de gaz. Phyllis n-avea nicio şansă reală să-l intimideze, dar o privire poate dărâma oraşe întregi.

— Poate, spun eu, aruncând priviri tăioase spre Buickul BUY AND LARGE. Poate că Ted Houlihan a trădat deja *exclusivitatea* noastră şi sunt tentat să ies afară şi să le zic câteva tuturor celor implicaţi. Deşi vederea unor cumpărători rivali le-ar putea inspira o nevoie specială, urgentă de a acţiona lui Phyllis şi Joe, care se uită la nou-veniţi într-o tăcere dezaprobatoare în timp ce eu o iau înapoi pe C.harity Street.

Pe drumul spre Route 1, Phyllis – care şi-a pus între timp ochelari cu lentile fumurii şi arată ca o divă – îmi cere brusc să-i plimb „prin împrejurimi”, ca să vadă închisoarea. Drept care mă strecor prin cartierele învecinate mai puţin plăcute, ocolesc prin spatele unui nou Sheraton şi al unei biserici episcopale mari, cu o parcare întinsă şi goală.

11 >< şi ies pe Roate 1 la nord de Penns Neck, unde, la opt sute de metri mai jos, în ceea ce pare a fi un câmp îngrijit de iarbă uscată, se înalţă, la t roi sute de metri mai în spate, un complex de clădiri joase, anonime, de un verdeşters, împrejmuite cu un gard şi cu încă unul în interior, ianformează împreună supărătorul „penitenciar”. Vedem coşuri de baschet, un teren de baseball, câteva terenuri de tenis îngrădite şi luminate, o trambulină înaltă

peste ceea ce ar putea să fie foarte bine un bazin olimpic, nişte „alei pentru meditaţie” pavate şi şerpuitoare care dau spre porţiuni deschise de câmp unde perechi de bărbaţi – dintre care unii par bătrâni şi şubrezi – se plimbă, stau de vorbă şi poartă haine de stradă, şi nu uniforme de puşcăriaşi. Mai e – pentru atmosferă, se pare – şi un stol mare de gâşte canadiene care se învârtesc şi-şi fac de lucru în jurul unui iaz de formă ovală.

Bineînţeles că am mai trecut pe lângă locul ăsta de nenumărate ori, ilar nu i-am acordat decât o atenţie cât se poate de superficială (lucru pe care au mizat, de altfel, şi proiectanţii închisorii, toată şandramaua fiind la fel de comună ca un teren de golf). Deşi, aşa cum îl văd acum, un complex verde şi văratic cu copaci solizi înşiraţi până dincolo de margine, unde un deţinut poate face absolut tot ce vrea, numai să nu plece – să citească o carte, să se uite la televizorul color, să se gândească la viitor –, şi unde poţi fi absolvit discret de datoriile faţă de societate într-un an sau doi, pare genul de loc unde oricine s-ar opri bucuros ca să-şi lămurească lucrurile şi să iasă din rahat.

— Arată ca un amărât de colegiu, spune Joe Markham, care vorbeşte tot la un nivel înalt de decibeli, dar pare mai liniştit acum. Ne-am oprit pe banda opusă, cu traficul vâjâind pe lângă noi, căscând gura la gard şi la panoul oficial în argintiu şi negru pe care scrie: CENTRUL DE E) ETENŢIE PENTRU BĂRBAŢI N.J.

— INSTITUŢIE DE MINIMĂ SIGURANŢĂ, în spatele căruia steagurile statului New Jersey, al Americii şi al Sistemului Penitenciar freamătă toate, fiecare pe stâlpul său, în adierile slabe, umede. Nu există nici gheretă de paznic, nici sârmă ghimpată, nici gard electric, nici gardieni cu pistoale automate, grenade de diversiune şi lanterne, nici câini devoratori de picioare – doar o poartă automată discretă cu un interfon abia vizibil şi o cameră mică de supraveghere pe un stâlp. Nicio mare chestie.

— Nu arată chiar aşa de rău, nu? spun eu.

— încotro e casa noastră de aici? întreabă Joe la fel de tare, aplecându-se să vadă pe după mine.

Cercetăm cu privirea şirul de copaci masivi care e Penns Neck, şi care ascund vederii casa Houlihan de pe Charity Street.

— Nu se vede, spune Phyllis, dar e acolo, în spate.

— Nu se vede, nu există, spune Joe. Îi aruncă o privire lui Phyllis, cu ochelarii ei de soare pe nas. Un camion uriaş trece vijelios pe lângă noi, făcând maşina să se zgâlţâie pe şasiul ei. Au o gaură în gard pe unde puteţi face schimb de reţete. Pufneşte.

— O prăjitură cu o pilă în ea, spune Phyllis, cu o expresie tenace pe faţă. Încerc să-i surprind privirea în oglinda retrovizoare, dar nu pot.

— N-o văd.

— Eu o văd, ce dracu', mârâie Joe.

Ne mai zgâim treizeci de secunde, apoi o luăm din loc.

Ca stimulent negativ şi argument definitiv, o iau pe lângă Mallards Landing, unde totul e la fel ca în urmă cu două ore, doar că mai ud. Câţiva muncitori se mişcă în casele pe jumătate ridicate. O echipă de negri descarcă suluri de gazon ud de pe platformă şi le îngrămădeşte în faţa prototipului care ar trebui să se poată „vizita", dar nu se poate, şi care arată de fapt ca o faţadă de film unde o familie americană fictivă va plăti într-o bună zi o ipotecă fictivă. Pe mine, şi sunt convins că şi pe Markhami, mă face să mă gândesc la închisoarea pe care tocmai am lăsat-o în urmă.

— Cum îi spuneam şi lui Phyllis, îi zic lui Joe, astea sunt în categoria voastră de preţ, dar nu sunt ce mi-ai descris.

— Mai bine mă-mbolnăvesc de SIDA decât să stau în mizeria asta, mârâie Joe şi nu se uită la Phyllis, care stă în spate, examinând atentă depozitul de combustibil luminat şi grămezile de copaci adunaţi cu buldozerul din care acum nu mai iese fum. *Ce-oi căuta aici?* probabil că se întreabă ea. *Cât o dura drumul înapoi pe Vermont Tranzit?* Chiar în clipa asta ar putea fi la Farmers' Ce-op din Lyndonville, la o şedinţă veselă, dar responsabilă de cumpărături pentru sărbători cu Sonja – fructe-surpriză

pentru „marele coş cu fructe” pe care o să-l ducă la festivităţile de Ziua Independenţei. Deasupra tarabelor cu legume o să fie priponite zmeie chinezeşti. Cineva o să cânte la ţambal şi o să lălăie cântece jucăuşe de munte pline de apropouri sexuale. Zeci de câini, labradori şi Golden Retriever, o să se fâţâie şi o să hoinărească de colo-colo, fiecare cu eşarfa lui colorată legată la gât. Unde s-au dus toate astea? se întreabă ea. Ce-am făcut?

Brusc, *bum-trosc!* Undeva în atmosfera paşnică, la kilometri de noi, invizibil pentru toată lumea, un avion de luptă depăşeşte bariera sunetului şi a visului armonios, reverberând ca un tunet în timp ce o ia spre culmile munţilor şi-n jos pe coastă. Phyllis tresare.

— Ei, căcat, spune ea. Ce-a fost asta?

— M-am bă. sit eu. Scuze, spune Joc, rânjind afectat la mine, după care tăcem cu topi.

La Sleepy Hollow, Markhamii, care au mers tot restul drumului într-o tăcere deplină şi încremenită, par acum să se codească să coboare din maşina mea. Parcarea râioasă a hotelului e goală, în afară de antica lor Nová împrumutată, cu pneurile ei nepotrivite şi autocolantul imbecil despre anestezişti de care s-a lipit mizeria de pe Green Mountain. O cameristă micuţă, îmbrăcată în roz şi cu părul negru strâns în coc intră şi iese grăbită din camera numărul şapte, umplând un coş de rufe cu cearşafurile şi prosoapele murdare de peste noapte şi împingând înăuntru căruţul cu schimburi.

Amândoi Markhamii ar prefera să moară decât să stea pe unde apucă şi, într-o clipă de avânt inconştient, mă gândesc să-i las să vină cu mine acasă şi să le ofer găzduire pentru un weekend de discuţii despre case pe Cleveland Street – o bază sigură, ferită de depresii de unde s-ar putea duce la un film, ar putea să ia o cină decentă cu lufar sau manicotti la August Inn şi să caşte ochii la vitrinele de pe Seminary Street până când Phyllis n-o să mai poată suporta ideea că nu locuieşte aici sau măcar prin preajmă.

Deşi asta pur şi simplu nu-i în cărţi, iar inima mea

bate de două ori şi jumătate energic şi dojenitor numai la gândul ăsta. Nu numai că nu-mi convine să ştiu că-şi vâră nasul în socotelile mele (ceea ce ar face mai mult ca sigur, ca dup-aia să nege), dar din moment ce nu s-a ajuns la vreo ofertă, vreau să fie la fel de solitari ca Siberia ca să se lămurească ce au de făcut. Desigur, ar putea foarte bine să se mute la noul Sheraton sau la Cabot Lodge şi să plătească transportul. Deşi, fiecare în felul său, şi astea două sunt la fel de deprimante ca Sleepy Hollow. În fosta mea viaţă de cronicar sportiv am căutat adesea adăpost şi chiar idile exotice în astfel de ascunzători lipsite de viaţă şi adesea, pentru scurt timp, le-am şi găsit. Dar s-a terminat cu asta. Fără discuţie.

Joe a ajuns la capătul listei de întrebări la care n-a găsit răspuns în ofertă, pe care a răsucit-o şi apoi a împăturit-o, în timp ce încrederea de leu de mai devreme începe deja să pălească.

— E vreo şansă ca Houlihan ăsta să închirieze? spune el, în timp ce stăm pur şi simplu cu toţii fără să facem nimic.

— Nu.

— Vreo şansă ca Houlihan să lase sub o sută cincizeci şi cinci?

— Fă o ofertă.

— Când poate elibera Houlilian?

— Cât se poate de repede. Arc cancer.

— Ai negocia comisionul până la patru la sută?

(Asta nu mă surprinde.)

— Nu.

— Care mai e dobânda bancară zilele astea?

(Nici asta.)

— Zece virgulă patru dobândă fixă pe treizeci de ani, plus un punct plus o taxă de cerere.

Luăm la rând tot ce-i trece lui Joe prin cap. Stau cu aerul condiţionat astfel încât să-mi bată în faţă până când mai că mă gândesc iarăşi să-i primesc la mine acasă. Doar că patruzeci şi cinci de vizionări reprezintă momentul statistic de unde nu mai există cale de întoarcere, iar Markhamii au urcat azi la patruzeci şi şase. Din momentul

ăsta încolo, clienţii nu cumpără adesea nimic, ci virează spre alte zone sau fac o chestie dementă cum ar fi să ia un vapor spre Bahrain sau să urce pe Matterhorn. În plus, s-ar putea să-mi fie greu să-i dau afară. (De fapt, sunt gata să le dau liber Markhamilor, să-i las să pornească spre un nou început în Amboys[4].)

Deşi bineînţeles că ar putea la fel de bine şi să spună: „Bine. Hai să cumpărăm afurisenia asta şi să terminăm cu frecangeala. Ne băgăm până la capăt. Hai să completăm oferta”. Am o cutie plină cu oferte în portbagaj. „Ia de-aici cinci miare. Ne mutăm la Sheraton Tara. Tu mişcă-ţi fundul ăla amărât înapoi la Houlihan, spune-i să-şi facă bagajele pentru Tucson sau să se ducă în pizda mă-sii, pentru că mai mult de o sută cincizeci nu dăm, că n-avem. Are o oră să se hotărască”.

Se mai întâmplă şi aşa. Casele se mai vând şi pe loc; se scriu cecuri, se deschid depozite colaterale, se contactează companii de mutări de mobilă de la telefoane publice bătute de vânt de pe lângă un Hojo. Asta-mi uşurează munca al dracului de tare. Deşi, când se întâmplă aşa, de obicei e vorba despre texani bogaţi sau specialişti în chirurgie maxilofacială sau politicieni concediaţi pentru matrapazlâcuri financiare care caută un refugiu până când vor putea intra din nou în joc. Rareori e vorba de olari şi de nevestele lor durdulii creatoare de hârtie, care se întorc la civilizaţie din Vermontul cel lăbăros cu portofele prin care fluieră vântul şi fără să aibă habar de mersul lumii, dar cu destule idei despre cum ar trebui să fie.

Joc stă în faţă, scrâşnind din molari, respirând zgomotos şi zgâindu-se la imigranta care le inundă camera murdară cu un mop şi o sticlă de Pine-Sol. Pliyllis, cu ochelarii ci de soare inutili, stă şi se gândeşte. I. a ce? Dumnezeu ştie. N-a mai rămas nicio întrebare de pus, nicio grijă de exprimat şi niciun ultimatum care să merite formulat. Au ajuns în punctul în care nu le-a mai rămas decât să acţioneze. Sau nu.

Dar pentru Dumnezeu, lui Joe nu-i convine situaţia

4 City of Perth Amboy şi City of South Amboy, două localităţi din Middlesex, New Jersey.

chiar dacă i-a plăcut casa şi-şi stoarce creierii căutând ceva de spus, o barieră de ridicat. Probabil că iar e vorba despre „vederea de sus” sau despre cine ştie ce mare descoperire pe care vrea s-o facă.

— Poate că *ar trebui* să ne gândim să închiriem, spune Phyllis cu gândurile aiurea. O văd în oglindă, închisă în ea însăşi ca o văduvă îndurerată. S-a tot holbat la taraba cu capace de roţi din vecini, unde curtea udă de ploaie pare pustie, deşi capacele de roţi strălucesc şi zdrăngănesc în bătaia vântului. Poate că vede într-un lucru o metaforă a altuia.

Totuşi, pe neaşteptate, se apleacă în faţă şi pune o mână încurajatoare pe umărul gol şi păros al lui Joe, ceea ce-l face să sară-n sus de parcă ar fi fost înjunghiat. Deşi îşi dă imediat seama că e un gest de solidaritate şi tandreţe, aşa că se întinde greoi şi-i acoperă mâna cu a lui. Toate unităţile şi echipajele sunt acum mobilizate. Un răspuns comun e inevitabil. E gestul fundamental al căsniciei, un gest de care, nu ştiu de ce, eu n-am avut parte şi regret asta.

— Majoritatea contractelor bune de închiriere apar când se termină anul şcolar la Institut şi pleacă lumea. Asta a fost luna trecută, spun eu. Atunci nu v-a plăcut nimic.

— Nu putem face rost de ceva temporar? întreabă Joe, ţinând moale degetele grăsuţe ale lui Phyllis ca şi cum ea ar zace în faţa lui, întinsă pe un pat de spital.

— Am *eu* un loc, zic. Dar s-ar putea să nu fie ce vreţi voi.

— Da’ ce-are? întreabă Joe şi Phyllis într-un glas neîncrezător.

— N-are nimic. Doar că întâmplător e într-un cartier de negri.

— Aoleu, Doamne. Asta-i bună, spune Joe, de parcă asta ar fi o capcană de mult anticipată şi în sfârşit întinsă. Asta-mi mai lipsea. Ciori. Mersi pentru nimic. Clatină din cap cu scârbă.

— Noi nu vedem aşa lucrurile în Haddam, Joe, spun eu cu răceală. Nu-i modul meu de a aborda afacerile

imobiliare.

— Ei, bravo ţie, spune el, fierbând de nervi, dar ţinând-o încă pe Phyllis de mână, probabil mai strâns decât şi-ar dori ea.

— Tu nu stai aici, izbucneşte el. Şi n-ai copii.

— Ba am copii, spun eu. Şi aş sca bine mersi cu ei aici, dacă n-aş sta în altă parte. Îi arunc lui Joe o căutătură aspră, tăioasă, care vrea să spună că, în afară de restul lucrurilor care-i scapă, lumea pe care a lăsat-o în urmă în anii şaptezeci şi nu ştiu cât e un crater pustiu şi că aici n-o să aibă parte de înţelegere dacă se dovedeşte că nu-i place prezentul.

— Ce, ai nişte colibe-vagon pe care-ţi iei chiria în fiecare duminică dimineaţă? Joe spune asta pe un ton mieros, neplăcut. Babacu' meu avea o schemă din asta în Aliquippa. Lucra cu chinezi. Umbla cu un pistol la brâu, să se vadă. Eu aşteptam în maşină.

— Eu n-am pistol, zic. V-am făcut chiar un serviciu că am adus vorba.

— Mersi. Las-o baltă.

— Am putea să mergem să vedem, spune Phyllis, strângând degetele păroase ale lui Joe, pe care şi le-a adunat între timp într-un pumn mic şi ameninţător.

— Poate peste un milion de ani. Poate, nu-i sigur. Joe trage de încuietoarea uşii, lăsând fierbinţeala de pe Route 1 să pătrundă şuierătoare înăuntru.

— Merită să vă gândiţi la casa Houlihan, mă adresez eu scaunului pe care Joe îl eliberează, aruncând o privire piezişă în spate, către Phyllis.

— Voi, agenţii ăştia imobiliari, spune Joe de afară, de unde nu mai văd din el decât şortul care-i turteşte boaşele. Nu vă stă gândul decât la vânzarea aia de căcat. Apoi o ia furios spre femeia de serviciu care stă lângă coşul ei cu rufe, exact în dreptul camerei lui, uitându-se la Joe ca la o arătare bizară (ceea ce şi este).

— Joe nu le are cu compromisul, spune Phyllis pe un ton neconvingător. Şi s-ar putea să aibă şi nişte probleme de dozaj.

— Din partea mea, n-are decât să facă ce vrea.

— Ştiu, spune Phyllis. Ai multă răbdare cu noi. Îmi pare rău că te frecăm atât. Mă bate ea *pe mine* pe umăr, exact cum a făcut cu imbecilul de Joe. Un gest victorios. Nu prea-mi convine.

— E meseria mea, spun eu.

— Mai vorbim, Frank, spune Phyllis, chinuindu-se să iasă pe uşa ei în arşiţa dimineţii care se apropie de ora unsprezece.

— E perfect aşa, Phyllis. Sună-mă la birou şi lasă un mesaj. O să plec în Connecticut cu băiatul meu. Nu prea apuc să stau cu el. Putem să rezolvăm aproape tot la telefon, dacă avem despre ce vorbi.

— Ne străduim, Frank, spune Phyllis, clipind înduioşată cu gândul la fiul meu epileptic, dar nedorind să aducă vorba despre asta. Chiar ne străduim.

— Se vede, mint eu, apoi mă întorc şi-i ofer un zâmbet spăsit, care dintr-un motiv sau altul o face să iasă glonţ pe uşă şi să străbată micuţa parcare încinsă şi prăpădită a motelului, în căutarea improbabilului ei soţ.

Apoi mă pomenesc că nu mai ştiu cum să mă-ntorc mai repede în oraş, aşa că gonesc pe asfaltul aburind de pe Route 1, luând-o din nou pe King George Road pe drumul cel mai scurt până pe Seminary Street. Am rămas cu mai mult timp decât mă aşteptam şi am de gând să-l folosesc din plin trecând a doua oară pe la familia McLeod, apoi luând-o pe Route 31 până la Franks şi ţinând-o drept până la South Mantoloking ca să petrec un moment plăcut cu Sally mai devreme decât de obicei, asta plus cina.

Am sperat, desigur, că o să mă întorc la birou ca să definitivez o ofertă sau că o să i-o prezint deja lui Ted Houlihan, agitându-mă să pun diversele rotiţe în mişcare – să sun un evaluator pentru o inspecţie structurală, să mă ocup de depunerea avansului, să mă uit pe contractul de protecţie împotriva termitelor, să-i dau un telefon lui Fox McKinney de la Garden State Savings ca să ne deschidă nişte uşi la comisia pentru acordarea ipotecilor. Nimic nu-l încântă mai mult pe un proprietar decât un răspuns rapid

şi ferm la decizia sa de a vinde. Din punct de vedere filosofic, aşa cum spunea şi Ted, asta ne arată că lumea e mai mult sau mai puţin cum am vrea noi să fie. (Din nefericire, răspunsurile pe care le auzim cel mai adesea din partea lumii sunt: „Frate, nu putem onora acum oferta, o să dureze şase săptămâni”; sau: „Credeam că drăcovenii din astea nu se mai fac din ’58”; sau „Partea asta trebuie şlefuită bine şi singurul tip care se pricepe la asta e în excursie în Swaziland. Luaţi-vă o vacanţă, vă căutăm noi.”) Şi totuşi, dacă un agent poate arunca în joc o ofertă bine gândită pentru o proprietate nouă-nouţă, probabilitatea ca totul să meargă uns până la final e sporită în proporţie geometrică de simpla greutate a satisfacţiei proprietarului, de încredere, de sentimentul confirmării şi de cel al unui sens imanent. Cu alte cuvinte, un final *adevărat.*

În consecinţă, e o tactică bună să-i las pe Markhami în voia sorţii aşa cum tocmai am făcut, să-i las să şontâcăiască de colo-colo în hodoroaga lor de Nová, cugetând la toate casele din toate cartierele la care s-au strâmbat, apoi să se târască înapoi la Sleepy Hollow pentru un pui de somn – când o să adoarmă pe lumină, dar o să se trezească speriaţi, dezorientaţi şi demoralizaţi pe întuneric, întinşi unul lângă altul, zgâindu-se la pereţii unsuroşi ai motelului, ascultând duduitul traficului pe lângă ei, singurii care n-au plecat spre staţiuni plăcute de vacanţă pe mulul mării unde îndrăgostiţi tineri, fericiţi, cu dantură perfectă se salută de pe verande şi praguri luminate, cu pahare mari de gin rece în mână. (Şi eu personal sper să mă bucur în curând de o asemenea primire – să fiu o completare veselă, aşteptată cu nerăbdare la rezerva generală de bună dispoziţie festivă, să mă satur de râs, să simt cum nefericirea lumii iese din mine într-un loc unde Markhamii nu mă pot ajunge. Poate că mâine-dimineaţă la prima oră o să sune Joe şi-o să vrea să bage o ofertă până-n prânz sau poate că n-o să sune – deruta a fost mai puternică şi i-a alungat înapoi la Vermont şi la ajutoarele sociale – caz în care o să mă descotorosesc de ei. Iarăşi n-am nimic de pierdut.)

E foarte limpede că Markhamii nu s-au mai uitat în oglinda vieţii de ceva vreme – privirea-surpriză a lui Joe de azi-dimineaţă nu se pune. Până la urmă, mandatul spiritual al Vermontului este să nu te uiţi la *tine* însuţi, ci să te holbezi ani întregi la orice *altceva* cât mai pătrunzător cu putinţă, în ideea că tot ce e acolo te reprezintă mai mult sau mai puţin şi că totul e al naibii de minunat, pentru că aşa eşti tu. (Emerson are păreri diferite pe tema asta.) Doar că, dacă scopul tău e să cumperi o casă, n-ai cum să scapi de un pic de autoexaminare.

În acest moment, dacă nu mă-nşel, Joe şi Phyllis zac exact cum mi i-am închipuit pe patul lor îngust, ţepeni ca nişte scânduri, unul lângă altul, îmbrăcaţi din cap până-n picioare, uitându-se fix la tavanul întunecat pătat de murdărie de muscă, cu toate luminile stinse, înţelegând muţi ca nişte cadavre că n-au *cum* să nu se vadă. Că sunt oamenii aceia singuri şi chinuiţi care vor putea fi văzuţi în curând pe o alee sau aşezaţi pe o canapea sau într-un scaun strâmb de grădină (oricare le-ar fi următoarea destinaţie), uitându-se năuci într-o cameră de televiziune în timp ce sunt intervievaţi pentru ştirile de la şase nu doar ca americani de rând, ci ca oameni prinşi în ghearele crizei imobiliare, membri obscuri ai unei clase obscure ai cărei membri nu vor să fie – frustraţii, marginalii, cei care suferă, cei siliţi să trăiască în anonimat şi posomoreală pe străzi scurte şi înfundate botezate după fata constructorului sau după colegele ei de şcoală.

Şi singurul lucru care i-ar salva ar fi să găsească o cale să se gândească la ei înşişi şi la mai toate celelalte *altfel*; să formuleze noi înţelesuri pe baza convingerii că, pentru a aprinde focuri noi, cele vechi trebuie stinse; mai puţin pe baza încăpăţânării alienante, stupide şi mai mult, de pildă, pe baza dorinţei de a-l face pe celălalt fericit şi el pe tine fără a neutraliza propriul sine – căci până la urmă de-aia au venit în New Jersey în loc să rămână în munţi şi să devină victime infatuate ale propriilor greşeli idioate.

În ceea ce-i priveşte pe Markhami, fireşte, e greu de crezut că o s-o scoată La capăt. Peste un an, Joe ar putea fi

primul care să se relaxeze la o petrecere în cinstea solstiţiului de vară dată pe pajiştea proaspăt tunsă a unui vecin, sorbind bere făcută în casă şi păscând un platou de lasagna vegetariană la cuptor – cu copii goi care zburdă în amurg, miros de compost şi zgomot de pârâu şi de generator cu gaz în fundal –, şi să ţină discursuri pe tema schimbării şi despre cât de laşi sunt ăia care nu sunt capabili de ea: o filosofie şlefuită firesc pe baza experienţelor de viaţă ale lui şi ale lui Phyllis (care includ divorţ, metode parentale nepotrivite, adulter, autosuficienţă şi dislocare spaţială).

Deşi *acum* tocmai schimbarea e ceea ce-i scoate din minţi. Markhamii spun că n-ar face compromisuri legate de idealul lor. Dar nu fac compromisuri! Nu-şi permit idealul ăsta. Şi a nu cumpăra ceea ce nu-ţi permiţi nu e un compromis, e realitatea care-ţi vorbeşte pe limba ta. Ca să ajungi undeva trebuie să înveţi să-i răspunzi în aceeaşi limbă.

Şi totuşi s-ar putea să-şi descopere resurse ascunse: faptul că degetele lor s-au atins pe furiş, pe dibuite, ca pe Capela Sixtină a fost un semnal promiţător, dar unul pe care vor trebui să-l dezvolte în weekend, când vor rămâne singuri. Şi atâta timp cât cecul lor nu se află în posesia mea, singuri vor şi rămâne – năduşind din greu, dar şi, cel puţin aşa sper, demarând procesul autoanalizei ca iniţiere sacră într-o viaţă ulterioară mai plină.

Ar putea fi oarecum relevant să povestesc cum am ajuns să fiu specialist în imobiliare, mai ales că e departe de vocaţiile mele anterioare de scriitor de povestiri ratat şi de ziarist sportiv. Un bun *trăitor* ar fi cel sau cea care a distilat tot ce-i important în viaţă în câteva principii şi evenimente interconectate, care sunt uşor de explicat în cincisprezece minute şi nu necesită multe pauze datorate năucelii şi scuze pentru că un fapt sau altul e greu de înţeles cu exactitate pentru cine n-a fost de faţă. (Până la urmă, aproape niciodată ceilalţi nu pot să *fie „de* faţă” şi în majoritatea cazurilor e păcat că *tu* ai fost nevoit să fii.) Şi numai în acest sens fluid şi distilat e posibil să spun că am

ajuns unde sunt acum din cauză că fosta mea soţie s-a recăsătorit şi s-a mutat în Connecticut.

Acum cinci ani, la sfârşitul unui sezon prost pe care prietena mea, doctoriţa Catherine Flaherty, l-a descris ca pe „o posibilă criză majoră" sau ca pe „sfârşitul a ceva stresant urmat de începutul a ceva vag", într-o bună zi mi-am dat pur şi simplu demisia de la revista importantă de sport din New York unde lucram şi am plecat în Florida, apoi în anul următor în Franţa, unde nu fusesem niciodată, dar am hotărât că trebuia să merg.

În iarna care a urmat, mai sus-pomenita doctoriţă Flaherty, care avea pe atunci douăzeci şi trei de ani şi nu era încă doctoriţă, şi-a întrerupt studiile medicale de la Dartmouth şi a zburat la Paris ca să petreacă „un sezon** cu mine – cu totul împotriva doleanţelor tatălui ei (cine să-l condamne?) şi fără vreo urmă de speranţă că lumea ne-ar fi oferit vreun viitor mie şi ei împreună sau că viitorul ar fi trebuit măcar luat în considerare. Am pornit amândoi într-o expediţie cu maşina într-un Peugeot închiriat spre orice părea interesant pe harta Europei, cu toate cheltuielile plătite de mine din vânzarea acţiunilor la revistă şi cu Catherine ocupându-se de complicatele chestiuni ale descifrării hărţilor, comandării mâncării, orientării, căutării de toalete, telefoanelor şi plăţii hamalilor. Desigur, ea fusese în Europa de douăzeci de ori înainte să-şi termine studiile la Choate şi putea oricând să-şi aducă aminte şi să ne ducă direct la „un mic restaurant drăguţ de pe un deal** din Dordogne sau la „un loc interesant pentru un prânz foarte întârziat** lângă Palacio din Madrid sau să găsească drumul spre o casă de lângă

I Icisinki în care locuise la un moment dat soţia lui Strindberg. Întreaga excursie avea pentru ea calitatea unei întoarceri nostalgice, lipsite de scop, la nişte victorii din trecut în compania unui „celălalt" netradiţional, chiar înainte ca viaţa – viaţa serioasă de adult – să înceapă cu adevărat şi ca distracţia să fie pusă-n cui pentru totdeauna; în timp ce pentru mine a fost mai degrabă o cursă încordată printr-un decor *exterior* străin, dar

pasionant, începută cu speranţa că voi ajunge la un refugiu temporar unde mă voi simţi răsplătit, revigorat, mai puţin anxios, poate chiar fericit şi împăcat.

Nu-i nevoie să povestesc în detaliu ce am făcut. (Cu siguranţă, aceste excursii pseudoromantice seamănă toate între ele mai mult sau mai puţin şi sunt experienţe închise.) Ne-am „oprit** în cele din urmă în oraşul Saint-Valery-sur-Somme din Picardia, aproape de Canal. Acolo am stat împreună aproape două luni, am cheltuit o mare parte din banii mei, ne-am plimbat cu bicicleta, am citit o mulţime de cărţi, am vizitat câmpuri de luptă şi catedrale, am încercat să vâslim pe canale, ne-am plimbat îngânduraţi pe malul verde al vechiului fluviu cu estuar, uitându-ne cum prind pescarii francezi bibani, ne-am plimbat îngânduraţi în jurul golfului până la satul de alabastru Le Crotoy, apoi ne-am întors, am făcut mult amor. În plus, mi-am exersat franceza învăţată la colegiu, am stat la taclale cu turiştii englezi, m-am zgâit la bărcile cu pânze, am înălţat zmeie, am mâncat multe *moules meunieres* pline de nisip, am ascultat mult jazz „tradiţional”, am dormit când am vrut şi chiar şi când n-am vrut, m-am trezit în miez de noapte şi m-am uitat la cer de parcă mi-aş fi dorit o perspectivă mai limpede asupra a ceva, fără să ştiu însă sigur a ce anume. Am făcut toate astea până când m-am simţit cât se poate de bine, nu îndrăgostit de Catherine Flaherty, dar nici nefericit, deşi în acelaşi timp lipsit de viitor, inutil şi plictisit – aşa cum cred că simte orice american care vrea să rămână american într-un sejur prelungit în Europa (şi poate cum se simte un funcţionar escroc de la drumuri dintr-un oraş de provincie în ultima parte a şederii la închisoarea de minimă siguranţă din Penns Neck.)

Deşi sentimentul pe care l-am căpătat în Franţa după un timp a fost de fapt un fel de presiune deghizată (deghizată, aşa cum se întâmplă adesea cu urgenţa, în nonpresiune), un sentiment total diferit faţă de vechile perturbări zăngănitoare, ameţitoare şi pline de suspans pe care le trăisem în ultimele mele zile de cronicar sportiv: şi

anume că eram divorţat, plin de regrete şi că trebuia să alerg după femei doar ca să mă simt împăcat, amuzat şi vag visător. Această nouă varietate era mai degrabă o presiune cu rezonanţă gravă legată de mine şi doar de mine, nu de mine *şi* de altcineva. Kra, mă gândesc acum, bubuitul grav al vârstei mijlocii care se cerea luat la cunoştinţă şi nu evitat cu nepăsare. (Opt săptămâni de stat singur cu o femeie cu două decenii mai tânără e cea mai sigură metodă de a pricepe că într-o bună zi nu vei mai fi, de a te plictisi până la tâmpeală de conceptul de tinereţe şi de a conştientiza sumbru cât de imposibil e să fii vreodată „cu „o altă fiinţă umană.

Aşadar, într-o seară, la o porţie de*ficellepicarde* şi încă un pahar de Pouilly-Fume tolerabil, mi-am dat seama că faptul că sunt acolo cu Catherine cea încântătoare, cu părul ca mierea şi suav-ironică era într-adevăr un soi de vis, un vis pe care sperasem să mi-l împlinesc, doar că începuse acum să mă ţină pe loc – de la ce anume, nu eram sigur, dar trebuia să aflu. Probabil că o plictisisem de moarte, fireşte, dar ea îşi făcuse în continuare numărul, vag amuzată, ca şi cum aş fi fost un „babalâc destul de nostim”, cu obiceiuri destul de interesante, excentrice, care nu trebuia nesocotit nici măcar o clipă „ca bărbat”, iar faptul că stătuse cu mine la Saint-Valery avusese un rol decisiv în începerea f ragedei ei vieţi cu doza adecvată de picanterie şi avea să-şi amintească de asta în vecii vecilor. Totuşi, n-o interesa dacă eu plecam sau dacă ea rămânea sau dacă plecam sau rămâneam amândoi. Deja îşi făcuse planuri de plecare, pe care nu se gândise încă să mi le împărtăşească; şi oricum, când eu aveam să am şaptezeci de ani şi să port Pampers pentru adulţi, ea avea să aibă vreo cincizeci şi ceva de ani, avea să fie posacă din cauza a tot ceea ce pierduse şi deloc dispusă să-mi cânte mie în strună – singurul lucru pe care urma să mi-l mai doresc la vremea aia. Aşa că nu se punea problema unui drum lung pentru noi doi.

Dar chiar aşa, pe nepusă masă şi chiar în seara aceea, fără vreun cuvânt crud, ne-am sărutat şi am luat-o

fiecare pe drumul lui – ea înapoi la Dartmouth, iar eu înapoi în…

Haddam. Unde am aterizat nu doar cu un nou ţel măreţ în minte şi cu o înverşunare de a *face* imediat ceva serios pentru binele meu şi poate şi al altora, ci şi cu sentimentul unei înnoiri pe care o căutasem departe şi care s-a tradus imediat printr-o legătură intimă cu oraşul însuşi, care în acel moment iluminat mi s-a părut a fi reşedinţa mea spirituală aşa cum nu fusese niciun alt loc pe care-l văzusem vreodată, dat fiind faptul că era locul în care m-am întors instinctiv şi într-un suflet. (Desigur, pentru că am venit pe lume într-un *loc* adevărat şi încă unul atât de banal şi de monoton, de *egal cu sine* cum e Mississippi Gulf Coast, n-aş fi avut de ce să mă mir că o *aşezare* simplă ca Haddam – cu atât de puţine perspective – poate să-mi provoace, la o privire mai atentă, o mare uşurare, făcându-mă chiar să devin dependent de ea.)

Înainte, când stăteam în oraş şi scriam cronici sportive, în calitate de tip căsătorit, apoi divorţat, m-am considerat întotdeauna o prezenţă spectrală, ca o corabie care navighează pe lângă maluri ceţoase, încercând să se ţină aproape, la o strigare de plajă, dar fără să ajungă vreodată la ea. Acum, totuşi, datorită capacităţii oraşului Haddam sau a oricărei suburbii de a primi orice străin, dacă nu e o mare lepădătură (o toleranţă specială care ne face să tânjim până şi după cel mai impersonal cartier de case sau complex de apartamente), mă simt *de-aloraşului*: un lip care face glume deocheate cu băcanul napolitan, care ştie exact cum o să fie tuns la frizeria Barber’s, dar tot acolo se duce, care a votat mai mult de trei primari şi ţine minte cum stăteau lucrurile înainte să se schimbe şi pe chestia asta se simte deci ca acasă. Desigur, sentimentele astea sunt duse înainte de valul speranţelor şi şanselor fiecăruia.

Fiecare vârstă are propriul ei steag de fluturat. Iar al meu, când m-am întors în Haddam, avea cu siguranţă două feţe. Pe o faţă era un sentiment de sincronicitate luminoasă, în care toate lucrurile la care mă gândeam – să

mă apropii iar de cei doi copii ai mei după ce o vreme dădusem bir cu fugiţii, să mă afund într-un nou proiect de viaţă, poate chiar să demarez o campanie pentru a recâştiga terenul pierdut cu Ann –, toate activităţile astea pline de speranţă păreau a fi, de parcă ar fi fost ghidate de o rază invizibilă, esenţa vieţii mele. Mă aflam sub o vrajă care făcea ca nimic să nu-mi fie străin şi nimic să nu-mi poată rezista, dacă-mi puneam mintea la contribuţie. (Psihiatrii, precum cel pe care-l vizitează fiul meu, ne previn în legătură cu astfel de sentimente, smulgându-ne din otrava euforiei şi aducându-ne înapoi pe pământul ferm, unde vor ei să fim.)

Cealaltă senzaţie, care o contrabalansa pe prima, era că tot ceea ce contemplam atunci era limitat sau cel puţin subscris la „realitatea banală a existenţei mele" – că până la urmă nu eram decât un om, la fel de netranscendent ca un trunchi de copac, şi că tot ceea ce puteam face trebuia raportat la greutatea concretului şi supus consideraţiilor standard de tipul: O să meargă? E util pentru mine sau pentru alţii?

Acum mă gândesc la acest echilibru al unor forţe presante ca la începutul Perioadei Existenţei – dansul pe sârmă al normalităţii, partea care vine *după* marea bătălie încheiată cu marele eşec, perioada din viaţă când orice urma să ne afecteze „mai târziu" începe practic să ne afecteze, o perioadă în care ne vedem de drum mai mult sau mai puţin independenţi şi fericiţi, deşi s-ar putea să hotărâm să n-o pomenim sau măcar s-o rememorăm mai târziu dacă va fi să spunem povestea vieţii noastre, atât de ancorată e perioada asta în dramele mărunte şi în neînsemnatele îmbunătăţiri ale situaţiei constând în momente plăcute petrecute pur şi simplu cu noi înşine.

Totuşi, pentru ca această tranziţie să reuşească, părea să se impună o curăţenie radicală – exact ce i-a spus' Ied I Iouliltan lui Joe Maridiam acum o oră, lucru care probabil că i-a trecut pe lângă urechi. Majoritatea oamenilor, odată ajunşi la o anumită vârstă, mărşăluiesc prin viaţă Luptându-se ca nebunii cu ideea de desăvârşire,

ţinând pasul cu toate lucrurile care făcuseră vreodată parte din viaţa lor, persistând astfel în iluzia că se întorc pe deplin la viaţă. De regulă, chestiile astea se reduc la a fi în stare să-şi amintească ziua de naştere a primei persoane căreia i-au „cedat” sau primul disc de calipso pe care l-au cumpărat, ori replica subtilă din *Our Toum* care părea să sintetizeze esenţa vieţii undeva prin 1960.

La cele mai multe dintre astea trebuie să renunţi, ca şi la ideea de desăvârşire, din moment ce după un timp te scârbeşte atât de tare tot ceea ce ai făcut sau că i-ai cedat nu ştiu cui sau că ai eşuat sau că ai luptat şi nu ţi-a plăcut, încât nu mai poţi înainta deloc. Un alt mod de a spune acelaşi lucru e că, în tinereţe, adversarul tău e viitorul; dar când nu mai eşti tânăr, adversarul tău e trecutul şi tot ceea ce ai făcut şi problema îndepărtării de el. (Fiul meu Paul ar putea fi o excepţie.)

Eu unul aveam senzaţia că, dacă mă descotorosisem de slujbă, căsnicie, nostalgie şi regret mlăştinos, eram îndreptăţit să mă consider un om ce debordează de perspective şi voinţă – cam aşa cum s-ar simţi cineva chiar înainte să se apuce, de pildă, de schiat pe gheţari; şi nu ca să-şi exerseze abilităţile sau ca să ispitească sinistra moarte, ci doar ca să celebreze muzica spiritului uman. (N-aş fi putut, fireşte, să vă spun care era exact ţelul meu, ceea ce însemna, probabil, că ţelul meu era pur şi simplu să am un ţel. Deşi sunt sigur că mă temeam că, dacă nu fac ceva cu viaţa mea, chiar şi frizând ridicolul, am s-o pierd – exact cum îmi amintesc că se vorbea despre sculă când eram mic.)

Principala mea aptitudine pentru noul proiect era faptul că nu mă preocupa deloc cum *erau* lucrurile altă dată. Oricum, de obicei avem o părere greşită despre cum erau lucrurile, cu excepţia faptului că eram mai fericiţi – doar că poate nu conştientizam la vremea respectivă sau nu eram în stare să ne bucurăm de moment, atât de împotmoliţi eram în zoaiele vieţii; sau, cum se întâmplă adesea, s-ar putea să nu fi fost niciodată atât de fericiţi cum ne place să credem că am fost.

A doua aptitudine de care dispuneam era că intimitatea începuse să conteze mai puţin pentru mine. (începuse să piardă constant teren de când căsnicia mea stagnase şi celelalte aventuri eşuaseră.) Şi aici mă refer la intimitatea adevărată, aceea pe care o ai cu o singură persoană (sau poate două sau trei) într-o viaţă de om; nu aceea care înseamnă i a poţi vorbi cu cineva apropiat despre laxativele preferate sau problemele cu dantura; sau, dacă e femeie, despre ciclul ei menstrual sau despre prostata care te chinuie. Astea sunt lucruri personale, nu intime. Eu mă refer la chestiile adevărate – *intimităţi trecute sub tăcere* –, când vorbele, destăinuirile, promisiunile şi jurămintele sunt aproape nesemnificative: intimitatea celor înţeleşi şi compătimiţi cu râvnă, care n-are nicio legătură cu atitudinea „ce-i în guşă şi-n căpuşă” sau cu a spune adevărul ori cu a fi capabil să te „deschizi” în faţa necunoscuţilor (astea oricum nu contează). Cu toate astea, nu rămăsesem dator la *niciunul* dintre aceste capitole, ba chiar simţeam că pot sări direct în noul meu cadru de referinţă – oricare ar fi fost cel care începea acum – destul de bine pregătit şi de pus la punct.

În al treilea, dar nu în ultimul rând, nu prea mă preocupa gândul că sunt laş. (Părea o chestie importantă şi încă este.) Cu ani în urmă, pe când eram cronicar sportiv, ieşeam odată cu Ann de la un meci Knicks-Bullets la Garden, când în faţa noastră un dement a început să lluture un pistol şi să ameninţe că trage în tot ce-i iese în cale. Vestea s-a răspândit ca o furtună într-un lan de grâu. „Armă! E ÎNARMAT! Atenţie!” Am tras-o repede pe Ann într-o toaletă pentru bărbaţi, sperând să pun nişte beton între ţeava armei şi noi. Deşi după douăzeci de secunde, pistolarul a fost placat şi făcut arşice de o ceată de newyorkezi unul şi unul, cu sânge rece, şi, slavă Domnului, nimeni n-a fost rănit.

Dar în maşină, în timp ce aşteptam într-o ploaie măruntă să intrăm în tunelul sumbru ca să ne întoarcem la New Jersey, Ann mi-a spus:

— Ţi-ai dat seama că te-ai băgat *în spatele* meu când

tipul ăla a scos pistolul? Mi-a zâmbit cu o expresie obosită, dar înţelegătoare.

— Ba n-am făcut asta! am spus. Am sărit în toaletă şi te-am tras şi pe tine.

— Ai făcut şi asta. Dar m-ai şi prins de umeri şi te-ai ascuns după mine. Să nu crezi că te condamn. S-a întâmplat totul foarte repede. A desenat o linie verticală tremurată pe geamul aburit şi a pus un punct la bază.

— Chiar că s-a întâmplat repede. Dar n-ai nimerit-o la partea cu *ce* s-a întâmplat, am spus, nervos pentru că totul se întâmplase *într-adevăr* foarte repede, acţionasem exclusiv din instinct şi nu-mi mai aminteam mare lucru.

— Ei, dacă a fost aşa, mi-a spus ea sigură pe sine, atunci zi-mi dacă tipul – dacă era un tip – era alb sau de culoare. Ann nu reuşise niciodată să scape de epitetele rasiale de Michigan ale lui taică-său.

— Nu ştiu, am spus în timp ce intram în lumea lugubră a tunelului. Era prea multă lume. Era prea departe de noi. N-aveam cum să-l vedem.

— *Eu* l-am văzut, a spus ca, îndreptându-se în scaun ţi netezindu-şi fusta peste genunchi. De fapt nu era chiar aţa de departe. Putea să împuşte pe careva dintre noi. Era un tip mărunţel ţi ciocolatiu ţi avea un revolver mic ţi negru. Dacă am trece pe lângă el pe stradă, l-aş recunoaşte. Nu c-ar fi important. Ai încercat să faci ceea ce trebuie. Mă bucur că am fost nici mai mult, nici mai puţin decât a doua persoană pe care ai vrut s-o aperi când ai simţit că eşti în pericol. Mi-a zâmbit iar şi m-a bătut exasperant pe genunchi ţi ajunseserăm deja aproape de Ieşirea 9 până când am găsit ceva de spus.

Dar ani întregi m-a supărat gândul ăsta (cine n-ar fi fost supărat?). Convingerile mele au coincis întotdeauna cu cele ale grecilor antici ţi anume că majoritatea evenimentelor care contează în viaţă sunt evenimente care implică dimensiunea fizică. Şi m-a deranjat că atunci când (îmi dau seama acum) ar fi putut fi ultima mea şansă să mă arunc în faţa celei mai dragi persoane din viaţa mea, se pare că am îmbrâncit persoana cea mai dragă în faţa mea

cu laşitatea ultimului dintre mojici (aparenţele sunt la fel de rele când e vorba de laşitate).

Şi totuşi m-am pomenit că, după ce eu şi Ann am divorţat pentru că ea nu mă mai suporta pe mine şi diversele mele rătăciri de dor şi suferinţă din cauza morţii primului nostru fiu şi a şters-o englezeşte (cel mai fizic dintre actele fizice), am încetat aproape imediat să mă mai frământ din cauza laşităţii şi am hotărât că ea se înşelase. Deşi, chiar dacă ar fi avut dreptate, mi s-a părut mai curajos să trăiesc ştiind precis că sunt un laş şi să caut căi de ameliorare decât să nu ştiu niciodată nimic despre mine însumi pe frontul ăsta; ba mai rău, să cred în continuare, cum facem toţi când visăm cu ochii deschişi, că atunci când jefuitorul sare pe alee agitându-şi cuţitul de jupuit sau pistolul de calibru mare, terorizându-te pe tine, pe soţia ta şi pe mulţi alţi martori nevinovaţi (bătrâni în scaune cu rotile, profesoara de matematică din liceu, domnişoara Hawthorne, care a avut răbdare când nu pricepeai rotaţia planurilor la geometrie şi ţi-a schimbat astfel definitiv viaţa), că vei (voi) avea destul timp să te porţi eroic. („Chiar nu cred că ai coaiele destul de tari ca să foloseşti chestia aia, domnule, aşa c-ai face mai bine s-o dai încoace şi să te cari.”) E mai bine să-ţi doreşti tot ce-i mai bun pentru tine; şi tot bine e (dar asta nu-i uşor) ca şi alţii să-ţi dorească la fel.

N-ar fi prea interesant să mă ascultaţi cum înşir tot ceea ce am încercat şi m-am apucat să fac în perioada asta – 1984, anul orwellian, când Reagan a fost reales pentru mandatul care avea să se sfârşească în curând, cel pe care l-a petrecut mai mult sau mai puţin moţăind, atunci i Anei nu pornea războaie sau când nu minţea pe tema asta şi nu băga ţara într-o mulţime de necazuri.

În primele câteva luni, am petrecut trei dimineţi pe săptămână liiindu-le orbilor la WHAD-FM (98, 6). Romanele lui Michener şi */hetor Jivago* erau preferatele orbilor şi e o chestie pe care o fac şi acum din când în când dacă am timp şi în care găsesc o satisfacţie adevărată. De asemenea, pentru scurt timp am luat în calcul ideea de a

mă face reporter de tribunal (mama a fost întotdeauna de părere că e o slujbă minunată, pentru ca serveşte unui scop util şi ai întotdeauna căutare). Mai târziu, timp de o săptămână întreagă, am făcut cursuri de operare cu echipamente grele, care mi-au plăcut, dar pe care nu le-am terminat (eram hotărât să-mi aleg scopuri mai puţin previzibile pentru un tip cu trecutul meu). Tot aşa am încercat şi să obţin un contract pentru o carte „la comandă”, dar n-am reuşit să stârnesc interesul fostei mele agenţii literare pentru că n-aveam o idee anume de subiect şi pe atunci nu-i mai interesau decât scriitorii tineri, cu subiecte care mergeau la sigur. Şi timp de trei săptămâni chiar am lucrat ca inspector pentru o firmă care dădea calificativul „excelent” unor moteluri şi restaurante dărăpănate din Middle West, deşi n-a mers, din cauza timpului îndelungat pe care trebuia să-l petreci singur în maşină.

În acelaşi timp, am început să-mi reiau responsabilităţile faţă de cei doi copii ai mei (care aveau pe atunci opt şi unsprezece ani), care stăteau cu mama lor pe Cleveland Street şi creşteau între cele două case ale noastre în stilul obişnuit al oricărei familii divorţate, cu care păreau împăcaţi, dacă nu chiar pe deplin mulţumiţi. M-am înscris în lăudatul Red Man Club în perioada asta, în ideea că o să-i învăţ pe amândoi să respecte bogăţia naturii; mai plănuiam şi o excursie nostalgică, instructivă, în Mississippi, pentru reuniunea foştilor mei colegi de la şcoala militară, ca şi un drum la Catskills pentru un weekend palpitant, o excursie pe Appalachian Trail şi o plimbare cu ghid pe râul Wading. (Eram, cum am spus, pe deplin conştient că evadarea mea prelungită în Florida, apoi în Franţa, nu fusese o exersare scrupuloasă a paternităţii şi simţeam nevoia să fiu mai bun; deşi credeam că, dacă unul din părinţii mei ar fi făcut acelaşi lucru, nu-i exclus să-i fi înţeles, atâta timp cât mi-ar fi spus că mă iubesc şi n-ar fi şters-o amândoi în acelaşi timp.)

Acestea fiind spuse, aveam senzaţia că mă aflam în poziţia propice de aşteptare a binelui care mi se pregătea,

oricare ar fi fost acela, şi chiar cochetam cu ideea de-a o aborda pe Ann pentru o revizuire mai-matură-dar-mai-înţeleaptă a ideii de căsătorie, când într-o seară de început de iunie m-a sunat chiar Ann şi m-a anunţat că ea şi Charley O'Dell se căsătoresc, că vinde casa, se lasă de slujbă, mută copiii la alte şcoli, îşi ia tot calabalâcul, căţel şi purcel, îşi mută toată şandramaua la Deep River şi nu se mai întoarce. Nădăjduia să nu mă supăr.

Şi pur şi simplu n-am ştiut ce naiba să spun sau să cred, cu atât mai puţin ce să simt, şi timp de câteva secunde am rămas pur şi simplu acolo cu receptorul la ureche de parcă s-ar fi întrerupt legătura sau un soi de curent letal s-ar fi transmis prin ureche la creier şi m-ar fi lăsat lat.

Desigur, oricine ar fi putut prevedea asta. îl întâlnisem pe Charley O'Dell, un tip de cincizeci şi şapte de ani (înalt, cu părul albit prematur, bogat, cu oase mari, năsos, arhitect literal-ca-un-dicţionar) în diverse ocazii legate de dusul şi adusul copiilor şi îl trecusem oficial la vremea aceea la categoria „risc minim". O'Dell e şeful propriei sale firme de design snoabe, cu sediul într-o fostă capelă marinărească modificată, construită pe catalige (!), din zona mlăştinoasă din Deep River, şi navighează, bineînţeles, pe propriul lui Alerion de peste şapte metri, construit cu propriile lui mâini bătătorite şi dotat cu pânze cusute noaptea în timp ce asculta Vivaldi, câh, câh, câh. Am stat odată într-o noapte de primăvară pe mica verandă din faţa casei lui Ann – actuala mea casă – şi am pălăvrăgit treizeci de minute fără un dram de sinceritate sau bunăvoinţă despre strategiile diplomatice de a-i băga pe scandinavi în CEE, chestie despre care nu ştiam o iotă şi de care-mi păsa şi mai puţin., Acuma, dacă mă-ntrebi pe mine, Frank, danezii sunt cheia întregii cete de capete pătrate" – un genunchi gol, noduros şi bronzat cocoţat pe balustrada lui Ann, un pantof uşor făcut pe comandă cu degetul mare şi lung atârnând pe jumătate în afară, cu bărbia sprijinită pseudomeditativ pe pumnul lui mare. Ţinuta obişnuită a lui Charley, atunci când nu poartă

papion şi blazer, e un tricou mare alb şi un şort kaki de pânză, chestii pe care le primeşti, probabil, când termini Yale. În seara aceea, m-am uitat fix în ochii lui ca şi cum l-aş fi ascultat fascinat, deşi de fapt îmi sugeam un molar căruia îi descoperisem un gust stătut într-o zonă în care nu puteam folosi aţa dentară în timp ce mă gândeam că, dacă aş putea să-l fac să dispară prin hipnoză, aş putea petrece un moment singur cu fosta mea soţie.

Cu toate astea (în mod dubios), Ann n-a părut dispusă să cedeze în cele câteva seri în care ne-am oprit împreună lângă maşina mea în bezna tăcută a foştilor parteneri divorţaţi care încă se iubesc şi nici să facă glume dispreţuitoare la adresa lui Charley, aşa cum făcuse întotdeauna cu toţi ceilalţi pretendenţi ai ei – glume despre gustul lor la costume sau despre slujbele lor jalnice, despre respiraţia lor, despre pretinsele personalităţi sălbatice ale fostelor lor soţii. Când venea vorba de (h. iricy, cuvântul de ordine era „mămică”. (întotdeauna am crezut greşit i, i era din respect pentru vârsta lui.) Dar ar fi trebuit să fiu mai atent şi să-l scot din schemă aşa cum ar fi făcut orice bărbat întreg la cap.

În consecinţă, deci, când Ann mi-a dat vestea proastă la telefon în seara aia de iunie chiar la ora cocteilului – când soarele răsărise în cotloanele tuturor cămărilor din Haddam, gheaţa din tăvi era spartă în holuri de cristal, cupe plumbuite şi carafe suedeze, iar vermutul era adus afară de mâini nesigure şi mirosul de ienupăr umplea nările multor soţi epuizaţi, dar merituoşi – am fost pălit fix în moalele capului.

Şi primul meu gând oficial a fost, desigur, că fusesem trădat amar, usturător, exact într-un moment critic – momentul în care aproape că pusesem lucrurile „pe făgaş” pentru lungul galop înapoi către ţarc – momentul când lucrurile cunosc o uşoară ameliorare, când toate păcatele sunt uitate, toate rănile vindecate.

— Te căsătoreşti? am urlat practic, în timp ce inima mea făcea un poc detectabil, poate chiar audibil, în fundul cavităţii ei. Cu cine te căsătoreşti?

— Cu Charley O'Dell, a spus Ann imperturbabilă în faţa veştilor dezastruoase.

— Te măriţi cu zidarul! am spus. De ce?

— Poate pentru că vreau pe cineva care să facă dragoste cu mine ele mai mult de trei ori şi pe care să-l mai şi văd dup-aia. Şi pe asta a spus-o tot calm. Tu pleci pur şi simplu în Franţa şi nu dai nicio veste cu lunile – ceea ce nu era adevărat –, copiii au nevoie de o viaţă mai bună, după părerea mea. Şi pentru că nu vreau să mor în Haddam şi pentru că aş vrea să văd Connecticutul în ceaţa dimineţii şi să mă plimb cu barca. Presupun că, în termeni mai obişnuiţi, sunt îndrăgostită de el. Ce părere ai?

— Par nişte motive solide, am spus, năuc.

— Mă bucur că eşti de acord.

— Nu sunt de acord, am spus cu răsuflarea tăiată, de parcă tocmai m-aş fi întors în casă după o cursă lungă. O să iei şi copiii?

— în hotărâre nu scrie că n-aş avea voie, a zis ea.

— *Ei* ce părere au? Mi-am simţit inima făcând din nou bum-bum la gândul copiilor. Era, bineînţeles, o problemă serioasă, una care capătă un caracter presant la zeci de ani după divorţul propriu-zis: ce cred copiii despre tatăl lor dacă mama se recăsătoreşte. (Aproape niciodată nu iese bine. Există cărţi pe tema asta şi nu sunt deloc amuzante: tatăl e văzut ori ca fraier încornorat, ori ca o brută trădătoare care a silit-o pe mămica să se mărite cu un străin păros care îi tratează invariabil pe copii cu ironie, dispreţ prost mascat ţi iritare. Oricum ai da-o, suferinţa ţi batjocura merg mână-n mână.)

— Li se pare minunat, a spus Ann. Sau aţa ar trebui. Cred că aşteaptă de la mine să fiu fericită.

— Sigur, de ce nu? am spus eu apatic.

— Exact. De ce nu. Apoi urmaşe o tăcere lungă, îngheţată, în care am recunoscut amândoi tăcerea mileniului, tăcerea divorţului, a extenuării pe care o lasă în urmă o iubire fragmentată ţi refuzată în toate acele moduri nedrepte, o iubire pierdută atunci când ceva trebuia s-o împiedice să se piardă, dar n-a reuşit, tăcerea morţii – cu

mult înainte să fi privit măcar complice spre moarte.

— Deocamdată atât am avut de spus, a zis ea. O perdea grea se dăduse pentru scurt timp la o parte, apoi fusese trasă la loc.

Stăteam *de fapt* | n cămara din Hoving Road, numărul 19, uitându-mă fix pe ferestruica rotundă ca un hublou în curtea mea laterală, unde marele fag roţu arunca ploaia umbrelor purpurii ale începutului de amurg asupra ierbii verzi şi arbuştilor în seara de primăvară târzie.

— Când o să se întâmple toată chestia asta? am întrebat aproape spăsit. Mi-am dus mâna la obraz, iar obrazul era rece.

— Peste două luni.

— Şi ce faci cu clubul? Ann îşi păstrase o jumătate de normă ca instructoare la Cranbury Hills şi fusese la un moment dat, pentru scurt timp, aspirantă la un loc în turneul local de golf pentru femei. De fapt acolo îl cunoscuse pe Charley, ieşit la cerşit ca membru al echipei clubului Old Lyme. Îmi spusese (crezusem eu) totul despre el: un fel de tip cumsecade, mai copt, cu care se simţea în largul ei.

— Am învăţat deja destule femei să joace golf, a spus ea tăios, apoi a tăcut. Mi-am scos azi-dimineaţă casa la vânzare la Lauren-Schwindell.

— Poate o cumpăr eu, am spus fără să mă gândesc.

— Asta chiar c-ar fi o surpriză.

Habar n-aveam de ce am spus ceva atât de absurd, altfel decât ca să am ceva îndrăzneţ de spus în loc să izbucnesc într-un râs isteric sau în urlete de durere. Dar apoi am zis:

— Poate vând aici şi mă mut în casa ta.

Şi imediat ce cuvintele mi-au ieşit pe gură am fost perfect convins că exact asta o să fac şi încă rapid – poate ca să nu aibă ea cum să scape vreodată de mine. (Poate că asta înseamnă căsătoria pe înţelesul tuturor: o relaţie cu singura persoană din lume de care nu poţi scăpa decât dacă mori.)

— Cred că o să-ţi las ţie în grijă speculaţiile imobiliare, a spus Ann, pregătindu-se să închidă telefonul.

— Cliarley e acolo? Nu mi se părea de neimaginat să mă reped pur şi simplu până acolo chiar în momentul ăla şi să-l iau la bătaie, să-i umplu tricoul de sânge, să-l mai îmbătrânesc cu nişte ani.

— Nu, nu e şi te rog să nu vii aici. Plâng acum şi n-am de gând să mă asişti la chestia asta. N-o *auzisem* plângând şi am tras concluzia că minţea ca să mă facă să mă simt mizerabil, aşa cum mă şi simţeam deşi nu făcusem nicio mizerie. *Ea* se mărita. Eu eram cel părăsit ca un infirm.

— Stai liniştită, am spus eu, n-aş vrea să-ţi stric bucuria.

Apoi brusc, cu receptorul lipit de ureche, o altă tăcere încă şi mai inertă a cuprins fibrele optice dintre noi. Şi m-a săgetat o durere cumplită pentru că Ann *avea* să moară, nu în Haddam şi nu imediat, nici măcar în curând, dar nici într-un viitor foarte îndepărtat – la capătul unei perioade de timp care, pentru că mă părăsea pentru braţele altuia, avea să treacă aproape imperceptibil, sfârşitul vieţii ei derulându-se fără ştirea mea printr-o serie de mici programări insuportabile la doctor, spaime, rezultate de laborator triste, radiografii sumbre, mici lupte, mici victorii, acalmii, apoi eşecuri (inventarul de întâmplări mohorâte ale vieţii), la acel capăt neaşteptat, ceţos, când voi primi un telefon sau un mesaj pe robot sau un fax sau o telegramă care să spună „Ann Dykstra a murit marţi dimineaţă. Înmormântată ieri. M-am gândit că ai vrea să ştii. Condoleanţe. C. O'Dell", după care propria mea viaţă va fi distrusă definitiv şi iremediabil! (Faptul că orice eveniment nou ameninţă să-mi distrugă preţioşii ani care mi-au mai rămas ţine de vârsta mea. La treizeci şi doi de ani n-ai niciodată impresia asta.)

Şi bineînţeles că nu era decât sentimentalism ieftin – genul care-i face pe zei să se încrunte din Olimp şi să trimită entităţi răzbunătoare care să-i pedepsească pe escrocii sentimentali mărunţi care-l practică. Doar că uneori un lucru nu-ţi trezeşte nicio senzaţie dacă nu-ţi imaginezi dispariţia sa. Şi exact *aşa* mă simţeam: profund

trist pentru că Ann pleca să înceapă acea parte a vieţii care avea să culmineze cu moartea ei; moment în care eu aveam să fiu în altă parte, pierzându-mi vremea cu fleacuri, aşa cum făcusem de când mă întorsesem din Europa sau – în funcţie de perspectivă – aşa cum făceam de douăzeci de ani. Aş fi fost uitat sau, şi mai rău, aş fi rămas în amintire doar ca „un tip cu care a fost măritată Ann pe vremuri… Habar n-am unde-o fi acum. Un ciudat”.

Şi totuşi simţeam că, dacă era să joc un rol cât de mic, oricare ar fi fost acesta, în tot ce se întâmpla, acesta trebuia lămurit pe loc – la telefon, la câteva străzi depărtare, dar în cartiere diferite (geografia divorţului), eu singur în casă şi, în urmă cu doar zece minute, încă optimist faţă de perspectivele mele intacte, simţindu-mă dintr-odată pe-atât de divorţat pe cât se poate simţi un om. „Nu te mărita cu el, iubito! Mărită-te cu mine! Iar! Hai să vindem amândouă casele noastre de rabat şi să plecăm la Quoddy Head, unde o să cumpăr un mic ziar din profituri. Poţi să înveţi să te plimbi cu barca pe Grand Manan, iar copiii pot învăţa să imprime un text manual, să devină mici lupi de mare grijulii, pricepuţi în mânuirea plaselor pentru homari, să se lepede de accentul lor de Jersey, să înveţe la Bowdoin şi Bates”. Astea sunt cuvintele pe care *nu* le-am rostit în tăcerea milenară intensă care mi se oferise. Ar fi fost luate în râs, pentru că avusesem până atunci ani întregi la dispoziţie să le spun şi nu le spusesem – ceea ce înseamnă, aşa cum v-ar zice doctorul Stopler din New Haven, că de fapt n-am vrut să le spun.

— Cred că înţeleg toată chestia, am spus în schimb, pe un ton convins, în timp ce-mi turnam o cantitate convingătoare de gin care să neutralizeze vermutul. Şi, apropo, te iubesc.

— 1 l-ai las-o, a spus Ann. Las-o. Mă iubeşti? Ce mai contează? Oricum ţi-am spus ce-am avut de spus. Era şi este încă genul de persoană prozaică până la Dumnezeu pe care n-o interesează exagerările (adică *singurele* lucruri care uneori par să mă intereseze pe mine), motiv pentru care sunt convins că s-a măritat cu Charley.

— Chiar nu-i mare lucru să spui că unele adevăruri importante se întemeiază pe probe fragile. Mi-am exprimat această părere cu blândeţe.

— Asta-i filosofia ta, Frank, nu a mea. Am tot auzit-o ani de-a rândul. Pentru tine contează doar cât timp poate rezista o chestie improbabilă, nu-i aşa?

Am luat prima gură din ginul rece-doar-atât-cât-trebuie. Simţeam euforia domoală a unei discuţii lungi şi lămuritoare care se apropia. Puţine senzaţii sunt mai plăcute decât asta.

— Pentru unii, improbabilul poate dura suficient de mult încât să devină real, am spus.

— Dar pentru alţii nu. Şi dacă voiai să mă rogi să mă căsătoresc cu tine şi nu cu Charley, abţine-te. N-o fac. Nu vreau.

— încercam doar să mă adresez unui adevăr efemer într-un moment de tranziţie şi să trec de el târâş.

— Atunci târăşte-te, a zis Ann. Trebuie să pregătesc cina pentru copii. Totuşi, sunt dispusă să recunosc o chestie: am crezut că tu o să te recăsătoreşti primul după divorţ. Cu cine ştie ce târfuliţă. Recunosc că m-am înşelat.

— Poate că nu mă cunoşti foarte bine.

— îmi pare rău.

— Mersi pentru telefon, am zis. Felicitări.

— în regulă. A fost o nimica toată. Apoi şi-a luat la revedere şi a închis.

Dar… o nimica toată? A fost o nimica toată?

A fost ceva!

Am dat pe gât ginul cu înfrigurare, dintr-o singură înghiţitură şi fără să respir, ca să spăl amărăciunea spumegândă. Nimica? A fost epocal. Şi nu conta dacă era Charley cel cu sânge albastru din Deep River, Waldo cel cu gât subţire ca un creion şi stilou în buzunarul cămăşii de la Bell I.abs sau Lonnie cel tatuat de la spălătoria de maşini: eu tot aşa m-aş fi simţit. Ca un căcat!

Până în acel moment, pusesem la punct cu Ann un sistem comod şi eficient, în care duceam vieţi separate în case separate într-un mic târg curat şi lipsit de pericole.

Aveam parte de flirturi, necazuri, disperări, bucurii, un întreg mecanism de încâlceli şi descâlceli ale vieţii care continua la nesfârşit, dar rămăseserăm în esenţă aceiaşi doi oameni care se căsătoriseră şi divorţaseră, doar că într-un altfel de echilibru: aceleaşi planete, alte orbite, acelaşi sistem solar. Dar la nevoie, o nevoie adevărată, un accident frontal de maşină care ar fi necesitat îngrijiri îndelungate, să zicem, sau o şedinţă prelungită de chimioterapie, de grijă nu ne-ar fi purtat nimeni altcineva decât celălalt, periind doctorii, pălăvrăgind cu asistentele, dând la o parte şi trăgând la loc perdelele la momentul potrivit, luând la rând emisiunile-concurs în după-amiezile lungi şi tăcute, uşuind vecinii băgăcioşi şi rudele ignorate cu anii, foştii iubiţi, iubite, vechi duşmani veniţi să se împace – mânându-i pe toţi înapoi pe coridoarele lungi, vorbind în şoapte, pe un ton confidenţial, spunând „A avut o noapte liniştită” sau „Acum se odihneşte”. Toate astea în timp ce pacientul ar fi moţăit, iar maşinile indispensabile ar fi ţăcănit, zumzăit şi oftat. Şi totul doar ca să fim singuri. Ceea ce înseamnă că am fi avut un cuvânt de spus în momentele de cumpănă ale celuilalt, dacă nu în cele fericite.

Până la urmă, după o convalescenţă îndelungată în timpul căreia unul sau altul ar fi trebuit să deprindă din nou nişte funcţii vitale de bază pe care până atunci le luase de bune (mersul, respiraţia, pişarea), ar fi avut loc anumite discuţii fundamentale, s-ar fi făcut anumite mărturisiri brutale, dacă nu fuseseră deja făcute în momente-limită, şi adevăruri importante ar fi fost evocate în scop conciliant, în aşa fel încât să se poată lega o nouă (şi de astă dată) solidă uniune.

Sau poate că nu. Poate că pur şi simplu ne-am fi despărţit din nou, dar cu noi atuuri, revelaţii şi un comportament deferent dobândite datorită experienţelor fragile de viaţă ale celuilalt.

Dar toate astea s-au fâsâit ca o băşină într-o tigaie. Şi pentru numele lui Dumnezeu! Dacă în ’81 aş fi ştiut că Ann o să se recăsătorească, aş

Fii luptat ca un viking în loc să accept divorţul ca un sfânt sensibil şi neinspirat. Şi aş fi luptat pentru un motiv al dracului de valabil: pentru că indiferent unde şi-ar fi ţinut ea actele ipotecii, existenţa mea i se subsuma total. Viaţa mea se juca (şi se joacă şi acum, într-o oarecare măsură vagă) pe o scenă cu ea mereu în public (indiferent dacă e sau nu atentă). Toate părţile mele decente, rezonabile şi iubitoare s-au dezvoltat în teatrul experimental al vieţii noastre în doi şi mi-am dat seama că, mutându-se la Deep River, ea lovea în majoritatea acestor părţi, dezintegrând întreaga iluzie, plănuind să se cupleze cu altul, lăsându-mi doar nişte costume spălăcite şi roase cu care să-mi joc propriul rol.

În mod destul de firesc, am căzut într-o tristeţe profundă, asincronă, de pucioasă, m-am închis în casă, n-am sunat pe nimeni zile în şir, am băut mult mai mult gin, m-am gândit să mă reapuc de cursurile de operare de echipamente grele şi să devin încă o ruşine în cârca acelora care m-au cunosc ut şi am simţit în general că-mi pierd mare parte din substanţă.

Am vorbit o dată sau de două ori cu copiii, care păreau să judece căsătoria mamei lor cu Charley O'Dell cu entuziasmul cu care un mic investitor constată un profit într-o investiţie cu care e sigur că până la urmă va ieşi în pierdere. Deşi mai târziu avea să se răzgândească, Paul a declarat stânjenit că Charley e un tip „de treabă" şi a recunoscut că se dusese cu el în noiembrie la un meci al echipei Giants (chestie care nu-mi ajunsese la urechi pentru că pe atunci eram în Florida şi-mi făceam planuri să plec în Franţa). Clarissa părea mai interesată de nunta propriu-zisă decât de ideea de recăsătorire, care nu părea s-o tulbure prea tare. O preocupa cu ce o să se îmbrace, unde o să stea lumea (la Griswold Inn din Essex), dacă o să fiu şi eu invitat („Nu") şi dacă putea fi domnişoară de onoare în caz că pe viitor o să mă însor eu (ceea ce a zis că-mi doreşte). Am vorbit toate trei despre toate lucrurile astea în timpul unor convorbiri interurbane. Am încercat să liniştesc temeri, să îndulcesc perspective şi să elucidez

confuzii tot mai adânci legate de nefericirea mea şi poate şi a lor, până când n-a mai rămas nimic de spus, după care ne-am luat rămas-bun pentru a nu mai vorbi niciodată exact în aceleaşi condiţii sau exact pe acelaşi ton sincer. S-a dus. Puf.

Nunta propriu-zisă a fost o poveste „la domiciliu”, intimă, dar elegantă, care s-a ţinut la reşedinţa lui Charley – „Colina” (o variantă adaptată şi pretenţioasă, construită manual din stâlpi şi grinzi de lemn, a unei căsuţe rustice stil Nantucket: ferestre uriaşe, lemn adus din Norvegia şi Mongolia, cu o abundenţă de dotări incluse, cercevele, panouri solare, podele încălzite, saună finlandeză etc etc etc). Mama lui Ann a venit cu avionul din Mission Viejo, bătrânii părinţi ai lui

Charicy au reuşit cumva să ajungă cu maşina din Bluc Hill, Northeast I labor sau altă enclavă clin asta pentru magnaţi, după care fericita pereche şi-a luat zborul spre Huron Mountain Club, unde tatăl Annei îi lăsase moştenire calitatea de membru.

Dar abia ce apucase Ann să-şi oficializeze legămintele refăcute că eu m-am şi repezit să-mi pun în practică propriile planuri (bazate pe simţul practic lămurit anterior, din moment ce sincronizarea curajoasă nu dăduse roade) de a cumpăra casa ei de pe Cleveland Street cu patru sute nouăzeci şi cinci de mii şi de a mă descotorosi de hardughia mea veche de pe Hoving Road din cherestea şi tencuială, cu scafele în pioneze, unde-mi petrecusem aproape fiecare minut de când venisem în Haddam şi unde crezusem greşit că voi putea trăi la nesfârşit, dar care părea acum doar o altă responsabilitate care mă ţinea pe loc. Casele pot avea influenţa asta aproape auctorială asupra noastră, părând capabile să ne distrugă sau să ne desăvârşească vieţile prin simplul fapt că stau într-un loc mai mult decât noi. (În ambele cazuri, e o putere care se cere înfrântă.)

Casa lui Ann era o construcţie separată, bine întreţinută, în stil neoclasic, al cărei aer retro de anii ’20 era tipic pentru caracterul simplu, drăguţ şi lipsit de

pretenţii al arhitecturii din centrul statului New Jersey – un loc pe care-l cumpărase ieftin (cu ajutorul meu) după divorţul nostru şi la care făcuse ceva lucrări de modernizare („deschisese" spaţiul din spate, adăugând lucarne şi frize de lemn, reparând nişte stâlpi din pivniţă, transformând etajul al treilea în bârlog pentru Paul, apoi vopsind şindrila în alb şi punând obloane noi de culoare verde).

De fapt, mă simţeam în largul meu în casă, pentru că timp de trei ani petrecusem acolo o mulţime de nopţi albe când vreunul dintre copii era bolnav sau când, la începuturile tristului nostru purgatoriu de divorţaţi, mă apucau uneori pandaliile atât de rău încât lui Ann i se făcea milă de mine şi mă lăsa să mă strecor înăuntru şi să dorm pe canapea.

Cu alte cuvinte, mă simţeam ca acasă; şi, dacă nu chiar ca acasă la mine, măcar ca acasă la copiii mei, acasă la *cineva.* În timp ce, de când cu vestea de la Ann, vechea mea casă începuse să mi se pară sărăcăcioasă şi întunecoasă, stranie şi plină de şoapte, iar eu personal, ca proprietar, începusem să mă simt ciudat de înstrăinat de ea – fie că eram în curte, trăgând de zor de maşina mea de tuns iarba Lawn-Boy sau stăteam pe alee, cu mâinile în şolduri, supraveghind de jos peticirea unei noi vizuini de veveriţă de sub jgheabul de scurgere. Simţeam că nu mai păstrez nimic *pentru* nimeni, nici măcar pentru mine însumi, ci nu făceam decât să merg automat înainte, punând cap la cap scândurile brute ale vieţii.

Aşadar m-am înfiinţat fără întârziere la Lauren-Schwindell şi am împuşcat doi iepuri dintr-odată: am cumpărat-o pe-a ei şi am vândut-o pe a mea. M-am gândit că, dacă dă norocul peste mine şi Charley se desparte de mireasa lui în prima săptămână, aş putea construi un nou început cu Ann în casa ei (după care să ne mutăm la Mâine, ca însurăţei mai mult sau mai puţin tineri).

Deci înainte ca soţii O'Dell să se întoarcă acasă (nu se întrezărea nicio anulare), am înaintat o ofertă la preţul integral, în bani gheaţă, pentru numărul 116 de pe

Cleveland şi, prin intervenţia abilă a bătrânului Otto Schwindell însuşi, am încheiat o înţelegere extrem de avantajoasă cu Institutul Teologic să-mi preia casa în scopul de a o transforma în Centru Ecumenic, unde oaspeţi ca Episcopul Tutu, Dalai Lama şi capul Federaţiei Bisericilor Islandeze să ţină întruniri la nivel înalt despre soarta sufletului global în condiţii de cazare destul de intime încât să poată coborî să ia o gustare după miezul nopţii.

Comisia de Supervizare a Institutului a arătat, la drept vorbind, extrem de mult interes faţă de situaţia impozitelor mele, mai ales că locuinţa mea fusese evaluată la preţul ameţitor de un milion două sute, aproape de apogeul boomului. Avocaţii lor au reuşit să stabilească o rentă viageră zdravănă, care-mi aduce dobândă şi va fi moştenită mai târziu de Paul şi Clarissa şi prin care am donat practic casa fără drept de apel, m-am ales cu o scutire babană de impozite şi am primit apoi un onorariu generos de „consultant” în ceea ce aş numi probleme laice. (Portiţa asta prin care poţi scăpa de impozite a fost închisă între timp, dar prea târziu, pentru că ce-i făcut nu se mai desface.)

Într-o zi luminoasă şi verde de august, am ieşit pur şi simplu pe uşă şi am coborât treptele casei mele, lăsând înăuntru toată mobila în afară de cărţi şi câteva obiecte cu valoare sentimentală (harta mea cu Block Island, masa mea cu tăblie din scândură, un scaun de piele care-mi plăcea, patul meu conjugal), m-am dus cu maşina la casa lui Ann de pe Cleveland, cu tot mobilierul ei nou şi totuşi vechi rămas exact unde-l lăsase ea şi m-am instalat. Mi s-a permis să-mi păstrez vechiul număr de telefon.

Şi, la drept vorbind, abia dacă am simţit vreo schimbare, atâtea nopţi stătusem treaz în vechea mea casă sau bântuisem prin camerele şi coridoarele casei ei când toată lumea dormea – încercând, probabil, să-mi dau seama unde mi-era locul, unde greşisem sau cum să suflu viaţă peste stafia care devenisem şi să devin o figură recognoscibilă, deşi schimbată-în-bine, în vieţile lor dragi

sau într-a mea. Pentru un astfel de proiect individual, orice casă e la fel de bună. Iar poetul are din nou dreptate: „Lasă fantezia să zburde voioasă /Plăcerea nicicând nu-i acasă[5]”.

Intrarea în domeniul imobiliar a veşnic ca o consecinţă firească al. ipiului că mi-am vândut casa şi am cumpărat-o pe a lui Ann. După i e s-a rezolvat totul şi **111**-am „acomodat” pe Cleveland Street, am început să mă gândesc la noi proiecte, la diversificare şi la investirea inteligentă a noilor mei bani. Un minidepoz.it in New ştiaron, un restaurant specializat în homari într-o gară, un lanţ de spălătorii de maşini cu autoservire uşor de întreţinut – toate au fost luate în calcul ca posibilităţi. Deşi nu **11** l-am aruncat la niciuna imediat, pentru că mă simţeam cumva încă ţintuit locului, incapabil sau lipsit de chef sau de inspiraţie ca să trec la acţiune. Fără Ann şi copii în preajmă, mă simţeam, de fapt, la fel de singur, de inutil şi de vulnerabil ca paznicul unui iar la lumina zilei.

Dacă nu ne pierdem cu totul în peisaj, noi, bărbaţii necăsătoriţi de patruzeci de ani, ne pierdem adesea o credibilitate esenţială şi putem chiar atrage o atenţie nesănătoasă într-o comunitate restrânsă, conservatoare. Iar în Haddam, în noile condiţii, simţeam că risc să devin ultimul personaj care aş fi vrut să devin şi de care mă temusem în anii de după divorţ: burlacul dubios, bărbatul cu o viaţă total lipsită de mister, tipul de vârstă mijlocie încărunţit, un pic cam fălcos, un pic prea bronzat şi prea ferchezuit, plimbându-se prin oraş într-un Chevy vulgar din ’58 lustruit-oglindă, mereu singur în nopţile parfumate de vară, într-o cămaşă polo de un galben spălăcit şi pantaloni de vară verzi, cu cotul pe geam, ascultând jazz progresiv în timp ce zâmbeşte şi se preface că e stăpân pe situaţie, când de fapt n-are *pe ce* să fie stăpân.

Cu toate astea, într-o dimineaţă de noiembrie, Rolly Mounger, unul dintre brokerii de la Lauren-Schwindell care îmi fusese alături pas cu pas la tranzacţia cu Institutul, fost mare fundaş la Farleigh Dickinson venit din

5 Versuri din poezia *The Realm ofFancy,* de John Keats.

Plano, Texas, m-a sunat să mă anunţe de nişte formulare pentru impozite de care trebuia să fac rost după Anul Nou şi să-mi dea raportul despre nişte „entităţi investitoare” care administrau fonduri guvernamentale de refinanţare pentru un complex rezidenţial falit din Kendall Park de care se ocupa el împreună cu „alţi actori importanţi” – în caz că voiam să mă bag primul pe felie (n-am vrut). Mi-a zis, totuşi, ca din întâmplare, că el unul se pregătea să ridice tabăra şi să pornească spre Seattle, ca să se implice în nişte proiecte comerciale profitabile asupra cărora prefera să păstreze discreţia; şi dacă nu cumva voiam să vin la ei să discut cu nişte oameni despre angajarea mea acolo ca specialist în imobiliare. Numele meu, mi-a zis el, a fost pomenit „cu toată seriozitatea” de mai multe ori şi de către mai multe surse (de ce şi de către cine, nu mi-am dat seama, n-am aflat niciodată şi sunt sigur acum că a fost o minciună gogonată). Opinia connină, a zis ci, era că aveam atutiri naturale puternice „în sine” pentru domeniul lor de activitate: cu alte cuvinte, căutam ceva nou; nu eram disperat după bani (un mare plus în orice domeniu de activitate); cunoşteam zona, eram burlac şi aveam o personalitate plăcută. În plus, eram matur – adică trecut de patruzeci de ani – şi nu păream prea implicat în comunitate, factor ce uşura al dracului de mult vânzarea de case.

Ce părere aveam?

Formarea, hârţogăraia şi toate „rahaturile obişnuite”, a spus Rolly, puteau fi trecute la capitolul învăţare din mers în timp ce seara urma să frecventez un curs de trei luni la Institutul de Formare Profesională a Agenţilor Imobiliari Weiboldt din New Brunswick, după care eram pregătit să atac comisiile şi să dau drumul la tiparniţa cu bani, ca toţi ceilalţi.

Şi adevărul e că, după ce mă despărţisem sau fusesem despărţit de aproape tot până când aproape că mă golisem complet de orice aşteptare, mi s-a părut o idee acceptabilă. În acele ultime trei luni începusem să cred că a suporta urmările diferitelor mele acte nesăbuite şi decizii

proaste îmi adusese şi dezavantaje, nu numai satisfacţiile dorite şi că dacă era posibil ca cineva să fie total rătăcit, fără să sufere prea tare pe chestia asta, atunci eu aşa eram. Începusem să merg singur la pescuit la Red Man Club trei după-amiezi pe săptămână, uneori înnoptând în căsuţa din pal care servea drept adăpost de ploaie membrilor mai în vârstă, luând cu mine o carte, dar până la urmă zăcând pur şi simplu acolo, pe întuneric, ascultând cum pleoscăiau peştii mari şi cum se izbeau ţânţarii de plasă, în timp ce nu prea departe, huruitul de pe 1 – 80 mângâia noaptea şi, la est, Gotham strălucea ca un templu incendiat de necredincioşi. Încă resimţeam, ca pe o mâncărime vagă, senzaţia de sincronicitate cu care mă întorsesem din Franţa. Eram încă hotărât să duc copiii în Mississippi şi Pine Barrens după ce se instalau, ba mă înscrisesem chiar şi în AAA şi făcusem rost de hărţi cu coduri de culori şi liste de obiective diverse de pe drumurile lăturalnice. (Cooperstown şi muzeul său aflându-se de fapt printre acestea.)

Dar lucrurile mărunte – lucruri pe care nici măcar nu le remarcasem când Ann locuia încă în Haddam şi împărţeam responsabilităţile, iar eu scriam cronici sportive – începuseră să mă copleşească. O mică neplăcere, ceva mărunt, orice, mi se fixa pe creier – de pildă, cum o să reuşesc să-mi repar maşina joi ca să şi ajung la aeroport să semnez de primire pentru un covor grecesc pe care-l comandasem de la Salonic, pe care-l aşteptasem luni întregi şi pe care eram convins că o să mi-l fure vreun hoţ de angajat al aeroportului dacă nu puneam mâna pe el chiar în clipa când ieşea pe bandă. Să închiriez o maşină? Să trimit pe e ineva? Pe cine? Şi, dacă găseam pe cineva, persoana aia o să fie dispusă să se ducă sau o să mă creadă tâmpit? Să-l sun pe vânzătorul grec şi să-i spun să amâne livrarea? Să sun la firma de transport, să anunţ că întârzii o zi şi să-i rog să ţină ei covorul la loc sigur până e gata maşina mea? Mă trezeam chiar în mijlocul căsuţei de la Red Man Club, cu inima bubuind, sau în noua mea casă, întorcând astfel de lucruri pe toate leţele, transpirând,

strângând din pumni, gândindu-mă cum să rezolv chestia asta plus o sută de *alte* lucruri simple, banale, de parcă toate ar fi fost crize la fel de importante ca sănătatea mea. Apoi mă gândeam cât de stupid era să te gândeşti toată ziua la astfel de lucruri. Atunci hotărâm să mă încred în steaua mea norocoasă, să mă duc să-l iau când pot sau poate niciodată sau să-l dau în mă-sa de covor şi să mă duc pur şi simplu la pescuit. Deşi atunci mă apuca teama că mă delăsam complet, că viaţa mea deraia total de pe şine, iar simţul proporţiilor şi bunul simţ zburau pe fereastră ca nişte farfurii pentru plăcintă. Atunci realizam că peste ani îmi voi aminti de perioada asta ca fiind una „proastă", în care am fost „dus *rrrău* de tot pe copcă", imprevizibil şi caraghios ca o ceată întreagă de cimpanzei, doar că eram ultimul care să observe chestia asta (primul ar fi şi de data asta un vecin: „Era cam retras, deşi părea un tip de treabă. Nu m-aş fi aşteptat la una ca *asta!"*).

Desigur că acum, în 1988, când mă plimb cu maşina prin însoritul Haddam cu o perspectivă mai degrabă senină asupra zilei de azi scormonindu-mi prin burtă, ştiu de unde pornea toată drăcia. Cotizasem din greu la clubul celor care-au dat cu bâta-n baltă şi, după ce supravieţuisem cu succes, voiam nenorocitele alea de beneficii care mi se cuveneau: îmi doream ca *totul* să-mi meargă strună şi să fiu fericit *tot timpul* şi eram înnebunit că nu-mi ieşea. Voiam ca livrarea covorului grecesc să nu se suprapună înlocuirii pompei mele pentru ştergătorul de parbriz. Voiam ca faptul că lăsasem în urmă Franţa şi pe Catherine Flaherty şi că venisem acasă perfect dispus să mă implic şi să fac fapte bune să fie răsplătit grupa mare. Voiam ca faptul că nevastă-mea reuşise să divorţeze *iar* de mine şi, *mai rău,* să-i divorţeze şi pe copii de mine să devină un fapt de viaţă cu care să mă obişnuiesc treptat şi de pe urma căruia să profit la maxim. Cu alte cuvinte, voiam multe (astea sunt doar nişte mostre). Şi de fapt nu sunt sigur că toate astea n-au fost un alt „soi de criză majoră", deşi e la fel de posibil să te simţi aşa după ce supravieţuieşti unei astfel de crize.

Dar mai presus de orice voiam să nu mai fiu hărţuit, ca să mă pot odihni, şi după ce am ascultat propunerea lui Rolly Mounger mi-a trecut prin cap că aş putea încerca o nouă treabă (din moment ce alte progrese nu făceam): aş putea să iau în serios lista lui cu „aptitudinile" mele şi s-o las să mă poarte spre necunoscut – în loc să-mi bat mereu capul cu cât de fericit eram –, după care grijile şi temerile aveau să lunece ca frunzele pe o apă moartă şi m-aş putea trezi, dacă nu chiar într-un vârtej de evenimente numeroase şi foarte dramatice, de furii îndrăzneţe şi elan vital exploziv, atunci măcar cât se poate de aproape de fericirea cotidiană. Acest cod de conduită este, desigur, principiul cel mai autoprotector şi mai salubru al Perioadei Existenţei şi face ca imobiliarele să fie meseria ideală pentru ea.

I-am spus lui Rolly Mounger că o să mă gândesc serios la propunerea lui, deşi mi se părea o idee puţin cam trăsnită. El a zis că decizia de a deveni agent imobiliar nu era deloc urgentă, că toată lumea nimerise la ei la birou pe căi şi cu agende diferite şi că nu existau două persoane la fel. El însuşi, mi-a zis, fusese dezvoltator de magazine şi, înainte de asta, consilierul unui candidat libertarian la Senat. Cineva avea doctoratul în literatură americană; altcineva lăsase un post la Bursă; unul era dentist! Lucrau cu toţii independent, dar acţionau la unison de câte ori era posibil, ceea ce-i făcea pe toţi să se simtă al ciracului de bine. Toată lumea făcuse „o căruţă de bani" în ultimii câţiva ani şi spera să mai facă una până la marea corecţie („toată branşa" ştia că o să vină). Din punctul lui de vedere, care, după cum recunoştea, înclina spre latura comercială, ca să te îmbogăţeşti peste noapte nu trebuia decât „să te lipeşti de oamenii cu bani şi să pui pe masă nişte factori-cheie şi nişte finanţe", să găseşti nişte spaţii fără îmbunătăţiri pentru care oamenii tăi să se descurce cu datoriile şi impozitele timp de douăsprezece – optsprezece luni, după care să vinzi toată şandramaua unor arabi sau japonezi care abia au dat de bani şi să-ţi încasezi profitul. „Lasă-i pe tipii cu bani să-şi asume riscurile", spunea Rolly.

„Tu doar stai cuminte pe scaunul din mijloc şi încasează-ţi comisioanele”. (Sigur că nu te oprea nimeni „să participi” personal, iar el recunoştea că o făcuse. Dar riscurile puteau fi substanţiale.)

Nu mi-a trebuit deloc mult ca să înţeleg toate astea. Dacă toată lumea ataca pe toate flancurile, poate găseam şi eu unul pe care să acţionez – bazându-mă pe ideea că nu vinzi o casă, ci un mod de viaţă (cel puţin din experienţa mea de până atunci). Astfel puteam să-mi urmez în continuare pianul de a-i ajuta pe alţii văzându-mi în acelaşi timp de propriul interes, o aspiraţie aparent bună ţinând cont că intram într-o fază a vieţii în care hotărâsem să am aşteptări mai mici, să sper în progrese modeste şi să mă mulţumesc cu ce pică.

Peste trei zile m-am dus la birou şi am fost prezentat tuturor – o ce hipă de indivizi cu care aparent n-aveai de ce să te plângi că împărţi biroul. O lesbiană scundă, cu gâtul lat şi talia groasă, care purta costume de birou şi pantofi de golf, pe care o chema Peg şi avea sânii ca nişte bare de protecţie de Buick, purta aparat dentar şi avea părul vopsit argintiu (ea era cea cu doctoratul). Mai era şi un tip înalt, grizonant, cu blazere albastre de absolvent de Harvard care bătea spre şaizeci de ani – ăsta era Shax Murphy, care între timp a cumpărat agenţia şi care plecase de la o firmă de brokeraj şi păstra încă o casă în Vinalhaven. Îşi ţinea picioarele lungi, îmbrăcate în pantaloni gri de flanelă, întinse în spaţiul dintre birouri, cu un pantof mare şi lucios din marochin peste celălalt, cu faţa roşie ca amurgul după ani de băut ca un gentleman şi mi-a fost simpatic din prima clipă, pentru că atunci când i-am dat mâna tocmai lăsase jos un exemplar din *Peterson* cu colţurile îndoite, ceea ce m-a făcut să cred că avea, probabil, perspectiva corectă asupra vieţii.

— Trebuie doar să ţii minte cele trei cuvinte mari din „domeniu mobiliar”, Frank, şi o să te descurci în ramură, a spus el, mişcându-şi în sus şi-n jos sprâncenele dese într-o parodie de seriozitate. „Cartieru, cartieru, cartieru’”. Şi-a tras zgomotos nasul mare şi roşu, şi-a dat ochii peste cap

şi s-a întors la citit.

Toţi ceilalţi care erau pe atunci la birou – doi-trei tineri asociaţi şi dentistul – au plecat când derapajul din ’86 a început să semene cu o nesfârşită cădere în gol. Toţi erau oameni fără mari interese în oraş sau capital pe care să se sprijine, aşa că s-au risipit rapid înapoi de unde veniseră – la facultatea de medicină veterinară de la Michigan State, acasă în New Hampshire, unul în Marină şi, desigur, Clair Devane, care a venit mai târziu şi a avut parte de un sfârşit nefericit.

Bătrânul Schwindell mi-a acordat doar un foarte scurt şi superficial interviu. Era un mic tiran bătrân, de o paloare mohorâtă, cu părul rar şi pielea scorojită, care purta un costum demodat din reiat, un tip pe care-l văzusem ani întregi prin oraş, despre care nu ştiam nimic şi pe care-l consideram un obiect de anticariat – deşi el era cel care făcuse manevrele de culise la afacerea mea cu Institutul. Era şi „decanul” agenţilor imobiliari din New Jersey şi avea treizeci de diplome pe pereţii biroului lui care să arate asta, pe lângă fotografii înrămate cu el alături de vedete de cinema, generali şi boxeri profesionişti cărora le vânduse case. Retras oficial din activitate, rămăsese pe baricade în biroul din spate, aplecat deasupra unei mese vechi, cu tăblie de sticlă, ticsită de obiecte, cu haina mereu pe el, fumând Pall Mall.

— Crezi în progres, Bascombe? Bătrânul Scwindell mă primise mijindu-şi ochii albaştri aproape incolori. Avea o mustaţă mare, îngălbenită de cele opt milioane de pachete de Pall Mall fumate iar părul lui cărunt era des în părţi şi-i creştea şi din urechi, dar rar în creştet de unde-i atârna în smocuri. Brusc a început să bâjbâie în spate fără să se uite, a apucat furtunul transparent de plastic fixat pe un mare tub de oxigen pe rotile, a tras de el şi şi-a legat o mică bandă elastică în jurul capului, pentru ca un cioc scurt de plastic să-i intre în nas şi să-i dea aer.

— Ştii că asta-i deviza noastră, a gâfâit el, lăsând ochii în jos şi plimbându-i peste aparatul care-l ţinea în viaţă.

— Aşa mi-a spus Rolly, am zis. Rolly nu suflase o vorbă

despre progres, ci vorbise doar despre asigurări de risc, impozite suplimentare pe profit şi expunere, pe care le dezaproba categoric.

— N-o să te întreb acuma. Stai liniştit, a spus bătrânul Schwindell, oarecum nemulţumit de cantitatea de oxigen, întorcându-se să răsucească un buton verde de pe tub şi reuşind să tragă doar o jumătate de gură de aer în piept.

— Când o să faci purici pe-aici şi o să muţi câte ceva, a spus el cu greutate, o să-ţi cer să-mi spui cum defineşti *tu* progresul. Şi, dacă răspunzi greşit, o să te dau afară pe loc. S-a răsucit înapoi şi mi-a aruncat un rânjet răutăcios, cu dinţii lui îngălbeniţi, în timp ce aparatul de respirat îi aluneca peste gură, deşi respira mult mai uşor, aşa că probabil scăpase de senzaţia că poate muri în orice clipă.

— Cum ţi se pare? Corect?

— Mi se pare corect, am spus. O să încerc să răspund bine.

— Să nu-mi răspunzi bine. Să-mi răspunzi corect! a strigat el. Nimeni n-ar trebui să treacă de clasa a şasea dacă n-are idee care-i treaba cu progresul. Nu crezi?

— Sunt întru totul de acord, am spus şi chiar eram, deşi mă cam împotmolisem în propria mea idee despre progres.

— Atunci eşti destul de bun ca să-i dai drumul. Oricum, nu trebuie să fii bun de nimic. Imobiliarele se vând singure în oraşul ăsta. Sau se vindeau. A început să umble cu mai multă furie la tuburile de aer, încercând să potrivească mai bine găurile în nările lui bătrâne şi păroase. Şi interviul meu s-a încheiat, deşi am mai rămas acolo aproape un minut întreg până când mi-am dat seama că n-avea de gând să mai spună nimic, aşa că până la urmă am ieşit din proprie iniţiativă.

Şi după asta am fost, practic, de capul meu. Rolly Mounger m-a scos la prânz la The Two Lawyers. O să am o perioadă de „acomodare”, mi-a zis el, de vreo trei luni, când o să primesc salariu (fără asigurare sau >rime). Toată lumea o să pună umărul şi o să mă supravegheze prin rotaţie, să mă ajute să învăţ programul MLS şi jargonul de birou. O să mă duc la „beaucoup” de vizionări,

semnări de acte, inspecţii şi târguri imobiliare, „doar ca să mă prind de una-alta”, timp în care o să urmez cursurile pe cheltuiala mea – „trei sute de dolari *mas o menos*”. La sfârşitul cursului urma să dau examenul de certificare la La Quinta din Trenton, apoi „să sar pe comisioane şi să încep să dau din coate”.

— Aş vrea să-ţi pot spune că toată chestia asta e cât de cât grea, firank, a spus Rolly cu uimire. Dar – şi a clătinat din capul lui fălcos, (uns periuţă – dacă ar fi fost *aşa* de greu al dracu’, ce-aş căuta eu aici? Munca grea e pentru ceilalţi fraieri. La care a slobozit o mare băşină sonoră în scaunul lui Naugahyde şi s-a uitat în jur la ceilalţi clienţi, rânjind ca un băiat de la ţară.

— Ştii, n-ar trebui să te implici sufleteşte, a zis el. Vorbim de imobiliare. *Realitatea* e cu totul altă mâncare de peşte[6] – asta e atunci când te naşti şi mori. Aici e o chestie de mijloc.

— M-am prins, am zis, deşi mă gândeam că probabil nu voi împărtăşi această abordare a profesiei cu Rolly.

Şi asta a fost tot. După şase luni, bătrânul Schwindell a dat ortu’ popii la volanul Sedanului lui de Ville, oprit la Veneţian Way colţ cu Lipizzaner Road, cu o pereche de oftalmologi în maşină, soţ şi soţie, în timp ce se îndrepta pentru un precontract spre casa fostului judecător de la Curtea Supremă din New Jersey, aflată la doi paşi de vechea mea casă de pe Hoving (bineînţeles că afacerea a căzut). Pe atunci, Rolly Mounger vindea deja de zor pachete de administrare în multiproprietate în Seattle, majoritatea tinerilor din biroul nostru plecaseră spre câştiguri mai bune în zone cu coduri vagi, iar eu trecusem examenul şi ieşisem la vânătoare de oferte.

Deşi, dacă ne gândim strict la bani şi uităm de impozite, chiar şi la vremea aceea era adevărat că omul plătea pentru o chirie pe jumătate cât pentru o casă cumpărată şi mulţi dintre clienţii noştri începuseră să se prindă cum stau lucrurile. În plus – aşa cum le-am explicat

---

6 în engleză, termenii „realty“, cu sensul de proprietăţi imobiliare şi „reality", care înseamnă realitate, au forme asemănătoare.

cu toată răbdarea Markhamilor, care se zvârcolesc acum neliniştiţi la Sleepy Hollow – preţurile locuinţelor creşteau mai rapid decât veniturile, cu în jur de 4, 9 procente. În plus, existau multe alte semne proaste situaţia. Locurilor de muncă era, la pământ. Expansiunea ieşise rău de sub control. Autorizaţiile de construcţie erau în cădere liberă. „Au făcut ca maimuţa care vede băţul”, spunea ştiax Murpliy. Iar cei care n-aveau de ales sau care, ca mine, aveau de ales, dar nu voiau s-o facă, s-au pregătit pentru noaptea cea lungă care se transformă în iarnă.

Dar, la drept vorbind, aşteptările îmi fuseseră împlinite. Îmi făcea plăcere să mă aflu la periferia comunităţii afaceriştilor şi să am ocazia de a fi în pas cu tendinţele – tendinţe de care nici măcar nu eram conştient pe vremea când scriam cronici sportive. Îmi făcea plăcere senzaţia că-mi câştig traiul cu sudoarea frunţii, chiar dacă n-aveam nevoie de bani, nu lucrez aşa de mult nici acum şi nici nu câştig tot timpul cine ştie ce. Şi am reuşit să ajung la o apreciere şi mai profundă a Perioadei Existenţei; am început s-o consider o strategie bună, permanentă şi adaptabilă de a face faţă încercărilor vieţii altfel decât frontal.

Pentru scurt timp au început să mă intereseze vag colocviile de prognoză, am participat la întâlnirile informative VA şi FHA şi la câteva seminarii de cum-să-deţii-controlul-pe-piaţă. Am participat la Masa Rotundă a Agenţilor Imobiliari şi la Târgul Imobiliar din Trenton. Am dus pachete de Crăciun bătrânilor, am ajutat la pregătirea echipei de T-ball, ba m-am şi costumat în clovn şi m-am plimbat de la Haddam la New Brunswick într-o căruţă de circ, cu intenţia de a mai atenua cât de cât percepţia publicului cum că agenţii imobiliari sunt cel puţin o gaşcă de prefăcuţi şi de rataţi, dacă nu chiar de escroci.

Dar până la urmă am lăsat-o în mare parte baltă cu chestiile astea. De când m-am angajat eu au apărut vreo doi asociaţi tineri şi unşi cu toate alifiile, iar ei sunt dispuşi să se costumeze în clovni ca să se demonstreze ceva. În timp ce eu nu mai simt că încerc să demonstrez ceva.

Şi totuşi îmi place încă euforia însorită, de floricele-printre-arţari, pe care o simt atunci când ies din maşină şi urc câte o alee nouă şi ciudată alături de clienţi motivaţi către indiferent ce ne aştepta – o casă nelocuită într-o dimineaţă călduţă de vară când înăuntru e mai răcoare ca afară, chiar dacă nu-i chiar o casă cu care să te lauzi sau chiar dacă am mai arătat-o de douăzeci şi nouă de ori, iar banca i-a prescris ipoteca, îmi place să intru în camerele altora şi să-mi bag nasul în lucrurile lor, sperând să aud un geamăt de încântare, un „Ahh, *aşa,* aşa mai vii de-acasă” sau o aprobare şoptită între un soţ şi o soţie faţă de cine ştie ce şemineu al cărui model cu păsări de apă sculptate să se regăsească apoi în mod surprinzător pe gresia de la baie; sau să le împărtăşesc mulţumirea faţă de cine ştie ce detaliu delicat – un comutator la baza şi în

j»

capul scării care să-l ferească pe om de o posibilă accidentare când se împleticeşte spre dormitor pe jumătate abţiguit, după ce adormise pe canapea uitându-se la Knicics cu mult după ce nevastă-sa trăsese pe dreapta pentru că nu suportă baschetul.

În plus, de doi ani n-am mai cumpărat alte case nici pe Clio Street, nici în altă parte. Stau cu ochii pe micul meu imperiu de hotdog. Îmi scriu editorialele şi, ca de obicei, am puţini prieteni în afara serviciului. Iau parte la parada anuală a caselor, proţăpit în pragul celor mai arătoase oferte ale noastre cu un zâmbet larg pe mutră. Mai joc câte un meci de volei în spate la Sfântul Leon cu echipe mixte de la alte firme. Şi mă duc cât de des pot la pescuit la Red Man Club, unde o iau uneori cu mine pe Sally Caldwell încălcând astfel regula numărul unu, dar nu mă întâlnesc niciodată cu alţi membri, şi unde am învăţat cu timpul să prind un peşte, să mă minunez o clipă de farmecele lui opalescente şi să-i dau drumul înapoi în apă. Şi, desigur, joc rolul de părinte şi tutore pentru cei doi copii ai mei, deşi acum ei sunt departe şi se îndepărtează tot mai mult.

Încerc, cu alte cuvinte, să mă concentrez asupra

lucrurilor realizabile, care pot fi duse la bun sfârşit, şi să nu dispar. Deşi e adevărat că uneori, în alunecarea asta, când grijile şi accidentele plutesc undeva într-un orizont îndepărtat, simt că planez eu însumi şi că nu întotdeauna pot afirma cu certitudine unde sunt sau nu pot şti la ce să mă aştept. Aşa că, la melodioasa întrebare „Care-i sensul, Alfie?”, nu sunt sigur că aş şti răspunsul. Deşi la vechiul îndemn zeflemitor „Fă-ţi şi tu rost de-o viaţă”, pot răspunde: „Mersi, dar am deja o existenţă”.

Şi asta ar putea foarte bine să reprezinte progresul în sensul pe care i-l acorda bătrânul Schwindell. Enigma lui n-ar fi fost una filosofică – evoluţia omului într-un timp folosit cu cap –, nici teorema unui economist despre profit şi pierdere sau a binelui mai mare pentru mal mulţi. Voia, cred, să audă de la mine ceva care să-l convingă că sunt pur şi simplu *viu* şi că, prin ceea ce făceam – vindeam case –, stimulam viaţa şi propriul meu interes faţă de ea, întărindu-mi toleranţa la ea şi toleranţa acelor „ceilalţi” nevinovaţi şi nenumiţi. Fără îndoială, asta-l făcea pe el „decan” şi-l ţinea pe linia de plutire. Voia să simt un pic în fiecare zi – şi un pic ar fi fost suficient – din ce simţisem a doua zi după ce, în tribuna din dreapta a stadionului Veterans, am prins o minge proiectată de bâta unui răzbunător negru din Chicago, de faţă cu băiatul şi fata mea care amuţiseră de respect şi uluire faţă de tăticul lor (toată lumea din jurul meu s-a ridicat în picioare şi a aplaudat în timp ce mâna începuse să mi se umfle ca o roşie). În momentul ăla simţisem că viaţa n-avea să fie niciodată mai bună – deşi mai târziu, gândind mai la rece, mi-am spus că nu fusese decât o întâmplare a dracului de fericită şi că viaţa mea nu era un zero. Sunt sigur că bătrânul Otto ar fi fost încântat dacă aş fi intrat şi aş fi zis ceva de genul: „Ei bine, domnule Scbwindell, nu ştiu eu multe despre progres şi, ca să fiu sincer, viaţa nu mi s-a schimbat total de când m-am făcut agent imobiliar; dar n-am senzaţia că risc să dispar în ceaţă şi cam atât am avut de spus”. M-ar fi trimis, sunt sigur, înapoi pe teren cu o palmă pe spate şi un entuziast „pe ei”.

E posibil că aşa să contribuie Perioada Existenţei la crearea sau măcar la stimularea parţială a stării de reală independenţă: atâta timp cât o trăieşti eşti vizibil aşa cum eşti, deşi nu neapărat remarcabil pentru tine sau pentru ceilalţi şi totuşi îţi păstrezi destulă judecată şi curaj într-o perioadă în care simţi tot mai puţin nevoia de a-ţi urmări interesele ca şi cum ar conta să le atingi.

Ploaia îndelungată care a căzut peste Route 1 şi Penns Neck a ocolit Wallace Hill, aşa că toate casele îngrijite, încinse de soare, sunt închise etanş ca nişte cutii metalice, cu aparatele de aer condiţionat bâzâind şi asfaltul ondulându-se deja în vălurele printre care nimeni nu vrea să se strecoare la ora unsprezece şi jumătate. Mai târziu, când eu voi fi de mult la South Mantoloking, iar umbra va înainta încet pe sub streşini şi platani, toate verandele vor fi pline, iar râsetele şi saluturile se vor împleti ca în ziua când am trecut prima oară pe aici. Dar acum, toţi cei care nu sunt la serviciu, la şcoala de vară sau la închisoare stau pe întuneric uitându-se la emisiuni concurs şi aşteptând prânzul.

Casa familiei McLeod arată la fel ca la 8.30, deşi în ultimele trei ore cineva a scos panoul meu cu DE ÎNCHIRIAT din faţa casei soţilor Harris, şi trag maşina acolo, atent să nu opresc în faţa soţilor McLeod şi să-i alertez. Mă dau jos în căldura cleioasă, îmi scot jacheta de ploaie, înaintez pe gazonul uscat şi arunc o privire în jur. Verific de-o parte şi de alta a casei, în spatele hortensiilor şi tufei de sunătoare şi pe mica verandă, de parcă e posibil ca hoţii tocmai să fi smuls şi azvârlit panoul la nimereală, ceea ce se şi întâmplă uneori, dacă e să mă iau după Everick şi Wardell. Doar că de data asta nu e de găsit.

Mă întorc la maşină, deschid portbagajul ca să iau un alt panou dintre cele multe (DE VÂNZARE, DE VIZITAT, REDUCERE, ÎN CURS DE VÂNZARE) îngrămădite acolo lângă cutia mea cu oferte, geanta de voiaj şi undiţe, trei Frisbee-uri, două mănuşi de baseball, mingi şi artificii. Le-am comandat special de la nişte rude din Florida – toate fiind mărunţişuri esenţiale pentru excursia mea cu Paul.

Duc noul panou cu DE ÎNCHIRIAT pe gazon, găsesc cele două găuri rămase de la vechiul panou, înfig picioarele rigide de metal până nu să ni.îi mişcă şi împrăştii în jur cu vârful piciorului nişte pământ ierbos, t**.1** să arate exact ca mai înainte. Apoi închid portbagajul, îmi şterg sudoarea de pe braţe şi frunte cu batista şi mă duc direct la uşa soţilor McLeod unde, deşi vreau să sun, păşesc într-o parte ca un răufăcător şi mă uit pe fereastra din faţă în living, unde e întuneric ca în amurg, îi văd pe amândoi copiii McLeod ghemuiţi pe canapea, uitându-se ţintă la televizor ca nişte zombie (micuţa Winnie strânge în mânuţe un iepuraş de pluş). Niciunul din ei nu pare să mă vadă, deşi cel mare, Nelson, îşi înalţă brusc capul şi se holbează la fereastră de parcă n-ar fi altceva decât un televizor în plus, iar eu m-aş afla pe ecran.

Fac un mic gest prietenos cu mâna şi rânjesc. Aş vrea să termin odată cu chestia asta şi să pot porni mai departe spre Franks şi apoi spre Sally.

Nelson continuă să se holbeze la mine prin lumina tulbure din camera întunecoasă ca şi cum s-ar aştepta ca în câteva secunde să dispar. El şi sora lui se uită la Wimbledon şi-mi dau seama brusc că n-am ce să caut la geam şi că există un risc serios ca ţâfnosul Larry să-mi zboare creierii.

Micul Nelson mă fixează până când fac din nou cu mâna, plec de la fereastră, mă întorc la uşă şi sun. Ca din puşcă, picioarele lui goale coboară pe podea şi tropăie afară din cameră, ducându-se, sper, să-şi scoale părinţii leneşi din pat. O uşă interioară se trânteşte şi departe, foarte departe aud, acoperind bâzâitul aerului condiţionat o voce, o voce pe care n-o disting şi care nu ştiu ce spune, dar sigur spune ceva despre mine. Mă uit la strada cu case de lemn albe, verzi, albastre şi roz, cu acoperişuri verzi şi roşii şi mici curţi îngrijite ca de cimitir – unele cu pereţii fundaţiilor năpădiţi de roşii, altele cu lujeri de sângele-voinicului căţăraţi pe grilajele laterale şi stâlpii verandelor. Au putea fi un cartier din Delta Mississippi, deşi maşinile cu număr local parcate pe trotuar sunt toate camionete

modificate grosolan şi ultimele modele de Ford şi Chevy (negrii sunt printre cei mai fervenţi susţinători ai politicii „Cumpăraţi produse americane”).

O negresă masivă şi bătrână, care împinge un cadru de aluminiu acoperit cu un prosop galben, iese de după plasa uşii direct în stradă. Când mă vede pe veranda soţilor McLeod, se opreşte şi mă fixează cu privirea. E Myrlene Beavers, cea care-mi făcuse prietenoasă cu mâna când dădusem primele două ture pe stradă, în 1986, când mă hotărâm să cumpăr în cartierul ei. Soţul ei, Tom, murise în acelaşi an, iar Myrlene – mi-au spus mai târziu soţii Harris – intrase în declin.

— Pe cine câţi? îmi strigă Myrlene de pe cealaltă parte a străzii.

— îl caut şi eu pe Larry, Myrlene, îi strig drept răspuns şi fac cu mâna prietenos. Şi ea, şi domnul Beavers au fost diabetici, iar Myrlene a-nceput să-ţi piardă ţi vederea care i-a mai rămas din cauza unor cataracte lăptoase.

— Sunt eu, Myrlenc, îi strig. Frank Bascombe.

— Mai bine n-ai fi, spune Myrlene, cu părul ei tare ca oţelul atârnând alandala în smocuri lungi. Îţi spun io acuma. Poartă un ţal muumuu de un portocaliu aprins, cu imprimeu Hawaiian, iar gleznele îi sunt umflate ţi bandajate. Îmi dau seama că poate să cadă din picioare ţi să moară dacă se ambalează.

— Nu-i nimic, Myrlene, îi strig. Am trecut şi eu pe la Larry. Stai liniţtită. Totul e în regulă.

— Chem poliţia, spune doamna Beavers ţi o porneşte ţontâcăind înapoi spre uţa ei, zgâriind cu cadrul scândurile verandei din faţă.

— Nu, nu chema poliţia, strig eu. Ar trebui să dau o fugă ţi să-i arăt că eu sunt, că nu sunt hoţ sau portărel, ci doar un tip care-şi încasează chiria – cam aţa cum spusese Joe Markham. Am avut cu Myrlene câteva discuţii cordiale când soţii Harris locuiau încă aici – ea de pe veranda ei, eu fâţâindu-mă pe lângă maşină. Dar acum s-a întâmplat ceva.

Dar tocmai când mă pregăteam să mă reped şi s-o conving să nu cheme poliţia, alte picioare goale se apropie

tropăind de uşă, care se zgâlţâie brusc din încuietorile şi zăvoarele trase şi se deschide pentru ca în prag să apară Nelson, cu părul cârlionţat de culoarea nisipului şi pielea de un cafeniu deschis, un mic Jackie Cooper mulatru. Faţa lui ajunge la nivelul cârligului plasei şi când mă uit în jos la el mă simt ca un uriaş. Nu spune nimic, ci doar se uită în sus la mine cu ochişorii lui căprui şi sceptici. Are şase ani şi e gol până la brâu, îmbrăcat doar într-o pereche de pantaloni scurţi roşu închis cu auriu pe care scrie Lakers. Un curent de la aerul condiţionat îmi lunecă pe lângă faţă, care transpiră din nou.

— Avantaj domnişoara Navratilova, se aude o voce seacă de englezoaică, după care spectatorii aplaudă. (E o reluare de ieri.)

— Ce mai faci, Nelson? întreb entuziast. Noi doi n-am vorbit niciodată, iar Nelson se zgâieşte pur şi simplu la mine de parcă aş vorbi în Swahili. Ai tăi sunt acasă?

Se uită în spate peste umăr, apoi din nou la mine.

— Nelson, ia du-te tu şi spune-le alor tăi că domnul Bascombe e la uşă, da? Spune-le că am venit doar pentru chirie, nu ca să omor pe cineva. S-ar putea să fie genul de umor pe care Nelson nu-l gustă.

N-aş vrea să-mi vâr nasul înăuntru mai mult de atât. Până la urmă, e casa mea şi am dreptul să intru în anumite circumstanţe ieşite din comun. Dar s-ar putea ca Nelson şi Winnie să fie singuri acasă şi n-aş vrea să stau singur cu ei înăuntru. Am senzaţia că în spatele meu.

Myrlene Beavers strigă undeva în casă: un bărbat alb neidentificat încearcă să spargă locuinţa lui Larry McLeod în plină zi.

— Nelson, spun, cu cămaşa udă de transpiraţie şi simţindu-mă brusc prins în capcană, ce-ar fi să mă laşi să intru şi să-l chem pe tăticii? Da? Dau din cap spre el apăsat şi convingător, apoi împing uşa din plasă, care, în mod surprinzător, e descuiată, şi-mi vâr faţa în aerul răcoros şi ameţitor.

— Larry, strig destul de tare în camera întunecoasă. Am trecut doar să iau chiria. Winnie pare să fi adormit cu

iepuraşul de pluş în braţe. Pe ecran se văd nuanţele intense de verde de la AII England Club.

Nelson continuă să se uite fix la mine (stau aplecat chiar deasupra lui), apoi se întoarce şi se aşază iar pe canapea lângă sora lui, care deschide încet ochii, apoi îi închide la loc.

— Larry! mai strig o dată. Eşti aici? Pistolul mare al lui Larry nu e pe masă, ceea ce poate însemna, bineînţeles, că se află la el.

Aud ceea ce pare a fi un sertar care se deschide şi se închide într-o cameră dosnică; apoi o uşă se trânteşte. Ce-ar spune o comisie formată din opt negri şi patru albi – juraţi aleşi dintre semenii mei – dacă aş sfârşi în statisticile cu crime presărbători pe motiv că am vrut să-mi încasez chiria? Sunt convins că aş fi considerat vinovat.

Mă retrag din uşă şi arunc o privire îngrijorată spre casa soţilor Beavers. Şalul muumuu portocaliu flutură ca un miraj în spatele plasei, de unde mă priveşte Myrlene.

— E în regulă, Myrlene, spun eu fără ţintă, ceea ce face ca năluca înfăşurată în muumuu să se întoarcă în întuneric.

— Ce s-a întâmplat?

Mă întorc rapid şi o văd pe Betty McLeod în spatele uşii cu plasă, pe care o încuie chiar în acest moment. Se uită la mine cu o încruntătură ostilă. E îmbrăcată într-un halat de casă roz matlasat, pe care-l ţine închis la guler cu degetele ei subţiri ca de hârtie.

— Nu s-a *întâmplat* nimic, spun eu, clătinând din cap într-un fel care mă face, probabil, să par sărit de pe fix. Cred că doamna Beavers tocmai a chemat poliţia pentru mine. Eu nu vreau decât să încasez chiria. Aş vrea să par amuzat de ce se întâmplă, dar nu sunt.

— Larry nu-i aici. Se întoarce diseară, aşa că va trebui să mai vii o dată. Betty îmi vorbeşte de parc-aş fi ţipat la ea.

— Bine, am spus şi zâmbesc trist. Spune-i şi tu că am trecut pe-aici, aşa cum fac din două în două luni. Şi e ziua de plată a chiriei.

— O să-ţi plătească, spune ea cu acreală.

— Atunci foarte bine. În capătul îndepărtat al casei aud apa trasă la toaletă care se scurge mai întâi fără vlagă, apoi mai viguros prin noile ţevi pe care le-am instalat acum mai puţin de un an şi care m-au costat o sumă frumuşică. Fără îndoială că Larry tocmai s-a tre7.it, a tras o pişare matinală lungă şi stă ascuns la bucătărie până când sunt trimis la plimbare.

Betty McLeod clipeşte sfidătoare la mine în timp ce ascultăm amândoi picuratul apei. E o fostă absolventă de Grinnell micuţă, ascuţită şi pământie, scăpată de la ferma de lângă Minnetonka, care s-a măritat cu Larry în timp ce făcea un master în asistenţă socială la Columbia, iar el muncea ca să-şi plătească studiile de comerţ la un colegiu comunitar din centrul oraşului. El fusese la Beretele Verzi şi căuta să evadeze din infernul oraşului (aflasem toate astea de la soţii Harris). Bineînţeles că părinţii luterani ai lui Betty au avut un şoc când ea şi cu Larry s-au întors acasă pentru primul lor Crăciun împreună cu micul Nelson în cărucior, deşi se pare că şi-au revenit. Dar de când s-au mutat la Haddam, soţii McLeod au dus o viaţă din ce în ce mai retrasă, Betty stând tot timpul acasă, iar Larry ducându-se la slujba lui de noapte de la fabrica de rulote, cu copiii drept unică legătură cu exteriorul. Mulţi oameni duc vieţi asemănătoare.

Ca să fiu sincer, Betty McLeod nu mi-e foarte simpatică, chiar dacă le-am închiriat casa, ei şi lui Larry, pentru că mi se par curajoşi. Din câte am observat, ea a afişat întotdeauna o expresie de perpetuă dezamăgire care arată că regretă toate alegerile majore făcute în viaţă, dar e totuşi absolut sigură că a luat de fiecare dată decizia corectă moral şi că pe chestia asta e mai bună decât restul lumii. E obişnuitul paradox liberal cu trei direcţii: nelinişte combinată cu mândrie şi cu dispreţ faţă de propria persoană. Mă tem că familia McLeod e şi genul, din păcate, care ar putea da într-o bună zi în paranoia şi s-ar putea baricada în casa ei (a mea), ar scoate manifeste confuze, ar trage în poliţie, şi până la urmă ar da foc la

şandrama, omorând pe toată lumea dinăuntru. (Desigur, ăsta nu-i un motiv să-i dau afară.)

— Păi, spun eu, trăgându-mă îndărăt pe treapta de sus ca şi cum m-aş pregăti să plec, sper că totul e-n regulă pe-aici. Betty mă priveşte cu reproş. Dar exact în acel moment ochii ei se desprind de ai mei, alunecă într-o parte şi când mă întorc, văd unul dintre automobilele de poliţie noi, alb cu negru, oprind în spatele maşinii mele. Înăuntru sunt doi ofiţeri în uniformă. Unul din ei – cel de pe locul din dreapta – vorbeşte într-o staţie.

— Tot aici e! zbiară Myrlene Beavers din casa ei, total ascunsă vederii. Albul! Pă el! Sparge casa.

Poliţistul cate vorbea în staţie îi spune colegului său de la volan ceva c. ire-i face pe amândoi să râdă, apoi iese afară fără pălărie şi o ia agale pe alee.

Este, bineînţeles, un ofiţer pe care-l ştiu de când am venit în I laddam – sergentul Balducci, care intervine azi în cazurile de tulburare a liniştii publice doar pentru că e sărbătoare. Se trage dintr-o mare familie locală de poliţişti sicilieni şi am schimbat adesea câte o vorbă cu el la colţ de stradă sau am discutat cu oarece reţinere la o cafea la (ioffee Spot, deşi practic nu ne-am „cunoscut" niciodată. Am încercat să-l conving să mă ierte de vreo şase amenzi pentru parcare în loc interzis (de fiecare dată fără succes) şi m-a ajutat la un moment dat când îmi încuiasem cheile în maşină în faţă la Town Liquors. În plus, mi-a dat avertisment pentru trei nereguli în trafic, a venit la mine acasă să ancheteze o spargere cu ani în urmă, când eram însurat, m-a oprit o dată ca să mă ia la întrebări şi să mă percheziţioneze chiar după divorţ, când căpătasem obiceiul de a hoinări îndelung pe străzile din cartierul meu, certându-mă adesea cu mine însumi cu voce tare şi disperată. În toate ocaziile astea a fost întotdeauna absent ca un perceptor, deşi politicos la modul oficial. (Sincer, întotdeauna l-am considerat un idiot.)

Sergentul Balducci se apropie până la baza scării fără să se uite la Betty McLeod sau la mine. Trage în sus de centura neagră şi grea care conţine arsenalul lui de

poliţist – spray iritant, staţie, cătuşe, un inel cu chei, baston, automatul lui mare de serviciu. Poartă uniforma lui călcată, albastru cu negru, de la HPD, cu diferitele ei însemne, trese şi insigne cvasimilitare şi ori a pus ceva grăsime pe talia lui groasă, ori poartă o vestă antiglonţ pe sub cămaşă.

Îşi ridică ochii la mine de parcă m-ar vedea pentru prima oară. E înalt de un metru şaptezeci şi cinci, cu o faţă cu pori dilataţi şi frunte proeminentă inexpresivă ca o lună, cu o tunsoare scurtă, cazonă.

— Avem probleme, oameni buni? spune sergentul Balducci, punând un bocanc lustruit de poliţist pe treapta de jos.

— Nicio problemă, zic şi nu ştiu de ce mi se taie răsuflarea, de parcă aparenţele ar ascunde o mulţime de probleme. Bineînţeles, intenţia mea este să par nevinovat. Pur şi simplu doamna Beavers a înţeles greşit. Ştiu că urmăreşte totul cu ochi de vultur, cu mintea plecată la plimbare, din câte se pare.

— Aşa să fie? întreabă sergentul Balducci, uitându-se la Betty McLeod.

— Nu-i nicio problemă, spune ea fără vlagă de după plasa ei.

— Am fost alertaţi că se dă o spargere la adresa asta. Sergentul Balducci vorbeşte pe tonul lui oficial. I se adresează lui Betty.

Betty încuviinţează clin cap, dar nu adaugă nimic folositor.

— Şi v-a spart cineva casa sau a făcut o încercare?

— Din câte ştiu cu, nu, răspunde ea.

— Şi *dumneavoastră* ce căutaţi aici? mi se adresează ofiţerul Balducci, uitându-se prin curte după ceva neobişnuit – un ochi de geam spart, un ciocan însângerat, un pistol cu amortizor.

— Eu sunt proprietarul, zic. Am trecut pe-aici cu o treabă. Nu vreau să spun că am venit să storc banii de chirie, de parc-ar fi o crimă să încasezi chiria.

— Dumneavoastră sunteţi proprietarul *acestei* case?

Ofiţerul Balducci continuă să se uite nepăsător în jur, dar până la urmă îşi fixează iar privirea asupra mea.

— Da, şi al ăleia de colo. Arăt spre fosta casă a oţilor Harris, acum pustie.

— Cum ziceaţi că vă numiţi? spune el, scoţând un carneţel galben cu şină şi un pix din buzunarul de la spate.

— Bascombe, răspund. Frank Bascombe.

— Frank, spune el în timp ce scrie, Bascombe. Proprietar.

— Exact, zic.

— Cred că ne-am mai întâlnit, nu-i aşa? îşi coboară lent privirea, apoi o ridică spre mine.

— Da, zic şi mă şi văd imediat într-un şir de ţipi nebărbieriţi, suspectaţi de agresiuni sexuale, măsurat din cap până-n picioare de Betty McLeod de după o oglindă falsă. La un moment dar ştia multe despre viaţa mea, dar pur şi simplu le-a lăsat să i se estompeze în memorie.

— Nu cumva v-am arestat la un moment dat pentru „D and D'"?

— Nu ştiu ce înseamnă „D and D", dar nu m-aţi arestat pentru aşa ceva. Mi-aţi dat de două ori amendă – de trei ori, de fapt – pentru că am trecut pe roşu pe Hoving Road după ce nu oprisem de tot. O dată când eram vinovat şi o dată când nu eram.

— E o medie destul de bună. Sergentul Balducci zâmbeşte, luându-mă peste picior în timp ce scrie ceva în carneţel. O întreabă şi pe Betty McLeod cum o cheamă şi trece şi asta în caieţelul lui.

Myrlene Beavers iese hârşâind pe veranda iei, cu un telefon galben fără fir la ureche. Câţiva vecini au apărut pe verandele lor, ca să vadă ce se întâmplă. Şi printre ei e cineva cu un telefon fără fir. Cu siguranţă femeia vorbeşte cu Myrlene.[7]

— Păi, spune sergentul Balducci, punând câteva puncte pe /-uri. şi vârându-şi carneţelul la loc în buzunar. Continuă să zâmbească zeflemitor. O să verificăm.

— Foarte bine, zic, dar n-am încercat să sparg casa asta.

7 Drunk driving, conducere în stare de ebrietate.

Şi iar mi se taie respiraţia. Bătrâna aia de vizavi e scrântită. Mă încrunt la trădătoarea de Myrlene, care trăncăneşte înainte ca o gâscă cu vecina ei de la două case distanţă.

— Oamenii au grijă unii de alţii în cartierul ăsta, domnule Bascombe, spune sergentul Balducci şi mă priveşte cu seriozitate prefăcută, apoi se uită la Betty McLeod. N-au de ales. Dacă mai aveţi probleme, doamnă McLeod, daţi-ne un telefon.

— Bine, e singurul răspuns al lui Betty McLeod.

— Dar nici *acum* n-a avut probleme! spun eu şi-i arunc lui Betty o privire de om trădat.

Sergentul Balducci îşi desprinde ochii de aleea de beton a casei mele ca să mă privească aproape interesat.

— Pot să vă las un timp să vă calmaţi, spune el nepăsător.

— *Sunt* calm, spun eu furios. Nu sunt supărat pe nimeni.

— Asta-i bine, spune el. N-aş vrea să vă cauzeze la digestie.

Îmi stă pe limbă să-i spun: „Vai, mersi. Ce-ar fi să-mi mănânci curu'?” Doar că văzându-i braţele scurte şi viguroase, îndesate ca nişte cârnaţi graşi în mânecile scurte şi albastre ale cămăşii, încep să bănuiesc că sergentul Balducci e probabil specialist în fracturarea claviculelor şi în prizele mortale precum cele aplicate fiului meu. Şi efectiv îmi muşc vârful limbii şi arunc o privire sumbră peste Clio Street la Myrlene Beavers, care turuie la telefonul ei ieftin primit de Crăciun şi se uită la mine – sau la cine ştie ce formă tulbure de drac alb cu care m-a identificat – de parcă s-ar aştepta să iau brusc foc şi să explodez într-o strălucire sulfuroasă. Păcat că soţul ei s-a dus, asta-i sigur. Bunul domn Beavers ar fi lămurit rapid toată treaba.

Sergentul Balducci a luat-o agale către maşina sa Plymouth, cu staţia de la brâu scoţând nişte pârâituri ciudate, fără noimă. Deschide uşa, se apleacă, îi spune ceva colegului său şi râd amândoi în timp ce sergentul se

strecoară înăuntru şi notează ceva pe un clipboard de pe bord. Aud cuvântul „proprietar” şi încă un hohot de râs. Apoi uşa se închide şi o iau din loc, cu staţiile lor mari bolborosind cu importanţă.

Betty McLeod nu s-a clintit încă de după plasă, cu cei doi copilaşi mulatri scoţând acum capetele de-o parte şi de alta a halatului ei. Chipul ei nu trădează pic de simpatie, uimire sau amărăciune, nici măcar la nivel de amintire.

— Mfi întorc când o să pic Larry acasă, spun cu dezamăgit.

— Bine, atunci.

Îmi aţintesc asupra ei o privire fermă, acuzatoare.

— Cine mai e aici? spun eu Am auzit apa la toaletă.

— Sora mea, spune Betty. E cumva treaba ta?

O privesc cu luare-aminte, încercând să citesc adevărul în trăsăturile ei mici şi ascuţite. O soră din Red Cloud? O Sigrid mlădioasă, cu mâini mari, care şi-a luat o vacanţă de la propriile ei nenorociri de-acolo din nord ca să-şi compătimească surioara cea morală. Posibil, dar improbabil.

— Nu, răspund clătinând din cap.

Apoi, fără să dea vreun semn, Betty McLeod închide pur şi simplu uşa de la intrare, lăsându-mă pe verandă cu buzunarele goale şi cu soarele ecuatorial bătându-mă în cap. Înăuntru, parcurge ritualul de reîncuiat-încuietorile, iar eu rămân multă vreme acolo, în picioare, ascultând şi simţindu-mă oropsit; apoi o iau pur şi simplu spre maşină, nemaiavând nimic bun de făcut. Înseamnă că o să-mi primesc chiria după 4, asta dacă o mai primesc vreodată.

Myrlene Beavers e încă pe veranda minusculei ei căsuţe cu fuioare de sângele-voinicului căţărându-se stâlpi, cu părul tocit şi umed, cu degetele ei mari încleştate pe cadrul din plastic ca pe curelele de siguranţă dintr-un montagne russe. Ceilalţi vecini au intrat deja în casele lor.

— Hei! strigă ea spre mine. L-au prins pe tipul ăla? Micul ei telefon galben e prins de cadru cu cârligul unui umeraş de plastic. Cu siguranţă i l-au cumpărat copiii ei, ca să poată da de ea. Au încercat să intre la Larry în casă.

Cre’ că i-ai speriat mata.

— L-au prins, zic. Nu mai poate face niciun rău.

— Asta-i bine! spune ea, cu un zâmbet larg cu dinţi falşi iţindu-i-se pe faţă. Faceţi o treabă minunată pentru noi. Cu toţii vă suntem recunoscători.

— Facem şi noi ce putem, zic.

— Pe soţul meu l-ai cunoscut?

Pun mâinile pe cadrul uşii mele şi-i arunc o privire consolatoare bietei Myrlene cea cu un picior în groapă, care-şi va urma în curând soţul pe lumea cealaltă.

— Cum să nu, zic.

— Chiar că era un om minunat, spune doamna Beavers, parcă citindu-mi gândurile. Clatină din cap cu imaginea lui în minte.

— Tuturor ne e dor de el, zic.

— Cre’ că da, spune ea şi îşi începe drumul poticnit şi chinuit înapoi către interiorul casei. Chiar că da.

Fac slalom pe Montmorency Road până în patria cailor din I laddam – micul nostru Lexington – unde gardurile sunt lungi, albe şi dreptunghiulare, pajiştile sunt verzi şi povârnite, iar drumurile (Rickett’s Creek Close, Drumming Log Way, Peacock Glen) lunecă peste pâraie stâncoase, trecând peste poduri de lemn şi printre plopi tremurători înapoi către casele bogătaşilor, ascunse adânc în frunzişul verii. Aici, în fiecare primăvară, Autoritatea pentru Pescuit şi Vânătoare aduce discret păstrăvi de crescătorie, pentru ca sportivii/proprietarii de case bine echipaţi, cu unelte de la Hardy’s să coboare şi să dea la undiţă; şi aici se văd încă cioturi de copaci de esenţă tare din pădurea primară, copaci care au văzut armate revoluţionare vuind pe lângă ei, au auzit goarnele, strigătele şi urletele sfidătoare ale primilor americani în bucuria nebunească a eliberării şi pe sub care trec acum agale spre grajduri moştenitoare cu păr roşcovan şi pantaloni de călărie, cu mintea la plimbarea solitară de la prânz. Din când în când am mai prezentat case în zonă, deşi proprietarii lor, graşi şi înzorzonaţi ca nişte faraoni, par întotdeauna cei mai puţin simpatici oameni din lume şi

cei mai înclinaţi să te trateze ca pe un om al casei cu jumătate de normă când vii să prezinţi „superba lor reşedinţă”. De la noi de la birou, Shax Murphy e cel care se ocupă în general de proprietăţile astea, pentru că e înzestrat de la natură cu cinismul înnăscut şi necesar pentru ca totul să i se pară comic şi nimic nu-i face mai mare plăcere decât să jupoaie pielea de pe clienţii bogaţi, centimetru cu centimetru. Eu însă rămân credincios pieţei mai modeste, căreia îi apreciez spiritul simplu.

Mă gândesc acum, apropo de antipaticii soţi McLeod, că greşeala mea a fost destul de evidentă: ar fi trebuit să-i chem la un picnic imediat după ce am semnat contractul cu ei, să-i instalez pe nişte scaune de grădină pe terasă, să le torn pe gât o Mărgărită dublă de fiecare, să-i servesc cu un grătar plin de costiţe în stil rustic, cu ştiuleţi de porumb, salată de roşii cu ceapă şi o plăcintă de lămâie cum nu se poate mai potrivită, după care totul ar fi mers ca pe roate. Mai târziu, când situaţia s-ar fi împuţit (cum se întâmplă întotdeauna între proprietar şi chiriaş, dacă nu cumva chiriaşii sunt fiinţe recunoscătoare din fire sau proprietarul e fraier), am fi avut nişte amintiri instant care să contrabalanseze suspiciunea şi reaua voinţă care din păcate descriu acum starea de fapt. Nu ştiu de ce n-am făcut-o, în afară de faptul că e genul meu.

Am intrat de-a dreptul în Franks într-o noapte de vară din urmă cu un an, când mă întorceam acasă cu maşina, obosit şi cu privirea înceţoşată, de la Red Man Club, unde pescuisem până la zece. Pe vremea aceea purtând numele de Bemish’s Birch Beer Depot, s-a iţit ispititor din noapte când am cotit pe Route 31, cu ochii grei şi iritaţi, cu gura ca iasca, starea perfectă pentru o bere de rădăcini.

Oricine e trecut de patruzeci de ani (dacă nu cumva s-a născut în Bronx) are amintiri perfect simple şi clare despre astfel de locuri: barăci joase de lemn vopsite în portocaliu, cu ferestruici glisante pentru clienţi şi şiruri de becuri galbene afară, copaci daţi cu var şi tomberoane, anvelope vopsite în alb indicând normele de parcare

corectă, o mulţime de panouri educative pe copaci şi căni mari cu bere din rădăcini prea rece, pe care s-o savurezi la o masă de picnic de pe malul unui izvor sau cu iubita, de pe o tavă metalică, în sanctuarul întunecat, luminat de aparatul radio, al Fordului tău din ’57.

Am cotit spre parcare imediat cum l-am văzut, deşi se pare că am aţipit chiar în clipa când luam virajul şi am trecut prin bariera de anvelope albe, peste un strat de petunii, izbind una dintre mesele verzi de picnic şi crăpându-i tăblia, ceea ce l-a făcut pe proprietar, Karl Bemish, să iasă val-vârtej afară pe uşă cu şorţul şi tichia lui de hârtie, interesându-se ce dracu’ îmi închipuiam că fac, aproape convins că sunt beat şi că ar trebui să fiu arestat.

Dar până la urmă lucrurile n-au ieşit deloc rău (nici pe departe). Bineînţeles că accidentul mă făcuse să mă trezesc de-a binelea, aşa că am ieşit cerându-mi imediat scuze, m-am oferit să suflu în fiolă, m-am scuturat de trei sute de dolari ca să acopăr toate daunele şi am explicat că fusesem la pescuit, nu la sprijinit vreo cârciumă din Frenchtown şi că virasem spre parcare pentru că locul mi se păruse absolut irezistibil cum stătea acolo lângă pârâu, cu şiruri de becuri şi copaci albi şi că de fapt aş bea şi acum o bere dacă n-are nimic împotrivă să mă servească.

Karl s-a lăsat convins să renunţe la supărare imediat ce şi-a îndesat teancul de bani în buzunarul şorţului şi a acceptat cu bunăvoinţă că se mai întâmplă şi accidente şi uneori (chiar dacă rar), cauza invocată a unui eveniment coincide cea reală.

Cu berea de rădăcini în mână, am luat o masă care nu era spartă şi m-am aşezat zâmbind lângă pârâul Trendle care susura de zor, gândindu-mă la popasurile pe care le făceam cu tata în locuri exact ca astea în de mult apuşii ani cincizeci, în sudul îndepărtat, când, ca ofiţer al marinei însărcinat cu achiziţiile, mă lua cu el în excursii pentru ca mama să-şi revină după calvarul de a sta singură acasă cu mine zi şi noapte.

Karl Bemish mi s-a alăturat mai târziu după o vreme, după ce stinsese şirurile de beculeţ şăsând totuşi unul

aprins. Aducea încă o bere de rădăcini pentru mine şi una adevărată pentru el şi s-a aşezat la masă, bucuros de un taifas nocturn cu un necunoscut care, în ciuda unor dubii iniţiale, părea în cele din urmă un tip de treabă, mai ales că era singurul disponibil.

Numai Karl a vorbit, fireşte. (Se pare că ocaziile de a vorbi cu clienţii lui prin fereastra glisantă se dovediseră insuficiente.) Era văduv, mi-a zis, şi lucrase în domeniul ergonomiei în Tarrytown timp de aproape i reizeci de ani. Soţia lui, Millie, murise în urmă cu trei ani, iar el hotărâse să se pensioneze, să vândă acţiunile pe care le avea la firmă şi să caute ceva creativ de făcut (asta-mi suna cunoscut). Cunoştea o mulţime de lucruri despre ergonomie, o ştiinţă de care eu nici măcar nu auzisem vreodată, dar nimic despre comerţul cu amănuntul sau despre industria alimentară sau despre relaţiile cu publicul. Şi recunoştea că luase standul de bere de mesteacăn doar dintr-un capriciu, după ce văzuse anunţul într-o revistă pentru oamenii de afaceri. În locul unde copilărise, în micuţa comunitate poloneză Pulaski din New York, exista un loc asemănător chiar pe malul unui pârâiaş care se vărsa în lacul Ontario şi bineînţeles că era „adevăratul loc de întâlnire” atât pentru puşti, cât şi pentru adulţi. Aşa îşi întâlnise soţia şi chiar ţinea minte că lucrase acolo şi că purtase un şorţ maroniu din bumbac, cu numele lui cusut cu aţă maro mai închis pe pieptar şi cu o tichie de hârtie, la culoare, deşi recunoştea că nu găsise niciodată vreo dovadă palpabilă că ar fi lucrat acolo şi că probabil îşi imaginase totul ca să-şi înfrumuseţeze trecutul, îşi amintea totuşi de acel loc şi de acea perioadă ca fiind cele mai frumoase din viaţa lui şi vedea în ideea de a avea propriul lui stand de bere de mesteacăn un mod de a le comemora.

— Sigur că lucrurile n-au ieşit chiar perfect pe-aici, a spus Karl, scoţându-şi tichia albă de hârtie şi punând-o pe scândurile lipicioase ale mesei de picnic, dezvelindu-şi scăfârlia netedă, parcă lăcuită, care lucea sub şirul de lumini atârnate până la Depot. Avea şaizeci şi cinci de ani

şi era un tip cu urechi mici şi mâini ca nişte cârnaţi care părea mai degrabă să-şi fi câştigat traiul cărând cărămizi.

— Mie unul mi se pare tare bine, am zis, privind admirativ în jur. Totul era proaspăt vopsit, spălat, dichisit, ordonat ca într-un salon de spital. Cred c-ai pus mâna pe o mină de aur aici. Am dat aprobator din cap, plin până la refuz de bere de rădăcini grasă şi cremoasă.

— A fost super în primul an ţi jumătate. M-am descurcat excelent, a spus Karl Bemish. Tipul de dinainte lăsase locul de izbelişte. Am băgat nişte bani şi am refăcut tot. Oamenii din comunităţile mici de pe-aici au zis că se bucură să vadă un loc vechi reînsufleţit şi că le-ar plăcea să-l vadă iarăşi, prosperând iar noaptea mai treceau pe-aici ţipi ca tine. Devenise iar un loc de întâlnire sau începuse să devină. Şi cred că m-am ambalat eu prea tare, pentru că am mai luat o maşină ca să fac îngheţată. Am avut nişte bani lichizi. Apoi am cumpărat un aparat de iaurt. Apoi o bucătărie mobilă ca să fac catering pentru petreceri. Pe urmă am luat ideea asta din revista oamenilor de afaceri, să cumpăr un vagon-restaurant vechi şi să-l pun pe-aici, pe lângă; poate să aduc un chelner, să fac un meniu fix, să-l pun la punct cu accesorii din crom, mese originale, vaze cu flori, covoare. Pentru ocazii speciale. Karl s-a uitat peste umăr spre pârâu şi s-a încruntat.

— E acolo, în spate. Am cumpărat porcăria naibii de prin Lackawanna, am adus-o aici în două tranşe şi m-am apucat s-o montez pe şină. Cam atunci am rămas fără bani. Karl a clătinat din cap şi a alungat un ţânţar care îi poposise pe scăfârlie.

— Păcat, am zis, scrutând întunericul şi zărind o matahală mai neagră decât restul inertă şi ameninţătoare în noapte. Ideea proastă cu care începuse totul.

— Aveam planuri mari, a zis Karl Bemish şi mi-a zâmbit peste masă cu o expresie înfrântă care voia să spună încă o dată că se mai întâmplă şi lucruri nevinovate, dar că marile idei sunt automat mari greşeli.

— Dar şi acum te descurci bine, am zis. Poţi să amâni pur şi simplu extinderea până-ţi refaci baza de capital.

Astea erau expresii pe care abia le auzisem în domeniul imobiliar şi pe care nu le înţelegeam decât vag.

— Am datorii cam ţepene, a spus Karl cu jale, de parcă asta ar fi însemnat că poartă-n inimă o ditamai bucata de plumb. A început să râcâie o picătură întărită de bere care se lipise de tăblia mesei cu unghia lui plată şi roz de la degetul mare.

— Mai am, oh, cam şase luni, pân-o s-ajung la sapă de lemn aici. Şi-a tras nasul şi a continuat să zgândărească zgaiba dulce, coaptă într-o vară întreagă de noroc căcăcios.

— Nu poţi recapitaliza? am zis. Vinzi vagonul restaurant şi poate iei un împrumut pe garanţie. Iar jargon imobiliar.

— N-am garanţie, a spus Karl. Şi nimeni nu vrea un rahat de vagon restaurant în plin Jersey.

La ora aia aveam chef să mă duc acasă, să beau ceva ca lumea şi să mă trântesc în pat. Dar am spus:

— Deci cum crezi că o să procedezi?

— îmi trebuie lin investitor care să vină şi să-mi radă datoriile, după care să aibă, poate, încredere în mine că n-ajung iar la blană. Ştii pe cineva care să corespundă? Pentru că o să pierd taraba asta înainte să apuc să demonstrez că nu-s chiar total bătut în cap. Ar fi păcat. Karl nu încerca să facă o glumă, aşa cum ar fi făcut fiul meu.

Am privit spatele lui Karl Bemish, la mica lui dugheană portocalie cu bere de mesteacăn – la copacii plini de pancarte îngrijite, scrise de mână: „Câinii se plimbă numai AICI!” „VĂ RUGĂM păstraţi curăţenia”. „Clienţii ne sunt CEI MAI BUNI PRIETENI”. „MULŢUMIM, vă mai aşteptăm”. „BEREA DE MESTEACĂN e SĂNĂTATE CURATĂ”. Era o afacere mică şi drăguţă care probabil că beneficia din plin de bunăvoinţa locanicilor şi avea o poziţie propice suburbană şi semirurală – cu câteva ferme vechi în preajmă, cu grădini de zarzavat mici, dar înfloritoare, cu câte o pepinieră care funcţiona *şi* pe post de fabrică de cidru, câteva ateliere hippie de ceramică vechi de câteva zeci de ani şi unul sau două terenuri de

golf mediocre, aproape total lipsite de copaci. Pe pajiştile întinse aveau să se ivească în curând locuinţe noi. Traficul era animat la intersecţia dintre 518 şi 31, unde exista deja un indicator de cedează trecerea şi, pe măsură ce zona avea să continue să se dezvolte, va trebui să existe un semafor, din moment ce 31, deşi nu mai era drumul principal, era măcar *vechiul* şi pitorescul drum principal între districtele din nord-vest şi sediul legislativului local din Trenton. Chestii care toate însemnau bani.

Chiar s-ar putea, m-am gândit, ca lui Karl Bemish să-i fie suficientă o mică degrevare de datorii, un partener cu care să se consulte şi care să-l supravegheze când lua deciziile majore în timp ce el s-ar fi ocupat de treburile de zi cu zi. Şi dintr-un anume motiv (sigur că, în parte, pentru că împărtăşeam cu bătrânul Karl o felie de trecut nostalgic), pur şi simplu n-am putut refuza.

Chiar acolo, sub eucalipţi, cu ţânţarii înmulţindu-se în jurul capetelor noastre, i-am spus că m-ar putea interesa personal un fel de parteneriat. N-a părut absolut deloc surprins şi a început imediat să turuie despre câteva idei grozave de-ale lui care mi s-au părut toate nefezabile şi i-am şi spus-o ca să se lămurească (şi eu de asemenea) că puteam fi ferm în anumite chestiuni. Am mai vorbit o oră, până s-a făcut aproape unu, apoi i-am dat cartea mea de vizită, i-am spus să mă sune a doua zi la birou şi că, dacă nu mă trezesc cu senzaţia că am nevoie de un creier nou, poate ar trebui să mai avem o discuţie, să ne uităm pe actele şi pe contabilitatea lui, să punem în balanţă datoriile şi activele, câştigurile şi lichidităţile şi, dacă nu existau probleme cu impozitele sau găuri negre (cum ar fi o problemă cu alcoolul sau cu jocurile de noroc), poate că o să mă bag şi eu în afacerea lui cu standul de bere.

Chestie care a părut să-l bucure până la extaz pe Karl, după cât de mult a încuviinţat din cap solemn şi a repetat: „Mda, sigur, s-a făcut, mda, sigur, s-a făcut. Da, da, da”.

Dar cine nu s-ar fi bucurat! Un tip apare brusc din noapte şi intră val-vârtej în locul tău de muncă, aparent

beat şi făcându-ţi praf şi pulbere masa de picnic şi straturile de petunii. Şi totuşi, înainte ca praful să se risipească, faceţi împreună planuri de parteneriat şi de salvare din mlaştina în care te-ai vârât dintr-o combinaţie de optimism stupid, inepţie şi lăcomie. Cine n-ar fi crezut că la uşă i s-a înfăţişat însuşi cornul abundenţei, cu capătul cel mare în faţă?

Şi, de altfel, în mai puţin de o lună s-au cam făcut jocurile, cum zic jucătorii împătimiţi. Am cumpărat acţiuni la afacerea lui Karl pentru convenita sumă de treizeci şi cinci de miare, ceea ce practic i-a şters datoriile la creditori şi – Karl fiind total falimentar – mi-a asigurat partea leului.

M-am apucat imediat să vând aparatele de îngheţată şi iaurt unui angrosist din Alentown care vindea şi el către restaurante. Am luat legătura cu „The Pride of Buffalo", firma din Lackawanna care-i vânduse lui Karl vagonul-restaurant, care a fost de acord să ne returneze o cincime din ce încasa pe revânzare, plus să ni-l ia de pe cap. Am vândut copiatorul şi faxul pe care le cumpărase Karl în ideea de a se extinde în continuare, oferindu-le clienţilor săi aflaţi în trecere o gamă mai largă de servicii, nu doar bere de mesteacăn. Am eliminat câteva feluri de mâncare originale pentru care Karl cumpărase de asemenea aparate, dar pe care nu le produsese niciodată din cauza problemelor cu spaţiul şi cu banii – o maşină care făcea Pronto Pups[8] şi alta aproape identică destinată (exclusiv) gogoşilor în stil New Orleans. Karl avea cataloage cu aparate de daiquiri (în caz că ar fi obţinut licenţă pentru băuturi alcoolice), o plită cu şase ochiuri pentru clătite şi multe alte porcării de care nimeni nu auzise vreodată în buricul târgului din New Jersey. În timpul ăsta m-am gândit că nu era exclus ca, după moartea soţiei, Karl să fi făcut o depresie sau o serie de mici atacuri cerebrale care să-i fi deformat puţin facultatea de a lua decizii.

Şi totuşi, în scurt timp, fără să recurg la altceva în afară de bun-simţ, am ajuns să controlez situaţia, să împart

8 Varietate de hotdog.

pe jumătate cu Karl profitul făcut din vânzarea echipamentelor şi să pun la loc jumătatea mea ca fond de rulaj (hotărâsem, dintr-un impuls, să păstrez bucătăria pe roţi). În plus, l-am iniţiat parţial pe Karl în proaspetele mele aptitudini de afacerist, bazate pe bun simţ, pe care le dobândisem la agenţia imobiliară. Cea mai mare greşeală, i-am zis, era impulsul de a copia un lucru ca să încerci să-l faci de două ori mai bun (chestie care nu iese aproape niciodată). Şi a doua era că oamenii eşuau nu doar pentru că erau lacomi, ci pentru că se plictiseau de viaţa obişnuită şi de ceea ce făceau – chiar şi de lucrurile care le plăceau – şi-şi risipeau în vânt avutul câştigat cu sudoarea frunţii încercând pur şi simplu să se distreze. Ideea mea era să limitezi cheltuielile, să mergi pe simplitate, să nu-ţi permiţi luxul plictiselii, să-ţi construieşti o clientelă, iar mai târziu să vinzi unui fraier care n-are decât să dea faliment încercând să-ţi „îmbunătăţească" ideea. (Desigur, eu nu făcusem nimic din toate astea: nu făcusem decât să cumpăr două case de închiriat şi să-mi vând propria casă ca s-o cumpăr pe a fostei mele neveste – ceea ce nu mă făcea nici pe departe un as al comerţului.) I-am expus lui Karl aceste maxime în timp ce doi negri uriaşi de la Dotări pentru restaurante Allentown ridicau cu căruciorul aparatele lui de îngheţată şi de iaurt scoţându-le pe uşa din spate şi urcau într-o camionetă închiriată. Mi s-a părut că e un exemplu grăitor.

Ultimele schimbări pe care le-am adus strategiilor noastre de afaceri au fost, în primul rând, să schimb numele locului din Bemish's Birch Beer Depot (prea greoi) în Franks, fără apostrof (îmi plăcea jocul de cuvinte[9] şi avea farmecul simplităţii). În afară de toate astea, am decretat că omul care oprea la firma noastră n-avea să cumpere decât două lucruri: o cană rece cu bere de rădăcini şi un wurstdog polonez al dracului de bun, din ăla la care visează toată lumea şi pe care şi-l doresc toţi când trec cu maşina printr-o pustietate pitorească, cu foamea în

9 Ca adjectiv, „frank" are sensul de franc, sincer, iar ca substantiv descrie un membru al tribului germanic al francilor.

gât. Karl Bemish, acum un om salvat cu tunica lui albă cu monogramă, tichia de hârtie şi ţeasta lucioasă, a fost bineînţeles uns imediat proprietar-administrator şi a început să stea la taclale cu vechii lui clienţi, făcând glume vulgare şi cam tâmpiţele despre „omul cu gogoaşa” şi simţind în general că a regăsit calea cea bună în viaţă după moartea mult prea timpurie a iubitei lui soţii. Iar pentru mine, care consideram că totul e destul de simplu şi amuzant, tranzacţia noastră a fost mai mult sau mai puţin ceea ce căutasem când m-am întors din Franţa, dar nu găsisem: o şansă de a ajuta pe cineva, de a face o faptă bună şi de a varia lucrurile într-un mod care să-mi aducă profit (cum de altfel şi începuse să se întâmple) fără să mă scoată din minţi. Toată lumea ar merita un noroc ca ăsta.

Ies ele pe drumurile secundare ţi împădurite din Haddam la intersecţia cu 31, unde o echipă de la drumuri, dotată cu un elevator, tocmai atârnă aşteptatul nou semafor în timp ce muncitorii stau de jur-împrejur cu căşti albe de protecţie şi salopete de lucru şi asistă la manevră de parcă ar fi un număr de prestidigitaţie. Pe un indicator temporar scrie: „Aici sunt banii dumneavoastră – REDUCEŢI VITEZA”. Câteva maşini ocolesc prudent, apoi o iau spre sud, către Trenton.

Franks, cu noua sa pancartă portocaliu cu maro pictată cu o cană-cu-guler-de-spumă, e chiar peste drum de maşina galbenă a echipei de la întreţinere. O singură maşină a unui client e oprită într-un colţ al parcării reasfaltate, în timp ce şoferul stă la răcoare în spatele geamurilor fumurii. Vechiul VW Broscuţă al lui Karl, de culoare roşie, e parcat lângă uşa din spate, cu cartonaşul roşu pe care scrie DESCHIS în geam. În timp ce parchez, recunosc că admir fără rezerve totul, inclusiv bucătăria pe roţi transformată acum într-un stand de hotdog pe roţi, strălucind într-un colţ al parcării, lustruită toată de către Everick şi Wardell şi gata să-şi facă intrarea în Haddam luni dimineaţă. Ceva care ţine de eficienţa sa de obiect de unică folosinţă, de soliditatea şi mobilitatea sa o face să pară cea mai bună achiziţie a mea de până acum, chiar

înaintea casei mele, deşi bineînţeles că nu-mi foloseşte la mare lucru şi că ar trebui s-o vând până când nu se depreciază definitiv.

Am o înţelegere nescrisă cu Karl că cel puţin o dată pe săptămână vin să inspectez trupele, un ritual care-mi face plăcere mai ales azi, după năucitoarele întâlniri cu Markhamii şi Betty McLeod – niciuna tipică pentru zilele mele obişnuite, care sunt aproape întotdeauna plăcute. În primul nostru an de colaborare, care a inclus prăbuşirea pieţei de toamna trecută (prin care am navigat netulburaţi), Karl a început să mă trateze ca pe un tânăr şef rebel isteţ, dar cam prea încăpăţânat, şi s-a reinventat pe sine ca angajatul de-o viaţă excentric, dar credincios, a cărui datorie e să mă ia peste picior într-un stil acid à la Walter Brennan, silindu-mă astfel să ţin calea cea dreaptă. (E mult mai încântat să fie angajat decât să tragă sforile, ceea ce sunt convins că i se trage de la anii petrecuţi în ergonomie, deşi niciodată nu m-am considerat şeful cuiva, din moment ce uneori abia mă descurc să fiu propriul meu şef.)

Când intru pe uşa laterală, rezervată exclusiv personalului, Karl e în spatele ferestrei glisante şi citeşte *Trenton Times,* cocoţat pe două cutii roşii de plastic puse una peste alta, în care ţinea laptele pe vremea când făcea produse din malţ. Înăuntru e cald ca într-un cuptor, iar Karl are un mic ventilator Hammacher Schlemmer cu palete de cauciuc, care-i bate în faţă. Ca de obicei, peste tot e lună, din moment ce Karl stă mereu cu frica-n sân să nu primească ceea ce el numeşte „o bilă neagră” de la autorităţile sanitare locale, aşa că în fiecare seară petrece ore-n şir trecând şi lustruind, ştergând şi spălând în aşa fel încât poţi să te aşezi oricând jos, pe ciment, şi să mănânci o masă cu patru feluri fără să-ţi treacă măcar prin minte că te-ai putea alege cu salmonella.

— Pe mine unul viitorul economic a-nceput să mă bage dracu’ în sperieţi, crede-mă, pe tine nu? spune el tare, pe un ton de zeflemea. Karl poartă ochelarii lui de citit cu rame de plastic şi n-a dat niciun alt semn că m-ar fi

observat. E îmbrăcat în echipamentul lui de vară: bluză albă cu mâneci scurte, şort în carouri negru cu alb, pe care-l dă la curăţat şi care-i lasă pulpele groase, albe, cu vene ca nişte cârnaţi să „respire”, şosete scurte de nailon şi espadrile negre cu talpă de crep. Un tranzistor antic, fixat pe postul specializat în polci din Wilkes-Barre, cântă în surdină *There Is No Beer în Heaven.*

— Pe mine nu mă interesează decât să văd cum o s-o beleaască democraţii acuma, îi răspund de parc-am sta de vorbă de ore întregi, ducându-mă să deschid uşa din spate spre spaţiul pentru picnic de pe malul pârâului, ca să mai intre aer. (Karl e un democrat cu state vechi care a început să-i voteze pe republicani în ultimii zece ani, dar care se consideră încă un jacksonian nonconformist. După părerea mea, ăştia sunt adevăraţii trădători, deşi în multe privinţe Karl nu e un cetăţean rău.)

Pentru că azi n-am nicio misiune specială aici, încep să număr pachetele cu chifle pentru hotdog, cutiile de condimente (mirodenii, muştar, maioneză, ketchup, ceapă tocată), să verific carnea livrată şi butoaiele suplimentare de bere din rădăcini pe care le-am comandat pentru standul de „Hotdog de sărbătoare”.

— Se pare că preţurile la case au scăzut iarăşi luna trecută într-o *veselie,* cu doişpe virgulă doi faţă de mai. Imbecilii. Sigur se anunţă vremuri grele în imobiliare, nu? Karl dă o palmă zdravănă peste *Times,* ca şi cum ar încerca să îndrepte scrisul. Îi face plăcere să stăm de vorbă în modul ăsta cvasifamiliar (în ceea ce mă priveşte, e până la urmă un bătrân nostalgic), de parcă am fi trecut prin multe împreună şi am fi învăţat aceleaşi lecţii omeneşti dure despre decenţă şi nevoie. Mă priveşte pe deasupra ziarului, îşi scoate ochelarii de citit, apoi se ridică şi se uită pe fereastră cum maşina care se oprise lângă mesele de picnic iese agale pe Route 31 şi o ia încetişor spre nord către Ringoes. Clopoţelul de avertizare de pe maşina echipei de la drumuri începe să dăngăne şi o voce groasă de negru strigă: „Inapo-oi, înapooi”.

— Totuşi, faţă de acum un an, unităţile vândute au

scăzut cu cinci la sută, spun eu în timp ce socotesc pachetele de crenvurşti polonezi din congelator, iar aerul rece mă izbeşte în faţă ca o lumină strălucitoare. Poate că asta înseamnă că lumea o să cumpere case gata construite. Eu aşa cred. De fapt, chiar *tişti* o să se întâmple, iar amărâţii de Markhami ar face bine să ia legătura cu mine şi cu creierele lor *toate de suite.*

— Dukakis îşi asumă meritele pentru marele Miracol din Massacinisetrs, aşa că e normal să-şi asume şi marele flaps Taxachusetts. Mă bucur că m-am mutat în *Joisey.* Karl spune asta pe un ton apatic, privind în continuare visător pe geam la parcarea proaspăt refăcută.

— Mă rog. Mă întorc iar spre el, gata să-i citez editorialul meu „Cumpărător versus vânzător" privindu-l în ochi, dar dau de posteriorul lui mare în carouri, de sub care se iţesc două picioare albe şi cărnoase. Restul e ocupat să se uite la muncitori, la elevatorul lor şi la noul semafor care se ridică.

— Şi hotdogi, constată Karl, auzind ceva ce nu spusesem, cu vocea slabă după ce mare parte din ea se pierduse în arşiţa zilei, permiţându-mi să aud muzica de polcă, agreabilă de altfel. Ca de obicei, mă simt bine aici.

— Oricum, cred că nimeni nu dă niciun rahat pe alegerile astea, spune Karl, uitându-se în continuare afară. E ca porcăriile alea de meciuri „all-star". Aşteptări mari, apoi nimic. Karl scoate un pârţâit sonor pe gură, ca să obţină efectul cuvenit. Suntem cu toţii departe de guvern. Nu înseamnă nimic în vieţile noastre. Suntem în purgatoriu. Cu siguranţă citează vreun editorialist de dreapta pe care l-a citit acum fix două minute în *Trenton Times.* Karl nu dă doi bani pe guvern sau pe purgatoriu.

Eu însă nu mai am nimic de făcut, iar privirea îmi alunecă pe uşa laterală înapoi spre parcare, unde standul argintiu de hotdog stă în soare pe noile lui roţi strălucitoare, cu acoperişul lui pliabil alb cu verde rulat deasupra ferestrei de servire, toată şandramaua fiind prinsă în lanţuri de o canistră de benzină de o sută cincizeci de litri plină cu beton şi fixată la rândul ei de o

lespede înfiptă în pământ (ideea lui Karl menită să descurajeze hoţii). Uitându-mă afară din unghiul ăsta şi mai ales văzând toneta de hotdog a cărei existenţă pare credibilă, dar mai degrabă ridicolă la modul simpatic, mă simt brusc surprinzător de departe de orice în afară de acest loc, de parcă eu şi Karl nu ne-am avea pe lumea asta decât unul pe altul. (Ceea ce bineînţeles că e fals: Karl are nepoate în Green Bay; eu am doi copii în Connecticut, o fostă soţie şi o prietenă pe care în momentul ăsta abia aştept s-o văd.) De ce am senzaţia asta, de ce acum, de ce aici, asta n-aş putea să vă spun.

— Ştii, chiar ieri citeam în ziar… Karl îşi coboară trupul greoi de pe tejghea şi se întoarce spre mine. Întinde mâna şi opreşte concertul de polcă…Cică s-a constatat recent o scădere a numărului de păsări căutătoare, legată direct de suburbii.

— N-am ştiut asta. Îi privesc cu atenţie trăsăturile netede, rozalii.

— E adevărat. Animalele de pradă cărora le merge bine în zonele distruse de om mănâncă ouăle şi puii păsărilor căutătoare. Vireo. Muscari.

Presturi. Sturzi. Toate şi-au luat-o rău în freză.

— Păcat, zic, negăsind altceva de spus. Karl e omul informaţiilor. Ideea lui de comunicare benefică e să-ţi arunce în faţă ceva la care nici n-ai visat vreodată, un paradox istoric obscur, un iureş de statistici irefutabile, ca de pildă faptul că New Jersey are cel mai eficient sistem de taxe pe proprietate din ţară sau că unul din trei latino-americani locuieşte la Los Angeles, ceva care nu lămureşte nimic, dar care nu lasă loc decât pentru răspunsuri dintre cele mai banale, apoi să se uite la tine în aşteptarea unei reacţii – care nu poate fi decât ceva de genul: „Ei, ca să vezi” sau „Măi să fie!” Dialogul real, speculativ, neprogramat între oameni nu-l tentează, în ciuda pregătirii lui ergonomice. Îmi dau seama că a sosit momentul să plec.

— Ascultă, spune Karl, uitând de soarta sumbră a

păsărilor vireo, cred că s-ar putea să fim filaţi.

— Cum adică? O picătură de sudoare uleioasă, cu iz de hotdog, porneşte de pe frunte şi mi se afundă în urechea stângă înainte s-o opresc cu degetul.

— Păi vezi tu, azi-noapte pe la unşpe – Karl ţine ambele mâini pe tejgheaua din spate, ca şi cum s-ar pregăti să-şi facă vânt în sus – făceam curat. Şi au apărut doi mexicani într-o maşină. Mergeau foarte încet. Apoi au luat-o pe 31 şi după vreo zece minute s-au întors. Iar au dat încet o tură, apoi au plecat.

— De unde ştii că erau mexicani? Simt că mă uit cruciş la el.

— *Erau* mexicani. *Arătau* a mexicani, spune Karl exasperat. Doi tipi mărunţei cu părul negru, tunşi milităreşte, într-o Monza albastră şi joasă, cu geamuri fumurii şi beculeţe din alea roşii şi verzi în jurul plăcuţei de înmatriculare? Ăia nu erau mexicani? Bine. Atunci erau din Honduras. Dar nu-i mare diferenţă, nu-i aşa?

I >

— Îi cunoşteai? Arunc o privire îngrijorată spre geamul deschis pentru servire, ca şi cum străinii dubioşi s-ar fi aflat chiar acolo.

— Nu. Dar s-au întors acum vreo oră şi şi-au luat bere de mesteacăn. Număr de Pennsylvania. CEY 146. Am notat tot.

— L-ai anunţat pe şerif?

— Au zis că încă nu s-a dat nicio lege care să interzică mersul cu maşina printr-un drive-in. Dacă se dădea, intram în faliment până acum.

— Ca să vezi. Iar nu ştiu ce să spun. În multe privinţe, seamănă cu afirmaţia despre scăderea numărului de păsări cântătoare. Deşi ideea de pândaşi dubioşi în maşini Monza joase nu mă încântă deloc. E o veste pe care nu şi-ar dori s-o audă niciun om de afaceri.

— E-ai rugat pe şerif să verifice totuşi? Sudoarea unsuroasă continuă să-mi alunece în jos pe obraz.

— Cică să stau liniştit şi doar să fiu atent. Karl ia ventilatorul cu palete de cauciuc şi-l ţine astfel încât să

sufle aer cald spre mine. Dacă muiştii ăia amărâţi se hotărăsc să ne jefuiască, sper măcar să nu mă omoare. Sau să mă lase mai mult mort decât viu.

— Tu le pasezi banii şi gata, spun eu serios. Putem să-i facem la loc. Fără eroisme. Mi-aş dori să ia ventilatorul de lângă mine.

— Aş vrea să am şansa să mă apăr, spune el şi verifică singur, cu o privire rapidă, ce-i pe-afară, prin fereastra pentru clienţi. Mie nu mi-a trecut niciodată prin cap să mă apăr până când puştiul asiatic m-a pălit în cap cu sticla aia mare de Pepsi. Dar atunci m-am gândit să ascund un pistol, să stau în seara următoare la pândă în acelaşi loc şi să-i împuşc pe toţi trei – idee total nepractică.

Văd în spatele lui Karl gaşca de instalatori de semafoare fâţâindu-se plini de importanţă în grupuri răzleţe pe şosea şi intrând la noi în parcare, fără să-şi fi scos căştile de protecţie şi mănuşile groase, izolatoare. Doi dintre ei îşi scutură energic pantalonii groşi, iar alţi doi râd. Jumătate sunt negri şi jumătate albi, deşi îşi petrec împreună pauza, de parc-ar fi cei mai buni prieteni.

— Vreau un crenvurşt mare, îl aud pe unul dintre ei de departe, ceea ce-i face pe ceilalţi să râdă şi mai tare.

— Spuse ea *cu poftă*, zice altcineva. Şi iarăşi râd cu toţii (prea zgomotos ca să fie sinceri).

Eu însă vreau să ies de-aici, să mă întorc în maşină, să dau aerul condiţionat la maximum şi s-o tai cât mai rapid spre Shore, înainte să fiu pus să fac polonezi, să servesc bere de rădăcini şi să mă uit după bandiţi. Din când în când mai ţin casa când Karl îşi ia liber pentru câte un control medical sau ca să-şi repare dinţii, dar nu-mi place şi mă simt ca un cretin de fiecare dată. Karl însă e cât se poate de încântat de ideea ca „şefu' „să-şi pună tichie de hârtie.

Deja a început să înşire pe tejghea căni reci scoase din frigider.

— Câţi ani are Paul? spune el, uitând de mexicani. Ar trebui să-l aduci încoace şi să-l laşi cu mine vreo câteva zile. Îl modelez eu. Karl ştie de ciocnirea lui Paul cu legea

din cauza prezervativelor şterpelite şi e convins că toţi puştii de cincisprezece ani trebuie modelaţi. Sunt sigur că Paul ar da oricât să petreacă două zile de libertate aici ca Karl, ţinându-se de glume şi de poante cu dublu înţeles, îndopându-se cu polonezi şi bere de rădăcini la discreţie şi în general scoţându-l din sărite pe Karl.

Dar nicio şansă. Imaginea micului apartament de burlac de la etajul doi pe care Karl îl are în Lambertville, cu toată mobila veche rămasă din fosta lui viaţă în Tarrytown, cu pozele soţiei lui moarte, dulapurile pline de lucruri de „bărbat" bătrâior, vechi obiecte de toaletă parfumate pe dulăpioare acoperite de milieuri, scurgătorul pentru vase din plastic verde, toate mirosurile ciudate ale obiceiurilor solitare – m-aş bucura dacă Paul ar trăi toată viaţa fără să fie nevoit să intre în contact direct cu aşa ceva. La care se adaugă o sută de frici: că un set de fotografii „pentru adulţi" ar putea fi uitate pur şi simplu pe masă sau că o „revistă deocheată" s-ar putea îţi de sub măsuţa cu televizorul, printre *Times* şi *At-gosy,* poate şi o pereche bizară de „boxeri originali" pe care Karl îi poartă doar acasă şi despre care ar putea crede că Paul i-ar considera „marfa". Astfel de idei pot să le vină bătrânilor singuri, pot fi puse în aplicare fără a fi fost plănuite şi apoi pac – te-ai fript înainte să-ţi dai seama ce te-a lovit! Aşadar, cu tot respectul pentru Karl, pe care mă bucur să-l am ca partener în afacerile cu hotdog şi care n-a dat niciodată vreun semn că ar ascunde ceva dubios, un părinte trebuie să fie vigilent (deşi fără îndoială că nu am fost atât de vigilent cum ar fi trebuit).

Muncitorii stau acum cu toţii afară, holbându-se la fereastra închisă de parcă s-ar aştepta să le vorbească. Sunt vreo şapte şi se scotocesc prin buzunare după banii de prânz.

— Deci care-i treaba pe-acolo? Aveţi chef de-un hotdog? strigă Karl prin ferestruică, atât pentru mine, cât şi pentru muncitori, ca şi cum ştim noi ce ştim – că locul ăsta e o mină de aur, nu alta.

— Cred că eu o s-o şterg, spun.

— Mda, bine, spune Karl vesel, de-acum cu vocea unui om ocupat.

— Hamburgeri ai? întreabă cineva de afară către fereastră.

— Nu, doar hotdog, răspunde Karl şi trânteşte maliţios la loc ferestruica. Doar hotdog şi bere de mesteacăn, băieţi, spune el însufleţindu-se şi aplecându-se pe fereastră, cu şuncile lui mari şi umede săltate iar în aer.

— Ne mai vedem, Karl. Everick şi Wardell o să treacă pe-aici luni dimineaţă la prima oră.

— Bine. S-a făcut, strigă Karl. Habar n-are ce-am spus. A intrat în mediul lui – hotdog şi băuturi dulci –, iar retragerea lui fericită din viaţă e pentru mine ocazia potrivită ca s-o şterg.

Ocolesc prin sud, în jos de Haddam, o iau pe sinuoasa 295, care urcă din Philadelphia, ocolesc Trenton şi trec pe lângă campusul Academiei de Tocqueville, unde ar putea Paul învăţa când şi dacă vine să stea la mine şi manifestă un cât de mic interes, chiar dacă eu personal prefer şcolile de stat. Apoi o iau pe nou-nouţa 1 – 195, gonind mai mult sau mai puţin prin zona rezidenţială de câmpie joasă şi întinsă (Imlaystown, Jackson Mills, Squankum – toate văzute de la nivelul şoselei), spre Shore.

În scurt timp trec peste Pheasant Meadow, întins de-a lungul „vechii" Great Woods Road direct pe culoarul turnurilor argintii de înaltă tensiune, construite în formă de diapazon. Chiar lângă autostradă, un panou vechi şi ponosit anunţă: LA DOI PAŞI VI AŞTEAPTĂ O PENSIONARE LINIŞTITĂ.

Pheasant Meadow, o aşezare nu prea veche, dar căzută în mod vizibil în paragină, e complexul de locuinţe unde agenta noastră negresă, Clair Devane, şi-a găsit tristul, încă nelămuritul şi inexplicabilul sfârşit. Şi la drept vorbind, privindu-l cum lunecă pe lângă mine, cu clădirile sale joase, înghesuite şi cafenii ridicate pe un fost teren agricol, învecinate acum cu un lanţ de clinici medicale în culori pastel şi un Chi-Chi pe jumătate construit, pare în mod evident să întruchipeze arhitectura naivă a

promisiunilor pierdute şi a morţii premature (deşi poate că sunt eu prea dur, din moment ce, cu puţin timp în urmă, eu – americanul absolut obişnuit – venisem la rându-mi aici în căutarea amorului, curtând, în cămăruţele minuscule cu pereţi ca de hârtie şi tavane înnegrite, în antreurile prost luminate şi parcările pustii, o fată bună din Texas care mă plăcea întrucâtva, dar care până la urmă a avut mai multă minte decât mine).

Clair era o tânără şi abia promovată agentă imobiliară din Talladega, Alabama, care absolvise Spelman, se măritase cu un computerist genial de la Morehouse aflat în curs de afirmare la o nouă şi agresivă firmă de software din Upper Darby şi care crezuse pentru o scurtă şi dulce perioadă că viaţa ei intrase pe un făgaş adevărat. Doar că până să se dezmeticească se pomenise fără soţ, cu doi copii de crescut şi fără altă experienţă profesională în afară de faptul că lucrase pe vremuri ca asistentă în administraţia campusului şi că, mai târziu, se ocupase de finanţe pentru Zeta Phi Beta cu suficientă imaginaţie încât la sfârşitul anului să rămână un surplus suficient de mare pentru organizarea unui festival pentru copiii defavorizaţi din Atlanta şi pentru o petrecere comună cu Omega de la Georgia Tech.

Într-o duminică de toamnă a anului 1985, în timpul unei plimbări cu maşina „la ţară” care a inclus şi o vizită în Haddam, ea şi soţul ei.

Viniell, s-au apucat să se certe violent şi zgomotos chiar în mijlocul i raficului post-slujba de dimineaţă de pe Seminary Street. Vernell tocmai anunţase în maşină că se îndrăgostise cumva de-adevăratcica de o colegă de la Datanomics şi că se muta chiar a doua zi dimineaţa (!) Ia LA. ca „să fie lângă ea” când avea să-şi pună pe picioare propria afacere – producţie de pachete didactice destinate industriei de bricolaj şi reparaţii casnice. Recunoscuse faţă de Clair că s-ar putea întoarce peste câteva luni, în funcţie de cum mergeau lucrurile şi de cât de dor îi era de ea şi de copii, deşi nici asta nu era sigur.

Clair însă deschisese pur şi simplu portiera maşinii,

ieşise chiar la intersecţia dintre Seminary şi Bank, la semafor, vizavi de biserica prezbiteriană (unde „mă rog” şi eu din când în când) şi o luase pur şi simplu pe jos, uitându-se în vitrinele magazinelor şi şoptind zâmbitoare: „Mori, Vernell, mori pe loc” către toţi prezbiterienii albi şi pocăiţi cărora le întâlnea privirile. (Mi-a spus povestea asta într-un Appleby de pe Route 1, când eram în culmea înflăcărătei, dar scurtei noastre poveşti de amor.)

Mai târziu în după-amiaza aceea s-a cazat la August Inn şi a sunat-o pe sora ei din Philadelphia, dezvăluindu-i trădarea lui Vernell şi spunându-i să-i ducă pe copii la bonă acasă şi să-i urce în primul avion către Birmingham, unde avea să-i aştepte mama ei ca să-i ducă înapoi la Talladega.

A doua zi de dimineaţă – într-o luni – Clair a luat pur şi simplu taurul de coarne, şi-a-nceput să-şi caute de lucru. Mi-a spus că a avut senzaţia că, deşi nu văzuse prea mulţi oameni care să-i semene, Haddam i se păruse un oraş la fel de bun ca oricare altul, ba chiar al dracului de bun faţă de Oraşul Iubirii Fraterne, unde viaţa i se destrămase, şi că a fi un om demn de încrederea şi respectul celorlalţi depindea de capacitatea de a transforma un rahat în ceva bun descifrând corect semnele: unde semnele erau faptul că o forţă puternică îl tăiase pe Vernell de pe listă şi în acelaşi timp o depusese pe ea în Haddam, în faţa unei biserici. Ea văzuse în asta mâna Domnului.

În scurt timp şi-a găsit o slujbă ca secretară la noi la birou (asta se întâmpla la mai puţin de un an după venirea mea). În câteva săptămâni a început cursul pentru agenţi pe care-l urmasem şi eu la şcoala Weiboldt. Şi în două luni şi-a adus copiii înapoi, şi-a cumpărat o Honda Civic la mâna a doua şi s-a instalat într-un apartament din Ewingville cu o chirie acceptabilă, un drum printre copaci până la Haddam şi un sentiment nou şi neaşteptat al posibilului, ivit din dezastru. Dacă nu era chiar sută la sută liberă şi senină, era măcar liberă şi o scotea la capăt, iar la scurtă vreme a început să iasă cu mine pe ascuns şi, când i s-a părut că nu mai merge, s-a cuplat cu un avocat de culoare de treabă, puţin mai în vârstă, de la o firmă locală

de succes, căruia îi murise soţia şi ai cărui copii dificili se făcuseră mari şi plecaseră.

E o poveste reuşită: spiritul întreprinzător şi forţa morală triumfând asupra piedicilor şi imoralităţii şi toată lumea din biroul nostru a ajuns să ţină la ea ca la o soră (deşi n-a vândut niciodată mare lucru clienţilor albi şi plini de bani care se îngrămădesc în Haddam ca oile, dar s-a specializat până la urmă în închirieri şi apartamente renovate, de care noi nu prea ne ocupăm.)

Şi totuşi, total misterios, în timpul unei prezentări de rutină la unul dintre apartamentele ei chiar aici, jos, în Pheasant Meadow, un apartament pe care-l prezentase deja de zece ori şi unde ajunsese mai devreme ca să aprindă luminile, să tragă apa la toaletă şi să deschidă ferestrele – toate astea fiind treburi obişnuite – a fost atacată, după părerea poliţiei locale, de cel puţin trei bărbaţi. (Cum am mai spus, sunt indicii că ar fi fost albi, deşi n-aş putea spune exact care sunt indiciile astea.) Timp de două zile, Everick şi Wardell au fost interogaţi asiduu, pe motiv că aveau acces la chei, dar au fost total exoneraţi. Însă bărbaţii neidentificaţi au legat-o pe Clair de mâini şi de picioare, i-au acoperit gura cu bandă de plastic, apoi au violat-o şi au ucis-o, tăindu-i gâtul cu un cutter.

La început s-a crezut că ar fi fost vorba de droguri, cu toate că ea n-a avut nicio vină. S-a speculat că bărbaţii neînarmaţi tocmai reambalau pungi cu cocaină, iar Clair a avut ghinionul să intre peste ei. Poliţia ştie că apartamentele goale din zonele izolate sau decăzute, cartiere unde vremurile bune au venit şi s-au dus sau nici măcar n-au venit vreodată, servesc adesea drept refugii pentru tranzacţii ilicite de toate felurile – trafic de droguri, livrarea de copii brazilieni răpiţi către americani bogaţi şi lipsiţi de moştenitori, depozitarea de diferite mărfuri de contrabandă, printre care cadavre şi piese auto, ţigări şi animale –, orice lucru care poate beneficia de anonimatul pe care apartamentele sunt menite să-l ofere chiar şi-n plină zi. Secretara noastră, Vonda, are o teorie pe jumătate publică, pe jumătate personală cum că proprietarii, nişte

tineri afacerişti bengalezi din New York, au pus la cale toată povestea şi că sunt interesaţi pe ascuns să forţeze o scădere a preţurilor la apartamente din motive de taxe (mai multe agenţii, printre care şi noi, nu se mai ocupă de proprietăţi în zonă). Dar nu există nici dovezi, nici motive să ne imaginăm că cineva ar fi avut *nevoie* să ucidă o fată bună ca pâinea caldă aşa cum era Clair ca să-şi atingă scopul. Şi totuşi aşa s-a întâmplat.

Imediat după moartea lui Clair, femeile de la firma noastră, împreună cu majoritatea femeilor din oraş care lucrau în imobiliare, au format grupuri de protecţie reciprocă. Unele au început să umble cu arme, spray-uri paralizante şi aparate cu electroşocuri la serviciu şi chiar şi în casele pe care le arată clienţilor. Acum, agentele imobiliare umblă doar câte două. Câteva s-au înscris la cursuri de arte marţiale şi în mai multe birouri se ţin şi acum şedinţe de „doliu şi depăşirea situaţiei" după orele de lucru. (Suntem încurajaţi să venim şi noi, bărbaţii, dar eu am considerat că ştiu deja destule despre doliu şi destule despre depăşirea situaţiei.) Există chiar şi un număr de la un birou de asistenţă unde orice femeie-agent poate cere şi va primi un însoţitor bărbat la orice prezentare faţă de care are rezerve; şi în două rânduri m-am dus la faţa locului doar ca să fiu acolo când apar clienţii, în caz că se întâmplă ceva necurat (până acum nu s-a întâmplat nimic). E de la sine înţeles că niciuna dintre aceste măsuri de precauţie nu trebuie discutată cu clienţii, care şi-ar lua tălpăşiţa din oraş la primul iz de pericol. În ambele cazuri am fost prezentat ca „asociatul" domnişoarei cutare, fără vreo altă explicaţie; şi, când s-a dovedit că nu era niciun risc, m-am retras discret.

Începând din mai, toţi agenţii imobiliari din Haddam au contribuit la Fondul Clair Devane pentru educaţia copiilor ei (până acum s-au strâns trei mii de dolari, suficient pentru două zile la Harvard). Dar cu toată mâhnirea, senzaţia de gol, acceptarea propriu-zisă a faptului că „aşa ceva nu *se poate* întâmpla aici şi totuşi s-a întâmplat" şi înţelegerea generală a măsurii în care ne-am

obişnuit să privim siguranţa ca pe un dat – cu toate astea, nimeni nu mai vorbeşte acum prea mult despre Clair, în afară de Vonda, care-o consideră, într-un fel, propria ei cauză. Copiii lui Clair s-au mutat la Vernell în Canoga Park, logodnicul ei, Eddie, ţine un doliu discret (deşi a fost deja văzut luând prânzul cu una dintre secretarele care au vrut să închirieze casa mea). Până şi eu m-am împăcat cu ideea, după ce mi-am luat rămas-bun de la ea cu mult timp înainte, pe când trăia. În cele din urmă, biroul ei va fi preluat de altcineva, iar viaţa va merge înainte – trist, dar adevărat –, ceea ce îşi şi doresc oamenii. Din punctul ăsta de vedere şi ţinând cont de semnele cele mai discrete, Clair Devane pare deja să nu fi făcut niciodată parte din vieţile noastre, ci numai din a ei.

În ultima vreme m-am obişnuit să mă duc o dată pe săptămână cu maşina să petrec câte o seară cât se poate de intimă cu Sally Caldwell. Adesea mergem la film, mai târziu tragem o fugă până la un mic local din capătul digului pentru un peşte Seriola prăjit, o sticlă de martini, uneori o plimbare pe plajă sau pe chei, după care totul vine de la sine. Deşi cel mai adesea mă pomenesc singur în maşină, mergând spre casă la lumina lunii, cu inima bătându-mi regulat, cu geamurile larg deschise, un bărbat perfect stăpân pe propriul cort şi pe echipamentul personal, cu mintea invadată de amintiri vii, dar care pălesc cu repeziciune, şi fără să mă aştept la telefoane în miez de noapte dătătoare de nelinişti (ca cel din dimineaţa asta), pline de dor şi de confuzie sau de pretenţia de a-mi clarifica intenţiile şi de a mă întoarce imediat ori de acuzaţii amare că n-aş fi fost sincer pe toate planurile posibile. (Desigur, s-ar putea să nu fi fost; sinceritatea fiind o provocare mai mare decât pare, deşi intenţiile mele sunt mereu bune, chiar dacă sunt puţine.) La drept vorbind, relaţia noastră n-a părut să necesite mai multă concentrare pe subiect sau direcţie, ci a mers înainte sau cel puţin a rezistat pe pilot automat, ca un mic avion care zboară deasupra unui ocean liniştit, fără a fi de fapt condus de nimeni.

Nu spun, bineînţeles, că aşa e *cel mai bine* – paradigma vieţii perfect trasată. E pur şi simplu aşa cum este: *bine* în eternitatea lui „aici” şi „acum”.

Cel mai bine ar fi… mă rog, *bine* a fost un timp cu Cathy Flaherty într-un apartament rece, cu multe ferestre şi cu vedere la estuar din Saint-Valery (plimbări pe coasta friguroasă a Picardiei, pescari dând la undiţă, vederi ceţoase asupra unor golfuri ceţoase etc. etc.). *Bună* a fost perioada de început (chiar şi perioada de mijloc spre sfârşit) a iubirii mele neîmpărtăşite pentru asistenta Vicki Arcenault din Pheasant Meadow şi Barnegat Pines (acum o mamă catolică cu doi copii în Reno, unde conduce secţia de traumatologie de la spitalul St. Veronica). *Bună* a fost chiar mare parte din munca mea de cronicar sportiv (cel puţin o perioadă), când îmi umpleam bucuros zilele încercând să dau glas incoerenţei şi găunoşeniei pentru ca un public cititor virtual, dar exigent, să aibă parte de o distracţie care nu presupune efort.

Toate astea au fost *bune,* poate chiar misterioase şi uneori atât de complicate încât *să pară* interesante şi chiar entuziasmante din afară, ceea ce în general e suficient pentru ca viaţa să meargă înainte – mărunţişul pe care-l acceptăm cu toţii în loc de ceea ce ni se va datora veşnic.

Dar *cel mai bine?* N-are rost să facem categorizarea asta. „Cel mai bine” e un concept fără cadru de referinţă, odată ce te-ai însurat şi-ai dat-o în bară; poate chiar odată ce ai băut primul tău *banana split* pe când aveai cinci ani şi ţi-ai dat seama, când l-ai terminat, că ar mai merge unul. Cu alte cuvinte, uitaţi de „cel mai bine”. „Cel mai bine” s-a dus.

Prietena mea Sally Caldwell e văduva unui băiat cu care am fost coleg la Academia Militară Gulf Pines, Wally Caldwell zis „Nevăstuică” din Lake Forest, Illinois; şi, pe chestia asta, cât şi Sally ne purtăm uneori de parcă am avea o lungă istorie comună dulce-amară de iubiri pierdute şi destine reunite, ceea ce e fals. Sally, care are patruzeci şi doi de ani, mi-a văzut pur şi simplu poza, adresa şi o scurtă notiţă memorială despre Wally în albumul

absolvenţilor Pine Boughs, tipărit cu ocazia reuniunii de douăzeci de ani, la care nu m-am dus. Pe vremea aceea nu mă cunoştea nici cât să facă diferenţa între mine şi stafia lui Bela Lugoşi. Doar că, încercând să născocesc o amintire frumoasă şi răsfoind vechiul meu album de absolvire în căutarea cuiva căruia să-i atribui ceva amuzant, l-am ales pe Wally şi am trimis o poveste amuzantă, dar caldă, care amintea în treacăt cum îşi spălase el odată, beat fiind, şosetele într-un closet (o invenţie totală; de fapt, l-am ales pe el pentru că aflasem din altă publicaţie a şcolii că murise). Dar s-a nimerit ca Sally să vadă tocmai „amintirea" mea. Sincer să fiu, abia dacă-l mai ţineam minte pe Wally, în afară de faptul că era un băiat gras, cu ochelari, plin de coşuri, care încerca tot timpul să fumeze Chesterfield cu un portţigaret – un personaj care, în ciuda unei oarecare asemănări, s-a dovedit până la urmă a nu fi nicidecum Wally Caldwell, ci altcineva, al cărui nume n-am reuşit niciodată să mi-l amintesc. Între timp i-am explicat lui Sally toată tărăşenia şi ne-am amuzat amândoi copios pe tema asta.

Mai târziu am aflat de la Sally că Wally plecase în Vietnam cam în aceeaşi perioadă în care eu mă înrolasem la Puşcaşii Marini, fusese cât pe-aci să fie făcut fărâme într-un accident ridicol de marină, de pe urma căruia rămăsese cu episoade recurente de confuzie, deşi se întorsese acasă, la Chicago (unde Sally şi cei doi copii îl aşteptau devotaţi), îşi desfăcuse bagajul, pomenise că vrea să studieze biologia, dar după două săptămâni dispăruse pur şi simplu. Total. Dus. Sfârşit. Un băiat cumsecade care ar fi putut deveni un horticultor de talent a rămas pentru totdeauna un mister.

În orice caz, spre deosebire de calculata Ann Dykstra, Sally nu s-a recăsătorit niciodată. În cele din urmă, din motive de impozite, a fost silită să divorţeze, declarându-l pe Wally ţicnit. Dar nu s-a lăsat şi şi-a crescut copiii ca mamă necăsătorită în Hoffman Estates, o suburbie din Chicago, şi-a luat diploma în marketing administrativ la Loyola în timp ce lucra cu normă întreagă

în industria turismului extrem. Părinţii înstăriţi ai lui Wally din Lake Forest i-au oferit sprijin moral şi bani atât cât să se descurce după ce au înţeles că nu era ea de vină că fiul lor se scrântise şi că sunt unele boli omeneşti pe care nici măcar dragostea nu le poate vindeca.

Anii au trecut.

Dar, imediat cum copiii au crescut suficient ca să le poată face liniştită vânt din cuib, Sally a demarat planul de a ridica ancora oriâncontro bătea un vânt proaspăt. Şi în 1983, în timpul unei excursii la Atlantic City cu o maşină închiriată, a ieşit întâmplător de pe Garden State în căutarea unei toalete curate şi a nimerit simultan peste Sliorc, South Mantoloking şi casa mare şi veche de pe plajă, în stil regina Anna, cu arcade duble şi vedere la mare, un loc pe care şi-l putea permite cu ajutorul părinţilor şi socrilor şi unde copiii ei ar fi venit cu drag în vizită cu prietenii şi partenerii lor, în timp ce ea şi-ar fi încercat norocul cu un nou proiect de afaceri. (Până la urmă, a devenit director de marketing şi apoi proprietara unei agenţii care face rost de bilete la spectacolele de pe Broadway persoanelor aflate în ultimele stadii ale unor boli incurabile, dar care au cumva senzaţia că, dacă văd o nouă punere în scenă cu *Oliver* sau distribuţia originală, londoneză din *Hair,* viaţa – decolorată de iminenţa morţii – li se va părea mai luminoasă. Curtain Caii se numeşte firma ei.)

Am avut norocul să apar în peisaj când Sally mi-a citit prezentarea şi evocarea falsului Wally în *Pine Boughs,* a văzut că eram agent imobiliar în centrul statului New Jersey şi m-a căutat, în ideea că o pot ajuta să găsească un spaţiu mai mare pentru afacerea ei.

I-am făcut o vizită într-o dimineaţă de sâmbătă acum aproape un an şi m-am uitat la ea – o frumuseţe zveltă, cu părul blond argintiu şi ochi albaştri, exagerat de înaltă, cu picioare lungi şi lucioase de manechin (unul cu câţiva centimetri mai scurt decât celălalt în urma unui bizar accident la tenis, dar fără să deranjeze) şi cu obiceiul de a te privi uneori pieziş ca şi cum mare parte din ce spui ar fi

al dracului de stupid. Am invitat-o la prânz la Johnny Matassa în Point Pleasant, un prânz care s-a întins cu mult după căderea serii şi care a ajuns la subiecte care nu mai aveau nicio legătură cu spaţiul pentru birou – Vietnamul, şansele democraţilor la apropiatele alegeri, starea jalnică a teatrului american şi a asistenţei pentru bătrâni şi cât de norocoşi eram că n-aveam copii dependenţi de droguri, viitori procesomani sau sociopaţi inadaptaţi (în ceea ce mă priveşte, s-ar putea ca norocul să mă fi părăsit în acest punct). După care a urmat vechea poveste: inevitabilul, cu multe precauţii pentru sănătate.

Cotesc la Lower Squankum, apoi ajung pe nesimţite pe NJ 34, care devine NJ 33, autostrada de lângă plajă, apoi intru în colcăiala aburindă a traficului matinal de sărbători, traficul celor cărora le place atât de mult să sufere şi să meargă bară la bară, încât sunt dispuşi să se trezească înainte de ivirea zorilor şi să facă un drum de zece ore din Oh io. Mulţi dintre aceşti cetăţeni din Statul Castanilor[10] sunt, din câte văd, susţinători ai lui Buşii, ceea ce face ai spiritul sărbătorilor să pară subminat la modul josnic.

Pe bucata de plajă dintre Bay Head şi West Mantoloking, de-a lungul drumului fâlfâie fanioane patriotice şi steaguri americane, iar la capetele străzilor scurte, dincolo de dig, văd pânze înclinându-se şi săltând aproape de ţărm pe o mare ceţoasă, de un albastru oţelit. Dar practic nu există o senzaţie de fervoare patriotică sclipitoare, ci doar vacarmul cotidian de vară al zgomotoaselor Harley-uri, motorete şi jeepuri fără capotă din care atârnă plăci de surf, înghesuite prea aproape de Lincoln-uri şi Prowleruri cu autocolante pe care scrie: ÎNTRECE-MĂ DACĂ POŢI! Aici, trotuarele încinse sunt înţesate de adolescente nervoase şi slăbănoage în bikini care stau la coadă la caramele şi îngheţată, în timp ce platformele de lemn ale salvamarilor de pe plajă sunt ocupate de ţipi sexoşi şi ţipe sexoase, vânjoşi toţi, care

10 Ohio este supranumit „The Buckeye State", statul castanilor, datorită numărului mare de castani porceşti.

stau cu braţele încrucişate şi se holbează la mare cu mintea aiurea. Parcările sunt pline toate; motelurile, apartamentele şi campingurile de pe coastă sunt rezervate de luni întregi, iar ocupanţii lor plătitori stau tolăniţi pe scaune de grădină aduse de-acasă sau citesc lungiţi pe terase mici, încadrate de tufe de ilice. Alţii stau pur şi simplu pe terenuri de *shuffleboard* vechi, din anii ’30, cu beţele în mână, întrebându-se: Nu cumva ăsta – vara – era pe vremuri anotimpul fericirii lăuntrice?

Dar în dreapta, dincolo de oraş, priveliştea se deschide către întinderea vastă de vegetaţie tulbure şi mocirloasă din estuar, rece şi presărată cu sălcii de reflux, trandafiri sălbatici şi bărci putrede împotmolite în mâl; şi mai departe, de cealaltă parte a drumului, veghind peste toate astea, un uriaş turn de apă, roz ca o primulă, dincolo de care continuă locuinţele standard. E Silver Bay, cu cerul spuzit de pescăruşi negri lunecând pe mare după furtuna de dimineaţă. Depăşesc un motociclist solitar îmbrăcat în piele, care stă pe refugiu lângă motocicleta lui stricată şi se uită, absorbind imaginea panoramică a estuarului şi încercând, probabil, să-şi închipuie cum va ajunge dintr-un punct în celălalt, unde poate găsi ajutor.

Apoi intru în South Mantoloking şi sunt aproape de „casă”.

Mă opresc pe drumul de lângă plajă la un magazin unde se vinde ALCOOL, cumpăr două sticle de Round Hill Fume Blanc din ’83, mănânc un baton de ciocolată (n-am mai pus nimic în gură de la ora şase), apoi ies pe trotuarul sărat şi bătut de vânturi ca să-mi verific mesajele, pentru că nu-mi convine să nu ştiu dacă Markhamii s-au dat sau nu la fund.

Primul mesaj din cinci este într-adevăr de la Joc Markham, lăsat la prânz cu toată furia neputinţei lui. „Mda. Bascombe? Joc Markham la telefon. Dă-mi un telefon. Numărul 609 259 – 6834. Asta-i tot”. Clic. O rafală de cuvinte. Poate că n-ar strica să-l las un pic să aştepte.

Al doilea mesaj. Un telefon nesolicitat. „Aşa. Domnul Bascombe? Mă numesc Fred Koeppel. Poate că domnul

Blankenship v-a zis de mine. (Care domn?) Mă gândesc să-mi scot la vânzare casa din Griggstown. Sunt sigur că o să se vândă destul de repede. Am auzit că cererea e mare. În orice caz, aş vrea să stăm de vorbă. Poate v-o dau dumneavoastră s-o scoateţi la vânzare dacă ne înţelegem la un comision corect. O să se vândă singură, eu aşa cred. Pentru dumneavoastră o să fie doar hârţogărie. Mă găsiţi la numărul…" Comisionul, corect sau incorect, e de şase la sută. Clic.

Al treilea mesaj. „Joe Markham". (Practic aceleaşi veşti.) „Mda. Bascombe. Dă-mi un telefon. Numărul 609 259 – 6834". Clanc. „A, mda, e vineri, ora unu şi cât o fi".

Al patrulea mesaj. Phyllis Markham. „Bună, Frank. Încearcă să iei legătura cu noi". Veselă ca o zână. „Avem nişte întrebări. Bine? Scuze de deranj". Clic.

Al cincilea mesaj. O voce pe care n-o recunosc, deşi îmi închipui o clipă că e a lui Larry McLeod. „Ascultă, boule! Să-te-fut-în-cur-pămă-ta-nţelegi? Pen' că – mai clar acum, de parcă ar fi vorbit altcineva – mi s-a luat de căcaturile *tele.* Te-ai prins, boule? Pulică?" Clic. În imobiliare te obişnuieşti cu chestiile astea. Filosofia poliţiei e că, dacă sună, sunt inofensivi. Totuşi, Larry n-ar fi lăsat un asemenea mesaj, oricât de tare l-ar fi ofuscat pretenţia mea că merit bani pentru că-l las să stea la mine-n casă. Pe undeva, cred, e prea demn.

Sunt uşurat că n-am primit niciun apel de la Ann, Paul sau chiar mai rău. Când Paul a fost săltat de poliţia din Essex şi vârât în arestul pentru minori şi Ann a trebuit să-l recupereze, Charley O'Dell a fost cel care a sunat ca să-mi spună: „Ascultă, Frank, deja am descurcat-o. Stai liniştit. Mai vorbim noi". Au descurcat-o. Să stau liniştit. *NOI?* Nu mai voiam să aud niciodată asemenea amabilităţi, dar mă temeam că voi fi silit s-o mai fac. Însă Charley (la cererea lui Ann, în mod evident) a tăcut de-atunci chitic în legătură cu problemele lui Paul, lăsându-i pe părinţii lui adevăraţi să se zbuciume şi să încerce să le rezolve.

Sigur că şi Charley are propriile lui probleme: o fată masivă, cu părul blond-spălăcit, supraponderală, colerică

şi plină de coşuri pe faţă pe nume Ivy (căruia Paul îi spune IV[11]), studentă la un curs experimental de creaţie literară la NYC, care trăieşte actualmente cu profesorul ei de şaizeci şi şase de ani (mai bătrân chiar şi decât Charley) în timp ce scrie un roman în care analizează la microscop despărţirea părinţilor ei de când avea ea treisprezece ani, o carte care (în opinia lui Paul, care a citit câteva fragmente) începe cu mândrie astfel: „Orgasmul, credea Lulu, e ca Dumnezeu – ceva despre care auzise de bine, dar în care nu credea cu adevărat. Deşi tatăl ei avea cu totul altă părere". Într-o altă viaţă poate că l-aş compătimi pe Charley, dar în asta, nu.

Când urc vechile trepte de beton de pe dig şi ajung pe promenada de la nivelul plajei, găsesc casa cu construcţie complicată vopsită în verde-închis a lui Sally de la capătul îngustei străzi Asbury închisă, şi pe ea, în mod surprinzător, plecată, deşi toate ferestrele laterale de la etaj şi de la parter sunt deschise larg, ca să intre aerul. E încă devreme.

O vreme am avut şi eu chei, dar acum rămân pur şi simplu pentru câteva clipe pe veranda umbroasă (cu punga de plastic cu vinul în mână) şi mă uit la bucata de plajă liniştită şi prea puţin folosită, la Atlanticul perfect şi tăcut şi la cerul albastru-cenuşiu pe fundalul căruia tot mai multe bărci cu pânze şi plăci de windsuri se iau la întrecere în aburul verii. Mai departe, un cargobot întunecat se târăşte spre nord la orizont. Nu departe de aici, în zilele de demult, de după divorţ, am pornit adesea în croaziere nocturne alături de Clubul Bărbaţilor Divorţaţi, bând cu toţii grappa şi pescuind bibani lângă Manasquan, un grup solemn, optimist şi nefericit, acum aproape dezmembrat, majoritatea membrilor fiind recăsătoriţi, doi morţi şi vreo doi rămaşi în oraş. În 1983 veniserăm aici în grup, profitând de ocazia unei ieşiri nocturne la pescuit ca să ne reprimăm şi mai tare nemulţumirile şi regretele – un antrenament important pentru Perioada Existenţei şi un exerciţiu util dacă te

11 Perfuzie.

hotărăşti să nu te plângi niciodată de viaţă.

Pe plajă, dincolo de aleea de beton acoperită cu nisip, zac într-o rână mămici greoaie, căzute într-un somn adânc, cu braţele peste copilaşi adormiţi. Secretare care şi-au luat jumătate de zi liberă în deschiderea weekendului prelungit stau întinse pe burtă, umăr la umăr, flecărind, bătând din gene şi fumând în costumele lor de baie din două piese. Băieţi mărunţei, slabi ca nişte scânduri, stau cu pieptul gol în dreptul valurilor mici, cu mâna streaşină la ochi în timp ce pe lângă ei trec în fugă câini şi alergători bronzaţi, iar bătrâni îmbrăcaţi în haine pastelate se plimbă prin spatele lor în lumina risipită. În acrul aproape nemişcat şi în geamătul valurilor un Freamăt uman, un foşnet slab de muzică la radio şi de mare, acoperit de cuvinte şoptite. Ceva din toate astea mă mişcă aproape până la lacrimi (dar nu chiar); o senzaţie că am fost aici sau pe undeva pe-aproape, că am fost aici demult, pradă unor chinuri cumplite, şi că azi m-am întors, respirând acelaşi aer ca atunci. Doar că nimic nu-mi confirmă asta, nimic nu vine să mă convingă. Marea se închide în ea, şi uscatul la fel.

Nu ştiu sigur ce mă sufocă: ori familiaritatea locului, ori faptul că nu se comportă familiar, dintr-un fel de împotrivire încăpăţânată. Un alt motiv util, un exerciţiu al Perioadei Existenţei şi o lecţie evidentă a profesiei de agent imobiliar este să renunţi la a mai sanctifica locuri – case, plaje, oraşe natale, un colţ de stradă unde ai sărutat odată o fată, o piaţă unde ai mărşăluit disciplinat, un tribunal unde ţi s-a acordat divorţul într-o zi noroasă de iulie, dar unde acum nu a mai rămas nici urmă de tine, niciun semn în adierea aerului că ai fost şi tu pe-acolo, că ai fost vreodată „tu” în toată puterea cuvântului sau că *ai fost* măcar. Poate simţim că *ar trebui,* că *ar fi normal* ca locurile astea să acorde ceva – confirmare, din nou – din cauza evenimentelor care le-au marcat odinioară; ar trebui să aprindă un foc a cărui căldură să ne însufleţească atunci când suntem la un pas de a ne împotmoli şi de a ne scufunda. Dar nu fac asta. Locurile nu pun niciodată umărul să te ridice-n slăvi atunci când ai avea nevoie. De

fapt, te dezamăgesc aproape întotdeauna, aşa cum au descoperit Markhamii în Vermont şi acum şi în New Jersey. Cel mai bine e să-ţi înghiţi lacrimile, să te obişnuieşti cu sentimentalismele minore şi să treci la ce urmează, nu la ce a fost. Locurile nu înseamnă nimic.

O iau pe holul larg şi răcoros din mijloc spre bucătăria umbrită, cu tavan înalt, de tablă, care miroase a usturoi, fructe şi freon de frigider, unde descarc vinul în marele răcitor. Pe uşă e lipit un bileţel cu antetul „Curtain Call”: „FB. Fă o baie în ocean. Ne vedem la şase. Distracţie plăcută. S”. Nicio vorbă despre unde s-a dus sau de ce a fost nevoie să folosească atât F-ul, cât şi B-ul. Poate că un alt „F” se ascunde în culise.

Casa lui Sally, în care tocmai urc la etaj să trag un pui de somn, îmi aminteşte întotdeauna de fosta mea hardughie destinată familiilor de pe Hoving Road – prea multe camere mari şi lambrisate la parter, cu lambriuri masive din lemn de stejar, uşi glisante şi frize groase, prea multă tencuială încărcată şi o totală risipă de dulapuri şi debarale. Plus o scară dosnică întunecoasă şi mucegăită, podele lucioase care scârţâie, frize sculptate ciobite, porţelanuri, blazoane, ţevăraie defunctă de gaze dintr-o eră de mult apusă, sticlă decorativă, stâlpi de scară sculptaţi ţi câte un buton de la o sonerie pe care doar servitorii (ca nişte câini) o pot auzi – o casă unde să creşti o familie după moda veche sau să te retragi dacă ai cu ce s-o întreţii.

Pe mine însă casa lui Sally mă sperie, pentru că poate să creeze o himeră groaznic de nerealistă, sinistră chiar, a viitorului – un motiv în plus pentru care nu mi-am mai suportat propria casă şi abia am putut să dorm în ea când m-am întors din Franţa, în ciuda optimismului iniţial. Brusc nu i-am mai suportat atmosfera prietenoasă dezordonată şi învechită, promisiunea ei grea şi falsă că, dacă lucrurile pot rămâne la fel în aparenţă, atunci şi viaţa o să-şi poarte singură de grijă. (Ştiam eu ce ştiam.) De-aia m-am grăbit să pun mâna pe casa lui Ann, renovată complet – tavan încasetat nou, lucarne noi şi etanşe fabricate în Minnesota,

podele poliuretanice, termopane, izolaţie de aluminiu rezonabilă –, nimic care să aibă pretenţia la veşnicie, ci doar garantat să-şi facă treaba ca să poţi locui acolo o perioadă. Sally însă, care a rupt-o deja cu trecutul ca o victimă a amneziei, nu vede lucrurile în acelaşi fel. E mai calmă şi mai inteligentă decât mine, mai puţin înclinată spre extreme. Pentru ea, casa ei e doar o casă veche şi plăcută în care doarme, un decor suficient de convingător pentru o viaţă desfăşurată în prim-plan, o calitate pe care ea şi-a perfecţionat-o şi pe care o consider admirabilă, pentru că se potriveşte atât de bine cu ce mi-aş fi dorit pentru mine.

Urc scările masive de stejar, îndreptându-mă direct spre dormitorul aerisit, cu perdele maro din partea din faţă a casei. Sally şi cu mine am stabilit ca eu – fie că ea e acasă sau la New York cu un transport de suferinzi de boala lui Lou Gehrig care să vadă *Camival*să am propriul meu spaţiu când trec pe aici. (Până acum n-a existat nicio îndoială apropo de unde mă culc după apusul soarelui – în dormitorul ei din spate.) Dar această semimansardă mică, umbrită de streşini, cu vedere către plajă şi capătul străzii Asbury mi-a revenit mie, căci altfel ar fi fost neocupată: tapet maroniu vărgat, un ventilator de tavan antic, câteva gravuri de bun-gust, dar bărbăteşti, cu scene de vânătoare de potârnichi, o masă de toaletă din stejar, un pat dublu cu tăblie arcuită de alamă, un dulăpior transformat în comodă pentru televizor, un uscător de rufe din mahon, totul deservit de propria baie mică şi modestă, îmbrăcată în lemn de stejar şi zugrăvită în verde-pădure – un spaţiu perfect pentru cineva (un bărbat) pe care nu-l cunoşti prea bine, dar care ţi-e oarecum simpatic.

Trag perdelele, mă dezbrac şi mă strecor în aşternutul răcoros cu model floral albastru, cu picioarele încă reci şi umede după ce am umblat prin ploaie. Abia când mă întind să sting veioza observ pe masă o carte care nu era aici săptămâna trecută, *Democracy în America*, într-o ediţie roşie ieftină şi uzată, o carte pe care aş impune-o ca lectură obligatorie oricui în afară de cei ţinuţi în viaţă

de vreun aparat; şi lângă ea, la vedere, e un set de butoni gravaţi cu ancora, bila şi lanţul puşcaşilor marini, fostul serviciu în care am fost şi eu activ (deşi n-am rezistat mult). Apuc unul din butoni, sprijinindu-mă în cotul gol, încercând să-mi aduc aminte prin negura vremurilor dacă sunt fabricaţi de puşcaşii marini sau vreun flecuşteţ „meşterit" de cine ştie ce marinar bătrân în memoria unui strălucit act de bravură săvârşit departe de casă.

Doar că nu vreau să-mi pun întrebări legate de originea bufonilor şi nici de persoana căreia-i aparţin manşetele apretate pe care le împodobesc; dacă au fost lăsaţi acolo special ca să-i studiez eu sau dacă au legătură cu telefonul pe care mi l-a dat azi-noapte Sally ca să se plângă de problemele vieţii. Dacă aş fi însurat cu Sally Caldwell, mi-aş pune întrebări. Dar nu sunt. Dacă ceea ce vinerea şi sâmbăta e „camera mea" devine camera colonelului Rexârueblood zis Duru'marţea şi miercurea, nu pot decât să sper că drumurile nu ni se vor intersecta niciodată. E o chestiune care trebuie clasată la capitolul *laissez-faire* din înţelegerea noastră. Dacă are asupra ta efectul scontat, divorţul ar trebui să te scape de stresurile astea cu lipsa de scop în viaţă sau cel puţin aşa cred acum, că somnul mult aşteptat e aproape.

Frunzăresc rapid un vechi volum doi al lui de Toqueville, cu copertă moale, mă uit după urmele vreunui proprietar pe pagina sa de titlu îngălbenită, caut orice subliniere sau notiţă de pe margine (nimic), apoi îmi aduc aminte de experimentul meu din facultate: culcat pe spate, ţinând cartea la o distanţă potrivită, o deschid la întâmplare şi încep să citesc, ca să văd câte secunde trec până când mi se închid ochii, îmi cade cartea şi mă prăvălesc din înaltul pernei în lumea viselor.

Încep: „Tendinţa instituţiilor şi a procedurilor democratice de a mări chiriile şi de a reduce termenele contractelor de închiriere". Prea plictisitoare chiar şi s-o citeşti înainte s-adormi. De-afară se-aude chicotitul fetelor pe plajă, aud valurile domoale în timp ce o briză delicată, ce-mbie la somn, se înalţă şi face să fluture perdeaua de la

fereastră.

Răsfoiesc mai departe şi reiau: „Cauza pentru care aproape toţi americanii urmează cariere în industrie”. Niciuna.

Iarăşi: „De ce în Statele Unite există atâţia bărbaţi ambiţioşi şi atât de puţine ambiţii nobile”. Poate că o să reuşesc să mă ţin de chestia asta măcar opt secunde. „Primul lucru care-i sare în ochi călătorului prin Statele Unite este numărul uriaş al celor care caută să se ridice deasupra condiţiei iniţiale; iar al doilea lucru este puţinătatea ambiţiilor înalte în mijlocul unui tumult de ambiţie generală în societate. Nu există american căruia să-i lipsească dorinţa fierbinte de a se ridica, dar aproape niciunul nu pare să nutrească speranţe de mare amploare sau să urmărească ţeluri alese…”

Pun cartea înapoi pe noptieră lângă butonii de puşcaş marin şi zac acum mai mult treaz decât adormit, ascultând vocile de copii şi, mai departe, lângă coasta nisipoasă a continentului, o voce de femeie care spune: „Nu sunt greu de înţeles. De ce naiba mi-e atât de greu să mă-nţeleg cu tine?” Urmată de vocea mai potolită a unui bărbat, pe un ton stânjenit. „*Nu* sunt”, spune el. „Nu sunt. Chiar nu sunt deloc”. Continuă să vorbească, dar vocile lor se sting în aerul uşor al plajei din Jersey.

După care brusc, uitându-mă în sus la ventilatorul din alamă care se roteşte apatic, tresar dintr-un motiv sau altul – *bang-trosc!* –, de parcă o piatră, o umbră sinistră sau un proiectil ascuţit ar fi trecut fulgerător la doi paşi de mine, nereuşind să mă mutileze, răsucindu-mi capul spre dreapta şi făcându-mi inima să bubuie bum-bum-bum, exact ca în seara aia de vară când Ann a anunţat că se mărită cu Frank Lloyd O’Dell, că se mută la Deep River şi că-mi fură copiii.

Dar de ce acum?

Desigur, există tresăriri şi tresăriri. Există „tresărirea dragostei”, fiorul – adesea însoţit de geamătul animalic – provocat de evocarea unei partide amoroase fierbinţi, urmat adesea de o senzaţie de pierdere atât de materială,

că poţi tapisa canapeaua cu ea. Există „tresărirea de durere”, cea pe care o trăieşti în pat la cinci dimineaţa, când sună telefonul şi un necunoscut îţi spune că mama sau fiul tău cel mare „din păcate” a decedat; asta e de obicei însoţită de o tristeţe care-ţi seacă pieptul şi care seamănă cumva cu uşurarea, dar nu e. Există „tresărirea de furie”, când setterul irlandez al vecinului, Prince Sterling, latră la năluci de veveriţe de luni întregi, noapte de noapte, ţinându-te treaz şi într-o stare de agitaţie vecină cu demenţa, deşi într-o seară îi ceri brusc vecinului socoteală la capătul aleii doar ca să ţi se spună că reacţia la toată povestea cu lătratul câinelui e de-a dreptul exagerată, că eşti mult prea stresat şi că ar trebui să mai iei şi tu o pauză. Tresărirea e adesea urmată de un pumn în gură şi poate fi numită şi „Billy Budd”.

Totuşi, ceea ce tocmai mi s-a întâmplat nu are legătură cu toate astea şi m-a lăsat cu ameţeli şi furnicături, de parcă mi s-ar fi administrat un şoc electric prin nişte electrozi fixaţi pe gât. Pete negre îmi împânzesc câmpul vizual şi mă simt de parcă urechile mi-ar fi fost strivite de nişte pahare de sticlă.

Dar apoi, la fel de brusc, aud iar vocile de pe plajă, pocnetul unei cărţi închise, un râs eteric, nişte sandale pline de nisip lovite una de alta, o palmă pe un spate înroşit şi iritat şi „auuu”-l dogoritor, în timp ce fluxul mustră drăgăstos pietrişul care dă mereu înapoi.

Ceea ce simt acum crescând în mine (o consecinţă a „tresăririi mele de zile mari”) e o curiozitate ciudată apropo de ce dracului caut cu aici; şi perechea ei sumbră, senzaţia că ar trebui de fapt să fiu în altă parte. Dar unde? Unde sunt dorit, şi nu doar aşteptat? Unde mă potrivesc mai bine? Unde sunt în extaz pur, şi nu doar bucuros? Măcar într-un loc unde respectarea termenilor, condiţiilor şi limitelor impuse vieţii nu primează. Unde regulile nu reprezintă întregul joc.

A existat o vreme când un astfel de moment – eram întins într-o casă răcoroasă şi îmbietoare care nu era a mea, pe punctul de-a aluneca în somn, dar în acelaşi timp

aşteptând înfiorat sosirea unei vizitatoare dulci, minunate şi înţelegătoare, dornică să-mi satisfacă nevoile pentru că erau şi nevoile ei –, a existat o vreme când starea asta era cea mai dată dracului de pe pământul ăsta, era de fapt senzaţia pentru care fusese inventat cuvântul „viaţă”, dar cu atât mai ameţitoare şi mai minunată cu cât o conştientizam chiar în timp ce se întâmpla şi ştiam sigur că nimeni nu mai făcea asta şi nici n-ar fi putut, aşa că tot, tot, tot era doar pentru mine, aşa cum nu se întâmpla cu nimic altceva.

Aici, acum, toată recuzita e la locul ei, lumina şi ventilaţia merg; Sally e sigur pe drum chiar în momentul ăsta, dornică (sau măcar dispusă) să urce în fugă, să sară în pat, să găsească încă o dată cheia inimii mele şi s-o răsucească zdravăn, alungând astfel întreaga armată de griji din noaptea trecută.

Doar că heirupismul (al meu) a dispărut şi nu zac aici stârnit şi înfiorat, ci ascultând voci ocazionale de pe plajă – iar ceea ce simţeam odată, ceea ce aş vrea să simt, s-a dus. Au mai rămas doar o urmă fantomatică a prezenţei sale şi o curiozitate avidă legată de unde s-o fi dus şi dacă se va mai întoarce vreodată. Nimic, cu alte cuvinte. Cine naiba n-ar tresări?

S-ar putea să fie doar o altă variantă a „dispariţiei în propria viaţă”, chestie care, din câte se spune, li se întâmplă ştabilor carierişti din firmele de telefonie, părinţilor exagerat de conştiincioşi şi proprietarilor de fabrici de cherestea, fără ca ei să-şi dea seama vreodată. Pur şi simplu ajungi într-un punct în care totul arată la fel, dar nimic nu contează prea mult. Nu sunt indicii că ai fi mort, dar aşa te porţi.

Dar, ca să alung senzaţia asta difuză, de peşteră bătută de vânturi, încerc acum din răsputeri să mi-o închipui pe prima fată cu care „am fost” la viaţa mea, dornic ca un licean să-mi proiectez imagini mentale obscene. şi să mă stârnesc singur să iau situaţia în mână, după care somnul e garantat. Doar că filmul meu e un vid; se pare că nu reuşesc să-mi amintesc primul meu raport

sexual, deşi specialiştii jură că e singurul act pe care-l ţinem minte *pentru totdeauna*, cu mult după ce uităm să mergem pe bicicletă. E acolo, în mintea noastră, când stăm priponiţi pe o verandă, în scutece, la azilul pentru bătrâni, pierduţi într-un şir de alţi seniori aţipiţi, în speranţa că o să căpătăm ceva culoare în obraji înainte de masa de prânz.

Bănuiesc totuşi că a fost o brunetă micuţă şi palidă pe nume Brenda Patterson, pe care împreună cu un coleg de la şcoala militară am convins-o să vină cu noi la „golf1 pe terenurile grozave acoperite cu pir gros de la baza aeriană Keesler din Mississippi, apoi, pe jumătate milogindu-ne, pe jumătate tachinând-o şi cu siguranţă intimidând-o, am convins-o să-şi dea jos pantalonii într-o toaletă împuţitită din placaj de lângă green-ul numărul nouă, urmând ca noi – eu şi amicul meu Carlisle „Undiţă” – să-i întoarcem favorul cu feţe mohorâte (aveam paisprezece ani; restul e tulbure).

Altfel au mai trecut ani buni până când, ghemuit la poalele unor cedri din parcul dendrologic de sub podul New York Central, m-am străduit în plină lumină apoasă de zi să conving o fată pe nume Mindy Levinson s-o facem doar pe jumătate dezbrăcaţi de pantaloni, cu carnea noastră tânără şi delicată pe pământul plin de spini şi rămurele. Ţin minte că a zis da, deşi, aşa lipsit de poezie cum mi se pare acum totul, nici măcar nu sunt sigur că am mers până la capăt.

Mintea mea e acum brusc asaltată de propoziţii, cuvinte, şiruri de lucruri nerelevante care aleargă într-o neorânduială semisintactică. Uneori pot să adorm aşa, într-o încercare tulbure de a restitui sensul nonsensului (nevoia de a găsi sens e întotdeauna pentru mine apăsătoare, uneori dătătoare de insomnii). Aud în creier: *încearcă să-l întrecipe motociclistul aprig al vieţii din Statul Castanilor… În rochia de cocteil există o ordine naturală a lucrurilor… Vorbesc fluentfocosul histerectomiei (nu-i aşa?) … Dă-i cu cartieru, înapooi, nah, ha-ai, pe termen lung nu se anunţă nimic bun pentru voi… Dracul e în*

detalii, sau să fie Dumnezeu?

Se pare că nu şi de data asta. (De unde or veni fragmentele astea, asta-i o întrebare spinoasă pentru doctorul Stopler, nu pentru mine.)

Uneori, deşi nu chiar *atât* de des, mi-aş dori să fiu încă scriitor, pentru că omului îi trec atâtea prin cap şi-apoi zboară direct pe fereastră, pe când un scriitor – fie el şi unul de rahat – pierde mult mai puţin. Dacă divorţezi, de pildă, şi apoi te gândeşti la un moment din urmă cu doisprezece ani, să zicem, când era cât pe ce să vă despărţiţi pentru prima oară, dar n-aţi (acut-o pentru că aţi hotărât că vă iubeaţi prea mult sau că eraţi prea deştepţi sau pentru că aveaţi amândoi tupeu sau o brumă de caracter, după care, când totul s-a terminat, aţi hotărât că de fapt ar fi *trebuit* să divorţaţi mult mai devreme, pentru că acum vi se pare că aţi ratat ceva minunat şi de neînlocuit şi ca urmare suferiţi de un dor şuierător de care se pare că nu vă puteţi scutura – *dacă ai fi scriitor*, chiar şi un scriitor necopt de povestiri, ai avea unde să pui acumularea asta de întâmplări ca să nu mai fi nevoit să te gândeşti la ea tot timpul. Pur şi simplu ai scrie totul, ai pune între ghilimele cele mai groaznice şi mai jalnice replici, le-ai pune în gura cuiva care nu există (sau, chiar şi mai bine, în gura unui duşman transparent deghizat), le-ai transforma în patos şi ţi-ai descărca sufletul pentru plăcerea altora.

Deşi bineînţeles că de fapt nu *pierzi* niciodată nimic – aşa cum descoperă acum Paul cu greutate şi suferinţă –, indiferent cât ai fi de neglijent sau de priceput la uitare sau chiar dacă eşti un scriitor la fel de bun ca Saul Bellow. Deşi trebuie să te deprinzi să nu cari totul cu tine, înăuntru, până când putrezeşti sau explodezi. (Perioada Existenţei, dacă-mi permiteţi, e concepută special pentru acest tip de adaptare.)

De pildă, eu nu mă frământ niciodată întrebându-mă dacă părinţii mei au fost mulţumiţi că m-au avut doar pe mine sau dacă nu cumva ar fi vrut un al doilea copil (o nelinişte bazată pe amintire care ar scoate din minţi o

persoană vulnerabilă). Şi asta pur şi simplu pentru că la un moment dat am scris o poveste despre o familie mică şi îmbietoare din Mississippi Gulf Coast care are un copil, dar într-un fel şi-ar mai dori unul bla-bla-bla – care se termină cu mama plecând într-o plimbare solitară cu barca într-o zi fierbinte şi vântoasă (cam ca asta de azi) până pe insula Horn, unde merge desculţă pe nisip, culege de pe jos câteva cutii de bere goale şi se uită în urmă la uscat până când realizează, după ce aude ce le spune o călugăriţă unor copii infirmi din apropiere, că a-ţi dori lucruri imposibile seamănă – aţi ghicit – cu a fi pe o insulă pustie şi a culege cutii vechi de bere când de fapt ar trebui să meargă înapoi la barcă (care tocmai şuiera) şi să se întoarcă la fiul şi la soţul ei, care ieşiseră în ziua aceea la pescuit de bibani, dar aveau să se întoarcă în curând cu poftă de mâncare, şi care chiar în dimineaţa aceea îi spuseseră amândoi cât de mult o iubesc, ceea ce nu avusese însă decât darul de a o face să se simtă tristă şi singură ca un pustnic şi dornică de o plimbare cu barca…

Povestirea face parte, bineînţeles, din volumul de povestiri pe care l-am scris, cu titlul *Aşteptând pe ţărm.* Dar de optsprezece ani, de când mii mai scriu povestiri, a trebuit să găsesc alte căi de a înfrunta gândurile neplăcute şi îngrijorătoare. (Una este să le ignor.)

În 1969, când abia mă căsătorisem cu Arm, stăteam la New York şi mâzgăleam întruna ca un posedat, pierzând vremea în biroul ageniului meu de pe 35 tli Street şi arătându-i în fiecare seară lui Ann preţioasele mele pagini, ea stătea la fereastră bosumflată pentru că i se părea că nu găsea niciodată în opera mea prea multe indicii directe ale prezenţei ei – nicio scurtă apariţie, nicio jucătoare de golf înaltă şi sportivă, cu umerii căzuţi, de esenţă olandeză tare şi dârză, care să spună lucruri demolator de spirituale sau incisive, menite să pună cu botul pe labe femei şi bărbaţi mai puţin răsăriţi care, fireşte, ar fi fost cu toţii curve sau plicticoşi. Răspunsul meu era – şi să mă trăsnească Dumnezeu dacă mint după aproape douăzeci de ani – că, dacă aş reuşi s-o rezum în cuvinte, ar însemna că

o fac să pară mai puţin complexă decât este şi deci că trăiam deja la o anumită distanţă de ea, sfârşind prin a o da la o parte ca pe o amintire sau ca pe o grijă (ceea ce tot s-a întâmplat, dar nu din motivul ăsta şi nu de tot).

Într-adevăr, am încercat să-i spun adesea că rolul ei nu era de a fi un personaj, ci de a face astfel încât tentativele mele scriitoriceşti să pară *presante* prin faptul că era atât de minunat că o iubeam; toate povestirile fiind, până la urmă, doar cuvinte care dau forme variate unor mistere mari, fascinante şi totuşi mute cum ar fi dragostea sau pasiunea. În sensul ăsta, i-am explicat, ea era muza mea; pentru că muzele nu erau spiriduşii aceia drăgălaşi şi jucăuşi care-ţi stau pe umăr, sugerându-ţi cuvinte mai inspirate şi chicotind când mai nimereşti câte unul, ci forţe puternice, cu drept de viaţă şi de moarte care ameninţă să te smulgă din barcă dacă n-ai destule lădiţe şi cutii – cuvinte, dacă vorbim de scriitori – şi să te arunce în abis. (Deocamdată n-am găsit cu ce să înlocuiesc forţa asta, ceea ce ar putea explica starea mea din ultima vreme şi mai ales de acum şi de aici.)

Desigur, în felul ei exagerat de prozaic de olandeză din Michigan, Ann n-a agreat acea parte care părea să fie secretul meu şi a presupus întotdeauna că-i turnam gogoşi. Dacă am avea chiar în momentul ăsta o discuţie sinceră, până la urmă ar ajunge să mă întrebe de ce n-am scris niciodată despre ea. Răspunsul meu ar fi că n-am vrut niciodată s-o uzez, s-o ferec în cuvinte, s-o dau la o parte, s-o expediez într-un loc unde ar deveni cunoscută, dar inevitabil mai puţin decât a fost de fapt. (Tot nu m-ar crede.)

Încerc să derulez toate astea de la un capăt la altul în timp ce privesc cum ventilatorul din tavan împrăştie lumina în atmosfera obscură din camera mea. *Arin vrea să… Insula Horn… Dumnezeu să-mi trăsnească spiriduţii din Rotind Hill… întrece-mă dacă poţi…*

Undeva departe, foarte departe, mi se pare că and paşi, apoi zgomotul înfundat al unui dop de la o sticlă de vin răsucit, apoi scos, o lingură aşezată uşor pe o plită

metalică, un radio din care răzbate în surdină tema muzicală a buletinului de ştiri pe care-l ascult de obicei, un telefon care sună şi la care răspunde o voce recunoscătoare, care continuă cu un râs tolerant – o sonoritate domestică dulce şi preţioasă pe care o simt atât de rar în ultima vreme, încât aş zace aici şi aş asculta-o până târziu în noapte dac-aş putea, o, dac-aş putea…

Cobor greoi scările, spălat pe dinţi şi pe faţă, dar ameţit şi fără noţiunea timpului. De fapt, am senzaţia că dinţii nu mi se suprapun cum trebuie, de parcă aş fi tot scrâşnit în vreun vis (fără îndoială, mă aşteaptă o noapte jalnică în care voi sta „de pază”).

Se înserează. Am dormit ore în şir cu impresia că n-am dormit deloc şi nu mă mai simt confuz, ci epuizat, de parcă aş fi visat că particip la o cursă, şi-mi simt picioarele grele şi îndurerate până la vintre.

Când ajung la stâlpul scării văd prin uşa deschisă de la intrare câteva siluete întunecate pe plajă şi, mai departe, o platformă petrolieră cunoscută, care nu se vede în ziua tulbure cu luminile ei albe mărunte sfâşiind cerul întunecat din răsărit ca nişte diamante. Mă întreb unde e cargobotul, cel pe care-l văzusem mai devreme – fără îndoială că a ajuns de mult în port.

O singură lumânare plăpândă arde în bucătărie, deşi luminile verzi ale micului panou de siguranţă – identic cu cel din casa lui Ted Houlihan – clipesc dinspre hol, arătând că totul e în regulă. Sally stă de obicei cu luminile stinse până când nu mai e nimeni pe-afară, după care presară prin casă lumânări parfumate şi merge desculţă. E un obicei pe care aproape că am învăţat să-l respect, împreună cu privirile ei piezişe şi viclene, care te anunţă că te-a luat la ochi.

Nu e nimeni în bucătărie, unde lumânarea bej pâlpâie pe masă pentru mine. Zăresc silueta estompată a unui buchet de irişi violeţi şi glicină albă, într-o vază de ceramică, pentru a împodobi masa. Un vas verde de lut cu toarte în formă de fundiţe stă lângă o baghetă de pâine şi sticla mea de Round Hill în mica ei frapieră. Două

furculiţe, două cuţite, două farfurii, două şerveţele.

Îmi torn un pahar şi mă îndrept spre verandă.

— Se pare că nu te-ai înfiinţat chiar într-un suflet, spune Sally în timp ce continui să străbat holul. Spre surprinderea mea, afară e aproape întuneric deplin, iar plaja pare pustie, de parcă ultimele două minute ar fi durat o oră întreagă. Savurez pur şi simplu măreţia sfârşitului de zi, continuă ea, deşi m-am întors acum o oră şi m-am uitat la tine cum dormi. Îmi zâmbeşte din umbra verandei şi întinde în spate mâna pe care o ating, deşi rămân în uşă, absorbit o clipă de valurile spărgându-se în creste albe în noapte. Parte a „înţelegerii" noastre e să nu avem efuziuni false, de parcă efuziunile prefăcute ar fi motivul pentru care toată generaţia noastră a dat la un moment dat de greu. Mă întreb abătut dacă o s-o ia de unde a rămas azi-noapte, cu mine zburdând pe câmpuri de porumb arătând ca Domnul Iisus şi cu senzaţia ei ciudată că lucrurile sunt tensionate – ambele fiind nemulţumiri cifrate legate de mine pe care le înţeleg, dar la care nu ştiu ce să răspund. Eu n-am scos încă niciun cuvânt.

— îmi pare rău că te-am trezit azi-noapte, dar pur şi simplu mă simţeam tare ciudat, spune ea. E aşezată într-un balansoar mare de lemn, îmbrăcată într-un caftan lung şi alb, crăpat pe ambele părţi ca să poată sta cu picioarele ei lungi şi desculţe în sus. Părul ei blond e pieptănat pe spate şi prins cu o bentiţă argintie, are dinţi strălucitori şi pielea ciocolatie de la viaţa pe plajă. Un parfum jilav de ulei de baie dulceag pluteşte în aerul de pe verandă.

— Sper că n-am sforăit, spun.

— Nu, nu. Eşti visul oricărei neveste. Nu sforăi niciodată. Sper că ai remarcat că ţi l-am scos pe de Toqueville, ţinând cont că pleci în excursie şi mai citeşti şi istorie în miez de noapte. Mi-a plăcut întotdeauna.

— Şi mie, mint eu.

Atunci îmi aruncă privirea. Are trăsături fine, nasul ascuţit, bărbia colţuroasă şi pistruiată – un pachet elegant. Poartă cercei fini de argint şi brăţări masive turcoaz.

— Ai spus *însă* ceva despre Ann – apropo de neveste sau

foste neveste. Ăsta-i motivul pentru care mi-a aruncat privirea, nu faptul că am minţit cu de Toqueville.

— Ţin minte doar că am visat că cineva nu-şi plătise asigurarea premium la timp şi apoi dacă e mai bine să fii omorât sau torturat şi abia apoi omorât.

— Eu una ştiu ce aş alege. Ia o gură de vin, ţinând paharul rotund cu ambele mâini şi fixând întunericul care a înghiţit plaja. Strălucirea jilavă a New Yorkukui înviorează cerul mat. Pe strada principală, maşinile se iau la întrecere; pneurile scrâşnesc, o sirenă face *biip.*

De fiecare dată când devine meditativă, presupun că Sally se frământă pentru Wally cel de mult pierdut care hălăduie acum pierdut prin stratul de ozon, undeva printre stelele astea îngheţate, „mort” pentru lume, dar (foarte probabil) nu şi pentru ea. Situaţia ei seamănă cu a mea – divorţat în sensul generic – cu toate urmările dezechi libian te ale divorţului pe care, când tot restul se prăbuşeşte, le rumegi în minte ca pe o bucată de carne stricată pe care pur şi simplu nu-ţi vine s-o înghiţi.

Uneori îmi închipui că într-o seară, chiar în amurg, ea o să stea aici pe veranda ei, cu mintea aiurea ca acum şi deodată o s-apară bătrânul Wal, cu un rânjet larg pe mutră, mai împiedicat decât şi-l amintea, mai moale la centrul terenului, cu ochii mari şi faţa mai lipsită de expresie, dar cu totul şi cu totul el însuşi, după ce brusc, în toiul unei cariere solide de florar în Bellingham sau al unei vieţi de fabricant de textile în Pekin, s-a trezit brusc în mijlocul unui film, să zicem, sau pe un feribot sau la jumătatea podului Sunshine şi a pornit-o imediat înapoi spre Hoffman Estates de unde plecase în dimineaţa aceea de demult. (Aş prefera să nu fiu prezent la regăsirea asta.) În povestea mea se îmbrăţişează, plâng, iau cina în bucătărie, beau prea mult vin, îşi dau seama că le e mai uşor să vorbească decât şi-ar fi închipuit, iar mai târziu ies pe verandă, stau pe întuneric, se ţin de mână (opţional), încep să se simtă în largul lor, se gândesc să urce scările până-n dormitor, unde e aprinsă altă lumânare – realizând în timpul ăsta ce bucurie stranie, dar nu întru totul

suportabilă i-ar cuprinde. Apoi le trece brusc, îi apucă stânjeneala la gândul neîmpărtăşit, apoi devin mai puţin prietenoşi, ba chiar reci şi nerăbdători până când devine limpede că nu există destule vorbe care să umple spaţiul anilor şi ai absenţei şi în plus Wally (alias Bert, Ned sau aşa ceva) trebuie să se întoarcă la Pekin sau în nord-vestul Pacificului la noua/vechea lui soţie şi la copiii lui aproape adulţi. Aşa că puţin după miezul nopţii se ridică şi dispare pe alee şi în uitare, ca toate celelalte stabilite la tribunal, dar care n-au murit de tot (schemă care nu diferă prea mult de ceea ce se întâmplă între mine şi Sally, deşi eu întotdeauna mă întorc).

Mai mult de-atât ar fi, bineînţeles, prea complicat şi jalnic totodată: toată ceata să ajungă la televizor, toţi îmbrăcaţi la costum, stând pe canapele ca pe ace – copiii, soţiile, iubitul, un preot de familie, psihiatrul, cu toţii veniţi să-şi explice sentimentele unor gradene pline de grăsane sufocase nerăbdătoare să se ridice în picioare şi să spună că ele personal „ar fi, proabil, geloase foc, mă-nţelegi?” dacă ar fi în locul oricăreia din soţii şi că de fapt „nimeni n-ar avea cum să ştie sigur dacă Wally spune adevărul despre „Corect, corect, corect. Dar ce contează?

Undeva pe apă, o barcă pe care niciunul din noi n-o poate vedea devine brusc o rampă de lansare pentru un proiectil luminos, incandescent şi scânteietor care se arcuieşte în aerul negru ca smoala şi explodează în jerbe strălucitoare roz ţi verzi, care luminează tor cerul ca în zorii creaţiei, apoi păcăne ţi fâsâie în timp ce izbucnesc nişte detunături mai mici, înainte ca drăcovenia să pălească ţi să se stingă ca un spirit evanescent al nopţii.

Pe plajă, oameni nevăzuţi fac *Ooo* şi *Aaahhh* la unison ţi aplaudă fiecare bubuitură. Prezenţa lor e o surpriză. Aşteptăm următorul pocnet, vâjâit ţi bubuit, dar nu se mai întâmplă nimic.

— Oh, aud pe cineva spunând cu o voce slabă, căcat.

— Dar unul a fost drăguţ, spune cineva.

— Unul nici nu se pune, vine răspunsul.

— Asta a fost primul meu „artificiu” oficial al

sărbătorilor, spune Sally veselă. E întotdeauna o chestie foarte palpitantă. În direcţia în care se uită ea, cerul e afumat ţi albăstriu pe fundalul negru. Stăm amândoi suspendaţi aici de parcă am aştepta o nouă explozie.

— Mama cumpăra din alea mici în Mississippi, deschid eu gura, şi le lăsa să bubuie în mâinile ei. „Piticanii", aşa le spunea. Stau încă sprijinit de cadrul uşii într-o postură binevoitoare, cu paharul atârnându-mi în mână, ca o vedetă de cinema dintr-o fotografie cu celebrităţi. Două înghiţituri pe stomacul aproape gol şi sunt deja uşor ameţit.

Sally mă priveşte nesigur.

— Era foarte nefericită cu viaţa ei, mama ta?

— Din câte ştiu eu, nu.

— Mă rog. S-ar putea spune că încerca să se trezească.

— Poate, zic, stânjenit de ideea de a mă gândi la părinţii mei neprihăniţi într-un mod revizionist, un mod care mi-ar lămuri probabil toată viaţa de până acum dacă i-aş da curs fie şi doar pentru scurtă vreme. Mai bine scriu o povestire despre asta.

— *Eu* când eram mică şi stăteam în Illinois, părinţii *mei* reuşeau întotdeauna să se certe la cuţite de Anul Nou, spune Sally. Întotdeauna se ţipa, se aruncau lucruri şi se porneau maşini târziu în noapte. Beau prea mult, bineînţeles. Dar eu şi surorile mele eram foarte încântate de spectacolul de artificii de la Pine Lake. Şi întotdeauna voiam s-o tulim şi să le vedem din maşină, doar că maşina nu era niciodată acasă, aşa că trebuia să stăm în picioare în curtea din faţă, în zăpadă şi vânt, şi să vedem pe apucate, adică nu mare lucru. Sunt sigură că profitam la maximum de ceea ce spuneam că vedem. Aşa că artificiile mă fac întotdeauna să mă simt ca o fetiţă, ceea ce probabil că e destul de stupid. *Ar trebui* să mă facă să mă simt înşelată, dar nu-i aşa. Apropo, le-ai vândut o casă oamenilor tăi din Vermont?

— I-am pus la perpelit. (Sper.)

— Eşti foarte priceput în meseria ta, nu-i aşa? Vinzi case când nimeni altcineva nu o poate face. Se leagănă înainte

şi apoi îndărăt, folosindu-se doar de umeri, făcând balansoarul cel mare să scârţâie pe scândurile verandei.

— Nu-i o treabă foarte grea. Trebuie doar să te fâţâi cu maşina cu nişte necunoscuţi şi mai târziu să vorbeşti cu ei la telefon.

— Aşa e şi slujba mea, spune Sally fericită, continuând să se legene. Slujba lui Sally e mai admirabilă, dar mai plină de suferinţă. Eu nu m-aş apropia de ea nici la o sută de mile. Dar mă apucă brusc o nevoie intensă s-o sărut, s-o ating pe umăr, pe talie sau undeva, să trag adânc în piept parfumul pielii ei dulci, unse cu ulei, în seara asta caldă. Aşa că o iau tronca-tronca pe scândurile zgomotoase, mă aplec stângaci în jos ca un doctor uriaş căutând să asculte o inimă cu urechea şi-i aplic pe obraz şi pe gât un sărut care m-aş fi bucurat să se transforme în aproape orice.

— Hei, hei, termină, spune ea doar pe jumătate în glumă în timp ce eu inspir miresmele exotice de pe gâtul ei şi-i simt umezeala omoplatului. Pe obraz, chiar sub ureche, are o urmă extrem de vagă de puf blond, o particularitate delicată, la care ar deveni poate chiar sensibilă şi care întotdeauna mi s-a părut excitantă dar pe care n-am ştiut niciodată cum s-o abordez. Cu toate astea, sărutul meu n-are mare efect în afară de o strângere de încheietură nu foarte puternică, bine intenţionată, şi de o înclinare binevoitoare a capului aproximativ în direcţia mea, după care mă ridic cu paharul gol, mă uit pe plajă la nimic, apoi tropăi înapoi la postul meu de ascultător sprijinit de cadrul uşii, pe jumătate conştient de un abuz, fără să ştiu însă care e acesta. Poate că se pregătesc noi restricţii.

N-aş vrea atât să fac dragoste conştiincios, bărbăteşte, toată noaptea, acum sau peste două minute, ci s-o fi făcut *deja*; s-o am trecută pe răboj ca pe o ispravă încheiată şi mulţumitoare şi să ne fi câştigat dreptul la tihna banală, prietenoasă şi cu garda jos de după amor; eu să fiu iubitul arătos care salvează cumva o seară din mâlul nulităţii – de care am suferit înainte să aţipesc şi de care în toate lunile astea m-am apărat printr-un adevărat număr de magie, sosind mereu debordând de idei bune (exact

cum încerc să fac cu Paul sau cu toată lumea), punând la cale excursii la Muzeul Aventurierilor Mării şi Spaţiului *Intrepid,* o plimbare în canoe pe Batisto, o vizită de weekend pe câmpul de bătălie Gettysburg, culminând cu o plimbare cu balonul la care Sally a fost dispusă, dar eu nu. Ca să nu mai pomenesc de excursia în natură de trei zile prin Vermont de toamna trecută, care n-a ieşit, pentru că am petrecut aproape două zile blocaţi într-o cavalcadă de admiratori de frunze în autocare turistice greoaie şi rulote Winnebago, plus că preţurile erau umflate, paturile prea mici şi mâncarea oribilă. (Până la urmă ne-am întors cu o scară mai devreme, simţindu-ne bătrâni şi obosiţi – Sally a dormit aproape toată ziua – şi fără să ne mai ardă nici măcar să bem ceva împreună când am lăsat-o la capătul străzii Asbury.)

— Am făcut fundiţe, spune Sally cu multă siguranţă, după lunga tăcere cauzată de sărutul meu nedorit, care ne-a făcut pe amândoi să realizăm că n-o să mergem sus să ne distrăm. Sunt preferatele tale, nu? *Farfalline?*

— Cu siguranţă e mâncarea pe care-mi place cel mai mult s-o *văd,* zic.

Se întoarce iar zâmbind şi îşi întinde picioarele lungi până când gleznele încep să-i trosnească scurt şi răsunător.

— Se pare că mă desfac pe la cusături, spune ea. De fapt, e o jucătoare acerbă de tenis care urăşte să piardă şi, deşi are un picior mai scurt, poate să scoată sufletul dintr-un bărbat în toată firea.

— Stai aici şi te gândeşti la Wally? spun, fără vreun motiv valabil în afară de faptul că asta mi-a trecut prin cap.

— Wally Caldwell? Spune asta de parcă numele i-ar fi necunoscut.

— Pur şi simplu asta mi-a trecut prin cap. De aici de unde stau.

— Doar numele a mai rămas din el, spune ea. A trecut prea multă vreme. N-o cred, dar nu contează. Trebuia să renunţ la numele ăsta. El m-a părăsit pe *mine şi* pe copiii

lui. Aşa că… îşi scutură părul des şi blond de parcă spectrul lui Wally Nevăstuică ar fi chiar aici, în întuneric, căutând să se bage în discuţia noastră, iar ea l-ar fi respins.

— Mă gândeam *de fapt* – pentru că la asta m-am gândit şi azi, pe drum spre New York, când m-am dus să iau nişte bilete – la tine şi la faptul că o să fii aici când mă întorc acasă şi la ce o să facem şi la ce băiat dulce eşti întotdeauna.

Nu se anunţă veşti bune, ascultaţi-mă pe mine.

— *Vreau* să fiu băiat dulce, zic, în speranţa că asta va avea darul să oprească orice ar urma să spună. Doar în căsniciile tari ca piatra poţi spera să auzi că eşti băiat dulce fără un „dar" în coadă, ca un ţap enervant. În multe feluri, într-o căsnicie solidă ca granitul, multe lucruri se înţeleg de la sine.

— Dar ce?

— Dar nimic. Asta-i tot. Sally îşi îmbrăţişează genunchii, cu picioarele lungi şi desculţe aşezate unul lângă altul pe marginea din faţă a balansoarului şi cu trupul lung legănându-se înainte şi înapoi.

— Trebuie neapărat să existe un „dar"?

— Poate că aşa sunt *eu.* Ar trebui să fac ca ţapul.

— Un fund[12]? Mă rog. Mergeam pur şi simplu cu maşina, gândindu-mă că-mi placi. Atâta rot. Pot să încerc să (în mai puţin drăguţă.

— Sunt destul de mulţumit de tine, zic. Gura mi se lăţeşte într-un zâmbet superior şi ciudat, care îmi împietreşte în obraji fără voia mea.

Sally se întoarce de tot într-o parte şi mă fixează atentă prin întunericul de pe verandă. O adresare directă.

— Păi foarte bine.

Nu spun nimic, zâmbesc doar superior.

— De ce zâmbeşti aşa? spune ea. Arăţi ciudat.

— Nu prea ştiu, zic, apoi îmi împung obrazul cu degetul, forţând micul zâmbet încăpăţânat să cedeze locul expresiei

12 Joc de cuvinte bazat pe asemănarea în limba engleză între cuvintele „but", cu sensul de „dar", şi „butt", cu sensul de fund, posterior.

mele de cetăţean obişnuit.

Sally mă priveşte chiorâş de parcă ar vedea pe faţa mea ceva ascuns, ceva ce n-a mai văzut niciodată, dar vrea să verifice dacă e acolo pentru că bănuise întotdeauna că ar fi.

— întotdeauna mi s-a părut că ar trebui să realizez sau să lămuresc ceva până pe 4 iulie, spune ea. Poate că asta a fost una dintre problemele de azi-noapte. Mi se trage de la faptul că m-am dus prea multă vreme vara la şcoală. Pur şi simplu toamna pare să vină prea târziu. Nici măcar nu ştiu pentru ce e prea târziu.

Eu însă mă gândesc la o excursie în natură mai reuşită. Michigan: Petoskey, Harbor Springs, Charlevoix. Un weekend pe Insula Mackinaw, pe o bicicletă în tandem. (Bineînţeles, pe toate le-am făcut cu Ann. Nimic nou sub soare.)

Sally îşi ridică amândouă braţele deasupra capului, îşi prinde mâinile şi face o întindere suplă de yoga, care o scapă de toţi cârceii şi face ca brăţările să-i alunece în jos pe braţ într-o cascadă mică şi zornăitoare. Acest ritm al lucrurilor, aceste alunecări ocazionale în tăcere, această lipsă de tensiune sau placiditate dau târcoale miezului unei probleme care ne macină în momentul ăsta. Aş vrea să dispară.

— Te plictisesc, spune ea, cu braţele sus, strălucitoare. Nu e uşor de cucerit şi e o privelişte minunată. Un bărbat deştept ar trebui să găsească o cale s-o iubească.

— Nu mă plictiseşti, zic, simţindu-mă, nu ştiu de ce, remontat. (Poate că tocmai a trecut avangarda unui front atmosferic răcoros şi toată lumea de pe ţărm a început să se simtă brusc mai bine.) Nu mă deranjează că mă placi. Mi se pare grozav. Poate că ar trebui s-o mai sărut o dată. De-adevăratelea de data asta.

— Te vezi şi cu alrc femei, nu-i aţa? spune ea ţi începe să-ţi îndese picioarele într-o pereche de sandale aurii, fără toc.

— Nu prea.

— Ce înseamnă „nu prea”? îţi ridică paharul de vin de

pe jos. Un ţânţar îmi bâzâie în ureche. Sunt mai mult decât dispus să intru în casă ţi s-a las baltă subiectul.

— Nu. Şi gata. Presupun că dacă ar apărea cineva cu care aţ vrea să mă „văd" – „văd", urăsc cuvântul ăsta; prefer „bulăneală" sau „futai", „regulat" sau „tăvăleală" – n-aş vedea nimic rău în asta. Din punctul meu de vedere, vreau să zic.

— Bine, spune Sally tăios.

Pornirea care o mânase să-şi pună sandalele a trecut. O aud trăgând adânc aer în piept, aşteptând, apoi expirând uşor. Îţi ţine paharul de partea rotundă ţi netedă de la bază.

— Cred că tu te vezi cu alţi bărbaţi, spun eu cu speranţă. Îmi aduc aminte de butoni.

— Bineînţeles. Dă din cap, uitându-se lung peste balustrada verandei spre punctele mici ţi galbene gravate în beznă la o distanţă insondabilă. Mă gândesc iar la noi, Bărbaţii Divorţaţi, strânţi unul în altul pe vasul oprit pe loc ca să ne simţim în siguranţă, privind lung şi cu dor pământul misterios (poate chiar casa asta), imaginându-ne vieţi, petreceri, restaurante şic, chefuri prelungite până târziu în noapte la care tânjeam să fim şi noi. Oricare dintre noi ar fi pornit înot spre ţărm chiar şi pe flux ca să facă ce fac eu acum.

— Am senzaţia asta ciudată apropo de văzut alţi bărbaţi, spune Sally rostind cuvintele pe-ndelete. Că o *fac,* dar fără să-mi pun în cap. Spre imensa mea uluire, deşi nu sunt sigur, cred că-şi pescuieşte o lacrimă din colţul ochiului şi o usucă frecând-o între degete. De-aia stăm pe verandă. Desigur, eu nu ştiam că „se vede" într-adevăr cu alţi bărbaţi.

— Ce ai vrea să aştepţi? întreb eu, prea serios.

— Oh, nu ştiu. Îţi trage nasul ca să semnaleze că nu trebuie să mă tem de noi lacrimi. Aşteptarea e doar un obicei prost. Am mai trecut prin asta. Nimic, cred. Îşi trece degetele prin părul des şi scutură din cap uşor ca să se limpezească. Aş vrea să întreb de ancoră, bilă şi lanţ, dar nu e momentul, pentru că n-aş rezolva nimic în afara

faptului că aţ afla adevărul.

— Crezi că *tu* aştepţi să se întâmple ceva? Se uită iar la mine, cu îndoială. Orice răspuns aş da, ea se aşteaptă să fie enervant sau mincinos sau poate stupid.

— Nu, răspund, o tentativă de sinceritate – de care probabil nu sunt în stare în momentul ăsta. Nici măcar n-aş; şti ce să aştept.

— Deci, spune Sally. Care mai e farmecul unui lucru dacă nu crezi că te aşteaptă ceva bun sau că o să câştigi un premiu la final? Care mai e marele mister?

— Marele mister e cât o mai pot duce cu lucrurile aşa cum sunt. Mie-mi ajunge. Perioada Existenţei *par excellence.* Sally şi Ann împărtăşesc aversiunea faţă de perspectiva asta.

— *Măi,* măi, măi! îşi dă capul pe spate, se uită la cerul fără stele şi râde cu un *ha-ha-ha* ciudat şi strident de fetiţă. Te-am subestimat. Asta-i bine. Am… nu contează. Ai dreptate. Ai perfectă dreptate.

— M-aş bucura să n-am dreptate, zic şi sunt sigur că par un imbecil.

— Bine, spune Sally, uitându-se la mine de parc-aş fi cea mai rară dintre speciile rare. Totuşi, să aştepţi să fii contrazis – nu prea se poate spune că iei taurul de coarne, nu-i aşa, Franky?

— în primul rând că n-am înţeles niciodată prea bine de ce ar trebui să ia omul taurul de coarne, zic. E capătul periculos. Nu prea-mi place să mi se spună „Franky”, de parcă aş avea şase ani şi-un sex incert.

— Ei, ascultă. Acum e sarcastică. Asta e doar un experiment. Nu e nimic personal. Ochii îi scânteiază chiar şi în întuneric, captând de undeva lumină, poate din casa vecină unde s-au aprins luminile; un aer plin de mister şi ispită îi răzbate din interior. Nu m-ar deranja deloc să fiu acolo.

— Ce înseamnă pentru tine să spui cuiva că-l iubeşti? Sau că o iubeşti?

— Nu prea am pe nimeni căruia să-i pot spune asta. Nu e o întrebare încurajatoare.

— Dar dacă ai avea? S-ar putea să ai într-o bună zi. Interogatoriul ăsta arată că am devenit un musafir agreabil dintr-un alt sistem etic, dar care iese total din discuţie.

— Aş fi precaut.

— Tu eşti mereu precaut. Sally ştie o grămadă despre viaţa mea – că sunt uneori dificil, dar de fapt de cele mai multe ori nu sunt deloc precaut. Încă o ironie.

— Aş fi *şi mai* precaut, zic.

— Dar ce-ar însemna dacă ai spune-o, totuşi? Chiar s-ar putea să creadă că răspunsul meu va avea la un moment dat o semnificaţie importantă pentru ea, va explica de ce unele căi au fost urmate, iar altele abandonate: „A fost o perioadă a vieţii mele din care am avut noroc că am scăpat cil viaţă”; sau „Asta explică de ce am plecat din New Jersey ţii m-am dus să am grijă de băştinaşii din Pago Pago”.

— Păi, zic, pentru că ea merită un răspuns sincer, e ceva temporar. Cred că ar însemna că văd într-o persoană care-mi place suficient de multe ca din bucăţile astea să-mi doresc să fac un om întreg şi să vreau ca omul ăsta să rămână lângă mine.

— Ce legătură are asta cu îndrăgostitul? E încordată, aproape rugătoare, fixându-mă într-un mod care mi se pare plin de speranţă.

— Păi ar trebui să cădem de acord că asta a fost sau este dragostea. Poate că e prea drastic. (Deşi nu prea cred că e.)

— Chiar *e* drastic, spune ea. Un vas de pescuit sună din sirenă departe, în întunericul oceanului.

— N-am vrut să exagerez, spun. Când am divorţat am promis că n-o să mă plâng niciodată de cum ies lucrurile. Şi dacă nu exagerez pot să fiu sigur că n-am de ce să mă plâng. Asta am încercat să-i explic de dimineaţă lui Joe cel cu puţa turtită. Degeaba. (Dar oare ce semnificaţie are faptul că un deziderat apare de două ori în aceeaşi zi?)

— Probabil că poţi fi totuşi convins să renunţi la perspectiva ta drastică asupra dragostei, nu? Poate că la asta te-ai referit când ai zis că te-ai bucura să n-ai dreptate. În timp ce vorbeşte, Sally se ridică, îşi înalţă din

nou braţele, cu paharul de vin în mână, şi se răsuceşte dintr-o parte în alta. Nu se vede că are un picior mai scurt decât celălalt. Are un metru şaptezeci şi cinci. E aproape cât mine de înaltă.

— Nu m-am gândit la asta.

— Probabil că n-ar fi deloc uşor, nu? Ar trebui să apară ceva deosebit. Priveşte spre plajă, unde cineva tocmai a aprins un foc de tabără ilegal care face ca noaptea să pară pe moment suavă şi veselă. Dar dintr-un disconfort brusc şi acut, cât şi din afecţiune şi admiraţie pentru scrupulele ei, simt nevoia s-o iau în braţe pe la spate, s-o strâng şi să-i dau un sărut sonor care să iasă mai bine decât ultimul. Nu mai are pielea jilavă sub caftan, şi am senzaţia că acolo e complet goală şi nespus de dulce. Dar braţele ei rămân inerte pe lângă corp. Nicio reacţie.

— Măcar nu trebuie să-ţi mai baţi capul să ai din nou încredere. Toată porcăria asta oribilă despre care muribunzii mei nu vorbesc niciodată. N-au timp.

— încrederea să fie la alţii acasă, zic, ţinând-o încă în braţe. Trăiesc numai pentru momentele astea, pentru o clipă spumoasă de pseudointimitate şi plăcere exact când nu te aştepţi. E minunat. Deşi nu cred că am realizat mare lucru şi-mi pare rău.

— Mă rog, spune Sally, recăpătându-şi echilibrul ţi dându-mi la o pane iritată mâinile scârboase, fără să se întoarcă ţi luând-o spre uţă, tebiopătând acum vizibil. Încrederea să fie la alţii acasă. Cum să nu. Dar dacă aţa e, aţa e.

— Mi-o cam foame, zic.

Iese de pe verandă, lăsând uţa cu plasă să se trântească.

— Atunci intră ţi mănâncă-ţi fundiţele. Căci multe mile mai ai de străbătut până vei fi adormit[13].

Dar când zgomotul picioarelor ei desculţe se îndepărtează pe coridor, rămân singur printre mirosurile

13 Vers din poezia *Stopping by Woods on a Snowy Evening,* de Robert Frost. în engleză: „The woods are lovely, dark and deep/But I have promisses to keep/And miles to go before I sleep“.

mării calde amestecate cu fum de lemn plutitor, un miros de grătar perfect pentru sărbători. În vecini cineva dă drumul la radio, mai întâi tare, apoi mai încet. *E-ZListnn* din New Brunswick. Liza cântă şi o clipă plutesc şi eu ca fumul pe muzică: „Nu-i aţa că-i romantic? Muzică în noapte… Umbre mişcătoare nasc cea mai veche magie din lume… Aud cântecul adierilor… Eşti făcut pentru dragoste… Nu-i aţa că-i romantic?**

La cină, pe care o luăm la masa rotundă de stejar sub lampa puternică din tavan, aşezaţi de-o parte şi de alta a vazei din care se iţesc irişii violeţi şi glicina albă şi a unui coş din nuiele împelşugat, care dă pe dinafară de legume de vară, discuţia noastră e eclectică, jovială, puţin ameţitoare. Îmi dau seama că e un preludiu al despărţirii, iar toate amintirile langoarei şi discuţiilor serioase despre particularităţile iubirii sunt acum departe, au pierit ca fumul alungat de briza mării. (între timp a venit poliţia, iar cei care făcuseră focul au fost trimişi pachet la închisoare imediat cum au deschis gura să se plângă că plaja e proprietatea lui Dumnezeu.)

Sally e plină de vervă la lumina lumânărilor, cu ochii ei albaştri umezi şi strălucitori, cu splendidul ei chip ascuţit bronzat şi dulce, înfulecăm paste şi trăncănim despre filme pe care nu le-am văzut, deşi ne-am dori (Eu – *Moonstruck, Wall Street –,* ea – *Imperiul soarelui,* poate *Morţii)* –, vorbim despre posibile turbulenţe pe piaţa de soia acum că ploaia a pus capăt secetei din însetatul Middle West; discutăm despre „secetă** şi „secetate**; îi povestesc despre familiile Markham şi McLeod şi despre problemele mele cu ei, ceea ce nu ştiu duce cum duce la o discuţie despre un editorialist negru care a împuşcat pe cineva care-i încălcase proprietatea, ceea ce o face pe Sally să recunoască faptul că uneori umblă cu pistolul în poşetă chiar prin South Mantoloking, deşi e convinsă că va fi, probabil, unealta care-i va aduce moartea. Vorbesc în treacăt despre Paul, remarcând că nu prea e fascinat de foc, nu chinuie animale, nu se scapă în pat, din câte ştiu, şi că sper ca din toamnă să stea la mine.

Apoi (dintr-un soi de impuls ciudat), mă arunc în imobiliare. Observ că acum doi ani în America s-au construit două mii treizeci şi şase de centre comerciale, dar cifrele de acum „nici nu se compară” cu cele de atunci, după ce multe proiecte mari s-au împotmolit. Spun că nu cred că alegerile vor influenţa piaţa imobiliară nici măcar cât negru sub unghie, ceea ce o provoacă pe Sally să-şi aducă aminte care au fost ratele în anul bicentenarului (8, 75%) când, îi amintesc eu, aveam treizeci şi unu de ani şi stăteam pe Hoving Road. În timp ce ea prepară kirsch din afine de Jersey ca să-l pună peste pandişpan, eu încerc să cârmesc discuţia departe de trecutul prea recent, povestesc cum a pierdut bunicul Bascombe ferma familiei din Iowa la jocuri de noroc, apoi a venit acasă noaptea târziu, a mâncat un castron de coacăze sau aşa ceva în bucătărie, apoi a ieşit pe veranda din faţă şi s-a împuşcat.

Am remarcat totuşi că, pe toată durata cinei, Sally şi cu mine ne-am tot aruncat unul altuia priviri lungi şi severe. La un moment dat, în timp ce făcea cafeaua la filtru, mi-a aruncat o privire furişă ca şi cum ar fi realizat că ne cunoaştem mult mai bine, că am îndrăznit să ne apropiem, dar că eu am început să mă comport ciudat sau aiurea şi aş putea oricând să sar în sus şi să încep să recit Shakespeare în păsărească sau să fluier *Yankee Doodle* pe cur.

Pe la zece însă ne-am tolănit iar pe scaunele noastre rotitoare, cu o nouă lumânare aprinsă, ne-am terminat cafelele şi ne-am întors la sticla de Round Hill. Sally şi-a strâns la spate părul des şi ne-am lansat într-o discuţie despre percepţiile noastre de sine (eu, practic, mă văd ca pe un personaj comic; Sally se consideră „o promotoare”, deşi uneori, spune ea, se crede „o demolatoare întunecată şi oarecum crudă” – ceea ce n-am observat niciodată.) La mine, zice ea, vede în mod bizar ceva de preot, ceea ce e cât se poate de rău, preoţii fiind cei mai puţin conştienţi de ei înşişi, cei mai neluminaţi, mai nehotărâţi, mai izolaţi şi mai frustraţi oameni de pe pământ (urmaţi la mică distanţă de politicieni). Hotărăsc să trec peste asta sau măcar s-o

iau ca pe o dovadă de bunăvoinţă mascată care înseamnă că şi eu sunt un fel de promotor, ceea ce aş fi dacă aş putea. Eu îi spun că o văd ca pe o mare frumuseţe cu un cap zdravăn pe umeri, pe care o găsesc fascinantă şi imposibil de dus de nas în felul despre care vorbeam mai devreme, ceea ce e adevărat (sunt încă zguduit de lapiul că sunt perceput ca un preot). Ne avântăm mai departe, către problema sentimentelor puternice, cum s-ar putea ele să fie mai importante decât dragostea. Explic (nu ştiu exact de ce, pentru că nu prea e adevărat) că zilele astea mă simt al dracului de bine, pomenesc de Perioada Existenţei, de care i-am mai vorbit în alte împrejurări. Recunosc categoric că s-ar putea ca perioada asta a vieţii mele să fie – în afară de ea – greu de ţinut minte precis şi că uneori mă simt incapabil de afecţiune, dar că până la urmă e omeneşte şi nu există motive de îngrijorare. Îi mai spun şi că n-aş avea nimic împotrivă să sfârşesc ca „decan" al agenţilor imobiliari din New Jersey, un moşneag uscat care a uitat mai multe decât vor afla vreodată băieţii mai tineri. (Otto Schwindell fără Pall Mall sau păr în urechi.) Ea spune cu destulă siguranţă, zâmbindu-mi întruna, că speră să reuşesc să fac ceva memorabil şi o clipă îmi trece iar prin cap să aduc vorba despre butonii de puşcaş marin şi legătura lor vagă cu lucrurile memorabile şi poate să pomenesc ca din întâmplare şi numele lui Ann – pentru că nu vreau să dau impresia c-aş fi incapabil de asta sau că Ann ar fi un reproş la adresa lui Sally prin simpla ei existenţă, pentru că nu e. Hotărăsc să nu fac niciuna, nici alta.

Apoi încet-încet, în vocea lui Sally se strecoară o notă mai gravă, o resemnare guturală pe care am mai auzit-o întocmai în astfel de seri elaborate, când lumina galbenă se unduieşte şi pâlpâie, căldura verii s-a dus, iar câte o insectă rătăcită se loveşte de plasă; un ton care prin el însuşi spune „Hai să ne gândim la ceva un pic mai direct care să ne facă pe amândoi să ne simţim bine, să pecetluim seara cu un act de pură generozitate şi dorinţă". Propria mea voce, sunt sigur, are acelaşi hârâit lemnos.

Doar că simt în pântec vechea nervozitate (presupun că şi ea la fel), o agitaţie legată de un gând care nu se dă dus şi pe care aşteptăm fiecare ca celălalt să-l recunoască – ceva important care înăbuşe iar suspinul dulce al dorinţei. Şi anume că am hotărât, fiecare pe propria sa cale, să nu ne mai vedem. (Deşi „hotărât" nu e cuvântul potrivit. Am acceptat, am recunoscut, am ezitat – astea sunt mai la subiect.) Avem împreună tot ce ne trebuie, suficient pentru a ne consola toată viaţa şi să ne mai şi rămână. Dar cumva asta nu-i de ajuns şi odată ce înţelegi asta, nu mai rămâne mare lucru de spus (nu-i aşa?). Nimic din ce există între noi nu pare suficient de important nici pe termen lung, nici pe termen scurt. Conştientizăm amândoi toate astea iar rezultatul înseamnă notele guturale de care am pomenit şi aceste cuvinte pe care Sally chiar le rosteşte:

— E timpul s-o întinzi, puştiule. Îmi zâmbeşte prin tremurul lumânării de parcă ar fi cumva mândră de noi sau pentru noi. (De ce?) Şi-a scos tic mult brăţări le turco; r/. Ţi le-a pus pe masă, murându-le tic colo-colo în timp ce discutam, ca pe o planşetă de spiritism. Când mă ridic, începe să ţi le pună iar. Sper să iasă super cu Paul, spune ea zâmbind.

Ceasul din bol bate de zece şi jumătate. Mă uit în jur că şi cum aţ simţi nevoia de un ceasornic mai aproape de mine, dar de o oră ştiu exact cât e ceasul, aproape la minut.

— Mda, şi eu, zic, apoi îmi întind braţele în sus şi casc.

Stă acum în picioare lângă masă, cu degetele abia atingând lemnul, continuând să zâmbească de parcă mi-ar fi cea mai fidelă admiratoare.

— Vrei să mai fac nişte cafea?

— Conduc mai bine adormit, spun şi-mi confecţionez un rânjet nătâng.

Apoi plec, bocănind pe coridor pe lângă panoul de siguranţă cu pâlpâirea lui verde – care ar putea foarte bine să fi devenit roşie.

Sally mă urmează la zece paşi distanţă fără să se

grăbească, şchiopătând mai apăsat pentru că e desculţă. Mă lasă să găsesc singur drumul spre ieşire.

— Deci aşa. Mă întorc spre ea. Ea continuă să zâmbească, la un mai puţin de opt paşi în spatele meu. Dar eu nu zâmbesc. Până am ajuns la uşa cu plasă, am început să-mi doresc să fiu rugat să rămân, să mă trezesc devreme, să beau o cafea şi s-o tai spre Connecticut după o noapte plină de cuvinte de adio şi de posibile răzgândiri. Închid ochii şi simulez o uşoară nesiguranţă la mers care vrea să spună *Măi să fie, sunt mai somnoros decât credeam şi probabil chiar un pericol pentru mine şi ceilalţi.* Dar am aşteptat prea mult ca un lucru să *mi* se întâmple; iar dacă aş întreba, sunt convins că ea ar telefona pur şi simplu la Cabot Lodge din Neptune şi mi-ar rezerva o cameră acolo. Nici măcar nu mai am dreptul la fosta mea cameră. Vizita mea a început să semene cu prezentarea unei case la care nu fac decât să-mi las cartea de vizită în hol.

— Mă bucur foarte mult că ai venit, spune Sally. Mă tem că ar putea chiar să-mi spună „las-o acolo" şi cu asta să-mi facă vânt pe uşa pe care am intrat acum câteva luni cu toată inocenţa. Să mă trateze mai rău decât pe Wally.

Dar nu face asta. Se apropie, mă prinde de mânecile scurte ale cămăşii chiar deasupra cotului – stăm ochi în ochi – şi-mi trânteşte un sărut apăsat, dar nu răuvoitor şi-mi spune într-o şoaptă slabă care n-ar stinge nicio lumânare:

— Papa.

— Papa, spun, încercând să-i imit şoapta seducătoare şi s-o traduc într-un posibil „bine te-am găsit". Inima mea o ia la goană.

Dar sunt deja de domeniul trecutului. Afară pe uşă şi-n jos pe scări. Pe aleea de beton plină cu nisip în mirosul tot mai vag de grătar, în jos pe treptele nisipoase până pe Asbury Street, la celălalt capăt luminat unde se întinde Ocean Avenuc cu parada sa de amorezi ieşiţi la plimbare. Mă urc în Crown Vic-ul meu; dar în timp ce pornesc motorul, întind gâtul şi cercetez cu privirea maşinile întunecate parcate pe ambele părţi în spatele meu,

sperând să-l zăresc pe celălalt tip, oricine ar fi, dacă există, un pândaş în pantaloni kaki de vară care aşteaptă să eliberez terenul ca să se întoarcă pe urmele mele şi să-mi ia locul legitim în casa şi inima lui Sally.

Dar nimeni nu pare să stea la pândă. O pisică se desprinde din dreptul unui şir de maşini şi se îndreaptă spre cel în care mă aflu eu. O lumină pâlpâie pe o verandă de pe Ashbury Street. În aproape toate casele sunt aprinse luminile, iar televizoarele murmură prietenos. Nu există nimic, absolut nimic care să-mi trezească vreo suspiciune, nimic la care să mă gândesc, nimic care să mai ţină-n loc nici măcar o clipă, întorc de volan, dau cu spatele, arunc o privire scurtă către fereastra mea pustie, apoi demarez.

Urcând pe ţărmul întunecat, de culoarea cernelii, în noaptea îmbogăţită de parfumul oceanului, deschid larg geamurile ca să nu adorm: (iarden State, Red Bank, Matawan, Cheesequake, podul abrupt de peste Raritan şi, dincolo de el, luminile palide din Woodbridge.

Bineînţeles, e trafic cât cuprinde. Unii americani pleacă în excursiile de vară doar după lăsarea serii, când „forţezi mai puţin motorul”, „sunt mai puţini poliţişti”, „benzinăriile lasă la preţ”. Intersecţia de la Ieşirea 11 roieşte de faruri roşii: camioane, trailere, dubiţe, camionete, remorci, iahturi pe roţi, toate se bulucesc, şoferii lor grăbindu-se spre un loc care nu poate aştepta până dimineaţă: o casă nouă în Barlington, o vilă de vacanţă închiriată pe lacul Memphremagog, o reuniune stânjenitoare la chaletul unui frate mai prosper de pe vârful Whiteface – toată lumea cu copii care ţipă, cu câte un pătuţ portabil priponit pe portbagajul exterior, cu o geantă de voiaj atârnată de bara din faţă, cu toată afurisita de familie strânsă în curele atât de tare că abia mai respiră.

În plus, e perioada aceea a lunii – când expiră contractele de închiriere, se încheie acorduri, se împlinesc termene de plată. Pe geamurile maşinilor înşirate la barieră, la volan, se văd feţe trase, încruntături de îngrijorare din cauza unui anume cec care are sau nu

acoperire sau pentru că cineva rămas acasă poate chema poliţia să reclame ridicarea mobilei, spargerea încuietorilor, intrarea în garaje fără permisiune – notând un număr de înmatriculare în timp ce maşina dispare pe o stradă liniştită de suburbie. Sărbătorile nu sunt întotdeauna evenimente festive.

Poliţiştii au fost, bineînţeles, mobilizaţi în număr mare. În faţa mea la barieră, lumini albastre pâlpâie pretutindeni în timp ce trec de ghişeu şi o iau spre Carteret spre câmpurile învăpăiate ale rafinăriei şi bazinele de răcire din Elizabeth. Am băut, realizez acum, cu un pahar de Round Hill mai mult decât ar fi trebuit şi mijesc ochii la luminile pâlpâitoare şi la săgeţile care indică la stânga, unde câţiva lucrători de la asfaltări muncesc peste program sub mormane de reclame luminoase – şi aici sunt banii noştri.

Desigur, ar fi fost o mişcare deşteaptă pur şi simplu s-o iau pe Sally pe sus, să încui casa, să activez alarma, să inaugurez o nouă stratagemă de salvare a iubirii destrămate, pentru că în momentul ăsta sunt absolut sigur că, oricare ar fi fost decizia din urmă cu o oră, nu va fi urmată niciodată. După un punct obscur, dar critic al vieţii (cam pe la vârsta mea, ca să fiu mai exact), majoritatea hotărârilor recente se năruie şi ajungi până la urmă să faci dracului ce e mai uşor sau ce e mai important pentru tine. (Dar astea două se pot amesteca şi pot pricinui o mulţime de necazuri.) în acelaşi timp îţi e din ce în ce mai greu să crezi că poţi controla totul prin reguli şi disciplină, deşi dăm cu toţii senzaţia asta şi chiar încercăm din răsputeri s-o şi facem. Când trec de aeroportul Newark, nu mai am nicio îndoială că Sally ar fi lăsat totul baltă şi ar fi venit cu mine dacă aş fi făcut măcar efortul să i-o cer. (Cum ar fi reacţionat Ann, ăsta ar fi fost un alt hop.) Sunt sigur că Paul n-ar fi avut nimic împotrivă. El şi Sally ar fi putut deveni camarazi de tainã, coalizaţi împotriva mea, şi cine ştie ce ne-ar fi aşteptat pe toţi trei. Pentru început, n-aş mai fi fost singur în traficul ăsta slinos ca un coş de uzină metalurgică, îndreptându-mă spre nişte aşternuturi pustii

din cine ştie ce motel din cine ştie ce stat.

Un adevăr important despre viaţa mea de zi cu zi este că-mi păstrez o porţie zdravănă de flexibilitate, astfel încât adesea timpul meu personal şi locul unde mă aflu nu sunt importante. Când sărmana şi drăgălaşa Clair Devane s-a dus la întâlnirea de la ora trei din Pheasant Meadow şi s-a pomenit sub dinţii de ferăstrău ai ghinionului, imediat a răsunat o întreagă reţea de alarme şi strigăte de durere care vădeau iubire, onoare şi sprijin – de la nord la sud, de la o coastă la alta. Fiecare *clipă* a ei ca fiinţă umană pierdută s-a înregistrat brusc ca un seism pe tot ceea ce atinsese. Dar *eu* pot oricând să mă ridic şi să-mi văd de treburile normale într-un mod normal; sau pot să mă duc cu maşina la Trenton, să dau o spargere la o prăvălie cu mărunţişuri sau să omor pe cineva la comandă, apoi să zbor la Caribou, Alberta şi să mă plimb dezbrăcat prin mlaştini şi nimeni n-ar observa mare lucru sau vreo schimbare faţă de viaţa mea obişnuită şi nici măcar nu şi-ar da seama că sunt plecat. Ar dura zile, poate chiar săptămâni întregi până când să se facă valuri serioase din cauza mea. (Problema nu e tocmai că nu exist, ci că nu exist *foarte pregnant.)* Deci dacă nu apar mâine să-mi iau băiatul sau dacă apar cu Sally pe post de adaos provocator de ultimă oră la echipa mea, dacă aş apărea cu femeia grasă de la circ sau cu un coş de cobre scuipătoare, toţi cei vizaţi ar fi cât se poate de netulburaţi, parţial pentru ca toată lumea să-şi păstreze pe cât posibil o mare parte din libertatea şi flexibilitatea personală şi parţial pentru că oricum n-aş fi băgat prea mult în seamă *ca atare.* (Bineînţeles că asta reflectă propriile mele dorinţe – tabieturile vieţii mele de celibatar prins în plasa Perioadei Existenţei – deşi ar putea însemna şi că laissez-faire-ul şi independenţa nu sunt chiar sinonime.)

Totuşi, în privinţa lui Sally îmi asum responsabilitatea pentru ce s-a întâmplat în seara asta. Pentru că, în ciuda celorlalte manevre de adaptare reuşite, mai am încă de învăţat *să doresc* aşa cum trebuie. Când am stat mai mult de o zi cu Sally – făcându-ne drum pe Green Mountains sau

tolăniţi comod într-un apartament matrimonial spaţios de la (îettysburg Battlefield Colonial Inn sau stând pur şi simplu şi uitându-ne la platformele petroliere şi la luminile traulerelor de pe Atlantic, ca în seara asta, întotdeauna m-am întrebat de ce n-o iubesc – ceea ce mă face instantaneu să-mi fie milă de ea, apoi de mine însumi, ceea ce poate duce la acreală şi sarcasm sau pur şi simplu la seri ca asta de azi, când sub drăgălăşeniile de suprafaţă pândesc sentimente dureroase (deşi mai e mult până la sentimentele *profunde).*

Dar ceea ce mă deranjează la Sally – spre deosebire de Ann, care administrează încă tot ce ţine de mine prin simplul fapt că trăieşte şi că împărtăşim un trecut ineluctabil – este că Sally nu administrează nimic, nu presupune nimic şi practic nu promite să facă nici pe departe aşa ceva (doar să *mi placă,* aşa cum a şi recunoscut). Şi în timp ce în căsnicie există frica scrâşnită, rece, dar şi intimă că după un timp n-o să mai rămână pic de *eu,* ci doar *eu contopit chimic cu celălalt,* problema cu Sally e că nu sunt *decât* eu. Pentru totdeauna. Eu şi numai eu voi continua să fiu responsabil pentru tot ceea ce mă conţine; nicio „chimie" amortizantă sau sincronicitate ameţitoare de care să mă cramponez, niciun *celălalt,* doar eu şi faptele mele, ea şi ale ei, împreună cumva – ceea ce bineînţeles că e mult mai înfricoşător.

Tocmai asta e sursa senzaţiei pe care am avut-o amândoi când am stat pe veranda întunecoasă: că nu aşteptam să se întâmple sau să se schimbe nimic. Gesturile şi sentimentele reciproce care ar fi putut fi considerate ritualizate şi găunoase nu erau, de fapt, nici găunoase, nici ritualizate, ci gesturi adevărate şi sentimente sincere – în niciun caz un gol, nici vorbă. Aşa ne-am simţit în seara asta şi în momentul acela: pur şi simplu prezenţi, singuri şi împreună. N-a fost nimic cu adevărat rău în asta. Dacă vreţi, „relaţia" noastră poate fi numită „Perioada Existenţei în doi".

În mod evident trebuie pur şi simplu să „trec la esenţial", să mă lămuresc o dată pentru totdeauna ce

anume îmi place la Sally (adică o mulţime de lucruri, ce naiba), să cedez dorinţelor care merită, să primesc ceea ce mi se oferă, să schimb întrebarea apăsătoare din „De ce nu te iubesc?” într-una mai bună, la care e mai uşor de răspuns, cum ar fi „Cum pot să te iubesc?” Deşi dacă reuşesc ar însemna, probabil, să reiau viaţa mai mult sau mai puţin din punctul în care m-ar fi adus un mariaj de succes, dacă aş fi rezistat suficient în el.

Trec de Ieşirea 16W, traversez râul Hackensack prin faţa stadionului Giants şi cotesc către Popasul Vince Lombardi ca să fac plinul, să mă uşurez, să-mi limpezesc mintea cu o cafea şi să-mi verific mesajele.

Vince e un mic pavilion din cărămidă roşie care aminteşte de Williamsburg în perioada colonială, cu parcarea înţesată de maşini, autocare, rulote, camionete – toţi adversarii mei de la barieră – în timp ce pasagerii şi şoferii lor tropăie ameţiţi înăuntru, printre porumbeii risipiţi şi pe sub luminile portocalii năucitoare, cărând după ei scutece, termosuri şi recipiente pentru gunoi scoase din maşină, cu minţile setate pe burgeri Roy Rogers, mărunţişuri cu echipa Giants, prezervative liaioase, aruncând o privire rapidă, la ieşire, la colecţia de amintiri cu Vince din perioada de glorie a maestrului, de când era la *Şase blocuri de granit,* mai târziu antrenor cu deviza „câştigăm sau murim” la Packer şi apoi bătrânul lider al renăscutei echipe Skins (pe vremea când mai însemna încă ceva pentru oameni). Desigur, Vince s-a născut în Brooklyn, dar şi-a început cariera de antrenor în apropiere, la St. Cecilia din Englewood, şi tocmai de-aia are propriul său popas. (Cine scrie cronici sportive ţine minte astfel de lucruri.)

Pentru că la pompe e încă linişte, pun primul benzină, apoi parchez pe terenul viran, printre trailere şi autobuze golite, traversez parcarea şi intru în hol, unde e haos ca într-o prăvălie de Crăciun şi totuşi, în mod straniu, locul pare pe jumătate adormit (ca un cazinou din Vegas de pe vremuri la patru dimineaţa), cu galeria sa întunecoasă de jocuri video zing-zăngănind, cozi lungi la Roy şi Nathan

Famous şi familii plimbându-se peste tot mâncând cu un aer semicatatonic sau stând şi certându-se la mese de plastic pline de hârtii de aruncat. Nimic nu aminteşte de 4 iulie.

Fac o vizită cavernoasei toalete pentru bărbaţi, unde apa se trage singură la closet imediat cum termini, iar pe pereţi nu sunt deloc fotografii cu Vince, ceea ce e oarecum de bun simţ. Trec de coada „numai pentru cafea espresso" de la Roy's, apoi mă duc cu paharul de hârtie la cabinele de telefon, pe care, ca de obicei, au pus hapca douăzeci de camionagii cu cămăşi în carouri şi portofele mari, cu lanţ, aplecaţi cu toţii în micile cabine de metal, astupându-şi urechile cu degetele şi trăncănind cu cineva dintr-o zonă cu alt fus orar.

Aştept până când unul dintre ei îşi trage blugii şi se îndepărtează ca un tip care tocmai a făcut sex pe furiş, apoi mă instalez şi sun să-mi ascult mesajele, pe care nu le-am mai verificat de la trei – de aproape nouă ore şi ceva. (Receptorul meu păstrează căldura soioasă a strânsorii camionagiului, precum şi mirosul parfumat de lămâie de la distribuitoarele din toaletă, un miros cu care probabil că multe femei consideră că se pot obişnui.)

Primul mesaj (din zece!) e de la Karl Bemish: „Frank, aşa. Deci ca să ştii. Amărâţii de Frito Banditos tocmai au trecut p-aici. CEY 146. Notează-ţi, în caz că mă omoară. De data asta e un alt mexican pe bancheta din spate. Am sunat la şerif. Nu-s motive de îngrijorare". Clang.

Al doilea mesaj e un nou telefon de la Joe Markham: „Ascultă, Bascombe. Mai dă-o dracului. 259 – 6834. Sună-mă. Prefix local 609. În seara asta rămânem aici". Clang.

Al treilea mesaj e un telefon închis – mai mult ca sigur Joe, care şi-a ieşit din fire şi a rămas fără grai.

Al patrulea mesaj însă este de la Paul, aflat într-o stare de ilaritate feroce. „Şefu'? Alo, şefii, eşti acolo?" Accentul lui imperfect de Rochester. Pe fundal se aude râsul chiţăit al altcuiva. „Dacă ai chef de futai, încalecă găina şi *aşteaptă,* Ilaritate şi mai zgomotoasă, posibil prietena lui Paul, tulburătoarea Stephanie Deridder, deşi e

la fel de posibil să fie Clarissa Bascombe, complicea lui. „Gata acuma, gata. Aşteaptă”. Începe un număr nou. Nu e o veste prea grozavă. „Insectă ce eşti, parazitule, vierme! Aici doctorul Recţie. Doctorul E. Recţie, te sun în legătură cu rezultatele analizelor. Nu prea te văd bine, Frank. Oncologia reia ontogeneza”. N-are cum să ştie ce înseamnă asta. „Hau, hau, hau, hau, hau”. Desigur, nu-i bine deloc, deşi râd amândoi ca nişte maimuţe. O monedă zornăie în deschizătura unui telefon public. „Următoarea oprire Pădurea Neagră. Vreau tort, te rooog. Hau, hau, hau, hau, hau. Hai să fie două felii, dom’ doctor”. Urmează zgomotul receptorului lăsat să cadă şi-i aud pe amândoi cum se îndepărtează chicotind. Aştept, aştept şi tot aştept să se întoarcă (de parcă ar fi într-adevăr acolo şi aş putea vorbi cu Paul, de parcă n-ar fi o înregistrare de acum câteva ore). Dar nu se întorc şi caseta se opreşte. Un telefon urât, care mă dezarmează total.

Al cincilea mesaj e de la Ann (încordată, oficială, un ton potrivit pentru instalatorul care i-a reparat prost ţevile.) „Frank, te rog să mă suni. Bine? Sună pe numărul meu personal: 203 526 – 1689. E important. Mersi”. Clic.

Mesajul numărul şase, din nou Ann. „Frank. Mă suni, te rog? în seara asta la orice oră, oriunde ai fi – 526 – 1689”. Clic.

Mesajul numărul şapte, încă un telefon închis.

Mesajul numărul opt, Joe Markham: „Am plecat spre Vermont. Aşa că să te fut în gură, dobitocule! Bulangiule! încerci să faci…” Clang! Ducă-se.

Mesajul numărul nouă, iarăşi Joe (ce surpriză): „Chiar acum am pornit spre Vermont. Aşa că bagă-ţi mesajul ăsta în cur”. Clang.

Mesajul numărul zece, Sally. „Bună”. O pauză lungă, pentru adunarea gândurilor, apoi un oftat. „Trebuia să mă port mai bine în seara asta. Pur şi simplu… nu ştiu ce zic”. Pauză. Oftat. „Dar – îmi pare rău. Aş vrea să fii aici, chiar dacă tu nu vrei. Vreau, vreau, vreau. Hai să… mmm… Sigur. Sună-mă când ajungi acasă, atât. Poate-ţi fac o vizită. Papa”. Clang.

Cu excepţia ultimului, o colecţie de mesaje neobişnuit de neliniştitoare pentru 11.50 noaptea.

Sun la Ann şi-mi răspunde imediat.

— Ce se întâmplă? întreb, mai neliniştit decât aş vrea să par.

— Scuze, spunea ea pe un ton care nu pare de scuze. Azi lucrurile au scăpat un pic de sub control. Paul a luat-o pe arătură şi mi-am zis că poate ajungi tu mai devreme să-l iei, dar acum s-a rezolvat. Unde eşti?

— La Vince Lombardi.

— Ce lombard?

— E lângă barieră. De fapt, a folosit o dată toaleta de aici. Cu ani în urmă, bineînţeles. Ajung în două ore, zic. Ce s-a întâmplat?

— Oh. El şi cu Charley s-au luat la harţă în garajul pentru bărci de la cum se lustruieşte sau nu se lustruieşte şalupa lui Charley. L-a pocnit pe Charley peste fălci cu un suport pentru rame. Nu cred c-a vrut, dar l-a pus la pământ. Cât pe ce să-l lase lat.

— E bine?

— E bine. Nu şi-a rupt nimic.

— Te întrebam dacă *Paul* e bine.

O pauză, cât să-şi revină.

— Da, răspunde ea. E bine. A dispărut un timp, dar a venit acasă pe la nouă – peste ora impusă de tribunal. Te-a sunat cumva?

— Mi-a lăsat un mesaj. Nu-i nevoie să intru în detalii: lătrat, râs isteric. (A fi mare înseamnă a fi neînţeles.)

— Vorbea aiurea?

— Părea doar surescitat. Cred că era cu Stephanie. Ann şi cu mine suntem de acord în ceea ce o priveşte pe Stephanie şi anume *între ei* există o chimic complet aiurea. După părerea noastră, n-ar fi rău deloc dacă părinţii lui Stephanie ar trimite-o la o şcoală militară – poate în Tennessee.

— E foarte supărat. Nu ştiu exact de ce. Ann ia o gură de ceva care are cuburi de gheaţă înăuntru. De când s-a mutat la Connecticut, şi-a schimbat băutura obişnuită din

bourbon (când era măritată cu mine) în cocteiluri de vodcă şi lămâie, în a căror preparare Charicy O'Dell pare să fie maestru absolut. Ann e în general mai greu de citit în ultima vreme, asta presupun că ar trebui să fie rostul divorţului. Dar apropo de întrebarea *de ce l-a apucat acum* pe Paul, eu cred că în orice moment există tone de motive întemeiate „s-o iei pe arătură". În special Paul ar găsi destule. Mare mirare că nu ne-apucă pe toţi mai des.

— Ce face Clary?

— Bine. Acum s-au culcat amândoi la el în cameră. Zice că vrea să aibă grijă de el.

— Cred că fetele se maturizează mai repede decât băieţii. Ce face Charley? A reuşit să-şi lustruiască barca aşa cum trebuie?

— Are un ditamai cucuiul. Îmi pare rău, să ştii. Acum e-n regulă. Mai zi-mi o dată unde spuneai că-l duci?

— La muzeele baschetului şi baseballului. Brusc, chestia asta sună copleşitor de stupid. Vrei să-l sun eu? Fiul meu cu propriul lui număr de telefon, un adolescent tipic de Connecticut.

— Vino doar să-l iei cum ţi-ai propus. E stânjenită acum, nerăbdătoare să închidă.

— Tu ce mai faci? îmi aduc aminte că n-am mai văzut-o de câteva săptămâni bune. Nu-i foarte mult, dar e mult. Dar dintr-un motiv sau altul ăsta mă înfurie.

— Binişor. Bine, spune ea pe un ton obosit, evitând pronumele personal.

— Stai destul pe barcă? Apuci să vezi ceaţa dimineţii?

— Ce vrei să insinuezi cu tonul ăsta?

— Nu ştiu.

Chiar nu ştiu.

— Pur şi simplu mă face să mă simt mai bine.

Pe fir se instalează tăcerea. Zornăiala de la jocurile video şi de la Roy Rogers se înalţă şi mă înghite. Alt camionagiu cu cămaşă în carouri, blugi, păr cârlionţat şi portofel mare aşteaptă acum la jumătatea holului, holbându-se la un teanc de hârtii cu aspect oficial şi săgetându-mă cu privirea de parcă aş sta pe telefonul lui

personal.

— Spune-mi ceva adevărat, îi spun lui Ann. Nu ştiu de ce, dar mi se pare că vocea mea sună intim şi că cere să i se răspundă la fel de intim.

Ştiu însă ce expresie arc Ann în momentul ăsta. A închis ochii, apoi i-a deschis ca să privească în cu totul altă direcţie. Şi-a ridicat apoi bărbia ca să fixeze tavanul lăcuit al cine ştie cărei camere splendide, cu arhitectură unică, în care se află acum. Îşi ţine buzele strânse într-o mică linie rigidă. De fapt, mă bucur că nu văd asta, pentru că m-ar fi redus la tăcere ca pe un şcolar chiulangiu.

— Nu prea mă interesează ce-ai vrut să spui cu asta, spune ea pe un ton glacial. Asta nu-i o discuţie amabilă. E doar necesară.

— Pur şi simplu mi-aş dori să ai ceva important să-mi spui, ceva interesant sau din toată inima. Atâta tot. Nimic personal. Tatonez după vreun indiciu de ceartă, cearta dintre ea şi Charley de care mi-a zis Paul. Nimic mai nevinovat.

Ann tace. Aşa că spun tot eu, cu voce slabă:

— O să-ţi spun eu *ţie* ceva interesant.

— Nu din toată inima? spune ea îmbufnată.

— Păi… Desigur, am deschis gura fără să ştiu cu ce cuvinte să ies la înaintare, ce convingeri să proclam sau să validez, ce situaţie umană să pun sub micul meu microscop. E înfricoşător. Şi totuşi asta face toată lumea – se aude vorbind şi află cum stă. (Cartieru’ cartieru’ cartieru.)

Ceea ce *aproape* că spun este: „Mă căsătoresc”. Deşi mă opresc cumva după „Mă”, care sună destul de asemănător cu „Hm”. Doar că *asta* vreau să spun, pentru că anunţă o *acţiune* importantă şi singurul motiv pentru care n-o spun (în afară de faptul că nu-i adevărat) este că până la urmă povestea asta o să cadă tot pe capul meu şi mai târziu va trebui să inventez o serie de evenimente „ulterioare” şi turnuri de situaţie şocante ca să mă scot. Plus că aş risca să fiu demascat şi să le par vrednic de milă copiilor mei, care deja au rezerve faţă de mine.

Camionagiul mocofan continuă să mă fixeze duşmănos. E un tip înalt, crăcănat, cu pometi căzuţi şi ochi rotunzi şi înfundaţi. Probabil alt amator de colonie cu iz de lămâie. Are, observ, un ceas cu o curea din zale placate cu aur, şi chiar arată spre cadranul ceasului şi îngaimă cuvintele *Am întârziat*. Însă îi răspund pur şi simplu bălmăjind şi eu către el o aiureală, apoi mă întorc în cabina pe jumătate închisă, izolându-mă de restul lumii.

— Mai eşti acolo? întreabă Ann iritată.

— Hmm. Mda. Inima îmi tresaltă o dată, pe neaşteptate. Mă holbez la cafeaua mea nebăută. Mă gândeam, zic, încă uşor derutat (poate că sunt încă beat) că atunci când divorţezi ai senzaţia că se schimbă totul şi că te lepezi de o grămadă de chestii. Dar nu cred că lepezi nici pe dracu'; pur şi simplu te încarci şi mai mult, de parc-ai lua în spate o marfă. Aşa afli care-s limitele caracterului tău şi care-i diferenţa între *nu se poate* şi *nu vreau.* S-ar putea să-ţi descoperi şi un pic de cinism.

— Trebuie să recunosc că habar n-am despre ce vorbeşti. Eşti beat?

— S-ar putea. Dar asta nu înseamnă că n-am spus adevărul. Ochiul drept mi se zbate în timp ce inima îmi face bimbam. M-am speriat singur.

— Mă rog, cine ştie, spune ea.

— Te simţi ca o persoană care a mai fost căsătorită? îmi vâr umărul şi mai adânc în micul meu sicriu telefonic de metal, căutând, pe cât se poate, liniştea.

— Nu *simt* că am fost căsătorită, spune Ann, chiar şi mai iritată. Chiar am fost. Acum multă vreme. Cu tine.

— Se fac şapte ani pe optsprezece, spun eu, deşi brusc apare reveleţia – ca un şiroi de apă îngheţată pe spinare – *că eu* chiar *vorbesc* cu Ann. Chiar acum. În loc să fac ceea ce fac de obicei – *nu* vorbesc cu ea sau ascult mesaje înregistrate cu vocea ei, cu ea în minte totuşi. Îmi vine să-i spun cât de ciudată e senzaţia asta, ca o încercare de o atrage înapoi la mine. Dar ca să ce? Moment în care, suficient de zgomotos încât să-mi sară inima din piept, *bum-bum-bum-ding-ding-ding! Trrrooosc!* Cineva din sala

infectă de jocuri de pe partea cealaltă a holului a câştigat un soi de jackpot sinistru. Alţi jucători – adolescenţi spectrali, cu feţe de drogaţi – se apropie să arunce o privire.

— încep să nu mă mai simt cum să simţeam odată. Spun chestia asta peste larma generală.

— Şi cum vine asta? întreabă Ann. Adică nu-ţi mai dai seama cum e când eşti căsătorit?

— Exact. Ceva de genul ăsta.

— Asta pentru că *nu* eşti căsătorit. Ar trebui să te *căsătoreşti.* Ne-am simţi cu toţii mai bine.

— E o poezie să fii măritată cu bătrânu' Charley, nu? Mă bucur că nu m-am scăpat că mă însor. Aş fi ratat chestia asta.

— Da, este. Şi nu e bătrân. Şi nu e treaba ta. Aşa că nu-mi pune întrebări pe tema asta şi nu te gândi, te rog, că dacă nu-ţi răspund, *asta* înseamnă ceva. Din nou tăcere. Aud cum îi clincăne paharul şi cum e aşezat energic pe o suprafaţă solidă.

— Viaţa mea mă priveşte, spune ea după ce înghite, şi problema nu e că nu pot să vorbesc despre ea; *nu vreau* să vorbesc despre ea. N-avem despre ce discuta. Sunt doar vorbe. S-ar putea să fii cel mai cinic om din lume.

— Eli sper că nu, spun cu ceea ce pare a fi un zâmbet idiot care mi-a apărut nepoftit pe faţă.

— Ar trebui să te reapuci de scris povestiri, Frank. Ai abandonat prea repede. Aud un sertar deschizându-se şi închizându-se acolo la ea, oriunde ar fi, iar mintea mi se înflăcărează de perspective. Atunci toată lumea ar spune ce ai vrea tu şi totul ar fi perfect – pentru tine măcar. Doar că nu s-ar întâmpla de-adevăratelea, ceea ce iar e pe placul tău.

— Crezi că asta vreau? Desigur, azi la Sally m-a adormit exact un gând de felul ăsta.

— Tu vrei pur şi simplu ca totul să pară perfect şi ca toată lumea să pară mulţumită. Şi eşti dispus să-l laşi pe *pare* să fie egal cu *este.* Aşa, a face cuiva pe plac devine un act de laşitate. Nimic din toate astea nu-i o noutate. Nu

ştiu de ce mă mai obosesc.

— Pentru că te-am rugat eu. Asta-i un atac frontal abil asupra Perioadei Existenţei.

— Mi-ai cerut să-ţi spun ceva adevărat. Asta pur şi simplu sare-n ochi.

— Sau veridic. M-aş mulţumi şi cu atât.

— Vreau să mă culc. Te rog… Bine? Am avut o zi obositoare. Nu vreau să mă cert cu tine.

— Nu ne certăm. Aud iarăşi sertarul deschizându-se şi închizându-se. În magazinul de cadouri, un bărbat strigă „Mă opresc la o bere" şi râde ca un apucat.

— Cu tine totul e între ghilimele, Frank. Nimic nu e într-adevăr solid. Tot timpul când vorbesc cu tine am senzaţia că totul e scris de tine. Până şi replicile mele. E groaznic. Nu-i aşa? Sau e trist?

— Nu şi dacă-ţi plac.

— Ei, mă rog… spune Ann ca şi cum undeva, lângă o fereastră, o lumină puternică s-ar fi aprins într-o beznă altminteri fără sfârşit, iar strălucirea ei extraordinară ar fi mişcat-o şi ar fi transportat-o preţ de o clipă. Cred că da, continuă ea, părând uimită. Doar că mi s-a făcut foarte somn. Trebuie să plec. M-ai epuizat. Astea sunt cele mai intime cuvinte pe care mi le-a adresat de ani întregi! (N-am idee ce anume ar fi putut să i le inspire.) Deşi mai trist decât ce i se pare ei trist e faptul că, ascultându-le, nu-mi rămâne nimic de spus, nici măcar nişte replici pe care să i le scriu. Apropierea, chiar şi infimă, chiar şi pentru o clipită, e doar o altă formă de a spune poveşti.

— O să fiu acolo de dimineaţă, spun eu vesel.

— Bine, bine, spune Ann. E foarte bine, iubitule. (O scăpare.) Paul o să se bucure să te vadă. Închide telefonul înainte să apuc măcar să-mi iau la revedere.

Mai mulţi călători au întins-o de la Vincc, întorcându-se în noapte, suficient de treji pentru încă o oră de condus înainte ca somnul sau poliţia să-i prindă din urmă. Camionagiul care mă fixase suspicios vorbeşte acum cu un coleg de branşă, îmbrăcat tot într-o cămaşă cadrilată (pe verde; cămăşi disponibile doar la popasurile

camionagiilor). Al doilea tip e un uriaş cu o guşă enormă de Milwaukee, bretele roşii, o tunsoare scurtă care-i dă un aer porcin şi o curea supradimensionată de campion de rodeo, argintie cu auriu, care-i ţine blugii strânşi peste părţile intime cu siguranţă minuscule. Amândoi clatină din cap dezgustaţi spre mine. În mod evident au treburi mai importante decât mine – să sune la un număr cu 900 ca să se intereseze care dintre curvele lor preferate lucrează în parcarea BP de pe Route 17, la nord de Suffern. Bag mâna-n foc că sunt republicani; probabil că par cel mai uşor de intimidat dintre cei care vorbesc la telefon.

Într-un moment de tulburare cauzată de Ann, hotărăsc totuşi să-i sun pe Markhami, pentru că sunt convins că Joe se laudă degeaba că se cară, pentru că în momentul ăsta el şi Phyllis zac şi se uită la HBO, adică exact ce n-au, dar şi-ar dori în Island Pond.

Telefonul sună îndelung înainte să răspundă o centralistă care abia s-a trezit şi care pronunţă Sleepy Hollow astfel încât seamănă cu „slippery olive[14]”.

— Ăştia au plecat, cred, spune ea cu o voce chinuită, de om torturat cu lampa în ochi. I-am văzut ducându-şi bagajele la maşină pe la nouă, cred. Dar staţi să sun.

Şi, într-o clipă, Joe e pe fir.

— Salut, Joe, sunt Frank Bascombe, spun eu exagerat de vesel. Scuze că m-am dat la fund. Am avut nişte probleme de familie de care n-am putut să scap. (Fiul meu l-a pălit pe soţul maică-sii cu un suport de vâslă, apoi a început să latre ca un pomeranian, ceea ce ne-a dat pe toţi cu câteva căsuţe înapoi.)

— Cine crezi că *el* spune Joe, în mod evident măsurând-o încântat pe Phyllis, care bineînţeles că s-a instalat lângă el în strălucirea mocirloasă a televizorului, îndopându-se cu Pringles. Aud un clinchet de dangăt de gong şi pe cineva trăncănind în spaniolă. Se pare că se uită la box mexican, ceea ce probabil că i-a trezit lui Joe instinctele războinice.

— Credeam că ţi-am zis că ne cărăm de-aci.

— Am sperat să vă prind înainte să plecaţi, doar ca să

14 Măslină alunecoasă.

văd dacă aveţi întrebări. Poate că aţi luat o hotărâre. O să vă mai sun dimineaţă, dacă preferaţi. Trec peste faptul că Joc m-a făcut dobitoc şi bulangiu pe robot.

— Avem deja alt agent imobiliar, spune Joe cu dispreţ.

— Mă rog, eu v-am arătat tot ceea ce se găseşte după ştiinţa *mea.* Dar casa Houlihan merită o reflecţie serioasă. Lucrurile o să se mişte foarte repede pe-acolo dacă s-au băgat alte agenţii pe fir. S-ar putea să fie momentul să faceţi o ofertă dacă vă trage aţa.

— Vorbeşti singur, rânjeşte Joe cu dispreţ. Aud o sticlă lovind cu un clinchet gura unui pahar, apoi a altui pahar.

— Dă-te, dă-te, dă-te, îl aud spunând pe un ton repezit – în mod evident către Phyllis.

— Dă-mi-l şi mie să vorbesc cu el, spune ea.

— N-o să vorbeşti cu el. Mai aveai ceva să-mi spui? întreabă Joe aşa încât să aud cum i se freacă receptorul de ciocul lui caraghios. Ne uităm la meciuri, asta-i ultima rundă. Apoi plecăm. Joe a uitat deja de aşa-zisul nou agent imobiliar.

— Voiam doar să văd ce mai faceţi. Din mesajul tău mi s-a părut că eşti un pic cam agitat.

— Asta a fost acum trei sute cincizeci de ani. Mâine ne întâlnim cu altă persoană. Acum şase ore am fi făcut o ofertă. Acum nu mai facem.

— Poate că la momentul ăsta e o mişcare bună să vă întâlniţi cu altcineva, spun eu pe un ton pe care l-aş vrea exasperant.

— Bun. Mă bucur că te bucuri.

— Dacă pot să vă ajut cumva, pe tine şi pe Phyllis, ştii numărul meu.

— ÎI ştiu. Zero. Zero, zero, zero, zero, zero, zero.

— Cu prefix 609. Nu uita s-o saluţi pe Phyllis din partea mea.

— Bascombe îţi transmite călduroase urări, dragă, spune Joe pe un ton prefăcut.

— Dă-mi-l şi mie, o aud pe ea zicând.

— Un cuvânt din două litere, care se termină cu O. Joe lungeşte o-ul într-un *uhuuu* prelung, diftongic, aşa cum fac

mocofanii din Beaver Valley.

— Nu-i nevoie să te porţi ca un rahat, spune ea. Face tot ce poate.

— Adică e bătut în cap? spune Joe, acoperind parţial receptorul, ca să aud ce-a spus despre mine, dar să mă prefac că n-am auzit, şi ca să poată spune ce vrea, dar să nu recunoască. După un anume punct, pe care s-ar putea să-l fi depăşit deja, nu mă mai doare nici măcar în cur.

Deşi situaţia lor seamănă destul de mult cu ce mi-am imaginat azi dimineaţă: că vor intra într-o perioadă groaznică, de foc, apropo de identitatea lor, o perioadă din care vor ieşi dezorientaţi. După care vor rătăci în ceaţă până când vor ajunge la momentul deciziei, moment în care mi-aş fi dorit să vorbesc cu ei. Dar aşa, s-a nimerit să sun când sunt încă dezorientaţi şi doar *par* hotărâţi. Dacă aş fi aşteptat până mâine, ar fi fost amândoi în cămăşi de forţă şi gata de acţiune; pentru că ceea ce e valabil pentru ei e valabil pentru oricare dintre noi (şi e un semn de maturitate): poţi să urli, să spargi mobilă, să te îmbeţi, să-ţi buşeşti Nova şi să-ţi umpli de sânge pumnii în panourile de sticlă de pe pereţii magherniţei în care eşti temporar cazat, dar până la urmă nu vei schimba situaţia de bază şi tot va trebui să iei decizia pe care n-ai vrut s-o iei mai înainte, şi probabil că o să decizi exact ce nu voiai, ceea ce ţi-a şi pricinuit tot delirul şi explozia psihică.

Cu alte cuvinte, posibilităţile sunt limitate. Dar Markhamii au stat prea mult în Vermontul cel puţintel la minte – culegând fructe de pădure, pândind căprioarele şi făcând haine ţesute în casă prin metode înnobilate de timp – ca să ştie asta. Într-un fel, eu ofer un serviciu cu acoperire mai largă decât ar putea părea la prima vedere – o trezire gratuită la realitate.

— Frank? Acum, la telefon a trecut Phyllis. În fundal încep să se audă bufnituri şi hârşâieli de mobilă de motel, ca şi cum Joe ar încărca totul în maşină.

— Tot aici sunt, spun, deşi mă gândesc să-i dau un telefon lui Sally. N-ar fi imposibil s-o conving să zboare până la Bradley de dimineaţă, de unde Paul şi cu mine am

putea s-o culegem în drum spre Muzeul Baseballului, apoi să ne continuăm drumul spre Cooperstown într-o formulă familistă de tip nou: tată divorţat plus fiu care locuieşte în alt stat şi trece printr-un *sturm und drang* psihic plus prietena văduvă a tatălui, faţă de care acesta nutreşte o profundă afecţiune şi confuzie şi pe care s-ar putea să n-o mai vadă niciodată, dacă n-o ia de nevastă. Lui Paul i s-ar părea o formulă potrivită pentru vremurile noastre.

— Cred că m-am pus oarecum de-acord cu Joe apropo de toată povestea asta, spune Phyllis. Mi se pare că Phyllis vorbeşte ca şi cum asta i-ar cere o anumită forţă fizică, de parcă ar fi înghesuită într-un dulap sau ar fi nevoită să se strecoare printre ditamai bolovanii. Mi-o imaginez într-un halat roz de bunicuţă, cu părţile de sus ale braţelor dolofane, probabil cu şosete în picioare din cauza aerului condiţionat cu care nu e obişnuită.

— Asta-i grozav, ce mai. *Bing, bing, binghang-bing.* Vizavi, în sala de jocuri, puştii fac scoruri mari la Bătălia Samurailor. Vince funcţionează mai degrabă ca mall provincial decât ca sanctuar sportiv *part-time.*

— îmi pare rău că a ieşit aşa după cât ai muncit, spune ea, eliberându-se cumva, cu o sforţare, de ceea ce o stânjenea. Poate că face skandenberg cu Joe.

— Viaţa merge mai departe, spun eu jovial. Sunt sigur că are de gând să-mi explice judecata complexă care i-a făcut, pe ea şi pe Joe, să sară-n altă barcă în mijlocul râului. Dar sunt dispus s-o las să trăncănească doar pentru că o s-o apuce disperarea imediat cum o să termine ce-are de spus. Pentru clienţii tâmpiţi aşa cum sunt Markhamii, cel mai rău e să facă ce-i taie capul; când ar fi mult mai uşor, mai sigur şi mai reconfortant să lase un profesionist plătit, cum sunt eu, să le spună ce să facă, pentru că întotdeauna vor fi sfătuiţi să respecte uzanţele.

— Deci credeţi că aţi luat decizia corectă, zic. Imaginea lui Sally venind cu avionul să ne întâlnim mi-e încă vie în minte: o imagine mintală clară cu ea urcându-se într-un mic avion, bine dispusă, cu o geantă cu lucruri pentru o noapte.

— Frank, Joe a zis că se şi vede stând pe alee şi dând interviuri unui reporter de la o televiziune locală, spuse Phyllis cu sfială, şi că nu vrea să fie omul ăla, nu în casa Houlihan. Probabil că i-am expus deja lui Joe teoria mea despre cum să te vezi şi să înveţi să te şi placi, din moment ce acum o prezintă drept propria-i înţelepciune brevetată. Se pare că Joe a ieşit din cameră.

— Pe ce temă ar fi intervievat? întreb.

— Asta nu contează, Frank. E vorba de întreaga situaţie.

Dincolo de uşile de sticlă, în parcarea luminată în portocaliu, opreşte lângă intrare un autocar mare, în nuanţe de verde şi auriu, pe care scrie *Eureka* cu litere exagerat de înflorate şi buclate. Am văzut autocare din astea când mă duceam la Sally prin Garden State. De obicei sunt ticsite de canadieni din partea franceză, beţi mangă, care se duc la Atlantic City să joace la Trump Castle. Merg întins, ajung la unu noaptea, joacă patruzeci şi opt de ore fără întrerupere (cu mâncare şi băutură la botul calului), apoi se înghesuie iar la bord şi dorm tot drumul înapoi până la Trois Rivières, ajungând lunea la timp pentru jumătate de zi de serviciu. Asta numesc unii distracţie. Aş vrea s-o întind înainte ca o gaşcă din asta să năvălească înăuntru.

Dar Phillys a câştigat o rundă, lăsându-l cumva pe Joe să se autoconvingă că el e moşul arţăgos, avar şi inflexibil care a pus cruce reşedinţei Houlihan.

— Şi mai credem, Frank, turuie Phillys, şi aici sunt şi eu categorică la fel ca Joe, că nu vrem să fim la cheremul unei economii false.

— Care economie să fie aia? întreb.

— Cea a imobiliarelor. Dacă acum nu ne iese, poate că mai bine aşteptăm.

— Păi asta aşa e. Nu te poţi scălda de două ori în apele aceluiaşi râu, spun eu indiferent. Sunt curios, totuşi, dacă ştiţi unde o să staţi când o să înceapă şcoala.

— Îhî, spune Phyllis cu competenţă. Ne gândim că, dacă ne ajunge cuţitul la os, Joe poate închiria un apartament de

burlac lângă serviciu, iar eu pot rămâne temporar în Island Pond. Avem de gând să discutăm cu celălalt agent mobiliar despre asta. Phyllis chiar spune „mobiliar”, ceva ce n-am mai auzit niciodată din gura ei şi care-mi arată că regresează la o mai veche matrice de personalitate – mai disperată, dar mai calculată (nici asta nu e ceva ieşit din comun).

— Păi pare o judecată destul de sănătoasă, spun.

— Pe bune, chiar ţi se pare? întreabă Phyllis, cu o frică nemascată străpungându-i brusc vocea ca o furcă. Joe zice că în niciun loc pe care ni l-ai arătat n-a simţit că s-ar fi întâmplat vreodată ceva important. Dar eu nu sunt atât de sigură.

— Mă întreb la ce s-o fi referit, spun. Poate o celebritate omorâtă? Sau descoperirea unui nou sistem solar de la un telescop dintr-un pod?

— Ei, el crede că, dacă plecăm din Vermont, ar trebui să trecem într-o sferă a evenimentelor mai importante, care să ne facă pe amândoi să evoluăm într-un anume fel. În locurile pe care ni le-ai arătat n-a avut senzaţia asta. Poate că locuinţele tale li s-ar potrivi mai bine altora.

— Nu sunt ale mele, Phyllis. Sunt ale altora. Eu doar le vând. O grămadă de oameni se descurcă binişor în ele.

— Sunt convinsă, spune Phyllis ursuză. Dar ştii la ce mă refer.

— Nu prea. Teoria lui Joe despre evenimentele importante îmi arată că a scăpat printre degete confirmarea abia obţinută. Dar nu mă interesează. Dacă Joe închiriază o mică *dependence* în Manalapan, iar Phyllis îşi găseşte ceva „util” de făcut ca suplinitoare la şcoala de meşteşuguri din Island Pond, intră într-un nou „grup de design de hârtie” alături de o ceată de prietene cu limbă ascuţită, dar gata să ofere sprijin moral, în timp ce Sonja e primită în brigada de majorete la Lyndon Academy. Căsătoria în stil Markham va fi moartă şi-ngropată până de Ziua Curcanului. Ceea ce, bineînţeles, e adevărata problemă în cazul de Iată (sub deciziile imobiliare se ascunde întotdeauna o temă mai profundă). Să merite

viaţa de cuplu rahaturile incredibile necesare pentru a satisface nevoile celuilalt? Sau ar fi mai distractiv să mergi înainte singur?

— Când vizitezi case te prinzi destul de bine ce-i cu tine, Phyllis, spun eu (ceea ce e chiar ultimul lucru pe care vrea să-l audă).

— M-aş fi dus să văd casa ta de negri, Frank – adică cea de închiriat. Dar pur şi simplu lui Joe nu i-a convenit ideea.

— Phyllis, sunt la un telefon public de pe autostradă, aţa că ar cam trebui să plec de-aici până nu mă calcă un camion. Dar cred că o să-ţi dai seama că piaţa închirierilor de la noi e cam limitată. Observ o falangă de canadieni chicotitori, majoritatea îmbrăcaţi în bermude, care iau cu asalt parcarea, toţi chitiţi să ajungă la budă, să înfulece nişte mâncare moartea-stomacului, să dea târcoale vitrinei cu trofeele lui Vince ţi s-a mai tragă un ultim pui de somn pe drum înainte de maratonul jocurilor de noroc.

— Nu ştiu ce să spun, Frank. Aud cum cade ceva de sticlă, spărgându-se într-o mulţime de bucăţi.

— O, căcat, spune Phyllis. Apropo, nu-i un agent imobiliar din Haddam. Tipa lucrează mai mult în zona East Brunswick. O zonă din centrul New Jersey-ului care seamănă cu câmpurile de suburbie uscate, cu vegetaţie pitică din Youngstown. Acolo închiriază Skip McPherson patinoarul pe timp de noapte.

— Ei, o să fie o atmosferă total nouă pentru voi (atmosfera de Youngstown).

— Totuşi e un nou început, cum ar veni, nu-i aşa? spune Phyllis, lăsându-se pradă tulburării.

— Ei, poate că Joe o să se vadă mai bine acolo. Şi chiar nu e vorba de niciun început, Phyllis. Totul e parte din căutarea voastră continuă.

— Ce crezi că o să se întâmple cu noi, Frank?

Canadienii năvălesc acum în hol, înghiontindu-se între ei şi hlizindu-se ca nişte suporteri de hochei – şi bărbaţii, şi femeile. Sunt nişte albi masivi, sănătoşi, fericiţi şi perfect adaptaţi la lumea în care trăiesc, care nu sunt niciodată dispuşi să sară peste vreo masă sau să se

gătească fără un motiv întemeiat. Se risipesc în grupuri de doi sau trei, băieţi şi fete, şi dispar strigând în falset spre toalete pe uşile duble de metal. (Americanii cei mai de soi sunt, după părerea mea, canadienii. De fapt mă gândesc să mă mut acolo, pentru că găseşti toate calităţile Statelor, dar aproape niciun defect, plus îngrijire medicală de la naştere până la moarte şi doar o mică parte din crimele de la noi. Imediat după paralela patruzeci şi nouă se întinde un loc agreabil unde să-ţi petreci anii de pensie.)

— M-ai auzit, Frank?

— Te aud, Phyllis. Cât se poate de clar. Ultimele canadience vesele, cu poşetele în mână, dispar în toaleta femeilor, unde încep imediat să-i ia la purecat pe bărbaţi şi să bată câmpii despre cât de „norocoase" sunt că au dat peste asemenea nătărăi.

— Pur şi simplu tu şi Joc cântaţi prea acerb fericirea, Pliyllis. Ar trebui pur şi simplu să cumpăraţi prima casă care vă place cât de cât de la noul vostru agent şi să începeţi să fiţi fericiţi. Nu-i chiar aşa de greu.

— Probabil că sunt cu prost dispusă din cauza operaţiei, atâta tot, spune Pliyllis. Ştiu că suntem destul de norocoşi. Mai nou, sunt tineri care nici măcar nu-şi mai permit o casă.

— Sunt şi dintre cei mai puţini tineri. Mă întreb dacă Pliyllis crede că ea şi Joe fac parte din tineretul ţării. Trebuie s-o iau din loc, spun.

— Ce face băiatul tău? Nu mi-ai spus tu că are boala Hodgkin sau o leziune pe creier, sau aşa ceva?

— îşi revine, Phyllis. Asta până azi după-amiază. E un băiat de nota zece. Mersi de întrebare.

— Şi Joe are nevoie de multă îngrijire în momentul ăsta, spune Phyllis, ca să mă mai ţină la telefon. (O femeie din toaletă scoate un strigăt de luptă ca indienii, care le face şi celorlalte chef de urlat. Aud cum se trânteşte uşa unei cabine. „Băi fraţilor... Duuuaamne", răspunde unul dintre bărbaţi din toaleta vecină.) Am trecut prin nişte schimbări în relaţia noastră, Frank. Nu-i uşor să laşi pe cineva în cercul tău intim dacă amândoi sunteţi la a doua încercare.

— Nu-i uşor nici pentru cei care-s la prima încercare, spun cu nerăbdare. Phyllis pare să aştepte să-i pice ceva. Dar ce? Am avut odată o clientă – nevasta unui profesor de istoria religiilor, mamă a trei copii, dintre care unul era autist şi rămânea în maşină, legat cu un ham – care m-a întrebat dacă nu cumva m-ar interesa o partidă cu ea pe podeaua lustruită a unei case în stil ranch din Belle Mead, o casă care îi plăcuse soţului ei, dar pe care ea voise s-o mai vadă o dată pentru că i se părea că spaţiul era lipsit de „fluiditate”. Un exemplu clar de transfer. Dar nimeni care lucrează în imobiliare nu e pregătit pentru dimensiunea sexuală: ore petrecute în doi, nas în nas (pe locurile din faţă ale unei maşini, în case provocator de goale); aura nu tocmai falsă de vulnerabilitate şi abandon; perspectiva unui viitor croit pe acelaşi tipar, cu ocheade neaşteptate, aţâţătoare, la capătul răsadului de salată, schimburi alunecoase, aproape ratate de priviri pe deasupra unei parcări încinse de soarele verii sau prin geamul unei ferestre, cu soţul de faţă. Au fost situaţii, în aceşti trei ani şi jumătate, când nu m-am purtat ca un cetăţean-model. Doar că pentru o asemenea ispravă poţi să-ţi pierzi licenţa şi să devii o glumă proastă în comunitatea noastră, lucruri pe care nu prea mai sunt dispus să le risc aşa cum poate că eram pe vremuri.

Şi totuşi, dintr-un motiv sau altul, mă pomenesc că mi-o închipui pe dolofana Phyllis nu într-un imprimeu cu petunii, ci goală toată în afară de un mic slip, ţinând în mână un pahar de scotch în timp ce vorbeşte şi se uită printre obloane în parcarea luminată grunjos de la Slcepy Hollow la Mombo, fiul de optsprezece ani al administratorului, pe jumătate polinezian, fără cămaşă şi cu muşchii umflaţi, care duce un sac de gunoi la tomberonul din faţa băii lor, în timp ce putoarea de Joe răspunde ursuz uneia dintre chemările mai puţin pasionante ale naturii în spatele uşilor închise. E a doua oară pe ziua de azi când mă gândesc „aşa” la Phyllis, în ciuda problemelor ei de sănătate. Totuşi, întrebarea mea e de ce?

— Deci stai singur? întreabă Phyllis.

— Poftim?

— Pentru că la un moment dat lui Joe i s-a părut c-ai fi gay, nu de alta.

— Nu. Cur egrete, cum spune fiul meu. Deşi sunt uluit. În două ore am fost bănuit c-aş fi preot, bătut în cap şi, mai nou, homo. Se pare că nu reuşesc să transmit ce am de transmis. Aud un alt gong care face *ding* în timp ce Joe dă mai tare sonorul transmisiunii din Mexic.

— Ei, spune Phyllis în şoaptă, o clipă mi-am dorit să vin cu tine, Frank. Ar fi drăguţ.

— Nu te-ai simţi bine cu mine, Phyllis. Ţi-o garantez.

— Oh. E o aiureală. Vorbesc aiurea, aiurea de tot.
Păcat că nu se poate urca în autocar cu canadienii.

— Eşti un bun ascultător, Frank. Sunt sigură că ăsta-i un plus în meseria ta.

— Uneori. Dar nu întotdeauna.

— Eşti tu modest.

— Multă baftă amândurora, spun.

— Ei, ne mai vedem, Frank. Ai grijă. Mersi.
Clanc.

Camionagiii care îmi aruncaseră priviri duşmănoase s-au cărat. Şi ambele găşti de canadieni îşi fac acum apariţia din toalete cu mâinile umede, nasurile suflate, feţele stropite, părul pieptănat cu apă, poalele cămăşilor îndesate deocamdată în pantaloni, hlizindu-se de cine ştie ce secrete scârboase şi-or fi împărtăşit înăuntru. Mărşăluiesc cu toţii în Roys, în timp ce şoferul autocarului, slăbănog şi îmbrăcat în uniformă, stă în picioare afară, chiar lângă uşile de sticlă, savurând o ţigară şi un moment de linişte în noaptea fierbinte. Îşi aruncă ochii în direcţia mea, mă vede cum stau în cabina telefonică şi mă uit la el, clatină din cap de parcă am şti amândoi despre ce e vorba, aruncă ţigara şi dispare din raza mea vizuală.

Fără vreo urmă din rezerva care mă cuprinsese-n timpul cinei, formez numărul lui Sally, convins că am luat o decizie proastă în privinţa ei, că ar fi trebuit să rămân şi să insist până ies la liman ca un tip care ştie să transmită

corect un mesaj. (Desigur, s-ar putea ca asta să fie până la urmă o direcţie şi mai greşită – obosit, pe jumătate beat, arţăgos, incapabil să-mi controlez discursul. Deşi uneori e mai bine să iei o decizie proastă decât să nu iei niciuna.)

Dar din mesajul ei, Sally pare să fie într-o stare asemănătoare, şi aş vrea să mă-ntorc pe călcâie şi să zbor înapoi, să mă vâr în pat lângă ea şi să adormim imediat ca un cuplu cu state vechi, iar mâine s-o iau cu mine şi să încep să-mi induc nişte dorinţe adevărate în viaţă, şi un pic de distracţie pe deasupra, şi să nu mai fiu eu ăla care nu-şi dă drumul. Patruzeci de clarvăzători capabili să-l găsească pe Jimmy Hoffa într-o groapă de gunoi sau să-ţi spună pe ce stradă din Great Falls locuieşte Norbert, fratele tău geamăn dispărut, n-ar putea să-mi indice o „partidă" mai bună decât Sally Caldwell. (Desigur, unul dintre paradoxurile fundamentale ale Perioadei Existenţei e că s-ar putea să te afunzi şi mai rău tocmai atunci când ţi se pare că ieşi la suprafaţă.)

— Hait, fir-ai tu să fii de tembel, scuipă unul dintre canadieni în timp ce ascult concentrat cum telefonul lui Sally sună, sună şi iar sună.

Trec însă imediat la următoarea decizie: să las un mesaj în care să spun *ci aş fi* zbârnâit înapoi, doar că nu ştiam unde e, şi totuşi sunt gata să închiriez un Piper Comanche şi s-o aduc zbârnâind la Springfield, de unde eu şi cu Paul s-o culegem la timp pentru masa de prânz. Zbârr. Zbârr.

Dar în loc de vocea ei dulce şi de mesajul diversionist din motive de siguranţă – „Bună! Nu suntem acasă, dar apelul dumneavoastră e important pentru noi" – nu mă aleg decât cu ţârâit după ţârâit. Chiar îmi imaginez telefonul vibrând de mama focului pe măsuţa de lângă patul ei mare, cu baldachin, pe care mi-l imaginez gol, deşi a fost pregătit cu drag. Formez din nou numărul şi încerc să mi-o închipui pe Sally ţâşnind afară de la duş sau tocmai întorcându-se acasă după o plimbare melancolică în miez de noapte pe plaja Mantoloking, urcând treptele de la intrare câte două, uitând să mai şchiopăteze, sperând că

sunt eu. Şi chiar sunt eu. Doar că tot ce-aud e ţâr, ţâr, ţâr, ţâr.

Un miros aproape greţos de hotdog răsfiert pluteşte prin hol dinspre Nathan's.

— Şi mintea ta e o canalizare, îi aruncă una dintre canadience unui bărbat de la coadă.

— văi a ta ce e, ai? O sală de operaţie? Nu-s însurat cu tine, da?

— încă, lioliorc. ştie un alt bărbat.

Deţii înfrânt, sunt gata de plecare şi străbat bolul cu paşi mari, îndreptându-mă direct spre ieşire. Băieţi sfrijiţi din Moonacbie şi Nuticy se împrăştie către automatele cu Mortal Kombat şi Drug War, chitiţi pe măcel. Pe uşile din faţă intră noi călători, căutând un soi de uşurare, ignorând vitrina cu trofeele lui Vince – prea mult pentru o noapte târzie. Ar trebui, chiar acum, pe loc, să cumpăr ceva pentru Clarissa, dar n-au nimic de vânzare în afară de prostii cu fotbal şi cărţi poştale care prezintă bariera din New Jersey în toate cele patru anotimpuri şi dispoziţii (va trebui să caut ceva mâine) şi ies din interiorul cu aer condiţionat trecând chiar pe lângă şoferul din Eureka, care se sprijină cu un picior pe monstrul lui adormit, înconjurat acum de pescăruşi albi încremeniţi în întuneric.

O iau din nou pe autostrada şerpuită, sufocată de lumini, cu ceasul digital de pe bord arătând 12: 40. E deja mâine, 2 iulie, iar aspiraţiile mele personale se concentrează acum pe somn, pentru că restul zilei de mâine va fi o probă de foc chiar şi dacă totul va merge perfect până-n cel mai mic detaliu, ceea ce nu se va întâmpla; aşa că sunt hotărât – chiar dacă o să plec târziu şi aşa mai departe – să-mi pun capul năuc pe o pernă *undeva* în Statul Constituţiei, ca mic semn de progres şi stimul pentru călătoria care mă aşteaptă.

Dar autostrada îmi pune beţe-n roate. Pe lângă încetinirile cauzate de lucrările de construcţie, amalgamul de rampe de acces, ATENŢIE, SE LUCREAZĂ, defecţiunile de pe banda din stânga şi un avertisment mecanic fierbinte că întreaga coastă ar putea exploda pur şi simplu, traficul

e acum şi mai furios, o nebunie scrâşnită în beznă şi o disperare automobilistică generală, de parcă cine nu pleacă din New Jersey în noaptea asta ar fi condamnat la moarte sigură.

La ieşirea 18E & W, unde se termină bariera, maşinile se înghesuie înainte, după, în jur şi cât vezi cu ochii spre podul George Washington. Panouri automate cocoţate deasupra benzilor îi atenţionează pe călătorii complet epuizaţi să se aştepte la ÎNTÂRZIERI MARI, ALEGEŢI RUTE ALTERNATIVE. Un sfat mai responsabil ar fi: DAŢI CĂRŢILE PE FAŢĂ. ÎNTOARCEŢI-VĂ ACASĂ. Îmi închipui kilometri întregi de blocaje pe Cross Bronx (cu mine atârnând îngreţoşat deasupra acelui *no man's land* urban, colcăitor şi infernal de dedesubt), urmaţi de accidente cu multe victime pe Hutch, noi cozi lungi la ghişeele de pe magistrală unde se încasează taxa, o înşiruire monotonă de panouri obscure cu UN MAI AVEM CAMERE LIBERE tot drumul până la Old Saybrook şi mai departe, totul culminând cu mine dormind pe bancheta din spate la un popas năpădit de ţânţari şi (în cel mai rău caz), legat şi mutilat, jefuit şi ucis de nişte adolescenţi angoasaţi – care s-ar putea să se fi luat după mine de la Vince şi să mă urmărească chiar acum – iar leşul meu să ajungă mâncare pentru ciori, mut pe o culme din Darien.

Aşa că, aşa cum prost am fost sfătuit, o iau pe ruta alternativă.

Deşi de fapt nu există cu adevărat o rută alternativă, ci doar o *altă* rută, o rută mai lungă pentru proşti, total aberantă, aproape de netrecut pe hartă, care presupune s-o iei spre vest ca să ajungi în est: înainte pe 80, unde nenumărate maşini se înghesuie toate spre est, apoi spre vest până la Hackensack, înainte pe 17 pe lângă Paramus, apoi spre nord prin Garden State (iar!), deşi, în mod destul de straniu, traficul e lejer; prin River Edge, Oradell şi Westwood, treci de două bariere până aproape de New York, apoi o iei spre est până la Nyack şi Tappan Zee, în jos până la Tarrytown (unde a locuit pe vremuri Karl Bemish), până când Estul îţi apare în faţă aşa cum trebuie să-i fi

apărut odinioară Nordul bătrânului Henry Hudson însuşi.

Ceea ce într-o noapte normală de vară ar fi durat treizeci de minute – George Washington până la Greenwich şi acolo direct într-o pensiune mică şi scumpă, cu vedere la apa luminată de lună – îmi ia o oră şi un sfert şi *abia* am ajuns la sud de Katonah, cu ochii rotindu-mi-se în cap şi usturându-mă, năluci sărind din şanţuri şi gorgane, silit, ca să nu adorm pe neaşteptate, să strâng volanul ca un pilot de la Le Mans care a făcut un infarct. Mă gândesc în mai multe rânduri s-o las pur şi simplu baltă, să trag pe dreapta, să cad pe-o parte de oboseală şi să-i las pe pândaşii nopţii ascunşi în zonele de periferie din Pleasantville şi Valhalla să-şi facă mendrele cu mine – cu maşina pe jantă, portbagajul spart, bagajul şi panourile imobiliare împrăştiate peste tot, cu portofelul săltat de siluete vagi cu Air Jordan în picioare.

Dar sunt prea aproape. Şi în loc să rămân pe drumul 287 cel lat, sigur şi demn de încredere până pe drumul 684 cel lat, sigur şi demn de încredere şi să atac cei treizeci şi ceva de kilometri rămaşi până la Danbury (practic un Oraş al Motelurilor, cu un magazin de băuturi alcoolice deschis, poate, toată noaptea), cotesc spre nord la Sawmill (al cărui nume rustic e suficient ca să mă adoarmă) şi mă îndrept spre Katonah, uitându-mă în atlasul AAA să găsesc cel mai scurt drum până în Connecticut.

Atunci, aproape imposibil de observat, apare un mic panou de lemn – CONNECTICUT – cu o mică săgeată vopsită de mână care pare să tot indice drumul de prin 1930. Şi o iau într-acolo, pe NY 33, cu farurile măturându-i aleile înguste, şerpuitoare, cu ziduri de piatră, străjuite de copaci, către Richfield, până unde, după calculele mele (distanţele care păreau mari pe hartă sunt de fapt destul de mici), mai sunt vreo nouăsprezece kilometri. Şi în fix zece minute sunt acolo, în satul adormit ce se înalţă într-un decor frumos, bucolic, ceea ce înseamnă că am trecut cumva graniţa statului fără să-mi dau seama.

Ridgefield, pe care-l străbat prudent de la un cap la altul, cu ochii în patru după poliţişti şi moteluri, e un cătun

care chiar şi în lumina pală a felinarelor sale stradale cu sulfură de bariu ar aminti oricui, în afară de un ridgefieldez născut şi crescut aici, de Haddam, New Jersey – poate doar mai bogat. O stradă principală îngustă, englezească, se iţeşte la capătul sudic împădurit, trece printr-un cartier de vile umbrit de nuci americani, cu peluze bogate, cotloane adânci şi arhitectură eclectică, unde fiecare vilă e înţesată de echipamente de securitate, apoi şerpuieşte printr-un cartier comercial bizar, cu clădiri de birouri învecinate amintind mai degrabă de stilul Tudor, acoperite cu şindrilă (agenţii imobiliare prospere, un showroom de maşini clasice, un magazin japonez de delicatese, o prăvălie cu articole de pescuit, un magazin de băuturi alcoolice, o librărie Food For Thought). Chiar în centrul satului se află un monument al eroilor îngrădit, flancat de biserici protestante masive şi de încă două vile transformate în birouri de avocatură. Membrii Clubului Lions se întrunesc miercuri, iar cei ai Clubului Kivanis joi. Alte străzi mai scurte şerpuiesc şi se pierd în cartiere mai modeste, dar la fel de bogate în copaci, cu alei purtând nume ca Baldy, Pudding, Toddy Hill, Scarlet Oak şi Jasper. În mod evident, oricine locuieşte la sud de Cross Bronx s-ar muta aici dacă l-ar ţine punga.

Dar când îl străbaţi la ora 2.19, „oraşul” zboară pe lângă tine pe neobservate şi te pomeneşti că ai ieşit din el pe Route 7 fără să fi trecut pe lângă vreun loc unde să te opreşti şi să ceri indicaţii şi fără să fi zărit vreo firmă prietenoasă de motel – doar o pereche de pensiuni întunecate (Le Château şi Le Perigord), unde ai putea să te-nfigi într-un homar thermidor împreună cu secretara sau într-o vită scarpatti şi într-o omletă norvegiană împreună cu fiul care învaţă la o şcoală pregătitoare din apropiere. Dar să nu te aştepţi la o cameră. Ridgefield e un oraş care nu te încurajează să zăboveşti, unde serviciile se adresează doar localnicilor, motiv pentru care, după părerea mea, ar fi jalnic să locuieşti aici.

Epuizat şi dezamăgit, cotesc fără tragere de inimă la stânga pe Route 7, resemnându-mă să mă târăsc încă

douăzeci şi patru de kilometri până la Danbury pe drumul de-aici încolo plin ochi de maşini obscure vârâte în parcări obscure de moteluri. Am păşit cu stângul de la bun început. O atitudine fermă la Sally sau măcar un popas la Tarrytown m-ar fi salvat.

Şi totuşi în fapt, unde Route 7 se întretaie cu periferia Ridgefield-ului şi dispare în inima dichisitului Connecticut, zăresc licărirea roşie, tremurătoare, de neon, pe care renunţasem să mai sper c-o s-o văd. MOTEL. Şi, sub ea, cu litere mai mici şi mai neclare, inscripţia revigorantă CAMERE LIBERE. Ţâşnesc spre ea ca o rachetă.

Dar când intru în mica parcare ca o semilună (motelul se numeşte Briza Mării, deşi nu-i nicio mare prin preajmă care să ofere brize), nimeresc în plină agitaţie. Clienţii motelului au ieşit din camere în halate, papuci şi tricouri. Poliţia locală e prezentă în număr mare – şi maşinile cu girofar albastru continuă să sosească – în timp ce o ambulanţă mare, portocaliu cu alb, cu luminile aprinse şi uşa din spate deschisă, pare pregătită să primească un pasager. Locul are ceva din atmosfera ireală, aproape încremenită, luminată contre-jour a unui platou de cinema (nu asta îmi dorisem) şi sunt tentat să-mi văd pur şi simplu de drum, deşi asta ar însemna, cum spuneam, să mă prăbuşesc pe bancheta din spate şi să sper că n-o să mă omoare nimeni.

Toată activitatea poliţiei se desfăşoară la un capăt al parcării, în faţa ultimei căsuţe; aşa că parchez la celălalt capăt, lângă recepţie, unde lumina e aprinsă şi pe fereastră se vede biroul pentru clienţi. Dacă mi s-ar da o cameră departe de agitaţie, s-ar putea să am încă şanse să prind cam o treime dintr-o noapte de somn.

În birou, aerul condiţionat e dat tare şi un miros puternic de mâncare gătită venit dintr-o cameră din spate ascunsă de o draperie roşie face ca aerul să fie greu şi înţepător. Recepţionerul e un oriental subţirel, şters, cu ochi care licăresc la mine din spatele biroului de recepţie. Vorbeşte la telefon cu o viteză năucitoare, într-o limbă pe

care o recunosc ca fiind străină. Fără să se oprească, ia un mic formular de înregistrare dintr-un teanc şi-l împinge pe tăblia de sticlă, unde e un pix legat cu un lănţişor. Sub tăblia de sticlă sunt vârâte câteva instrucţiuni clare, scrise de mână, privind folosirea camerelor: sunt interzise animalele de companie, apelurile taxabile, gătitul, tarifele nu se schimbă în funcţie de oră, n-ai voie cu musafiri în cameră şi nici să desfăşori vreo activitate comercială (niciuna dintre astea nu se numără momentan printre planurile mele).

Recepţionerul, care poartă o cămaşă albă de uniformă cu mâneci scurte şi guler murdar şi pantaloni negri, îi dă înainte cu vorbitul, ba chiar la un moment dat devine agitat şi ridică tonul, în timp ce eu termin de completat formularul şi i-l pasez împreună cu cardul Visa. Moment în care pur şi simplu lasă jos receptorul, îşi drege vocea, se ridică şi începe să mângâlească pe formular cu propriul lui pix. Se pare că nevoile melc seamănă destul de bine cu cele ale altor clienţi, încât putem sări peste amabilităţi.

— Deci ce s-a întâmplat în capătul celălalt? întreb, sperând să aud că totul s-a terminat şi că oricum n-a fost mare lucru. Poate o demonstraţie a metodelor poliţiei în beneficiul seniorilor din Ridgeficid.

— Staţi liniştit, spune recepţionerul pe un ton agitat care ar băga pe oricine în sperieţi. Acum e totul în regulă.

Trece cârdul meu Visa prin aparat şi mă priveşte, dar nu zâmbeşte, ci trage plictisit aer în piept şi aşteaptă ca cifrele verzi să-i confirme că suma de cincizeci şi doi de dolari optzeci merită să-şi asume riscul de-a mă caza.

— Şi totuşi ce s-a întâmplat? Mimez indiferenţa totală.

El oftează.

— Mai bine vă ţineţi departe. E obişnuit să răspundă doar la întrebări despre preţul şi orele la care trebuie eliberate camerele. Are un gât lung şi subţire care i-ar sta mult mai bine unei femei şi mici tuleie bărbăteşti de mustaţă care-i umbresc colţurile gurii. Nu prea-mi inspiră încredere.

— Eram doar curios, spun. N-aveam de gând să mă duc acolo. Mă uit în spate pe geam, unde luminile poliţiei şi ale ambulanţei străpung încă întunericul. Mai multe maşini cu gură-cască s-au oprit pe Route 7, iar chipurile şoferilor sunt luminate de girofaruri. Doi poliţişti din Connecticut, cu Stetson-uri mari pe cap, se sfătuiesc lângă maşina lor cu braţele încrucişate, părând vânjoşi şi severi, dar şi corecţi dincolo de orice îndoială în uniformele lor ţepene şi strânse pe corp.

— Se mai întâmplă şi jafuri pe-aici, spune recepţionerul, întinzându-mi o chitanţă de cârd pe care să trec un „Frank Bascombe”. Moment în care o femeie scundă, cu pântec rotund, păr des şi mutră plictisită, îmbrăcată într-un sari roşu cu negru, apare de după perdeaua uşii. Murmură ceva la urechea recepţionerului, apoi dispare. Nu ştiu de ce, dar am senzaţia că vorbise şi ea de la alt telefon cu cine vorbise el şi că acum el e din nou solicitat – poate ca să-şi ia un perdaf de la rudele din Karachi pentru ce s-o fi întâmplat afară.

— Cum s-a întâmplat? întreb, trecându-mi numele pe linia punctată.

— Nu ştim. Clatină din cap, comparând semnăturile, apoi desprinzând foile delicate de chitanţă, fără ca măcar s-o fi băgat în seamă pe femeia care a apărut şi a dispărut. Sunt sigur că ea e persoana vinovată de mirosul toxic de mâncare gătită.

— S-au cazat. Peste puţin timp mare agitaţie acolo. Nu văd ce s-a întâmplat.

— A fost cineva rănit? Mă holbez la chitanţa mea de cârd din mâna lui, dorindu-mi să n-o fi semnat.

— Poate. Nu ştiu. Îmi întinde cârdul, chitanţa şi o cheie. Când plecaţi, să vă luaţi garanţia pentru cameră. La ora zece.

— Excelent, spun şi zâmbesc disperat, gândindu-mă să plec spre Danbury.

— E la celălalt capăt, da? spune el, arătând spre aripa la care sperasem, zâmbind formal şi arătându-şi dinţii mici şi regulaţi. Probabil că a îngheţat deja în cămaşa lui cu

mâneci scurte, dar imediat se întoarce la telefon şi începe să bolborosească în limba lui încâlcită, coborând tonul până la şoaptă în caz că rup vreo două vorbe în urdu şi aş putea să divulg cine ştie ce secret important.

Afară, în parcare, aerul pare şi mai electrizat şi mai încins. Clienţii motelului au început să se întoarcă în camere, dar staţiile poliţiei ţârâie încă, firma roşie şubredă cu MOTEL bâzâie şi o senzaţie chiar şi mai intensă de zgomote subsonice vibrează dinspre vehiculele poliţiei, ambulanţă şi maşinile oprite pe autostradă. Undeva aproape s-a trezit un sconcs, iar duhoarea lui întărâtată se scurge dintre copaci pe sub lumini. Mă gândesc la Paul, care deja nu mai e atât de departe, şi-mi doresc să doarmă dus în patul lui, aşa cum ar fi normal.

Ultima uşă din şirul de uşi de motel e deschisă şi înăuntru e aprinsă o lumină crudă, care aruncă umbre fugare. Mai mulţi poliţişti, băieţi de-ai locului, stau lângă un Chevy Suburban, vopsit în două nuanţe de albastru, parcat direct în faţa camerei, cu toate cele cinci uşi deschise şi lumina din interior aprinsă. Suburban-ul tractează un Boston Whaler plin cu echipamente de agrement – o bicicletă, schiuri nautice, nişte mobilă pliantă împachetată, tuburi de oxigen pentru scufundări şi o cuşcă de câine din lemn. Poliţiştii locali cercetează interiorul cu lanternele aprinse. Pe un geam lateral e lipit cu ventuze un Bugs mare, cu o expresie pofticioasă.

— Nu mai poate sta omu’ liniştit nicăieri, spune o voce groasă de bărbat, care chiar mă face să tresar. Mă uit repede în jur şi văd chiar lângă mine un negru uriaş, care răsuflă greu, îmbrăcat într-o uniformă verde de la firma de transport Mayflower. Ţine la subraţ o geantă diplomat neagră, iar deasupra buzunarului de la piept, sub emblema roşie *Mayflower,* într-un oval galben, e cusut cuvântul *Tanks.* Se uită la ce mă uit şi eu.

Suntem chiar lângă maşina mea Crown Victoria parcată şi în clipa când îl observ pe el observ şi dubiţa lui Mayflowcr parcată pe Rotite 7 pe locul unei tarabe cu produse de sezon, închisă la ora asta.

— Ce se întâmplă acolo? întreb.

— Nişte puşti au intrat în camera tipilor cu Suburban-ul ăsta şi i-au jefuit. Apoi l-au omorât pe tip. Sunt amândoi acolo – arată cu degetul – în maşina aia de poliţie. Ar trebui să se ducă cineva acolo şi să le dea la cap, ca să terminăm povestea. Domnul Tanks (prenume, nume, poreclă?) mai răsuflă o dată zgomotos. Are o faţă lată şi cenuşie de docher, un nas uriaş, cu nări mari, şi ochi înfundaţi abia vizibili. Uniforma lui constă în nişte pantaloni scurţi verzi ridicoli, în care abia de-i încap fundul şi pulpele şi şosete negre de nailon care-i lasă la iveală carnea de biftec a gambelor. E cu un cap mai mic decât mine, dar ţi-l imaginezi foarte uşor coborând câteva etaje cu un şifonier sau cu un fotoliu în braţe.

Deduc că cei doi poliţişti păzesc maşina, oprită chiar în mijlocul parcării, cu farurile încă aprinse. Prin geamul din spate reuşesc să disting în întuneric mai întâi una, apoi două feţe albe – feţe de băieţi aplecate în faţă, ceea ce-mi spune că amândoi sunt legaţi cu cătuşe. Niciunul nu vorbeşte şi amândoi par atenţi la poliţişti. Băiatul pe care-l văd mai clar pare să-i răspundă cu un zâmbet domnului Tanks, care arătase spre el.

Totuşi, la vederea celor două feţe, simt o zvâcnire interioară bruscă şi nervoasă, de parcă aş avea un ventilator în burtă. Mă întreb dacă o să tresar iar, dar nu tresar.

— De unde ştiu că ei au fost?

— Pen' că au fugit, d-aia, spune sigur pe el domnul Tanks. Eu mergeam pe 7. Şi a trecut poliţia pe lângă mine cu o sută la oră. Şi după vreo trei kilometri dau de ei toţi. Doi dintre ei erau întinşi pe capotă. Nici cinci minute nu trecuseră. Poliţaiu' mi-a zis care-i treaba. Domnul Tanks răsuflă iarăşi ameninţător. Mirosul lui greu de camionagiu e un amestec de aromă plăcută de piele cu, probabil, iz de huse de mobilă.

— Bridgeport, murmură el, pronunţând *port* astfel încât se aude *poate.* Omoară şi ei ca să omoare.

— Ceilalţi de unde sunt? întreb.

— Cred că din Utah. Tace o clipă, după care spune: Trăgeau bărcuţa asta.

În acel moment, doi asistenţi de pe ambulanţă, în cămăşi roşii, apar în pragul uşii motelului, scoţând o targă pliantă de metal afară, în noapte. Deasupra e legat în curele un sac lung şi negru de plastic, în care ar încăpea un set de crose de golf, care a luat forma cadavrului dinăuntru. La scurt timp, un bărbat alb, scund, cu gât gros şi aer de dur, într-o cămaşă cu mâneci scurte şi cravată, cu pistol la brâu şi o legitimaţie atârnată la gât de un şnur, iese pe uşă împreună cu o femeie blondă, într-o rochie subţire şi înflorată, pe care o ţine de braţ de parcă ar fi arestată. Merg repede spre maşina de poliţie, unde unul dintre poliţişti deschide uşa din spate şi dă să-l tragă afară pe băiatul care zâmbise. Dar detectivul spune ceva cu voce tare, iar poliţistul se dă pur şi simplu la o parte şi-l lasă pe băiat la locul lui, în timp ce celălalt poliţist scoate o lanternă.

Detectivul o ghidează pe femeia blondă spre uşa deschisă a maşinii. Femeia pare sprintenă. Poliţistul vâră lanterna direct în faţa băiatului care stă mai aproape. E străveziu ca o fantomă şi pare transpirat chiar şi de la distanţa asta, cu părul aproape ras în părţi, dar lăsat lung la spate. Se uită lung în lumină, de parc-ar vrea să dezvăluie tot ce arc de dezvăluit.

Femeia îi aruncă doar o privire scurtă, apoi întoarce capul. Băiatul spune ceva – văd cum i se mişcă buzele –, iar femeia îi spune ceva detectivului. Apoi se întorc amândoi şi se îndreaptă cu paşi energici înapoi spre cameră. Poliţiştii închid repede uşa maşinii, apoi se urcă amândoi pe scaunele din faţă. Sirena scoate un bip-bip răsunător, girofarul lor albastru fulgeră în întuneric o singură dată, după care maşina lor – o Crown Vie exact ca a mea – înaintează leneş câţiva metri înainte ca motorul să huruie, roţile să scrâşnească şi să se repeadă înainte pe Route 7, unde dispare înspre nord, cu sirena auzindu-se din nou, dar de departe, fără să se mai vadă.

— *Mata* încotro aveai drum? întreabă domnul Tanks cu

voce aspră. E ocupat acum să desfacă atent două lame de Spearmint, pe care şi le vâră de-odată în gura lui mare. Continuă să ţină strâns de geanta lui diplomat.

— Deep River, zic, aproape fără cuvinte după scena la care asistasem. Mă duc să-mi iau fiul. Zvâcnirea nervoasă din stomacul meu a încetat.

Mulţimea de gură-cască de pe Route 7 începe să se împrăştie. Ambulanţa, care între timp şi-a închis uşile şi a stins luminile dinăuntru, se îndepărtează încet, cu spatele, de uşa motelului, apoi dispare în direcţia în care plecaseră şi poliţiştii – spre Danbury, aş zice – cu luminile ei argintii şi roşii clipind, dar fără sirenă.

— *Dup-aia* unde vă duceţi? Face cocoloş ambalajul de la gumă şi mestecă energic. Poartă un inel imens, grosolan, din aur cu diamant pe inelarul mâinii drepte, un model pe care o persoană masivă şi l-ar alege sau l-ar primi după ce a câştigat Super Bowl.

— Mergem la Muzeul Baseballului. Mă uit prietenos la el. Dumneata ai fost vreodată?

Nţţ, face el şi clatină din cap, emanând pe gură o dulceaţă puternică, mentolată. Părul domnului Tanks e scurt, des şi negru, dar nu-i creşte pe tot capul. Ici şi colo se văd insule de scalp negru şi lucios, care-l fac să pară mai bătrân decât sunt convins că e. Probabil că avem aceeaşi vârstă.

— Cu ce te ocupi?

Firma cu AVF. M. CAMERE LIBERE se stinge în tăcere, urmată şi de firma cu MOTEL, lăsând aprins doar un NU roşu şi zumzăitor. Recepţionerul trage obloanele în birou şi le închide, iar luminile se sting aproape instantaneu.

Îmi dau seama că noi aici nu socializăm, ci atestăm la unison, în treacăt, caracterul periculos al vieţii şi prezenţa noastră nesigură în ea. Altfel n-am avea niciun motiv să stăm amândoi aici.

— Cu imobiliare, zic, în Haddam, New Jersey. La vreo două ore şi jumătate de aici.

— Ăla-i oraş de bogătaşi, spune domnul Tanks,

mestecând în continuare cu repeziciune.

— Stau *şi* oameni bogaţi acolo, spun. Dar sunt oameni care nu fac decât să vândă proprietăţi. Dumneata unde stai?

— Sunt divorţat, spune domnul Tanks. Mai mult stau în rabla aia. Îşi întoarce faţa mare şi neagră ca noaptea spre camionul lui.

Acolo, în întuneric, uriaşul trailer al domnului Tanks etalează marca *Mayflower* cu litere verzi, vesele şi binevoitoare, de-a curmezişul unei mări vesele de galben. E singura privelişte cât de cât patriotică pe care am văzut-o în zona Ridgefield. Mi-l imaginez pe domnul Tanks ghemuit în cuibuşorul lui de odihnă high-tech, echipat (nu ştiu de ce) în pijama roşie de mătase, ascultând la căşti un CD cu Al Hibbler, răsfoind un *Playboy* sau un *Smithsonian* şi morfolind un sandviş gourmet cumpărat de undeva de pe drum şi încălzit în mini-cuptorul lui cu microunde. N-o duce mai rău ca mine. Poate că Markhamii ar trebui să se intereseze mai degrabă de camioanele de transport decât de suburbii.

— Probabil că nu-i aşa de rău, zic.

— Ţi se ia. Ţi se ia de înghesuială, spune el. Domnul Tanks are sigur peste o sută treizeci de kilograme. *Am* o casă în Alhambra.

— Atunci acolo a rămas soţia?

— Nţţ, mormăie domnul Tanks. Îmi ţin mobila acolo. Îi mai fac din când în când o vizită, când mi se face dor de ea.

Poliţiştii locali închid uşile Suburban-ului şi dispar înăuntru, în camera luminată unde a avut loc o crimă, vorbind cu glasuri scăzute, cu pălăriile lor de poliţişti locali împinse spre ceafă. Domnul Tanks şi cu mine suntem ultimii curioşi rămaşi. Sunt sigur că s-a făcut aproape trei. Tânjesc după pat şi somn, dar nu vreau să-l las singur pe domnul Tanks.

— Hai să te întreb o chestie. Domnul Tanks îşi fine încă diplomatul sub braţul uriaş şi-şi mestecă grav guma mentolată. Dacă tot lucrezi în imobiliare de-acuma (de

parcă aş lucra doar de vreo două săptămâni). Nu se uită la mine. Poate că-i e jenă să mi se adreseze în chestiuni ce ţin de profesia mea. Mă gândesc să-mi vând casa. Se uită fix înainte, în întuneric.

— Cea din Alhambra?

— Îhî. Răsuflă iar zgomotos pe nările lui mari.

— Nu ştiu decât că în California valoarea a rămas valoare, dacă asta te interesează.

— Am cumpărat în şaptezeci şi şase. Încă un oftat zgomotos.

— Atunci n-ai probleme, zic, deşi habar n-am de ce am spus asta, din moment ce n-am fost niciodată în Alhambra, nu ştiu cum stă cu taxele, cu componenţa rasială, cu şomajul sau cu statutul pieţei. Mai degrabă mă văd în vizită la Alhambra-*originalul* decât la Alhambra domnului Tanks.

— întrebarea mea este, spune domnul Tanks, ştergându-şi faţa cu mâna lui mare, dacă n-ar fi mai bine să mă mut aici.

— La Ridgefield? Cam nepotrivit, la prima vedere.

— Nu contează unde.

— Ai prieteni sau rude pe-aici?

— Nah.

— Sediul central Mayflower e cumva prin zonă?

Clatină din cap.

— Pe ei nu-i interesează unde stai. Eşti doar şoferu' lor.

Îi arunc domnului Tanks o privire curioasă.

— îţi place aici? Mă refer la ţărmul mării, la porţiunea dintre Delmarva şi Eastport, dintre Water Gap şi Block Island.

— E destul de mişto, zice el. Ochii lui înfundaţi se îngustează şi licăresc la mine, de parcă ar fi simţit o boare care-i spune că mă distrez pe seama lui.

Dar nu-i adevărat! înţeleg perfect (aşa cred) unde bate. Dacă mi-ar fi dat răspunsul obişnuit – că o are pe mătuşa Pansy în Brockton sau pe fratele Sherman în Trenton sau că e-n cărţi pentru un post managerial în corporaţia Mayflower, cu sediul în Frederick Maryland, să

zicem, sau în Ayer, Massachusetts şi că trebuie să se mute mai aproape – ar fi fost foarte logic. Dar ar fi fost mult mai puţin interesant din punct de vedere uman. Dar dacă am dreptate, întrebarea lui are o natură mai degrabă premonitorie şi divinatoric, legată fiind de natura eventualităţii (şi nu de economia industrializată sau de căderea preţurilor pe metrul pătrat în zona metropolitană rezidenţială Hartford-Waterbury).

El are însă genul de discurs în care cei mai mulţi dintre noi ne angajăm doar atunci când suntem doar cu sinele nostru mut şi care, cu răspunsurile potrivite, poate genera senzaţii bogate de sincronicitate, ca alea de care debordam când m-am întors din Franţa acum patru ani: când totul se reduce atât de strălucitor la *tine* şi tot ceea ce faci pare călăuzit de o rază astrală caldă şi invizibilă, aflată prea departe în spaţiu pentru a fi postulată, dar care te conduce – dacă reuşeşti să te ţii pur şi simplu după ea, fără abatere – acolo unde *ştii* că vrei să fii. Creştinii au propria lor variantă, mai severă, a acestei raze; la fel şi jainiştii. Probabil şi dansatorii pe gheaţă, îmblânzitorii de cai sălbatici şi terapeuţii. Domnul Tanks e unul dintre cei mulţi care încearcă, prin speranţă, să depăşească o condiţie care a început să-i plictisească şi să caute ceva mai bun, şi vrea să ştie ce ar trebui să facă – o întrebare profundă.

Desigur, mi-ar plăcea să contribui la această aliniere de aştri mărunţi, dar fără să-l sperii că aş fi un detracat, un escroc al imobiliarelor sau un homosexual cu pofte polirasiale endomorfe. În sensul cel mai generos, o asemenea contribuţie e însuşi nucleul profesiei de agent imobiliar.

Îmi încrucişez braţele şi mă las într-o parte până când coapsa mi se lipeşte de bara din spate a maşinii mele Crown Victoria. Aştept câteva secunde, apoi spun:

— Cred că ştiu exact unde baţi.

— în ce sens? întreabă suspicios domnul Tanks.

— Când te întrebi încotro ar trebui s-o apuci, spun eu la modul cel mai neagresiv, ne-escrocheresc, ne-homofil cu

putinţă.

— Mda, dar asta nu prea contează, spune domnul Tanks, speriindu-se de subiect imediat ce l-a adus în discuţie. Dar aşa-i, zice el, încă interesat. Aş vrea să mă aşez în altă parte, mă-nţelegi? într-un cartier, cum ar veni.

— Ai şi locui acolo? întreb pe un ton serviabil, profesional. Sau o să fie pur şi simplu un alt loc unde-ţi ţii mobila?

— Aş locui acolo, spune domnul Tanks şi dă din cap, privind cerul de parcă ar vrea să-şi închipuie cum va arăta viitorul.

— Dacă mi-ar plăcea, nu m-ar deranja foarte tare nici să stau într-un loc unde am mai stat. Înţelegi ce vreau să zic?

— Destul de bine, zic, în sensul de „perfect”.

— Coasta de est mi se pare cât de cât primitoare. Brusc, domnul Tanks se întoarce spre camionul lui, de parc-ar fi auzit un zgomot şi xe aşteaptă să vadă pe cineva cocoţat pe scară, gata să spargă uşa şi să-i fure televizorul. Dar nu e nimeni.

— Unde ai copilărit? întreb.

El continuă să se holbeze la camion, fără să mă privească.

— Michigan. Babacu’ era maseur în Upper Peninsula. Puţini negrotei făceau meseria asta.

— Sunt convins. Îţi place acolo?

— O, da. La nebunie.

N-are niciun sens să mă confesez că şi eu am state vechi în Wolverine[15] sau că avem probabil experienţe comune. Divorţul, pentru început. În orice caz, probabil că amintirile mele nu s-ar potrivi cu ale lui.

— Atunci de ce nu te-ntorci acolo să-ţi iei o casă? Sau să-ţi construieşti? Mi se pare la mintea cocoşului.

Domnul Tanks se întoarce şi-mi aruncă o privire prudentă, de parcă m-aş fi putut referi la mintea *lui.*

— Acum acolo stă fosta mea nevastă. Nu ţine.

— Ai copii?

— Nţţ. De-aia n-am fost la muzeu. Sprâncenele lui

15 Statul Michigan e supranumit Wolverine State.

groase se lasă în jos. (Ce mă interesează pe mine dacă are sau nu copii?)

— Mă rog. Îţi spun un singur lucru. Dar tot aş vrea să-l încurajez pe domnul Tanks cu nişte informaţii utile care să-l ajute să hotărască ce să facă. Ba chiar sunt oarecum stresat că el nu ştie cât de corect apreciez ce simte şi că am simţit şi eu acelaşi lucru. Nimic nu-i mai dezamăgitor decât să nu poţi împărtăşi o înţelegere esenţială.

— *Vreau* să-ţi spun un singur lucru, reiau eu, corectându-mă. În ultima vreme mă ocup cu vânzarea de case. Şi stau într-un oraş destul de drăguţ. Şi o să asistăm la creşterea preţurilor, şi cred că dobânzile o să crească spre sfârşitul anului, poate chiar mai devreme.

— E prea luxos acolo. Am fost acolo. Am mutat-o pe mama unui baschetbalist într-o ditamai casa. Peste un an am mutat-o iar.

— Ai dreptate, ieftin nu e. Dar îţi spun că poţi suporta un preţ de achiziţie de două ori şi jumătate cât venitul tău brut, asta o să-ţi confirme orice specialist. Şi chiar acum am nişte case în Haddam – toate arătate Markhamilor, toate respinse cu un dispreţ suveran – la două sute cincizeci, şi o să am mai multe cu timpul. Şi cred că pe termen lung, fie că o să iasă Dukakis, Bush sau Jackson – slabe speranţe – preţurile din New Jersey o să rămână mari.

— Nţţ, face domnul Tanks, făcându-mă să mă simt ca un agent imobiliar escroc (ceea ce, dacă eşti agent imobiliar, nu-i exclus să fii).

Doar că, după părerea mea, dacă eu îţi vând o casă într-un oraş unde se poate trăi decent, atunci ţi-am făcut o mare favoare. Şi dacă încerc şi nu reuşesc, atunci te-ai ales cu o privelişte care-ţi place mai mult (presupunând că ţi-o permiţi). În plus, nu agreez ideea de a ridica bariere, cum probabil că i s-a întâmplat domnului Tanks. Intenţionez să le garantez tuturor aceleaşi drepturi şi libertăţi. Şi dacă pentru asta trebuie să fac reclamă ca la gogoşi pământului din New Jersey, ca să ne alegem fiecare cu câte o bucăţică gustoasă, atunci aşa să fie. Oricum, peste patruzeci de ani

o să fim morţi cu toţii.

Cu alte cuvinte, nu accept (sau nu pot) să mă ruşinez uşor. Iar domnul Tanks ar fi un plus pentru zonă şi ar fi primit pe Cleveland Street proporţional cu mărimea buzunarului său (desigur, ar trebui să-şi găsească alt loc pentru camion). Şi n-ar fi în interesul nimănui să nu încerc să-i stârnesc curiozitatea.

— Deci care-i partea cea mai nasoală când lucrezi în imobiliare? Iar rătăceşte cu privirea în altă parte – peste acoperişul Brizei Mării, unde luna cocoşată s-a mai înălţat şi s-a îmbrăcat într-o aureolă difuză. Domnul Tanks e pe cale să-mi transmită că nu e pregătit să cumpere o casă în New Jersey, ceea ce e în regulă. S-ar putea să poarte astfel de conversaţii cu toată lumea – „piticul" lui fiind să se vaite cum că şi-ar dori să *fie* într-un loc mai bun – iar eu i-am stricat toată plăcerea încercând să-mi dau seama unde şi cum. Poate că n-are nimic împotrivă să-şi dedice viaţa mutării altora încolo şi încoace.

— Apropo, mă numesc Frank Bascombe. Întind mâna spre burta verde şi grea a domnului Tanks, într-un gest de salut şi de rămas-bun. El îmi oferă doar o scuturare uşoară, lipsită de entuziasm, a degetelor. O arăta domnul Tanks ca un apărător al bătrânului Vince din vremurile lui de glorie cu Bart Starr şi Fuzzy Thurston, dar strânge mâna ca o debutantă.

— Tanks, se mulţumeşte el să mormăie.

— Ei, păi sincer, nu ştiu dacă există părţi nasoale, spun, răspunzând la întrebarea cu imobiliarele şi simţind o epuizare bruscă, care-mi aplatizează creierul, şi o nevoie dureroasă de somn. Mă opresc să trag aer în piept. Când începe să mă deranjeze, încerc să n-o iau în seamă şi stau acasă cu o carte în mână. Dar dac-ar fi să aibă o parte nasoală, e atunci când clienţii îşi închipuie că vreau să le vând o casă care nu le place sau că nu-mi pasă dacă le place sau nu. Ceea ce nu e niciodată adevărat, îmi ridic mâna la ochi şi-mi trag în sus de pleoape, ca să le ţin deschise.

— Nu-ţi place să fii greşit înţeles, aşa-i? Domnul Tanks

pare amuzat. Scoate un chicotit bizar, gâlgâit, clin fundul gâtului, care mă face să mă simt nesigur.

— Probabil că da. Sau nu.

— Eu ziceam că sunteţi toţi nişte pungaşi, spune domnul Tanks de parcă ar vorbi despre altceva *cu* altcineva. Ca unu' de vinde maşini vechi, numa' că e cu case. Sau cu asigurări de înmormântare. Aşa ceva.

— Probabil că unii oameni au impresia asta. Mă gândesc că în clipa asta stăm la câţiva paşi de portbagajul meu plin cu panouri imobiliare, formulare de ofertă necompletate, chitanţe de avans, prezentări de case, raporturi de evaluare, autocolante cu REDUCERE DE PREŢ şi NE PARE RĂU, S-A VÂNDUT. Unelte de hoţ, după părerea domnului Tanks.

— Într-adevăr, marea mea grijă *e* să nu fiu greşit înţeles. Nu ţi-aş face nimic din ce mie nu mi-ar plăcea – cel puţin la capitolul imobiliare. N-a fost o formulare inspirată (din cauza epuizării).

— Hunh, atâta are de spus domnul Tanks. Momentul în care am asistat împreună la o mostră de bizarerie a vieţii se apropie de sfârşit.

Brusc, la capătul şirului de camere de motel, pe uşa camerei luminate pe care n-am scăpat-o din ochi ies doi ofiţeri în uniforma poliţiei locale, urmaţi de un detectiv cu aer de dur, apoi de o poliţistă în uniformă, care o ţine de braţ pe tânăra soţie îmbrăcată în albastru care ţine la rândul ei mâna mică a unei fetiţe mititele şi blonde, care scrutează temătoare întunericul şi priveşte înapoi spre camera de unde ieşise, deşi brusc, în virtutea unei amintiri, se întoarce şi se uită la bătrânul Bugs care stă lipit în geamul Suburban-ului, holbându-se ca un nebun. E îmbrăcată simplu, cu nişte pantaloni scurţi galbeni, tenişi, şosete albe şi un pulover de un roz aprins, cu o inimă roşie pe piept, ca o ţintă. E puţin crăcănată. Când se uită iar în jur şi nu vede pe nimeni cunoscut, îşi pironeşte ochii asupra domnului Tanks în timp ce e condusă prin parcare spre o maşină fără număr de înmatriculare care le va duce pe ea şi pe mama ei în altă parte, într-un alt oraş din

Connecticut, unde *nu* s-a întâmplat un lucru îngrozitor. Unde să doarmă.

Au lăsat camera deschisă, cu Whalerul plin de echipamente numai bune de furat, pe care cineva ar trebui să le pună sub cheie sau la păstrare, (în 1984, un astfel de lucru m-ar fi făcut să mă trezesc în toiul nopţii şi să mă frământ, chiar dacă eu aş fi fost cel care şi-a pierdut o persoană dragă.)

Dar tocmai când se apleacă să intre în maşina de culoare închisă, tânăra se uită înapoi la cameră, la Suburban şi la Briza Mării, apoi în stânga la domnul Tanks şi la mine, care-i suntem într-un fel tovarăşi, privind-o cu compasiune distantă în timp ce înfruntă durerea, confuzia şi pierderea, pe toate deodată şi de una singură. I se vede faţa, captând lumina, astfel încât pot discerne expresia uluită a trăsăturilor ci tinere şi proaspete. E primul iz, prima licărire de lumină care-i spune că nu mai e conectată la lume cum era în urmă cu două ore, ci într-o nouă reţea pentru care prudenţa e atât substanţă, cât şi liant. (Nu diferă prea mult de expresia băiatului care i-a ucis soţul.) Dar asta va trece, în timp ce prudenţa e ceea ce-i trebuie acum, ceea ce-o aşteaptă. O lecţie de prudenţă la o vârstă fragedă nu-i chiar cel mai rău lucru posibil.

Faţa ei dispare în interiorul maşinii de poliţie. Uşa se trânteşte cu putere şi într-o jumătate de minut dispar cu toţii – băieţii din oraş în maşina de la biroul şerifului din Fairfield huruind înainte, cu girofarul pâlpâind; maşina fără numere cu poliţista la volan în direcţia opusă, pe unde o luase şi ambulanţa. După ce se fac nevăzuţi cu toţii printre copacii pitici, se aude din nou o sirenă. Nu se vor întoarce în noaptea asta.

— Pun pariu că sunt asiguraţi, spune domnul Tanks. Mormoni. *Ăştia* sigur sunt asiguraţi. Ăstora nu le scapă nimic. Se uită la ceasul de mână îngropat în braţul lui uriaş. Ora nu înseamnă nimic pentru el. N-am habar de unde ştie că erau mormoni.

— Ştii cum să te fereşti să nu-ţi fure un mormon sandvişu’ când mergi la pescuit, nu?

— Cum? E un moment ciudat pentru bancuri.

— Iei încă un mormon cu tine. Domnul Tanks scoate iar acel *hunh* din adâncul pieptului. E modul său de a rezolva nerezolvabilul.

Şi mie mi-a trecut prin cap – dacă tot crede despre agenţii imobiliari că suntem veri primari cu vânzătorii de maşini care măsluiesc contoarele de parcurs şi cu escrocii specializaţi în locuri de veci – să-i cer părerea despre şoferii de pe dubele de transport. Auzim destule păreri ostile despre *ei* în domeniul meu, unde sunt în general consideraţi catastrofele industriei transporturilor de mobilă. Dar sunt convins că nu va avea nicio părere. M-aş mira ca domnul Tanks să practice prea des autoevaluarea analitică. Fără îndoială că se simte cel mai bine atunci când se concentrează pe ce e dincolo de parbrizul lui. În felul lui, seamănă cu un Vermontez.

Aud un câine lătrând dinspre copacii deşi din spatele Brizei Mării, poate la sconcs, şi în altă parte, slab, soneria unui telefon. N-am avut parte de cine ştie ce proces de comunicare cu domnul Tanks, chiar dacă mi-aş fi dorit. Mă tem că nu suntem făcuţi unul pentru altul.

— Cred că o s-o tai, spun de parcă tocmai mi-ar fi trecut asta prin cap. Îi ofer domnului Tanks un zâmbet încurajator, care nu presupune o încheiere autentică a discuţiei, ci doar una superficială.

— Apropo de a fi şi a nu fi greşit înţeles. Domnul Tanks se gântleşte încă la discuţia noastră recentă (o surpriză).

— Corect, zic, fără să ştiu ce e corect.

— Poate c-o să vin acolo, la New Jersey, şi-o să cumpăr o casă mare de la mata, anunţă el pe un ton imperial. Eu am început s-o iau încetişor spre camera mea.

— Mie mi-ar conveni. Ar fi grozav.

— Ai nişte cartiere scumpe unde o să mă lase să-mi parchez camionu'?

— S-ar putea să dureze ceva până le descopăr, răspund. Dar găsim noi o soluţie. Un mic depozit în Kendall Park, de pildă.

— Am putea încerca s-o rezolvăm, nu? Domnul Tanks

scoate un căscat cavernos şi închide ochii în timp ce-şi lasă pe spate, în lumina lunii, capul mare şi miţos.

— Categoric. În Alhambra unde parchezi?

Se întoarce şi observă că am luat distanţă.

— Negrotei ai pe-acolo pe la tine prin New Jersey?

— O grămadă, răspund.

Domnul Tanks mă priveşte fix şi, bineînţeles, chiar aşa adormit cum sunt, îmi pare extrem de rău de ce am spus, dar n-am cum să-mi iau vorbele înapoi. Nu pot decât să mă opresc cu un picior pe aleea Brizei Mării şi să mă uit neajutorat la lume şi soartă.

— Pen' că nu mi-ar conveni să fiu singurul peşte din baltă, pricepi? Chiar dacă doar pentru câteva clipe, domnul Tanks pare să ia în serios mutarea, să se angajeze la o viaţă în New Jersey, la multe mile de Alhambra cea singuratică şi de Michiganul întunecos şi îngheţat.

— Sunt sigur că ai fi fericit acolo, spun eu cu sfială.

— Poate că o să trebuiască să te sun, spune domnul Tanks. Şi o ia şi el din loc cu paşi mari, aproape vioi, cu picioarele lui scurte ca nişte butoaie de bere depărtate în pantalonii lui scurţi şi verzi, dar cu genunchii apropiaţi ca şi cum umbletul vioi i-ar cere un anumit efort, mişcându-şi braţele mari chiar dacă sub unul din ele ţine încă servieta turtită.

— Ar fi grozav. Trebuie să-i dau cartea de vizită, ca să mă sune dacă ajunge târziu, nu găseşte loc de parcare şi pe nimeni care să-l ajute. Dar el e deja cu cheia în uşă. Camera lui e chiar lângă locul crimei. Înăuntru arde o lumină. Şi înainte să apuc să-l strig şi să-i zic de cartea de vizită, să-i urez „noapte bună" sau să mai adaug ceva, el a şi intrat pe uşă şi a închis-o repede în urma lui.

În camera mea dublă de la Briza Mării dau aerul condiţionat pe mediu, sting lumina şi mă vâr în pat cât mai repede posibil, rugându-mă să adorm rapid, ceea ce părea inevitabil în urmă cu zece minute sau o oră. Gândul că ar trebui s-o sun pe Sally nu-mi dă pace (ce contează că e trei ţi jumătate? Am de făcut o ofertă importantă). Dar telefonul de aici comunică cu centrala pakistanezului, ţi

toată lumea de acolo doarme de mult.

Şi atunci – şi nu pentru prima oară pe ziua de azi, dar pentru prima oară de la discuţia cu Ann de pe autostradă – mă gândesc cu îngrijorare ţi încordare la Paul, asaltat în clipa asta de necazuri reale ţi închipuite, şi la înfăţişarea lui de la tribunal ca ritual oficial de trecere în viaţa de dincolo de copilărie. Mi-aş putea dori ceva mai bun pentru el. Dar mi-aş putea dori ţi să nu mai pocnească oamenii cu vâsla, să nu mai fure prezervative cu zâmbetul pe buze sau să se încaiere cu agenţii de pază, să nu mai plângă după câini morţi de un deceniu şi să latre după ei să se întoarcă. Doctorul Stoppler spune (cu aroganţă) că s-ar putea să jelească pierderea băiatului care spera că va deveni. Dar eu nu ştiu cine e sau era băiatul ăla (asta dacă, bineînţeles, nu e cumva fratele lui mort – şi nu e). Eu am vrut întotdeauna ca de fiecare dată când îl văd să consolidez ceea ce este – deşi el nu e întotdeauna acelaşi şi, cum am doar o jumătate de normă, poate că nici eu nu mi-am făcut treaba aşa cum se cuvine. Deci în mod evident trebuie să fiu mai bun, să încep să cred că fiul meu are nevoie de ceea ce numai eu îi pot oferi (chiar dacă nu-i adevărat) şi apoi să încerc din răsputeri să-mi închipui ce-ar putea fi acel ceva.

Apoi vine un somn superficial, care e somn mai degrabă pentru că nu e veghe, căci odihnă adevărată nu e, şi în care, din cauza proximităţii morţii, visez pe jumătate treaz la Clair şi la idila noastră de iarnă dulce ca prăjiturelele servite la ceai, începută la patru luni de la venirea ei în firmă şi sfârşită după încă trei luni, când l-a cunoscut pe avocatul negru mai bătrân şi demn, care era perfect pentru ea şi a transformat modestele mele farmece în balast.

Clair era o mică frumuseţe perfectă cu ochi mari, de un căprui lichid, cu picioare scurte şi musculoase care se lăţeau puţin în partea de sus, dar fără să se înmoaie, cu dinţi extrem de albi şi buze date cu ruj roşu care o făceau să surâdă cât putea de des (chiar şi atunci când nu era veselă) şi o coafură umflată ca o bezea, pe care ea şi

colegele ei de la Spelman o împrumutaseră de la concursul Miss America Neagră şi care rezista la nopţi în şir de amor pasional. Avea o voce răsunătoare, sigură, răguşită şi cântată de Alabama, şi un uşor sâsâit, şi purta fuste mulate din lână, pantaloni foarte strâmţi şi pulovere de caşmir în culori pastelate care-i puneau aşa de bine în valoare pielea minunată de abanos, încât mă perpeleam şi tânjeam s-o prind între patru ochi de fiecare dată când mi se dezvăluia cu câţiva centimetri mai mult decât de obicei. (În multe (oluri, se îmbrăca şi se purta la fel ca fetele albe pe care le cunoscusem în Biloxi şi la Gulf Pi nes în anii şaizeci, şi din acest motiv minunat mi s-a părut oarecum de modă veche şi familiară.)

Din cauza educaţiei ei ţărăneşti şi creştine stricte, Clair a insistat ferm ca mica noastră legătură să rămână doar între noi doi, în timp ce eu nu aveam niciun fel de jenă constrângătoare, cu atât mai puţin pentru că eram un alb divorţat la patruzeci şi doi de ani în limbă după o negresă de douăzeci şi cinci de ani care mai era şi mamă (e posibil să fi evitat toată povestea din motive de etică profesională şi de meschinărie de oraş mic, doar că bineînţeles că n-a fost aşa.) Pentru mine povestea a fost la fel de naturală ca încolţirea ierbii, şi am plutit înainte pe efuziunile ei inofensive, bucurându-mă de ea şi de mine aşa cum te bucuri de o întâlnire cu foştii colegi de liceu la care întâlneşti o fată pe care nimeni n-o considera frumoasă pe vremuri, dar care acum e frumoasă ca în visele tale, doar că nici acum nimeni n-o vede astfel în afară de tine, şi deci e toată a ta.

Pentru Clair însă, noi doi împreună aveam o „pată” (cuvântul ei din Alabama care însemna umbră nefastă), ceea ce bineînţeles că a făcut ca *noi* să devenim şi mai ameţitori, şi mai tulburători pentru mine, în timp ce pentru ea eram, tocmai, aiurea şi condamnaţi, un lucru pe care nu voia în ruptul capului să-l ştie ajuns la urechile fostului ei soţ, Vernell, sau ale mamei ei din Talladega. Aşa că am ajuns să ne trăim momentele de intimitate pe ascuns: Honda ei Civic albastră se furişa în garajul meu de pe

Cleveland Street la adăpostul nopţii, iar ea se strecura în casă pe uşa din spate; sau chiar, şi mai rău, ne dădeam întâlnire pentru o cină plus ţinut de mână şi giugiulit pe ascuns în locuri publice sufocate de angoasă cum ar fi Hojo din Hightstown, Red Lobster din Trenton sau Embers din Yardley, localuri insipide unde Clair se simţea complet invizibilă şi în largul ei şi unde bea Fuzzy Navei până o apuca chicotitul, apoi se furişa afară până la maşină şi se giugiulea cu mine pe întuneric până când buzele ne amorţeau şi trupurile ni se înmuiau.

Dar am petrecut totuşi şi o grămadă de duminici de iarnă normale, mohorâte, cu copiii ei, urcând şi coborând anevoie pe ambele maluri ale râului Delaware, bătătorind poteca, admirând priveliştile plăcute, dar nespectaculoase de pe râu ca orice cuplu modern devenit aşa şi-aşa după suişurile şi coborâşurile vieţii, dar a cărui tristeţe remarcabilă în faţa diferenţelor sociale îi făcea pe toţi cei care ne vedeau sau stăteau în faţa noastră la Appleby din New Hope sau în spatele nostru la coadă la iaurt să fie încântaţi de ei înşişi şi de viaţă în general. Am comentat adesea că noi doi întruchipam tocmai unitatea familială complexă moral şi diferiră cultural pe care milioane de americani albi liberali tânjeau s-o valideze şi că tot aranjamentul mi se părea foarte reuşit, în afară de faptul că era hilar. Ei însă nu-i plăcea atitudinea asta, pentru că o făcea să se simtă – cu sâsâitul ei dulce de Talladega – „*lăssată* pe dinafară”. Şi din motivul ăsta (nu c-ar fi unul minor), probabil că am ratat şansa la o fericire mai îndelungată.

Desigur, rasa nu era în mod oficial defectul nostru capital. Clair insista că, dimpotrivă, vârsta mea imposibilă era problema care ne interzicea un viitor adevărat, după care eu unul nu mă puteam abţine să nu tânjesc uneori dureros de tare. Aşa că ne-am instalat într-o dramoletă permanentă, în care eu mi-am asumat rolul profesorului alb şi lasciv cu aer de unchi, dar nu lipsit de şarm, care-şi sacrificase vechea viaţă de succes, dar imposibil de plicticoasă ca să „lucreze” în ultimii săi ani de viaţă activă

într-un colegiu particular (cu o singură elevă), unde Clair era studenta frumoasă, inteligentă, volubilă, uşor naivă, dar ţâfnoasă şi totuşi cu suflet bun care înţelegea că noi doi împărtăşim idealuri înalte, dar fără speranţă de realizare şi care era dispusă, din simplă generozitate umană, să se zbenguie cu mine în partide de amor, însufleţite dar lipsite de viitor (din cauza diferenţei de vârstă) şi să se uite lung la mutra mea îmbătrânită peste mese cu crochete de peşte şi clătite păstoase în restaurante francizate lipsite de suflet în timp ce susţinea faţă de toţi cunoscuţii ei că nici vorbă de aşa ceva. (Nimeni n-a crezut-o nicio secundă, după cum m-a informat Shax Murphy – făcându-mi cu ochiul într-un mod deranjant – a doua zi după înmormântarea lui Clair.)

Atitudinea lui Clair era bătută-n cuie, simplă şi candid exprimată: eram ridicol de nepotriviţi unul pentru celălalt şi n-aveam să rezistăm niciun sezon; deşi nepotrivirea noastră a servit unui scop nobil, scoţând-o la liman când finanţele îi erau şubrede şi emoţiile încâlcite, nu cunoştea pe nimeni în Haddam şi era prea mândră să se întoarcă în Alabama. (Doctorul Stopler ar spune, probabil, că voia să cauterizeze ceva din ea însăşi şi m-a folosit pe mine ca unealtă încinsă.) Cât despre mine, lăsând la o parte orice nădejde de permanentizare, aşa cum mi-o ceruse, Clair făcea ca viaţa de burlac să fie interesantă, palpitantă şi ispititor de exotică într-o sută de feluri tulburătoare, îmi stârnea admiraţia şi mă bine dispunea în timp ce mă adaptam la munca în imobiliare şi la plecarea copiilor.

— Ştii, când eram în facultate, mi-a spus odată Clair cu vocea ei răsunătoare, dulce-monotonă şi sâsâită (eram goi puşcă, întinşi în dormitorul din faţă, de la etaj, luminat de seară, din fosta casă a fostei mele soţii), toate *râdeeeam* şi tot râdeam de cum o să ne cuplăm noi cu un babalâc alb şi bogat. Cum ar fi un director de bancă gras sau cine ştie i e mare politician. Asta era gluma noastră crudă, înţelegi? Cum ar fi" (LIAnd te-oi mărita tu cu fraieru' ăla de babalâc alb", o să ţi se întâmple altare şi

cutare. El trebuia să-ncerce ne ofere o maşină nouă sau o excursie în Europa, iar noi trebuia să-l păcălim. Ştii cum sunt fetele.

— Oarecum, am spus, gândindu-mă desigur că am o fată, dar că nu ştiu cum sunt fetele şi că într-o bună zi fata mea va semăna probabil perfect cu Clair: dulce, foarte sigură pe ea, dar suspicioasă, în fond din motive sănătoase.

— De ce eram aşa de răi noi ăştia, babalâcii albi?

— O, păi ştii *tu,* a spus Clair, ridicându-se în cotul ei mic şi ascuţit şi uitându-se la mine de parcă abia apărusem pe pământ şi aveam nevoie de o instrucţie strictă. Sunteţi plicticoşi cu toţii. Bărbaţii albi *sunt* plicticoşi. Doar că tu nu eşti aşa de rău ca ăilalţi. Deocamdată.

— Devii cu atât mai interesant cu cât trăieşti mai mult, eu aşa cred, am spus, în dorinţa de a pune o vorbă bună pentru rasa şi vârsta mea. Poate că de-aia o să înveţi să mă placi mai mult, nu mai puţin, şi n-o să poţi trăi fără mine.

— Nţţ, ai înţeles greşit, a spus ea, gândindu-se, sunt sigur, la propria ei viaţă, care până la ora aia nu fusese prea roz dar care, dacă mă-ntrebai pe mine, începea să promită. Totuşi, era într-adevăr foarte puţin dispusă să se gândească la mine cu adevărat şi în toată perioada în care am fost împreună nu mi-a pus nici măcar cinci întrebări despre copiii mei sau despre viaţa mea de dinainte s-o întâlnesc pe ea. (Deşi asta nu m-a deranjat niciodată, pentru că eram convins că o mică exegeză personală n-ar fi făcut decât să-i confirme ceea ce bănuia deja.)

— Dacă n-am deveni mai interesanţi, am spus, bucuros să brodez pe marginea unei probleme spinoase, toate porcăriile pe care trebuie să le suportăm în viaţă ne-ar goni direct pe lumea cealaltă.

— Noi, baptiştii, nu credem aşa ceva, să ştii, a spus ea, azvârlindu-şi braţul pe pieptul meu şi înfigându-şi bărbia tare în coastele mele dezgolite. Cum îl cheamă – Aristotel – Aristotel şi-a anulat cursul de azi. S-a plictisit să se audă vorbind şi n-a mai ajuns.

— N-am ce să te învăţ, am spus, încântat ca de obicei.

— Asta *nu* e rău, a spus Clair. Oricum n-o să te ţin aşa de mult pe lângă mine. O să începi să mă plictiseşti, o să începi să te repeţi. Iar eu o s-o şterg ca din puşcă.

Ceea ce nu diferă foarte mult de ce s-a şi întâmplat.

Într-o dimineaţă de martie am ajuns la birou devreme (ca de obicei) ca să bat la maşină o ofertă pentru o prezentare de mai târziu. Clair aproape că terminase cursurile pregătitoare pentru cariera de agent imobiliar ţi stătea la biroul ei şi învăţa. Întotdeauna se jena să discute probleme personale în cadrul biroului şi totuşi imediat ce m-am aşezat s-a ridicat în picioare, îmbrăcată într-o combinaţie de fustă şi pulover de culoarea piersicii şi pantofi roşii cu toc înalt, a venit direct la biroul meu de lângă fereastra din faţă, s-a aşezat şi mi-a spus perfect imperturbabilă că întâlnise un bărbat săptămâna aia, pe avocatul specializat în finanţe McSweeny, cu care se hotărâse să înceapă să se „vadă” şi deci hotărâse să nu se mai „vadă” cu mine.

Ţin minte că am fost profund uluit: în primul rând de siguranţa ei absolută de pluton de execuţie; şi apoi de cât de al dracului de tare mă întrista perspectiva asta. Dar am zâmbit şi am dat din cap de parcă şi eu nutream astfel de gânduri (nici vorbă de aşa ceva) şi i-am spus că după părerea mea probabil că proceda corect, apoi am continuat să zâmbesc fals până când au început să mă doară fălcile.

A zis că discutase în sfârşit despre mine cu mama ei şi că ea îi spusese imediat, în termeni pe care Clair îi numise de-a dreptul „grosolani”, să fugă cât mai departe de mine (sunt sigur că nu vârsta era problema), chiar dacă asta însemna să-şi petreacă nopţile singură acasă, să se mute din Haddam sau să-şi găsească altă slujbă în alt oraş – ceea ce i-am spus că era o doctorie prea puternică. Aveam să mă dau pur şi simplu amabil la o parte, să sper că va fi fericită şi să mă consider norocos că am fost împreună cât am fost, deşi i-am zis că nu cred să fi făcut altceva decât ceea ce bărbaţii şi femeile fac de când lumea între ei şi unii pentru alţii. Faptul că am spus asta a scos-o în mod evident din sărite. (Nici nu era obişnuită să fie

contrazisă.) Aşa că până la urmă am tăcut pur şi simplu din gură şi am rânjit iar la ea ca un retardat, ca mod de a-mi lua (aşa mi se părea mie) la revedere.

Nu ştiu exact de ce n-am protestat, pentru că m-a durut şi încă m-a durut surprinzător de aproape de inimă şi apoi am petrecut zile în şir încropind diverse scenarii alambicate despre un viitor în care viaţa ar fi fost grea ca dracu', dar tocmai acea noutate fumată şi acea improbabilitate s-ar fi dovedit a fi ultimele ingrediente care mai lipseau unei iubiri adevărate şi trainice – caz în care ea sacrificase de dragul convenţiei o victorie glorioasă rezervată doar unei minorităţi curajoase şi luminate. Totuşi, e întru totul adevărat că am cochetat cu ideea de permanentizare doar pentru că Clair mi se refuza categoric, ceea ce înseamnă că până la urmă n-a fost niciodată decât un personaj principal într-un soi de melodramă a Perioadei Existenţei creaţie proprie (lucru care nu mă onorează, dar care nu diferă radical de apariţia mea episodică în scurta ei viaţă).

După această despărţire brutală s-a întors la biroul ei şi s-a reapucat să studieze cărţile de imobiliare – şi cu această nouă stare de fapt în vigoare, am mai rămas la birouri încă vreo oră şi jumătate şi am lucrat! Colegii noştri au sosit şi au plecat. Amândoi am conversat amuzaţi, chiar am glumit cu diverse persoane. Am întrebat-o la un moment dat despre executarea unei ipoteci prescrise şi mi-a răspuns cu calmul şi veselia normale pentru un birou disciplinat, cam centrat pe profit. Niciunul din noi n-a mai spus nimic esenţial şi până la urmă am terminat oferta, am dat câteva telefoane la clienţi, am rezolvat parţial nişte cuvinte încrucişate, am scris o scrisoare, mi-am pus haina şi m-am plimbat aşa îmbrăcat vreo câteva minute, făcând poante cu Shax Murphy şi într-un final am plecat pur şi simplu şi m-am dus la Coffee Spot, fără să mă mai întorc – timp în care (presupun) Clair a stat la biroul ei, serioasă ca o faţă bisericească. Şi practic asta a fost tot.

În scurt timp, ea şi avocatul McSweeny au devenit o pereche drăguţă, potrivită şi unirasială cunoscută în oraş.

(Dar după părerea mea, ea a început să mă trateze cu o corectitudine inutilă la birou, care a devenit, bineînţeles, singurul loc unde ne mai vedeam.) Toată lumea a fost de acord că amândoi avuseseră noroc să se găsească, în condiţiile în care membrii atrăgători ai rasei lor erau rari precum diamantele. S-au ivit dificultăţi previzibile în calea căsătoriei lor rapide: copiii mari şi zgârciţi ai lui Ed au făcut tămbălău din cauza vârstei şi a situaţiei financiare a lui Clair (fireşte, Ed e de vârsta mea şi e plin de bani). Fostul soţ al lui Clair, Vernell, a declarat faliment în Canoga Park şi a încercat să schimbe hotărârea de divorţ. Bunica din Mobile a lui Clair a murit, mama ei şi-a rupt şoldul, fratele ei mai mic a fost închis – obişnuitul inventar neliniştitor al nenorocirilor vieţii. Dar până la urmă lucrurile ar fi ieşit, iar Clair şi Ed s-ar fi căsătorit în acordurile unui contract prenupţial clar formulat. Clair s-ar fi mutat în casa mare a lui Ed de pe Cromwell Lane, în stil victorian târziu, ar fi avut o grădină cu flori şi o maşină mai frumoasă decât Honda Civic. Celor doi copii ai ei ar fi ajuns să le placă să aibă la şcoală colegi albi şi, cu timpul, ar fi uitat că există o diferenţă între ei şi ceilalţi. Ea ar fi continuat să vândă apartamente şi ar fi devenit din ce în ce mai pricepută. Copiii cei mari ai lui Ed ar fi acceptat-o până la urmă, recunoscând-o drept persoana devotată, directă, puţin cam prea sigură pe ea care era şi nu drept o ţărancă vânătoare de avere împotriva căreia să-şi asmuţă avocaţii. Cu timpul, ea şi Ed ar fi ajuns să se bucure de o existenţă suburbană oarecum izolată, cu câţiva invitaţi obişnuiţi la cină, nu prea mulţi, şi chiar şi mai puţini prieteni – o viaţă petrecută în doi aşa cum mulţi ar da bani grei ca să aibă parte de una, dar n-au, pentru că zilele lor sunt prea pline de ocazii substanţiale pe care pur şi simplu nu le pot refuza.

Doar că într-o după-amiază de primăvară, Clair a nimerit din întâmplare în Pheasant Meadow, s-a lăsat prinsă într-un mod cu totul neprofesionist într-o situaţie urâtă şi a sfârşit exact ca turistul mormon din sacul pentru cadavre din camera numărul 15.

Zac aici în pat, viu încă, în timp ce aparatul Fedders suflă peste cearşafuri adieri înviorătoare, răcite electric, căutând alinare în faţa stării pe care mi-au creat-o amintirea asta şi evenimentele nopţii: ca şi cum aş fi pus în paranteză, uitat, incapabil să mă urnesc, aşa cum s-a văzut prea bine când am stat alături de domnul Tanks în noaptea însângerată, incapabili să aprindem o scânteie, să ne aducem reciproc încurajări convingătoare, să fim de ajutor, să strigăm „hei”, să dăm din aripi; incapabili, în faţa tristei treceri a unei alte fiinţe umane în pustiul de dincolo, să împărtăşim vreo speranţă pentru viitor. Căci, dacă am fi fost capabili, poate că sufletele ni s-ar fi uşurat.

Pentru mine, un veteran al ei, moartea pare acum atât de aproape, atât de atotcuprinzătoare, atât de drastică, vai, şi de semnificativă încât mă bagă-n boală de spaimă. Deşi peste câteva ore voi porni cu fiul meu pe celălalt drum, cel plin de speranţă, cel care slăveşte viaţa, cel care se opune golului, bazându-mă doar pe vorbe şi pe mine însumi ca să-mi construiesc pledoaria, ceea ce nici nu se compară ca dramatism cu un sac negru pentru cadavre sau cu amintirea unei iubiri pierdute.

Brusc, inima mea începe iar să facă bang-bum, bang-bang-bum, de parcă m-aş pregăti şi eu să-mi iau urgent adio de la viaţă. Şi, dacă aş putea, aş sări din pat, aş aprinde lumina, aş suna pe cineva şi aş urla direct în receptorul mic şi tare: „E bine. Am scăpat. A fost cât pe ce, să ştii. Da’ totuşi nu m-a prins. I-am simţit răsuflarea, i-am văzut ochii roşii strălucind în întuneric. O mână umedă şi rece mi-a atins braţul. Dar am scăpat. Am supravieţuit. Aşteaptă-mă. Aşteaptă-mă. Deşi n-au mai rămas multe de făcut”. Doar că n-am pe nimeni. N-am pe nimeni nici aici, nici în apropiere căruia să-i spun aşa ceva. Şi îmi pare tare rău, tare, tare rău.

Opt dimineaţa. Lucrurile se precipită.

Când ies din Briza Mării, îmi aduc aminte să traversez, să urc pe scara verde a Peterbiltului domnului Tanks şi să vâr o carte de vizită sub uriaşul lui ştergător de parbriz, cu următorul mesaj pe dos: „Domnule i., mă bucur

că te-am cunoscut. Poţi să mă suni oricând. F.B”. Am adăugat şi numărul de acasă. (Arta vânzării presupune ca mai întâi să-ţi imaginezi vânzări.) Oarecum bizar, când arunc o privire rapidă şi curioasă în cabina şoferului, văd pe scaunul din dreapta un morman de ediţii de colecţie *Reader’s Digest* şi deasupra o pisică galbenă enormă, cu zgardă aurie, care se holbează la mine de parc-aş fi o nălucă. (La Briza Mării nu sunt acceptate animale şi nu mă îndoiesc că domnul Tanks joacă întotdeauna după reguli.) în timp ce cobor de pe tabla cabinei mai observ, chiar în faţa uşii, un nume, vopsit cu litere roşii înflorate şi pus între ghilimele: „Cyril”. Domnul Tanks e un tip care merită toată atenţia.

Când mă întorc în parcare ca să las cheia (după ce am renunţat la garanţie), văd că Suburbanul a dispărut cu tot cu rulota lui Boston Whaler, iar în faţa uşii închise de la numărul 15 e întinsă o bandă galbenă care desenează „locul crimei”. Şi atunci îmi dau seama că de fapt am visat despre toate astea: o cameră sigilată, o maşină tractată în întuneric de către bărbaţi albi mărunţi, vânjoşi şi asudaţi, îmbrăcaţi în maiouri, care strigă: „Înapoi, înapoi”, urmată de zgomot de lanţuri sinistre, de cricuri şi motoare puternice turate, apoi de cineva care strigă: „Gata, gata, gata”.

La 8.45 îmi simt ochii înceţoşaţi şi opresc să beau o cafea la Friendly’se în Hawleyville. Mă uit pe hartă şi hotărăsc s-o iau agale pe Yankee Expressway până la Waterbury şi de-acolo către Meriden, apoi s-o ţin tot aşa până-n Middletown – unde suplinitorul Charley „învaţă” elevi de ambele sexe de la Wesley să facă diferenţa între coloanele ionice şi dorice – apoi pe CT9, care mă scoate direct la Deep River; asta ca să nu mă mai târăsc tocmai până la Norwalk şi apoi pe 95, cum voiam să fac azi-noapte, şi s-o iau spre est pe lângă Sound alături de mai mult ca sigur, încă patru trilioane de americani care tânjesc după o vacanţă sigură şi sănătoasă şi totuşi fac tot ceea ce le stă în puteri ca s-o strice pe-a mea.

În I: riendly’s răsfoiesc *Hour,* gazeta din Norwalk, să

văd dacă e pomenită tragedia de azi-noapte, deşi sunt sigur că se petrecuse prea târziu ca să intre în numărul de azi. Aflu însă că în Ohio a murit Axis Sally, care avea treizeci şi opt de ani şi absolvise magna cum laude Wesley din Ohio; Martina a învins-o pe Chris în trei seturi; hidrologii din Illinois au hotărât să ia apă din Lacul Michigan şi s-o canalizeze spre Mississippi, care e mai important şi pârjolit de secetă, iar vicepreşedintele Bush a declarat că proprietăţile au atins „valori record" (deşi, de parc-ar vrea să-l prindă cu minciuna, relatările din casetele laterale vorbesc despre declinul preţurilor, al fondurilor mutuale şi al certificatelor de depozit, despre scăderea cererii în fabrici şi industria aeronautică – toate fiind probleme „financiare" cu care Dullard Dukakis trebuie să se ia la trântă dacă nu vrea să fie vai şi amar de curul lui).

Plătesc şi mă apuc să dau telefoanele mele strategice înghesuit între uşile duble din „holul" de la Friendly's: unul către robotul meu, care nu dezvăluie nimic – o uşurare; altul lui Sally, cu intenţia de a-i oferi un avion particular către oriunde ne-am putea întâlni – niciun răspuns, nici măcar o înregistrare, ceea ce-mi face stomacul să se strângă de parcă cineva l-ar fi legat cu sfoară şi ar fi tras de el în jos.

Apoi îi telefonez lui Karl Bemish, cu teamă, mai întâi la standul cu bere de rădăcini, unde n-ar avea de ce să fi ajuns încă, apoi în cuibuşorul lui de burlac din Lambertsville, unde răspunde când sună a doua oară.

— Toate bune pe-aici, Frank, răspunde el la întrebarea mea despre bandiţii mexicani. A, da, ar fi trebuit să te sun înapoi aseară. Da' l-am sunat pe şerif. Mă aşteptam să se mişte ceva, zău. Dar nu. Alarmă falsă. N-au mai apărut, bulangii amărâţi ce sunt.

— N-aş vrea să te arăţi prea tare pe-acolo, Karl. Clienţii se revarsă înăuntru şi afară pe lângă mine, deschizând uşa, înghiontindu-mă, lăsând să intre aerul fierbinte.

— Am la mine semiautomata, să ştii, spune Karl.

— Ce ai? Ce-i aia?

— O puşcă de doişpe, cu ţeava retezată, spune Karl cu

superioritate şi dă drumul unui râs răutăcios. O maşinărie clasa-ntâi.

E prima oară când aud de vreo semiautomată şi nu-mi place. La drept vorbind, mă bagă-n sperieţi.

— Nu cred că e o idee bună să ţii o armă semiautomată la standul cu bere de rădăcini, Karl. Lui Karl nu-i place să spun „bere de rădăcini" sau „stand", dar pentru mine asta e. Ce altceva să fie? Birou?

— Ei, tot e mai bine decât să zaci cu faţa-n jos după răcitorul de bere şi să-ţi sorbi creierii din tichia de hârtie. Sau poate mă înşel eu, spune Karl cu răceală.

— Doamne Dumnezeule, Karl.

— Tu să stai liniştit. Nici măcar n-o scot până după zece seara.

— Poliţia e la curent?

— Ce dracu', ei mi-au *zis* de unde s-o cumpăr. Din Scotch Plains. Karl îmi spune asta tot răcnind. N-ar fi trebuit să mă scap faţă de tine.

I. şti al dracului de sperios.

— Mă sperie al dracului de tare, spun eu şi chiar aşa este. N-am ce să fac cu tine mort. Ar trebui să servesc eu însumi berea de rădăcini, plus că asigurările noastre n-o să plătească dacă eşti omorât şi se găseşte o armă ilegală lângă tine. Probabil că aş fi dat în judecată.

— Tu du-te şi fă-ţi vacanţa cu puştiul tău. Rămân eu pe baricade la Fort Apache. Am şi alte treburi în dimineaţa asta. Nu sunt singur aici.

De-acum l-am pierdut pe Karl. Tocmai mi-a fost închisă fereastra în nas.

— Lasă un mesaj dacă ţi se pare ceva aiurea, da? Spun asta ca şi cum realizez că e puţin probabil să fiu luat în serios.

— Am de gând să fiu de negăsit *toată* dimineaţa, spune Karl, apoi dă drumul unui hăhăit stupid, după care închide telefonul.

Sun imediat din nou la Sally, în caz că ieşise să-şi ia croasante şi *Daily Argonaut.* Dar nimic.

Ultimul meu telefon e către Ted Houlihan – ca să aflu

noutăţi, dar şi să-l trag de urechi în legătură cu „exclusivitatea” pentru firma noastră. Telefoanele la clienţi sunt, de fapt, una dintre cele mai satisfăcătoare părţi ale activităţii mele. Rolly Mounger a nimerit-o la fix când a spus că imobiliarele n-au aproape nimic de-a face cu starea în care se află sufletul omului; în consecinţă, un telefon necesar de serviciu e echivalentul unei partide agreabile de ping-pong.

— Sunt Frank Bascombe. Cum merge treaba pe-acolo?

— Totul e foarte bine, Frank. Ted pare mai fragil decât ieri, dar la fel de vesel cum pretinde. O scurgere lentă de gaze poate crea o euforie imbatabilă.

— Clienţii mei îşi iau o zi de gândire, Ted, atâta voiam să-ţi spun. Casa i-a impresionat. Dar au văzut o grămadă de case şi acum trebuie să depăşească un prag psihologic. Cred însă că ar trebui să cumpere ultima casă pe care le-am arătat-o, şi asta a fost a ta.

— Super, spune Ted. Chiar super.

— A mai fost cineva să arunce o privire?

Întrebarea crucială.

— Oh, câţiva, ieri. Au venit nişte oameni chiar după ai tăi.

Urmată de vestea proastă deloc surprinzătoare, dar enervantă.

— Teci, trebuie să-ţi aduc aminte că firma noastră arc exclusivitate pe casa ta. Pe asta se bazează Markhamii. Li s-a dat de înţeles că au ceva timp de gândire fără presiuni din afară. Am lămurit chestiile astea din timp.

— Ei, ştiu şi eu, Frank, spune Tcd cu voce slabă. Desigur, e posibil ca Julie Loukinen să fi scos clauza de exclusivitate, de teamă că Ted ar putea da înapoi, dar a afişat totuşi panoul. E posibil şi ca pe Ted să-l ştie toată lumea ca pe un perpetuu „potenţial11, iar Buy and Large sau cine şi-o mai fi vârât coada să se fi băgat pur şi simplu pe fir în speranţa să împartă comisionul; asta ca să nu-i dăm în judecată de să le ţâţâie curu’ şi să stricăm toată afacerea – o strategie care e totuna cu a intra în cursă pe ultima sută de metri, ceea ce nu e niciodată recomandabil.

O a treia posibilitate este ca Ted să fie necinstit până-n măduva oaselor şi să-l mintă până şi pe Dumnezeu din cer. Aşa-zisa poveste cu testiculele ar putea face parte din număr. (Deja nimeni n-ar mai trebui să fie surprins de nimic.)

— Ascultă, Ted, zic. Ieşi şi tu din casă, uită-te la panoul ăla gri cu verde şi vezi dacă nu cumva scrie „exclusivitate11. N-am de gând să fac cine ştie ce tămbălău acum, pentru că sunt tocmai în Connecticut. Dar marţi o să rezolv problema.

— Cum e acolo? spune Ted, bleg ca o balegă.

— E cald.

— Eşti la Mount Tom?

— Nu. Sunt în Hawleyville. Dar Ted, dacă ai avea şi tu buna-cuviinţă să nu arăţi casa altor persoane, poate că am evita un mare proces. Clienţii mei merită şansă de a face o ofertă. Nu că n-ar fi avut destule şanse sau că acum n-ar străbate străzile pustii şi şterse din East Brunswick, sperând să găsească ceva mult mai bun.

— N-am nimic împotrivă, spune Ted, brusc însufleţit.

— Atunci e perfect. Te mai caut eu cât de curând.

— Oamenii care au venit ieri după voi au zis că o să facă o ofertă în dimineaţa asta.

— Dacă e aşa, Ted, şi spun asta pe un ton ameninţător, clienţii mei au întâietate, să nu uiţi. E scris în contract. Sau aşa ar trebui. Sigur că asta-i o aiureală imobiliară standard, lansată în mod obişnuit de ambele părţi: oferta „de a doua zi dimineaţa la prima oră”. De regulă, cei care se grăbesc să arunce „promisiunea11 asta (mai ales clienţii) ori vor să-şi demonstreze lor înşişi cât sunt de avuţi până la cinci după-masa uită total de ea, ori îşi fac iluzii că simpla perspectivă a unei oferte umflate bine dispune pe toată lumea. Desigur, singurele care *chiar* bine dispun pe toată lumea sunt ofertele generoase pe care chiar poţi pune degetul. Şi, până când se iveşte o astfel de ofertă, n-ai de ce să te ambalezi (deşi un aflux tot mai puternic de nelinişte din partea cumpărătorului n-a omorât niciodată pe nimeni).

— Frank, ştii de ce chestie foarte ciudată mi-am dat scama? face Ted într-o aparentă stare de prostraţie nătângă.

— Ce chestie e aia? Mă uit pe geam cum un microbuz plin cu copii retardaţi se goleşte în parcarea de la Friendly's – adolescenţi cu limbile pe-afară, fete slăbănoage cu strabism, supravieţuitori dolofani, de sex incert, ai sindromului Down – vreo opt cu totul, şontâcăind pe asfaltul încins în pantaloni scurţi de diverse culori prinşi cu elastic la brâu, tenişi şi tricouri albastru-închis cu YALE imprimat pe piept. Supraveghetoarele lor, două studente robuste îmbrăcate la fel, în şorturi maro şi bluze albe, care par jucătoare de polo pe apă la Oberlin, încuie microbuzul în timp ce copiii aşteaptă, cu privirile rătăcite.

— Mi-am dat seama că-mi face mare plăcere să le arăt oamenilor casa mea, continuă Ted să bată câmpii. Se pare că a plăcut mult la toată lumea care a văzut-o şi toţi spun că Susan şi cu mine am trăit bine aici. E un sentiment plăcut. Mă aşteptam să urăsc toată chestia şi să sufăr mult pe motiv că mi-e invadată viaţa. Înţelegi ce zic?

— Mda, răspund. Interesul meu faţă de Ted păleşte rapid pe măsură ce realizez că e foarte probabil să fie în stare de escrocherii imobiliare.

— înseamnă că pur şi simplu eşti gata să treci mai departe, Ted. Eşti gata pentru Albuquerque şi pentru tot soarele de acolo. (Şi să-ţi pui boaşele la murat în chihlimbar.)

— Băiatul meu e chirurg în Tucson, Frank. În septembrie mă duc acolo să mă operez.

— Ţin minte. (M-am înşelat asupra oraşului.) Cârdul de adolescenţi bolnavi şi cele două supraveghetoare masive, cu picioare bronzate şi alură de jucătoare de polo, se îndreaptă acum spre uşă, unii repezindu-se cu toată viteza înainte, toţi, mai puţin vreo doi, cu căşti de protecţie din plastic legate sub bărbie ca apărătorii din fotbal.

— Ted, am vrut doar să te-ntreb de sănătate, să văd cum ţi-a mers ieri. Şi trebuia să-ţi aduc aminte de „exclusivitate". E o înţelegere serioasă, Ted.

— Bine atunci, spune Ted pe un ton vioi. Mersi că mi-ai zis. Mi-l imaginez, cu părul alb, cu mâinile moi, oarecum chipeş cu gropiţele lui de Fred Waring, încadrat de fereastra lui din spate, minunându-se de zidul de bambus care-l apără de multă vreme de închisoarea lui paşnică. Asta-mi creează senzaţia surdă că n-am procedat corect. Ar fi trebuit să stau pe lângă Markhami, şi totuşi instinctul mi-a spus altceva.

— Frank, mă gândesc că, dacă trec de povestea asta cu cancerul, poate că o să-mi încerc norocul în imobiliare. S-ar putea să am talent. Ce părere ai?

— Sigur. Dar n-ai nevoie de talent, led. E ca la scriitori. Cineva care n-are nimic de făcut îşi găseşte ceva de făcut. Trebuie s-o iau din loc. Merg să-l iau pe fiul meu.

— Bravo ţie, spune Ted. Vezi-ţi de drum. Vorbim altă dată.

— Asta-i clar, spun eu sumbru şi cu asta basta.

Copiii s-au adunat acum lângă uşile de sticlă, iar supraveghetoarele trec printre ei râzând. Un băiat cu Down scutură cu putere de clanţa uşii şi se strâmbă fioros la panoul de sticlă în care probabil că-şi vede reflexia. Ceilalţi continuă să se uite în jur, în sus, în jos şi înapoi.

Când prima supraveghetoare deschide cu greu uşa, cu puştiul bolnav de Down agăţat încă de ea, băiatul se încruntă la ea şi scoate un muget răsunător şi total dezinhibat în timp ce aerul fierbinte năvăleşte pe uşă peste mine. Apoi întreaga ceată trece în fugă pe lângă mine, îndreptându-se spre a doua uşă.

— Opaaa, mi se adresează prima fată înaltă, cu un surâs extraordinar de generos. Ne cerem scuze, suntem niţel cam împiedicaţi. Trece mai departe, purtată de curentul micuţilor retardaţi în tricourile lor Eli. Tricoul ei are pe piept o emblemă de un roşu aprins pe care scrie *Challenges Inc*. şi, dedesubt, *Wendy*. Îi zâmbesc încurajator în timp ce e împinsă înainte pe lângă mine.

Brusc, micuţul cu Down se răsuceşte la stânga, încă agăţat de uşă, şi mugeşte din nou, probabil la mine, cu dinţii lui negri încleştaţi şi măcinaţi până la rădăcină, cu

un braţ micuţ ridicat milităreşte, cu pumnul strâns. Eu stau sprijinit de telefon, zâmbindu-i, în vreme ce cobor vertiginos pe scara speranţelor legate de ziua de azi.

— Asta înseamnă că vă place, spune cea de-a doua supraveghetoare – *Megan* – care înaintează la pas în urma cetei. Îmi vinde gogoşi, bineînţeles. De fapt, mugetul vrea să spună: „Nu te apropia de păpuşile astea două, că-ţi sparg faţa”. (Oamenii se aseamănă în multe privinţe.)

— Pare să mă cunoască, îi spun lui Megan cea cu braţe aurii.

— Oh, vă cunoaşte. Are faţa pistruiată de la soare şi ochi căprui, pe atât de banali pe cât de izbitori erau cei ai lui Cathy Flaherty. Nouă ni se pare că seamănă toţi între ei, dar ei ne disting pe mine şi pe dumneavoastră de la o poştă. Au un al şaselea simţ. Zâmbeşte fără pic de jenă, un zâmbet care poate inspira minute, dar probabil nu ore, de dor. Uşa interioară de la Friendly’s se deschide cu un şuierat, apoi se închide încet în urma ei. După care sunt afară, în soarele dimineţii, pentru ultima parte a călătoriei spre Deep River.

La 9.50, cu senzaţia că am întârziat foarte, foarte mult, mă zgâlţâi la vale, apoi la deal către Middletown, Waterbury şi Meriden, deja pierdut

În (raţa argintie a dimineţii. CT 147 e verde, sinuoasă ţi plăcură ca un ţii de tufişuri din Irlanda, lipsesc doar tufişurile. Mici lacuri de acumulare, rezervaţii tihnite pe marginea drumului, „munţi” de-o şchioapă pl iiiru schi, perfecţi pentru echipele de liceeni, şi case masive cu schelet de lemn care încadrează şoseaua, cu antene de satelit în spate, se iţesc după fiecare curbă. Multe case, din câte văd, sunt de vânzare, şi nu puţine etalează panglici galbene de plastic pe copacii din curţi. Nu mai ţin minte acum care americani mai sunt ţinuţi prizonieri sau unde şi de către cine, deşi îţi poţi imagina cu uşurinţă că *undeva* trebuie să existe *einrva.* Dacă nu, panglicile exprimă doar iluzii deşarte şi dor după un ah război micuţ şi drăguţ precum cel din Granada, care s-a terminat atât de bine pentru toate părţile implicate. Sentimentele

patriotice merg mult mai bine la suflet când se concentrează pe ceva concret şi nimic nu-i mai frumos decât să te concentrezi să faci praf pe cineva sau să-l lipseşti de libertate ca să te simţi tu liber ca o pasăre.

Dar, fără să vreau, gândurile îmi zboară iar la amărâţii de Markhami, care sunt sigur că în acest moment fac turul unei fundături sinistre, însoţiţi de o specialistă în imobiliare cu voce nazală şi coapse groase care-i descurajează de se cacă pe ei cu flecăreala ei. O parte indecentă, neprolesionistă din mine speră că până la sfârşitul zilei de azi, având de ales între a mă suna pe mine şi a se întoarce târâş la Charity numărul 212 cu o ofertă la preţul integral, o să sară pe ultima casă a zilei, una cu lucarne în stil Cape de mult pustie, ai cărei foşti proprietari au cedat-o băncii când s-au mutat la Moose Jaw prin ’84, o coşmelie groaznică pe plăci, cu o grămadă de factori de risc, pericol de radiaţii şi scurgeri la fosa septică şi care necesită reparaţii urgente la burlane înainte de căderea frunzelor.

De ce, într-un sezon de vară altfel plăcut şi profitabil, Markhamii îmi stau aşa de tare pe creier, asta nu mi-e clar, dacă nu cumva explicaţia e că, după multe lupte, obstacole şi descurajări idioate la fiecare nivel, am terminat acum oul de Paşte, l-am garnisit cu umplutura dulce potrivită, am dat o gaură şi i-am vârât cu ochii fix în ea; şi totuşi mă tem că nu vor vedea niciodată înăuntru, după care vieţile lor vor fi mai urâte – eu fiind de părere că, dacă ţi se oferă ceva bun, ar trebui să fii deştept şi să primeşti.

Ţin minte că acum mulţi ani, în luna de dinainte să mă mut cu Ann în Haddam, cu nările pline de miresmele noi şi de bun augur ale suburbiei, ne-am pus în cap să cumpărăm un Volvo practic şi rezistent. Am mers cu vechiul Chrysler Newport al maică-mii la reprezentanţa din Hastings-on-Hudson, am căscat ochii prin showroom vreo oră şi jumătate – potenţiali tineri clienţi care-şi mângâiau bărbiile şi se scărpinau în urechi – pipăind oglinzile unui model kaki cu cinci uşi, aşezându-ne şi ridicându-ne de pe scaunele lui confortabile, adulmecându-

i parfumul îngheţat, verificând capacitatea torpedoului, ansamblul neobişnuit de suporturi pentru roata de rezervă şi cric, prefăcându-ne într-un final chiar că mergem cu ea – Ann lângă mine, aflat la volan, holbându-ne amândoi pe geamul reprezentanţei la un drum închipuit către viitor, ca proaspeţi proprietari de Volvo.

Până când, într-un sfârşit, am hotărât că n-o luăm. Cine ştie de ce? Eram tineri şi reinventam cu însufleţire viaţa în fiecare minut, respingând asta, acceptând-o pe cealaltă, numai şi numai după toane. Iar un Volvo, o maşină pe care mi-aş lua-o şi acum ca să transport pământ pentru plante, alimente, sau lemn de foc ori ca maşină de pescuit cu care să mă reped până la Red Man Club – un Volvo pur şi simplu nu ni se potrivea. Apoi ne-am întors cu maşina în oraş la ce ni se potrivea, la adevăratul nostru viitor: căsătorie, copii, cronici sportive, golf, încântare, întristare, moarte, învârtindu-ne în jurul nefericirii fără să reuşim să găsim un punct central şi, mai târziu, divorţ, despărţire şi lungul drum nici prea-prea, nici foarte-foarte de până acum.

Dar când sunt în starea propice de vid, postzăpăceală, şi-mi iese în cale huruind un model pus la punct de Volvo negru sau argintiu, robust şi lucios, cu reputaţia sa de siguranţă demnă de invidiat, cu motorul reglat astfel încât să se oprească la impact, cu spaţiile pentru bagaje demne de toată lauda şi construcţia dintr-o bucată, inima mi-e săgetată adesea de junghiul lui *ce-ar fi fost dacă i* Ce-ar fi fost dacă viaţa noastră ar fi luat-o în direcţia aia… o direcţie în care ne-ar fi purtat o *maşină,* maşină care ar fi acum emblema ei? O altă casă, un alt oraş, o altă socoteală la copii şi aşa mai departe. Totul ar fi mers mai bine? Asemenea lucruri se întâmplă şi din astfel de cauze minore. Şi gândul că o decizie insignifiantă, un beţişor aruncat încoace, nu încolo, le poate paraliza, poate face ca atâtea lucruri să iasă mai bine, să fie salvate chiar. (Deloc surprinzător, cel mai mare defect uman, şi cea mai mare calitate a mea totodată, este că întotdeauna îmi pot imagina orice – o căsătorie, o conversaţie, un guvern –

altfel decât este, o trăsătură care ar putea face din mine un avocat pledant, un scriitor sau un agent imobiliar de primă mână, dar care pare în acelaşi timp să indice o fiinţă umană nu foarte solidă şi de o moralitate îndoielnică.)

Deocamdată e mai bine să nu mă gândesc prea mult la treaba asta. Deşi sunt convins că şi ăsta e un motiv pentru care mă gândesc la Markhami într-un weekend în care propria mea viaţă pare să fi ajuns la un moment de cotitură sau măcar de curbură. După toate probabilităţile, Joe şi Phyllis ştiu la fel de bine ca mine cum merg lucrurile astea şi se caca >e ci de frică. Dar, deşi e rău să faci un pas greşit, aşa cum am făcut cu Volvo-ul, e şi mai rău să regreţi anticipat şi să zici că e prudenţă, ceea ce intuiesc că se întâmplă cu ei de umblă teleleu prin East Brunswick. Catastrofa nu-i deloc improbabilă. E mai bine – mult, mult mai bine – să urmezi deviza bătrânului Davy Crockett, adaptată pentru uzul adulţilor: Asigură-te că nu faci o greşeală fatală, apoi dă-i înainte.

La 10.30 am trecut deja de Middletownul studenţesc şi insipid şi am luat-o pe Route 9, admirând vederea semipanoramică de pe Connecticut (turişti vâslind asiduu în canoe, făcând schi nautic, windsurfing, navigând, făcând paraschi sau sărind cu paraşuta direct în ocean), apoi am coborât direct pe lângă râu către Deep River.

Principala mea speranţă de natură secundară e în momentul ăsta să nu dau ochii cu Charley, din motive pe care poate că le-am dezvăluit deja. Cu puţin noroc, o să-şi doftoricească falca umflată undeva unde să nu-l vadă nimeni, o să-şi lustruiască barca, o să întindă un fir cu plumb sau o să mâzgălească în caietul lui de schiţe – lucruri din astea pe care le fac arhitecţii diletanţi bogaţi când nu participă la meciuri maraton de gin rummy şi când nu-şi înnoadă papioanele legaţi la ochi.

Ann înţelege că de fapt nu-l urăsc pe Charley, ci cred doar că, atunci când ea îi spune „te iubesc”, pune un asterisc după „iubesc” (ca după recordul lui Roger Maris[16]), cu referire la o realizare precedentă superioară în

16 Jucător american de baseball celebru pentru că a doborât recordul deţinut de Babe

materie, ca şi cum aş fi sigur că într-o bună zi o să dea iarăşi totul peste cap şi o să danseze ultima pavană lungă a vieţii cu mine şi numai cu mine (deşi niciunul din noi nu pare să-şi dorească asta).

După aproape toate vizitele mele de până acum, am rămas cu senzaţia că m-am furişat pe proprietate sărind gardul şi am plecat (încotro îmi duc copiii – expoziţia de moluşte de la Woods Hole, un meci al celor de la Mets, o plimbare gălăgioasă cu feribotul până la Block Island – ca să mai fur câteva clipe frumoase alături de ei) ca şi cum mi-ar sufla poliţia în ceafă. Ann zice că-mi fabric singur sentimentele astea. Ei, şi ce dacă? Tot le am.

Spre deosebire de mine, Charley, care crede că totul e nestatornic, e genul de bărbat care se încrede în „caracter", care cugetă, când e singur, la „standarde" şi bună credinţă, la analiză şi la „separarea bărbaţilor de băieţi", dar care (e bănuiala mea personală) stă în faţa oglinzii aburite clin vestiarul clubului Old I.yme şi se gândeşte la scula lui, dorindu-şi s-o aibă mai mare, întrebându-se dacă nu cumva oglinzile dreptunghiulare nu deformează proporţiile, hotărând în cele din urmă că toate arată mai mici în ochii hipercriticilor lor posesori ţi că, în termeni absoluţi, a lui e mai mare decât pare pentru că e înalt. Cum ţi este.

Într-o seară, în timp ce stăteam împreună afară, sub colina pe care e casa lui, scurmând cu vârfurile pantofilor în pietriţul de pe aleea care duce la garajul lui pentru bărci, lângă care e un lac de estuar opac, năpădit de trandafiri rozalii, apărat de Connecticut de o barieră de copaci tupelo, Charley mi-a spus:

— Acuma vezi tu, Frank, Shakespeare trebuie să fi fost un tinecher de-o deşteptăciune dată dracu'. Ţinea în mâna lui mare ţi osoasă un cocteil din ăla de-al lui mortal cu vodcă, într-un pahar mexican gros, lucrat manual. (Nu-mi oferise şi mie unul, pentru că nu aveam să rămân mult.)

— Anul ăsta m-am uitat pe tot ce-a scris, m-ai înţeles? Şi

Ruth; noul record a fost stabilit într-o perioadă când numărul de echipe şi de meciuri din Ligă s-a modificat şi se spune că a existat propunerea ca recordul lui Maris să fie consemnat cu asterisc, pentru a fi deosebit de recordurile precedente.

cred că scriitorii n-au ridicat prea mult ţtacheta din o mie ţase sute nu ştiu cât încoace. El a văzut slăbiciunea umană mai bine decât oricine altcineva ţi pe deasupra şi cu înţelegere. A clipit spre mine şi ţi-a răsucit limba în spatele buzelor. Nu asta e calitatea necesară unui scriitor ca să fie mare? înţelegere pentru slăbiciunea umană?

— Nu ştiu. Nu m-am gândit câtuţi de puţin la asta, am spus sumbru, dar mojiceşte. Ştiam deja că lui Charley i se părea „bizar" ca un tip care scrisese pe vremuri povestiri respectabile „să ajungă" să vândă proprietăţi. Avea o părere proastă ţi despre faptul că stăteam în fosta casă a lui Ann, daţi n-am fost niciodată curios să aflu cum suna părerea asta (sunt sigur că era jignitoare).

— Bine, dar tu cum *vezi* lucrurile? Charley ţi-a tras nasul lui mare, episcopal, încruntând din sprâncenele argintii că ţi cum ar fi simţit în ceaţa serii un buchet complex care-i era accesibil numai lui (ţi poate ţi prietenilor lui). Purta ca de obicei espadrile pe piciorul gol, ţort kaki ţi un tricou, dar ţi un pulover albastru gros, cu fermoar, pe care-l văzusem în urmă cu treizeci de ani într-un catalog J. Press ţi mă întrebasem cine dracu' o să-l cumpere. Desigur, e suplu ca un ogar ţi se menţine într-un soi de top al celor mai buni jucători de squash de vârsta a treia.

— Nu prea cred că literatura are vreo legătură cu ridicarea ţtachetei, am spus în silă (aveam dreptate). Are legătură cu a fi bun într-un sens absolut, nu cu a fi mai bun. Mi-aş dori acum să fi punctat asta cu un hohot de râs isteric.

— Bine. Sună suficient de optimist. Charely s-a tras de lobul lung al urechii ţi s-a uitat în jos, dând din cap de parcă mi-ar fi vizualizat cuvintele. Părul lui des şi alb strălucea în bruma de lumină a amurgului.

— Asta chiar că e o viziune destul de optimistă, a continuat el solemn.

— Sunt un tip optimist, am spus şi m-am simţit imediat pesimist ca un exilat.

— Atunci e foarte corect, a spus el. Optimist vorbind, crezi că noi doi o să fim vreodată prieteni?

Şi-a ridicat parţial capul şi m-a privit prin ochelarii lui cu rame metalice. Ştiam că, în viziunea lui Charley, „prieten” era cea mai nobilă dintre toate condiţiile nobile la care pot aspira oamenii de caracter, aşa cum e Nirvāṇa pentru hinduşi. În viaţa mea nu-mi dorisem mai puţin să am prieteni.

— Nu, am răspuns fără menajamente.

— De ce, după părerea ta?

— Pentru că n-o avem în comun decât pe fosta mea soţie. Şi într-un final o să ţi se pară normal s-o foarfeci cu mine şi asta m-ar scoate din sărite.

Charley se ţinea în continuare de lobul urechii, cu băutura în cealaltă mână.

— E posibil. A dat din cap meditativ. Întotdeauna găseşti în fiinţa iubită ceva ce nu poţi pricepe, nu? Şi atunci trebuie să întrebi pe cineva. Presupun că tu ai fi opţiunea firească. Ann nu e deloc o fiinţă simplă, aşa cum sunt convins că ştii.

O făcea deja.

— Nu ştiu, am zis. Nu.

— Poate că ar trebui să mai faci o încercare, ca mine. Poate că de data asta o să-ţi iasă. Charley m-a pironit cu privirea şi a dat iar din cap.

— Ce-ar fi să-ncerci tu să fuţi nişte muşte, care ţi-or pica, am răspuns ca un idiot şi m-am încruntat la el, destul de dispus să sar la bătaie indiferent de vârsta şi condiţia lui fizică excelentă (şi sperând să nu fiu văzut de copiii mei). Am simţit o răceală înălţându-se din iaz ca o coloană de aer îngheţat şi zburlindu-mi părul de pe braţ. Era la sfârşitul lui mai. Luminiţele caselor brăzdau câmpia argintie a râului Connecticut. Se auzea dangătul unui clopot de pe un vas. De fapt, în momentul acela nu mă simţeam atât de furios încât să-l altoiesc pe Charley, ci trist, singur, nefericit şi inutil alături de un om care nici măcar nu mă interesa suficient încât să-l urăsc, aşa cum i-ar fi stat bine unui tip de caracter.

— Ştii, a zis Charley, trăgându-şi fermoarul puloverului până la un măr al lui Adam proeminent şi întinzând de

mâneci de parc-ar fi simţit şi el frigul. Ai ceva care nu-mi inspiră încredere, Frank. Poate că arhitecţii şi agenţii imobiliari n-au aşa de multe în comun, deşi ar fi normal să aibă. M-a fixat, în eventualitatea că m-aş fi pregătit să scot nişte sunete guturale şi să-i sar la beregată.

— Foarte bine, am zis. Nici eu n-aş avea încredere în mine în locul tău.

Charley şi-a aruncat cu delicateţe paharul, cu tot cu gheaţă, pe gazon.

— Frank, a zis, să ştii că poţi să joci tare sau domol şi fără s-o iei pe arătură. Părea dezamăgit, aproape perplex. După care a pornit-o pur şi simplu pe aleea cu pietriş spre garajul lui pentru bărci.

— N-ai cum să câştigi mereu, l-am auzit vorbind teatral cu el însuşi în întuneric. L-am lăsat să ajungă până la capăt, să tragă uşa glisantă şi s-o închidă în urma lui (sunt sigur că n-avea nicio treabă acolo). După care am dat iar ocol casei, m-am urcat în maşină şi i-am aşteptat pe copiii mei, care în curând aveau să fie acolo, lângă mine, fericiţi.

Deep River, prin care trec în viteză, e întruchiparea ambivalenţei somnolente şi văratice tipice pentru sudul Noii Anglii. Un mic târg cu obloane verzi şi trotuare măturate în care trăim doar noi, oamenii obişnuiţi, într-o acceptare apatică a moderaţiei enoriale şi romano-catolice subţiate, în timp ce pe malul râului găseşti obişnuita enclavă de bogătaşi mulţumiţi de ei înşişi, pseudosolitari, care au ridicat locuinţe uriaşe pe terenurile de vânătoare pline de ferigi şi tei americani de pe malul apei, refuzând cu hotărâre să ştie cum trăieşte cealaltă jumătate. Profesori de drept înstăriţi din New Haven, avocaţi cu bani unşi cu toate alifiile din Hartford şi Springfield, pensionari cu bani din Gotham, pe toţi îi vezi plutind veseli către cumpărăturile pe care urmează să le facă la băcănia Greta, la florăria Coşul cu flori, la măcelăria Kingdom şi magazinul de băuturi alcoolice Lichid Time (şi mai rar în vizită la salonul de tatuaje Body Artistry, la Adult Newz-and-Video şi la casa de amanet Friendly Loaner), şi ieşind din prăvălii la fel de veseli, cu Roverurile burduşite cu

mâncare pentru câini, pancetta, mesquite, sfeclă, lalele proaspete şi gin – tot ce le trebuie pentru cocteiluri de seară, pulpe de miel la grătar, o oră de flecăreală veselă, apoi la culcare în adierea răcoroasă a râului adusă de ceaţă.

Aparent, aici nu s-a pus la cale nimic special pentru luni. Nişte steaguri veştede împodobesc câteva felinare stradale. O acţiune caritabilă de spălat maşini a unui liceu e parţial în toi în parcarea unităţii de pompieri, ca şi o promoţie la unelte agricole în faţă la True Value. Ba chiar câteva magazine au arborat steagurile alb cu roşu şi frunze de arţar lângă drapelul american, semnalând ceva rădăcini canadiene străvechi – fără îndoială, un grup de colonişti albi, nefericiţi, lăsaţi la vatră cu mărinimie, dar inexplicabil, prin ’57 de o companie de soldaţi din Montcalm, lăsând în inimile tuturor un rest de atitudine de genul „Sunt buni şi banii canadieni”. Până şi Donna’s Kut n Curl arborează cu mândrie în vitrină o inscripţie care zice: „F, timpul să te aranjezi, nu?” Dar asta-i tot – de parcă Deep River ar spune pur şi simplu: „Dată fiind vechimea aşezării noastre (1635), spiritul independenţei adevărate şi complexe e respectat aici în fiecare zi, făcând parte din viaţa fiecăruia. În tăcere. Aşa că nu vă aşteptaţi la mare lucru”.

Cotesc spre râu şi o iau în jos pe împădurită Selden Necic Lane, care se ramifică m şi mai împădurită şi năpădită de dafini Brainard Settlement House Wav, care coteşte, se îngustează şi dă iar în ilicele şi nucii americani de pe Swallow Lane, strada unde, pe un stâlp subţire din lemn de cedru, se întrevede cu greutate cutia poştală a lui Ann, a lui Charley şi a celor doi copii ai mei, pe care stă scris cu litere verde-închis COLINA. Lângă ea, o alee pentru maşini acoperită cu pietriş grosolan dispare printre nişte copaci oarecare, astfel că posibilii trecători sunt întâmpinaţi de o aşezare omenească nu prea ospitalieră: aici locuiesc oameni pe care însă nu-i cunoşti.

Până am ieşit eu din oraş şi am ajuns în cartierele astea mărginaşe împădurite ale bogătaşilor, creierul meu a

început să-mi dea semne de încordare neplăcută în spatele tâmplelor. Am gâtul înţepenit şi o senzaţie de ţesut dilatat în partea de sus a pieptului, de parcă ar trebui să tuşesc, să râgâi sau poate chiar să crăp în două numai ca să mă uşurez. Sigur, am dormit puţin şi prost. Am depăşit măsura cu alcoolul aseară la Sally; am condus prea mult, mi-am irosit prea mult timp preţios rezervat grijilor cu Markhamii, familia McLeod, Ted Houlihan şi Karl Bemish, gândindu-mă prea puţin la propriul meu fiu.

Deşi, desigur, adevărul cel mai crud este că sunt pe cale să-i fac o vizită fostei mele soţii în casa unde-şi duce noua ei viaţă mai bună; să-mi văd copiii orfani zburdând pe întinsele peluze ale unei existenţe mai şic; ba chiar poate că voi fi nevoit, în ciuda tuturor celor întâmplate, să port o conversaţie umilitoare, scrâşnită, cu Charley O'Dell, pe care aş prefera să-l las legat pe plajă ca să-l mănânce crabii. Cine n-ar avea creierul „inflamat" şi un edem toracic generalizat? Mă mir că nu e dracului cu mult mai rău.

O mică pancartă de plastic pe care n-am mai văzut-o până acum a fost fixată la baza cutiei poştale, o plăcuţă roşie ca vinul de Burgundia cu un scris verde la fel ca cel de pe cutie, care spune: AICI ESTE O REZERVAŢIE DE PĂSĂRI. RESPECTAŢI-O. PROTEJAŢI VIITORUL. Karl s-ar bucura să afle că păsările vireo sunt încă tefere aici, în Connecticut.

Doar că fix sub cutie, pe pământul cleios, plin de buruieni, zace o pasăre – o mierlă sau un sticlete mare, cu ochii lipiţi de moarte, cu penele ţepene năpădite de furnici. Mă uit în jos la ea prin geam şi-mi pun întrebări. Păsările mor, asta ştim cu toţii. Păsările au tromboze, tumori cerebrale, anemii, îndură ghinioane şi loviturile vieţii, apoi dau ortu' popii ca toată lumea – chiar şi într-o rezervaţie, unde nimeni n-are nimic cu ele şi toată lumea se entuziasmează de tot ce fac.

Dar aici? Chiar sub pancarta lor? E ciudat. Şi, cu încordarea mea chinuitoare din creier, sunt instantaneu convins că fiul meu e de vină (spuneţi-i instinct de tată). În

plus, torturarea animalelor e unul dintre semnele de rău augur ale copilăriei: înseamnă că a început războiul de gherilă întru uzura spiritului împotriva căminului lui adoptiv, împotriva lui Charley, împotriva peluzelor grozave, cerurilor de dimineaţă, Golden Retrieverilor asortaţi, saboţilor, terenurilor de tenis şi panourilor solare, împotriva a tot ceea ce s-a întâmplat fără ca el să poată controla. (Pe undeva îi dau dreptate.)

Nu c-aş fi de acord să execute păsările nevinovate şi să le lase pe jos, lângă cutia poştală, de parc-ar fi purtătoarele înaripate ale unor rele. Nu sunt de acord. Mă bagă-n boală de frică. Dar, oricât de puţin mi-aş dori să mă implic în viaţa casnică de aici, cred totuşi că printr-un dram de luare-aminte s-ar putea evita un car de tratamente. Aşa că opresc maşina în parcare, deschid uşa şi mă dau jos în arşiţa de afară, cu creierul continuând să mi se dilate, mă aplec ţeapăn, ridic de vârful aripii micul leş cu penaj lipsit de strălucire, năpădit de furnici, arunc rapid o privire în spate, la Swallow Lane, care dispare şerpuind din câmpul meu vizual, apoi o azvârl iute ca pe o balegă de vacă în tufişuri, unde cade fără zgomot, scutindu-l (sper) pe fiul meu de o fărâmă de belea într-o viaţă care se anunţă deja, din câte se pare, lungă şi plină de belele.

Dintr-un obicei străvechi, îmi ridic imediat degetele pentru un control olfactiv în caz că trebuie să mă duc undeva – înapoi la Chevronul de pe Route 9 – ca să mă spăl de mirosul de moarte. Dar, chiar atunci, o maşină mică albastru-închis (cred că un Yugo), cu o firmă argintie şi un autocolant argintiu pe uşa blindată de maşină de poliţie pe care scrie AGAZZIZ SECURITY, se apropie de mine, care stau în picioare lângă maşină, şi-mi taie calea. (*Asta* de unde a mai apărut?)

Un bărbat subţirel şi blond în uniformă albastră iese repede afară, de parcă aş fi dat semne că o s-o iau la sănătoasa către copaci, dar rămâne în spatele uşii uitându-se la mine cu un zâmbet ciudat, lipsit de haz – un zâmbet în care orice american ar vedea prudenţă, aroganţă,

autoritate şi convingerea că orice străin e o piază rea. Poate că-şi închipuie că şterpelesc corespondenţa – oferte de zece CD-uri cu reggae sau invitaţii din Idaho la o friptură a-ntâia, doar pentru jucătorii pe mize mari din cazinouri.

Las degetele jos – din păcate, chiar *miros* a sălbăticiune moartă – cu capul îndesat în muşchii gâtului.

— Salutare, spun, exagerat de jovial.

— Salutare, spune tânărul şi dă din cap într-un soi de încuviinţare obscură. Care-i treaba?

Eman valuri de onorabilitate în direcţia lui.

— Tocmai mă duceam la O'Dell-i. Am condus o bună bucată de drum, aşa că am hotărât să-mi dezmorţesc niţel picioarele.

— Foarte bine, zice el, şi mă învăluie în indiferenţa lui rece ca răspuns. Pare ascuţit ca o lamă şi, deşi e slab, e fără îndoială şcolit în cuvenitele arte marţiale. Nu văd nicio armă de foc, dar poartă un microfon minuscul care-i permite să comunice cu cineva aflat în altă parte adresându-i-se propriului său umăr.

— Sunteţi prieten cu O'Dell-ii, ai? întreabă el vesel.

— Mda. Corect.

— Scuze, dar ce anume aţi aruncat în pădure?

— O pasăre. Era o pasăre. Moartă.

— Bine, spune agentul, uitându-se încolo de parcă ar vedea o pasăre moartă, deşi n-o vede. De unde aţi luat-o?

— S-a prins după oglinda retrovizoare a maşinii. Am observat-o abia când am deschis uşa. Era o mierlă.

— înţeleg. Ce era? (Poate crede că povestea mea o să se modifice dacă sunt interogat.)

— Mierlă, zic, de parcă acest simplu cuvânt ar putea să-i trezească o reacţie amuzată, dar mă înşel.

— Aici e o rezervaţie naturală, să ştiţi. Nu se vânează.

— N-am vânat-o. Pur şi simplu am aruncat-o ca să nu merg cu ea pe oglinda maşinii. M-am gândit că e mai bine aşa. Acolo e în regulă. Mă uit în direcţia pomenită.

— De unde veniţi? Ochii lui tineri şi şterşi clipesc către plăcuţa mea albastru cu crem de Jersey, apoi se întorc

rapid la mine pentru că, dacă pretind că tocmai am sosit din Oracle, Arizona sau din International Falls, înseamnă că e cazul să cheme întăriri.

— Sunt din Haddam, New Jersey. Adopt un ton care spune că sunt gata să-l ajut pe cât îmi stă în puteri şi că o să le scriu şefilor lui o scrisoare de recomandare în care să-i laud purtarea imediat ce mă întorc la birou.

— Şi cum vă numiţi, domnule?

— Bascombe. Şi n-am făcut nici pe dracu', îmi spun în gând, doar c-am aruncat o pasăre moartă în tufişuri ca să n-aibă nimeni necazuri (doar că bineînţeles că am minţit pe tema asta). Frank Bascombe. Mă împresoară un aer răcoros ce răzbate prin uşa deschisă din interiorul maşinii.

— Bine, domnule Bascombe. Dacă-mi arătaţi şi mie permisul, n-o să vă mai deranjez. Acest tânăr poliţist-de-încliiriat parc mulţumit, de parcă ar fi spus nişte cuvinte standard care-i fac o deosebită plăcere.

— Sigur că da, spun şi într-o clipă extrag portofelul şi permisul de şofer din micul intrând de sub atestatul de agent imobiliar, carnetul de membru de la Red Man Club şi carnetele de absolvent de la Maize şi Blue Club.

— V-aş ruga să-l aduceţi încoace şi să-l puneţi pe capota maşinii mele, spune el, ajustându-şi microfonul de pe umăr. O să mă uit pe el cât dumneavoastră staţi deoparte, apoi îl pun tot acolo şi-l puteţi lua. E bine aşa?

— E grozav, ce mai. Pare puţin cam complicat. Aş putea să vi-l dau pur şi simplu.

Pornesc spre Yugo-ul lui, care are o mică antenă radio flexibilă pe capota bombată. Dar el mă opreşte neliniştit:

— Nu vă apropiaţi de mine, domnule Bascombe. Dacă nu vreţi să prezentaţi permisul – se uită iar la microfonul de pe umăr – pot să chem încoace un poliţist din Connecticut şi-i explicaţi lui situaţia. Sporovăială afabilă a băiatului blond a dispărut într-o clipită, dând la iveală o duritate sinistră, de protocol poliţienesc, chitită să facă din nevinovăţie evidentă vinovăţie evidentă. Sunt convins că, în momentul ăsta, şinele lui adevărat încearcă să-şi dea

seama cum se scrie Bascombe, căci în mod evident e un nume evreiesc, şi-şi aduce aminte că New Jersey e ticsit de evrei, mexicani borâţi, cioroi, arăboi şi comunişti care ar trebui adunaţi cu toţii ca să li se bage minţile la loc în cap. Văd că a lăsat mâinile undeva sub geam şi le-a dus la spate, unde probabil că ţine arma. (N-am provocat eu asta. Eu nu fac decât să prezint permisul.)

— Nu prea e nicio situaţie, spun, reluându-mi zâmbetul, apropiindu-mă de Yugo-ul lui şi punând permisul deasupra farului. N-am nimic împotrivă să respect pur şi simplu regulile. Mă retrag cu câţiva paşi.

Tânărul aşteaptă până ajung la o distanţă de zece paşi, apoi iese de după uşă şi înşfacă permisul meu. Îi văd ecusonul auriu de idiot deasupra buzunarului de la piept. *Erik*. În afară de cămaşa şi pantalonii albaştri, poartă încălţările cu talpă de crep ale personalului auxiliar al poliţiei şi o cravată mică, lată, roşie şi stupidă. Îmi dau seama şi că e mai copt decât pare, căci nu-i dai mai mult de douăzeci şi doi de ani. Are, probabil, treizeci şi cinci, multe cereri de înscriere în poliţiile locale şi a fost refuzat din cauza unor „nereguli” la testul Rorschach, chiar dacă de departe pare genul de băiat pe care orice părinte şi l-ar dori şi pe care l-ar trimite la Dartmouth indiferent de cheltuieli.

Krik iese de după uşa deschisă a maşinii şi îmi supune permisul unei verificări amănunţite, cu tot cu uitatul la mine ca să-mi compare mecla. Văd acum că are deasupra buzei palide o mustaţă aproape incoloră de membru al Tineretului Hitlerist şi un tatuaj pe dosul mâinii – un craniu, probabil, sau un şarpe încolăcit în jurul unui craniu (o creaţie marca Body Artistry, fără îndoială). În plus, poartă în urechea dreaptă o bobiţă de aur abia vizibilă. Un mic melanj simpatic pentru Deep River.

Întoarce permisul de şofer pe partea cealaltă, probabil ca să vadă dacă sunt donator de organe (nu sunt), apoi îl răsuceşte la loc, îl pune pe capota Yugo-ului şi se întoarce la uşa lui protectoare. Tot nu-mi dau seama dacă are sau nu armă.

— Poftiţi, spune el, cu un rest din amabilitatea de la început. Nu ştiu ce noutăţi a aflat, pentru că nu mi-ar scrie pe permis dac-aş fi ucigaş în serie.

— Pur şi simplu pe-aici trec tot felul de străini, domnule Bascombe. Celor care locuiesc prin preajmă nu le place să fie hărţuiţi. Tocmai de-aia câştig şi eu o pâine, cred. Rânjeşte afabil. Acum suntem prieteni.

— Şi eu detest chestia asta, spun, apropiindu-mă şi vârând permisul înapoi în portofel. Mă întreb dacă duhoarea de pasăre moartă a ajuns la nările lui Erik.

— V-aţi mira câţi dementi vin pe 1 – 95 şi ajung să umble teleleu pe-aici.

— Cred, zic. Categoric. Şi apoi, dintr-un motiv sau altul mă enervez, de parcă aş fi stat zile-n şir la închisoare şi aş fi ieşit chiar în clipa asta în lumina crudă a zilei.

— Mai ales de sărbătorile voastre, spune sociologul Erik. Şi mai ales de sărbătoarea *asta.* Asta atrage psihopaţi de peste *tot.* New York, New Jersey, Pennsylvania. Clatină din cap. După părerea lui, astea-s statele cu cei mai mulţi ţăcăniţi.

— Sunteţi de mult prieten cu domnul O’Dell? Zâmbeşte, protejat de uşa lui. Îmi place mult de dânsul.

— Nu, răspund, întorcându-mă la maşina mea, din care iese încă aer rece, ceea ce mă enervează şi mai rău.

— Sunteţi doar cunoştinţe de serviciu, probabil, spune el. Sunteţi arhitect?

— Nu, zic. Fosta mea soţie e măritată cu domnul O’Dell şi am venit să-l iau pe fiul meu să-l duc într-o excursie. Ţi se pare o idee bună? Pot să-mi închipui fără probleme ce bine-ar fi să-l pocnesc pe Erik.

— Oau, pare destul de grav. Mă priveşte chiorâş de după uşa lui albastră deschisă. Desigur, acum s-a prins ce hram port: sunt un personaj învins şi jalnic aflat într-o misiune degradantă şi fără şanse de reuşită – nici pe departe la fel de interesant ca un ţicnit. Deşi până şi cei de teapa mea pot face scandal, pot să aibă portbagajul plin de grenade cu fosfor şi explozibil de plastic şi pot fi chitiţi să facă prăpăd în cartier.

— Nu-i chiar aşa de grav, spun eu, apoi mă opresc şi mă uit la el. E o chestie care-mi face plăcere.

— Paul e fiul *dumneavoastră*? întreabă Erik. Îşi duce arătătorul la ureche, un mic gest autoritar.

— Mda. îl ştii pe Paul?

— O, da, spune Erik cu un zâmbet superior. îl ştim cu toţii pe Paul.

— Care cu toţii? Ce înseamnă asta? Simt cum mi se unesc sprâncenele.

— Cu toţii am avut de-a face cu Paul. Erik dă să se vâre înapoi în Yugo-ul lui idiot.

— Sunt sigur că nu v-a făcut nicio problemă, spun, gândindu-mă că le-a făcut, probabil, şi că o să le mai facă. Erik e genul de maimuţoi pe care Paul l-ar considera numai bun de luat la mişto.

Erik vorbeşte acum de pe locul şoferului; nu înţeleg ce spune. Sunt sigur că e o replică şmecheră pe care nu vrea s-o aud. Sau dă mesaje radio prin umăr. Bagă Yugo-ul în marşarier, iese în viteză de pe alee şi întoarce.

Mă gândesc să spun ceva răutăcios, să alerg şi să-i urlu pe geam. Dar nu-mi permit să mă las arestat pe aleea fostei mele soţii. Aşa că mă mulţumesc să fac cu mâna, iar el îmi răspunde. Cred că zice „O zi bună” în stilul lui prefăcut de poliţist, apoi se îndepărtează încet pe Swallow Lane până îl pierd din vedere.

Fiica mea, Clarissa, e prima fiinţă pe care privirea mea obosită o detectează când intru pe proprietatea O’Dell. E departe de casa mare, pe panta întinsă acoperită cu gazon de deasupra iazului, bătând hotărâtă o minge galbenă, singură-singurică, oarbă ca o rândunică, fără să mă vadă urmărind-o de la distanţă, din maşină.

Opresc în spatele casei (partea din faţă dă spre peluză, aer, apă, răsăritul soarelui şi, din câte-mi dau seama, spre calea cunoaşterii universale) şi ies cu greu în dimineaţa fierbinte şi veselă, hotărât să-l caut singur pe Paul.

Casa lui Charley este, firește, o construcţie măreaţă, cu şindrilă, de un albastru calcaros, cu muchii albe,

acoperiş triunghiular complicat, ferestre înalte, dintr-o bucată, şi o verandă mare întinsă cu ostentaţie pe trei laturi, care coboară pe câteva trepte albe până la gazonul unde am discutat cu Charley despre Shakespeare şi am ajuns la concluzia că niciunul din noi n-are încredere în celălalt.

Mă strecor într-o parte pe lângă un şir de hortensii înflorite de culoare violet (spre deosebire de bietele mele rămăşiţe uscate de pe Clio Street), şovăi un pic, dar merg mai departe pe iarba încinsă, neumbrită, simţindu-mă uşor şi năuc, cu pleoapele tremurându-mi şi ochii săgetând dintr-o parte în alta, atent la cine mă vede mai întâi (astfel de apariţii nu sunt niciodată demne). Spre veşnica mea ruşine, am uitat să cumpăr un cadou în dimineaţa asta, un dar de pace şi iubire cu care s-o împac pe Clarissa pentru că n-o iau şi pe ea în excursie. Ce n-aş da acum pentru o bentiţă colorată Vince Lombardi sau pentru un album cu citate motivaţionale spuse la pauză celor Patru Blocuri de Granit. Ar fi gluma noastră. Sunt pierdut.

Când mă vede, Clarissa renunţă la distracţia cu mingea şi stă cu mâna streaşină la ochi, întorcându-şi capul şi făcându-mi semne, deşi nu-şi dă seama dacă sunt eu – poate că speră să fiu eu în loc de un poliţist în civil venit să se intereseze de fratele ei.

Îi fac şi eu cu mâna, realizând că, numai Dumnezeu ştie de ce, am început *să şchiopătez,* de parcă de când nu i-am mai văzut pe cei dragi a izbucnit un război şi m-am întors alt om, un veteran frânt. Dar Clarissa n-o să observe. Chiar dacă mă vede rar – o dată pe lună în ultima vreme – sunt un element fără vârstă şi nimic nu i s-ar părea neobişnuit; un bandaj pe ochi, o proteză la braţ, dantură nou-nouţă – nimic din toate astea nu i-ar smulge vreun comentariu.

— Bună-ticu, bună-ticu, bună-ticu, cântă ea când devine evident că într-adevăr eu eram cel căruia i-a făcut cu mâna în semn de bun venit. Poartă lentile de contact cu dioptrii mari şi nu vede bine la distanţă, dar nu-i pasă. Ţâşneşte şi aleargă desculţă spre mine prin iarba uscată, gata să-mi

prindă gâtul îndurerat într-o strânsoare forţoasă – care de fiecare dată mă doare ca o priză de lupte şi mă face să gem.

— Am venit imediat cum am aflat, spun. (În viaţa noastră surogat, inventată, eu ajung mereu la ţanc ca să mă ocup de o situaţie presantă şi înspăimântătoare – Clarissa şi cu mine fiind adulţii responsabili, iar Paul şi mama lor, puştii temperamentali care trebuie salvaţi.) Continui să şchiopătez, deşi inima mi se înviorează de o plăcere simplă, iar tensiunea din creier dispare ca prin miracol.

— Paul e în casă, cu mami, se pregăteşte de plecare şi probabil că se ceartă.

Clarissa, într-un şort de un roşu-aprins şi costum de baie întreg albastru, sare şi mă prinde în îmbrăţişarea ei de luptătoare, iar eu o învârtesc ca pe o minge, apoi o las să se afunde în iarbă, cu genunchii moi. Are un miros minunat – de umezeală şi parfum de fetiţă dat în urmă cu câteva urc ţi evaporat acum. Lângă noi se văd locul crimei din garajul pentru bărci, iazul acoperit iar de puricariţă roz ţi calc sălbatice şi, mai departe, ţirul de copaci tupelo nemişcaţi ţi râul invizibil, deasupra căruia un cârd de pelicani se lansează într-o plutire lentă şi graţioasă.

— Unde-i bărbatul casei? Mă aşez greoi lângă ea, cu spatele rezemat de stâlpul de caic e legată mingea. Picioarele Clarissei sunt subţiri, bronzate şi acoperite de puf auriu-strălucitor, iar tălpile ei goale sunt albe ca laptele şi fără cusur. Se aşază pe burtă, cu mâna sub bărbie, cu ochii limpezi pironiţi asupra mea în spatele lentilelor de contact, iar faţa ei e o variantă mai drăgălaşă a propriei mele feţe: nas mic, ochi albaştri, pometi mai pronunţaţi decât ai mamei ei, ale cărei frunte înaltă de daneză şi păr aspru se regăsesc aproape în întregime în înfăţişarea lui Paul.

— Acum lucrează în studi-o-o-ul lui. Se uită la mine cu înţeles şi fără prea multă ironie. Pentru ea, toate astea înseamnă viaţă – puţine tragedii, puţine victorii măreţe, toate în general bune sau bunicele. E clar din ce tabără

face parte.

Studioul lui Charley se vede pe jumătate dincolo de un şir de copaci cu lemn de esenţă tare de un verde-intens care mărginesc peluza şi se opresc pe malul iazului. Îi văd licărirea acoperişului de tablă, şirul de grinzi din lemn de chiparos care susţin o pasarelă (un proiect pe care Charley şi colegul lui de cameră l-au început în glumă prin ’44, când erau în anul întâi, dar pe care Charley „şi-a dorit întotdeauna să-l ducă la îndeplinire”).

— Deci cum e vremea? întreb, uşurat că am aflat unde e.

— Oh, e bună, spune Clarissa pe un ton neutru. Are pe tâmple o brumă de sudoare de la jocul cu mingea. Deja îmi simt spatele transpirat prin cămaşă.

— Şi frate-tău ce face?

— E ciudat. Dar bine. Rămâne pe burtă şi-şi răsuceşte capul pe reazemul său firav, probabil un exerciţiu de la orele de dans sau gimnastică, dar un semnal cât se poate de clar: e *buen amiga* a lui Paul; ei doi sunt mai apropiaţi decât suntem noi doi; totul ar fi putut fi altfel cu nişte părinţi mai buni, dar nu e; fă bine şi bagă de seamă.

— Şi mami e bine?

Clarissa încetează cu rotitul capului şi strâmbă din nas ca şi cum aş fi deschis un subiect neplăcut, apoi se întoarce pe spate şi se uită la cer.

— E mult mai rău, răspunde ea cu un aer fals îngrijorat.

— Mai rău decât cine?

— Decât tine! Ridică ochii spre cer cu mirare prefăcută. Săptămâna asta a avut o nostimadă cu Charley. Şi săptămâna trecută la fel. Şi săptămâna de dinainte. „Nostimada** înseamnă la ea ceartă mare şi nu ceva caraghios.

— Hmmmm, hmm, hmm, face ea, ceea ce înseamnă că trece sub tăcere mare parte din ceea ce ştie. Desigur, nu pot s-o trag de limbă pe subiectul ăsta – o regulă fundamentală odată ce divorţul devine forma oficială de

guvernământ – deşi mi-aş dori să aflu amănunte.

Smulg un fir de iarbă, îl ţin apăsat cu degetele mari ca pe un fluier şi suflu, scoţând o notă înaltă de saxofon scuipată, cârâită, dar destul de reuşită, un talent de hăt-demult.

— Poţi să cânţi *Gypsy Road.* sau *Born in the USA*? Se ridică în capul oaselor.

— Asta a fost tot repertoriul meu la iarbă, zic, punându-mi ambele mâini pe genunchii ei, care sunt în acelaşi timp reci, osoşi şi catifelaţi. S-ar putea să simtă mirosul de mierlă moartă.

— Bătrânul tău tată te iubeşte, zic. Îmi pare rău că trebuie să-l răpesc doar pe Paul şi nu pe amândoi. Aş prefera să mergem în trei.

— El are mai multă nevoie acum, spune Clarissa şi plimbă propriul ei fir de iarbă pe dosul mâinilor mele, aşa cum stau pe genunchii ei perfecţi. Emoţional, sunt mult mai avansată decât el. În curând o să-mi vină ciclul. Se uită la mine cu gravitate, îşi înalţă colţurile gurii, îşi aduce încet ochii cruciş şi-i lasă aşa.

— Ei, păi asta-i bine de ştiut, zic, cu inima făcându-mi bum-bum, cu ochii deodată fierbinţi şi umezi de nefericire – nu de lacrimi de nefericire, ci de sudoarea nefericită care mi-a ţâşnit pe frunte.

— Şi câţi ani să tot *ai?* întreb, bum-bum. Treizeci şi şapte, treizeci şi opt?

— Treizeci şi doişpe, zice ea şi-mi împunge uşor încheieturile degetelor cu firul de iarbă.

— Bine, eşti destul de mare. Nu trebuie să mai creşti. Eşti perfectă.

— Charley îl ştie pe Bush, spune ea cu o mutră acră. Ştiai chestia asta? Ochii ei albaştri se înalţă cu gravitate spre ai mei. Pentru ea, asta-i

0 treabă foarte importantă. Tot ceea ce i s-ar fi putut ierta lui Charley

1 se impută din nou odată cu această veste. La fel ca bătrânul ei tată, fiica mea e o democrată cu simpatii pentru New Deal şi consideră că majoritatea

republicanilor, inclusiv vicepreşedintele Bush, sunt nişte dobitoci care abia dacă merită pomeniţi.

— Cred că ştiam fără să ştiu de fapt. Îmi frec cele două degete de iarbă ca să scap de mirosul de mortăciune.

— Ţine cu partidul banilor, tradiţiei şi influenţei, spune ea, luându-şi nasul la purtare, din moment ce tradiţia şi influenţa lui Charley îi achită facturile, mingile, tutuurile şi lecţiile de vioară. Ea ţine cu partidul (ară nicio tradiţie, fără nicio influenţă, fără nimic – altă asemănare cu tatăl ei.

— Arc şi el drepturile lui, zic şi adaug un neinspirat „vorbesc serios”. Nu mă pot abţine să nu-mi imaginez cum arată obrazul lui Charley, cel peste caic l-a pălit Paul.

Clarissa se holbează la firul ei de iarbă, întrebându-se, sunt sigur, de ce trebuie să-i acorde lui Charley vreun drept.

— Scumpo, spun solemn, poţi să-mi spui ceva despre drăguţu’ de Paul? Nu vreau să-mi spui un secret mare şi urât, poate doar unul uşor şi superficial. După cum ştii, o să-rămână-strict-între-noi. Spun ultima parte ca să dau o turnură comică discuţiei şi s-o fac să se simtă complice dacă-mi dezvăluie ceva informaţii preţioase.

Ea fixează covorul gros de iarbă în tăcere, apoi înclină capul şi-şi mijeşte ochii spre casa cu tufe înflorite, verandă şi scară albă. În punctul cel mai înalt al acoperişului, printre toate grinzile în cruce şi capetele de fronton e un steag american (unul mic) pe un băţ, foşnind în briza uşoară.

— Eşti trist? întreabă ea. Văd că are o mică panglică legată cu fundă în părul ei blond-strălucitor, pe care n-o observasem până acum, dar pentru care o respect imediat, pentru că, împreună cu întrebarea ei, o face să pară o persoană cu o viaţă lăuntrică complicată.

— Nu, nu sunt trist decât pentru că nu poţi veni şi tu cu Paul şi cu mine la Cooperstown. Şi pentru că am uitat să-ţi aduc ceva. Asta-i cam trist.

— Ai telefon în maşină? îşi ridică ochii acuzator.

— Nu.

— Ai pager?

— Nu, mă tem că nu-i zâmbesc cu subînţeles.

— Atunci cum ştii cine te sună? îşi mijeşte din nou ochii, ceea ce o face să pară dintr-odată foarte bătrână.

— Probabil că nu primesc atât de multe telefoane. Uneori găsesc câte un mesaj de la tine pe robot, dar nu foarte des.

— Ştiu.

— Nu mi-ai zis de Paul, scumpo. Nu vreau decât să fiu un tătic cât pot de bun.

— Toate problemele lui sunt pe bază de stres, spune ea pe un ton oficial. Smulge alt fir de iarbă destul de verde şi de uscat şi mi-l strecoară în manşeta pantalonilor, aşa cum stau lângă ea cu picioarele încrucişate.

— De ce stres suferă?

— Nu ştiu.

— Asta-i tot ce poţi în materie de diagnostic?

— Da.

— Da' tu? Tu ai probleme pe bază de stres?

— Nu. Clatină din cap şi-şi ţuguie buzele uscate. Ale mele o să se vadă mai târziu, dacă există.

— Cine ţi-a zis?

— Televizorul. Se uită serioasă la mine, ca şi cum ar vrea să spună că televizorul are şi părţile lui bune.

Undeva sus pe cer aud strigătul unui şoim sau poate al unei egrete, dar când ridic privirea nu văd nimic.

— Ce pot eu să fac ca să-l ajut pe Paul cu problemele lui pe bază de stres? întreb şi, Dumnezeu mi-e martor, mi-aş dori ca ea să scoată un răspuns bun. L-aş pune în aplicare înainte să apună soarele. Iar zgomot, altundeva – nu un şoim, ci o bufnitură, o uşă trântită sau o fereastră trasă, un sertar închis. Când mă uit în sus, Ann stă lângă balustrada verandei, privind în jos la noi peste peluză. Îmi dau seama că abia a ieşit, dar că şi-ar dori ca taifasul meu cu Clarissa să se termine şi să-mi văd de treabă. Îi fac un gest prietenos cu mâna, de fost-soţcare-nu-vrea-scandal, un gest care nu mă face să mă simt prea bine.

— Cred că aia e mămica ta, spun.

Clarissa îşi ridică ochii spre verandă.

— Mda, bună, spune ea.

— Eu zic s-o luăm din loc. Mi-e clar că, dintr-o loialitate străveche şi onorabilă, n-are de gând să mă ajute cu fratele ei. Presupun că se teme ca nu cumva să divulge secrete compromiţătoare sub pretextul că-l iubeşte, în ziua de azi, copiii cunosc tertipurile adulţilor, şi asta datorită nouă.

— Cred că Paul ar fi mai fericit dacă ai sta, poate, în Deep River. Sau poate în Old Saybrook, spune ea clătinând din cap la fiecare vorbă, de parcă ar necesita toate enorm de multă disciplină. (Părinţii pot să se despartă, să nu se mai iubească, să treacă printr-un divorţ usturător, se pot căsători cu alţii, se pot muta cât de departe, dar pentru copii, aproape toate sunt suportabile dacă măcar un părinte se ţine după celălalt ca un sclav.)

A existat, desigur, în anii sălbatici de după 1984, când s-a mutat Ann, o perioadă dureroasă în care chiar am bântuit dealurile şi malurile astea de aici ca un copoi; am străbătut parcările şcolilor gimnaziale, colţurile de stradă şi aleile dosnice, am cercetat sălile de jocuri şi patinoarele, Finast-urile şi Burger Kingurile, doar ca să am contact vizual cu locurile unde copiii mei şi-ar *putea* petrece zilele şi după-amiezile pe care şi le-ar fi putut petrece cu mine. Am mers chiar până la a cere o evaluare a unui apartament din Essex, un mic post steril de observaţie de unde aş fi putut să ţin „legătura”, să păstrez iubirea vie.

Doar că aş fi fost şi mai ursuz, ursuz ca o sută de copoi de vânătoare rătăciţi, dacă m-aş fi trezit singur într-un apartament! în Essex! Să aştept ora stabilită la care să-mi iau copiii, să aştept să-i duc unde? în apartamentul meu? Şi apoi să mă întorc îmbufnat pe 95 pentru o săptămână de lucru aiuritoare până vineri, când avea să înceapă iar nebunia? Există părinţi care trec prin toată alergătura asta fără să clipească şi care şi-ar distruge viaţa lor şi a tuturor celor din jur pe o rază de zece mile numai ca să demonstreze – cu mult după ce le-au scăpat toţi caii din grajd – că au fost întotdeauna stâlpi ai familiei vajnici şi credincioşi.

Dar pur şi simplu eu nu sunt dintre aceştia; şi am

acceptat să-mi văd copiii mai rar, să pendulăm toţi trei dintr-o parte în alta doar ca să păstrez în Haddam o viaţă unde să se poată adapta, chiar dacă precar, când poftesc, şi în acelaşi timp să-mi păstrez sănătatea mintală, în loc să mă duc cu de-a sila acolo unde nu mi-e locul şi să-mi atrag ura tuturor. Nu e cea mai bună soluţie, pentru că mi-e dureros de dor de ei. Dar mai bine să fii un tătic imperfect decât un prostovan perfect.

Şi, în cazul meu, dacă alegeam soluţia apartamentului, tot ar fi crescut şi ar fi plecat într-o clipită; Ann şi Charley ar fi divorţat. Iar eu aş fi rămas (în cel mai rău caz) cu un apartament devalorizat pe cap, pe care nu l-aş fi putut vinde. Până la urmă aş fi vândut în Cleveland Street ca să mai tai din cheltuieli, poate m-aş fi mutat aici ca să ţin de urât ipotecii şi mi-aş fi sfârşit zilele singur şi trist în Essex, uitându-mă la televizor într-o pereche de pantaloni vechi de catifea, vestă tricotată şi papuci şi lucrând serile într-o mică librărie în care Charley ar intra câteodată târşâindu-şi picioarele, ar cumpăra ceva şi nu m-ar recunoaşte niciodată.

Astfel de lucruri se întâmplă! Chiar noi, agenţii imobiliari, suntem adesea cei chemaţi să ne ocupăm de limitarea pierderilor. Dar, din fericire, frenezia mi-a slăbit şi am rămas cuminte unde eram, ştiind, mai mult sau mai puţin, unde mi-e locul. Haddam, New Jersey.

— Scumpo, îi spun tandru fiicei mele, mamei tale nu i-ar conveni deloc dac-aş sta aici, iar tu şi Paul n-aţi mai putea veni să staţi la voi în camere şi să vă vizitaţi vechii prieteni credincioşi. Uneori poţi schimba lucrurile în mai rău.

— Ştiu, spune ea scurt. Sunt sigur că Ann nu i-a zis de ideea ca Paul să vină să stea cu mine şi habar n-am ce părere ar avea. Poate că, lăsând la o parte loialitatea, s-ar bucura. Eu unul m-aş bucura în locul ei.

Îţi vâră degetele în părul ei blond, cu gura strâmbându-i-se a râvnă. Trage (undiţa roşie de-a lungul Firelor blonde mătăsoase până când o eliberează aţa legată cum e ţi mi-o oferă destul de indiferentă.

— Uite ultimul cadou din partea *mea,* spunea ea. Poţi să

fii funda mea.

— Asta-i altceva, spun, luând mica podoabă în mână ţi strângând-o. Se scrie altfel1.

— Da, ştiu. Da’ de data asta e în regulă.

— Mersi. Din păcate, nici de data asta n-am nimic de dat la schimb pentru acest gest de devotament.

Apoi se ridică în picioarele ei goale, bătându-se cu palmele peste turul şortului roşu şi scuturându-şi părul, uitându-se în jos ca o leoaică micuţă, cu coama încâlcită. Mă ridic şi eu, deşi nu la fel de repede, ajutându-mă de stâlpul de care e legată mingea. Mă uit la casă, pe a cărei verandă nu mai e nimeni acum. Din nu ştiu ce motiv am un zâmbet pe buze, o mână pe umărul osos şi gol al fiicei mele şi ţin strâns funda ei roşie, medalia mea pentru curaj, în timp ce plecăm – amândoi – pe dealul întins.

— Tu te duceai vreodată în excursii în Mississippi cu tatăl tău? întreabă Ann fără vreo curiozitate reală. Stăm faţă în faţă pe veranda cea mare. Râul Connecticut, vizibil acum peste vârfurile serate ale copacilor, străluceşte de mulţimea bărcilor elegante care etalează pânze ruginii, cu catarge neclintite, în timp ce vântul le duce în amonte către Hartford. Toate sunt bărci dintr-o anumită clasă, înălţându-se pe un curent prielnic.

— Clar, cum să nu. Uneori ne duceam în Florida. Odată ne-am dus la Norfolk şi am vizitat Great Dismal Swamp la întoarcere. Ştia asta, dar a uitat.

— Şi era deprimantă[17][18]?

— Absolut. Îi zâmbesc într-un mod colegial, din moment ce asta suntem.

— Şi vă înţelegeaţi mereu perfect? îşi întoarce privirea către peluza de dedesubt.

— Ne înţelegeam în general perfect. Mama nu era pe-acolo ca să complice lucrurile, aşa că ne purtam exemplar. În trei era mai complicat.

— Probabil că femeilor le place să dea peste cap

---

17 în limba engleză, cuvintele „bow“, care înseamnă fundă, şi „beau“, care înseamnă iubit, amorez, se pronunţă la fel.

18 Cuvântul „dismal" din limba engleză se traduce prin mohorât, deprimant.

vieţile bărbaţilor, spune ea.

Suntem bine înfipţi în două scaune verzi şi supradimensionate din răchită, acoperite cu perne înflorate supradimensionate, cu un model luxuriant şi complicat cu nuferi. Ann a adus o carafă de pe vremuri din sticlă chihlimbarie, cu ceai rece pe care l-a pregătit Clarissa, şi a arborat o expresie foarte veselă. Ceaiul, paharele şi micul vas cositorit pentru gheaţă sunt aşezate pe o măsuţă joasă, la nivelul genunchilor, în timp ce noi doi îl aşteptăm pe Paul, care s-a trezit târziu şi acum se adună greu. (Nu se întrevede nicio continuare afectuoasă a micului nostru proces de comunicare sentimental de azi-noapte de la Vince.)

Ann îşi piaptănă cu degetele părul aspru, tuns scurt, sportiv, pe care şi l-a făcut şuviţe, astfel că fire blonde surprinzătoare strălucesc de dedesubt şi arată frumos. Poartă pantaloni albi de golf şi o bluză fără mâneci, care pare scumpă, într-o nuanţă pământie care-i vine largă şi-i pune în valoare într-un mod semimisterios sânii şi bronzul, mocasini fără şosete în care picioarele ei bronzate arată chiar şi mai lungi şi mai puternice, stârnind în mine un tumult sexual mocnit care mă face să mă bucur de viaţă mai mult decât aş fi crezut că e posibil pe ziua de azi. Am observat în ultimul an o lăţire subtilă a minunatului posterior al Annei şi o uşoară îngroşare şi moliciune a cărnii de deasupra genunchilor şi coaielor. După părerea mea, o anumită încordare de fetişcană, omniprezentă la ea (şi care nu-mi plăcuse niciodată cu adevărat), a început să dea înapoi, fiind înlocuită cu o maturitate mai moale, feminină, dar mai substanţială şi mai plăcută în toate felurile, care-mi place enorm. (Poate că o să-i spun asta dacă voi avea timp să-i vorbesc limpede despre cât de mult o plac; deşi văd că azi poartă pretenţioasa verighetă simplă de aur de la Charley şi ideea pare cu totul ridicolă.)

Nu m-a invitat să aştept înăuntru, dar hotărâsem deja să mă ţin departe de „camera de familie*” cu pereţi de sticlă, plină de spleen, pe care o întrezăresc prin ferestrele de sticlă colorată de alături. Desigur, Charley a instalat

acolo un telescop mare şi vechi, cu toată gama de butoane şi instalaţii din alamă, calibrări logaritmice gravate şi faze ale lunii şi cu care sunt sigur că bate până la Turnul Londrei dacă se străduieşte. Mai disting şi un pian cu coadă de un alb spectral, lângă care e un suport decorativ pentru partituri, unde, mai mult ca sigur, Ann şi Clarissa cântă adesea în serile de iarnă duete de Mendelssohn spre desfătarea lui Charley. E o constatare care mă oboseşte subit.

Adevărul e că, singura dată când am aşteptat înăuntru (când am luat copiii pentru o excursie de o zi la transportorul de peşte din South

Hadley), am fost lăsat până la urmă să aştept singur aproape o oră, frunzărind colecţia de publicaţii de pe măsuţa de cafea *(Lovituri clasice de golf, Arta erotică din cimitire, Navigaţie),* ajungând într-un final la un fluturaş roz-aprins de la o clinică pentru femei din New London care oferea cursuri de îmbunătăţire a performanţei sexuale, ceea ce mi-a provocat o stare instantanee de panică. E mai prudent acum să rămân pur şi simplu pe verandă, cu riscul de a mă simţi ca un puştan rânjit de liceu silit să suporte o şuetă parentală goală de sens în timp ce-şi aşteaptă iubita.

Ann mi-a explicat deja că ieri a fost mult mai rău decât ştiam eu, mai rău decât îmi povestise azi-noapte când spusese că, după mine, „a fi" e totuna cu „a părea" (ceea ce poate că a fost adevărat la un moment dat, dar acum nu mai e). Din câte se pare, Paul nu numai că l-a pocnit pe bietul Charley cu vâsla propriei lui bărci, dar a mai şi informat-o pe maică-sa, chiar în livingul în care refuz eu să intru şi în faţa rănitului Charley, că „trebuie" să se descotorosească de „dobitocu' de Chuck". După care a ieşit afară, s-a urcat (n-are permis, fireşte) în camioneta Mercedes a maică-sii şi a pornit-o într-un scurt episod compulsiv, hurducându-se pe alee în mare viteză, ratând primul viraj de pe Swallow Lane şi doborând un frasin bătrân de două sute de ani de pe proprietatea unui vecin (avocat, fireşte). Moment în care s-a lovit cu capul de

volan, airbagul s-a declanşat şi l-a tăiat la ureche, aşa că a trebuit să-l coasă la clinica ambulatorie din Old Saybrook. Erik, tipul de la Agazziz, a apărut la câteva clipe după accident – cam cum m-a prins şi pe mine – şi l-a condus acasă. Poliţia n-a fost chemată. Mai târziu a dispărut iar, pe jos, şi s-a întors mult după lăsarea întunericului (Ann l-a auzit lătrând o singură dată în camera lui).

Desigur, ea îl sunase pe doctorul Stopler, care o informase calm că medicina ştia al dracului de puţine despre cum funcţionează bătrâna minte în raport cu bătrânul creier – dacă sunt una şi aceeaşi plăcintă, două părţi dintr-o plăcintă sau pur şi simplu plăcinte total diferite care funcţionează cumva la unison (ca ambreiajul la maşini). Totuşi, relaţiile bolnăvicioase de familie sunt în mod evident factori cumpliţi care cauzează boli psihice la copii şi, din câte ştia deja, Paul avea câteva premise favorizante: frate mort, părinţi divorţaţi, tată absent, două mutări majore cu domiciliul înainte de pubertate (plus pe Charley O'Dell ca tată vitreg).

Recunoscuse, totuşi, că în timpul „discuţiei" de evaluare pe care o avusese cu Paul în mai, înainte de sejurul lui în Câmp Wanapi, băiatul nu dăduse deloc semne de stimă scăzută de sine, ideaţie suicidară, ilisfuneţii neuronale; nu era nici deosebit de „refractar" (atunci), nu avea IQ-ul în cădere liberă şi nici nu dădea dovadă de vreo tulburare de comportament – ceea ce înseamnă că nu dădea foc la nimic şi nu omora păsări. De fapt, spusese doctorul, dovedise „o capacitate reală de compasiune şi o bună capacitate de a se transpune în pielea celuilalt". Dar circumstanţele se pot oricând schimba peste noapte; iar în clipa asta Paul ar putea suferi de oricare dintre maladiile mai sus menţionate şi s-ar fi putut lepăda de toată compasiunea lui.

— Pur şi simplu sunt foc şi pară pe el, spune Ann.

S-a ridicat în picioare şi se uită peste balustradă, aşa cum am văzut-o azi pentru prima oară, privind peste mantaua strălucitoare a râului la cele câteva faţade de căsuţe albe scăldate de soare din adâncurile unei mări de

verdeaţă. Arunc din nou o privire furişă şi aprobatoare la noua ei feminitate substanţială, care n-a renunţat însă la specificitatea sexuală. Observ că buzele îi par mai pline acum, ca şi cum şi le-ar fi „mărit”. (Ideea unor astfel de operaţii poate circula prin comunităţile mai înstărite ca aparatura nouă de uz casnic.) Ea – şi scarpină o gambă musculoasă cu vârful pantofului şi oftează.

— Poate că nu ştii exact ce noroc ai avut, spune ea după un moment de holbat în tăcere.

Nu vreau să spun nimic. O recapitulare atentă a momentelor în care mi s-a arătat ar putea presupune foarte uşor o nouă trecere în revistă a ticăloşiilor mele de tip „a fi/a părea” şi ar putea sugera că sunt laş, mincinos sau chiar şi mai rău. Îmi scarpin nasul şi simt *încă* miros de mierlă pe degete.

Ea se întoarce spre locul unde stau, la fel de stingher şi tăcut pe perna mea cu nuferi.

— Eşti de acord să mergi la doctorul Stopler?

— Ca pacient? răspund clipind din ochi.

— Ca părinte, spune ea. *Şi* ca pacient.

— Eu nu prea stau în New Haven, spun. Şi niciodată nu prea m-am omorât după psihiatri. Încearcă doar să te facă să te porţi ca toată lumea.

— Nu trebuie să-ţi faci probleme pe chestia asta. Se uită la mine cu un aer de soră mai mare. M-am gândit că, dacă mergem noi doi sau noi doi şi Paul, am putea îndrepta nişte lucruri. Atâta tot.

— Putem să-l invităm şi pe Charley, dacă vrei. Probabil că şi el are câte ceva de îndreptat. Şi el e părinte, nu?

— O să vină. Dacă-l rog eu.

Mă uit la fereastra cu vitralii dincolo de care se află pianul alb spectral şi o mulţime de mobilă ultramodernă, cu linii drepte, din lemn deschis la culoare, aranjată meticulos între nişte pereţi lungi, de culoarea şerbetului, pentru a accentua senzaţia de spaţiu interior interesant şi totuşi incredibil de confortabil. Văd reflectat cerul azuriu, o porţiune de gazon, o bucăţică din acoperişul garajului pentru bărci şi un şir de vârfuri de copaci aflaţi la mare

depărtare. E o privelişte goală, culmea plictiselii americanilor în rândurile cărora, din nu ştiu ce motiv, Ann s-a vârât prin căsătorie. Am chef să mă ridic şi să mă duc pe gazon – să-mi aştept fiul în iarbă. N-am nicio chemare să mă duc la doctorul Stopler şi să mă caut la slăbiciuni. Până la urmă, slăbiciunile mele m-au adus până aici.

Dar pe neaşteptate, în spatele ferestrei se întrevede silueta imaterială a fiicei mele trecând din stânga în dreapta, nu ştiu încotro. În trecere se uită la noi – părinţii ei, ciorovăindu-se – şi, presupunând nepăsătoare că n-o văd, ne arată unuia din noi sau amândurora degetul mijlociu cu o mişcare elicoidală, ascendentă, invocatoare ca un salamalec înflorit, apoi dispare pe o uşă în altă parte a casei.

— O să mă gândesc la treaba cu doctorul Stopler, spun. Dar tot nu m-am lămurit exact ce-i aia terapeut de grup.

Colţurile gurii lui Ann înţepenesc dezaprobator – la adresa mea.

— Ai putea să te gândeşti la copiii tăi ca la o formă de autocunoaştere. Poate că atunci o să ai un interes în chestia asta şi o să faci ceva din toată inima.

Ann e de părere că sunt un părinte cu jumătate de inimă; eu sunt de părere că fac tot ce se poate, atâta cât mă duce capul.

— Poate, zic, deşi ideea unor drumuri săptămânale îngrozitoare până-n îngrozitorul New Haven pentru cincizeci şi cinci de minute îngrozitoare şi costisitoare de *mea culpa! mea culpa!* scurse pe agenda plicticoasă, imună la groază a unui psihiatru austriac sunt un imbold suficient pentru a face ca mecanismele evazioniste ale oricui să-şi învârtă şi mai tare rotile.

j

Adevărul este că, bineînţeles, Ann insistă să-şi păstreze o imagine foarte tulbure legată de mine şi direcţiile mele actuale de viaţă. N-a înţeles niciodată cum funcţionează domeniul imobiliar sau de ce îmi face plăcere – nu crede că presupune *într-adevăr* să faci ceva. Nu ştie nimic despre viaţa mea particulară în afară de ce le scapă

copiilor fără să vrea, nu ştie unde călătoresc, ce cărţi citesc. Cu timpul am devenit tot mai greu de citit, ceea ce, dat fiind vechiul ei pragmatism de Michigan, o determină să dezaprobe aproape tot ce-aş putea face, în afară, poate, de a mă alătura Crucii Roşii şi de a-mi dedica viaţa ajutorării celor care mor de foame pe meleaguri îndepărtate (un plan alternativ deloc de lepădat, dar s-ar putea ca nici măcar ăsta să nu mă salveze de patos). În toate punctele esenţiale, în ochii ei nu sune mai bun decât eram când s-a pronunţat divorţul nostru – în timp ce că a făcut, bineînţeles, salturi mari.

Doar că de fapt nu mă deranjează, pentru că lipsa unei perspective clare o face să tânjească după aşa ceva şi, astfel, indirect, să tânjească după mine (sau aşa consider eu). În schema asta, absenţa creează şi umple în acelaşi timp un vid foarte necesar.

Dar lucrurile nu sunt chiar atât de roz: când eşti divorţat te întrebi tot timpul (cel puţin eu unul mă întreb, uneori făcând din asta o obsesie permanentă) ce gândeşte fosta soţie despre tine, ce părere are despre deciziile tale (presupunând că-ţi atribuie vreuna), dacă e sau nu invidioasă, mulţumită, condescendentă sau dispreţuitor de severă sau pur şi simplu indiferentă. Din cauza asta, viaţa ta poate deveni al dracului de groaznică şi poate decădea până la a deveni o „funcţie” a părerii tale despre părerea *ei* – ca atunci când, într-un magazin de haine, te uiţi în oglindă la vânzător să vezi dacă te admiră în costumul ecosez ţipător pe care nu eşti încă sigur că-l vei cumpăra, dar o vei face dacă pare să fie pe gustul lui. Prin urmare, iată care aş vrea să fie părerea lui Ann: că sunt un bărbat care a reuşit o recuperare spirituală dintr-un mariaj pierdut şi nefericit şi a continuat prin a găsi alegeri integre şi soluţii nimerite la dilemele spinoase ale vieţii. Dacă asta nu se poate, aş prefera să rămână nelămurită.

Deşi într-un final, dată fiind această persistentă lărgire de perspective, adevăratul clenci al divorţului rămâne să nu fii autoironie şi să nu te descurajezi. Ai, pe de-o parte, o viziune atât de obsesiv de detaliată şi de

exactă, care ţine de vechea existenţă şi, pe de alta, o viziune la fel de specifică asupra propriei persoane de *mai târziu,* încât devine aproape imposibil să nu te consideri un oximoron uman mărunt şi, câteodată, e al dracului de greu să-ţi mai dai seama cine eşti tu până la urmă. Doar că trebuie. La drept vorbind, scriitorii supravieţuiesc acestei stări de fapt mai bine decât aproape oricine altcineva, pentru că ei înţeleg că aproape nimic – n-i-m-i-o – nu e făcut din „păreri", ci din cuvinte pe care le poţi schimba, dacă nu-ţi plac. (De fapt, asta nu diferă mult de ce mi-a spus Ann azi-noapte la telefon, pe când mă aflam la Vince Lombardi.)

Ann s-a aşezat lângă balustrada verandei, cu un genunchi cafeniu puternic şi ispititor ridicat şi cu celălalt legănându-se în aer. E parţial întoarsă spre mine şi parţial atentă la cursa bărcilor cu pânze roşii, ale căror carene au dispărut în mare parte dincolo de şirul de copaci.

— Îmi pare rău, spune ea cu un început de enervare. Mai spune-mi o dată unde mergeţi voi doi? Mi-ai zis azi-noapte. Am uitat.

— în dimineaţa asta mergem la Springfield. Spun asta pe un ton vesel, bucuros să abat discuţia de la propria-mi persoană. Luăm un „prânz sportiv" la Muzeul Baseballului. Apoi până diseară ajungem în Cooperstown. N-are sens să aduc vorba de posibila alăturare la grup a lui Sally Caldwell. Mâine-dimineaţă vizităm Muzeul Baseballului şi până la şase fix îl aduc în oraş. Trag un zâmbet de tipul „Cu Allstate[19] sunteţi pe mâini bune".

— Nu prea e mare amator de baseball, nu? Spune asta pe un ton aproape plângăcios.

— Ştie mai multe decât crezi. În plus, scopul e experienţa *primordială* tată-fiu. Renunţ la zâmbet ca să-i transmit că blufez doar pe jumătate.

— Deci te-ai gândit ce chestii paterne importante să-i spui ca să-şi rezolve problemele? Mă priveşte cu coada ochiului şi se trage de lobul urechii exact ca Charley.

---

19 Allstate Corporation este o mare companie americană de asigurări, fondată în 1931, al cărei slogan este „Sunteţi pe mâini bune".

Dar eu n-am de gând să divulg ce-o să-i spun lui Paul în excursia noastră, căci firul fragil al unui ţel nobil se rupe prea uşor în confruntarea cu scepticismul unei terţe persoane. Ann nu e într-o stare psihică ideală ca să valideze ţeluri nobile fragile, mai ales pe ale mele.

— Eu mă consider un soi de mentor, spun plin de speranţă. Cred că pur şi simplu îi e greu să ajungă la o imagine bună despre sine însuşi – ca să mă exprim elegant – şi vreau să-i ofer una mai bună ca să nu se ataşeze prea tare de asta de care se agaţă acum şi care nu pare prea reuşită. O atitudine greşită te poate întovărăşi pentru totdeauna dacă nu eşti atent. Într-un fel e o problemă de management al riscului. Trebuie să rişte o încercare de a evolua renunţând la ceva confortabil, dar păgubos. Nu-i uşor. Aş zâmbi iar, dar gura mi s-a uscat ca iasca după ce am spus ce am spus şi am încercat să par aşa cum sunt – sincer. Iau o gură de ceai cu gheaţă, care e dulce aşa cum doar copiilor poate să le placă, e cu lămâie, mentă, scorţişoară şi Dumnezeu ştie ce altceva şi are un gust oribil. Faţa zâmbitoare pe care Clarissa o desenase cu degetul s-a scurs de la arşiţă şi seamănă cu un chip încruntat scobit într-un dovleac.

— Crezi că eşti persoana indicată care să-l şcolească în managementul riscului? Ann se uită brusc spre râu de parc-ar fi auzit un zgomot straniu în atmosfera estivală. O adiere cu iz de peşte chiar s-a înălţat dinspre mal şi s-a deplasat în susul râului, aducând până la noi tot felul de zgomote şi mirosuri surprinzătoare pentru ea.

— Nu sunt chiar aţa pe dinafară în domeniu, zic.

— Nu. E toc cu privirea aiurea. La managementul riscului nu. Cred că nu.

Aud şi eu un zgomot straniu, aproape, mă ridic până la balustradă ţi arunc o privire peste gazon, sperând să-l văd pe Paul urcând dealul. Dar la stânga, lângă copacii cu lemn de esenţă tare, văd în schimb studioul lui Charley. Este, aţa cum mi se spusese, o veche capelă marinărească adevărată din New England, înălţată ridicol la zece picioare deasupra iazului, pe stâlpi de chiparos, ţi legată

de pământ printr-o pasarelă. Vopseaua capelei a fost curăţată, lăsând la iveală scândurile îmbinate. Are ferestre în formă de ogive mari, înalte ţi transparente. Acoperişul de tablă clocoteşte în soarele începutului de amiază.

Apoi, pe mica verandă din spate îţi face apariţia Charley însuţi (din fericire în miniatură), abia ieşit din efervescenţa matinală soldată cu o falcă umflată, urzind superplanuri pentru cine ştie ce palat de schi din Big Sky al unui neurochirurg bogat sau un refugiu pentru scufundări în Cabo Cartouche – cu Berlioz bubuindu-i încă în urechile lui prea mari. Cu pieptul gol, bronzat şi cu părul argintiu, în ţortul lui kaki obţinut, a ieşit în mână cu ceea ce pare a fi o farfurie cu ceva, pe care o pune pe o masă joasă cu un singur scaun de lemn. Aţ vrea să dau jos telescopul cel mare ţi s-a cercetez urmele lăsate de vâslă. M-ar interesa. (Niciodată nu-i uşor să înţelegi de ce se mărită fosta nevastă cu cine se mărită, asta dacă nu cumva eşti tot tu.)

Totuşi, aş vrea acum să discut despre Paul: despre posibilitatea ca el să se mute la Haddam, ca să nu mai fiu tată doar în weekend şi vacanţe. Nu m-am gândit chiar la toate schimbările din agenda mea personală pe care le va impune venirea lui, noile zgomote ţi mirosuri în aerul meu, noile probleme legate de timp, intimitate, decenţă; poate o nouă evaluare a *importanţei* şi a libertăţilor mele; a *rolului* meu: un bărbat întors la tradiţie, supraveghetor de fiu cu normă întreagă – îndatoriri pentru care sunt făcuţi taţii şi pe care eu le-am ratat, deşi tânjesc încă după ele. (Aş vrea să aflu şi despre scandalurile repetate dintre Ann şi Charley, deşi nu e treaba mea şi ar putea foarte bine să fie o nimica toată: o trăsnaie pe care au născocit-o Clarissa şi Paul ca să dea peste cap agendele tuturor.)

Dar nu-mi vine nimic de spus şi, sincer, Ann mă inhibă. (Poate că ăsta-i un alt scop al divorţului – să reinstituie inhibiţiile de care te-ai dispensat când lucrurile erau roz.) Mă tentează să trec pur şi simplu la subiecte mai puţin polemice, cum am făcut azi-noapte: bătăile mele de cap cu soţii Markham şi McLeod, dobânzile care cresc,

domnul Tanks – personajul meu cel mai memorabil pisoiul lui cu zgardă aurie şi colecţia lui de Reader's Digest, o agendă personală care face ca propria-mi Perioadă a Existenţei să pară un deceniu însorit.

Dar, apropo de nimic, deşi, bineînţeles, apropo de tot, Ann spune brusc:

— într-adevăr, nu-i deloc uşor să fii divorţat, nu? Devenim cam inutili în marea schemă. Nu contribuim la niciun progres. Pur şi simplu plutim de colo-colo neataşaţi, chiar dacă nu suntem neataşaţi. Îşi freacă nasul cu dosul palmei şi fornăie. Parc-ar fi văzut cum ne părăsim corpurile adevărate, plutind ca nişte stafii deasupra râului, şi şi-ar dori să dispărem.

— întotdeauna ne rămâne o soluţie. Ea e atentă să nu-mi spună niciodată pe nume decât dacă e furioasă, aşa că în general e ca şi cum aş auzi din întâmplare ce spune şi i-aş oferi un răspuns surpriză.

— Şi care să fie aia? Mă priveşte dezaprobator, cu sprâncenele negre înnegurate, cu piciorul tremurând într-un mod abia vizibil, convulsiv.

— Să ne recăsătorim între noi, zic, doar ca să urmăm cursul firesc al lucrurilor. (Deşi nu neapărat inevitabilul.) Anul trecut am vândut case la trei cupluri – două, de fapt – toate căsătorite la un moment dat, divorţate şi recăsătorite, apoi divorţate, apoi căsătorite iar cu adevărata lor iubire. Cred că, dacă poţi s-o spui, poţi s-o şi faci.

— Putem să-ţi scriem chestia asta pe mormânt, spune Ann cu o silă evidentă. E povestea vieţii tale. Nu ştii ce-o să-ţi iasă pe gură de la o clipă la alta, aşa că nu ştii care idee e bună. Dar dacă acum şapte ani nu era o idee bună să fiu căsătorită cu tine, de ce-ar fi o idee mai bună acum? *Tu* nu eşti mai bun. (Fapt nedovedit.) E posibil să fii mai rău.

— Oricum, tu eşti căsătorită şi-ţi merge bine, zic, mulţumit de mine, întrebându-mă totuşi cine va fi acea „persoană specială" care va lua decizii în privinţa mormântului meu. Cel mai bine ar fi să fiu eu.

Ann se uită atentă la Charley, care, desculţ, cu pieptul gol şi paşi mari intră înapoi în studio, cu siguranţă ca să vadă dacă e gata supa şi să ia sosul de soia şi haşma din minifrigiderul suedez. Din câte văd, Charley are un mers evident şovăit, cu capul înainte şi umerii gheboşaţi, care-l face să pară surprinzător de bătrân – are doar şaizeci şi unu de ani – dar care *mă* face să simt pentru el o simpatie bruscă, neaşteptată şi întru totul nedorită şi nechibzuită. O lovitură în plin cu o vâslă lasă mai multe urme la un tip de vârsta lui.

— îţi place să te gândeşti că ar trebui să regret că m-am măritat cu Charley. Dar nu regret. Deloc, spune Ann, cu pantoful ei maroniu scuturându-se încă o dată de o mică tresărire nervoasă. E un om mult mai bun decât tine – afirmaţie grosolană, faptul e nedovedit –, nu c-ai avea motive să mă crezi, pentru că nu-l cunoşti. Şi mai are şi o părere bună despre tine. Încearcă să fie prieten cu copiii ăştia. Crede că ne-am descurcat peste medic cu ei. (Nicio aluzie la fiică-sa, scriitoarea.) E drăguţ cu mine. Spune adevărul. Îmi e fidel. Aş băga mâna în foc că aşa e, deşi poate mă înşel. Unii bărbaţi sunt. În plus, aş vrea să aud un exemplu de adevăr din ăsta suveran pe care-l împărtăşeşte Charley – fără îndoială, un euclidianism republican de autogratificare: un bănuţ economisit e un bănuţ câştigat; cumpără ieftin, vinde scump; bătrânu' Shakespeare ştia meserie. Simpatia mea nemeritată pentru el se înalţă în aer bătând din aripi.

— Presupun că habar n-aveam că are un respect deosebit pentru mine, zic (şi sunt sigur că nu are). Poate că ar trebui să fim cei mai buni prieteni. Mi-a cerut chestia asta la un moment dat. Am fost nevoit să refuz.

Ann se mulţumeşte să clatine din cap, respingându-mă aşa cum un mare actor respinge un hărţuitor din public – complet şi fără să-l observe de fapt.

— Frank, să ştii că acum cinci ani, când stăteam cu toţii în Haddam în aranjamentul ăla bolnav care-ţi pria ţie, iar tu ţi-o trăgeai cu paraşuta aia proastă din Texas şi te distrai de minune, eu chiar am dat un anunţ în *Pennysaver*,

prezentându-mă ca o femeie care caută companie masculină. Practic am riscat să fiu plictisită sau violată doar ca lucrurile să rămână aşa cum îţi convenea ţie.

Nu e prima oară când aud de *Pennysaver* etc. Şi Vicki Arcenault nu era nici pe departe o paraşută proastă.

— Ne-am fi putut recăsători oricând, zic. Şi nu mă distram de minune. Tu ai divorţat *de mine*, dacă-ţi aminteşti exact. Am fi putut să ne mutăm iar împreună. O grămadă de lucruri s-ar fi putut întâmpla altfel decât s-au întâmplat.

Poate că voi afla că nu era neapărată nevoie de cea mai dificilă adaptare din viaţa mea de adult (ce n-aş da să fi fost clarvăzător). Ar fi o veste cât se poate de proastă pentru oricine şi aş fi gata s-o pocnesc pe Ann peste bot.

— N-am vrut să mă mărit cu tine. Clatină în continuare din cap, dar cu mai puţină vehemenţă. Pur şi simplu ar fi trebuit să plec, atâta tot. Tu ai măcar senzaţia că ştii de ce ne-am despărţit noi doi? îmi aruncă o privire scurtă, piezişă – care seamănă stânjenitor de mult cu cea a lui Sally. Aş prefera să nu scormonesc trecutul, ci viitorul sau măcar prezentul, unde mă simt mai acasă. Totuşi, e vina mea, pentru că n-am avut miare şi am adus în discuţie delicata chestiune a căsătoriei – sau cel puţin cuvântul.

— Se ştie, spun, ca să răspund sincer şi fără ocolişuri, că după părerea mea, fiul nostru a murit, iar noi doi am încercat să trecem peste asta şi n-am putut. Apoi am plecat de acasă o vreme şi am avut câteva prietene, iar tu ai băgat divorţ pentru că voiai să scapi de mine. Mă uit la ea şovăitor ca şi cum modul în care am descris perioada asta din viaţa noastră echivalează cu a spune că un Goya a fost pictat de o bunicuţă din Des Moines.

— Poate că greşesc.

Ann dă din cap de parcă ar încerca să bage la cap viziunea mea.

— Am divorţat de tine, spune ea încet şi cumpătat, pentru că nu-mi plăcea de tine. Şi nu-mi plăcea de tine pentru că n-aveam încredere în tine. Crezi că mi-ai spus vreodată adevărul, măcar o singură dată, întregul adevăr?

Se bate cu degetele peste coapsa goală, fără să mă privească. (Ăsta e motivul permanent al vieţii ei: căutarea adevărului, adevărul înfrânt de forţele întâmplării, reprezentate cel mai adesea de mandea.)

— Să-ţi spun adevărul despre ce? întreb.

— Despre orice, spune ea, devenind înţepată.

— Ţi-am spus că te iubesc. Era adevărat. Ţi-am spus că nu vreau să divorţez. Şi asta era adevărat. Ce altceva mai era de spus?

— Au fost lucruri importante pe care nu le-ai recunoscut. N-are sens să ne băgăm acum în chestiile astea. Mai dă de câteva ori din cap, ca pentru a ratifica asta. Deşi din vocea ei răzbat o tristeţe neaşteptată şi chiar un tremur de căinţă, care-mi umflă inima şi-mi face căile respiratorii să-nţepenească reducându-mă la tăcere pentru un moment lung şi usturător. (Am fost total pe lângă la treaba asta: ea e înnebunită şi descurajată, iar eu nu pot răspunde.)

— O vreme, continuă ea foarte, foarte încet şi prudent, după ce şi-a mai revenit puţin, multă vreme, de fapt, am ştiut că nu ne spuneam unul altuia adevărul chiar *până* la capăt. Dar era în regulă, pentru că încercam să ajungem acolo împreună. Dar brusc m-a apucat disperarea şi mi-am dat seama că, de fapt, tu nu erai capabil de adevăr. Deşi ai avut tot timpul parte de el.

Ann avea tot timpul impresia că alţii sunt mai fericiţi decât ea, că alţi soţi îşi iubeau mai mult soţiile, că ajungeau la o intimitate mai profundă şi aşa mai departe. Probabil că nu e ceva neobişnuit pentru viaţa modernă, dar nu era adevărat în cazul nostru. Dar acesta este verdictul final şi tardiv asupra trecutului nostru îndepărtat: de ce a eşuat dragostea, de ce s-a frânt viaţa în atâtea bucăţi şi a format modelul ăsta, cine, până la urma urmei, e de vină. lui. (De ce acum, asta nu ştiu. Ca să fiu sincer, nici acum nu ştiu foarte clar despre ce vorbeşte.) Şi totuşi simt o nevoie atât de bruscă să-i pun mâna pe genunchi ca s-o consolez încât chiar fac asta – chiar îi pun mâna pe genunchi ca s-o consolez. Dumnezeu ştie cum aş putea să

fac asta.

— Nu poţi să fii mai exactă? întreb cu blândeţe. Femei? Sau ceva ce credeam? Sau ceva ce credeai tu că aş fi crezut? Pur şi simplu vreun sentiment al tău faţă de mine?

— N-a fost ceva exact, spune ea făcând un efort. Apoi se opreşte. Hai să vorbim pur şi simplu despre vânzarea şi cumpărarea de case. Bine? La asta eşti foarte bun. Întoarce spre mine o privire neplăcută, evaluativă. Nu se oboseşte să îndepărteze mâna mea caldă şi lipicioasă de pe genunchiul ei catifelat.

— Am vrut pe cineva cu inima cinstită, atâta tot. N-ai fost tu ăla.

— Ce naiba, am inima cinstită, spun. Sunt şocat. Şi *sunt* mai bun. Omul poate *deveni* mai bun. Tu oricum nu ţi-ai da seama.

— Mi-am dat seama cu timpul, spune ea, neinteresată de mine, că niciodată n-ai fost pe de-a-ntregul acolo. Şi asta s-a întâmplat cu mult înainte să moară Ralph, dar şi după.

— Dar te-am iubit, spun, brusc înfuriat la culme. Am vrut să fiu în continuare soţul tău. Ce alt adevăr mai voiai? N-aveam altceva să-ţi spun. *Ăsta* era adevărul. Toată lumea ascunde multe chestii pe care ceilalţi n-au cum să le afle şi nici nu-i cazul, pentru numele lui Dumnezeu. Deşi nici măcar nu ştiu care-s alea. Şi tu ai foarte multe, chestii care nici măcar nu contează. În plus, unde dracu’ eram, dacă nu acolo?

— Nu ştiu. Unde eşti şi acum. În Haddam. Voiam pur şi simplu ca lucrurile să fie limpezi şi sigure.

— Chiar am inima cinstită, strig şi sunt din nou ispitit s-o pocnesc, dar doar peste genunchi. Tu eşti dintre ăia care cred că Dumnezeu e *doar* în detalii, dar dacă detaliile nu sunt fix alea care trebuie, viaţa e de căcat. Inventezi chestii care nu există, apoi îţi faci sânge rău că ţi se refuză chestiile astea, care-ar fi ele. Apoi treci pe lângă chestiile care *chiar* există. Poate e vina ta, nu crezi? Poate că unele adevăruri nici măcar n-au cuvinte sau poate că adevărul era ultimul lucru pe care ţi-l doreai sau poate că eşti o femeie care stă al dracului de prost cu credinţa. Sau cu

stima de sine sau ceva de genul ăsta.

Iau mâna de pe genunchiul ei, căci nu mai vreau să fiu cel care o consolează.

— Chiar nu-i nevoie să ne băgăm în chestia asta.

— Tu ai început! Tu ai început azi-noapte cu a fi şi a părea, de parc-ai fi tu marea expertă mondială în existenţă. Pur şi simplu ai vrut altceva, atâta tot. Mai mult decât ceea ce era. Desigur, are dreptate că n-ar trebui să continuăm discuţia asta, pentru că e o dispută pe care oricare doi oameni o pot avea, ar putea s-o aibă, au avut-o şi fără îndoială o au chiar în clipa asta în toată ţara pentru a inaugura sărbătorile cum se cuvine. Chiar n-are nicio legătură cu noi doi. Într-un fel, noi doi nici măcar nu existăm împreună.

Mă uit în jur la veranda lungă, la casa mare şi albastră pe gazonul ei întins, cu ferestrele strălucitoare în spatele cărora sunt întemniţaţi cei doi copii ai mei, pierduţi, poate, pentru mine. Charley nu s-a mai arătat în micul lui pridvor. Ce mi se părea mie că face – îşi ia prânzul lui moral în lumina morală a soarelui în timp ce noi doi ne bumbăcim unul pe altul undeva sus, unde nu putem fi auziţi – e probabil total fals. Nu ştiu nimic despre el şi ar trebui să fiu mai îngăduitor.

Ann se mulţumeşte să clatine iar din cap, fără să mai spună vreun cuvânt. Se apleacă uşor peste balustrada verandei, ridică bărbia, îşi plimbă un deget prin păr pornind de la tâmplă şi aruncă rapid o privire spre fereastra cu vitralii de parcă ar fi observat că vine cineva – şi chiar vine: fiul nostru, Paul. În sfârşit.

— îmi pare rău, zic. Îmi pare rău că te-am scos din minţi când eram căsătoriţi. Dacă ştiam că aşa o să se întâmple, nu te-aş fi luat niciodată de nevastă. Probabil că ai dreptate, mă bazez pe aparenţa pe care o dau lucrurilor. E problema mea.

— Iar eu am crezut că gândeşti ca mine, spune ea încet. Poate e problema mea.

— Am încercat. Ar fi trebuit să încerc. Întotdeauna te-am iubit foarte mult.

— Pur şi simplu unele lucruri nu se pot rezolva mai târziu, nu? spune ea.

— Nu, mai târziu nu. Mai târziu nu se poate.

Şi asta e, în fond şi la urma urmei, tot.

— Ce-i cu faţa asta lungă? ni se adresează Paul mamei lui, dar şi mie. A apărut pe verandă zâmbind afectat, semănând mult prea tare cu băiatul ucigaş de la Ridgefield din noaptea trecută, pe care scria „ghinion” ca pe un condamnat la moarte. Şi, spre mirarea mea, e chiar şi mai dolofan şi cumva mai înalt, cu sprâncene groase de adult care seamănă încă şi mai mult cu ale mamei lui, dar cu un ten urât, păstos – foarte departe de cum arăta nu mai târziu de acum o lună şi, din păcate, departe acum (sau întotdeauna) de băieţelul mărunt şi naiv care creştea porumbei în casa lui din Haddam. (Cum se schimbă lucrurile astea atât de repede?) Are o ninsoare nouă, prostească, scurtă în părţi, ciufulită, care-i lasă la iveală urechea beteagă în bandajul ei mic şi însângerat. În plus, are un nou umblet apăsat, cu degetele întoarse înăuntru, cu călcâiele târşâite şi umerii căzuţi prin care parc să dea o formă umană conceptului abstract de dezaprobare condescendentă pentru tot ce-i iese în cale (efectele stresului, desigur). Pur şi simplu stă acum în faţa noastră – a părinţilor lui – fără să facă nimic.

— M-am gândit la un omonim tare cât m-am îmbrăcat, ni se adresează el şmecher unuia sau altuia dintre noi sau amândurora. „Meatier” şi „meteor”[20]. Doar că înseamnă acelaşi lucru. Zâmbeşte afectat, nedorind altceva decât să se prezinte într-un mod care ne displace, ca un om care a pierdut puncte din IQsau se gândeşte la posibilitatea asta.

— Tocmai vorbeam despre tine, zic. Avusesem de gând să amintesc de Doctorul E. Recţie, să-i vorbesc printr-un cod confidenţial, dar mă abţin. Ca să fiu sincer, nu-mi face plăcere să-l văd.

Mama lui însă se duce direct la el – ignorându-ne, practic, şi pe el, şi pe mine –, îi apucă bărbia între index şi degetul mare, puternic, de jucătoare de golf, şi-i întoarce

20 „Meatier" înseamnă mai cărnos, iar „meteor", meteorit, bolid.

capul ca să-i examineze urechea ruptă. (E aproape la fel de înalt ca ea.) Paul a adus cu el un sac sport negru, cu *Paramount Pictures – Atinge-ţi culmea* imprimat cu alb pe o parte (din câte ştiu, tatăl lui Stephanie e producător executiv la un studio) şi poartă ghete Reebok mari, roşu cu negru, cu fulgere argintii în părţi, bermude negre, lungi şi largi, şi un tricou lung, de un albastru închis, cu inscripţia *Celibatarii sunt fericiţi* imprimată pe piept, sub un desen cu un Corvette de un roşu-aprins. E un băiat care nu-ţi trezeşte multe întrebări, dar cu care n-ai vrea să te întâlneşti pe străzile oraşului. Sau la tine acasă.

Ann îl întreabă pe un ton confidenţial dacă are tot ce-i trebuie (are), dacă are bani (are), dacă ştie locul de întâlnire din Penn Station (da), dacă se simte bine (niciun răspuns). Îşi înfige ochii ca lamele de cuţit în mine şi-şi strâmbă unul din colţurile gurii de parcă am fi cumva înhăitaţi contra ei. (Nu suntem.)

Apoi, Ann spune pe neaşteptate:

— Bine atunci, nu arăţi prea grozav, dar du-te şi aşteaptă în maşină, te rog. Vreau să vorbesc ceva cu taică-tău.

Paul îşi boţeşte gura într-o expresie zeflemitoare, atotcunoscătoare şi lipsită de veselie, cauzată de însăşi ideea că mama lui stă de vorbă cu tatăl lui. A devenit un zeflemist de vocaţie. Dar cum? Când?

— Apropo, ce-ai păţit la ureche? zic, ştiind ce s-a întâmplat.

— Am pedepsit-o, spune el. A auzit o grămadă de chestii care nu mi-au plăcut. Spune asta pe un ton mecanic, monoton. Îi dau un brânci uşor în direcţia din care a venit, ca să intre din nou în casă şi să iasă apoi, la maşină. Aşa că se duce.

— Ţi-aş fi recunoscătoare dacă te-ai strădui să fii atent cu el, spune Ann. îl vreau înapoi în formă pentru înfăţişarea de marţi de la tribunal. Voia să mă conducă şi pe mine pe unde a luat-o Paul, „prin casă”, dar nu accept să mi se bage pe gât decoraţiunile ei interioare sinistre, energia ei toxică, liniile ei dichisite şi schema cromatică

ofilită. O conduc (încă şchiopătând inexplicabil) în jos pe scări, până pe gazon şi de-acolo prin iarba mai sigură şi printre tufişuri până pe aleea acoperită cu pietriş, exact cum ar proceda un grădinar.

— Cred că e predispus la accidente, spune ea calmă, urmându-mă. Am visat că avusese un accident.

Trec printre hortensiile cu frunze verzi şi miros greu, înflorite într-un violet-aprins.

— Eu am tot timpul vise ca la ştirile de la ora şase, spun. Totul li se întâmplă altora. Aţâţarea vagă pe care am simţit-o la vederea lui Ann s-a dus de mult.

— Toate bune şi frumoase cu visele tale, spune ea, cu mâinile în buzunare. Întâmplător, ăsta a fost al meu.

Nu vreau să mă gândesc la accidente groaznice.

— S-a îngrăşat, zic. Ia timostabilizatoare sau neuroleptice sau de-astea?

Paul şi Clarissa stau deja la sfat lângă maşina mea. Ea e mai mică şi-l ţine cu ambele mâini de încheietură, încercând să i-o ridice deasupra capului pentru un soi de şmecherie fraternă la care el nu cooperează.

— *Haide!* o aud spunând. Molâule.

— Nu ia nimic, spune Ann. Pur şi simplu creşte. În capătul celălalt al aleii cu pietriş e un garaj solid cu cinci uşi, care se armonizează tandru cu casa în cel mai mic detaliu, inclusiv cu girueta miniaturală din cupru în formă de rachetă de squash. Două uşi sunt deschise, iar două Mercedesuri cu numere din Statul Constituţiei se ghicesc în penumbră. Mă întreb unde e camioneta lui Paul.

— Doctorul Stopler zice că; irc însuşiri de copil singur la părinţi, ceea ce într-un fel e rău.

— Eu am fost singur la părinţi. Mi-a plăcut.

— El *nu* e şi gata. Doctorul Stopler a mai zis – mă ignoră şi de ce nu m-ar ignora? – să nu vorbim prea mult cu el despre evenimentele din actualitate. Îi provoacă neliniştea.

— Aşa o fi, zic. Mă pregătesc să spun ceva caustic despre copilărie ca să-mi întăresc dreptul de proprietate asupra acestei zile – să-l scot de la naftalină pe Witgenstein cu ideea lui că a trăi în prezent înseamnă a

trăi veşnic bla-bla-bla. Dar pur şi simplu îmi pun frână. N-ar ieşi nimic bun. Toate bărcile se scufundă când valul e amar – copiii ştiu asta mai bine ca oricine.

— Crezi că ai înţeles aşa dintr-odată cine-i de vină că-i e mai rău?

Ea clatină din cap, îşi prinde încheietura mâinii drepte cu stânga şi le răsuceşte pe amândouă odată, apoi îmi zâmbeşte trist.

— Tu şi cu mine, probabil. Cine altcineva?

— Cred c-aş fi preferat un răspuns ceva mai complicat.

— Ei, bravo ţie. Îşi freacă cealaltă încheietură în acelaşi fel. Sunt convinsă că o să-l găseşti tu.

— Poate că ar trebui să-mi scriu pe mormânt „Prefera un răspuns mai complex".

— Hai să nu mai vorbim despre asta, bine? în seara asta o să fim la Clubul Yale, dacă ai nevoie să dai de noi. Se uită la mine strâmbând din nas şi-şi lasă un umăr să-i cadă. N-a vrut să sune atât de tăios.

Printre hortensii, Ann pare, pentru prima oară pe ziua de azi, pur şi simplu frumoasă – suficient de frumoasă încât să dau aerul afară din piept, mintea să mi se deschidă spre exterior şi să mă uit la ea aşa cum o făceam altă dată tot timpul, în fiecare zi a vechii noastre vieţi comune din Haddam. Ar fi momentul perfect pentru un sărut care să deschidă noi căi spre viitor sau ca unul din noi să-i spună celuilalt că moare de bucurie. Dar nu se întâmplă asta. Pe faţă i se iveşte acum zâmbetul ei dârz, de femeie care a cunoscut demult dezamăgirea şi poate înfrunta aproape orice dacă trebuie – minciuni, minciuni şi iar minciuni.

— Vă urez distracţie plăcută, spune ea. Şi te rog să ai grijă de el.

— E fiu meu, răspund prosteşte.

— O, ştiu. Seamănă perfect cu tine. Apoi se întoarce, o ia înapoi spre curte şi mergând mai departe, probabil, făcându-se nevăzută în direcţia apei, ca să ia prânzul împreună cu soţul ei.

Clarissa Bascombe i-a strecurat lui Paul în mână un

lucru mic şi tainic când ne pregăteam de plecare. Iar Paul, în drum spre Hartford, în drum spre Springfield, în drum spre Muzeul Baseballului, l-a ţinut strâns fără să spună nimic, în timp ce eu am turuit întruna plin de însufleţire despre cum m-am gândit să spargem gheaţa, să ne punem pe roate, să suflăm vânt în pânze – să începem, cu dreptul, ceea ce pare acum a fi ultima şi cea mai importantă călătorie a noastră împreună ca tată şi fiu (deşi probabil că nu e).

Imediat ce ieşim de pe aglomerata CT 9 pe o şi mai aglomerată şi sufocată de maşini 1 – 91, trecem de soiosul palat Jai Alai şi de un nou cazinou condus de indieni, mă lansez în primul „subiect interesant”: pur şi simplu cât de greu îţi vine aici, la zece mile sud de Hartford, pe 2 iulie 1988, când totul pare parte din acelaşi întreg, să crezi că pe 2 iulie 1776 toate coloniile de pe coastă se suspectau între ele de mama focului, se comportau ca nişte naţiuni distincte şi războinice feroce, speriate de moarte de devalorizarea proprietăţilor şi de religia vecinilor (ca şi acum) şi totuşi realizau că trebuie să fie mai fericite şi mai în siguranţă şi se străduiau din răsputeri să găsească o soluţie. (Dacă vi se pare total aiurea, ei bine nu e, căci intră la tema de studiu *Reconcilierea dintre trecut şi prezent: de la fragmentare la unitate şi independenţă*.) E perfect relevant – după părerea mea – pentru dificultatea lui Paul de a-şi integra trecutul fragmentat în prezentul haotic, aşa încât cele două să se îmbine într-un mod logic şi să-l facă să se simtă liber şi independent în loc să rămână detaşat şi zăpăcit şi să ajungă bun de balamuc. (Lecţiile istoriei sunt subtile, ne invită să ne amintim şi să uităm parţial şi deci sunt mult mai bune decât cele ale psihiatriei, care te obligă să-ţi aminteşti tot.)

— John Adams, zic, spunea că să convingi toate coloniile să accepte independenţa a fost ca şi cum ai fi încercat să faci treisprezece ceasuri să bată în aceeaşi secundă.

— Cine-i John Adams? întreabă Paul plictisit – cu picioarele lui albe şi goale, care abia încep să se acopere cu păr, încrucişate într-un fel hotărât nebărbătesc, cu o

gheată Reebok cu şiret galben fosforescent cocoţată ameninţător lângă schimbătorul de viteze.

— John Adams a fost primul vicepreşedinte, zic. A fost primul care a zis că e o treabă idioată. În public, adică. Asta se întâmpla în 1797. Ţi-ai adus exemplarul din Declaraţia de Independenţă?

— Neeah. Asta poate însemna şi da, şi nu.

Priveşte îndelung râul Connccticut reapărut în peisaj, unde o barcă lucioasă cu motor trage pe apă o schioare minusculă, tulburând oglinda strălucitoare a râului. Fata, îmbrăcată într-o vestă de salvare de un galben-aprins, se înclină *muuult* pe spate în coardă, tăind apa şi lăsând în urma ei o spumă înaltă, translucidă, ca o crustă.

— De ce naiba conduci aşa încet? spune el încercând să fie amuzant. Apoi continuă, maimuţărindu-se cu voce de bunicuţă: Toată lumea mă întrece, dar o să ajung la fel de repede ca ei.

Desigur, intenţionez să conduc atât de repede cât vreau, nu mai repede, dar îi arunc o privire estimativă, prima de când am pornit-o din Deep River. Urechea pe care nu i-a stâlcit-o volanul Mercedesului e plină de un soi de puf cenuşiu murdar. În plus, Paul nu miroase prea bine, de fapt emană un iz stătut de nespălat, de dormit-în-hainele-de-stradă. De asemenea, se pare că nu s-a mai spălat de mult pe dinţi. Poate că se întoarce la natură.

— Primii fondatori, spun plin de speranţă, confundându-i însă instantaneu pe autorii Constituţiei cu semnatarii Declaraţiei (greşeala mea repetată, deşi Paul nu s-ar prinde oricum), voiau să fie liberi să facă noi greşeli, nu doar să le tot repete pe cele vechi rămânând nişte colonii separate care nu progresau cine ştie ce. De-aia au hotărât să se unească şi să fie independenţi şi au fost dispuşi să sacrifice nişte pârghii de control pe care le aveau de când lumea în speranţa că vor primi ceva mai bun – în cazul lor, un schimb mai bun cu lumea din afară.

Paul mă priveşte cu dispreţ, de parc-aş fi un radio vechi fixat pe un post zumzăitor aproape amuzant.

— Fondatori? Vrei să zici fermieri?

— Unii dintre ei chiar *erau* fermieri, răspund. N-are niciun sens să încerc să reiau chestiunea. Deocamdată nu reuşesc să stabilesc un contact bun. Dar cei care nu se opresc şi fac aceleaşi greşeli la nesfârşit sunt ceea ce noi numim conservatori. Iar conservatorii au fost cu toţii împotriva independenţei, inclusiv fiul lui Benjamin Franklin, care până la urmă a fost exilat la Connecticut, exact ca tine.

— Deci conservatorii sunt fermieri? întreabă el, prefăcându-se uluit, dar luându-mă peste picior.

— O mare parte da, răspund, deşi n-ar trebui să fie. Ce ţi-a dat soră-ta? Mă uit la pumnul lui stâng închis. Ne apropiem cu repeziciune de ambuteiajul de la Hartford. Pe dreapta se desfăşoară un proiect complicat de construcţie, între autostradă şi râu – o nouă platformă suspendată, o nouă bandă de circulaţie paralelă, cu indicatoare pâlpâind, mamuţi galbeni încărcaţi cu pământ de Connecticut vuind pe lângă noi, bărbaţi albi cu căşti de plastic şi bluze albe biciuiţi de briza fierbinte, holbându-se la suluri groase de schiţe.

Paul îşi priveşte pumnul de parcă habar n-ar avea ce conţine, apoi îl deschide încet, scoţând la iveală o mică fundă galbenă, perechea celei roşii pe care mi-a dat-o mie Clarissa.

— Ţi-a dat şi ţie una, mormăie el. Una roşie. A zis că vrei să fii „funda" ei, dar că se scrie altfel. Sunt şocat că fiică-mea e aşa o intrigantă prefăcută, ascunsă. Paul ţine cele două capete dezlegate ale fundei lui galbene şi trage tare de ele, astfel că cele două bucle dau înapoi cu gingăşie, formând un nod. Apoi îl bagă cu totul în gură şi-l înghite.

— Hmm, face el şi-mi zâmbeşte răutăcios. Ducă-se la fundă. (A pus cap la cap evenimentul ăsta, inclusiv schimbarea în povestea surorii lui, doar pentru o poantă.)

— Eu cred că o s-o păstrez pe-a mea pentru mai târziu.

— Mi-a mai dat una şi pentru mai târziu. Îmi aruncă privirea aia piezişă a lui. E cu mult în faţa mea şi, sunt convins, o să-mi dea bătăi de cap.

— Bine deci, care-i problema cu tine şi cu Charley? Mă

fofilez prin centrul Hartfordului, micuţa capitală cu boite aurii aproape pierdută printre zgârie-nori asiguraţi pe sume uriaşe. Voi doi nu vă puteţi purta civilizat?

— Eu pot. El e un dobitoc. Paul se uită pe geamul din partea lui la o ceată de Shriner-i[21] cu fesuri pe cap, pe motociclete Harley, care se apropie de noi. Shriner-ii sunt nişte tipi masivi, îndopaţi, cu obraji dolofani, îmbrăcaţi în costume de mătase verde cu auriu de păzitori ai haremului, cu ochelari, mănuşi şi bocanci de motocliclist. Pe uriaşele lor Electra Glide roşii sunt impunători ca nişte adevăraţi paznici de harem şi, desigur, călătoresc într-o formaţie alcătuită în trepte, de dragul siguranţei, în timp ce zgomotul motoarelor lor se aude, puternic şi apăsător, chiar şi prin geamul închis.

— Şi dacă e dobitoc ţi se pare o soluţie bună să-l pocneşti cu o vâslă? Asta o să fie singura mea concesie nesinceră întru binele lui Charley.

Şeful Shriner-ilor l-a zărit pe Paul şi i-a făcut rânjind un semn încurajator cu degetul mare înmănuşat. El şi echipa lui sunt cu toţii nişte zdrahoni molâi şi veseli şi cu siguranţă se duc să facă opturi şi cercuri peste cercuri sinuoase în faţa gloatelor fericite şi recunoscătoare adunate în centrele comerciale, după care o s-o întindă ca să deschidă o paradă pe strada principală a cine ştie cărui orăşel.

— E doar *o* soluţie, spune Paul, răspunzând la gestul binevoitor al şefului paznicilor haremului, lipindu-şi fruntea de geam şi rânjind sarcastic. Îmi plac tipii ăştia. Aşa ar trebui să fie şi Charley. Cum le zice?

— Shriner-i, răspund, întorcând şi eu gestul de salut pe partea mea.

— Cu ce se ocupă?

— E greu de explicat, spun, rămânând pe banda noastră.

— îmi plac costumele lor.

Scoate un mic lătrat înăbuşit şi neaşteptat, un lătrat reţinut de terier ţâfnos, demn de *Cei trei bufoni*. După cum

21 Membri ai unei organizaţii secrete americane asemănătoare masoneriei.

se pare, n-ar vrea să-l aud, dar nu se poate abţine să nu latre încă o dată. Unul dintre Shriner-i pare să prindă momentul şi face la rândul lui ceea ce pare a fi un lătrat gestual, apoi îi mai arată o dată degetul mare.

— Iar latri, fiule? îi arunc o privire furişă şi virez uşor la dreapta. Un accident aici ar însemna o înfrângere totală.

— Cred că da.

— De ce? Crezi că latri pentru Domnul Toby sau de-astea?

— Simt *nevoia* să fac aşa. Mi-a spus de mai multe ori că, după părerea lui, oamenii spun mai nou că „simt nevoia" când vor să spună „vreau", ceea ce i se pare caraghios.

Shriner-ii se retrag înapoi pe banda pentru viteză redusă, probabil nemulţumiţi după ce am virat spre ei.

— Mă face să mă simt mai bine. Nu mă obligă nimeni.

Şi, sincer să fiu, nu cred că am ce obiecta dacă el se simte mai bine salutând lumea cu câte un lătrat răzleţ în loc de obişnuitul „Care-i treaba?" sau de degetul mare ridicat. Ce atâta tevatură? S-ar putea să fie un obstacol la examenul de evaluare şcolară sau ar fi o problemă dacă *doar* ar lătra şi n-ar mai vorbi deloc toată viaţa. Dar mie nu mi se pare atât de grav. Fără îndoială, va trece, ca toate celelalte. Poate că ar trebui să încerc şi eu. Poate că m-aş simţi şi *eu* mai bine.

— Deci mergem la Muzeul Baseballului sau nu? spune el de parcă ne-am fi certat pe tema asta. Cine ştie unde-i umblă mintea acum? Poate că se gândeşte că se gândeşte la Domnul Toby şi-şi doreşte să nu se fi gândit.

— Sigur că da, răspund. Ne apropiem cu paşi repezi. Te bucuri că mergi?

— Mda, spune el. Pentru că trebuie să mă piş când ajungem. Şi vreme de kilometri întregi nu mai scoate o vorbă.[22]

În treizeci de minute am şi intrat de pe 91 în Springfield şi ne învârtim prin vechiul oraş al morilor, urmărind indicatoarele maro cu alb pe care scrie MIJZKUI.

---

22 *The Three Stooges* - grup de actori americani de comedie înfiinţat în 1925 şi devenit celebru datorită unei serii de filme de scurtmetraj.

BB şi care tot dispar, până când ajungem departe, la nord de centru, şi oprim vizavi de un complex compact de construcţii de cărămidă de pe un bulevard lat, bătut de vânt şi plin de gunoaie de lângă intrarea pe autostrada pe care ne aflăm. Ne-am rătăcit.

Aici e un Burger King uitat de lume, în jurul căruia se află o mulţime de tineri negri, iar lângă el, după parcare, e un panou cu guvernatorul Dukakis rânjind cu zâmbetul lui fals, înconjurat de copii euforici, bine hrăniţi, cu aer sănătos, dar săraci, de toate rasele, confesiunile şi culorile. Aici, gunoiul n-a mai fost ridicat de câteva zile şi un număr izbitor de mare de maşini zac la marginea drumului abandonate sau vandalizate. Orice muzeu din zonă, aflat pe o rază de treizeci de kilometri de locul ăsta, nu pare să merite riscul de a te trezi împuşcat. De fapt, sunt dispus să las totul baltă şi s-o iau spre barieră, să cotesc spre vest şi s-o întind către Cooperstown (două sute şaptezeci şi doi de kilometri), ca să mergem glonţ la Vânătorul de Cerbi, unde am rezervat o cameră dublă, şi s-ajungem tocmai la ţanc pentru cocteiluri.

Şi totuşi dacă abandonez ar însemna să transform o simplă dezorientare în înfrângere (o lecţie proastă pentru o călătorie care se vrea instructivă). În plus, ar fi o dovadă de impulsivitate să *nu* mergem, acum că suntem atât de aproape; şi nici chiar în cele mai proaste evaluări de la trei dimineaţa ale persoanei şi caracterului meu, impulsiv tot nu sunt, cum nu trebuie să fie nici măcar un tată aşa şi aşa.

Paul, care se îndoieşte mereu de tenacitatea mea, n-a zis nimic, mulţumindu-se doar să se holbeze la guvernatorul Dukakis prin parbriz ca şi cum ar fi cel mai normal lucru din lume.

Drept urmare execut o întoarcere rapidă în U înapoi spre oraş, fac dreapta către un magazin alimentar BP, cer pe geam indicaţii unui client negru care se pregătea să plece şi care ne îndrumă politicos înapoi spre autostrada dinspre sud. Şi peste cinci minute suntem pe autostradă,

apoi ieşim din nou, dar de data asta pe o ieşire perfect marcată cu inscripţia MZBB, la capătul căreia facem slalom printre nişte stâlpi înalţi şi nimerim direct în parcarea muzeului, unde sunt oprite multe maşini şi unde o mică peluză îngrijită, cu bănci de lemn şi puieţi pentru amatorii de picnic şi fanii baschetului dedaţi la meditaţie, se învecinează cu râul Connecticut, care curge scânteind la doi paşi.

După ce opresc motorul, Paul şi cu mine rămânem pur şi simplu şi ne holbăm printre puieţi la scheletul vechii fabrici de la capătul îndepărtat al râului de parcă ne-am aştepta să se aprindă din senin un panou uriaş, care să ne strige: „Nu! Aici! E aici! Aţi nimerit greşit! Ne-aţi ratat! Iar aţi încurcat borcanele!”

Desigur, ar trebui să profit ele acest moment inert al sosirii ca să-l introduc pe bătrânul Emerson, fatalistul optimist, pe agenda excursiei şi să recuperez *Scif-Rcliance* de pe bancheta din spate, unde a lăsat-o Phyllis. Aş putea încerca în special inspirata formulare „Nemulţumirea e duşmanul încrederii în sine; e o infirmitate a voinţei”. Sau ceva despre acceptarea locului pe care ţi l-a găsit providenţa, despre societatea contemporanilor noştri, despre legătura dintre evenimente. Toate astea mi se par extrem de folositoare dacă totuşi nu sunt contradictorii.

Paul se răsuceşte şi se încruntă la edificiul de sticlă şi metal al muzeului, care seamănă mai degrabă cu o clinică stomatologică ultramodernă decât cu un loc legendar şi sacru înnobilat de vreme, cu faţada sa din plăci de imitaţie de beton de culoarea dudelor, ideală pentru a calma pacienţii stresaţi care vin pentru prima oară în viaţă la detartaj şi profilaxie. „Aci nimeni nu vă va provoca durere, nu vă va fura la preţ şi nu vă va da veşti proaste”. Totuşi, deasupra acestor uşi stau nişte bannere de pânză viu colorate, pe care scrie: BASCHETUL – SPORTUL NAŢIONAL AL AMERICII.

Când întoarce capul, observ ci Paul are un neg gros, urât, inflamat şi cu aspect nesănătos pe muchia palmei, deasupra degetului mic. Spre disperarea mea, mai observ

pe partea interioară a încheieturii mâinii drepte ceva ce seamănă cu un tatuaj albastru din ăla de puşcăriaş, pe care probabil că Paul şi l-a făcut singur. E o inscripţie pe care n-o înţeleg, dar care nu-mi place şi hotărăsc pe loc că, dacă maică-sa nu poate fi atentă la persoana lui, va trebui să fiu eu.

— Deci ce-i înăuntru? întreabă el.

— O grămadă de chestii mişto, răspund, amânându-l pe Emerson şi încercând să ignor tatuajul şi în acelaşi timp să stârnesc ceva entuziasm pentru baschet, pentru că vreau să ies din maşină, poate să înfulec un sandviş înăuntru şi să lansez prin telefon un ultim apel disperat către South Mantoloking. Au filme, expoziţii de echipamente, fotografii şi poţi să arunci la coş. Ţi-am trimis pliantele. Prezentarea mea nu e destul de spectaculoasă. Poate tot mai bine ar fi să ne vedem de drum.

Paul îmi aruncă o privire mulţumită, de parcă imaginea lui aruncând la coş ar fi o sursă de amuzament. Pentru jumătate de dolar i-aş trage şi lui un dos de labă peste gură, pentru că are o porcărie de tatuaj. Deşi asta ar încălca, în prima noastră oră petrecută împreună, angajamentul meu personal că va fi un sejur plăcut.

— Poţi să te aşezi lângă un panou cu Wilt Prăjina ţi s-a vezi cât eşti pe lângă el, spun. Aerul nostru condiţionat începe să se risipească mergând în gol.

— Cine-i Milt Prăjina?

Ştiu că ştie asta. Când s-a mutat era fan Sixers. Mergeam la meciurile lor. A văzut poze. Ba mai mult, am chiar acum un coş de baschet fixat pe garaj pe Cleveland Street. Acum însă a trecut la sporturi mai complexe.

— A fost un proctolog celebru, răspund. Mă rog, hai să mâncăm un burger. I-am spus maică-tii că-ţi fac cinste cu un prânz sportiv. Poate că au burger slam-dunk.

Mă priveşte mijindu-şi ochii de peste scaun. Limba i se plimbă nervos între colţurile gurii. Îi place chestia asta. Genele lui, observ pentru prima oară (şi aici seamănă cu maică-sa), s-au făcut ridicol de lungi. Nu pot ţine pasul cu el.

— Eşti aşa de mort de foame că ai mânca şi curu’ unui sconcs mort? spune el şi clipeşte la mine obraznic.

— Mda, mi-e cam foame. Deschid uşa din partea mea şi las boarea ţeapănă de motor, zgomotul de pe autostradă şi izul de peşte al râului să năvălească înăuntru într-o singură suflare fierbinte, letală. În plus, sunt deja sătul de el.

— înseamnă că ţi-e cam foame, spune el. N-are nicio continuare inspirată, aşa că nu poate spune decât: Crezi că am nişte simptome care necesită tratament?

— Nu, nu cred că ai niciun simptom, fiule, mă adresez interiorului maşinii. Cred că ai o personalitate, ceea ce în cazul tău poate fi mai rău. Ar trebui să-l întreb de pasărea moartă, dar nu mă hotărăsc.

— U-reche-de-mare, spune Paul. Stau şi mă uit peste capota încinsă a maşinii mele la Connecticut, la vestul înverzit al statului Massachusetts, pe care-l vom străbate în curând. Mă simt, nu ştiu din ce motiv, singur ca un naufragiat.

— Cum se zice „mi-e foame” în italiană? întreabă el.

— „Ciao”, răspund. Asta e modul nostru cel mai vechi, mai sigur şi mai glumeţ de a trata chestiunile tată-fiu. Doar că azi, din cauza unor dificultăţi tehnice imposibil de controlat, nu prea pare să funcţioneze. Iar cuvintele noastre sunt duse de briză şi nu e nimeni care să se sinchisească dacă vorbim sau nu limba complicată a iubirii. Să fii părinte poate fi cea mai mare nemulţumire.

— Ciao, spune Paul. Nu m-a auzit. Ciao. Ce repede uită. Iese din maşină, pregătit pentru o expediţie înăuntru.

Odată intraţi, Paul şi cu mine bâjbâiţii ca nişte suflete rătăcite cartau plătit cinci dolari ca să ajungă în purgatoriu. (M-am oprit în sfârşit din şchiopătat.)

Scări ultramoderne strategic amplasate, cu cordoane de catifea purpurie care să ţină publicul la distanţă, ne duc pe noi şi pe ceilalţi, ca pe o turmă, până sus, la Nivelul 3, unde tema este istoria-baschetului-în-câteva-cuvinte. Aici, aerul e hiperigienizat şi îngheţat ca în Nome (ca să nu te eternizezi acolo), toată lumea şuşoteşte ca la un priveghi,

iar becurile sunt joase, pentru a pune în valoare mai multe coridoare lungi cu artefacte aflate în sarcofage luminate de spoturi, protejate de sticla prin care doar o rachetă cu focos multiplu ar putea pătrunde. Iată o biografie concisă a inventatorului Naismith (care, acuma aflu, a fost canadian!), alături de o copie după planul original al jocului de baschet, mâzgălit de bătrânul doctor pe un plic: „Să concep un joc care se poate juca într-o sală de sport”. (Fără îndoială, s-a acoperit de glorie.) Mai încolo se află o explozitie de fotografii alb-negru cu Forrest „Phogg” Allen, un îndrăgit maestru al schemelor de joc pentru Jayhawks în anii ’20 şi, lângă asta, o copie a coşului „original” pentru piersici alături de un omagiu adus reprezentanţelor YMCA de pretutindeni. Pe toţi pereţii sunt fotografii de epocă zgrunţuroase, de valoare, cu „sportul” jucat în săli întunecoase cu ferestre zăbrelite de către tineri albi slăbănogi, neatletici, şi două sute de echipamente vechi atârnate de grinzile negre ca nişte stafii în casa groazei.

Câteva familii apatice intră în mica şi întunecoasa sală de proiecţii, pe care Paul o evită ştergând-o la toaletă, dar eu mă uit din uşă cum istoria jocului se desfăşoară înaintea ochilor noştri avizi de cunoaştere în timp ce zgomotele meciului împânzesc încăperea.

După opt minute coborâm sprinteni la Nivelul 2, unde ne aşteaptă cam aceleaşi lucruri, deşi sunt mai noi şi mai familiare, cel puţin pentru mine. Paul manifestă un interes pasager de spectator pentru pantoful mărimea 53 al lui Bob Lanier, pentru un mulaj de plastic roşu cu galben al unui genunchi uman încă intact, în secţiune transversală, şi pentru un film proiectat într-o altă sală cu aspect de planetariu, care prezintă dramatic cât de nefiresc de uriaşi sunt baschetbaliştii şi ce pot „face” ei cu mingea în contrast cu micimea şi lipsa de talent pe care noi, ceilalţi, trebuie să le îndurăm în viaţă. Din punctul ăsta de vedere e un altar adevărat – care urmăreşte să ne facă pe noi, oamenii obişnuiţi, să ne simţim ca nişte profani insignifianţi, ceea ce nu pare să-l deranjeze pe

Paul. (La drept vorbind, Vince era un loc mai primitor.) [23]

— Am jucat la centru, spune el pe un ton plat când ne oprim în faţa amfiteatrului, uitându-ne amândoi cum nişte negri uriaşi, musculoşi, echipaţi de joc dau coş după coş pe un ecran hipnotic împărţit în patru, spre uluirea extatică şi aplauzele superficiale ale publicului.

— Şi erai o mare forţă? îl întreb. Sau un tip intimidam, un profesionist sau un jucător de efect? Mă bucur să susţin cu el un dialog curent pe orice subiect, deşi mă uit la şortul, la tricoul şi la tunsoarea lui şi nu-mi place nimic din ceea ce văd. Am senzaţia că e deghizat.

— Nu prea, spune el perfect sincer. Nu pot să sar. Sau să alerg. Sau să trag la coş şi sunt stângaci. Şi mă doare-n cur. Aşa că nu prea am stofă.

— Lanier era stângaci, spun. Şi Russell la fel. S-ar putea să nu fi auzit de ei, chiar dacă le-ar recunoaşte încălţările. Publicul din sala cu demonstraţia de aruncări scoate un „Ooo” grav de veneraţie profundă. Mai sunt bărbaţi cu băieţii lor care stau lângă noi şi trag cu ochiul, fără să fie dispuşi să stea jos.

— Oricum nu jucam ca să câştigăm, spune Paul.

— De ce jucaţi? Ca să vă distraţi?

— Tera-pie, spune el ca să facă o poantă, deşi ironia pare să-i lipsească. Erau puşti care uitau mereu ce lună e, iar alţii vorbeau prea tare sau aveau crize, ceea ce era nasol. Şi dacă jucam baschet, chiar şi prost, se simţeau cu toţii mai bine un timp. După fiecare meci „schimbam gânduri” şi toată lumea avea gânduri mult mai bune. Cel puţin o vreme. Eu nu. Chuck a jucat baschet la Yale. Paul îşi ţine mâinile în buzunarele şortului şi se holbează la tavan, un tavan modern şi întunecat în stil industrial, cu grinzi metalice, bârne, scânduri şi sistem de stingere a incendiilor, toate vopsite în negru. Baschetul e, după părerea mea, jocul naţional al Americii postindustriale.

— Se descurca cât de cât? Nu văd de ce n-aş întreba.

— Nu ştiu, răspunde el, vârându-şi un deget în urechea năclăită şi strâmbându-şi colţul gurii ca un ţărănoi. Un al

23 Oraş din statul american Alaska.

doilea „Ooo” răsunător se aude din sală. Cineva, o femeie, strigă: „Da! Doamne fereşte. Ia uite la el!” Nu ştiu ce anume a văzut.

— Ştii care-i singura chestie specifică ţie şi pe care societatea n-o poate afecta în niciun fel? spune el. Am învăţat chestia asta la centru.

— Nu prea. Cei de lângă noi au început să se împrăştie.

— Strănutul. Dacă strănuţi ca un retardat sau tare, de enervezi lumea la film, sunt obligaţi să te suporte. Nimeni nu poate să-ţi spună: „Strănută altfel, dobitocule”.

— Cine ţi-a spus asta?

— Nu mai ştiu.

— Ţi se pare neobişnuit?

— Da. Încet-încet, coboară ochii din tavan, dar nu spre mine. Renunţă să-ţii mai scormonească în ureche cu degetul. E stânjenit acum, pentru că a renunţat la ironic şi pentru că e un puşti.

— Nu ştii că aşa e totul când îmbătrâneşti? Toată lumea te lasă să faci ce vrei. Dacă nu le convine, pur şi simplu nu mai vin pe la tine.

— Sună mişto, spune Paul şi chiar zâmbeşte, de parcă o astfel de lume în care oamenii te lasă în pace ar fi ceva demn de văzut.

— Poate că e, poate că nu e, răspund eu.

— Care e cel mai neînţeles accesoriu auto? E gata să divagheze de la discuţia serioasă, atent la pericolele din tonul meu sincer.

— Nu ştiu. Filtrul de aer, spun, în timp ce demonstraţia de aruncări la coş din sală se termină. N-am văzut niciun panou mare cu Milt Prăjina, cum ni se promisese.

— Ai fost pe-aproape. Paul dă din cap serios. E cauciucul de iarnă. Nu-l apreciezi decât când ai nevoie de el, dar de obicei atunci e prea târziu.

— De ce să fie neînţeles pe chestia asta? De ce nu subapreciat, pur şi simplu?

— E acelaşi lucru, spune el şi o ia din loc.

— înţeleg. Poate că ai dreptate. Şi pornim amândoi spre scări.

La Nivelul 1 e un magazin aglomerat cu cadouri, o cămăruţă dedicată presei sportive (interes zero pentru mine), o expoziţie de dulapuri de vestiar autentice, o oază cu automate de gustări şi câteva gadgeturi pe care le poţi atinge şi de care Paul e vag interesat. Hotărăsc s-o sun pe Sally, ca apoi s-o luăm din loc. Dar n-am văzut încă niciun bufet adevărat, aşa că Paul o ia la picior cu noul lui mers pe care nu-l suport, greoi, cu degetele întoarse înăuntru şi legănându-şi braţele, către cantina cu maşini automate cu bani de la mine (pentru că banii lui sunt, în mod evident, destinaţi altui scop – un caz urgent de răpire, poate) şi cu indicaţia să-mi aducă „ceva bun”.

Cabina telefonică e într-un mic alcov plăcut, izolat şi slab luminat de lângă toalete, e bine antifonată peste tot şi e dotată cu tehnologie de ultimă oră – spaţiu pentru cărţile de credit, monitoare verzi de computer şi butoane ca să amplifici sunetul în caz că nu-ţi vine să-ţi crezi urechilor ce-auzi. E un loc ideal pentru o farsă sau un telefon în scopul unei răscumpărări.

Când formez numărul ei cu 609 în faţă, Sally răspunde veselă de la primul ţârâit.

— Deci unde Dumnezeu *eşti?*. Întreabă ea, pe un ton surescitat şi vioi, dar totodată scrutător. Ţi-am lăsat azi-noapte un mesaj lung şi aprins. Cred că eram beată.

— Iar eu am încercat să te sun toată dimineaţa, să văd dacă eşti dispusă să te sui într-un Cessna şi să vii cu noi la Cooperstown. Paul zice c-ar fi grozav. Ne-am distra şi noi un pic.

— Ei, Doamne. Habar n-am, spune Sally pe un ton de dezorientare fericită. Acum unde eşti?

— în momentul ăsta sunt la Muzeul Baseballului. Adică îl vizităm – nu suntem exponate. Cel puţin nu încă. Îmi simt pieptul inundat de cea mai desăvârşită bună dispoziţie. Nu-i încă totul pierdut.

— Dar asta nu e în Oliio?

— Nu, e în Springfield, Massachusetts, unde cel dintâi coş pentru piersici a fost priponit pentru prima oară pe uşa unui şopron şi restul e istorie. În Ohio e fotbalul. Pentru

ăla n-avem timp.

— Mai zi-mi o dată, unde *mergeţi*?

Savurează toate astea, probabil uşurată, părând surescitată şi flatată. Putem încă să ne reorganizăm planurile.

— Cooperstown, New York. La două sute şaptezeci de kilometri, răspund eu cu entuziasm. La câteva cabine distanţă de mine, o femeie se apleacă pe spate şi se încruntă de parcă vocea mea s-ar fi amplificat în receptorul ei. Poate că se simte ameninţată lângă o persoană care are motive întemeiate de bună dispoziţie.

— Deci ce zici? întreb eu. Sari imediat în avionul spre Albany şi venim noi să te luăm. *Chiar* vorbesc prea tare şi ar trebui să mă controlez înainte să fie chemată echipa de comando a muzeului. Vorbesc serios, zic, mai modulat, dar şi mai serios.

— Ei, eşti un dulce că m-ai invitat.

— Chiar *sunt* un dulce. Aşa e. Dar nu te las să-mi scapi. Iar am vorbit prea tare. Pur şi simplu m-am trezit de dimineaţă şi mi-am dat seama că azi-noapte am fost nebun de legat şi că sunt mort după tine. Şi nu vreau să aştept până luni sau până dracu' ştie când. Nu mi-ar trebui prea mult ca să-l mân pe Paul înapoi la maşină şi s-o tai îndărăt către South Mantoloking alături de toate celelalte neamuri proaste de la mare. Deşi ar fi urât din partea mea. Faptul că sunt dispus s-o invit pe Sally în sacrosanctul nostru *& g. – \j & – hombre-\a. – hombre* e deja destul de rău – deşi, ca toată lumea, Paul s-ar distra mai bine dac-ar participa la ceva ce e, în teorie cel puţin, ilicit. După cum i-am spus, lumea te lasă să faci tot ce vrei, asta dacă poţi suporta consecinţele. Cu toţii suntem agenţi liberi.

— Pot să te întreb ceva? spune ea, un pic prea serioasă.

— Nu ştiu, răspund. S-ar putea să fie prea serios. Eu nu sunt un tip serios. Şi n-ai voie să zici că nu vii încoace.

— îmi spui şi mie ce anume ţi se pare acum atât de palpitant de n-ai observat azi-noapte? Sally spune asta pe un ton autoironie, binevoitor.

Dar aici e-n joc aflarea unei informaţii importante.

Cum să i-o iei în nume de rău?

— Păi, răspund, cu mintea intrată brusc în vrie. Un bărbat iese din toaletă, aţa că mă loveşte un damf puternic de detergent de pisoar. Eşti matură şi eşti exact aşa cum pari, cel puţin din câte-mi dau eu scama. Nu toată lumea e aşa. Nici eu nu sunt. Şi eşti loială şi ai un soi de directeţe imparţială – asta sună prost – care nu exclude pasiunea, ceea ce *chiar* îmi place. Pur şi simplu am senzaţia că ar trebui să sondăm unele lucruri mai în profunzime sau o să regretăm amândoi. Sau cel puţin *eu*. În plus, eşti cea mai frumuşică femeie pe care o cunosc sau, oricum, pe-acolo.

— *Nu* sunt cea mai frumuşică femeie pe care o cunoşti sau oricum pe-acolo, spune Sally. Sunt frumuşică la modul banal. Şi am patruzeci şi doi de ani. Şi sunt prea înaltă. Oftează, de parcă propria înălţime ar obosi-o.

— Ascultă, tu urcă-te în avion şi vino încoace şi-o să discutăm cât de frumuşică eşti sau nu eşti când o să se ivească luna deasupra romanticului lac Otsego şi o să savurăm un cocteil din partea casei. În timp ce Paul cine ştie pe unde o să umble. Pur şi simplu sunt atras de tine în valuri şi toate bărcile se înalţă când valul e prielnic.

— Se pare că barca ta se înalţă mai ales în lipsa mea, spune Sally cu o bunăvoinţă evident diminuată. (Se prea poate să ofer din nou răspunsuri neconvingătoare.) Femeia din cabina telefonică îndepărtată închide cu un ţăcănit o poşetă neagră imensă de piele lăcuită şi iese repede afară, cu paşi mari.

— Ţii minte că ai spus aseară că vrei să devii „decanul” agenţilor imobiliari din New Jersey? Măcar asta mai ţii minte? Ai spus tot ce era de spus despre soia, secetă şi centre comerciale. Am băut o grămadă. Dar erai într-o stare anume. Ai mai spus şi că eşti incapabil de afecţiune. Poate că eşti în continuare într-o stare anume. (Probabil că ar trebui să scot un lătrat-două ca să dovedesc că sunt ţicnit.) Ţi-ai vizitat soţia?

Nu e cea mai înţeleaptă direcţie în care-ar putea-o lua şi chiar ar trebui s-o avertizez. Dar nu fac decât să mă zgâiesc la micul ecran negru al telefonului meu, pe care

scrie cu litere verzi elegante: *Doriţi să mai daţi un telefon?*

— Da. Am vizitat-o.

— Şi cum a fost – a fost drăguţ?

— Nu în mod deosebit.

— Crezi că o placi mai mult în lipsă?

— Ea nu e „în lipsă”, zic. Suntem divorţaţi. E recăsătorită cu un căpitan de vas. E ca la Wally. *Oficial* e moartă, doar că încă ţinem legătura. Gândul la Ann mă dezumflă brusc, la fel cum mă înveselise gândul la Sally, şi sunt tentat să spun: „Dar adevărata surpriză e că-l părăseşte pe dragul de dom căpitan Câinele şi ne recăsătorim şi ne mutăm în New Mexico ca să înfiinţăm un post de radio pentru orbi. De fapt de-asta te sunasem – nu ca să te invit încoace, ci doar ca să-ţi dau vestea cea bună. Nu te bucuri pentru mine?” Urmează o tăcere stângace pe fir, după care spun: De fapt te-am sunat doar ca să-ţi spun că m-am simţit bine aseară.

— Mi-ar fi plăcut să rămâi. Asta spuneam în mesaj, dacă n-ai apucat să-l asculţi. Acum tace. Micul nostru contratimp şi micul meu val prielnic au dispărut amândouă într-o briză viguroasă, îngheţată. După cum se ştie, buna dispoziţie e mai fragilă decât cea proastă.

Un bărbat înalt, cu pieptul lat, îmbrăcat într-un trening albastru deschis se apropie tacticos de separeul cu telefoanele, ţinând de mână o fetiţă. Se opresc lângă cabina telefonică din faţă, unde bărbatul începe să formeze un număr, citind de pe o hârtiuţă sub ochii fetiţei care poartă o fustă roz plisată şi o cămaşă albă de cowboy. Se uită la mine prin coridorul întunecos – o privire de om nedormit, ca şi mine.

— Mai eşti acolo? întreabă Sally, pe un ton care ar putea trece drept spăsit.

— Mă uitam la un tip care dă un telefon. Cred că-mi aduce aminte de Wally, deşi n-ar trebui, pentru că nu cred să-l fi văzut vreodată pe Wally.

Încă un moment de tăcere.

— Chiar că nu prea ai ascuţimi, să ştii, Frank. Treci prea lin de la una la alta. Nu prea pot ţine pasul cu tine.

— Aşa zice şi nevastă-mea. Poate că voi două ar trebui să discutaţi problema. Cred că pur şi simplu mă simt mai în largul meu în situaţiile obişnuite. Aşa arată sublimul în versiunea mea.

— Şi mai eşti şi foarte prudent, să ştii, spune Sally. Şi neangajat. Ştii asta, nu? Sunt sigur că asta ai vrut să spui aseară cu faptul că eşti incapabil de afecţiune. Eşti suav, prudent şi nu te angajezi la nimic. Nu e o combinaţie foarte simplă pentru mine. (Şi niciuna bună, sunt convins.)

— Nu cred că judec foarte corect, zic, aşa că încerc doar să nu deranjez prea tare. Joe Markham a spus ieri ceva de felul ăsta. Poate că mă transform în Joe. Dar cred că atunci când simt ceva intens, mă arunc înainte. Aşa simt acum. (Sau simţeam.)

— Sau în orice caz, aşa pari, spune Sally. Te distrezi bine cu Paul? O întoarcere în direcţia bunei dispoziţii, apropo de suavitate.

— Mda. Super mult. Şi tu te-ai distra. De pe mâna cu care ţin receptorul îmi vine un damf slab, dar fetid de la mierla moartă. Se pare că n-o să-mi mai iasă din piele în vecii vecilor. Intenţionez să ignor acest ultim răspuns cum că *par* să mă arunc.

— îmi pare rău că nu crezi că judeci foarte corect, spune Sally, cu aroganţă prefăcută. Şi nu prea se pupă nici cu ce zici că simţi pentru mine, nu?

— Ai cui erau butonii ăia de pe noptieră? Desigur, e o nesăbuinţă care contravine oricărei judecăţi rezonabile. Dar sunt indignat, deşi n-am niciun drept să fiu.

— Au fost ai lui Wally, răspunde Sally, arogantă, dar nu prefăcută. Ai crezut că erau ai altcuiva? I-am scos pur şi simplu ca să i-i trimit maică-sii.

— Wally a fost în Marină, eu aşa ştiu. Era cât pe ce să sară în aer cu un vas. Nu-i aşa?

— Aşa e. Dar a fost la Puşcaşii Marini. Oricum nu contează. În Marină l-ai trimis tu, atâta tot. Nu-i nimic.

— Bine. Mda, sun în legătură cu casa pe care o închiriaţi pe Friar Tuck Drive, îl aud pe tipul înalt spunând din capătul opus al separeului. Fetiţa lui se uită fix în sus la

tatăl/unchiul/răpitorul ei de parcă i-ar fi spus el că are nevoie de sprijin moral şi c-ar trebui să-şi îndrepte toate gândurile asupra lui. Cât e chiria? continuă el. E un tip din sud-vest, poate un texan fornăit. Deşi nu poartă ciocate prăfuite şi vechi, ci o pereche de tenişi Keds fără şireturi, genul de infirmier/deţinut-într-un-centru-de-minimă-siguranţă. Sunt texani fără ranch. Bănuiesc că a şters-o din paradisul petrolului, un Joad *new-age* ducându-şi micul şi nepreţuitul vlăstar în Rust Belt, pentru o viaţă care să se rotească pe o nouă orbită. Îmi trece prin minte că s-ar putea ca soţii McLeod să fie la fel de strâmtoraţi financiar şi să aibă nevoie de un răgaz, dar sunt prea încăpăţânaţi ca să recunoască. Asta mi-ar schimba atitudinea în privinţa chiriei, deşi nu în totalitate.

— Frank, ai auzit ce-am spus sau pluteşti în spaţiu?

— Mă uitam la acelaşi tip care încearcă să închirieze o casă. Mi-aş fi dorit să am ceva pentru el în Springfield. Fireşte, eu nu stau aici.

— Bii-ine, spune Sally, gata să lase şi conversaţia noastră să-şi ia zborul. Am băgat la cap ai cui erau butonii, deşi nu era treaba mea. Nu-mi explic confuzia Marină-Puşcaşi Marini. E frumos pe-acolo? întreabă ea radioasă.

— Mda, e minunat. Dar serios acum, zic, imaginându-mi brusc chipul lui Sally, un chip câştigător, care merită sărutat. Nu vrei să vii încoace? Fac cu cinste cu tot. Banii tăi nu se acceptă. Mâncare la discreţie. Superofertă. Ai mână liberă.

— Ce-ar fi să mă suni mai bine altă dată, da? Diseară o să fiu acasă. Eşti foarte absent. Probabil că eşti obosit.

— Eşti sigură? Chiar m-aş bucura să te văd. Ar trebui să precizez că nu sunt incapabil de afecţiune, pentru că nu sunt.

— Sunt convinsă, spune ea. Şi acum o să-mi iau pur şi simplu la revedere.

— Bine, zic. Bine.

— La revedere atunci, spune ea şi închidem amândoi.

Micuţa *cowgirl* de vizavi îmi aruncă o privire arţăgoasă. Poate că iarăşi am vorbit prea tare. Mătăhălosul

ei tătic texan se răsuceşte pe jumătate ca să se uite la mine. Are o faţă mare, cu fălci puternice, păr negru ciufulit şi mănuşi enorme, de instalator de ţevărie.

— Nu, spune el hotărât în receptor. Nu, aşa nu merge, e prea de tot. Las-o moartă. Închide telefonul şi-şi mototoleşte bucăţica de hârtie, pe care o aruncă pe mochetă.

Scotoceşte în buzunarul de la piept, scoate un pachet de Kools, ia o ţigară cu gura, fără să-i dea drumul micuţei Suzie şi o aprinde cu o singură mână, cu o brichetă Zippo groasă, de dur. Suflă un nor de fum mare, din care-i răzbate întreaga frustrare, care-i cutremură plămânii chiar spre semnul internaţional cu FUMATUL INTERZIS fixat pe tavanul acoperit cu tapet şi mă aştept să fiu murat pe loc de chimicale reci, să se declanşeze alarmele, iar paznicii să năvălească de după colţ în mare viteză. Dar nu se întâmplă nimic. Tipul îmi aruncă o privire ostilă, aşa cum stau pierdut în faţa telefonului meu.

— Ai vreo problemă? spune el, scotocind iar în buzunarul cu ţigări după ceva ce nu găseşte.

— Nu, răspund rânjind. Pur şi simplu am o fată cam de vârsta fiicei tale – o minciună sfruntată, urmată prompt de încă una – şi mi-a adus aminte de ea, atâta tot.

Bărbatul priveşte la copilă, care trebuie să aibă vreo opt ani şi se uită în sus la el zâmbind, încântată că a fost remarcată, dar fără să ştie exact cum ar trebui să pară încântată.

— Vrei să ţi-o vând pe asta? spune el, moment în care fetiţa îşi dă capul pe spate şi se lasă moale astfel încât atârnă agăţată de mănuşa lui uriaşă, zâmbind şi clătinând din căpşorul ei drăgălaş.

— Nu, nu, nu, nu, nu, spune ea.

— Sunt prea costisitoare pentru mine, spune el cu accentul lui texan. Ridică de la pământ fetiţa care s-a înmuiat ca un leş, şi o leagănă uşor, cu delicateţe.

— Nu po să mă vinzi, spune ea pe un ton gutural, autoritar. Nu-s de vânzare.

— Ba eşti de vânzare la greu, aia e, spune el. Zâmbesc

la gluma lui – modul ineficient al unui tată de a-şi exprima dragostea faţă de un străin, într-o perioadă vitregă. Ar trebui să apreciez asta.

— N-ai cumva o casă de închiriat, nu?

— îmi pare rău, zic. Nu sunt din Springfield. Sunt aici doar în vizită. Fiul meu zburdă pe-aici pe undeva.

— Ştii cât faci din Oklahoma până aici? întreabă el, cu ţigara în colţul gurii lui mari.

— Probabil că durează ceva.

— Două zile şi două nopţi încheiate. Şi de trei zile stăm în camping. Am o slujbă la drumuri şi-ncep lucrul peste o săptămână şi nu găsesc nimic. Va trebui s-o trimit înapoi pe orfana asta.

— Nu pe mine, spune fetiţa cu tonul ei autoritar şi-şi lasă genunchii moi, rămânând atârnată. Eu nu sunt orfană.

— Tu! îi spune tipul masiv fiicei lui şi se încruntă, dar fără mânie. Tu eşti problema mea, ce naiba. Dacă nu te luam după mine, până acum se găsea *cineva* care să-mi acorde atenţie. Îmi aruncă o privire lascivă şi-şi dă ochii peste cap.

— Stai ca lumea în picioare, Kristy.

— Eşti un mocofan, spune fiica lui şi râde.

— Oi fi, ba chiar oi fi şi mai rău, spune el mai serios. Crezi că fiică-ta e ca poama asta? Deja a luat-o din loc, cu mâna minusculă a fiicei lui în mâna lui uriaşă.

— Pun pariu că amândouă sunt destul de drăgălaşe când au chef, răspund, uitându-mă la copila lui cum merge repede, cu genunchii frecându-se între ei şi gândindu-mă la Clarissa, care ne-a arătat mie şi lui Ann, sau poate doar mie, degetul mijlociu.

— Probabil că sărbătorile vor schimba totul. Deşi nu ştiu cum. Sunt sigur că o să găsiţi azi unde să staţi.

— Dacă nu, trecem la măsuri drastice, spune el, îndepărtându-se spre hol.

— Ce-i aia? spune fetiţa, ţinându-se de mâna lui. Ce-i aia măsuri drastice?

— Să fii ca babacu’ tău, pentru început, răspunde el în timp ce dispar din raza mea vizuală. Apoi adaugă: Dar

poate să însemne şi o grămadă de alte chestii.

Când ies după el, Paul nu aşteaptă cu un braţ de provizii cumpărate de la automat, ci a ocupat un post de observator în spaţiul de „Aruncări”, care domină un întreg perete al Nivelului I şi unde o mulţime de vizitatori au început deja să participe zgomotos.

Zona de „Aruncări” nu e altceva decât o mare şi zumzăitoare bandă rulantă pentru persoane, exact ca la aeroport, dar construită chiar lângă şi la acelaşi nivel cu o arenă luminată de spoturi, plină de panouri, coşuri şi stâlpi de baschet, la diferite înălţimi şi distanţe faţă de bandă – zece picioare, cinci yarzi, două picioare, zece yarzi. Lângă rezemătoarea mobilă, chiar între mica arenă şi transportorul de oameni, o tavă cu mingi de baschet e alimentată încontinuu printr-un tub de aspiraţie de sub podea, exact ca într-o sală de bowling. Un om care se urcă pe podeaua mobilă (aşa cum au făcut deja mulţi) şi se deplasează cu viteza de aproximativ jumătate de milă pe oră poate lua pur şi simplu minge după minge şi poate trage coş după coş – prin săritură, din cârlig, cu două mâini, pe spate, întregul repertoriu – până când ajunge în celălalt capăt, unde se dă jos. (O astfel de maşinărie aberantă, dar ingenioasă, a fost cu siguranţă inventată de un licenţiat în Controlul Mulţimilor şi Managementul Jocurilor Automate de la Southern Cal şi orice om zdravăn la cap s-ar fi luptat să-şi ia partea leului din investiţia asta. De fapt, dacă managementul muzeului n-ar insista că trebuie mai întâi să te scarpini în cap în faţa unor poze vechi şi obscure cu Phogg Allen şi a unor mulaje după labele lui Bob Lanier, toată lumea şi-ar petrece toată vizita chiar aici, jos, unde se întâmplă adevărata acţiune, iar restul clădirii n-ar avea decât să redevină cabinet stomatologic.)

De cealaltă parte a benzii rulante a fost construită o tribună în miniatură şi acolo s-au adunat o grămadă de spectatori care urlă zgomotos şi-şi iau peste picior copiii, fraţii, nepoţii sau fiii vitregi care s-au înscris în cursă şi încearcă să scoată untul din coşurile de baschet.

Paul, care stă pe margine lângă poarta de la intrare, unde s-a format o coadă de copii care aşteaptă să intre, pare în alertă, ca şi cum el ar manevra toată drăcovenia. De fapt, se uită la un puşti alb şi energic, cu coapse groase, în echipament New York Knicks, care se învârteşte printre panouri, aruncând mingi pierdute spre jgheabul de aspiraţie, scoţând mingi prinse în plase, pasându-le urât înapoi copiilor de pe bandă şi făcând din când în când, cu braţele lui scurte, câte o aruncare din cârlig lipsită de graţie care nimereşte întotdeauna la ţintă, indiferent la ce coş aruncă. Sigur e fiul managerului.

— Ai apucat să încerci celebra ta aruncare cu două mâini? spun apropiindu-mă de Paul din spate, încercând să acopăr vacarmul. Imediat ce-i pun mâna pe umăr, îi simt mirosul acru de transpiraţie. Văd acum că arc şi o zgaibă groasă pe scalp, acolo unde creatorul tunsorii lui rase în părţi a făcut o greşeală. (Unde se fac ninsorile astea?)

— Ar fi mişto, nu? spune el rece, continuând să se uite la puştiul alb. Prostănacul ăsta crede că o să joace mai bine doar pentru că e angajat aici. Doar că podeaua e înclinară, iar coşurile nu sunt standard. Aşa că de fapt a belit-o. Asta pare să-l satisfacă. Din câte văd, nu a cumpărat mâncare.

— Eu aş zice să încerci, spun pe fondul bubuielilor mingilor de baschet şi al zdrăngănitului uriaşei maşinării. Mă simt exact ca un tătic adevărat printre alţi tătici adevăraţi, încurajându-mi fiul să facă ceea ce nu vrea, temându-se că o să-i iasă prost.

— Tu nu poţi să arunci fără să driblezi? strigă cineva din tribune către banda rulantă. Un tip scund şi chel care se pregăteşte pentru o aruncare precară din cârlig strigă înapoi fără să se uite măcar: „Ia să mă mai pupi”, apoi face o aruncare total ratată care stârneşte râsul altor persoane din tribună.

— încearcă tu. Paul scoate un mic fornăit depreciativ. Am văzut nişte scouteri de la Nets în public. Echipa Nets e ţinta preferată a ironiilor lui, pentru că e varză şi e din New Jersey.

— Bine, dar apoi trebuie să încerci *tu*. Îi cuprind umărul

într-un fel camaraderesc nefiresc şi am iarăşi parte de priveliştea deloc apetisantă a urechii lui rănite.

— Nu *trebuie* să fac nimic, spune el fără să mă privească, cu ochii doar la aerul dens, luminos, înţesat de mingi portocalii.

— Bine, atunci uită-te la mine, spun eu neconvingător.

Îl ocolesc, mă aşez la coadă şi ajung imediat la mica poartă, în spatele unui puşti negru mărunţel. Mă uit îndărăt la Paul, care mă priveşte cu un cot sprijinit de gardul din placaj care separă arena de coadă, cu o totală lipsă de respect pe faţă, de parcă s-ar aştepta să fac o tâmpenie care să depăşească toate strădaniile mele anterioare.

— Ia uită-te cum mi se învârt mingile, îi strig, sperând să-l fac să se simtă prost, dar nu pare să mă audă.

Şi apoi mă pomenesc sus pe banda zumzăitoare, mişcându-mă de la dreapta la stânga în timp ce grămada de mingi şi mica pădure de coşuri, panouri şi stâlpi de baschet, luminată ca pe o scenă, încep să alunece rapid în direcţia opusă. Mi se face imediat frică să nu cad şi nu schiţez nicio mişcare spre vreo minge. Puştiul negru din faţa mea poartă o haină uriaşă pe spatele căreia scrie *Mr. New Hampsbire Baschetball* cu litere strălucitoare, aurii şi pare capabil să mânuiască cel puţin trei mingi deodată, scuipându-le practic spre fiecare ţintă, la orice înălţime, la orice depărtare şi emiţând, la fiecare aruncare, câte un ««/scurt şi gâfâit ca un boxer care dă un pumn. Şi, desigur, toate intră învârtindu-se în coş; o aruncare cu panoul, una de pe loc, una cu o singură mână, una pe spate, una din cârlig cu un braţ scurt de băiat de mingi – toate, în afară de un *alley-oop* şi una din săritură.

Pun mâna pe prima minge la jumătatea cursei, temându-mă încă pentru echilibrul meu, cu bătăile inimii accelerându-mi-se brusc pentru că în spatele meu sunt alţi aruncători. Mă încrunt spre talmeş-balmeşul de stâlpi metalici roşii şi coşuri portocalii, mă înfig în picioare cât pot de bine, ridic mingea în spatele urechii şi o azvârl cu o boltă înaltă care ratează coşul pe care-l ţintisem, loveşte

unul mai jos, ricoşează şi aproape că intră în coşul cel mai de jos, pe care de fapt nici nu-l văzusem.

Apuc repede altă minge în timp ce Mr. New Hampshire Baschetball dă coş după coş, scoţând micul lui ««/ teatral şi nimerind de fiecare dată plasa. Ţintesc cam în acelaşi fel un coş de baschet de înălţime medie aflat la o distanţă medie şi execut o aruncare cu o singură mână, dar bine direcţională de o rotaţie bună, pe care am învăţat-o de la televizor, şi trec al dracului de aproape de ţintă, dar una dintre mingile lui Mr. Baschetball o ia şuierând înainte şi o doboară pe a mea în jgheab. (în plus, îmi pierd echilibrul şi trebuie să apuc rezemătoarea de plastic a benzii rulante ca să nu cad într-o parte şi să provoc un accident în lanţ.) Mr. B. Îmi aruncă o privire suspicioasă pe deasupra gulerului lui stacojiu uriaş, de parc-aş fi încercat să-l încurc. Îi zâmbesc şi mormăi: „Norocu tău”.

— Trebuie să driblezi *înainte* să arunci, fraiere, latră acelaşi imbecil pe fundalul altor multe strigăte, zumzetului metalic şi mirosului de maşinărie. Mă întorc şi arunc o privire piezişă publicului, care e practic invizibil din cauza luminilor puternice ale panourilor de baschet. De fapt, mă doare-n cot cine a ţipat la mine, deşi sunt sigur că n-are un fiu care să rânjească superior din public.

Mai arunc o dată în bălării înainte să ajung la capăt – o aruncare împiedicată, tot dezechilibrată şi tot cu un singur braţ care ratează urât şi cade în spatele coşurilor şi barierei de lemn, unde n-au ce căuta mingile.

— Frumoasă boltă! pufneşte puştiul atotştiutor crescut în sala de sport în timp ce se duce după mingea mea. Vrei să jucăm unu’ la unu’ pentru un milion de parai?

— Poate că atunci o să fiu nevoit să mă străduiesc, spun, cu inima bubuindu-mi în timp ce cobor de pe bandă pe pământ ferm, acum că toate emoţiile au trecut.

Mr. New Hampshire Baschetball se îndepărtează deja spre sala presei sportive împreună cu tatăl lui, un negru înalt cu o jachetă verde de mătase cu Ceitics şi pantaloni comozi verzi asortaţi, cu braţul lui lung în jurul umerilor sfrijiţi ai băiatului, expunându-i, fără îndoială, o strategie

superioară de a bloca, a dribla, a sări şi a obţine fault – toate vorbe goale, lipsite cu desăvârşire de aplicabilitate pentru mine, lin fost cronicar sportiv.

Paul se holbează la mine peste banda rulantă. E posibil să fi lătrat aprobator când aruncam la coş, dar acum nu vrea s-o arate. Ca să fiu sincer, toată chestia asta mi-a făcut o profundă plăcere.

— Ţinteşte cât poţi tu de bine! strig peste vacarmul răsunător al publicului. Băiatul de mingi, retras acum într-o parte, stă de vorbă cu iubita lui blondă şi dolofană, cu coadă de cal, cu ambele mâini cărnoase pe umerii ei puternici şi vrăjind-o ochi în ochi de pac-ar fi Clark Gable. Dintr-un motiv sau altul, legat, fără îndoială, de teoria statului la coadă, în momentul ăsta nu e nimeni pe bandă.

— Haide, îi strig lui Paul cu maliţie prefăcută. N-ai cum să fii mai slab decât mine! În tribuna întunecată au mai rămas doar o mână de spectatori. Ceilalţi se îndreaptă spre alte săli. E momentul perfect pentru Paul. Hai, Stretch, spun – o chestie pe care mi-o amintesc vag dintr-un film cu sportivi.

Buzele lui Paul se mişcă – cuvinte pe care e mai bine că nu le-aud. Un „Să mă pupi în cur” glumeţ sau un „Mănânci căcat” viguros – înjurăturile lui preferate din alte vremuri antice (ale mele). Se uită în spate, unde coridorul e acum aproape pustiu, apoi o ia agale spre intrare cu umbletul lui greoi, cu degetele întoarse înăuntru, se opreşte ca să se uite iar la mine de sus cu ceea ce pare a fi dezgust, se zgâieşte o clipă la coşurile şi stâlpii luminaţi de reflectoare, apoi păşeşte înainte, singur cuc.

Banda pare să-l mişte mult mai încet decât m-a mişcat pe mine şi cu siguranţă suficient de fără grabă ca să apuce să facă şase sau şapte aruncări bune şi chiar să dribleze înainte să arunce. Băiatul de mingi aruncă o privire nepăsătoare, dispreţuitoare spre Paul, care merge înainte cu încălţările lui parcă scoase din gunoi şi tunsoarea sinistră, cu mâinile înfipte bizar în şolduri. Schiţează un rânjet răutăcios, îi spune prietenei lui să se uite, ceea ce ea şi face, dar într-un mod mai blând, mai

indulgent, de fată mai mare care se uită la băiatul caraghios care tot caraghios rămâne orice-ar face, dar care are o inimă mare şi înscrie puncte importante (ceea ce nu e cazul).

Când ajunge la capăt – după ce a stat tot timpul întors spre coşuri, fără să se uite nici măcar o dată la mine, ci holbându-se pur şi simplu la mica arenă ca un hipnotizator, fără să arunce sau măcar să atingă vreo minge, lăsându-se doar să alunece – coboară împleticindu-se pe mochetă şi vine lângă mine, care m-am uitat la ei ca orice alt tătic.

— Bravo, strigă un huligan din tribună pe un ton de zeflemea.

— Data viitoare poate şi încerci o aruncare, zic, ignorând strigătul, pentru că sunt mulţumit de eforturile lui.

— O să mai ajungem aici în viitorul apropiat? Mă priveşte, cu ochii lui mici şi cenuşii încărcaţi de îngrijorare.

— Nu, zic. Poţi să vii tu cu fiul *tău.* O altă ceată de adulţi invadează tribunele, cu alţi fii şi fiice plus câţiva taţi începând să se încoloneze la poartă, uitându-se să vadă cum funcţionează drăcovenia, calculând cât de bine se vor distra.

— Mi-a plăcut, spune Paul, uitându-se la stâlpii şi coşurile luminate ca pe scenă. Aud cu mirare vocea băiatului care fusese pe vremuri (parcă acum o lună, nu mai mult), dar care acum a dispărut. Mă gândesc tot timpul că mă gândesc, mă-nţelegi? Dar când eram cocoţat pe chestia aia m-am oprit. A fost drăguţ.

— Poate că ar trebui să mai încerci o dată, zic, până nu se aglomerează. Din păcate, n-are cum să rămână la „Aruncări" toată viaţa.

— Nu, nu-i nevoie. Se uită la copiii abia veniţi care se îndepărtează alunecând de intrare, la noi mingi care se arcuiesc în aerul însufleţit, la primele rateuri inevitabile. De obicei nu-mi plac astfel de chestii. Asta a fost o excepţie. De obicei nu-mi plac chestiile care ar trebui să-mi

placă. Îi priveşte pe ceilalţi copii cu simpatie. Ăsta nu poate fi un adevăr uşor de recunoscut în faţa unui tată – că nu-ţi plac chestiile care ar trebui să-ţi placă. E o înţelepciune matură, dar care i-ar depăşi pe cei mai mulţi dintre oamenii mari.

— Nici bătrânului tău tată nu prea-i iese chestia asta. Dacă asta te face să te simţi mai bine. Ar vrea să-i iasă. Poate poţi să-mi spui şi mie ce anume ţi-a plăcut de te-a făcut să nu te mai gândeşti că te gândeşti.

— Nu eşti chiar aşa bătrân. Paul mă priveşte iritat.

— Patruzeci şi patru de ani.

— Hmmm, face el – poate un gând prea sufocat de nelinişte pentru a fi rostit cu voce tare. Mai ai timp să faci progrese.

— Nu ştiu, zic. Maică-ta e de altă părere. Asta nu intră în categoria evenimentelor de actualitate.

— Ştii care-i cea mai bună linie aeriană?

— Nu, s-auzim.

— Northwest, spune Paul cu seriozitate. Pentru că zboară în Oraşele Gemene Minneapolis şi St. Paul. Şi brusc încearcă să-şi înăbuşe un hohot puternic. Dintr-un motiv sau altul, e comic.

— Poate că o să te duc la un moment dat acolo într-o excursie. Mă uit la mingile de baschet care umplu atmosfera ca nişte bule de aer.

— În Minnesota există muzee sportive?

— Probabil că nu.

— Bun, bine, spune el. Atunci putem merge oricând.

La ieşire facem o incursiune rapidă în magazinul de cadouri. La sugestia mea, Paul alege nişte cercei de aur minusculi în formă de mingi de baschet pentru sora lui şi un prespapier de plastic în formă de minge de baschet pentru mama lui – daruri despre care se îndoieşte că vor fi bine primite, în ciuda asigurărilor mele. Luăm în discuţie o labă de iepure cu o minge de baschet pe ea în chip de ramură de măslin pentru Charley, dar Paul devine refractar după ce se zgâieşte la ea un minut.

— Are tot ce vrea, spune el cu duşmănie, fără să adauge

„inclusiv pe nevastă-ta şi copiii tăi”. Aşa că, după ce cumpărăm două tricouri pentru noi, ieşim în parcare cu Charley necadorisit, ceea ce ne convine amândurora de minune.

Îndată ce păşim pe asfalt ne trezim într-adevăr în miezul unei după-amiezi încinse de Massachusetts. Au sosit maşini noi. Râul a devenit mai puturos şi mai înceţoşat. Am stat patruzeci şi cinci de minute în acest muzeu, ceea ce mă mulţumeşte pentru că ne-am făcut plinul, am schimbat vorbe doldora de speranţă, am întâlnit subiecte specifice de interes şi importanţă imediată (faptul că Paul se gândeşte că se gândeşte) şi, din câte se pare, am ieşit din asta o echipă. Un început mai bun decât mă aşteptasem.

Uriaşul oklahomian îmbrăcat în trening s-a întins alături de fetiţa lui mărunţică sub unul dintre puieţii de tei de lângă digul râului. Îşi savurează prânzul din pachete acoperite cu foiţă de aluminiu împrăştiate pe jos şi beau dintr-un răcitor Igloo, folosind pahare de hârtie. El şi-a scos pantofii Keds şi ciorapii şi şi-a suflecat pantalonii ca un fermier. Micuţa Kristy e impecabilă ca un cadou de Paşte şi-i vorbeşte pe un ton animat, confidenţial, trăgându-l de un deget de la picior cu ambele mâini în timp ce el contemplă cerul. Sunt tentat să mă duc acolo şi să le spun o vorbă de adio, să vorbesc cu ei şi a doua oară pentru că am făcut-o deja o dată, să joc rolul unui comitet de întâmpinare binevoitor din Coridorul de Nord-est, să născocesc o informaţie de culise „care tocmai mi-a trecut prin cap” şi mă bucur că e încă aici ca să i-o împărtăşesc – ceva din zona imobiliară. Ca întotdeauna, sunt mişcat de suferinţa dezrădăcinării altor americani.

Doar că nu ştiu nimic ce el să nu ştie (asta-i natura informaţiilor imobiliare), aşa că hotărăsc să mă abţin şi rămân pur şi simplu lângă uşa maşinii mele, privindu-i cu respect – cum stau cu spatele la mine, cu picnicul lor modest exprimând confort şi tovărăşie în faţa acestui râu mare, panoramic, cu înfăţişare străină, cu toate gândurile pline de speranţă îndreptate către o casă nouă. Unii

oameni se descurcă binişor singuri şi se aşază fără doar şi poate acolo unde vor fi mai fericiţi.

— Ai chef să ghiceşti cât de foame mi-e? îmi aruncă Paul peste capota încinsă a maşinii, aşteptând să-i descui uşa. Stă cu ochii pe jumătate închişi în soare, arătând respingător ca un mic răufăcător.

— Să vedem, zic. Trebuia să iei ceva de la căcaturile alea de automate. Spun „căcaturi" doar ca să-l amuz. Autostrada duduie înainte şi în spatele nostru – maşini, microbuze, trailere, autobuze – America într-o după-amiază de sâmbătă numai bună să te muţi.

— Cred că am căcat-o, spune el ca să-mi răspundă cu aceeaşi monedă. Dar aş mânca şi curu' unui monstru mort. Un rânjet insolent îi desfigurează şi mai rău trăsăturile lui dolofane de puşti.

— Supa pică mai bine pe creierul gol, spun şi îi descui uşa.

— Bine, dom' doctor. Dom' doctor, dom' doctor, dom' doctor, spune el, trăgând de uşă şi urcându-se în maşină. Îl aud lătrând în maşină. „Ham, ham, ham, ham". Nu ştiu ce vrea să însemne asta: fericire (ca la câinii adevăraţi)? înfrângerea fericirii de către incertitudine? Teama şi speranţa, îmi aduc aminte vag de undeva, sunt în esenţă la fel.

Din umbra teilor, Kristy aude ceva în briza după-amiezii – un câine lătrând undeva, fiul meu în maşina noastră. Se întoarce şi se uită la mine, uluită. Îi fac cu mâna, un gest fugar pe care bădăranul de taică-său nu-l vede. Apoi îmi vâr şi eu capul în maşina încinsă ca un cuptor, alăturându-mă fiului meu, şi pornim spre Cooperstown.

La ora unu oprim pentru o gustare şi-l trimit pe Paul să ia un pachet de Whalers şi Diet Pepsi în timp ce eu îmi spăl de pe mână mirosul de mierlă moartă la toaletă pentru bărbaţi. Şi apoi îi dăm iarăşi înainte până la barieră, trecem de Appalachian Trail şi peste modestele Berkshires, unde nu cu mult timp în urmă Paul a petrecut un sejur în Tabăra Supăraţilor, deşi acum nu spune nimic

despre asta, atât de afundat e în noile lui neliniști tulburi – că se gândește că se gândește, că latră pe muteşte, că s-ar putea să-l furnice penisul.

După o jumătate de oră de inhalat duhoarea de carne stătută a lui Paul, îi sugerez să-şi scoată tricoul cu *Celibatarii sunt fericiţi* şi să şi-l pună pe cel nou ca să mai schimbe peisajul şi ca echipare simbolică pentru excursie. Şi, spre mirarea mea, acceptă, scoţându-l pe cel vechi şi împuţit chiar acolo, pe scaun, dezgolindu-şi fără jenă pieptul nebronzat, fără păr, acoperit în mod surprinzător de grăsime tremurătoare. (Poate că o să devină un adevărat grăsan, spre deosebire de Ann şi de mine; deşi n-are nicio importanţă, dacă apucă măcar să treacă de cincisprezece ani.)

Tricoul cel nou, măsura XL, e lung şi alb, fără alt imprimeu decât o minge de baschet mare, suprarealistă pe piept, cu înscrisul *The Rock* tipărit dedesubt cu litere de tipar roşii. Are un miros de nou, proaspăt, de apret şi de ceva chimic care, sper eu, va masca aroma soioasă a lui Paul, pe care niciun săpun n-ar putea-o scoate, până când o să ne instalăm la Vânătorul de Cerbi, el o să facă o baie forţată, iar eu o să-l pot arunca pe cel vechi pe furiş.

După ce ne terminăm sandvişurile Whalers, Paul se cufundă iar într-o tăcere capricioasă un timp, apoi devine somnoros şi chiar aţipeşte în timp ce peisajul rural verde, standard de Massachusetts se derulează pe lângă noi de-o parte şi de alta a benzii. Dau drumul la radio pentru un buletin meteo şi detalii despre trafic şi poate şi ca să aflu detaliile despre crima de azi-noapte, care, deşi a trecut atâta timp şi am condus atât de mult, a avut loc la doar o sută douăzeci şi opt de kilometri sud, deci tot în zona centrală a Noii Anglii – micul baleiaj radar al suferinţei, al pierderii, al atrocităţii. Dar nu se aude nimic nici pe AM, nici pe FM, doar ştirile obişnuite cu accidente de sărbători: şase în Connecticut, şase în Massachusetts, două în Vermont, zece în New York; plus cinci cazuri de înec, trei de accidente propriu-zise cu bărci, două căderi de la înălţime, o sufocare, un caz „legat de artificii1. Nicio

înjunghiere. În mod evident, moartea de azi-noapte n-a fost pusă pe seama sărbătorii.

Atunci mă apuc să „caut” una-alta, bucuros să-l ştiu pe Paul scos din acţiune şi să-mi las mintea să-şi găsească propriul nivel de confort: o emisiune medicală interactivă din Pittsburgh oferă „ajutor nedureros pentru probleme de erecţie”; un radiodon creştin pentru strângere de fonduri din Schaghticoke oferă interpretări ale viziunii Creatorului asupra cererilor de declarare a falimentului (pe unele le aprobă). Un alt post prezintă vieţaşi de la Attica vânzând „populaţiei” prăjiturele Girl Scout. „Chiar *credem* că n-ar trebui să ni se interzică în totalitate să contribuim la binele comun” – râsete dinspre ceilalţi deţinuţi –, „dar nici nu umblăm de colo-colo să batem în uşile celulelor, îmbrăcaţi în costumase verzi”. Dar o voce de falset adaugă: „Cel puţin nu în după-masa asta”.

Îl închid când intrăm în zona de electricitate statică de la graniţa cu New York. Şi, cu fiul meu lângă mine, cu capul lui tuns şi scobit sprijinit de geamul rece al ferestrei, cu mintea în cine ştie ce beznă colcăitoare, năpădită de amintiri, care-i face degetele să danseze şi obrazul să-i tresară de parc-ar fi un căţeluş care visează la libertate, propria mea minte coteşte cu admiraţie neaşteptată înspre casa mare şi albastră de pe colină a meşterului O’Dell; şi înspre cât e de grozav acest *cămin,* întruchiparea-visurilor-oricui, aşa impersonal cum e – un loc în care orice familie modernă, oricare i-ar fi configuraţia sau bagajul marital, ar trebui s-o ducă rezonabil de bine cu elanul vital, dacă nu cumva e spălată pe creier. Un soi de „elan” căruia eu nu prea i-am prins niciodată şpilul, nici măcar în zilele cele mai senine, când eram cu toţii o familie aşa cum trebuie în propria noastră casă trainică din Haddam. Cumva eu n-am reuşit niciodată să creez o urzeală şi o textură suficient de groase, n-am produs niciodată suficiente angajamente domestice ca să putem continua să ni le luăm. Întotdeauna am fost prea mult plecat cu treburile mele de cronicar sportiv; n-am simţit niciodată că a fi proprietar diferă într-un mod decisiv de a sta cu chirie (în afară de faptul că nu

poţi pleca). În mintea mea, totul era însoţit de o senzaţie de neprevăzut şi de posibilitatea schimbării iminente a statutului, deşi am locuit acolo mai bine de zece ani cu toţii, iar eu am rămas mai mult. Întotdeauna mi s-a părut suficient să ştii pur şi simplu că cineva te iubeşte şi că te va iubi întotdeauna (aşa cum am încercat iar s-o conving azi pe Ann, iar ea a refuzat din nou) şi că mizanscena iubirii a fost doar atât, o mizanscenă, şi nu un personaj din piesa propriu-zisă.

Desigur, Charley e evident de *cealaltă* orientare, cea care consideră că o construcţie bună implică o construcţie bună (motiv pentru care jonglează cu atâta uşurinţă cu adevărul-adevărat: gândeşte ca un republican veritabil). Nu-l deranja deloc, din câte se întâmplă să fi aflat interesându-mă discret, că taică-său ocupa o funcţie la bursa de mărfuri, avea pe şest un bârlog în Park Avenue, întreţinea o întreagă a doua familie corsicană în Forest Hills şi era doar o eminenţă cenuşie pe care micul Charles abia dac-o vedea şi căreia i se adresa cu „tată” când se nimerea s-o zărească (niciodată cu tati, Herb, Walt sau Phil). Toate bune şi frumoase atâta vreme cât exista o veche şi venerabilă *reşedinţă* din piatră naturală cu plăci de ardezie pe acoperiş, o mulţime de şemineuri, coloane masive, ferestre cu sticlă decorativă şi garduri vii bogate, mereu acolo în Old Greenwich, duhnind a ceaţă şi mălin negru şi luciu pentru bărci, a lac pentru alămuri, tenişi uzi şi costume de baie în plus pe care să le poţi împrumuta la piscină. Asta, după părerea lui Charley, înseamnă viaţa şi adevărul, fără îndoială: ancore exclusiv fizice. Un acoperiş deasupra capului care să ateste că ai un cap. Altfel de ce te-ai face arhitect?

Dar acum, din nu ştiu ce motiv, conducând aşa în tihnă spre vest cu fiul meu după mine – şi nu pentru că vreunul din noi ar da doi hani pe baseball, ci pentru că pur şi simplu nu avem un alt loc mai bun pentru scopurile noastre semisacre –, simt că Charley s-ar putea să se înşele cu viziunea lui seniorială, de băiat bogat, asupra lumii. S-ar putea *să fie* mai bine dacă lucrurile ar fi mai ancorate.

(Vicepreşedintele Bush, texanul de Connecticut, ar fi cu siguranţă de acord.)

Deşi s-ar putea ca ceva din mine să fie niţel cam hacana, şi asta, sunt convins, mi-ar pune probleme în găsirea unei ancore trainice. Nu sunt, de pildă, cât de optimist ar trebui să fiu (relaţiile cu Sally Caldwell sunt un exemplu ilustrativ); sau alteori sunt mult prea optimist (Sally se încadrează iar la categoria exemple). Nu-mi revin după evenimente nefaste atât de prompt pe cât ar trebui (sau ca pe vremuri); sau dimpotrivă – sunt prea priceput la uitare şi nu-mi amintesc suficient din ceea ce ar trebui să continui (Markhamii se înscriu aici). Şi cu toată dondăneala mea insistentă cum că ei – Markhamii – ar trebui să-şi clarifice perspectiva, nici eu nu m-am citit pe mine chiar atât de bine şi n-am văzut nici că împart cadrul cu cei cu care probabil că-l împart – drept care sunt adesea prea tolerant cu cei care nu merită; sau, în ceea ce mă priveşte pe mine, am prea puţină înţelegere atunci când mi-ar trebui mai multă. Aceste incertitudini contribuie, sunt sigur, la faptul că sunt un liberal tipic (şi probabil laş) şi poate chiar joacă un rol în ţicneala fiului meu supravieţuitor, făcându-l să latre şi să urle la lună.

Deşi, în ceea ce-l priveşte pe el şi numai pe el, tare-aş vrea să pot vorbi dintr-o *poziţie* mai stabilă – aşa cum ar face Charley dac-ar fi el tatăl din primul episod – în loc de constelaţia asta de aştri prin care orbitez, circul şi alunec lin. Într-adevăr, dacă m-aş putea vedea ocupând un punct fix şi nu ca fiind într-un proces (esenţa Perioadei Existenţei), lucrurile s-ar putea schimba în bine pentru amândoi – pentru mine şi pentru fiul meu lătrător. Şi s-ar putea ca pur şi simplu Ann să aibă dreptate aici când spune despre copii că sunt o marcă personală a descoperirii de sine şi că problemele lui Paul nu sunt altceva decât problemele noastre. Dar cum să schimbi asta?

După ce trec în viteză de Hudson şi Albany – „Zona capitalei” –, sunt acum cu ochii-n patru după 1 – 88, în timp ce munţii Catskills cei azurii se materializează brusc

la sud, ceţoşi şi diafan de masivi, cu povârnişurile străbătute de nori fumurii. După ce s-a trezit, Paul a scotocit în sacul lui Paramount ţi-a scos la iveală un Walkman ţi un număr din *The New Yorker.* S-a interesat arţăgos de casetele disponibile ţi i-am oferit „colecţia" mea din torpedou: Crosby, Stills and Nash din anii 1970, care e stricată; Laurence Olivier recitând Rillce, de asemenea stricată; *Ol Blue Eyes Does the Standards,* Părţile I şi II; două discursuri motivaţionale de vânzări pe care toţi agenţii le-au primit în martie ţi pe care încă nu le-am ascultat; plus o casetă cu mine citind din *Doctorlivago* (pentru orbi), primită cadou de la directorul postului, care a considerat că am făcut o treabă excelentă ţi că ar trebui să fiu răsplătit pentru eforturile mele. Nici pe asta n-am pus-o, pentru că nu prea mă dau în vânt după casete. Prefer tot cărţile.

Paul încearcă *Doctor Jivago,* o lasă să se deruleze la Walkman vreo două minute, apoi începe să se uite la mine cu o expresie de falsă uimire, cu ochii bulbucaţi, pentru ca în final, cu căştile pe urechi, să spună:

— Chestia asta e foarte grăitoare: „Ruffina Onissimovna era o femeie cu păreri progresiste, total lipsită de prejudecăţi şi cu înclinaţii clare către tot ceea ce ea numea pozitiv ţi vital". Schiţează un zâmbet slab, defăimător, dar eu nu spun nimic, pentru că dintr-un motiv sau altul mă simt stânjenit. Atunci pune Sinatra şi din străfundul căştilor lui aud vocea micuţă, de albinuţă zumzăitoare, a lui Frank. Paul îşi ia *New York*erul şi se apucă să citească într-o tăcere împietrită.

Dar aproape imediat ce ajungem la sud de Albany şi zgârie-norii săi inestetici din centrul civic nu se mai văd, toate peisajele devin minunate, copleşitor de dramatice, literare şi încărcate de istorie la fel cu cele pe care le poţi vedea în Anglia sau Franţa. La un popas, un panou anunţă că am intrat în CENTRAL LEATFIERSTOCKING AREA şi, imediat după aceea, ca la un semn, marea depresiune ondulată de gheaţă se lărgeşte spre sud-vest milă după milă în timp ce şoseaua urcă, iar capetele munţilor

Catskills aruncă umbre oacheşe de amiază deasupra dealurilor mai joase presărate cu cariere miniaturale, cătune minuscule şi case ţărăneşti perfect conservate, cu mori huruind în vântul abia perceptibil. Brusc, tot ceea ce se aşterne înaintea noastră pare să spună: „Aici începe un continent al dracului de mare, amice, aşa că fii atent”. (E peisajul perfect pentru un roman nu prea grozav şi-mi pare rău că nu mi-am luat la mine Cooperul patru-în-unu ca să citesc cu voce tare după ce mâncăm de seară şi ne instalăm pe verandă. Ar fi mai plăcut decât să fiu luat peste picior din cauză de *Doctor Jivago.)*

Părerea mea oficială e că de-acum încolo n-ar trebui ratat nimic, căci geografia vine să confirme în mod natural opinia lui Emerson cum că puterea stă în momentele de tranziţie în „a traversa abisul, a ţâşni spre lin ţel”. Paul şi-ar face un pustiu de bine dac-ar lăsa la o parte *New Yorker-u* 1 şi ar încerca să-şi contemple propriul statut în aceşti termeni utili: tranziţie, azvârli rea trecutului peste bord. „Doar viaţa contează, nu faptul că ai trăit”. Trebuia să aduc caseta, nu cartea.

Dar el s-a încuiat, pe muteşte, în coconul de sunete al „celor doi îndrăgostiţi în vântul verii”, citeşte *Talk of the Town* mişcând din gură şi nu dă nicio ceapă degerată pe filmul interesant care se derulează pe geamul lui. Călătoria *e,* până la urmă, paradisul prostului.

Fac un scurt popas pitoresc sub Cobleskill ca să-mi dezmorţesc spatele (am început să simt dureri în coccis). Lăsându-l pe Paul pe scaun, mă dau jos în micuţa parcare bătută de vânt şi mă apropii de parapetul de gresie sub care se lăţeşte strălucitoarea vale din Pleistocen golaşă, întinsă, verde, cu unele culmi cafenii, cu grandoarea animalică a unui imperiu insular în faţa căruia ar fi tremurat orice pionier de bună-credinţă care ar fi intenţionat să-l îmblânzească. Ba chiar mă urc pe zid şi trag în piept câteva guri de aer curat, fac câteva sărituri şi genuflexiuni, mă aplec până-mi ating degetele de la picioare, pocnesc din degete, îmi rotesc gâtul în timp ce miresme dulci plutesc în aerul apos. Deasupra mea se

rotesc şoimii, lăstunii se prăvălesc în picaj, un mic avion bâzâie, iar în depărtare un planor se învârteşte ca o libelulă şi se leagănă printre moleculele care se înalţă către nori. Într-o casă îndepărtată, invizibilă, aud o uşă trântindu-se, un claxon răsună, un câine latră. Iar pe dealul din faţă, unde soarele pictează un pătrat galben pe povârnişul vestic, un tractor mărunt, dar de un roşu vizibil, se opreşte din drum pe câmpul de smarald; o siluetă minusculă, cu pălărie, coboară, se opreşte, apoi o ia la picior în sus pe dealul pe care-l coborâse cu tractorul. Continuă să urce multă vreme, tot mai sus şi mai departe de maşinăria lui, se întoarce şi merge o bucată de drum pe lângă o culme arcuită, apoi trece în partea cealaltă hotărât, nespectaculos, dispărând în ritmul lui în lumea care se aşterne dincolo. E un moment demn de savurat, chiar şi singur, deşi mi-aş dori ca fiul meu să se descătuşeze şi să-l împărtăşim. Poţi să duci calul la adăpat, dar nu-l poţi învăţa să cânte muzică de operă.

Stau un timp, privind lung fără vreo ţintă anume, cu exerciţiile terminate şi spatele dezmorţit, în timp ce fiul meu e îngropat în maşină, citind o revistă. Pătratul galben începe să pălească treptat pe dealul de vizavi, apoi se mută în mod misterios la stânga, întunecând câmpia verde în loc s-o lumineze şi atunci hotărăsc – mulţumit şi revigorat simţitor – s-o iau din loc.

Cineva a lăsat să atârne pe jumătate afară din coşul de gunoi o pungă de plastic de pop-corn din polistiren extrudat – bobiţele alea verde-pal în care vin împachetate ghirlandele de Crăciun sau midineta Orvis de la reparat. O nouă briză caldă de amiază împrăştie prin parcare bobiţe uscate. Înainte să mă urc în maşină, mă opresc să împing punga mai la fundul capului şi să adun ce se poate cu mâinile.

Paul ridică ochii din *New Yorker* şi se holbează la mine cum fac curat pe asfalt în jurul maşinii. Mă mulţumesc să mă uit şi eu la el de lângă geamul meu, cu mâinile pline de chestii verzi şi lipicioase. Îşi atinge cu degetul, pe sub Walkman, urechea tăiată, clipeşte, apoi îşi

uneşte încet degetele în formă de pistol, le îndreaptă spre tâmplă, face din buze un mic „bum” mut, îşi aruncă pe spate capul într-o parodie groaznică de moarte, apoi îşi reia cititul. E înfricoşător. Oricui i s-ar părea aşa. Mai ales unui tată. Dar e şi comic până la Dumnezeu. Nu-i un băiat chiar aşa de rău.

Destinaţiile apropiate sunt de departe cele mai bune.

Puţin după cinci dau ocol împreună cu Paul periferiei din Oneonta, cotesc spre nord pe Route 28 pe lângă nou-apărutul Susquehanna şi, practic, suntem ca şi acolo. (Deşi instructivă, geografia e cea mai substanţială atracţie şi totodată cel mai bine păstrat secret al Nord-estului, dat fiind că în trei ore poţi să stai pe malurile scăldate de valuri ale Long Island Sound, privind cu ochii pierduţi ca Jay Gatz lumina unui far care te ispiteşte către sau departe de destinul tău; şi totuşi în trei ore poţi şi să te duci să bei un cocteil la o aruncătură de băţ de locul unde bătrânul Natty[24] a trecut prin botezul sângelui – cele două decoruri fiind la fel de diferite ca Seattle şi Waco.)

Route 28 continuă pitoresc printre arţari şi nuci americani drept în susul râului, prin sate micuţe decupate parcă din cărţi poştale, pe lângă ferme, terenuri împădurite, case cu supantă şi ferme de familie de pe marginea drumului. Iată un lot de brazi de Crăciun, o parcelă cu zmeură şi o livadă de meri cu autoservire, o pensiune de mâna a doua înghesuită pe o culme printre tufe de Protea; o şcoală pentru câinii de pază, o porţiune urâtă de cioturi de copaci mărginită de o fâneaţă joasă cu vaci Guernsey care pasc la marginea unei gropi cu pietriş.

Te-ai aştepta ca aici să nu dai peste consilii de planificare, planuri de urbanism, reguli încurcate de construcţie, standarde de igienă, norme pentru trotuare sau legi ecologiste; ci doar peste un loc încă neprihănit unde să-ţi instalezi căsuţa de vară sau rulota unde şi exact cum ai chef, chiar peste drum de un restaurant Guinea care serveşte o reţetă proprie de sos marinar! şi unde curge apă din Genesse la robinet iar duminica se ţine încă,

24 Nathaniel Bumppo, erou al scriitorului american James Fenimore Cooper.

la St. Joe din Milford, o mesă specială pentru păsările de noapte. Cu alte cuvinte, e combinaţia perfectă de apucături modeste de Vermont şi viaţă grea şi nepretenţioasă din nordul statului, toate astea la doar o după-amiază de mers cu maşina de la podul George Washington. (Din când în când se mai aud zvonuri obscure cum că ar fi şi locul preferat al şmecherilor de oraş pentru a se lepăda de greşeli, dar nu există loc fără dezavantaje.)

Între timp, moralul meu a apucat-o simţitor pe-o pantă ascendentă şi aş încerca acum să-l atrag pe Paul într-un dialog informai, premeditat, despre însăşi noţiunea de Zi a Independenţei şi să-i pun în vedere că sărbătoarea nu e doar o farsă antică, roasă de molii, cu bărbaţi costumaţi în Unchiul Sam şi paznici ai haremului pe motociclete făcând cercuri peste cercuri în parcările centrelor comerciale, ci e de fapt un ritual al potenţialului uman, care exercită o presiune pozitivă asupra noastră, a tuturor, ca să ne gândim la neajunsurile proprii (lătratul în onoarea basset hounzilor morţi, gânditul că gândim, furnicăturile în penis etc.) şi apoi să cântărim în ce feluri suntem sau am putea fi independenţi; şi în sfârşit cum am putea hotărî – pentru binele comun – să nu ne mai facem chiar atâtea probleme pe tema asta.

S-ar putea ca ăsta să fie singurul mod în care un părinte ideal îşi poate câştiga cu bună-credinţă accesul la problemele de viaţă ale fiului său; adică sideral, înălţând deasupra lui o boltă de postulate utile, ca nişte stele, în speranţa că el le va lega de propriile lui viziuni şi păreri, ca un astronom. Orice altceva mai tipic parental – să apuc taurul de coarne şi să încep să pun pe tapet cu severitate teme ca furtul de prezervative, distrugerea de maşini, lovitul agenţilor de pază, spartul capului taţilor vitregi (chiar dacă s-ar putea să merite), torturatul păsărilor nevinovate şi eventual chiulitul de la înfăţişarea de la tribunal şi cum se pot corela toate astea invers cu venirea lui la Haddam să stea cu mine şi mai apoi cu şansele lui de a intra vreodată la Williams cu „bursă pentru studenţii fără posibilităţi” – pur şi simplu n-ar merge. În timpul ameţitor

de scurt pe care-l vom petrece împreună, n-ar face decât să se refugieze în lătrături răguşite, zâmbete furişe şi tăceri şi mai îmbufnate, ceea ce mi-ar provoca în cele din urmă o criză de furie şi, foarte probabil, l-aş trimite pachet cu feribotul înapoi la Deep River, simţindu-mă (şi fiind) un ratat nenorocit. Până la urmă, nu ştiu ce *rău* îl macină, nici măcar nu sunt sigur că îl macină vreunul sau dacă nu cumva *rău* e doar o metaforă pentru altceva, care poate fi la rândul său deja o metaforă. Deşi probabil că ceea ce e aiurea, admiţând că există aţa ceva, nu diferă prea mult de ceea ce la un moment dat e vag aiurea cu oricare dintre noi – suntem nefericiţi, nu ştim de ce şi ne pierdem minţile încercând să ne fie mai bine.

Paul şi-a vârât walkmanul înapoi în geantă şi a pus *New Yorker*-td pe bord, unde se reflectă derutant în parbriz, dar a înşfăcat Emerson-ul subţire, cu copertă verde de pe bancheta din spate, unde stătea peste fâşul meu roşu cu AGENT IMOBILIAR, şi a început să se uite peste el. Asta-mi întrece orice aşteptare, deşi e clar că nici n-a deschis exemplarul pe care i l-am trimis prin poştă.

— Crezi că ai prefera să ai un copil cu sindromul Down sau unul cu o boală psihică normală? spune el, răsfoind absent de la coadă la cap *Self-Reliance* de parc-ar fi *Time.*

— Sunt destul de mulţumit de cum aţi ieşit tu şi Clarissa. Aşa că nu l-aş vrea nici pe unul, nici pe celălalt. Un instantaneu mintal cu micul mongoloid sălbatic pe care l-am văzut acum câteva ore la Friendly’s aduce cu sine conştientizarea dureroasă a faptului că Paul se vede aşa sau consideră că nu mai are mult până acolo.

— Alege, spune Paul, continuând să răsfoiască. Apoi spune-mi motivele.

Pe dreapta, la marginea micuţului şi încântătorului oraş federalist Milford, trecem pe lângă Muzeul Corvette, un sanctuar pe care, dacă l-ar fi văzut, Paul ar fi insistat cu fermitate să-l vizităm pentru că, din motive ce ţin de gusturile de Old Greenwich ale lui Charley, şi-a adjudecat ca marcă de maşină favorită Corvette. (Zice că-i plac pentru că se topesc.) Doar că nu-l vede pentru că îl

răsfoieşte pe Emerson! (în plus, acum mă îndrept spre grajduri, spre o băutură lungă şi tare şi spre o seară într-un balansoar mare, din răchită împletită, făcut de meşteşugarii zonali cu materiale din partea locului.)

— Atunci boală psihică normală, răspund. Uneori asta se poate vindeca. La sindromul Down, cam rămâi cu el pe cap.

Ochii lui Paul, ochii cenuşii ca de ardezie ai mamei lui, licăresc viclean la mine, recunoscând ceva – nu ştiu sigur ce.

— Uneori, spune el pe un ton sumbru.

— Mai vrei să te faci mim? Iar am trecut pe lângă micuţul Susquehanna – alte lanuri de porumb decupate din cărţi poştale, alte silozuri albastru cu alb, alte ateliere de reparat snowmobile.

— N-am *vrut* să mă fac mim. Aia era o glumă la centru. *Vreau* să mă fac caricaturist. Doar că nu ştiu să desenez. Se scarpină în cap cu partea plină de negi a mâinii şi-şi trage nasul, apoi scoate un mic *iik* aparent involuntar din fundul gâtlejului, se strâmbă, apoi îşi duce ambele mâini în fa fă, cu palmele în afină, mimându-l pe omul-dincutia-de-sticlă şi se uită la mine, continuând să se strâmbe, articulând pe muteşte „Ajută-mă, ajută-mă”. Apoi încetează şi imediat se reapucă să răsfoiască de la coadă la cap paginile lui Emerson.

— Despre ce-ar trebui să fie vorba aici? Se uită în jos la pagina la care a ajuns întâmplător. E un roman?

— E o carte excelentă, spun, nesigur cum să-i fac reclamă. Are…

— Ai o grămadă de chestii subliniate în ea, spune Paul. Sigur ai avut-o în facultate. (O aluzie rară la faptul că am avut o viaţă anterioară lui. Pentru un băiat prins în cleştii trecutului, nu prea-l interesează viaţa de dinainte de apariţia lui. Istoria familiei mele sau a mamei lui, de pildă, n-au nimic nou de oferit. Deşi nu cred că e numai vina lui.)

— Dacă vrei s-o citeşti, îţi stă la dispoziţie.

— Dispoziţie, dispoziţie, spune el ca să mă ia peste picior. Şi *aşa* stă treaba, Frank, continuă el, întorcându-se

la vocea de Cronkite, holbându-se la *Self-Reliance* din poala lui cu un interes mimat.

Şi atunci, aproape pe neaşteptate, ajungem la capătul sudic al Cooperstown, intrând pe lângă un spaţiu îngrădit plin ochi cu bărci cu motor vechi de vânzare, pe lângă un altul cu camionete „bigfoot”, pe lângă o biserică metodistă albă şi dichisită cu un panou pe care scrie ŞCOALA PAROHIALA DE VACANŢĂ, aşezată chiar în dreptul unui pâlc risipit de moteluri curăţele de familie din anii patruzeci, cu parcările pline deja de sedanuri şi camionete ticsite de bagaje. Lângă indicatorul propriu-zis de intrare în oraş, un panou mare şi nou îi îndeamnă pe trecători „Votaţi da!”. Totuşi, nu văd niciun indicator spre Vânătorul de Cerbi sau spre muzeu, ceea ce nu arată nimic altceva decât că oraşul Cooperstown nu crede în celebritate sau sclipici, ci preferă să stea pe propriile-i picioare civice.

— „Un om mare”, citeşte Paul cu o imitaţie pseudorespectuoasă de Charlton Heston, „e acela care, în mijlocul gloatei, îşi păstrează, cu perfectă inocenţă, independenţa singurătăţii”. Bla, bla, bla, bla, bla, bla, bla. Gâl, gâl, gâl. „Obiecţia care se poate aduce respectării uzanţelor care şi-au pierdut semnificaţia pentru noi este aceea că ne spulberă puterile. Ne iroseşte timpul şi ne estompează pecetea caracterului”. Mac, mac, mac, mac. Eu sunt omul mare, omul cu mere, mărul, eu sunt crocheta de peşte…

— A fi mare înseamnă de obicei a fi neînţeles, spun, atent la trafic şi uitându-mă după indicatoare. Asta-i o replică pe care ar trebui s-o ţii minte. Mai sunt şi altele.

— Şi aşa ţin minte destule, spune el. Mă înec. Gâl, gâl, gâl. Ridică mâinile şi face mişcări de înot-înec, apoi scoate un *iik* scurt şi confidenţial ca o poartă veche care se cere unsă, apoi se strâmbă iar.

— Atunci ajunge doar dacă citeşti. N-o să dai test.

— Test. Testele mă scot rău de tot din sărite, spune Paul şi brusc, cu degetele lui murdare, rupe pagina din care tocmai citise.

— Nu face asta! Mă întind după ea, strivind coperta verde şi mototolindu-i hârtia lucioasă. Numai un dobitoc fără pic de creier poate să facă aşa ceva! îmi vâr cartea între picioare, dar Paul ţine încă pagina ruptă şi o îndoaie cu grijă în patru. Asta se înscrie la categoria „comportament refractar.

— Mai bine o păstrez decât s-o ţin minte. El îşi menţine calmul, în timp ce eu mi l-am pierdut cu totul. Îşi vâră pagina îndoită în buzunarul şortului şi se uită pe geam în cealaltă direcţie. îl privesc cu asprime.

— Am luat şi eu o pagină din cartea ta. Spune asta cu vocea lui de Charlton Heston. Apropo, tu te consideri un ratat absolut?

— La ce anume? spun cu amărăciune. Şi ia căcatu' ăsta de *New Yorker* de pe bord. îl apuc şi-l azvârl în spate. Odată ajunşi pe străduţele umbrite, înguste şi şerpuitoare ale satului, intrăm într-un trafic auto mai intens. Doi vânzători de ziare stau unul lângă altul la un colţ de stradă, împăturind teancurile cu ediţiile de după-amiază ale ziarelor. Aerul de afară – pe care bineînţeles că nu pot să-l simt – pare răcoros, umed şi ispititor, deşi sunt sigur că e fierbinte.

— La tot. Scoate micul lui *iik* din străfundul gâtlejului, ca şi cum eu n-ar trebui să-l aud.

Îmi simt pieptul secat de revoltă şi regret (pentru o pagină dintr-o carte?), dar răspund pentru că am fost întrebat.

— Căsătoria cu mama ta şi educaţia ta. Astea n-au fost cine ştie ce realizări ale mandatului meu. Totuşi, restul e absolut minunat. Mă mâhneşte cât de puţin îmi doresc să fiu singur în maşină cu fiul meu, deşi abia am ajuns pe legendarele străzi ale destinaţiei noastre. Îmi simt fălcile ca de oţel, mă doare iar spatele, iar aerul dinăuntru mi se pare greu şi îmbâcsit de parc-aş fi otrăvit de o spaimă cumplită. Martor mi-e un Dumnezeu singuratic, îndepărtat şi neatent, că tare-aş vrea ca Sally Caldwell să fie în maşină cu noi; sau, încă şi mai bine, ca Sally să fie aici, iar Paul înapoi la Deep River, chinuind păsări, agresând şi

abătându-şi spaima fumegândă asupra populaţiei de acolo. (Perioada Existenţei a fost inventată pentru a alunga astfel de sentimente nedorite. Doar că nu funcţionează.)

— Mai ştii câţi ani ar fi avut acum Domnul Toby dacă n-ar fi dat maşina peste el?

Tocmai mă pregătesc să-l întreb dacă omoară păsări de plăcere.

— Treişpe, de ce? Ochii mei aleargă în căutarea oricărui indicator cu PENSIUNEA VÂNĂTORUL DE CERBI.

— **E** o chestie pe care nu reuşesc să mi-o scot din cap, spune, poate pentru a treizecea oară, exact când ajungem la intersecţia din centrul oraşului, unde nişte puşti îmbrăcaţi exact ca Paul pierd vremea pe trotuarul din colţ ca nişte delincvenţi, jucând idioţenia aia de *Hacky Sack* chiar printre trecători. Oraşul pare a fi un mic sat cu clădiri din cărămidă şi obloane albe, umbrit de stejari şi nuci americani mari şi stacojii, în întregime fermecător şi dichisit ca un cimitir bine îngrijit.

— De ce crezi că te gândeşti la asta? întreb cu enervare.

— Nu ştiu. Pare să fi stricat tot ce era în bună stare pe atunci.

— Nu-i adevărat. Oricum nimic nu e în bună stare. De ce nu-ncerci să notezi câte ceva din chestiile astea? Din nu ştiu ce motiv mă iritã povestea cu mama mea şi cu călugăriţa de pe Insula Horn şi faptul că-şi dorea (Dumnezeu ştie de ce) mai mulţi copii.

— Vrei să zici ceva ca un jurnal? Mă fixează sceptic.

— Exact. Aşa ceva.

— Am făcut asta la centru. Apoi ne-am şters la cur cu jurnalele şi le-am aruncat în foc. Altceva mai bun n-aveai ce să faci cu ele.

Uitându-mă în jur şi în josul bulevardului, văd pe neaşteptate Muzeul Baseballului, o clădire de cărămidă roşu-pal, în stil neogrec, care aduce a oficiu poştal, şi fac un viraj rapid şi riscant la dreapta pe fosta stradă Chestnut, actuală Main, amânând gândul băuturii, ca să conduc până aproape de el şi să arunc o privire mai atentă.

Plină de vilegiaturişti amatori de baseball, Main

Street are aerul indiferent-echilibrat, fremătător al unui oraş studenţesc bine cotat în săptămâna când puştii se întorc din vacanţă. Pe ambele trotuare sunt magazine care au vitrine pline cu *de toate* de-ale baseballului: echipamente, ilustrate, postere, abţibilduri pentru maşină, fără îndoială că şi capace de roată şi prezervative; iar acestea îşi împart strada cu entităţi comerciale săteşti cât se poate de banale – o drogherie, un „tata şi fiul”, două florării, o cârciumă, o brutărie germană şi mai multe agenţii imobiliare, ale căror ferestre cu şipci sunt ticsite de fotografii cu clădiri în formă de A şi „proprietăţi cu vedere” pe lacul nu ştiu-care.

Spre deosebire de apaticul Deep River şi de arogantul Ridgefield, Cooperstown face risipă de decoraţiuni stradale de 4 Iulie, cocoţate pe stâlpii felinarelor şi agăţate de fire, semafoare şi chiar parcometre, de parc-ar vrea să spună că lucrurile ar trebui făcute într-un anume fel, şi anume aţa. La toate colţurile, posterele promit pentru luni „o mare paradă a celebrităţilor” cu „vedete de muzică country” ţi toţi vizitatorii care se plimbă agale pe trotuar par bucuroţi că se află aici. La prima vedere pare într-adevăr un loc ideal unde să locuieşti, să slujeşti, să prosperi, să-ţi întemeiezi o familie, să îmbătrâneşti, să te îmbolnăveşti ţi s-a mori. Şi totuşi există o îndoială insidioasă – chiar în mulţimea de oameni, în coţurile de muşcate de la colţul străzii, prea dese şi prea roţii, şi în containerele franţuzeşti de gunoi tip *poubelle* prea vizibile, în apariţia grăitoare a unui autobuz cu etaj roşu, cu însemnele „City of Westminster” şi în faptul că muzeul nu e *pomenit nicăieri* – că oraşul e doar o copie (a unui loc adevărat), un fundal de epocă pentru muzeu sau pentru ceva chiar şi mai puţin specific, în care de fapt nu se întâmplă nimic autentic (crimă, disperare, mizerie, extaz), indiferent ce iluzie civică ar întreţine fondatorii oraşului. (Desigur, din punctul ăsta de vedere e exact ce am spus, dar tot e un posibil cadru perfect în care să-ţi atragi fiul departe de problemele lui şi să oferi sfaturi bune – asta dacă fiul respectiv nu e un dobitoc.)

Trecem încet pe lângă mica şi nespectaculoasa boltă de cărămidă pe unde se intră în muzeu, cu aerul său de drapel-naţional-înfipt-în-băţ care aduce şi mai tare a poştă şi un singur arţar în floare în faţă. Mai mulţi cetăţeni gălăgioşi par să defileze pe trotuar într-un mic cerc, străduindu-se din răsputeri, după toate aparenţele, să stea în calea clienţilor plătitori care au venit de la pensiunile, hotelurile sau campingurile învecinate şi vor să intre pentru un tur rapid de seară. Oamenii ăştia care se rotesc în cerc au cu toţii pancarte, sloganuri şi panouri-sandviş şi, când deschid geamul lui Paul ca să ascult, incantează ceva care sună a „ţintit, ţintit, ţintit, ţintit”. (E greu să-ţi dai seama pentru ce merită să protestezi într-un asemenea loc.)

— Deci cine sunt cretinii ăştia? spune Paul şi scoate un *iik* scurt, arborând apoi o mină exasperată.

— Acum am ajuns şi eu aici la fel ca tine, răspund.

— Huiduit, huiduit, huiduit, huiduit, spune el cu o voce răguşită, de uriaş. Jugănit, jugănit, jugănit, jugănit.

— Totuşi, ăla e Muzeul Baseballului.

Ca să fiu sincer, sunt dezamăgit, deşi n-am niciun drept.

— Acum l-ai văzut, aşa că putem merge acasă dacă vrei.

— Huiduit, huiduit, huiduit, spune Paul. Iik, iik.

— Vrei să terminăm odată povestea şi gata? O să te duc înapoi la New York în seara asta devreme. Poţi să stai la Clubul Yale.

— Aş prefera să rămân aici mult mai mult, spune Paul, continuând să se uite pe geamul lui.

— Bine, zic, hotărând că asta înseamnă că n-ar vrea să meargă la New York. Dar chiar în acel moment, suflul furiei ţâşneşte puternic din mine şi iarăşi îmi văd misiunea de tată ca pe un proiect permanent, pe viaţă.

— De fapt cică ce s-a întâmplat aici? Am uitat. Contemplă gânditor traficul rotitor de pe trotuar.

— Cică aici a fost inventat baseballul în 1839, de către Abner Doubleday, deşi nimeni nu crede de fapt chestia asta. Datorez toate informaţiile broşurilor. E doar un mit

pentru ca vizitatorii să aibă unde să-şi canalizeze interesul şi ca să exploateze la maximum jocul. E ca şi cu Declaraţia de Independenţă, care cic-ar fi fost semnată pe 4 iulie, când de fapt a fost semnată altă dată. Bineînţeles, asta-i scoasă direct din bătrânul unchiaş Becker şi e, probabil, o pierdere de timp în momentul ăsta. Deşi am de gând să insist. E o simplificare, ca să nu te-ncurci în detalii nesemnificative şi să nu ratezi o chestiune mai profundă. Dar nu ţin minte care-i chestia cu baseballul. Un al doilea val de epuizare profundă mi se lasă brusc pe creier. Îmi vine să trag pe dreapta, să adorm aşa în scaun şi oi vedea pe cine mai găsesc când mă trezesc.

— Deci totul e o mare abureală, spune Paul, privind afară.

— Nu chiar. O grămadă de lucruri pe care le considerăm adevărate nu sunt, aşa cum de o mulţime de lucruri adevărate ar trebui să ne doară-n cur. Trebuie să-ţi faci propriile evaluări. Viaţa-i plină de astfel de lecţionare scurte şi la obiect.

— Ei, păi atunci mulţumesc. Mulţumesc, mulţumesc, mulţumesc, mulţumesc. Mă priveşte amuzat, dar în batjocură. Aş putea să adorm oricând fără probleme.

Dar sunt încă fixat pe subiectul didactic al separării grâului de neghină sau poate a pădurii de copaci.

— N-ar trebui să te laşi prins în situaţii care nu te fac fericit, spun. Mie nu-mi iese întotdeauna. O belesc tot timpul. Dar măcar încerc.

— Mă străduiesc, spune el – spre marea mea uluire şi strângere de inimă – în sfârşit mişcat de ceva. O platitudine. Puterea unei simple platitudini. Ce altceva îi ofer? Nu prea ştiu ce-ar trebui să fac.

— Păi doar atâta poţi să faci, să încerci.

— Iik, face Paul încetişor. Huiduit.

— Huiduit. Exact, spun şi mergem înainte.

Cobor mai departe pe Main în cartierul ticsit de copaci cu clădiri federaliste scumpe şi intime şi clădiri neogreceşti bine păstrate – toate în stare impecabilă şi umbrite de fagi şi stejari roşii bătrâni de două sute de ani

–, care în Haddam costă un milion opt sute şi nu apar niciodată pe piaţă (se vând între prieteni, ca să nu ne băgăm nasul noi, agenţii imobiliari). Totuşi, vreo două dintre astea au panouri pe gazon, unul cu un autocolant cu REDUS RECENT. Şi aici e un vânzător de ziare care-şi face rondul obişnuit, legănându-şi sacul plin cu cotidiene de după-amiază. Un bărbat mai copt, cu pantaloni cadrilaţi de un roşu aprins şi cămaşă galbenă, stă după un gard, într-o curte, ţinând în mână o băutură cu gheaţă şi ridicând mâna liberă pentru ca băiatul să-i arunce un ziar, ceea ce şi face, iar bărbatul îl prinde. Băiatul se întoarce şi trece agale pe lângă noi, schiţând pe furiş un mic gest de salut spre Paul, pe care-l ia drept cineva cunoscut, apoi şi-l înăbuşă brusc şi se uită în altă parte. Paul însă îi face înapoi cu mâna! De parcă şi-ar fi zis, ca un bun visător, că dac-am sta şi acum cu toţii în Haddam şi viaţa s-ar întoarce la ceea ce ar trebui să fie, băiatul ăsta ar putea fi el.

— Îţi plac hainele mele? întreabă el, apăsând pe buton ca să-nchidă geamul.

— Nu prea, spun, cotind pe o altă stradă umbrită, unde e un indicator albastru cu SPITAL, iar femei în uniforme de asistente şi bărbaţi în halate de doctori cu stetoscoape atârnate la gât merg pe trotuar spre casă.

— Ţie-ţi plac ale mele?

Paul mă măsoară din cap până-n picioare cu un aer serios – pantaloni de vară, mocasini, şosete galbene, cămaşă Black Watch cu mânecă scurtă de la Mountain Eyrie Outfitters din Leech Lake, Minnesota, haine pe care le port de când mă ştie el, aceleaşi pe care le-am purtat în ziua când am descins din New York Central în Ann Arbor în 1963 şi în care stau şi acum acasă. Haine universale.

— Nu, spune Paul.

— Dar vezi tu, spun, cu *Self-Reliance* încă mototolit sub coapsă, în branşa mea trebuie să mă îmbrac astfel încât clienţilor să li se facă milă de mine sau, şi mai bine, să mi se simtă superiori. Cred că-mi iese destul de bine chestia asta. Paul mă priveşte iar cu o mutră scârbită pe care s-ar putea oricând ivi sarcasmul, doar că nu ştie dacă-l iau sau

nu peste picior. Nu spune nimic. Deşi nu i-am spus, firește, decât adevărul-adevărat.

Conduc acum înapoi printr-un cartier reuşit, dar nu chiar ca primul, cu case cu obloane verzi şi roşii înşirate de-a lungul unor străzi mai înguste, cu gândul de a mă întoarce pe drumul ăsta înapoi pe 28 ca să găsesc Vânătorul de Cerbi. Şi aici ai ce cumpăra. Din câte se pare, Cooperstown are ce oferi.

— Ce zice noul tău tatuaj?

Paul îşi ridică imediat încheietura dreaptă ca să mi-o arate şi reuşesc să citesc invers cuvântul „insectă”, imprimat cu cerneală albastru-murdar ca de pix Bic pe pielea lui delicată.

— Te-ai gândit singur la chestia asta, spun, sau te-a ajutat cineva?

Paul îşi trage nasul.

— Peste un secol o să fim cu toţii sclavii insectelor care vor supravieţui pesticidelor din secolul ăsta. Prin asta recunosc că fac parte dintr-un grup de fiinţe neadaptate cărora le-a sunat ceasul. Sper că noii lideri vor vedea în mine un prieten. Îşi trage iar nasul, apoi îl freacă cu degetele lui murdare.

— Asta-i un vers din vreo piesă rock? Intru iar în fluxul traficului, întorcându-mă spre centrul oraşului. Am condus în cerc.

— E doar o treabă ce-o ştie toată lumea, spune Paul, frecându-şi genunchiul cu negul lui.

Aproape imediat văd un indicator pe care-l ratasem în vreme ce mă certam cu Paul: un pionier înalt, slab ca un vrej, văzut din profil, cu pantaloni din piele de căprioară şi mocasini înalţi, cu o carabină cu cremene în mână, care stă pe malul unui lac; pe fundal se văd nişte pini triunghiulari. PENSIUNEA VÂNĂTORUL DE CERBI ÎNAINTE. O perspectivă mai mult decât bine-venită.

— Nu poţi avea şi tu mai multă încredere în progresul omenirii? O ţin drept înainte pe Main în traficul de sâmbătă seara, printre autocare care plimbă turişti încoace şi încolo. Lacul Otsego se iveşte pe neaşteptate

chiar în faţă – cu câmpuri bogate care amintesc de cele din Norvegia la mile şi mile distanţă, pe ţărmul îndepărtat, arcuindu-se către nord, în direcţia ceţoşilor Adirondacks.

— Sunt prea multe chestii care mă sâcâie tot timpul. Devine plictisitor.

— Ştii, spun, fără să-l iau în seamă, tipii care au întemeiat locul ăsta s-au gândit că, dacă nu se leapădă de vechile slăbiciuni, vor fi vulnerabili la sălbăticia înnăscută a lumii…

— Când zici locul ăsta te referi la Cooperstown?

— Nu. Nu la asta mă refer. Mă refer la cu totul altceva.

— Deci după cine a fost botezat Cooperstown? mă-ntreabă el, întorcându-se spre lacul scânteietor de parc-ar fi spaţiul în care se gândeşte să zboare.

— După James Fenimore Cooper, spun. Un romancier american celebru care a scris cărţi despre indieni care jucau baseball. Paul îmi aruncă o privire suspicioasă, aproape simpatică. Ştie că m-am săturat de el şi că s-ar putea să-l iau din nou peste picior. Deşi pe lângă asta mai văd în trăsăturile lui – ap cum am văzut şi în alte daţi, când sunt scăldate de lumina pestriţă – faţa de adult cu care e foarte probabil să se aleagă: Iată, gravă, ironică, poate credulă, posibil blajină, dar, după toate probabilităţile, nu prea fericită. Nu (aţa mea, ci aşa cum ar fi fost a mea dacaş fi fost mai puţin dotat cu potenţial adaptativ.

— *Tu* te crezi un ratat? întreb, încetinind vizavi de Vânătorul de Cerbi, pregătindu-mă să cotesc pe alee printre două şiruri de molizi înalţi în spatele cărora se află pensiunea mult dorită, cu verandele ei victoriene cufundate adânc în umbra sfârşitului de zi, cu scaunele mari la care am visat cu ochii deschişi ocupate aproape toate de câţiva călători mulţumiţi, lăsând însă loc şi pentru alţii.

— La ce? întreabă Paul. Încă n-am avut destul timp ca să ratez. Încă învăţ cum se face. Aştept să se deblocheze traficul. Lacul Otsego e acum lângă noi, liniştit şi netulburat de vreo adiere de vânt, pierdut în aburul amiezii.

— La a fi puşti, ziceam. Adolescentu' curului. La ce-oi crede tu că eşti acuma. Semnalizatoarele mele intră-n funcţiune, palmele mi se încleştează pe volan.

— Sigur, Frank, spune Paul cu aroganţă, poate fără să ştie cu ce e de acord.

— Ei bine, nu eşti, zic. Aşa că va trebui să vii cu altă imagine despre tine însuţi, pentru că nu eşti. Te iubesc. Şi nu-mi spune Frank, ce naiba. Nu vreau ca fiul meu să-mi spună Frank. Mă simt de parc-aş fi tac tu vitreg, ce dracu'. Ce-ar fi să-mi spui un banc. Mi-ar prinde bine un banc. La asta te pricepi.

Şi atunci o tăcere bruscă, stelară, pune stăpânire pe amândoi în timp ce aşteptăm să întoarcem, ca şi cum o barieră grea ar fi fost atinsă, forţată fără rezultat, dar apoi depăşită iute înainte să ne dăm seama ce şi cum. Simt, nu ştiu de ce, că Paul stă să plângă sau măcar aproape să plângă – un eveniment la care n-am mai asistat de mult, de care s-a lăsat în mod oficial, dar la care ar putea încerca să revină doar de data asta, de dragul vremurilor de altă dată.

Dar de fapt eu sunt cel care are ochii fierbinţi şi înceţoşaţi, deşi n-aş putea să vă spun din ce cauză (în afară de vârsta mea).

— Poţi să-ţi ţii respiraţia încontinuu cincizeci şi cinci de secunde? întreabă Paul în timp ce traversez şoseaua.

— Nu ştiu. Poate.

— Fă-o, spune Paul, uitându-se drept în ochii mei, fără nicio expresie. Opreşte şi tu maşina. Are o figură impenetrabilă şi contemplă cu încântare o perspectivă ilară.

Aşa că, în aleea umbrită care duce spre Vânătorul de Cerbi, o fac. Apăs frâna.

— Bine, mi-o fin. Să dea naiba să nu fie foarte amuzant. Am clief să beau ceva.

Îşi strânge gura şi închide ochii, îi închid şi eu pe ai mei şi aşteptăm împreună, în adierea aerului condiţionat, în murmurul motorului şi-n ţăcănitul termostatului în timp ce număr o mie, două mii, trei mii…

Când am închis ochii, ceasul digital de pe bord arăta 5.14, iar când îi deschid arată 5.15. Paul e cu ochii deschişi, dar pare să numere în tăcere ca un habotnic care-i adresează nişte rugăminţi tainice lui Dumnezeu.

— Bine. Cincizeci şi cinci. Care-i poanta? Mă grăbesc. Ridic piciorul de pe frână. „N-am ştiut că un căcat poate să-şi ţină respiraţia aşa de mult?" Cam atât de grozavă e?

— Cincizeci şi cinci de secunde, atâta durează primul şoc pe scaunul electric. Am citit asta într-o revistă. Ţi s-a părut că timpul a trecut greu sau repede? Clipeşte la mine, curios.

— Personal mi s-a părut că a trecut destul de greu, spun abătut. Şi n-a fost prea amuzant.

— Şi mie la fel, spune el, pipăindu-şi cu degetul conturul urechii rănite şi căutându-se de sânge pe deget. Dar ar trebui să leşini.

— Ar fi mult mai bine, spun. Desigur, părinţii se gândesc la moarte zi şi noapte – mai ales când îşi văd copiii un singur weekend pe lună. Nu-i aşa o mare surpriză că odraslele le calcă pe urme.

— Dacă ţi-ai pierdut simţul umorului, ai pierdut tot, spune Paul pe un ton prefăcut oficial.

Atunci bag iar în viteză, iar pneurile alunecă pe ace de pin în sus, spre spaţiul răcoros şi (sper eu) aducător de fericire al Vânătorului de Cerbi. Se aude un dangăt de clopot. Văd în curtea laterală o clopotniţă veche, trasă de o tânără femeie zâmbitoare cu tunică albă şi tichie de bucătăreasă, care ne face cu mâna când apărem, exact ca într-un film de călătorie despre zilele fericite de vară în Cooperstown. Bag maşina înăuntru cu senzaţia că am întârziat şi absenţa noastră a încurcat pe toată lumea, dar acum am sosit şi totul poate începe.

Vânătorul de Cerbi e perfect, aşa cum sperasem – o clădire spaţioasă din epoca victoriană târzie, întortocheată, decrepită, cu mansarde galbene tăiate în zigzag, verande cu balustrade strunjite, scări scârţâitoare care dau în coridoare lungi, întunecoase, mirosind a dezinfectant, mici paturi-pereche din fontă, un ventilator

de masă şi o baie la capătul culoarului.

La parter e un living lung şi adormitor, cu sofale străvechi îmbrăcate în huse, o spinetă Kimball veche şi scorojită, o bibliotecă „iei o carte, pui alta în loc”, unde cina e servită în sufrageria întunecoasă între orele 5.30 şi 7.00 („Nu se servesc cine târzii, vă rugăm nu insistaţi!”). Cu toate astea şi din păcate, nu există bar, nici cocteiluri din partea casei, nici canapele, nici televizor. (L-am înfrumuseţat un pic, dar cine o să mi-o ia în nume de rău?) Şi totuşi mi se pare în continuare locul perfect în care un bărbat poate dormi cu un adolescent în aceeaşi cameră fără să dea de bănuit.

Nebăut deci, mă întind pe salteaua prea moale în timp ce Paul se duce „să exploreze”. Îmi relaxez muşchii fălcilor, îmi răsucesc un pic spatele, îmi răsfir degetele de la picioare în adierea ventilatorului de pe masă şi aştept ca somnul să coboare pe furiş asupra mea ca un aborigen din întunericul unui hăţiş. În acest scop mă apuc iar să împletesc între ele frânturi de fraze absurde, care-mi picură în minte ca un anestezic. *N-ar strica s-o scuturăm de praf pe Sally Caldwell a noastră… îmi pare rău că ţi-am gonit erecţia, leneşule… Phogg Allen, faţa lungă… mănâncă-ţi faţa… Trebuie c-ai fost un Doctor Jivago tare frumos, străinule, în Susquehanna…* Şi dispar într-un tunel de întuneric înainte să apuc măcar să mă bucur de el.

Şi apoi, mai repede decât aş fi vrut, ies la suprafaţă – ameţit, cu capul învârtindu-mi-se în întuneric, singur, fără fiul meu prin preajmă.

Rămân un timp nemişcat, în timp ce o briză răcoroasă dinspre lac se roteşte iute printre molizi şi ulmi şi pătrunde în cameră în zumzetul slab al ventilatorului. Undeva în apropiere, un felinar contra insectelor arde, unul după altul, ţânţarii uriaşi cât nişte avioane Sabre din pădurile de nord, iar deasupra mea, pe tavan, un detector de fum îşi transmite micul semnal de avertizare în întuneric.

Li câteva etaje mai jos and zgomot de farfurii ţi furculiţe, scârţâit de scaune, râsete înfundate urmate de

paşi târşâiţi în sus pe scări pe lângă uşa mea, zgomotul unei uşi închise şi, imediat, al apei trase la o toaletă – un jet de apă pleoscăind în conducte. Apoi uşa se deschide iar şi nişte paşi mai apăsaţi se pierd în noapte.

Aud printr-un perete pe cineva sforăind cum trebuie să fi sforăit şi eu – răsuflând hârâit, sârguincios, profund. Cineva cântă *Inebworm* la spinetă. Aud cum se deschide portiera unei maşini în parcarea cu pietriş de sub fereastra mea – *ping, ping, pingul* înăbuşit al senzorului de uşă deschisă – apoi un bărbat şi o femeie vorbind cu voci scăzute, tandru.

— E ieftin ca braga aici, zău aşa, spune bărbatul în şoaptă, de parcă nimeni n-ar trebui să afle.

— Mda, şi ce-i cu asta? spune femeia, apoi chicoteşte. Ce să facem aici?

— În alte părţi ce faci? spune el. Mergi la pescuit, joci golf, iei cina, îţi fuţi nevasta. Exact ca acasă.

— Aleg varianta numărul patru, spune ea. De *asta* nu prea am parte acasă. Chicoteşte iar. Apoi buf, se trânteşte portbagajul; ţâr, e activată o alarmă de maşină; scârţ, picioarele lor calcă pietrişul îndreptându-se spre lac. Vorbesc despre case. Ştiu. Mâine o să caşte ochii la vitrine, o să discute cu un agent, o să se uite pe cataloage, o să vadă o casă, poate două, ca să-şi facă o idee, o să discute despre un posibil „avans”, apoi o să se îndepărteze visători în jos pe Main Street şi n-o să se mai gândească niciodată la asta. Deşi nu se întâmplă aşa tot timpul. Unii semnează cecuri mamut, îşi mută calabalâcul, îşi organizează vieţi noi în două săptămâni – şi abia *apoi* se gândesc mai bine la toată povestea, după care scot iar casa la vânzare prin aceeaşi agenţie imobiliară şi-o iau în barbă cu preţul transportului, plătesc o penalizare pentru că au achitat prea devreme şi, în felul ăsta, în procesul de eroare şi corijare, economia rămâne vioaie. În sensul ăsta, imobiliarele nu înseamnă să-ţi găseşti casa visurilor, ci să scapi de ea.

Mă gândesc melancolic la Paul şi mă întreb unde poate umbla într-un oraş bizar, dar nepericulos, după

căderea nopţii. Poate că a devenit amic pe viaţă cu cei din gaşca jucătoare de *Hacky Sack* de pe Main colţ cu Chestnut şi s-au mutat cu toţii la un restaurant dubios pentru nişte cartofi ţărăneşti, vafe şi burgeri pe banii lui. Până la urmă, s-ar putea să fie privat de apartenenţa precisă la un grup de semeni în Deep River – unde toată lumea e suficient de coaptă ca să fie cel puţin adultă. În Haddam i-ar fi mai bine.

— Ce naiba, aud pe cineva zicând – o voce nazală de femeie, în timp ce urcă scările scârţâitoare spre etajul al treilea. I-am zis lui

Mark – Merk – de ce nu se poate muta şi ea în Cines, unde am avea-o sub ochi, şi atunci tati n-ar mai trebui să bată atâta drum pentru dializă? E total neajutorat fără ea.

— Şi Mark ce-a zis la chestia asta? răspunde o altă voce de femeie la fel de nazală, lipsită de interes real – târşâindu-şi greoi picioarele pe coridor, pe lângă uşa mea.

— O, ştii cum e Mark. Un mare idiot. O cheie în broască, o uşă deschizându-se în fund. N-a zis nimic propriu-zis. Buf.

Pentru că am dormit îmbrăcat (un lux pe care nu mi l-am putut refuza), îmi schimb doar cămaşa, îmi pun pantofii, mă aplec în faţă şi în spate, tropăi buimac până la baia comună ca s-o cercetez şi să mă spăl pe faţă, apoi cobor agale la parter ca să arunc o privire, să-l găsesc pe Paul şi să cer ceva sugestii legate de cină; deja am ratat-o pe cea de la pensiune: spaghete, salată, pâine cu usturoi şi tapioca, toate mult lăudate pe „Foaia săptămânală de comentarii” de pe măsuţa mea de toaletă. („Mmmmmm”, suna un comentariu scris în creion de un fost client.)

În salonul lung, acoperit cu mochetă maro, toate lămpile vechi de hârtie ard vesel şi mai mulţi clienţi sunt cufundaţi în jocuri de gin sau Clue ori citesc ziare sau cărţi în bibliotecă, dar nu sunt prea vorbăreţi. O lumânare cu aromă prea puternică de scorţişoară fumegă undeva, iar deasupra şemineului rece atârnă un portret neclar, înalt de aproape doi metri, al unui bărbat îmbrăcat din cap până-n picioare în piele, cu o expresie prostească, distonantă pe

faţa lui în formă de U. E însuşi Vânătorul de cerbi. Un tip masiv, în vârstă, cu urechi lungi, mâini ca nişte cârnaţi şi cu aer de suedez trăncăneşte de zor cu un japonez pe un ton confidenţial despre „operaţii chirurgicale invazive” şi extremele pe care ar fi dispus să le suporte ca să le evite. Iar în celălalt colţ al camerei, o femeie căloasă, între două vârste, cu accent din sud, îmbrăcată într-o rochie cu buline albe şi roşii stă la pian, vorbind prea tare cu altă femeie, care poartă un guler cervical din material spongios. Ochii femeii cu buline scrutează camera lungă, în dorinţa de a şti cine ar putea să asculte şi să se fi amuzat la culme de ceea ce tolocăneşte ea, şi anume dacă poţi avea încredere într-un bărbat arătos însurat cu o femeie cam urâţică.

— Primul lucru pe care l-aş face io ar fi să trântesc un mare lacăt pe dulapul cu porţelanuri, spune ea cu voce stridentă. Mă observă cum stau în prag şi contemplu mulţumit tabloul vieţii tihnite de pensiune (exact ca în fantezia oricărui viitor proprietar: toate camerele pline, chitanţele de la toate cărţile de credit puse deoparte în seif, fără rambursări, toată lumea în pat înainte de ora zece). Ochii ei scapără spre mine. Mă priveşte cu o expresie turbată, cu nişte dinţi lungi, şi-mi face cu mâna de parcă m-ar cunoaşte din Bogalusa sau Minter City – poate că recunoaşte pur şi simplu un confrate sudist (ceva din postura docilă, şovăielnică a umerilor mei mă trădează probabil).

— Hei, tu! Da, da! Vino încoace, te văd, strigă ea spre uşă, cu inelele scânteind, brăţările zăngănind, dinţii strălucind. Îi fac cu mâna binevoitor, dar, temându-mă că voi sfârşi lângă pian cu creierii terci, fac discret un pas înapoi şi ies pe uşă, apoi mă grăbesc spre holul de sub scară ca să dau nişte telefoane.

Mi-ar plăcea fără îndoială s-o sun pe Sally şi *ar trebui* să sun după mesaje. S-ar putea ca Markhamii să se fi dat pe brazdă şi să fi primit un semn de la Karl că pericolul a trecut. Din fericire, subiectele astea mi-au ieşit din cap timp de câteva ore, dar n-am remarcat să mă fi ales cu cine ştie ce uşurare din treaba asta.

Cineva (fără îndoială bătrâna puicuţă din sud) a început să cânte *Lullaby of Birdbmd* într-un tempo lent şi lugubru, astfel că toată atmosfera de la parter pare brusc calculată aşa încât să-i gonească pe toţi la culcare.

În aşteptarea mesajelor, mă holbez la o diagramă care ilustrează cei cinci paşi prin care se poate salva un om care se sufocă şi răsfoiesc un teanc de bilete roz la un restaurant cu program artistic din Susquehanna, Pennsylvania. *Annie Get Your Gun* se joacă chiar în seara asta, iar teancul de fluturaşi de pe măsuţa cu telefonul răsună de laudele criticilor: „Toată lumea e în mare formă". – *Press and Sun Bulletin,* Binghamton; „«Cats», fă paşi" – *Times* din Scranton; „Fata asta are picioare, nu glumă" – *Republican* din Cooperstown. Nu mă pot abţine să nu-mi imaginez cronica lui Sally: „Gaşca mea de muribunzi de premieră pur şi simplu nu se mai sătura. Am râs, am plâns, să murim şi alta nu" – *Curtain Caii Newsletter.*

Biip. „Alo, domnule Bascombe, aici Fred Koeppel, vă sun iarăşi din Griggstown. Ştiu că e sărbătoare, dar aş vrea să demarez treaba cu casa mea cât mai repede. Poate v-o arăt luni dacă ne înţelegem la comision… „Clic. Bine zis.

Biip. „Bună, Frank. Sunt Phyllis". Pauză ca să-şi dreagă glasul, de parcă tocmai s-ar fi trezit din somn. „East Brunswick a fost un coşmar *total.* Total. De ce nu ne-oi fi zis, ce Dumnezeu? Lui Joe i-a căzut moralul după prima casă. Cred că s-ar putea să-l pască o mare cădere. Deci în orice caz, ne-am mai gândit la casa Hanharan, apropo de care sunt gata să mă răzgândesc, aşa cred. Nimic nu e veşnic. Dacă nu ne place, putem s-o vindem şi gata. Oricum, lui Joe i-a plăcut. O să trec peste frica de închisoare. Sunt aici, într-o cabină telefonică". O schimbare gravă intervine în vocea ei (care înseamnă ce?). „Joc doarme. Sinceră să fiu, eu beau ceva la bar, la Raritan Ramada. Ce mai zi. Ce *mai* zi". Din nou o pauză lungă, care ar putea reprezenta o evaluare a menajului Markham. „Aş vrea să vorbesc cu tine. Dar. Sper să primeşti mesajul în

seara asta şi să ne suni mâine-dimineaţă ca să-i putem face oferta lui moş Hanrahan. Îmi pare rău că Joe e aşa un dobitoc. Nu-i uşor să te-nţelegi cu el, îmi dau seama”. O a treia pauză, în timpul căreia o aud spunând cuiva „Mda, sigur”. Apoi: „Sună-ne la Ramada. 201 – 452 – 6022. Probabil că o să stau până târziu. Nu mai suportam celălalt loc. Sper că tu şi fiul tău aveţi ocazia să împărtăşiţi o grămadă de lucruri”. Clic.

În afară de melancolia alcoolizată (pe care o ignor), nu-i nicio mare surpriză în treaba asta. East Brunswick e renumit pentru uniformitatea posomorâtă, ieftină, de serie. Nu e o alternativă viabilă nici măcar pentru Penns Neck, deşi mă mir că Markhamii s-au dat pe brazdă aşa de repede. Păcat că nu şi-au luat liber în seara asta şi nu s-au repezit la Susquehanna pentru *Annie* şi nişte pui picant. Ar fi râs, ar fi plâns, iar Phyllis ar fi găsit metode de a începe să treacă peste frica de închisoarea din curtea ei. Desigur, nu m-aş mira dacă „locuinţa lui moş Hanrahan” ar fi deja istorie imobiliară. Lucrurile bune nu stau s-aştepte până despică tembelii firele de păr, nici măcar în economia asta.

Dau imediat un telefon la Penns Neck, să-i spun lui Ted să fie pe fază pentru o ofertă dimineaţă, la prima oră. (O s-o pun pe Julie Loukinen s-o transmită.) Dar telefonul sună şi sună şi sună şi sună. Mai formez o dată, cu grijă să-mi reprezint în minte fiecare cifră, apoi îl las să sune de vreo treizeci de ori în timp ce privesc absent de-a lungul holului, peste pendula veche şi portretul generalului Doubleday, prin uşa cu plasă deschisă în noapte şi mai departe, printre copaci, la licăririle de diamant ale unei pensiuni mai mari şi mai somptuoase de vizavi, de pe malul lacului, un loc pe care după-amiază nu l-am văzut. La ferestre se vede o lumină caldă, iar maşini cu farurile aprinse vin şi pleacă parcă de la un cazinou şic dintr-o ţară îndepărtată de pe malul mării. Afară, pe veranda Vânătorului de Cerbi, spetezele înalte ale masivelor balansoare Adirondack se leagănă în timp ce ceilalţi oaspeţi îşi iau nestingheriţi cina cu spaghete, deja somnoroşi, murmură şi râd pe înfundate de ziua care a

trecut – ceva caraghios nevoie mare cu care a apărut fiul cuiva în faţa bustului lui Heinie Manusch, altceva despre avantajele şi dezavantajele deschiderii unui centru copiat într-un oraş cât ăsta, încă ceva despre guvernatorul Dukakis, pe care altcineva, probabil un tovarăş democrat, îl numeşte în glumă „lăbarul ăla din Beantown”.

Dar în Penns Neck nimic. Poate că Teci a şters-o peste gard, la o zi a porţilor deschise de Ziua Independenţei.

Încerc la Sally, pentru că mi-a spus să sun şi pentru că am de gând să reînnod relaţiile noastre amoroase din clipa în care-l las pe Paul în Gotham, un moment care pare acum la multe ore şi mile depărtare, dar nu e. (Cu copiii, totul se întâmplă într-o clipită; nu există niciodată acum, doar atunci, după care rămâi întrebându-te ce s-a întâmplat şi încercând să-ţi dai seama dacă se mai poate întâmpla o dată, ca să şi conştientizezi de data asta.)

— Buună, spune Sally pe un ton vesel şi vioi, de parcă tocmai s-a întors din curte, unde a atârnat rufe la uscat pe o sfoară însorită.

— Bună, spun, uşurat şi înveselit că primesc de undeva un răspuns. Tot eu sunt.

— Tot eu sunt? Ei. Bun. Ce mai faci, Eu? Tot cam absent? E o noapte minunată pe plajă. Tare-aş vrea să te absentezi până aici. Sunt pe verandă, ascult muzică, în seara asta am mâncat ciuperci şi salată de cicoare şi am băut nişte fume blanc Duck’s Wing bun. Sper că voi doi vă simţiţi minunat, oriunde aţi fi. Unde sunteţi?

— în Cooperstown. Şi da, ne simţim minunat. E grozav. Ar trebui să fii şi tu aici. Îmi închipui un picior lung şi lucios şi un pantof (auriu, în mintea mea) atârnând peste balustrada verandei ei în întuneric, un pahar mare cu lichid spumos în mâna ei leneşă (o noapte de sărbătoare pentru beţivance).

— Ai musafiri? Tăişul de cuţit al neliniştii îmi pătrunde în voce; până şi eu îl aud.

— Nu. Niciun musafir. Niciun admirator nu-mi escaladează zidurile în seara asta.

— Asta-i bine.

— Probabil, spune ea, dregându-şi glasul exact cum făcuse Phyllis. Extrem de drăguţ din partea ta că mă suni. Îmi pare rău că te-am întrebat de fosta nevastă azi. Am fost indiscretă şi insensibilă. Nu mai fac niciodată.

— Eu tot aş vrea să vii încoace. Nu e chiar adevărat, dar nici departe de adevăr nu e. (Oricum, sunt sigur că n-o să vină.)

— Ei, spune Sally, de parcă ar zâmbi în întuneric, cu vocea slăbindu-i o clipă, apoi revenind în forţă. Mă gândesc foarte serios la tine, Frank. Chiar dacă ai fost foarte mojic sau cel puţin ciudat azi la telefon. Poate că nu te-ai putut abţine.

— Poate că nu, zic. Dar e minunat. Şi eu m-am gândit serios la tine.

— Zău?

— Să fii convinsă. Cred că azi-noapte noi doi am ajuns la o răscruce şi de-acolo am greşit drumul. Ceva din zgomotul de fond din South Mantoloking mă (ace să cred că aud valuri suspinând şi asaltând plaja, un zgomot binecuvântat după care tânjesc aici, în holul încins al Vânătorului de Cerbi – deşi e posibil ca Sally să aibă pur şi simplu nişte baterii slabe la telefonul fără fir.

— Cred că ar trebui să facem unele chestii în cu totul alt fel.

Sally ia o gură din fumă blane-ul ei chiar în receptor.

— M-am gândit la ce ai spus despre a iubi pe cineva. Şi mi-am zis că ai fost foarte sincer. Dar a sunat şi foarte rece. Nu te consideri rece, nu-i aşa?

— Nimeni nu mi-a spus că aş fi. Mi s-a vorbit despre o mulţime de alte defecte. (Despre unele destul de recent.) Persoana care cântă *Lullaby of Birdland*ân living se opreşte şi trece direct la *Hoinarulfericit* într-un *tempo rapid allegretto,* cu notele grave de bas fade şi metalice. Cineva ţine ritmul bătând din palme timp de două măsuri, apoi abandonează. Afară, pe verandă, un bărbat râde şi exclamă:

— Cred că şi eu sunt un hoinar fericit.

— Deci azi m-am simţit pur şi simplu ciudat toată după-masa, spune Sally. Apropo de ce-ai zis tu şi de ce ţi-am zis eu, că ai o natură volatilă şi neangajată. Chiar *aşa* şi e. Dar dacă am sentimente puternice pentru tine, n-ar trebui să le urmez, pur şi simplu? Dacă am ocazia? Cred că pricepeam mai bine lucrurile când eram mai tânără. Cu siguranţă credeam că pot schimba cursul lucrurilor, dacă vreau. N-ai zis tu că ai nu ştiu ce în valuri faţă de mine? Era cu valuri.

— Am zis că sunt atras de tine în valuri. Şi aşa e. Poate că în momentul ăsta putem depăşi partea cu natura volatilă şi neangajată. Cineva – o femeie – începe să cânte tare *Balls-de-reee, balls-de-rah* cu o voce tremurătoare şi râzând. Probabil moara stricată îmbrăcată în buline care mi-a aruncat privirea aia barbară.

— Ce înseamnă asta, atracţie în valuri? întreabă Sally.

— E greu de exprimat în cuvinte. Totuşi, e puternică şi durabilă. De asta sunt sigur. Cred că e mai greu să te exprimi în legătură cu ceea ce-ţi place decât cu ceea ce nu-ţi place.

— Ei, spune Sally aproape cu tristeţe. Azi-noapte am crezut că sunt pe un val care mă trage spre tine. Doar că n-a fost aşa. Aşa că nu sunt foarte sigură. La asta m-am tot gândit.

— Nu-i rău dacă te trage spre mine, nu?

— Nu cred. Dar mă stresez pe chestia asta şi nu sunt obişnuită să mă stresez. Nu-mi stă în fire. M-am urcat în maşină şi m-am dus tocmai la Lakehood şi am văzut *Morţii.* Apoi mi-am mâncat singură cicoarea şi ciupercile la Jolinny Mantassa, unde ne-am întâlnit noi prima oară.

— Te-ai simţit mai bine? întreb, pipăind două bilete de intrare la *Annie,* întrebându-mă dacă un personaj din *Morţii* i-a amintit de mine.

— Nu până la capăt. Nu. Tot n-am înţeles dacă fluxul imuabil e către tine sau departe de tine. E o dilemă.

— Te iubesc, spun, spre uluirea mea totală. Un altfel de val tocmai m-a tras cu el într-o apă foarte adâncă şi poate tulbure. Cuvintele astea nu sunt neadevărate sau nu par neadevărate, dar nu trebuia să le spun chiar în momentul

ăsta (deşi numai un dobitoc şi le-ar retrage).

— Scuză-mă, spune Sally, în mod destul de rezonabil. Ce e? Ce?

— M-ai auzit. Pianistul din living cântă *Hoinarulfericit* mult mai tare acum – pur şi simplu zăngăne în neştire. Japonezul care a auzit tot ce se putea despre operaţiile chirurgicale invazive iese din living zâmbind, dar încetează să zâmbească imediat ce păşeşte pe coridor. Mă vede şi clatină din cap de parcă el e vinovat pentru muzica de alături care acum nu se mai opreşte. Se îndreaptă spre scările din faţă. Paul şi cu mine îi vom mulţumi lui Dumnezeu că stăm la etajul al treilea.

— Ce vrea să însemne asta, Frank?

— Pur şi simplu mi-am dat seama că voiam să ţi-o spun. Aşa că ţi-am spus-o. Nu ştiu chiar tot ce vrea să însemne – asta ca să mă exprim elegant –, dar ştiu că ceva tot înseamnă.

— Dar nu mi-ai spus tu că trebuie să inventezi pe cineva ca să-l iubeşti? Şi n-ai zis că asta-i o perioadă din viaţa ta de care mai târziu probabil că nici n-o să-ţi mai aduci aminte?

— Poate că perioada aia s-a încheiat sau se transformă în altceva. Faptul că am spus asta îmi provoacă nervi şi greaţă. Dar pe tine oricum nu te-aş inventa. Nici măcar nu se poate. Ţi-am spus asta azi după-masă.

Mă întreb, totuşi, ce-ar fi fost dac-aş fi pus „nu” în faţa verbului? Ce-ar fi fost atunci? Oare aşa evoluează lucrurile la vârsta mea? Împleticindu-se *în* întuneric, *afară* din lumină? Descoperi că iubeşti pe cineva încercând să nu pui un „nu” în faţa verbului? Deloc motivat de sinele tău sau de ceea ce *este?* Dacă-i aşa, nu e bine.

Pe fir se instalează un moment de pauză, timp în care Sally, cum era şi firesc, reflectează. Mă interesează foarte tare dacă e posibil să mă iubească şi ea, din moment ce la ea asta s-ar putea să aibă altă semnificaţie, ceea ce ar fi bine. Am putea astfel atenua neînţelegerile. Dar nu întreb nimic.

Hoinarul fericit se sfârşeşte apoteotic, după care în

cameră se lasă o tăcere totală, uşurată. Îl aud pe japonez târşâindu-şi picioarele pe holul scârţâitor de deasupra mea, apoi zgomotul unei uşi care se închide. Aud zăngănit şi frecat de va se dincolo de perete, în bucătărie. Alară, pe veranda întunecoasă, balansoarele mari se leagănă încă, în timp ce ocupanţii lor se zgâiesc fără îndoială indispuşi vizavi, la pensiunea mai cochetă, care e prea luxoasă pentru ei şi probabil că nici nu merită banii.

— E foarte ciudat, spune Sally, dregându-şi iar glasul ca şi cum ar vrea să abată discuţia de la iubire, ceea ce-mi convine de minune. După ce am vorbit azi cu tine, care cine ştie pe unde erai, şi înainte să mă duc să văd *Morţii,* m-am plimbat pe plajă un pic – m-ai întrebat tu de butonii lui Wally şi mi s-a năzărit treaba asta. Şi când m-am întors am sunat-o pe maică-sa în Lake Forest şi i-am cerut să-mi spună unde e. Dintr-un motiv sau altul mi-a trecut prin cap că ea a ştiut întotdeauna şi n-a vrut să-mi spună. Asta a fost marele secret, până la urmă. Şi eu nici măcar n-am fost vreodată genul de om care să creadă că *există* vreun mare secret. (Spre deosebire de Ann, de pildă.)

— Şi ea ce ţi-a zis? Asta ar putea fi o nouă şi interesantă cută în tapiserie. *Wally, partea a doua.*

— Nu ştia unde e. Ba chiar s-a pus pe plâns la telefon, biata bătrânică. A fost groaznic. *Eu* am fost groaznică. Mi-am cerut scuze, dar sunt sigură că nu m-a iertat. Eu sigur nu m-aş ierta. Ţi-am zis că uneori pot fi crudă.

— Te-ai simţit mai bine?

— Nu. Trebuie doar s-o las baltă şi gata. Tu poţi şi acum s-o mai vezi pe fosta soţie, chiar dacă nu vrei. Nu ştiu cum e mai bine.

— Cred că de-aia scrijelesc oamenii inimi pe copaci, spun şi mă simt ca un prost pentru că am spus-o, dar şi nefericit preţ de o clipă, de parc-aş fi ratat iarăşi un soi de şansă. Ann pare cu atât mai volatilă şi mai departe tocmai pentru că e materială şi nici măcar foarte departe.

— Mi se pare că îmi lipseşte inteligenţa, spune Sally, ignorându-mi observaţia despre copaci. Ia o gură de vin, lovind telefonul cu marginea paharului. Poate că manifest

primele simptome de ceva. Eşecul de a aduce o contribuţie semnificativă la cursul lumii care mă face să-mi plâng de milă.

— Nu-i câtuşi de puţin adevărat, spun. Ajuţi oameni care sunt pe moarte şi-i faci mai fericiţi. Ai o contribuţie dată dracului. Mult mai mare decât a mea.

— De obicei femeile nu trec prin criza vârstei mijlocii, nu? spune ea. Deşi poate femeile singure au.

— Mă iubeşti? comit imprudenţa să întreb.

— Măcar ai vrea?

— Normal. Mi s-ar părea grozav.

— Nu crezi că suni prea moale? Eu cred că sunt foarte moale.

— Nu! Nu cred că eşti moale. Cred că eşti minunată. Nu ştiu din ce motiv, receptorul mi s-a lipit tare de ureche.

— Eu cred că sunt moale.

— Poate eşti moale în ceea ce mă priveşte. Sper că nu, iar privirea îmi alunecă iar pe micul teanc de bilete roz la restaurantul cu program artistic. Sunt, acuma văd, pentru 2 iulie 1987 – exact acum un an. „Dacă e pe gratis, cât de bun poate fi?" – Frank Bascombe.

— *Aş vrea* să ştiu ceva. S-ar putea foarte bine să vrea să ştie multe.

— Îţi spun orice. Fără reţineri. Tot adevărul.

— Spune-mi, de ce eşti atras de femeile de vârsta ta? Asta trimite în urmă la o conversaţie pe care am avut-o în excursia noastră de toamnă năpădită de tristeţe, când ne-am dus la Vermont să admirăm frunzele, să mâncăm costiţe prea prăjite şi să aşteptăm la cozi interminabile ca să ne urcăm în diferite autobuze pentru ca mai târziu să ne retragem spre casă într-o tăcere sterilă cu iz stătut. La dus, cu elanul de la început de drum, i-am explicat, spontan şi fără să fiu întrebat, că femeile mai tinere (nu mai ţin minte la cine mă refeream, dar era cineva la douăzeci şi ceva de ani, fără prea multă minte) voiau mereu să mă înveselească şi să mă consoleze, doar că sfârşeau prin a mă plictisi de moarte, pentru că nu voiam să fiu consolat şi eram suficient de vesel şi singur. Goneam

în sus pe Taconic şi am spus mai departe că definiţia de manual a maturităţii pare să fie faptul că renunţi s-o mai faci pe majoreta pentru persoana pe care o iubeşti şi-o iei sau îl iei pur şi simplu aşa cum e – cu condiţia să-ţi placă de ea (sau de el). Sally nu spusese nimic atunci, ca şi cum ar fi considerat că inventez ceva doar de dragul ei şi n-ar fi interesat-o. (De fapt, s-ar putea să mă fi autoeducat deja să nu mai inventez *oameni* în scopul de a-i iubi.)

— Mă rog, spun, conştient că puteam strica totul cu o turnură ineptă de frază, femeile mai tinere vor întotdeauna ca totul să iasă bine şi lasă dragostea să depindă de asta. Dar unele lucruri n-au cum să iasă şi cu toate astea poţi să iubeşti pe cineva.

Din nou se lasă tăcerea. Iar mi se pare că aud valurile spumegând uşor pe pietrişul nisipos.

— Nu cred că e tocmai ce-ai spus toamna trecută, spune Sally.

— Dar e pe-aproape, răspund, şi asta am vrut să spun şi asta vreau să spun acum. Dar ţie ce-ţi pasă? Eşti de vârsta mea sau aproape. Şi nu iubesc pe altcineva. (în afară de fosta mea soţie, ceea ce nu se pune.)

— Cred că mi-e teamă că mă faci să par altfel decât sunt. Poate că tu crezi că există pe lume o singură persoană potrivită pentru flecare dintre noi, aşa că o tot inventezi. Nu că m-ar deranja să-mi fie îmbunătăţită imaginea, doar că trebuie să ţii cont şi de însuşirile mele personale.

— Trebuie să mă las de inventat oameni, spun simţindu-mă cu musca pe căciulă, regretând că mi-am dezvăluit vreodată gândul ăsta. Şi nu cred că există doar o singură persoană pentru fiecare. Cel puţin aşa sper, pentru că deocamdată nu m-am descurcat prea grozav.

— Iar sunt artificii aici, pe apă, spune Sally visătoare. E foarte drăguţ. Poate că sunt eu prea suspicioasă în seara asta. M-am bucurat că ai sunat.

— Eu *încă* mă bucur bine, spun şi pe neaşteptate, femeia osoasă, cu mutră de cal care a chinuit de moarte pianul iese cu paşi mari în hol şi-şi aruncă ochii de-a lungul

coridorului fixându-mă cu privirea, cum stau sprijinit de perete peste măsuţa cu telefonul. E însoţită de femeia dolofană cu gulerul cervical, pe care fără îndoială că a pus-o să cânte *Balls-deree, balls-de-rah*. Îmi mai aruncă o privire fioroasă încruntând din sprâncene, de parc-aş fi exact unde se aştepta să fiu, scufundat până peste cap în discursul amăgitor al unei nevestici angelice şi neştiutoare.

— Auzi. Vorbesc de la un telefon public. Dar mă simt mult mai bine. Vreau doar să ne vedem mâine, asta dacă nu ne putem vedea în zece minute.

— Unde? întreabă Sally cu o voce mică, încă suspicioasă.

— Oriunde. Spune tu. O să vin acolo cu un Cessna. Cele două femei rămân în picioare în holul luminat, făcându-mi ochi dulci şi trăgând cu urechea fără jenă.

— A rămas tot aşa, că-l duci pe Paul la tren în New York?

— Până-n ora şase, zic, întrebându-mă unde ar putea fi Paul în clipa asta.

— Păi pot să iau trenul şi să ne vedem acolo. Mi-ar face plăcere. Aş vrea să petrec 4 Iulie cu tine.

— Ştii, e sărbătoarea mea nereligioasă preferată. Sunt încântat să aud că e drăguţă, chiar şi aşa precaută, deşi e posibil să pară mai drăguţă decât e de fapt. (Trebuie să fac ordine printre toate declaraţiile şi sperjururile pe care le-am comis în ultimele zece minute.)

— Dar tot nu mi-ai răspuns la întrebare.

— Oh. Îşi trage nasul o dată. Nu cred că e foarte uşor să rămână omul lângă tine. Şi nu cred c-aş fi o bună iubită pe termen lung sau o bună soţie pentru un astfel de om. Am mai avut un soţ lângă care era greu să rămâi.

— Nicio problemă, zic. Dar n-oi fi acuma la fel de intangibil ca Wally! Wally cel dispărut de aproape douăzeci de ani, ce naiba!

— Nu-i nicio problemă? Dacă nu sunt o iubită sau o soţie prea bună? Se opreşte să se gândească la această idee năstruşnică. Ţie nu-ţi pasă sau pur şi simplu nu vrei să mă

supui la niciun fel de presiune?

— îmi pasă, spun. Dar să-ţi spun drept m-aş bucura să aud o vorbă bună, oricare ar fi aia.

— Nu contează doar cum o spui, spune Sally, foarte oficial. Şi oricum n-aş şti ce să spun. Nu cred că ne gândim la acelaşi lucru când spunem acelaşi lucru. (Mă aşteptam la asta.)

— E bine şi aşa. Câtă vreme nu eşti sigură că *nu* mă iubeşti. Am citit undeva o poezie care zicea că dragostea perfectă e atunci când nu ştii că eşti îndrăgostit. Poate că aşa e.

— Vai de mine, spune ea, pe un ton încărcat de tristeţe. E prea complicat, Frank, şi nu diferă prea mult de ce s-a întâmplat azi-noapte. Nu e prea încurajator pentru mine.

— E altfel, pentru că mâine o să te văd. Ne întâlnim la şapte la Rocky and Carlo pe Thirty-third colţ cu Seventh. De-acolo o luăm de la zero.

— Mă rog, spune ea. Facem o înţelegere contractuală prin care stabilim că suntem îndrăgostiţi? Asta facem?

— Nu, nu facem asta. Dar e o înţelegere bună, totuşi. De data asta, toate cărţile sunt pe masă. Ea râde. Apoi încerc să râd şi eu, dar nu pot şi sunt nevoit să mă prefac.

— Bine, bine, spune ea, pe un ton nu prea optimist. Ne vedem mâine.

— Poţi să fii sigură, spun pe un ton mai potrivit. Apoi închidem. Dar imediat cum ea închide, iau mâna de pe buton şi urlu în receptorul mort:

— Care vasăzică eşti un cretin împuţit, nu? Ei bine, martor mi-e Domnul, o să pun să fii omorât până de Ziua Muncii. Arunc o privire răutăcioasă spre cele două femei, care stau în cadrul uşii, măsurându-mă atente.

— Ne vedem în iad, mai urlu în receptorul mort şi trântesc telefonul în timp ce femeile se întorc şi se grăbesc în sus pe scări spre camerele lor.

Arunc rapid o privire pe verandă, să văd dacă Paul e acolo. Nu e – a mai rămas un singur jucător de gin, care, deşi adormit, reuşeşte totuşi să se legene în continuare cu balansoarul. Dau o tură de recunoaştere prin sufrageria

plină de mirosuri, unde lumina arde încă şi servanta mare, de internat e curăţată şi luceşte vag după ce a fost ştearsă cu o cârpă unsuroasă. Prin uşa dublă a bucătăriei, care stă deschisă în fundul sălii, o văd pe femeia tânără care bătuse clopotul pentru cină, care avea o tichie de bucătar pe cap şi ne făcuse cu mâna când am sosit cu Paul. Stă la o masă lungă de metal în lumina tulbure, fumând o ţigară şi răsfoind o revistă, cu mâna pe o cutie de Genny şi tichia de bucătar în faţă. În mod evident e cufundată în propriul moment de relaxare binemeritată în intimitate. Dar nimic nu m-ar face mai fericit decât o farfurie de spaghete reîncălzite rămase de la cină cu vreo două felii de pâine cu usturoi, fie ele cât de reci, şi poate şi o bere pentru mine. Aş mânca chiar aici, în picioare, sau aş duce pe furiş o farfurie în camera mea, pe scara din dos, ca să nu afle ceilalţi clienţi. („Dup-aia o să se trezească toţi că vor să cineze târziu şi o să tot servim cina de-acum până la Crăciun. E greu să-ţi dai seama unde trebuie să pui piciorul în prag în astfel de chestiuni” – ceea ce e, fireşte, adevărat.)

— Bună, îi spun în pragul uşii de la bucătărie, dintr-o cameră în alta, pe un ton mai sfios decât aş fi vrut.

Tânăra femeie – care poartă încă o tunică ţeapănă de bucătar, pantaloni largi de uniformă şi o eşarfă roşie la gât – se întoarce şi-mi aruncă

0 privire sceptică, neprietenoasă. În faţa ei stă o scrumieră rotundă de tablă, lângă un pachet de Winston. Se uită în spate şi-şi scutură ţigara pe marginea scrumierei.

— Cu ce te pot ajuta? spune fără să se uite la mine. Fac câţiva paşi minusculi în direcţia uşii. De fapt, urăsc să fiu eu ăla care cere să aibă parte de tratament preferenţial, care vrea să cineze târziu, care vrea să

1 se aducă rufele fără bon de plată şi să i se schimbe cauciucurile în după-masa *asta* pentru că trebuie să ajungă la Buffalo de dimineaţă şi cel din stânga faţă pare să se uzeze cam neuniform. Prefer să stau la locul meu obişnuit, la coadă. Doar că în seara asta, după ora 22, uzat eu însumi neuniform după o zi lungă, ameţitoare cu fiul meu,

sunt dispus să mă fofilez şi eu, cum face toată lumea.

— Ziceam că poate îmi recomandă şi mie cineva un loc bun de luat cina, zic, cu o privire gen de fapt-ştii-tu-ce-vreau-să-spun. Ochii mei obosiţi scrutează partea de bucătărie care se poate vedea: un răcitor uriaş, o plită Vulcan cu opt ochiuri, o maşină de spălat vase mătăhăloasă, argintie, cu uşa deschisă, patru chiuvete mari, uscate ca deşertul, în timp ce toate ustensilele – oale, cratiţe, tigăi, teluri, linguri – stau atârnate ca nişte arme pe un rastel de pe peretele din fund. Nu văd nicăieri o farfurie cu spaghete calde încă, cu o coadă metalică de lingură înfiptă în vârf. Nici urmă de mâncare pe-aici.

— Bucătăria de la Tunniclif Fsc închide la nouă. Bucătăreasa aruncă o privire ceasului de la mână şi clatină din cap fără să ridice ochii. Ai venit cu o oră prea târziu. Îmi pare rău că-ţi dau eu vestea.

E o nucă mai tare decât aş fi crezut. Păr blond şi creţ, piele albă, pe care nu pare s-o vadă prea des soarele, pătată pe unde nu se vede deocamdată, gât şi încheieturi mici şi groase şi sâni rătăcitori pe care uniforma de bucătăreasă nu prea-i ţine în frâu. Fără îndoială, are douăzeci şi nouă de ani, un copil acasă la care nu se grăbeşte să se întoarcă şi, după toate probabilităţile, vine la serviciu cu un Harley masiv. (Aproape sigur e gagica administratorului pensiunii.) Dar oricare ar fi aranjamentul, nu o face uşor de îmbunat.

— Ai vreo idee mai bună? Ca la comandă stomacul meu scoate un ghiorăit audibil.

Trage un fum din Winstonul ei, întoarce puţin capul într-o parte şi suflă fumul în direcţia cealaltă. Văd că citeşte revista *Cum să faceţi supersex conjugal* (ceva la care probabil că te poţi abona prin poştă). Mai văd şi că nu poartă verighetă, deşi asta nu-i treaba mea.

— Dacă vrei să te duci până la Oneonta cu maşina, e un local chinezesc deschis până la miezul nopţii. Au o supă de pui aproape comestibilă, îşi înăbuşă un căscat la jumătate.

— Drăguţă eşarfă, zic, rânjind stupid. Simt un iz rânced de gaz/ mâncare veche, stătută, care-mi aduce aminte de

casa lui Ted Houlihan. Desigur, eu detest supa de pui chinezească, nu ştiu pe nimeni căruia chiar să-i placă şi rămân ferm pe poziţie.

— Douăzeci şi cinci de mile aeriene. Răsfoieşte revista până la o pagină cu poze pe care sunt prea departe să le văd.

— Deci nu mai e nimic altceva deschis în oraş, nu? Sunt şi mai puţin convingător, îmi dau seama.

— Baruri. Asta-i doar un târguşor de provincie. Doar vrea să pară altceva. Dar nu-i nimic nou în asta. Întoarce nonşalant pagina, apoi se apleacă în faţă ca să vadă mai bine ceva – poate o tehnică mai abilă de „încălecat" sau vreun protocol nou şi sofisticat de penetrare, vreo „maşinărie" suedeză şmecheră pentru manipularea unor zone şi părţi necunoscute până atunci, inventate pentru ca viaţa să devină mai bună ca oricând. (Propriile mele părţi, realizez vag, n-au mai fost manipulate din vremuri imemoriale, în afară de metoda veche de când lumea; mă întreb sumbru dacă nu cumva Paul e pierdut pe undeva în urzeala inofensivă a Cooperstownului, cu propriile părţi violentate asiduu în timp ce eu stau aici şi cerşesc o cină amărâtă.)

— Auzi, zic, crezi că am vreo şansă să primesc un rest de spaghete? Mi-e o foame de lup şi le-aş mânca şi reci. Sau aş mânca şi altceva ce se găseşte pe-aici. Poate nişte tapioca sau un sandviş. Mă strecor pe uşă ca să-mi fac prezenţa mai pregnantă în cameră.

Ea-şi scutură părul sârmos şi trânteşte cutia de Genny, concentrată în continuare pe revista ei de sex.

— Jeremy pune un mare lacăt pe frigider ca să nu vină nimeni după sandvişuri Dagwood, ceea ce se şi întâmpla, mai ales cu japonezii. Se pare că ăştia sunt tot timpul morţi de foame. Dar mie nu mi s-a încredinţat cifrul, pen' că m-aş da la o parte şi v-aş lăsa să radeţi tot.

Mă uit la frigiderul Traulsen care luceşte slab şi într-adevăr e legat cu un lanţ şi o încuietoare şi cu un lacăt uriaş care pare indestructibil – unul pe care ar trebui să te chinui mult ca să-l spargi.

M-am apropiat însă destul încât să văd schema care a atras atenţia deosebită a bucătăresei: o pagină întreagă cu patru casete de ilustraţii care reprezintă un bărbat şi o femeie, amândoi goi şi desenaţi în nuanţe pastelate translucide, lipsite de vulgaritate, pe un fundal verde-mazăre total nonsexual format din detaliile neclare ale unui dormitor. Tema de faţă e poziţia lui Azorel. În caseta numărul unu, sunt amândoi în genunchi; în caseta numărul doi, „el” e în picioare şi „ea” stă pe pat, pe jumătate drapată în aşternut, „oferindu-se” cu totul; la numărul trei stau amândoi în picioare şi nu văd numărul patru, deşi aş vrea.

— Găseşti ceva reţete noi acolo? Mă uit lasciv în jos la ea.

Îşi răsuceşte capul în sus şi-mi aruncă o privire obraznică, îmbufnată, care pare să spună: Vezi-ţi de treaba ta sau văd eu în locul tău. Asta mi-o face imediat simpatică, deşi nu vrea să descuie frigiderul şi să-mi facă un Dagwood. Acum, cred, pot să-mi iau adio de la cină, deşi pun pariu că ştie cifrul pe dinafară.

— Credeam că vrei un sandviş, spune ea, uitându-se în spate, amuzată de escapadele canine ale unor variante pastel idealizate de oameni căsătoriţi care seamănă cu noi. Ce crezi că zice ea? Arată cu degetul mic, care are nişte urme de făină întărită pe unghie, spre caseta numărul unu, în care femeia se uită în spate la bărbatul deja pus pe fapte, de parcă tocmai i-a venit o nouă idee bună.

— „Cioc, cioc, cine-i acolo?”, spune bucătăreasa. „Ai auzit uşa garajului” sau „Te superi dacă-mi verific carnetul de cecuri?” îşi roteşte limba poznaş pe dinăuntrul obrazului şi face o mutră prefăcut-dezgustată, de parcă totul ar fi o mare neobrăzare.

— Poate că discută despre un sandviş, spun, resimţind o reaşezare treptată a instalaţiei mele neglijate de sub punte.

— Poate că da, spune ea, lăându-se iar pe spate şi fumând. Poate că spune: „Ia zi, ţi-ai adus aminte să-i cumperi lui Bibb salată sau iar ai luat din aia aisberg?”

— Cum te cheamă? întreb. (Discuţia mea cu Sally a fost mai degrabă serioasă şi eliberatoare decât cu-adevărat plăcută.)

— C-h-a-i, Chiar, spune ea. Ia o gură din cutia ei de Genny şi o înghite. Care e prescurtarea de la Charlane, nu de la Charlotte şi nici de la Charmavne. Surorile mele mai mari au avut baftă de astea.

— Pe tăticul tău sigur îl cheamă Charles.

— ÎI ştii? spune ea. Unu' mare şi tare-n gură, cu creierul foarte mic?

— Nu cred. Aştept să dea pagina, curios să văd ce au mai inventat ilustratorii noştri.

— Ciudat, spune ea, vârându-şi Winstonul între dinţi astfel că fumul o face să închidă ochii pe jumătate şi suflecându-şi mânecile largi de bucătăreasă deasupra coatelor fragile. La o privire mai atentă, pare mai delicată. Uniforma e cea care o face să pară îndesată şi aspră. „Stilul de bucătăreasă" nu-i vine bine.

— Cum ai ajuns bucătăreasă? întreb, mai bucuros, fie şi doar pentru o clipă, că sunt aici într-o bucătărie luminată cu o femeie decât să umblu prin întuneric după un burger sau să mă chinui să dau de fiul meu.

— O, păi mai întâi am fost la Harvard şi mi-am luat doctoratul – să vedem – aha, în deschis conserve. Apoi mi-am făcut specializarea postdoctorală în ouă şi unsul pâinii cu unt. Asta trebuie să fi fost la MIT.

— Pun pariu că-i mai greu ca la engleză.

— Aşa *zic* şi eu. Dă pagina, scoţând la iveală noi casete pastel, de data asta dedicate felaţiei, cu nişte prim-planuri intense, dar de bun-gust care-ţi arată cam tot ce-ai vrea să afli dintr-o ilustraţie. Observ că femeia

J

are acum părul prins la spate într-o coadă de cal lejeră.

— Măi, măi, spune chiar.

— Eşti abonată? o întreb cu înţeles. Stomacul meu mai scoate un chiorăit-gâlgâit adânc, care sună perfect credibil.

— Citesc şi eu ce rămâne de la clienţi după masă. Atâta tot. Chiar zăboveşte mai mult la casetele despre felaţie. Asta a rămas sub un scaun. Sunt curioasă cine o să întrebe mâine de ea. Cred că o să-mi rămână mie.

Mi-o imaginez pe bătrâna faţă-de-cal furişându-se jos după ora stingerii ca să scotocească prin cameră.

— Ascultă, zic, înţelegând brusc (iarăşi) că pot să fac ce vreau (mai puţin să fac rost de o farfurie de spaghete). Vrei să dăm o tură printr-unul dintre barurile alea şi să mă laşi să-ţi fac cinste cu încă o bere în timp ce-mi iau şi eu un gin şi poate şi un sandviş? Apropo, mă cheamă

Frank Bascombe. Îi zâmbesc, întrebându-mă dacă ar fi cazul să ne strângem mâinile.

— Şi apropo, mai ce? spune chiar, luându-mă peste picior. Închide revista din spate în faţă, iar pe spate e o reclamă color pe o pagină întreagă la un vibrator gros, roz, îndrăzneţ din punct de vedere anatomic, dar fotografiat mai degrabă neclar, pe al cărui capăt funcţional un fost cititor glumeţ a desenat cu roşu o faţă zâmbăreaţă.

— Ei, saluta-are, spune chiar, uitându-se cu atenţie în jos la accesoriul rozaliu care rânjeşte de pe tăblia mesei. Că tare veseli mai suntem *noii* în reclamă, vibratorul e numit „Domnul Sistem Standard pentru Plăcere”, deşi mă îndoiesc că are vreo legătură cu realităţile standard ale căsătoriei. În împrejurări standard, „Domnul Plăcere” ar fi greu de folosit. De fapt, „el” nu are un efect chiar pozitiv asupra entuziasmului meu şi-mi provoacă o stranie indispoziţie.

— Poate că o să-ţi dau voie să mă conduci până la Tunnicliff, spune chiar, făcând să alunece revista pe tăblia netedă a mesei, respingându-l pe Domnul „Sistem pentru Plăcere” ca pe o aiureală totală. Se lasă pe spate în scaunul ei metalic şi, în sfârşit, îşi îndreaptă atenţia asupra mea.

— Asta înseamnă până la jumătatea drumului spre casă. Şi cred că dup-aia o să ne spunem noapte bună.

— Grozav. E grozav, zic. Pentru mine o să fie un final de seară reuşit.

Rămâne totuşi aşezată, îşi strânge pleoapele, apoi deschide brusc ochii de parcă tocmai ar fi ieşit dintr-o transă, după care scutură din cap ca să se lepede de toate la sfârşitul unei zile lungi de bucătăreală.

— în ce domeniu lucrezi, Frank? Nu e încă total dispusă să se ridice, hotărând, poate, că are nevoie de mai multe date despre mine.

— Proprietăţi imobiliare.

— Unde? Joacă între degete pachetul ei cartonat de Winston ca şi cum s-ar gândi la altceva.

— în Haddam, în New Jersey. La vreo patru ore de aici.

— N-am auzit în viaţa mea de-aşa un loc, spune ea.

— E un secret bine păstrat.

— Eşti în Clubul Milionarilor? Aş fi profund impresionată dac-ai fi. Îşi înalţă sprâncenele.

— Şi eu, zic. (în Haddam, desigur, la Clubul Milionarilor trebuie să te înscrii până de Sfântul Valentin, altfel dai faliment până-n Paşte.)

— Eu prefer să închiriez, spune chiar, fixând fără nicio expresie *Cum să faceţi supersex conjugal* aflată departe, unde a azvârlit-o ea, cu faţa zâmbăreaţă a Domnului „Sistem Standard pentru Plăcere” întoarsă invers.

— De fapt, aş vrea să pun mâna pe un apartament, dar o maşină costă cât *costau* înainte apartamentele. Şi încă n-am terminat de plătit maşina. (N-are Harley.)

— Mai nou se poate sta cu chirie, spun pe un ton vesel, la jumătate din preţul de cumpărare şi în plus mai pui şi bani deoparte. (La drept vorbind, n-are niciun rost să-i spun că la vârsta ei – între douăzeci şi opt şi treizeci şi trei – o aşteaptă mai mult sau mai puţin aceeaşi mâncare de peşte în viaţă dacă nu cumva jefuieşte o bancă sau se mărită cu un bancher.)

— Păi, spune chiar, motivată de ceva – o idee, o amintire, o hotărâre de a nu se văicări unui străin. Cred c-ar trebui să-mi găsesc un soţ cu bani şi gata. Bate tare în tăblia mesei cu ambele seturi de încheieturi ale degetelor, îşi ia pachetul de ţigări şi se ridică în picioare (nu e foarte înaltă).

— Stai să-mi dau şi eu jos uniforma de gogoşărească de la Pillsbury. Se îndreaptă agale spre o uşiţă aflată într-o parte a bucătăriei, care, atunci când o deschide şi aprinde lumina, dă la iveală o baie minusculă, scăldată într-o lumină fosforescentă.

— Ne întâlnim mai târziu pe verandă, spune ea.

— O să fiu acolo, spun către uşa care se închide şi se încuie.

Mă întorc în hol să aştept în adierea răcoroasă care pătrunde prin plasă. Bătrânul suedez cu urechi clăpăuge stă acum aplecat peste micul telefon la care vorbisem şi eu, cu degetul lui mare şi aspru vârât în cealaltă ureche cavernoasă, ca să audă mai bine.

— Ei, da' tu te-oi crede vreun sfânt, căcănar cu curu' cât baniţa ce eşti! îl aud spunând. Mai întâi spune-mi şi mie chestia asta. Aş vrea să mă lămuresc şi eu în seara asta.

Mă uit prin plasă afară, unde scaunele sunt toate goale acum – toată lumea e-n pat, la adăpost, urzind planuri pentru asaltarea în forţă a muzeului duminică dimineaţa.

Din întunericul ierbii proaspăt tăiate aud acordurile îndepărtate şi totuşi apropiate ale unui cvartet a cappella cântând ceva care aduce foarte tare cu *„Michelle, ma belle, sontdes mots qui vont très bien ensemble, te es bien ensembl*elar în spate, printre trunchiurile de molizi şi ulmi văd materializându-se un cuplu în haine de vară de culori deschise, mergând la pas braţ la braţ, întorcându-se (sunt convins) de la o cină minunată cu cinci feluri într-un *auberge* de pe malul lacului cu lambriuri din stejar, acum închis şi zăvorât cu şapte lacăte. Râd, ceea ce mă face să realizez că e un moment al serii potrivit ca să te simţi bine, să fii acolo unde ai vrut să ajungi toată ziua, să te aştepte încă multe ore fericite alături de jumătatea ta, să fii semisurprins că ziua a decurs aşa de bine, cu toate că 4 Iulie e punctul culminant al verii, în care gândurile se întorc uşor către toamnă şi urmează o schimbare rapidă şi zile mai scurte şi senzaţii de ameninţare iminentă, care n-o să slăbească până în primăvară. Ăştia doi şi-au luat un

avans considerabil.

Ies acum la vedere, în strălucirea pensiunii reflectate în geam: el cu pantofi albi, pantaloni subţiri de vară şi o jachetă galbenă aruncată pe umăr stil corespondent străin de presă; ea cu o fustă subţire, verde-pastel şi o bluză roz Peter Pan. După vocalele plate de Ohio îi recunosc ca fiind cuplul din parcare, de când eu stăteam şi moţăiam, iar ei erau interesaţi de preţurile proprietăţilor. Acum au alte interese de urmat la etaj.

— Am mâncat mult prea mult, spune el. N-ar fi trebuit să comand linguini din alea Cajun. N-o să mai dorm deloc.

— Asta nu-i o scuză, spune ea. Poţi să dormi când ajungi acasă. Am planuri pentru tine.

— Tu eşti specialista, spune el, deloc nerăbdător după standardele mele.

— Că bine zici, spune ea, apoi râde. Ha.

Vreau să fiu la mare distanţă când o să treacă pe-aici – aerul nopţii a devenit brusc greu de la atâta sex fără chef –, nu vreau să stau în spatele plasei cu un rânjet cunoscător pe mutră gen somn-uşor-vă-doresc. Aşa că, imediat ce încălţările lor ating treptele, mă strecor înapoi în living ca s-o aştept pe fata cu care mi-am dat „întâlnire”.

Două veioze cu abajururi roşii au fost lăsate aprinse în salonul lung, cald, mobilat în exces, unde miroase a scorţişoară. Cuplul din Ohio mărşăluieşte pe lângă mine fără să mă vadă, vorbind cu voci din ce în ce mai joase, care devin mai intime când ajung pe primul palier şi apoi pe holul de deasupra. Tac de tot în timp ce cheia lor intră în încuietoare.

Mă plimb prin salonul cu lambriuri vechi, încadrat de rafturi de cărţi din stejar, cu o garnitură întreagă de servante şi măsuţe rotunde lăsate în părăsire, canapele acoperite cu huse, taburete şubrede, lămpi de alamă cu aspect nautic – toate adunate de la târguri de antichităţi şi pieţe de vechituri de la margini de drum din triunghiul Cortland-Binghamton-Oneonta. Lumânarea parfumată a fost stinsă şi umbre greoaie învăluie decoraţiunile de pe perete, printre care, pe lângă Natty Bumppo însuşi, se mai

află şi o hartă înrămată şi îngălbenită din anii douăzeci, care arată „Lacul Otsego şi împrejurimile”, câteva portrete de „întemeietori” cu mustăţi – fără îndoială, cu toţii vânzători la prăvălie costumaţi astfel încât să aducă a candidaţi la prezidenţiale – şi un goblen atârnat deasupra uşii principale, cu un sfat bun pentru pribeagul spiritual: *E uşor să faci confidenţe, greu e să le iei înapoi.*

Trec în revistă diferitele măsuţe, luând la mână materialele de cititteancuri de broşuri imobiliare vechi pentru clienţii a căror idee de vacanţă e să se gândească să prindă rădăcini într-un decor străin (cuplul din Ohio, de pildă). Preţul hardughiei federaliste pretenţioase pe lângă care am trecut azi după-masă cu Paul e ieftin de te lasă mască după standardele din Haddam, de cinci sute treizeci de mii (sigur are ea o hibă). O mulţime de numere vechi din *People, American Heritage* şi *National Geographic* sunt îngrămădite pe măsuţa lungă de birou de lângă fereastra din spate. Parcurg raftul cu ediţii legate în carton din *New York History, Times* din Otsego, *Theencyclopediaoflollectibles,* revista *American Cage Bird, Mechanix Illustrated*, *Hiroshima* lui Hersey în trei ediţii diferite, doi metri în cap de Fenimore Cooper de toate felurile, un exemplar din *Comori de poezie memorabilă,* două volume din *Căile ferate ale lumii,* încă unul, surprinzător, din *Lovituri clasice de golf,* un teanc de gazete recente din Hartford – ca şi cum cineva tocmai s-ar fi mutat aici din Hartford şi ar fi vrut să păstreze legătura. Şi, spre uluirea mea şi fără nicio explicaţie, printre cărţile răzleţite şi necategorizate, iată un unic exemplar al propriei mele cărţi deja vechi de povestiri, *Toamnă albastră,* cu supracoperta ei originală, pe care se vede un portret şters al unui tânăr sensibil în varianta anului 1968, tuns periuţă, cu o cămaşă albă deschisă la gât, blugi şi o jumătate de zâmbet nesigur, care stă singur, simbolic, în parcarea unei benzinării de ţară, cu o camionetă verde anonimă (poate a lui) vizibilă în spate. O imagine plină de tâlcuri ascunse.

Tresar ca întotdeauna când o văd, pentru că în graba

lui însoţită de spaimă, artistul a ales să picteze faţa *mea,* din fotografia autorului, direct pe coperta cărţii, aşa că mă văd acum pe mine tânăr, înfăţişat cu o expresie perplexă, privind pe vecie cu ochii pierduţi, solitar, de pe coperta a ceea ce reprezintă primul (şi singurul) meu efort literar.

Şi totuşi duc cartea lângă una dintre veiozele cu abajur roşu, plin de emoţie neaşteptată. Lada mea cu exemplare, trimisă la Haddam din stocul rămas nevândut, e tot în podul din Hoving Road, neatinsă de când a sosit şi la fel de neimportantă pentru mine ca o ladă cu haine care nu mi se mai potrivesc.

Dar cartea *asta, specimenul* ăsta, îmi trezeşte interesul – pentru că, până la urmă, e tot „pe-acolo", în circulaţie, oficială încă, deşi oarecum compromisă, năzuind spre ţelurile cărora o sortisem: să lanseze raiduri asupra incertitudinii, să fie o axă pentru marea îngheţată dinăuntrul nostru, să ofere satisfacţiile credinţei în harababura generală a impreciziei. (Nu-i nimic rău în a avea feluri înalte, nu era atunci cum nu e nici acum.)

O crustă de praf fin, domestic acoperă coperta, aşa că e limpede că niciunul dintre jucătorii de biliard de azi n-a dat-o jos ca s-o răsfoiască înainte de culcare. Supracoperta veche scoate un trosnet de frunze moarte când o deschid de la sfârşit. Paginile de la început sunt, observ, îngălbenite şi pătate de apă, pe când cele din mijloc sunt lăptoase, netede şi neatinse. Arunc o privire pe mai sus amintita fotografie a autorului, una în alb-negru făcută de prietena mea de atunci, Dale McIver: tot un bărbat tânăr, dar de data asta cu o încredere total neîntemeiată întipărită pe gura lui subţire, ţinând ridicol în mână o cutie de bere şi fumând o ţigară (!), cu un bar şi nişte mese pustii luminate de soare (posibil undeva în Mexic) în spate, uitându-se fix în obiectiv, prietenos, ca şi acum ar vrea să spună: „Mda, ar cam trebui să trăiţi aici, la frontierele sălbatice, pentru ca trebuşoara asta să iasă cum a vrut Dumnezeu. Şi probabil că *vouă* nu v-ar ieşi, dacă vreţi să ştiţi adevărul gol-goluţ". Şi, firește, până la urmă nu mi-a *ieşit* nici mie; am ales, de fapt, o trebuşoară

mult mai uşoară la o frontieră mult mai puţin sălbatică.

Dar nu mă indispune să mă văd astfel – înainte şi după, de parcă pe cartea mea ar fi înfăţişate cele două laturi ale chestiunii; nici scârbă nu simt în golul stomacului meu nemâncat, unde-şi găseşte într-un final odihna cea de pe urmă mare parte din viaţa-care-ar-fi-putut-ţi. Am purtat în mine un timp, prin 1970, şmirghelul ăsta al regretului, apoi pur şi simplu l-am făcut uitat aşa cum l-aş pune pe Paul să facă uitate coşmarurile şi spaimele vieţii lui de copil furate de ghinion şi de nişte adulţi fără scrupule. Uită, uită, uită.

Şi nici nu-i prima oară când nimeresc *întâmplător* peste cartea mea: am mai dat peste ea la vânzări de carte la biserici, pe tarabe pe trotuar în Gotham, la târgurile de vechituri organizate în oraşe neverosimile din Midwest, iar într-o noapte cu ploaie torenţială în vârful unui coş de gunoi din spatele Bibliotecii Publice din Haddam, unde orbecăiam în întuneric în căutarea unui atelier auto. Şi o dată, spre disperarea mea, în casa unui prieten la scurt timp după ce-şi zburase creierii, deşi n-am crezut niciodată că ar fi avut şi cartea mea o parte de vină. Odată publicată, o carte nu rătăceşte niciodată prea departe de autorul ei.

Dar fără să mă gândesc nicio clipă la valoarea ei absolută, am de gând să-i pun lui chiar în mână cartea mea în clipa în care apare şi să rostesc cuvintele pe care acum abia aştept să le rostesc: „Cine crezi că a scris chestia *asta,* pe care am găsit-o chiar aici pe raft, sub portretul lui Natty Bumppo şi fix lângă J.F. Cooperuri?” (Cele două portrete ale melc îmi vor sta mărturie.) Şi nu că o să aibă vreun efect favorabil semnificativ asupra ei, clar pentru *mine,* faptul că e încă în „folosinţă” e în capul listei emoţiilor scriitoriceşti mult râvnite – ca şi să vezi un necunoscut citindu-ţi cartea cu ardoare într-un autocar în Turcia; sau să-ţi zăreşti cartea pe raft în spatele moderatorului de la *întâlnire cu presa* lângă *Avuţia naţiunilor* şi *Giants in the Eartir,* sau să-ţi vezi cartea pe o listă de capodopere americane nerecunoscute, compilată de foşti oameni avizaţi din administraţia Kennedy. (Până

acum n-am avut norocul să mi se întâmple nimic din toate astea.)

Suflu praful şi trec cu degetul peste colţurile paginii ca să scot la iveală culoarea roşie originală, apoi dau la început şi mă uit pe cuprins, douăsprezece titluri mici, toate la fel de serioase ca un elogiu: *Cuvinte care omoară, Nasul cămilei, Epitaf, Aripa nopţii, Aşteptând pe ţărm,* rând pe rând până la povestea titulară – considerată „şansa" mea la ceva ce se poate dezvolta într-un roman şi deci la accesul meu printre grei.

La drept vorbind, cartea nu pare să fi fost deschisă vreodată (doar plouată). Trec de dedicaţie – „Părinţilor mei" (cui altcuiva?) – întorcându-mă la pagina de titlu, gata să întâmpin precisele „Frank Bascombe", *Toamnă albastră* şi „1969" etalate cu caractere Erhardt robuste, nesolicitante pentru ochi, şi să simt cum bătrâna sincronicitate mă ajunge din urmă aici şi acum. Doar că ceea ce văd ochii mei, mâzgălit cu albastru pe pagina de titlu cu un scris necunoscut, este: „Pentru Esther, în amintirea acelei toamne foarte *bleu* cu tine. Te iubesc, Dwayne. Primăvara 1970", absolut totul acoperit cu sărutări lăsate cu ruj unsuros, iar dedesubt câteva rânduri: „Dwayne. Rimează cu chin. Rimează cu futai. Rimează cu cea mai mare greşeală din viaţa mea. Cu dispreţ pentru tine şi şmecheriile tale ieftine. Esther. Iarna 1972". Un pupic mare şi roşu a fost aplicat pe pagină sub semnătura lui Esther, care trimite printr-o săgeată la cuvintele „Pe dracu'", scrise tot cu ruj. E destul de diferit – pentru că e mult mai puţin – faţă de ce mă aşteptam.

Dar ceea ce simt eu, ameţit, nu e un amuzament crispat, dulce-amar, de tipul ce-ciudată-e-viaţa, pe seama flăcării fierbinţi a sărmanilor Dwayne şi Esther, care s-a stins fumegând în valuri, ci un vid total neaşteptat, greţos, care mi se cască fix în stomac – exact acolo unde acum două minute am zis că n-o să se caşte.

Ann, şi sfârşitul ei şi al meu şi a tot ceea ce ţinea de noi, îmi intră brusc în nări fumegând ca o otravă groasă, aşa cum nu s-a întâmplat nici măcar în cei mai negri şapte

ani ai mei de disperare sau în mohoreala de după revenirile mele periodice de optimism. Şi în loc să urlu ca un ciclop străpuns, închid instinctiv cartea şi o azvârl vâjâind ca pe o armă albă prin cameră, unde se izbeşte de peretele maroniu face să se desprindă o bucată de tencuială de forma Floridei şi cade pe podea printre fărâme şi praf. (Multe destine le sunt hărăzite cărţilor, în afară de acelea de a fi citite şi păstrate cu sfinţenie.)

Prăpastia (căci ce altceva e?) dintre vremurile noastre de demult şi clipa de faţă arată abrupt de limpede că totul e acum mort şi-ngropat; ca şi cum ea n-ar fi fost niciodată *acea* ea, iar eu niciodată *acel* cu, ca şi cum noi doi nu ne-am fi angajat niciodată la o viaţă care să ducă la momentul ăsta straniu din bibliotecă (deşi ne-am angajat). Şi, departe de a fi improbabil, e cât se poate de probabil: ca viaţa să ducă aici sau într-un loc la fel de singuratic şi de searbăd, la fel de posibil cum e şi pentru Dwayne şi pentru Esther cea pătimaşă şi cu inima frântă, omologii noştri în iubire. S-a dus cu un şuierat şi un fâsâit. (Deşi, dacă lacrimile nu mi-ar fi inundat înţepătoare ochii, mi-aş fi acceptat pierderea cu demnitate. Pentru că până la urmă sunt cel care recomandă abandonarea acelor lucruri preţioase pe care le ţinem minte, dar cărora nu le mai găsim nicio întrebuinţare pozitivă.)

Îmi trec încheietura mâinii peste obraji şi-mi tamponez ochii cu poalele cămăşii. Simt că se apropie cineva de undeva din casă, aşa că o iau grăbit din loc, cu cartea după mine, îi pun coperta la loc, netezesc paginile pe care le-am stricat şi-o duc înapoi în sicriul ei unde să poată dormi încă douăzeci de ani – asta exact când chiar apare în uşa de la intrare, se uită şi mă vede stând acolo ca un imigrant înlăcrimat şi intră nonşalantă mirosind a ţigări şi a parfum dulce de măr cu care s-a dat în eventualitatea puţin probabilă c-aş putea fi cel care să-i cumpere apartamentul ăla.

Iar chiar nu e chiar de acum zece minute. Acum poartă nişte blugi strâmţi mulaţi şi cizme roşii de cowboy, o curea metalică, o bluză neagră fără mâneci care lasă la

vedere nişte umeri goi puternici, rotunzi şi atletici şi sânii pe care-i ghicisem deja (acum *mult* mai la vedere). Şi-a făcut „ceva” la ochi şi la păr, care e şi mai creţ. S-a dat cu roşu în obraji şi pe buze cu ceea ce pare a fi un lubrifiant lucios, astfel că recunoşti în ea bucătăreasa, dar cu greu. Deşi pentru mine nu e nici pe departe la fel de atrăgătoare ca în uniforma ei albă ţeapănă, când se vedea mai puţin din ea.

Dar nici emoţional nu sunt în acelaşi „loc” ca acum zece minute şi nici nu prea se poate spune că sunt obişnuit cu femei care să-şi etaleze sânii atât de marinăreşte. Şi nu mai aştept cu nerăbdare să fiu târât pe uşă afară până la Tunniclif Fun loc pe care mi-l pot închipui mult prea bine – şi să joc rolul unuia dintre „tipii lui chiar de la pensiune”, în timp ce localnicii îşi duc pileala din fiecare noapte în colibele alea, alungându-mă din minte ca pe fraierul care sunt.

— Bine, domnule „Sistem pentru Plăcere”, eşti gata de acţiune? Sau încă citeşti instrucţiunile? Noile gene ale lui chiar flutură în jos şi în sus, în timp ce ochii ei mici şi căprui mă fixează strengăreşte. Ce-ai păţit la ochi? Ai plâns? Să nu-mi spui că m-am băgat în de-alde de-astea.

— M-am uitat la o carte şi mi-a intrat praf în ochi, răspund ridicol.

— Nu credeam că cineva *citeşte* vreodată cărţile astea. Credeam că sunt aici doar ca să pară camera mai intimă. Cercetează rafturile, fără emoţie. Jeremy le cumpără cu tona de la un centru de reciclare din Albany sau aşa ceva. Adulmecă aerul, simţind ceva din aroma de scorţişoară.

— Pfui. P-f-u-i, face ea. Aici miroase ca într-un azil de bătrâni de Crăciun. Simt nevoia de un Black Velvet. Îmi aruncă un zâmbet provocator. Un zâmbet ca o promisiune.

— Grozav! zic, gândindu-mă că m-aş simţi mai bine dacaş putea pur şi simplu să fac singur o plimbare pe malul umed al lacului şi să ascult zgomotele cristaline, lichide ale unor anonimi fără chipuri care petrec veseli în săli lungi cu pereţi roşii, luminate de candelabre de cristal. Parcă totuşi nu cer mare lucru, nu?

Dar nu pot să dau înapoi de la ceva atât de inofensiv ca o simplă plimbare şi un pahar de băutură, mai ales că eu am lansat invitaţia. Dacă anulez o să par un detracat plângăcios şi sperios care nu poate face niciun pas înainte fără să sară trei înapoi de frică şi ruşine.

— Poate că o să trebuiască să cedez şi să-ţi fac un sandviş cu ouă prăjite à la Charlane. Dacă tot eşti aşa mort de foame. Se îndreaptă spre uşa cu plasă din faţă, cu fundul ei tare învelit în denim semănând cu cel al unui călăreţ de rodeo, cu pulpele groase şi încordate.

— Cred c-ar trebui să-mi caut băiatul până la urmă, mormăi prea încet ca să fiu auzit, urmând-o pe verandă, unde luminiţele oraşului scânteiază printre copaci.

— Ce-ai zis? Chiar îmi aruncă o privire, răsucindu-şi capul. Suntem acum în întunericul dens al verandei.

— Fiul meu Paul e aici, cu mine, spun. Mergem la muzeu de dimineaţă.

— De data asta aţi lăsat-o acasă pe mami? îşi răsuceşte iar limba în interiorul obrazului. A detectat un semnal de avertizare.

— într-un fel, da. Nu mai sunt însurat cu ea.

— Deci atunci cu cine *eşti* însurat?

— Cu nimeni.

— Şi unde s-a dus fiul tău? Scrutează cu privirea peluza întunecată, de parc-ar putea fi acolo. Îţi vâră un deget sub breteaua bluzei, încercând să pară neutră. Simt iar parfum de mere. Ăsta va trebui să dispară.

— Nu ştiu unde e, zic, încercând să par relaxat şi totodată îngrijorat. Când am ajuns aici, a cam şters-o. Eu am tras un pui de somn.

— Când a fost asta?

— Cred că pe la cinci treizeci sau şase fără un sfert. Sunt sigur că o să vină înapoi cât de curând. Deja mi-am pierdut tot cheful de orice – plimbare, Tunnicliff, un pahar, *oeufi à la Charlane.* Deşi eşecul meu e o parte a misterului uman pe care o înţeleg, ba chiar mă înduioşează.

— Poate c-ar fi mai bine să stau pe-aici. Ca să mă găsească. Îi zâmbesc laş în întuneric.

Pe autostradă, o maşină trece vâjâind, cu geamurile deschise sau capota trasă, cu o muzică rock urlând şi bubuind pe străzile tăcute. Reuşesc să disting doar o singură frază: „Să bem, până la fund, până la capăt”. Paul ar putea fi acolo, în curs de a dispărea pentru totdeauna, ca să-l mai văd doar pe cutii de lapte şi afişe de băcănie: „Paul Bascombe, 8.02.1973, văzut ultima oară lângă Muzeul Baseballului pe 2.07.1988”. Nu e un gând tocmai încântător.

— Ei, dacă asta te încălzeşte pe tine mai tare, spune Charlane, gândindu-se deja, sper, la altceva. Dar eu trebuie s-o iau din loc. O apucă deja în jos pe scări, hotărând că sunt o bătaie de cap prea mare ca să merite, dar probabil şi jenată pentru mine.

— Tu ai copii? spun doar ca să mă aud vorbind.

— O, mda, spune ea şi se răsuceşte pe jumătate în spate.

— Şi el unde-i acum? întreb. Sau ea. Sau ei?

— *El* e la supravieţuire în natură.

Atunci aud un strigăt slab, vocea stridentă a unei femei, scurt şi tânguitor de undeva de sus. Chiar îşi întoarce privirea în sus, cu un mic zâmbet fugar pe buze.

— Cineva se bucură de artificii mai devreme.

— În ce fel învaţă fiul tău să supravieţuiască? zic, încercând să nu mă gândesc la cuplul din Ohio de deasupra noastră. Chiar şi cu mine coborâm îndărăt etapele familiarităţii şi într-un minut vom fi din nou nişte străini.

Ea oftează.

— E cu taică-său, care trăieşte în Montana într-un cort sau într-o peşteră undeva. Nu ştiu. Presupun că încearcă să supravieţuiască împreună.

— Sunt sigur că eşti o mămică minunată, spun, aiurea-n tramvai.

— Religia orientală, spune ca pe un ton sarcastic. Maternitatea e singurul mod în care m-am apropiat de ea. Îţi ridică nasul mic în aerul cald, cu miros de molid, ţi adulmecă.

— Simţisem adineauri miros de liliac, dar e prea târziu pentru liliac. Tre' să fi fost parfumul cuiva. Îmi aruncă o ocheadă intensă de parcă m-aş şi mutat brusc departe, foarte departe ţi aţ continua să mă îndepărtez. E o ocheadă prietenoasă, plină de înţelegere, care-mi stârneşte impulsul de a coborî de pe verandă de-a o strânge tare în braţe, ceea ce n-ar face însă decât să încurce lucrurile şi mai tare.

— Presupun că o să-ţi găseşti fiul, spune ea. Sau o să te găsească el pe tine. În fine.

— Aţa o să fie, zic, rămânând pe loc. Mersi.

— Mda, spune chiar ţi apoi, că ţi cum s-ar simţi jenată de altceva, adaugă: De obicei nu lipsesc prea mult. Chiar prea puţin, de fapt. Apoi o ia la pas singură printre copaci, dispărând din vedere cu mult înainte de-a apuca să articulez un rămas-bun inteligibil.

— *Tres amusant,* răzbate o voce cunoscută mie din întunericul lichid al verii. *Tres, tres amusant.* Cel mai important organ sexual al omului e ăla dintre urechi. Iik, iik, iik. Aţa că foloseşte-l.

Pe verandă, Paul stă ghemuit în ultimul balansoar din ţir, aproape ascuns după genunchii ridicaţi, tricoul lui cu *The Rock* fiind singurul lucru vizibil din jur. A tras cu urechea la despărţirea mea stângace, întrebându-se cu siguranţă dacă o să mă descurc să fac rost de ceva de mâncat.

— Cum stai cu sănătatea? spun, înaintând pe lângă ţirul de balansoare, punând o mână pe spătarul neted ţi îngust al celui pe care stă el ţi dându-i un mic imbold patern.

— Bine, da' tu?

— Ăsta-i sfatul medical al doctorului E. Recţie? Martor mi-e Domnul, plutesc de uşurare că n-a plecat spre Chicago sau Bay Area în maşina cu muzica bubuindu-i în cap sau că nu încasează o chelfăneală periculoasă sau, şi mai rău, că nu zace la urgenţă în Cooperstown cu o rană pic-pic-picurând pe dale, aşteptând un boţorog de doctor guţat să vină pe ţapte cărări de la Tunnicliff ţi să-i limpezească minţile. (Dacă vreau să-l mai şi duc viu acasă,

va trebui să fiu mai vigilent.)

— Aia era noua mea mămică?

— Cât pe ce. Ai mâncat ceva?

— Un cocteil la mişto, o supă de ţestoasă la mişto şi o bucată de plăcintă cu mere la mişto. Te rog să nu faci mişto de mine. Astea sunt reminiscenţe din copilărie. Dacă i-aş putea vedea faţa, sigur ar lua o expresie de satisfacţie secretă. Pare totuşi perfect calm. S-ar putea să fac progrese cu el fără să-mi dau seama (speranţa cea mai de preţ a oricărui părinte).

— Vrei s-o suni pe mama să-i zici că ai ajuns aici cu bine?

— Aiurea. Aruncă o mingiuţă de *Hacky Sack* în sus şi-n jos în întuneric, abia mişcându-se, dar insinuând că e mai puţin calm decât pare. Am o aversiune faţă de *Hacky Sack.* Cred că necesită aptitudini ideale doar pentru tagma delincvenţilor fără creier care m-au pocnit în cap primăvara asta, când veneam acasă de la serviciu lăsându-mă lat. Înţeleg totuşi de aici că s-ar putea ca Paul să fi stabilit o relaţie cu copiii de prin partea locului adunaţi la colţ.

— De unde ai chestia aia?

— Am cumpărat-o. Tot nu şi-a întors privirea. De la Finastul din oraş. Aş vrea în continuare să-l întreb dacă a omorât mierla neajutorată din alee, doar că acum pare un subiect prea delicat. În plus, mi se pare şi ridicol că-l bănuiesc pe el.

— Am o nouă întrebare pentru tine. Spune asta pe un ton mai ferm. E posibil să fi petrecut ultimele patru ore într-un local prost luminat studiindu-l pe Emerson, pipăindu-şi mingea de *Hacky Sack* şi rumegând chestiuni de genul dacă e adevărat că natura nu tolerează pe domeniul ei nimic care să nu ştie să se apere; sau dacă orice om adevărat reprezintă o cauză, o ţară şi o eră. Chestiuni bune de rumegat pentru oricine.

— Bine, răspund la fel de ferm, nevrând să par nerăbdător şi aţâţat cum sunt în realitate. Din celălalt capăt al peluzei, mirosul înţepător nu de liliac, ci de gaze

de eşapament îmi ajunge la nas. Aud o bufniţă, invizibilă pe o creangă de molid din apropiere. *Buhu-hu, hu-hu, hu-hu.*

— Bine, mai ţii minte când eram eu foarte mic, spune Paul foarte serios, şi îmi inventam prieteni? Stăteam de vorbă cu ei şi-mi spuneau tot felul de chestii şi eram destul de pasionat de chestia asta? Fixează fioros un punct din faţa lui.

— Ţin minte. Iarăşi te-a apucat? Asta n-are legătură cu Emerson.

Acum îşi întoarce privirea spre mine, de parc-ar vrea să-mi vadă faţa.

— Nu. Dar te simţeai ciudat când făceam chestia asta? Cum ar veni, te enervai sau ţi-era rău şi-ţi venea să borăşti?

— Nu cred. De ce? Reuşesc să-i disting ochii. Sunt sigur că-şi imaginează că mint.

— Minţi, dar nu-i nimic.

— îmi dădea o stare ciudată, spun. Dar celelalte chestii nu. N-am chef să fiu făcut mincinos şi să nu pot susţine adevărul.

— De ce? Nu pare furios.

— Nu ştiu. Nu m-am gândit niciodată la asta.

— Atunci gândeşte-te. *Trebuie* să aflu. E, cum ar veni, unul din meciurile mele. Se întoarce iar cu spatele şi-şi îndreaptă privirea spre ferestrele pensiunii mai luxoase de vizavi, unde acum au rămas aprinse mai puţine lumini calde şi gălbui. Vrea ca vocea mea să-i ajungă la urechi perfect clară. Luna aflată în declin a deschis o cărare mătăsoasă, strălucitoare chiar peste lac şi-l aud vag, încă un *iik* minuscul, un zgomot liniştitor, un mic *iik* de îmbărbătare.

— M-a făcut să mă simt un pic cam ciudat, spun stânjenit. Credeam că începe să te preocupe ceva care ar fi putut deveni dăunător pe termen lung. (Inocenţa, ce altceva? Deşi nici cuvântul ăsta nu pare tocmai potrivit.) Nu voiam să cazi în capcana asta. Aş zice că probabil n-a fost prea generos din partea mea. Îmi pare rău. Poate că

greşesc şi eu. E posibil să fi fost pur şi simplu gelos. Îmi pare rău.

Îi aud răsuflarea, aerul care se loveşte de genunchii lui goi aşa cum stă strângându-i la piept. Simt o mică detensionare însoţită de uşurare, amestecată bineînţeles cu ruşine pentru că l-am făcut cândva să simtă că preocupările lui contau mai puţin decât ale mele. Cine-ar fi crezut că o să vorbim despre asta?

— Nu-i nimic, spune el de parc-ar şti multe, foarte multe despre mine.

— Ce ţi-a venit să te gândeşti la asta? spun, cu o mână caldă în continuare pe balansoarul lui, iar el tot cu spatele la mine.

— Pur şi simplu îmi aduc aminte. Îmi plăcea să fac chestia asta şi îmi închipuiam că tu credeai că e rău. Nu crezi de fapt că e ceva în neregulă cu mine? spune el – perfect stăpân pe sine acum, fără să-şi dea seama, un adult doar cât durează clipa asta.

— Nu cred. Nu în mod deosebit.

— Pe o scară de la unu la cinci, unde cinci înseamnă total terminat?

— Oh. Unu, probabil, spun. Sau unu şi jumătate. Stai mai bine ca mine. Nu la fel de bine ca sora ta.

— Crezi că sunt superficial?

— Ce fad tu care să fie superficial? Mă întreb unde a fost de s-a întors cu întrebările astea.

— Uneori scot diferite sunete. Şi altele.

— Astea nu-s foarte importante.

— Mai ştii câţi ani ar avea Domnul Toby acum? Scuze că întreb.

— Treisprezece, răspund vitejeşte. M-ai mai întrebat asta o dată pe ziua de azi.

— Ar putea să mai trăiască, totuşi. Se leagănă înainte, apoi înapoi, apoi înainte. Poate că viaţa o să pară mai bună când se vor scurge şi ultimele zile clin potenţială existenţă a Domnului Toby. Opresc cu mâna balansoarul.

— Iar mă gândesc că mă gândesc, spune ca pentru sine. Lucrurile nu merg ca unse prea multă vreme.

— Te frământă audierea de la tribunal? Apuc strâns cu degetele spătarul scaunului lui şi-l ţin aproape nemişcat.

— Nu în mod deosebit, răspunde el, imitându-mă. Trebuia să-mi dai cine ştie ce sfat apropo de asta?

— Doar să nu încerci să fii criticul vârstei tale, atâta tot. Nu face pe şmecherul. Lasă-ţi calităţile cele mai importante să transpară în mod natural. O să fie bine. Îi ating umărul îmbrăcat în bumbac curat, ruşinat iarăşi, de data asta pentru c-am aşteptat până acum ca să-l ating afectuos.

— O să vii cu mine?

— Nu. Vine mama ta.

— Cred că mami are un amant.

— Asta nu mă interesează.

— Păi ar trebui să te intereseze. Spune asta cu o totală lipsă de implicare.

— Nu ştiu. De ce crezi că ţii minte tot şi că te gândeşti că te gândeşti?

— Nu ştiu. Se uită fix la farurile care şerpuiesc pe şosea în faţa pensiunii noastre. Pur şi simplu chestiile astea revin tot timpul.

— Ţi se par importante lucrurile astea?

— Mai importante decât ce?

— Nu ştiu, ca să-ţi spun drept. Mai importante decât altele pe care le-ai putea face.

Clubul de dezbateri, să-ţi iei diploma de salvamar junior, orice de aici şi de acum.

— Nu vreau să fiu aşa la nesfârşit. Ar fi total de căcat. Dinţii lui ţăcăne o dată şi se încleştează tare. Deci cum a fost azi o vreme, la chestia cu baschetul, a trecut un timp. Apoi m-a apucat iar.

Ne cufundăm iar în tăcere. Prima conversaţie matură dintre un bărbat şi fiul lui e aceea în care bărbatul realizează că nu ştie ce e bine pentru propriul lui copil şi că are doar o idee depăşită despre ce e rău. Nu ştiu ce să spun.

Atunci apare printre copaci un câine de talie medie, maro cu alb, un springer ţopăind spre noi, cu un disc

galben de Frisbee în gură şi zgarda zornăind, răsuflând exagerat perfect perceptibil. Undeva în spatele lui, vocea energică a unui bărbat, cineva care a ieşit la plimbare în întunericul răcoros.

— Keester! Vino încoace, Kecster, spune vocea. Haide, Kecster. Aport! Kecster – la mine, Keester. Keester, aflat în propria-i misiune, se opreşte, se uită la noi prin umbra verandei, ne adulmecă, ţinând strâns Frisbec-ul, în timp ce stăpânul lui îşi vede de plimbare, strigându-l.

— Haide, Keester, spune Paul. Iik, iik.

— E Keester, câinele-minune, spun. Keester pare bucuros să fie atât şi nimic mai mult.

— Am fost şocat când am văzut că m-am transformat într-un câine…

— Pe nume Keester, spun. Keester îşi ridică acum ochii spre noi, neînţelegând de ce-am şti noi, nişte străini, cum îl cheamă.

— Cred că, din câte-mi dau eu seama, spun, încerci să controlezi prea multe, fiule, şi asta te trage înapoi. Poate că-ncerci să păstrezi legătura cu ceva ce ţi-a plăcut, dar trebuie să mergi înainte. Chiar dacă e de speriat şi poţi s-o dai în bară.

— Îhî. Îşi lasă capul pe spate şi-şi ridică privirea spre mine. Cum să nu fiu un critic al vârstei mele? Ţie ţi se pare asta o chestie foarte tare?

— Nu trebuie să fie tare, spun. Dar, de exemplu, ai putea intra într-un restaurant şi, dacă podeaua ar fi de marmură, iar pereţii de stejar, nu te-ai mai întreba dacă totul e contrafăcut. Te-ai aşeza la masă, ai comanda muşchiuleţ de vită şi ai fi fericit. Şi dacă nu-ţi place sau ţi se pare o greşeală să mănânci acolo, pur şi simplu altă dată nu mai vii. Înţelegi ce zic?

— Nu. Clatină din cap cu convingere. Probabil că n-aş sta să mă gândesc la asta. Uneori nu-i chiar aşa de rău să te gândeşti. Keester, i se adresează el tăios şi poruncitor bietului şi dragului de Keester cel zăpăcit. Gândeşte! Gândeşte, băiatu'! Adu-ţi aminte cum te cheamă.

— O să înţelegi, zic. Nu trebuie să te lupţi ca să iasă

totul bine, atâta tot. Din când în când poţi să te relaxezi. Observ încă două ferestre întunecându-se la pensiunea cea mare de peste drum. *Buhu-hu, face.* bufniţa. *Hu-hu. Hu-hu.* L-a luat la ochi pe Keester, care stă prosteşte cu Frisbee-ul lui galben, aşteptând să ne apuce cheful să i-l aruncăm, cum se întâmplă de obicei.

— Dac-ai fi acrobat pe sârmă, care-ar fi cea mai tare şmecherie a ta? Paul ridică ochii spre mine, zâmbind crud.

— Nu ştiu. S-o fac legat la ochi. S-o fac gol.

— Să cazi, spune Paul autoritar.

— Asta nu-i o şmecherie, zic. E un rateu.

— Da, dar poate că n-ar mai suporta nici măcar un minut calea cea dreaptă, pentru că e aşa plictisitoare. Şi nimeni nu va şti vreodată dacă a căzut sau a sărit. E tare.

— Cine ţi-a zis asta? Keester, dezamăgit în sfârşit de noi, se întoarce şi o ia la trap printre copaci, dispărând treptat în adâncul tunelului de întuneric.

— Clarissa. Ea e mai rău ca mine. Doar că n-o arată. Nu lasă să se vadă nimic, pentru că e şmecheră.

— Cine zice asta? Sunt absolut sigur că nu-i adevărat, sigur că e exact aşa cum pare, făcând semne obscene pe la spatele părinţilor ei, ca orice fată normală.

— Doctorul Libi Dinosu' zice, spune Paul şi se ridică brusc, cu mine atârnat încă de spătarul lui. Am terminat şedinţa pe seara asta, dom' doctor. O ia spre uşa cu plasă de la intrare, cu încălţările lui mari bocănind şi tropăind pe scândurile verandei. Iar lasă în urmă un miros acru. Poate că e mirosul problemelor lui pe bază de stres.

— Ne trebuie nişte artificii, spune el.

— Am rachete şi focuri bengale în maşină. Şi asta n-a fost o şedinţă. Noi nu avem şedinţe. A fost că tu şi cu tatăl tău aţi avut o discuţie serioasă.

— Oamenii sunt tot timpul şocaţi când spun – uşa cu plasă se deschide, iar Paul dispare tropăind înăuntru – „ciao".

— Te iubesc, îi spun fiului meu care dispare pe furiş, dar care ar trebui să mai audă cuvintele astea fie şi doar pentru ca mai târziu să-şi aducă aminte: „Cineva mi-a spus

asta şi de atunci nimic nu mi s-a mai părut chiar la fel de rău cum ar fi putut părea”.

„Ştii, Jerry, adevărul e că abia acum am început să-mi dau seama că nu-mi păsa ce se întâmplă cu mine, mănţelegi? Griji şi iar griji ca să-ţi meargă bine-n viaţă, mănţelegi? Să regreţi tot ce zici sau faci, totul pare să te saboteze, apoi încerci să nu te mai sabotezi singur. Dar până la urmă *asta-i* o greşeală. Într-un final trebuie să te prinzi că multe sunt peste puterile tale, nu?”

„Corect! Mersi! Bob din Sarnia! Următorul apel. Sunteţi la *Blues Talk.* Eşti în direct, Oshawa!”

„Salut, Jerry, sunt Stan…”

Dincolo de geamul ferestrei, un tip înalt, blond, cam de o vârstă cu mine, cu pielea bronzată, fără cămaşă, cu pieptul bine reliefat, întinde o husă mare din piele de căprioară peste un Mustang roşu de colecţie cu numere alb-roşii care par a fi din Wisconsin. Dintr-un motiv sau altul poartă pantaloni tirolezi verzi şi el e cel care m-a smuls din somn cu radioul lui zgomotos şi urlător. O lumină matinală foşnitoare şi o umbră filtrată de frunzişul copacilor se întind peste pietriş şi peste peluzele caselor vecine din spatele pensiunii. E duminică. Tipul cu pantalonii tirolezi a venit pentru „Parada maşinilor clasice”, care se va desfăşura mâine şi nu vrea ca praful şi mizeria să i-o ia înainte. Nevasta lui frumuşică şi dolofană ca o găluşcă stă cocoţată pe aripa maşinii *mele,* expunându-şi la soare picioarele lungi şi cafenii şi zâmbind. Şi-au agăţat preşurile roşu-aprins pe bara mea de protecţie, la uscat.

Un alt american – Joe Markham, de pildă – ar mârâi la ei: „Ia-ţi-căcaturile-de-preşuri-de-acolo-dobitocule”. Dar asta ar putea strica o dimineaţă, ar trezi lumea prea devreme (inclusiv pe fiul meu). Bob din Sarnia a lămurit-o deja destul de bine.

La opt sunt deja ras şi duşat, folosind cabina umedă din scânduri de lemn cu ferestre minuscule, deja încinsă şi rău mirositoare de la cel care a folosit-o înaintea mea (am observat-o pe femeia cu guler cervical strecurându-se

înăuntru, apoi afară).

Paul e chircit în aşternuturi când îl scol cu vechiul nostru semnal de deşteptare:

— Trece timpul… ne-aşteaptă calc lungă… mi-e o foame de lup… sari în duş. Am făcut formalităţile de plecare când ne-am cazat şi acum nu ne mai rămâne decât să mâncăm şi s-o luăm din loc.

Apoi cobor scările, auzind deja clopote de biserică, dar şi zgomote înăbuşite de mic dejunuri grase mâncate în sufragerie de un grup de oameni care nu se cunosc deloc între ei şi n-au nimic altceva în comun în afară de Muzeul Baseballului.

Sunt nerăbdător să-l sun pe Ted Houlihan (azi-noapte am uitat să mai încerc o dată) şi să-l pregătesc pentru o minune: Markhamii au cedat; strategia mea a dat roade; poate să-şi ia adio de la coaiele lui. Dar diagrama cu tipul sufocat, aflată tot aici deasupra telefonului în timp ce ascult sonerie după sonerie, îmi aminteşte cu vârf şi îndesat care e toată chestia cu imobiliarele: noi – Markhamii, merele stricate de la Buy and Large, Ted, eu, banca, inspectorii de urbanism – tânjim cu toţii să ne înfigem mâinile în gâtul cuiva şi să-l strangulăm până se caca pe el pentru o bucăţică pe jumătate mestecată de zgârci indigest pe care o identificăm drept „nuca” noastră, miezul, morcovul după care fuge iepurele. E mai bine, fireşte, să apuci o cale mai nobilă, să operezi după principiul sprijinului şi să vezi dacă nu cumva lucrurile ies mai bine.

— Alo?”

— Hei, veşti bune, Ted! urlu direct în receptor. Clubul micului dejun din camera vecină amuţeşte la auzul vocii mele – de parc-aş fi dat în isterie.

— Şi eu am veşti bune, spune Ted.

— Hai să le-auzim pe-ale tale mai întâi. Devin imediat precaut.

— Am vândut casa, spune Ted. O nouă firmă din New Egypt. Bohemia sau cam aşa ceva, agenţie imobiliară. Au luat-o din catalog. Femeia a venit încoace cu o familie de

coreeni aseară pe la opt. Şi la zece aveam oferta în mână.

Când eu pălăvrăgeam cu Paul dacă e sau nu total terminat.

— Te-am sunat pe la nouă şi ţi-am lăsat un mesaj. Dar zău că n-am putut să refuz. Au pus banii în seif peste noapte.

— Cât? întreb aspru. Simt un fior slab, apăsător, iar stomacul mi se strânge.

— Ce-ai zis?

— Cât au dat coreenii?

— Preţul întreg! spune Ted exuberant. Sigur. O sută şaizeci şi cinci. Am fraierit-o şi pe fată cu un procent. N-a făcut nimic ca să-l câştige. Tu ai făcut cu mult mai mult. Firma ta primeşte jumătate, bineînţeles.

— Clienţii mei n-nu pur şi simplu unde să stea acum, Ted. Tonul meu a coborât până la o şoaptă subţire ca o lamă. L-aş sugruma bucuros pe Ted cu mâna mea. Am avut exclusivitate cu tine, am discutat despre asta ieri, şi puteai măcar să iei legătura cu mine ca să fac o ofertă competitivă, ceea ce şi sunt autorizat să fac. Sau aproape. O sută şaizeci şi cinci. Preţul întreg, ai zis.

— Păi. Ted se opreşte, speriat. Presupun că, dacă vrei să te întorci cu o sută şaizeci, pot să le spun coreenilor că am uitat. Firma voastră va trebui să se descurce cu Bohemia. Pe fată o cheamă Evelyn numaiştiu-cum. E o fetiţă ambiţioasă.

— După părerea mea, Ted, va trebui probabil să te dăm în judecată pentru nerespectarea contractului. Spun asta calm, dar nu sunt calm. O să trebuiască să-ţi blocăm casa vreo doi ani până cade piaţa şi să te lăsăm să-ţi petreci convalescenţa acasă. Bazaconii, bineînţeles. N-am dat niciodată în judecată primul client. E sinucidere pentru o afacere. În loc de asta, bagi pur şi simplu în buzunar cele trei procente, din care eu iau jumătate, fix 2 325 de dolari, poate faci o plângere inutilă la comisia naţională pentru imobiliare şi o laşi moartă.

— Păi presupun că, dacă aşa trebuie, aşa faci, spune Ted. Sunt sigur că stă iar la fereastra camerei de relaxare

în maiou şi pantaloni de bumbac, privind visător la pergola lui, la felinarele Hawaiiene şi la perdeaua de bambus prin care tocmai a făcut o mare breşă. Mă întreb dacă familia de coreeni s-a obosit măcar să meargă până-n fundul curţii. Deşi o închisoare mare şi luminată i-ar fi făcut să se simtă mai protejaţi. Nu sunt deloc proşti.

— Nu ştiu ce să spun, Ted. Mesenii zgomotoşi din camera vecină au reînceput să-şi zdrang-zdrang-zdrăngănească tacâmurile, cu gurile pline de clătite, sporovăind înainte despre cum lucrările pentru îmbunătăţirea bermelor de-aici până la Rochester vor scurta durata drumului până la cascadă. Brusc îmi trece frigul şi mi-e cald ca într-o saună.

— Ai putea şi tu să te bucuri pentru mine, Frank, în loc să mă dai în judecată. Probabil că într-un an o să fiu mort. Aşa că e bine că mi-am vândut casa. Acum pot să mă duc să stau la fiul meu.

— Chiar am vrut să ţi-o vând eu, Ted. Mă ia cu ameţeală la această evocare neaşteptată a morţii. De fapt, am *şi* vândut-o, spun cu voce slabă.

— O să le găseşti altă casă, Frank. Nu mi s-a părut că le-a plăcut prea tare aici.

Îmi înfig tare degetele în teancul de bilete la *Annie Get Your Gun* vechi de un an. Cineva, observ, a strecurat exemplarul din *Cum să faceţi supersex conjugal* sub teanc, cu faţa zâmbăreaţă a bătrânului domn „Sistem pentru Plăcere” în sus.

— Le-a plăcut mult, spun, gândindu-mă la Betty Flutton cu pălărie de cowboy pe cap. Au fost prudenţi, dar acum s-au hotărât. Sper să fie şi coreenii tăi la fel de serioşi.

— Douăzeci de mii de verzişori. Fără forţă majoră, spune Ted. Şi ştiu că mai sunt părţi interesate, aşa că o să continue. Oamenii ăştia nu aruncă banii pe fereastră, Franic. Au o fermă de nutreţ pe lângă Fort Dix şi vor să-şi croiască drum mai departe în viaţă. Ar vrea să mă toace în continuare cu norocul care a dat peste el acum că s-a pornit, dar n-o face din politeţe faţă de mine.

— Sunt foarte dezamăgit, Ted, atâta tot. Atâta pot să

spun. Dar îmi fac un inventar mental, în căutarea unei retrageri acceptabile, iar sudoarea începe să mi se prelingă pe frunte. Eu sunt de vină pentru chestia asta, pentru că m-am abătut de la procedurile standard (deşi nu ştiu dacă vreuna dintre practicile mele poate fi considerată standard.)

— Cu cine votezi în toamna asta? întreabă Ted. Presupun că voi ăştia sunteţi de partea afacerilor, nu?

Mă întreb dacă un geniu al computerelor de la Bohemia a spart cumva reţeaua noastră de la birou. Sau poate Julie Loukinen, care e nouă, suge de la două oi cu lista noastră de oferte potenţiale. Încerc să-mi aduc aminte dacă am văzut-o vreodată cu vreun prieten cu mutră de est-european răpănos. Deşi mai probabil e că Ted a acordat „exclusivitate" asupra casei tuturor celor care au apărut la uşa lui. (Şi cine să se mire într-o ţară liberă? E *laissez-faire*: dă-le-o vecinilor pe tavă la brunch pe bunicuţa.)

— Ştii că nici Dukakis şi nici Bush nu vor să scoată banu'. Nu vor

să dea veşti proaste ca să nu se simtă nimeni jignit. Mie mi-ar conveni mai mult dacă mi-ar spune că vor să mă fută, ca să nu mă încordez. Un limbaj mitocănesc e ceva nou pentru Ted, vânzătorul de case de succes.

— Apropo, vrei să dau panoul ăla jos?

— O să trimitem noi pe cineva, răspund posac.

Apoi brusc legătura mea cu Penns Neck răsună de descărcări statice cumplite, ca de hârtie mototolită astfel că de-abia îl mai aud pe Ted bălmăjind întruna, părând să se sufoce, despre crize de sfârşit de secol şi una sau alta, nu mi-e foarte clar.

— Nu te mai aud, Ted, spun în vechiul receptor cu miros de cosmetice, încruntându-mă la silueta imaginară a omului care-mi semnalează că se sufocă, cu propriile-i mâini în gât, cu o expresie de disperare profundă pe faţa lui ca un balon. Apoi descărcările statice încetează şi-l aud pe Ted pornindu-se despre cum Bush şi Dukakis nu-s în

stare să spună un banc bun nici dac-ar fi în joc propriile lor cururi. îl aud râzând de ideea asta.

— I-a revedere, Ted, spun, convins că nu mă aude.

— Am citit cum Bush l-a acceptat pe Hristos ca mântuitorul lui personal. Acuma e un banc… spune Ted extrem de tare.

Pun receptorul uşor în furcă, înţelegând că bucata asta de viaţă – a lui şi a mea – s-a încheiat acum. Aproape că-mi pare bine.

Datoria mea solemnă e, bineînţeles, să-i sun pe Markhami cât mai curând şi să le dau vestea, ceea ce şi încerc să fac, dar ei nu sunt în camera lor de la Raritan Ramada. (Fără îndoială, iau la rând bufetul pentru brunch a doua oară, plini de ei pentru că au luat decizia corectă – prea târziu însă). După ce las să sune de douăzeci şi cinci de ori nu răspunde nimeni. Mai sun o dată să las un mesaj, dar o înregistrare mă pune să aştept, apoi mă lasă acolo în purgatoriul întunecos al „aşteptării”, unde un post de radio difuzează *Jungle Flute.* Număr până la şaizeci în timp ce mâinile-mi devin lipicioase, apoi hotărăsc să revin mai târziu dacă tot nu mai există nicio miză.

Ar trebui să dau şi alte telefoane. Un apel matinal „de afaceri”, terorizam, către soţii McLeod, cu o aluzie la acţiuni viitoare neprecizate în chestiunea chiriei, indiferent de necazurile financiare personale; un apel către Julie Loukinen doar ca s-o anunţ că „cineva” l-a lăsat pe Ted să scape din plasă. Un apel către Sally ca să o reîncredinţez de sentimentele mele şi să spun tot ce-mi trece prin cap, oricât ar fi de enigmatic. Nu mă simt pe deplin în stare, totuşi, de nimic din toate astea. Toate mi se înfăţişează prea complicate pentru o dimineaţă fierbinte şi niciuna nu pare să promită satisfacţii.

Dar tocmai când mă întorc să-l smulg iar pe Paul din visele lui, simt o nevoie bruscă, intensă, aproape sufocantă s-o sun pe Cathy Flaherty în Gotham. De multe ori m-am gândit cât de bine-venit (şi de satisfăcător) ar fi dacă ea ar apărea pur şi simplu la uşa mea cu o sticlă de Dom Perignon, mi-ar cere imediat o măsurătoare barometrică

personală, mi-ar lua temperatura, s-ar interesa cum mi-a mers *pe cinstite* de când am vorbit ultima oară, după ce, oarecum normal, s-a gândit la mine de un milion de ori, nici mai mult nici mai puţin, cu o mulţime de „ce-ar fi fost dacă” întipărite peste tot, hotărându-se într-un final să-mi dea de urmă prin Asociaţia Absolvenţilor din Michigan şi să apară neanunţată, dar, „speră ea”, nu şi inoportună. (În prima mea variantă de scenariu, ne limităm la o discuţie.)

Aşa cum mă gândeam acum două zile, în camera mea de-acasă de la Sally, puţine lucruri sunt mai plăcute decât să nu trebuiască să faci absolut nimic, ci toate lucrurile bune să vină la tine de parcă ţi s-ar cuveni.

E exact ce voia bietul Joc Markham să se întâmple cu „prietena11 lui din Boise, doar că ea era prea deşteaptă pentru el.

Întâmplător, ţin încă minte numărul lui Cathy de ultima oară când i-am auzit vocea, de acum patru ani când Ann anunţase că ea şi Charley îşi pun pirostriile şi iau copiii, iar eu, după câteva loopinguri, am aterizat în domeniul imobiliar. (Atunci am ascultat doar mesajul înregistrat al lui Cathy, dar mie nu mi-a venit niciunul în minte ca să i-l las şi eu, în afară de a striga „Ajutor, ajutor, ajutor, ajutor!” şi de a închide telefonul, ceea ce am hotărât să nu fac.)

Dar aproape înainte să-mi dau seama, i-am şi format fostul număr din vechea zonă cu prefix 212 – un loc care pe vremuri îmi declanşa garantat o dublă cădere ciudată, înfricoşată a respectului de sine când lucram acolo pe post de cronicar sportiv, iar viaţa se dezmembra pentru prima oară. (Acum nu mi se pare cu nimic mai ciudat decât Clevelandul; astea sunt beneficiile secundare eliberatoare, desacralizante ale tranzacţiilor imobiliare.)

Alte zgomote scoase de cei ce înfulecă lacom la bufet, amestecate cu râsete triste, se înalţă şi coboară din camera vecină. Aştept ca, odată puse-n mişcare, circuitele 212 să se soldeze cu un ţârâit prelung, urmat de vocea cuiva care să răspundă – Cathy cea cu părul şi pielea ca mierea, ajunsă până acum, sper din toată inima, doctoriţă

de bună credinţă, urmând ambiţioasa specializare nu ştiu-care la Einstein sau Corneli şi posibil dispusă (mai sper), să mă primească pentru câteva minute de „tratament” telefonic scos din context, *ad hominem* şi *pro bono.* (De fapt, contez aici pe efectul de rotaţie înapoi, prin care sunetul vocii lui Cathy mă va face imediat să mă simt deştept – aşa cum se poate întâmpla – dar să simt şi că aş face bine să mă pun pe treabă ca să nu fiu tras la fund de noile generaţii cărora le curge gheaţă prin vene.)

Târţâr-ţârr. Ţâr-ţâr-ţâr. Apoi clic. Apoi un bâzâit metalic brusc, apoi încă un clic. Nu e deloc promiţător. Apoi, în sfârşit, o voce – de bărbat tânăr şi încrezut, dar totuşi dezamăgit, un şmecheraş nesuferit pentru care mesajele de pe robot nu sunt altceva decât ocazii de a se distra cu poftă, demonstrându-le în acelaşi timp nevinovaţilor care sună cât e de dobitoc. „Salut. Ăsta e robotul telefonic al lui Cathy şi Steve. Nu suntem acasă momentan. Pe bune. Vă jur. Nu lenevim în pat strâmbându-ne şi râzând. Cathy e probabil la spital, salvând vieţi sau ceva de felul ăsta. Eu sunt probabil la Burnham and Culhane, unde-mi iau partea leului. Aşa că aveţi răbdare şi lăsaţi-ne un mesaj şi, când timpul ne va permite, unul din noi o să vă sune. Probabil Cathy, pentru că pe mine telefoanele cu robot mă cam scot din sărite. Ne mai vedem. Pa. Desigur, aşteptaţi semnalul”.

Biii] „clic, apoi posibilitatea larg căscată, paralizantă de a lăsa un mesaj cât se poate de corespunzător.

— Bună, Cathy? spun, însufleţit. Sunt Frank (mai puţin însufleţit). Să Bascombe. Nimic deosebit, zău. Sunt, ăă, e 4 iulie sau pe-acolo. Sunt pe-aici, prin Cooperstown şi mi-am adus întâmplător aminte de tine. (La opt dimineaţa.) Mă bucur să aud că eşti la spital. Ăsta-i semn bun. Eu sunt binişor. Sunt aici cu băiatul meu, Paul, pe care nu-l ştii.

O pauză lungă în timp ce caseta merge mai departe.

— Ei, cam asta e. Apropo, poţi să-i spui lui Steve din partea mea să mă pupe-n cur şi că mi-ar face plăcere să-l bat până se cacă pe el oricând găseşte un moment liber. Pa. Clic. Rămân acolo un moment, cu receptorul în mâna

transpirată, cântărind ce am făcut în raport cu starea pe care mi-a lăsat-o şi de asemenea în raport cu natura sa de act mic, dar nechibzuit, posibil prostesc şi descalificam. Şi răspunsul e: mă simt mai bine. Mult mai bine. Nemăsurat de bine. Există lucruri stupide care merită făcute.

Urc scările înapoi ca să fac bagajele, să-l dau pe Paul jos din pat şi să-i dau înainte cu ziua de azi, pentru că măcar în ceea ce priveşte principalul meu scop (lăsându-i la o parte pe Markhami) are încă ceva rudimente de potenţial, judecând după apropierea oarecum spinoasă de azi-noapte şi în orice caz se va încheia destul de curând departe de locul ăsta, cu Sally la Rocky and Carlo.

Paul îmi iese înainte în capul scării, trăgând după el sacul lui cu Paramount şi cu căştile de walkman în jurul gâtului. E ameţit şi are părul ud, dar şi-a pus un şort nou, maroniu şi larg, şosete noi de un portocaliu fosforescent şi un tricou nou, mare şi negru care, din motive necunoscute mine, are scris pe piept cu alb *Cler* (e posibil să fie o trupă rock). Când mă vede, îmi oferă expresia lui impasibilă, bucălată, de parcă una e să ştie că exist şi alta e să mă vadă.

— Nu mă aşteptam să dau peste un mirositor de băşini aici sus, spune el, apoi scoate un mic *groh* gutural şi o ia înainte pe scări.

După cinci minute însă, după ce inspectez cearşafurile lui Paul în căutare de vreo umezeală revelatoare (nimic), sunt deja înapoi jos cu geanta şi Olympus-ul meu, gata pentru micul dejun, doar că sufrageria cea mare e încă plină până la refuz cu meseni şleampeţi, iar Paul stă în uşă, uitându-se înăuntru cu dispreţ amuzat. Charlane, cu un tricou mulat şi aceiaşi blugi spălăciţi de azi-noapte, aduce întruna la masă farfurii cu clătite şi slănină şi boluri cu ouă jumări instant. Se uită la mine, dar nu pare să mă recunoască. Aşa că hotărăsc rapid că n-are rost să aşteptăm (şi să fim serviţi în duşmănie de Charlane) când putem foarte bine să ducem bagajele în maşină, să mergem pe jos până pe Main şi să ne facem singuri rost de un mic dejun până la nouă, când

se deschide muzeul. Cu alte cuvinte, să-l lăsăm pe bătrânul *Vânător de Cerbi* să se scufunde în uitare.

Deşi n-a fost un loc chiar atât de rău, în pofida lipsei unui bar cu autoservire. S-ar putea ca între pereţii lui să fi sfârşit ceea ce părea de nesfârşit cu Ann, să fi fentat un ricoşeu cu Charlane şi, poate, să fi pus lucrurile pe roate cu Sally Caldwell. În plus, Paul şi cu mine ne-am târât fiecare ceva mai aproape de încrederea celuilalt şi am reuşit măcar să rostesc câteva dintre cuvintele călăuzitoare pe care le aveam pregătite în acest scop. Toate reuşite notabile. Cu doar o idee mai mult noroc, *Vânătorul de Cerbi* ar fi putut deveni un loc venerat, sacru chiar, unde, în secolul următor, să zicem, Paul s-ar fi putut întoarce singur sau cu o soţie sau prietenă, ori cu propria-i progenitură neastâmpărată şi să le spună că e un loc unde „obişnuia să vină cu răposatul său tată”, unde a avut parte de înţelepciunea lui formatoare care ulterior a cântărit decisiv în viaţa lui – deşi s-ar putea să nu fie capabil să precizeze cu deplină certitudine care a fost înţelepciunea asta.

Câţiva meseni molfăitori (nu văd pe nimeni cunoscut) au ridicat priviri glaciale din farfuriile lor spre mine şi Paul care stăm în uşa sufrageriei, ţintuiţi acolo temporar de curenţii intenşi de cafea bună, cârnaţi afumaţi, chiftele de cartofi, gogoşi lipicioase, sirop pentru clătite, plăcintă cu carne de porc şi praf de ou. Ochii lor prudenţi spun: „Hei, nu acceptăm să ne grăbească nimeni”. „Am plătit pentru asta”. **„Avem** dreptul la propriul nostru ritm”. „E vacanţa noastră”. „Staţi la coadă”. **„Asta** nu-i caraghiosul ăla care urla la telefon?” „Da’ de bluza asta cu «Cler» ce zici?” „E ceva putred aici”.

Paul însă, cu sacul lui Paramount agăţat de umărul dolofan, îşi lipeşte brusc ambele palme de zidul invizibil şi începe să le mişte din loc în loc, de ici până colo, în sus, în jos şi dintr-o parte în alta, cu gura deschisă într-o expresie de groază care-i schimonoseşte faţa dulce de copil, şi să şoptească:

— Ajută-mă, ajută-mă. Nu vreau să mor.

— Deci nu cred că e loc de noi la pensiune, fiule, spun.

— Te rog, nu mă lăsa să mor, continuă Paul încetişor, astfel încât să-l aud numai eu. Nu pune pastila în acid. Te rog, domnule supraveghetor. Chiar *e* un băiat dulce, şmecher şi pe gustul meu – aliatul meu tocmai când (sau aproape când) am mai multă nevoie.

Îşi întoarce spre mine chipul de muribund cu gura căscată de groază, acum cu mâinile pe obraji într-o uimire mută, copleşitoare. Nimeni din cameră nu mai are curajul să se uite acum la el, întorcându-se cu toţii cu nasul în mâncare ca nişte puşcăriaşi. Scoate două *iik*-uri perfect perceptibile care par să vină din fundul unui puţ nu foarte adânc.

— Alias Sibelius, spune el.

— Ce înseamnă asta? Ridic geanta de voiaj, gata de plecare.

— E o poantă bună. Doar că nu-mi aduc aminte bancul. Mami îmi pune arsenic în mâncare de când are un amant. Aşa că-mi scade IQ-ul.

— O să încerc să stau de vorbă cu ea, spun, apoi o luăm din loc, păşind împreună, nebăgaţi în seamă de nimeni, în strălucirea fierbinte a dimineţii, în direcţia muzeului.

Acum, oraşul s-a umplut de clinchet şi dangăt de clopote bisericeşti, care mână turma pentru slujba de dimineaţă. Familii bine îmbrăcate, de trei, patru, chiar şi şase membri cu chipuri palide, păşesc alături, perechi-perechi, pe fiecare trotuar al oraşului, cotind încoace spre Biserica Metodistă, încolo spre congregaţionalişti, peste drum la Biserica Episcopală a lui Hristos şi spre prezbiterieni. Alţii, mai puţin răsfăţaţi de soartă – bărbaţi cu pantaloni kaki de lucru şi cămăşi polo curate, dar necălcate, femei cu rochii roşii petrecute, cu eşarfe şi fără ciorapi – ies din maşini ca să se repeadă în Our Lady of the Lake pentru o scurtă şi grăbită întâlnire cu divinul înainte de a se îndrepta spre o slujbă de chelneriţă, o partidă de golf sau cine ştie ce obligaţie într-un alt orăşel.

Pe de altă parte, Paul şi cu mine ne potrivim în atmosfera de pelerinaj laic – fii şi taţi cu aparate de filmat

după ei, taţi şi fiice necredincioşi şi nepioşi, în haine de vară, croindu-ne drum sigur, dar vag stânjeniţi spre muzeu (de parcă ar fi ruşinos să te duci acolo). Pe lângă noi trec maşini, iar tramvaiele Gay Nineties[25] duc „grupuri de vârsta a treia" spre celelalte atracţii ale oraşului – Casa Fenimore şi Muzeul Fermierului, unde sunt expoziţii şi demonstraţii cu lucrurile aşa cum erau ele când lumea era mai bună. În plus, toate magazinele sunt deschise, se vinde îngheţată, în aer pluteşte muzica, lacul e plin de apă, nu există nimic din ceea ce şi-ar putea dori un vizitator la care cineva să nu se fi gândit măcar parţial.

Ne-am lăsat bagajele în maşină, în spatele pensiunii, şi am luat-o pe jos, pe ghicite, spre port, ajungând într-un separeu dintr-un mic restaurant albastru marin cu ferestre supradimensionate numit *Pe malul apei*, construit chiar deasupra apei, ca atelierul lui Charley, doar că pe stâlpi din creozot. Înăuntru însă e un frig atât de ţeapăn, încât aromele de cartofi prăjiţi cu brânză şi omletă Denver par umede ca interiorul unui răcitor vechi, ceea ce mă face să-mi spun că, în ciuda priveliştii pitoreşti asupra lacului, ar fi fost mai deştept din partea noastră să aşteptăm să se elibereze un loc unde deja plătiserăm.

Cât ne-am plimbat încoace pe străduţele dosnice de pe malul lacului, străjuite de căsuţe muncitoreşti primitoare, Paul s-a înălţat pe culmea bunei dispoziţii din excursia asta şi, odată aşezaţi în separeul nostru roşu, a început un discurs cuprinzător despre cum ar fi să stai în Cooperstown.

Trudind la porţia lui de Deluxe Belgian, garnisită cu frişcă la tub şi căpşuni îngheţate, declară că, dac-ar fi să ne mutăm aici, sigur ar investi într-o „mare reţea de distribuţie de ziare" (în Deep River, spune el, asta e o industrie dominată de „italieni împuţiţi" care-i fac arşice pe puştii albi care încearcă să se bage pe fir). În acelaşi fel, fără pic de sarcasm, cu ochii cenuşii scânteind în timp ce mănâncă, spune că s-ar simţi obligat să viziteze muzeul

25 Nume dat în America perioadei anilor 1890, ani de înflorire economică şi dezvoltare urbană.

o dată pe săptămână până când l-ar îmbăta pe dinafară –, Altfel la ce bun să stai aici? ** – şi că ar mânca aici, *ia Pe malul apei* „în fiecare duminică dimineaţa, cu religiozitate”, exact ca acum, ar afla totul despre „uriaşul din CardifP* (o altă atracţie locală) şi despre Muzeul Fermierului, poate chiar ar lucra acolo ca ghid şi s-ar duce, probabil, să joace baseball şi fotbal. În mod surprinzător, în timp ce înaintez cu greu prin propria mea porţie decongelată de „Home Run”, aruncând din când în când câte o privire către un cârd de raţe sălbatice care şterpelesc floricele de la turiştii de pe doc, mă informează şi că s-a hotărât să-l citească în întregime pe Emerson când ajunge acasă, din moment ce probabil că va fi eliberat condiţionat şi va avea mai mult timp pentru lectură. Îşi mânjeşte cu frişca lichefiată bucăţile de vafă, întinzând-o conştiincios peste tot în timp ce mă lămureşte, cu capul în jos, cu walkmanul în continuare la gât, că, în calitate de „aproape dislexic** (asta-i o noutate pentru mine), observă mai mult decât majoritatea celor din categoria lui de vârstă, pentru că nu „procesează** lucrurile la fel de repede şi până la urmă are mai multe ocazii să mediteze (şi uneori să deraieze) pe marginea „anumitor subiecte”, motiv pentru care citeşte solicitantul *New Yorker* „şutit de la căcăstoarea lu’ Charley** – şi pentru care a ajuns să creadă că trebuie să mă las de imobiliare – „nu-s destul de interesante** – şi să mă mut din New Jersey – idem – poate „într-un loc cam ca ăsta”, şi poate să mă apuc de o afacere gen recondiţionat de mobilă sau servit într-un bar, ceva practic şi nestresant şi „poate să mă reapuc de scris povestiri”. (întotdeauna a respectat faptul că am fost pentru scurt timp scriitor şi păstrează un exemplar cu autograf din *Toamnă albastră* în camera lui.)

Vorbele lui, firește, îmi fac inima să tresalte. Dincolo de tumultul de la suprafaţă, doreşte binele oricui, oriunde s-ar afla, inclusiv pe cel al agenţilor de pază. Chiar înainte de a fi păşit pe porţile magicului său muzeu, Cooperstown a marcat o victorie magică asupra lui, inducându-i o stare idilică lipsită de stres, de o normalitate de tip peşte-mare-

înіaz-mic pe care tare şi-ar mai dori-o. (Se pare că toate cercurile lui care nu se potriveau s-au aşezat în sfârşit într-o armonie binemeritată.) Deşi nu mă pot abţine să nu mă întreb dacă nu cumva acest scurt elan de schiţare a unui spaţiu privilegiat ar putea fi cel mai fericit moment din viaţa lui şi, într-o clipită, ar putea să revină asupra lui fără claritate, fără să pătrundă detaliile. Ba chiar s-ar putea ca până la urmă să-i provoace o anxietate şi mai profundă şi distorsiuni şi mai mari pentru că niciodată nu va mai invoca un asemenea viitor idilic, exact la modul ăsta, şi totuşi n-o va uita niciodată pe de-a-ntregul sau se va întreba mereu unde s-a dus. Asta e atitudinea prudentă pe care mi-am impus-o când era mic şi vorbea cu oameni care nu existau, o atitudine despre care credeam, probabil, că-l va proteja. Ar fi trebuit să ştiu, totuşi, aşa cum ştiu acum şi aşa cum se întâmplă întotdeauna cu puştii şi chiar şi cu cei mari: nimic nu rămâne mult timp aşa cum e şi, încă o dată, nu există false stări de bine.

Ar trebui să-mi ridic acum Olympus-ul şi să-i fac o poză în acest moment în mod oficial fericit. Doar că nu pot risca să-i destram vraja, pentru că destul de curând va cântări iar viaţa şi va ajunge, la fel ca noi toţi, la concluzia că pe vremuri era mai fericit, dar că nu-şi aduce aminte exact în ce fel.

— Dar uite, spun, rămânând alături de el sub influenţa vrăjii, cu mâinile reci, privind lung la scăfârlia lui ciuntită în timp ce el îşi studiază vafa, cu mintea ţopăindu-i şi împleticindu-i-se, cu muşchii fălcilor căutând tenace cea mai bună aliniere a molarilor. (Ador scalpul lui blond, delicat.) îmi plac mult imobiliarele. E o chestie în acelaşi timp avangardistă şi conservatoare. Întotdeauna a fost idealul meu să le combin pe astea două.

Nu-şi ridică privirea. Bătrânul bucătar cu braţe subţirele, care poartă un tricou pătat şi o tichie murdară de marinar, ne priveşte chiorâş de după şirul de scaune goale de bar şi suporturi pentru sare şi piper. Simte că ne împungem – din cauza unui divorţ, a unei schimbări de şcoli particulare, a unui carnet cu note proaste sau a unei

arestări pe motiv de droguri, pentru ce s-or certa de obicei turiştii taţi şi fii în raza lui auditivă

(de regulă, *nu* din cauza alegerilor profesionale la mijlocul vieţii tatălui). Îi arunc o privire ameninţătoare care-l face să clatine din cap, să-şi atârne o ţigară umedă în gura strâmbă şi să revină la grătarul lui.

În afară de noi mai sunt doar trei alţi clienţi – un bărbat şi o femeie care nu vorbesc, ci stau pur şi simplu la fereastră, la o cafea, privind lacul, şi un bărbat mai în vârstă, chel, cu pantaloni verzi şi bluză de nailon de aceeaşi culoare care joacă la un automat ilegal de pocher în colţul cel mai îndepărtat şi întunecos, marcând din când în când câte un câştig zgomotos.

— Mai ştii numărul acrobatului pe sârmă? Cum că cea mai mare şmecherie e să cazi? Paul ignoră ce am spus despre echilibrul fragil între progresism şi conservatorism, al cărui pivot e domeniul imobiliar. A fost doar o glumă. Ridică privirea spre mine, îşi îngustează ochii deasupra vafei pe trei sferturi mâncate şi bate din genele lui lungi. Nu există băiat mai deştept ca el.

— Cred că mi-am dat seama, mint, restabilind contactul vizual cu el. Dar te-am luat în serios, totuşi. Pur şi simplu eram destul de convins că ştii că schimbările fanteziste nu prea au legătură cu adevărata voinţă independentă, pe care aş vrea s-o ai şi care până la urnă e o chestie destul de naturală. Nu-i chiar aşa de complicat. Îi zâmbesc nătâng.

— M-am hotărât la ce colegiu vreau să merg. Vâră un deget în restul unsuros de sirop de arţar, pe care l-a întins pe toată vafa, apoi desenează un cerc şi-i linge dulceaţa cu un pleoscăit.

— Sunt tot numai urechelniţe, spun, ceea ce-l face să-şi înalţe sprâncenele la mine; altă glumă din cufărul copilăriei pierdute; *Ţi se cuvinte. O nouă viaţă de câine. Să faci ce spui şi să pui ce faci.* Ca şi mine, e atras de fisurile dintre literal şi imaginar.

— E un loc din ăsta în California, ştii? Te duci la facultate şi munceşti la o fermă şi te pune să însemni vitele

şi înveţi să prinzi caii cu lasoul.

— Sună bine, spun, încuviinţând din cap, dornic să menţin dispoziţia la cote înalte.

— Mda, aşa e, spune el, un mic Gary Cooper.

— Crezi că poţi studia astrofizică pe un *cayusei*

— Ce-i ăla *cayuse-i* A uitat că voia să fie caricaturist. Nu mergem la pescuit? spune el şi-şi mută rapid privirea afară, unde lacul se întinde de la docuri spre promontorii vagi, încreţite, de munte. Pe marginea docului stă o fată care poartă un costum de baie negru şi o vestă de salvare portocalie, cu o pereche de schiuri scurte, de apă, fixate în picioare. O barcă de viteză lucioasă, în care stau prietenii ei, doi băieţi şi o fată, se leagănă pe loc la vreo cinci metri de ea, cu motorul bolborosind. Brusc, întinde mâna sus într-o mişcare amplă. Unul dintre băieţi se întoarce şi Curează motorul bărcii, care până şi prin geamul nostru gâlgâie zgomotos, apoi vâjâie, pare să şovăie o clipă, ca pe urmă să ţâşnească trezindu-se cu un zvâcnet la viaţă, cu botul în sus, cu coada afundată în spumă, apucând coarda groasă, moale, smulgând-o pe fată de pe doc şi proptind-o pe schiuri, trăgând-o ca un arcan peste oglinda apei departe de noi, până când – incredibil de repede – devine mică pe lac, un punct incolor pe fundalul dealurilor verzi.

— Răspunsul, Bob, e fundul, spune Paul, privind totul cu atenţie. A văzut aproape acelaşi lucru ieri, pe Connecticut, dar nu dă semne că şi-ar aduce aminte.

— Nu prea cred că o să mergem la pescuit, recunosc fără tragere de inimă. Nu cred că mai avem timp acum. Am avut multă imaginaţie. Am crezut pur şi simplu că avem o veşnicie la dispoziţie. S-ar putea să nu mai ajungem în Caton, Ohio, şi nici în Beaton, Texas. Pentru el nu contează, cred, deşi mă întreb sumbru dacă într-o bună zi va fi el tutorele meu şi se va descurca mai bine. Mă mai întreb la fel de sumbru dacă Ann chiar are un amant şi, dacă da, unde se întâlneşte cu el şi cu ce se îmbracă şi dacă-l minte pe Charley cel sincer aşa cum o minţeam eu pe ea (presupun că o face).

— De câte ori crezi că o să te însori? întreabă Paul,

uitându-se în continuare după schioarea ajunsă departe, nevrând să se uite în ochii mei la subiectul ăsta – unul care chiar contează pentru el. Aruncă o privire rapidă în spatele grătarului la fotografia mare, cât peretele, a unui hamburger pe o farfurie albă curată, cu un bol de supă, în mod bizar, roşie, şi un distribuitor de Coca-Cola, toate acoperite cu un strat de grăsime suficient de gros, încât să ţină captivă o muscă până la Judecata de Apoi. Mi-a pus întrebarea asta nu mai departe de acum două zile, cred.

— O, nu ştiu, zic. De opt, nouă ori până mă satur, probabil. Închid ochii, apoi îi deschid încet astfel încât să-l am pe el fix în mijloc. Dar ţie ce dracu' îţi pasă? Ai vreo băbătie în Oneonta care se ocupă cu recondiţionarea şi vrei să mi-o prezinţi? Desigur, el o ştie pe Sally din vizitele la Shore, dar până acum a tăcut cu subînţeles în ceea ce o priveşte, cum era şi cazul.

— Nu contează, spune el aproape imperceptibil, iar teama mea – obişnuita şi durabila teamă a oricărui părinte că progenitura lui o să-şi rateze copilăria – e în mod evident nefondată, judecând după expresia de pe faţa lui. Dar teama lui Ann, de vătămare sau de fragilitatea lui, se înalţă în ochiul minţii mele ca un avertisment – un accident cu barca, o coliziune într-o intersecţie păcătoasă, pumnul unui puşti în urma căruia fruntea lui fragilă va atinge asfaltul. Faptul că l-am lăsat să se furişeze departe de mine în bezna nesigură a nopţii trecute i-ar face fără îndoială pe experţi să încrunte din sprâncene, ba ar putea trece chiar drept maltratare.

Piguleşte întruna banda adezivă cu care sunt priponite separeurile străvechi de plastic de *ia Pe malul apei.*

— Aş vrea să mai stăm aici o zi, spune el.

— Ei, va trebui să ne întoarcem altă dată. În mai puţin de o secundă, îmi scot aparatul de fotografiat. Lasă-mă să-ţi fac o poză, să am dovada că ai fost cu mine pe bune. Paul aruncă rapid o privire în spate, de parcă s-ar uita să vadă cine s-ar supăra să fie prins în poză. Băutorii de cafea au şters-o discret şi au coborât pe doc. Jucătorul de pocher

stă cocoşat peste maşinăria lui. Bucătarul e ocupat să-şi încropească propriul mic dejun. Paul se uită înapoi la mine peste măsuţă, cu ochii tulburaţi de dorinţa de mai mult, de a intra mai multe în poză – eu, poate. Dar e imposibil. Nu există nimic altceva în afară de el.

— Mai spune-mi un banc bun, îi zic din spatele Olympus-ului meu, în care faţa lui feminină de băieţaş apare mică, dar perfect încadrată.

— Ai prins şi hamburgerul în poză? spune el şi face o mutră aspră.

— Mda, zic, a intrat şi hamburgerul.

Şi aşa şi e.

— Asta era grija mea, spune el, apoi îmi zâmbeşte luminos, minunat.

Şi asta-i imaginea lui pe care o voi păstra în amintire pentru totdeauna.

Urcăm din greu dealul învăluit în căldura bine-venită a dimineţii, umăr la umăr, îndreptându-ne în sfârşit către muzeu. E 9.30 şi timpul trece, într-adevăr. Dar când dăm colţul pe însoritul Main, la jumătate de cvartal de muzeu – cărămidă roşie, cu frontoane greceşti şi motive dubioase în formă de trifoi la baza acoperişului, o varză arhitecturală care pare visul în materie de construcţii al unui cârd de absolvenţi de Wesley prea zeloşi – iar e ceva în neregulă. În faţă, pe trotuar, acelaşi sau poate un alt grup de bărbaţi şi femei, băieţi şi fete, mărşăluieşte în cerc, agitând pancarte, etalând panouri-sandviş şi scandând ceva ce de aici – din colţul cu steguleţe roş-alb-albastre de lângă brutăria nemţească Schneider – sună iar ca „ţintit, ţintit, ţintit”. Deşi acum manifestanţii par mai mulţi, la care se adaugă un grup de spectatori de pe margine – taţi şi fii, familii mai numeroase, vârstnici de tot felul, dar şi enoriaşi obişnuiţi de duminică abia ieşiţi de la părintele Damian de la Our Lady – înghesuindu-se cu toţii, uitându-se la manifestanţi şi revărsându-se înapoi în stradă, încurcând circulaţia şi blocând intrarea în clădire, exact pe coordonatele spre care ne îndreptăm Paul şi cu mine.

— Ce-i iarăşi cu balega asta de cal de toată frumuseţea?

spune el, încruntându-se la mulţime şi la nucleul ei de protestatari gălăgioşi, care înfloreşte brusc în două cercuri care se rotesc în direcţii opuse, astfel că accesul în muzeu e practic blocat.

— Presupun că *e* ceva la muzeu pentru care merită să protestezi, spun, admirându-i pe manifestanţi, cu pancartele lor (de aici) ilizibile săltând în aer şi lozincile lor devenite tot mai răsunătoare pe măsură ce demonstranţii cu voci tot mai puternice se rotesc spre noi. Pentru mine, totul are un iz plăcut, studenţesc care-mi aminteşte de perioada Ann Arbor (deşi pe atunci nu mă implicam niciodată, fiind un fricos fără pată şi prihană, un şobolan de frăţie studenţească posesor al unei burse NROTC mai mult decât retractabile). Şi totuşi azi pare lăudabil că un spirit de protest controlabil şi de împotrivire poate încă supravieţui pe câmpiile mănoase, chiar dacă nu e legat de ceva important.

Obişnuit doar cu a lui, Paul nu ştie însă ce să spună în faţa disensiunii altora.

— Deci bine, noi ce-ar trebui să facem – să aşteptăm? spune el şi-şi încrucişează braţele ca o babă certăreaţă. Noi potenţiali vizitatori ai muzeului trec pe lângă noi, dar se opresc curând să contemple spectacolul. Câţiva poliţişti din Cooperstown s-au aşezat de-a curmezişul lui Main Street, doi bărbaţi mătăhăloşi şi două femei micuţe, în cămăşi albastre, cu feţe de terieri, cu degetele mari de la mână înfipte în centuri, amuzaţi de întregul incident, arătând din când în când ceva sau spre cineva pe care-l consideră deosebit de comic.

— Din experienţa mea, protestele nu durează niciodată foarte mult, spun.

Paul nu spune nimic, ci se încruntă doar, îşi duce mâna la gură şi muşcă delicat, dar incisiv din negul lui. Toate astea îl fac să se simtă prost; spiritul lui de băiat cuminte s-a evaporat odată cu rouă.

— Nu putem să-i ocolim pur şi simplu? spune el, gustând din propria-i carne.

Nimeni, observ, nu trece printre ei şi nici nu încearcă

măcar. De fapt, majoritatea spectatorilor par amuzaţi şi vorbesc cu protestatarii sau îi fotografiază. Nu-i nimic foarte grav.

— Ideea e să ne deranjeze un pic, apoi o să ne lase să intrăm. Vor să transmită un mesaj.

— Cre' că poliţiştii ar trebui să-i aresteze, spune Paul. Scoate un mic *iik* emfatic de la jumătatea gâtlejului şi se strâmbă. (În mod evident a petrecut cu Charley mai mult timp decât ar fi fost sănătos, din moment ce atitudinea sa faţă de drepturile omului înclină spre privilegiul brutal: în faţa unui cerşetor orb care face o criză de epilepsie lângă uşa turnantă a Clubului Universitarilor, al dracului să fii dacă nu găseşti un mod de a trece de el ca să ajungi la terenul închiriat pentru meciul de consolare din semifinala grupei de vârstă şaizeci plus.) Aş putea face foarte uşor o analogie frumoasă cu începuturile naţiunii noastre, când au fost ignorate doleanţe legitime şi a urmat o criză, dar ar fi în zadar. Totuşi, am de gând să respect dăruirea demonstranţilor chiar şi fără să ştiu la ce se referă. E destul timp pentru puţinul pe care sperăm să-l facem.

— Hai să facem o plimbare, spun şi pun mâna pe umărul fiului meu ca un venerabil tătic obişnuit şi ne îndreptăm amândoi pe aglomeratul Main spre unitatea de pompieri Cooperstown, unde vehicule galbene strălucitoare sunt parcate pe alee pentru expoziţia de duminică, în timp ce pompieri şi paramedici lenevesc lângă uşile de acces uitându-se la *Breakfast at Wimbledon.* Alte maşini cu credincioşi şi tramvaie Gay Nineties se îngrămădesc zgomotos, câţiva şoferi fiind dispuşi să se înfigă în claxoane şi să scoată nervoşi capetele pe geam ca să afle care-i treaba. Din câte văd, Paul e evident deranjat de întârzierea şi zăpăceala asta şi aş vrea să luăm distanţă de întreaga acţiune şi să evităm încă o ceartă între noi doi. Aşa că o ţinem înainte pe trotuar împotriva traficului pietonal, pe lângă alte vitrine de magazine cu mărunţişuri şi ilustrate sportive, pe lângă două cârciumi care deschid devreme şi care dau non-stop meciuri de la Campionatul Mondial din anii patruzeci, pe lângă un cinematograf şi

agenţia imobiliară modestă pe care o văzusem ieri din maşină, cu fotografii color dichisite în vitrină. Încotro mergem, asta nu ştiu. Dar pe neaşteptate, după ce traversăm o alee lăturalnică liberă, o luăm apoi la stânga şi înainte prin pasajul îngust care se lăţeşte la celălalt capăt însorit, dăm de stadionul Doubleday, iluminat, de un verde intens şi evident minuscul în lumina de la jumătatea dimineţii – un loc absolut perfect de vizitat şi de jucat o partidă (şi indicat pentru abaterea atenţiei unui fiu ţâfnos). De undeva din apropiere, ca la un semnal, o orgă zdrăngănitoare cu abur începe să cânte *Du-mă la un meci de baseball*, de parcă activităţile noastre lipsite de ţintă ar fi de fapt urmărite.

— Pentru ce-i ăsta, pentru Liga Mică? întreabă Paul, în continuare nemulţumit şi închis în sine, înfrânt de simplul eşec de a se apropia de muzeu din prima încercare, cu toate că în scurt timp vom fi înăuntru, bucurându-ne de toate minunăţiile lui: îi vom lua la rând expoziţiile, îi vom cutreiera pavilioanele, vom privi cu drag numărul personalizat de la maşină al lui Lou Gehrig, mănuşa adevărată a lui Say-Hey Kid, zona de lovire ilustrată a lui Ted Williams şi colecţia de timbre dedicate baseballului a Emiratelor Unite, în timp ce vom râde pe înfundate de Bud şi Lou jucând (iar) *Who's on First*[26] – exact cum am făcut în Springfield, doar că mult, mult mai bine.

— E stadionul Doubleday, zic, privindu-l cu admiraţie şi căldură. Broşurile alea pe care ţi le-am trimis explicau toată povestea. Aici se joacă meciul muzeului în august, când se primesc noi recruţi printre exponate, încerc să mă gândesc cine-o să mai fie primit luna viitoare, dar nu-mi vine-n minte niciun nume din baseball în afară de Babe Ruth. Are zece mii de locuri, a fost construit în 1939 de WPA când ţara era în genunchi şi guvernul ajuta la crearea de noi locuri de muncă, ceea ce n-ar strica să facă şi azi.

Paul însă se holbează la trei cuşti de joc pentru public aşezate chiar lângă peretele tribunei întâi din care

---

26 Scheci al cuplului de comici Bud Abbott şi Lou Costello, care are ca subiect jocul de baseball.

răzbate un *poc* răsunător de sticlă de Coca-Cola, de aluminiu pe piele de cal. Un puşti mărunţel, de culoare, care adoptă o poziţie de joc cu coatele ridicate à la Joe Morgan e la a patra bază şi loveşte repetat şi nimicitor în ceea ce e, probabil, cuşca pentru „avansaţi”. Îmi vine-n minte, cum sunt sigur că-i vine şi lui Paul, că e tot Mr. Hampshire Baschetball, împărăţind asupra tuturor în încă un sport, într-un alt oraş, şi că el şi taică-său fac acelaşi circuit bine intenţionat tată-fiu ca şi noi şi se distrează mult mai bine. Aici însă e

>

Mr. New Hampshire *Baseball.*

Deşi sigur că nu e el. Puştiul ăsta are tovarăşi, albi şi negri, care stau afară atârnaţi de barele cuştii, tachinându-l şi insultându-l într-un fel camaraderesc, îndemnându-l să rateze ca să se poată băga şi ei în joc şi să-şi ia porţiile de celebritate. Unul dintre ei e un derbedeu slăbănog şi strâmb dintre jucătorii de Hacky Sack de ieri – una din scursurile cu care mi-am închipuit că s-a împrietenit Paul aseară la un burger şi o porţie de cartofi prăjiţi cu brânză. Acum par mult mai mari decât Paul şi sunt convins că el n-ar şti cum să-i abordeze (doar dacă nu cumva comunică şi ei prin lătrături).

Mergem o bucată de drum pe aleea din ce în ce mai lată până în spatele clădirilor vechi de cărămidă de pe Main, unde coteşte spre parcarea stadionului Doubleday şi unde câţiva bărbaţi – de vârsta mea – îmbrăcaţi în echipament aparent nou de Liga Mare ies din maşini cu mănuşile şi bâtele lor, grăbindu-se pe crampoane zgomotoase spre tunelul deschis al tribunei întâi, ca şi cum ar fi întârziat la o finală. Se disting echipamentele a doua echipe: galbenul ţipător şi verdele indigest al Oakland A. şi mai conservatorul roşu-alb-albastru al celor de la Atlanta.

Mă uit după un număr sau după o faţă pe care s-o recunosc din anii petrecuţi în tribuna presei – cineva care ar fi măgulit dac-ar fi recunoscut –, dar niciunul nu-mi pare cunoscut.

Ba chiar doi jucători de la „A”. care trec exact pe

lângă noi – cu *R. Begtzos* şi *J. Bergman* prinse pe spate – au guşi considerabile de Milwaukee şi funduri pe care pocnesc cusăturile, ceea ce infirmă ipoteza că ar mai fi jucat cândva în trecutul recent.

— Sunt pe dinafară, spune Paul. Şi echipamentul lui e la fel de puţin îmbietor ca cele ale lui Bergman şi Begtzos.

— E o parte importantă a experienţei Cooperstown să aruncăm o privire pe-aici. Încep să-l mân spre tunelul din spatele „jucătorilor".

— Cică aduce noroc. (Asta mi-a venit pe loc. Dar euforia lui s-a evaporat ca eterul, aşa că m-am întors la procedurile de control al conflictului şi la a trece de ultimele ore petrecute împreună ca doi duşmani amabili.)

— Am un tren de prins, spune el, urmându-mă.

— O s-ajungi, spun, şi eu mai puţin binevoitor. Am şi eu planurile mele.

Ajunşi la capătul tunelului, am putea ieşi uşor direct pe teren, unde sunt jucătorii, sau ne-am putea întoarce şi urca vechile trepte abrupte de beton până în tribună. Paul se fereşte de teren de parcă ar fi fost prevenit în privinţa lui şi o ia pe scări. Dar eu nu pot rezista tentaţiei de a face câţiva paşi în aer liber, ca să traversez culoarul de siguranţă cu pietriş şi să stau pur şi simplu pe iarbă, unde cele două echipe, falşii jucători de Braves şi falşii jucători de la A., dau pase şi încălzesc articulaţii ţepene, îndurerate. Pocnet de mănuşi, trosnet de bâte, voci plutind în aerul luminos, strigând: „Aş prinde-o dacă aş vedea-o" sau „Piciorul meu nu mai vrea să se îndoaie în partea aia" sau „Păzea, păzea, păzea".

Neechipat, mă aventurez suficient de departe încât văd, de unde mă aflu, până sus, la cerul albastru, şi până departe, la gardul din partea dreaptă a terenului, unde scrie cu cifre „312" şi în spate sunt scaune de tribună, vârfuri de copaci şi acoperişuri de case din cartier, iar deasupra, un panou strălucitor cu MOBIL se roteşte ca o antenă radar. Bărbaţi masivi, echipaţi, cu capul gol, stau pe iarbă sub ţăruşii gardului sau tolăniţi pe spate privind în sus, trăind din plin clipe de izbăvire, lipsiţi de griji şi

neştiuţi. Habar n-am ce se întâmplă aici, ştiu doar că mi-ar plăcea să fiu o clipă în locul lor, cu tot cu echipament şi fără fiul de rigoare.

Paul stă singur pe o bancă veche din tribună, afişând o plictiseală fără sfârşit, cu căştile walkmanului sugrumându-l şi bărbia pe o bară metalică. Nu se mişcă mare lucru pe-aici, locul fiind în mare parte pustiu. Câţiva copii de vârsta lui stau sus, în rândurile din spate unde trage curentul, chicotind şi făcând pe deşteptii. O mână de neveste guralive sunt împrăştiate pe locurile rezervate – femei în compleuri cu pantaloni şi rochii de vară uşoare, în grupuri de două sau trei, privind terenul şi pe jucători, râzând din când în când, primind cu urale o minge bine prinsă sau doar făcându-şi de lucru cu subiectele neutre care le convin de minune tuturor. Şi toate astea cu veselie – vesele ca nişte cânepari pe un vânt cald şi blând, care n-au altceva mai bun de făcut decât să ciripească.

— Ce i-a zis barmanul catârului care a cerut o bere? zic, apropiindu-mă pe lângă şirul de scaune. Simt că trebuie să defrişez iar noi teritorii.

Îşi întoarce privirea spre mine cu dispreţ, fără să-şi mişte bărbia de pe bara de metal. N-o să fie amuzant, arată expresia lui. I se vede tatuajul cu „insectă”. O insultă.

— Sunt pe dinafară, spune iar, ca să fie obraznic.

— „Scuzaţi-mă, domnule, ce vă frământă?” Mă aşez lângă el, îi convine sau nu, şi mă uit gânditor la linia primei baze, în tăcere. Un bărbat mărunţel, matusalemic, îmbrăcat cu cămaşă, pantaloni şi pantofi de un alb strălucitor, dă cu o cretă pe culoarul bazei. Se opreşte la jumătate şi se uită înapoi ca să-şi estimeze precizia, apoi continuă spre bază. Ridic aparatul şi-i fac o poză, apoi mai fac una cu terenul şi cu jucătorii care par să se pregătească de meci şi în sfârşit una cu cerul cu steagul înălţat, dar nemişcat deasupra panoului cu „390” din centru.

— Ce rost are să te duci într-un loc frumos? spune Paul meditativ, cu bărbia sprijinită în continuare pe bara verde,

cu picioarele lui groase, acoperite cu puf întinse ca să scoată la iveală o rană la genunchi, o chestie lungă, rozalie şi încă acoperită cu o crustă, de origine necunoscută.

— Ideea de bază, cred, e că mai târziu o să-ţi aduci aminte şi o să fii mult mai fericit. Deci dacă ai ceva amintiri inutile sau urâte, aş putea adăuga, ăsta ar fi locul ideal ca să începi să te lepezi de ele. Dar e clar ce-am vrut să spun.

Paul îmi aruncă vechea privire inexpresivă şi-şi freacă ghetele Reebok una de alta. Jucătorii cu capul neacoperit mai devreme care au făcut sprinturi şi exerciţii de încălzire pe terenul exterior intră acum împreună pe terenul interior, unii cu şepcile puse invers, alţii ţinându-se reciproc pe după umeri, vreo doi mergând chiar de-a-ndoaselea şi făcând pe bufonii.

— Ha-ai, Joe Louis! strigă una dintre neveste, încurcând sporturile şi idolii. Toate celelalte neveste râd.

— Nu ţipa aşa la Fred, spune una dintre ele, o să-l sperii de moarte.

— M-am săturat până-n gât să nu-mi placă cum stau lucrurile, spune Paul, cu un aer indiferent. Sunt gata de o mare schimbare.

Nu-i tocmai o veste nedorită, din moment ce s-ar putea ca printre planurile lui să se numere o mutare la Haddam.

— Eşti abia la început, zic. O să găseşti multe lucruri care o să fii placă.

— Doctorul Stopler spune altceva.

Priveşte lung la terenul întins, în mare parte pustiu.

— Ei, atunci dă-l în pizda mă-sii pe doctorul Stopler. E un dobitoc.

— Nici măcar nu-l cunoşti.

Mă gândesc în treacăt să-i spun lui Paul că mă mut la New Mexico şi fac un post de radio pentru orbi. Sau că mă însor. Sau că am cancer.

— îl cunosc destul de bine, zic. Psihiatrii sunt toţi o apă şi-un pământ. Apoi tac, duşmănindu-l pe doctorul Stopler pentru că e o autoritate în materie de viaţă în general –

inclusiv a mea.

— Mai zi-mi o dată ce trebuie să fiu dacă nu un critic al vârstei mele? Studiază întruna subiectul ăsta de azi-noapte. De fapt, s-ar putea ca ideea unei vieţi nou-nouţe să-i fi inspirat euforia trecătoare.

— Păi, zic, uitându-mă cum jucătorii se unesc în două „echipe" rivale, dar amicale, în timp ce un bărbat îngrozitor de gras, cu un trepied şi un aparat de fotografiat tip cutie, iese de pe pistă, cu singurul lui picior ţeapăn. Cameramanul evaluează soarele, apoi începe să se aşeze în funcţie de el. Aş vrea să vii să stai cu mine un timp, să înveţi să cânţi la trompetă, poate, şi mai târziu să te duci la Bowdoin şi să studiezi biologie marină; şi să nu fii aşa şmecher şi interiorizat în timpul ăsta. Aş vrea să rămâi un pic credul şi să nu-ţi baţi prea tare capul cu testele standardizate. Până la urmă aş vrea să te însori şi să fii cât mai monogam cu putinţă. Poate să-ţi iei o casă pe malul apei în Washington, ca să pot veni în vizită. O să fiu mai clar când o să pot să-ţi ghidez fiecare mişcare conştientă.

— Ce-i aia monogam?

— E o chestie ca buna şi bătrâna matematică. E o teorie greoaie pe care n-o mai practică nimeni, dar care încă funcţionează.

— Crezi c-am fost maltratat vreodată?

— Personal n-am fost implicat niciodată în aşa ceva. Poate că-ţi aminteşti tu câteva acte minore de cruzime. Ai o memorie destul de bună. îl privesc fix, fără chef de glumă, pentru că eu şi mama lui îl iubim mai mult decât o să înţeleagă el (mai ales el) vreodată. Vrei să depui plângere? Poate să stai de vorbă marţi cu *ombudsman-ul* tău despre asta?

— Nu, nu cred.

— Ştii, Paul, n-ar trebui să crezi că nu ţi-e dat să fii fericit. Pricepi? N-ar trebui să te obişnuieşti cu nefericirea doar pentru că nu poţi să

Ic potriveşti pe toate perfect. Nu toate se potrivesc perfect. Până la urmă, trebuie să renunţi la unele lucruri. Acum ar fi momentul să dezvălui ce bătrân într-o ureche

era Jefferson – idealistul pragmatic *ca* gramatician care şi-a petrecut toată viaţa meşterind la misterele statu-quo-ului în căutarea unei proptele mai solide în viitor. Sau poate că aş putea împrumuta o metaforă din baseball apropo de unele lucruri care se întâmplă înăuntrul liniilor albe şi de cele care se întâmplă afară.

Doar că brusc mi se taie. Nu e aşa cum plănuisem.

Cei de la A. şi de la Braves au format două echipe pentru poza de grup la marginea celei de-a treia baze, cu cei mai înalţi în spate, cei mai scunzi în genunchi (domnii Begtzos şi Bergman sunt mai scunzi). Bărbaţii îngenuncheaţi stau cu mănuşile şi cu un evantai de bâte aranjate frumos în prim-planul verde. O pancartă joasă, portabilă a fost adusă şi pusă în faţa lor. LIGA FANTASTICĂ O'MALLEY, scrie pe ea cu litere roşii de tipar, iar dedesubt, cu litere temporare, „Braves contra Red Sox '67 – 3 iulie 1988". Pancarta îi face să râdă pe toţi cei din Braves. Nu pare să fie prezent nimeni de la Red Sox.

Se fac repede fotografii. Bărbatul care a trasat cu cretă conturul bazei supervizează transportul pancartei până la jucătorii costumaţi în canari de la A., unde umblă la litere ca să scrie LIGA FANTASTICĂ O'MALLEY: „Athletics contra Red Sox '67 – 3 iulie 1988".

Când fotografiile sunt gata, bat cu toţii din palme, iar jucătorii încep să se împrăştie spre bancă şi baze sau pur şi simplu se plimbă pe terenul interior în echipamentele prea strâmte, cu aerul că tocmai s-a întâmplat ceva cu adevărat memorabil, dar ei au ratat momentul sau n-a fost de ajuns, asta chiar dacă *marele meci* cu BOSox şi aşa mai departe nici n-a început încă.

— Arăţi mişto, Nigel, strigă o nevastă cu voce răguşită din tribune cu un accent australian stâlcit. Nigel, care e un tip mare şi bărbos, cu braţe lungi, de la Braves, cu talie groasă şi nişte degete de la picioare întoarse înăuntru care-l fac să pară timid, se opreşte pe scările dinspre bancă şi-şi ridică şapca albastră cu Atlanta ca bătrânul

Hank[27] în vremurile lui de glorie.

— Eşti dat dracului de mişto, strigă femeia. Mişto, bravo ţie. Nigel zâmbeşte ca pentru el, dă din cap, apoi se furişează pe lângă bancă în umbră, cu tovarăşii lui. Trebuia să-i fi făcut o poză.

Căci cum altfel să surprinzi un astfel de moment? Cum să strigi în aerul pustiu exact cuvintele potrivite, şi încă şi la momentul potrivit? Cum să construieşti un moment ca să dureze o viaţă?

Pare acum că aceste două zile ne-au adus într-un loc mort – deocamdată nici măcar în muzeu, ci într-un moment nespectaculos pe un stadion de baseball nu tocmai respectabil, unde două „cluburi" aflate spiritualiceşte pe picior greşit se pregătesc să joace rolul unei echipe adevărate a cărei glorie a apus de mult, şi unde, prin cine ştie ce sistem de măsură lăuntric, tocmai mi s-au terminat cuvintele importante, dar înainte de a fi spus destul, înainte de a fi obţinut efectul dorit, înainte ca elanul unei acţiuni fizice împărtăşite – să ne plimbăm pe coridoarele sacre, să vedem mănuşile, numerele de la maşini, zonele de lovire – să ne poată înălţa şi duce către un final bun. Înainte să fi făcut din ziua asta o amintire demnă de a fi păstrată.

Aş fi fost mai inspirat dacă stăteam cu turma până când se eliberau uşile în loc să caut încă o ocazie de a avea o discuţie însemnată cu Paul şi să risc senzaţia asta că ne-am poticnit, că nu facem nimic, după ce ultimul punct semnificativ asupra căruia am căzut amândoi de acord a fost că probabil nu mi-am maltratat fiul. (întotdeauna am crezut că vorbele pot drege majoritatea lucrurilor şi că totul poate fi corectat. Dar *e* nevoie de vorbe.)

— La vârsta mea, lumea are cicluri de câte şase luni, spune Paul pe un ton meditativ de adult. A. şi Braves se fâţâie pe marginea terenului, dorindu-şi să se întâmple ceva, ceva pentru care au plătit bani buni. Nici acum n-aş avea nimic împotrivă să mă alătur lor. Probabil că la

---

27 Henry Louis Aaron, zis „Hank", jucător afroamerican de baseball care a activat o perioadă cu succes în echipa Adanta Braves.

Crăciun o să fiu altfel decât acum. Adulţii n-au problema asta.

— Noi avem alte probleme, spun.

— Cum ar fi? întoarce capul spre mine.

— Ciclurile noastre durează mult mai mult.

— Corect, spune el. După care daţi colţu'.

Aproape că spun: „Sau şi mai rău". Ceea ce l-ar face să-şi facă un inventar mental care să-i cuprindă pe Domnul Toby, pe fratele lui mort, scaunul electric, că i se dă arsenic, camera de gazare –, în căutare de ceva nou şi groaznic în lume care să te obsedeze şi de care mai târziu să râzi. Aşa că nu spun nimic. Faţa mea, presupun, conţine promisiunea unei poante pe seama morţii şi a înţepăturii ei slabe, prea slabe. Dar, cum ziceam, am spus deja tot ce ştiu.

Aud orga cu abur începând să zdrăngăne cu foc *Departe, pe Swanee în jos.* Deasupra micului nostru stadion pluteşte acum o aromă de fructe leneşă, melancolică, de carnaval. Paul mă priveşte pătrunzător când nu-i răspund pe măsura aşteptărilor, cu colţurile gurii tremurând de parcă ar şti un secret, deşi ştiu că nu-i aşa.

— Ce-ar fi să ne întoarcem? spun, lăsând moartea nesfidată.

— Ce fac tipii ăia acolo? întreabă el, aruncând o privire rapidă la terenul neted de parcă abia l-ar fi remarcat.

— Se distrează foarte bine, zic. Nu pare distractiv?

— Pare că nu fac nimic.

— Aşa se distrează oamenii mari. De fapt, e distracţia vieţii lor. E aşa de uşor, că nici măcar nu trebuie să se străduiască.

Apoi plecăm. Mai întâi Paul, pe culoar printre neveste, apoi chinuindu-se pe treptele butucănoase spre pistă; şi eu, după ce arunc o ultimă privire tandră terenului liniştit, cu jucătorii nedumeriţi, care fac totuşi parte din două echipe cu nişte meciuri înainte.

Înaintăm prin umbrele tunelului şi ieşim în parcarea însorită, unde muzica orgii cu abur se aude mai îndepărtată. Sus, pe Main Street, maşinile se mişcă. Sunt

convins că muzeul e deschis, iar crizele matinale, rezolvate.

Băieţii din cuşti şi-au luat între timp tălpăşiţa, bâtele lor metalice stau sprijinite de gard şi toate cele trei cuşti sunt goale şi tentante.

— Cred c-ar trebui să băgăm câteva lovituri, ce zici? îi spun lui Paul. Nu sunt în plină formă, dar sunt gata, brusc, de *ceva.*

Paul măsoară cuştile de la depărtare, cu picioarele lui împiedicate întoarse acum în afară, crăcănat ca un băiat total nesportiv, stângaci şi greu de urnit.

— Haide, zic, poţi să fii tu antrenorul. Poate că scoate un mic *iik* dublu sau un lătrat fugar; nu sunt sigur. Dar mă urmează totuşi.

Ca un consilier de tabără, bătăios o iau înainte drept spre cuştile îngrădite, care sunt prevăzute cu nişte cutii pentru monede de cincizeci de centi şi învelite în interior cu plasă verde pentru ca mingile deviate să nu mutileze pe nimeni şi să nu strice maşinile de aruncat, care sunt la rândul lor nişte drăcovenii mari, verde-închis, pătrăţoase, cu aspect industrial, care aduc mingi dintr-o ladă de plastic printr-un circuit cu transmisie în lanţ terminat cu două anvelope de maşină ce se rotesc în tangenţă opusă cu mare viteză şi dintre care *porneşte*, practic, „lovitura”. Afişe postate peste tot îţi amintesc să porţi cască, ochelari de protecţie şi mănuşi, să ţii uşile închise, să intri singur în cuşcă, să laşi afară copiii mici, animalele de companie, sticlele şi orice obiect fragil, inclusiv pe ocupanţii scaunelor cu rotile – şi dacă niciunul dintre avertismentele astea nu e convingător, oricum totul e pe riscul tău (de parcă şi-ar fi închipuit cineva altceva).

Cele trei bâte metalice sprijinite de gard sunt la fel, prea scurte, prea uşoare, cu capătul acoperit cu bandă mult prea subţire. Îi spun lui Paul să se dea la o parte cât „testez[28] eu o bâtă, ridicând-o în faţă ca pe o sabie de cavaler, cântărindu-i din priviri coada albastră de aluminiu (aşa cum făceam la şcoala militară, când jucam) şi, nu ştiu

28 Termen din baseball care se referă la perioada din afara sezonului com-

de ce, agitând-o. Mă întorc într-o parte spre Paul – cu aparatul de fotografiat în continuare pe umăr –, duc bâta în spatele urechii într-o poziţie naturală, cu genunchii înăuntru, à la Stan Musial, şi mă uit fix la el de parc-ar fi Jim Lonorg, bătrânul dreptaci de la BOSox, gata să se cabreze, să zvâcnească din picioare şi să lovească năprasnic.

— Aşa stătea aici Marele Stan, arunc peste cotul stâng, ferindu-mi ochii. Îmi iau un elan puternic, care mă face să arăt neîndemânatic şi ridicol. Între încheieturile mâinii şi umeri pare să se fi declanşat un mecanism de pârghii necesar, astfel încât bătaia mea poate lua contact cu mingea doar cu o plesnitură care n-ar azvârli afară din cuşcă nici măcar o musculiţă de oţet, în schimb m-ar face categoric să semăn cu o fetiţă.

— Aşa bătea Marele Stan? spune Paul.

— Mda, şi se ducea în mă-sa cu milele, zic. Aud pe stadionul Doubleday strigăte, un cor de „Am prins-o, am prins-o”. Mă uit în jur, peste tribuna în care am stat acum cinci minute; mingi albe se arcuiesc pe cer, câte două-trei deodată, aşteptând toate să fie prinse, dar invizibile pentru noi de-aici de unde suntem.

Fiecare cuşcă are câte o denumire care să reflecte plastic viteza loviturilor: „Dyno-Express” (120 kilometri la oră). „Liga Mică” (104 kilometri la oră). „Liga Hot Stove111 (88 kilometri la oră). N-am nicio rezervă să-mi pun la încercare talentul în „Dyno-Express”, aşa că-i dau lui Paul aparatul meu de fotografiat şi două monede de douăzeci şi cinci, lăsând căştile de protecţie în cârligul lor de pe gard. Intru direct înăuntru, închid poarta, ocup poziţia ofensivă şi mă uit spre afurisenia de maşinărie verde, încercând în acelaşi timp să mă înfig în picioare la o lungime de bâtă de colţul exterior al casei regulamentare, plasată între două perne dreptunghiulare răpănoase de iarbă artificială puse acolo pentru ca lucrurile să pară autentice. Reiau poziţia à la Musial, legăn încet, de probă, bâta în zona estimată de lovire, îmi potrivesc încheieturile degetelor pe mâner, rotesc partea marcată şi-mi aliniez

degetele de la picioare din pantofii comozi cu steagul de la centrul terenului (deşi bineînţeles că nu există niciun steag, doar maşina de aruncat propriu-zisă şi plasa de protecţie, în spatele căreia e un panou pe care scrie „I lome Run?”). Inspir ţi expir, mai întind o dată dinadins bâta peste bază, apoi o trag încet înapoi.

— Cât e ceasul?

— Zece. În baseball nu există ceas. îl văd cu colţul ochiului peste umăr, prin sârma strălucitoare a gardului. Se uită în sus la cer ţi înapoi către intrarea în tribune, unde câţiva jucători fantastici ţi nevestele lor cu aer tineresc se plimbă tacticoţi şi fără griji în soare, cu mâinile înmănuţate în jurul umerilor moi, cu ţepcile de baseball întoarse într-o parte, toată lumea gata de-o bere, un bratwurst ţi câteva poante înainte de marele meci cu Boston.

— Noi nu trebuia să facem altceva? spune el ţi se uită la mine. Ceva legat de un muzeu?

— O să ajungi ţi acolo, spun. Crede-mă.

Trebuie să-mi iau din nou poziţia, să-mi găsesc echilibrul ţi s-a intru în starea de linişte necesară. Dar după ce fac toate astea, îi strig lui Paul „Bagă banii în cutie”, ceea ce face, după care urmează un lung moment de linişte în timp ce maşina radiază un fel de imanenţă umană plină de răbdare, întreruptă însă după câteva secunde de un zumzet mecanic intens în timpul căruia deasupra se aprinde un beculeţ roşu până atunci neobservat, după care lada de plastic plină cu mingi începe să trepideze. Maşina nu dă niciun alt semn c-ar fi pusă pe fapte, dar eu privesc ţintă la confluenţa neagră de anvelope de cauciuc, care nu s-a mişcat încă.

— Jegoşii ăia au futut-o, zice Paul din spatele meu. Ai dat banii degeaba.

— Nu cred, spun, păstrându-mi echilibrul şi poziţia, cu calmul neştirbit, cu bâta ridicată, cu ochii la maşinărie. Strâng cu palmele şi degetele banda de pe bâtă, umerii mi se încordează, deşi simt cum încheieturile încep să mi se înmoaie, ducându-se pe spate într-un fel care lui Stan i s-ar

părea jalnic, dar care pare necesar pentru ca bâta ridicată să coboare suficient de repede la nivelul mingii pentru a evita *plesnitura* feminină, care n-aş vrea să ia locul „bătăii”. Aud pe cineva strigând: „Ia uitaţi-vă la dobitocu’ ăla” şi nu mă pot abţine să nu arunc rapid o privire ca să văd cine a fost ţinta, dar nu văd pe nimeni, aşa că îmi întorc iute privirea la maşinărie şi la cele două anvelope, unde tot nu se întâmplă nimic care să anunţe o „aruncare”. Până când îmi relaxez un pic umerii ca să nu „înţepenesc” şi atunci îşi găseşte maşina să scoată un zăngănit metalic mai ameninţător. Cauciucurile negre încep să se rotească imediat într-un ritm grozav. O singură minge iese la iveală bălăngănindu-se într-un tub metalic pe care până acum nici nu-l văzusem, apoi intră „în subteran” într-o fantă mai mică, după care e scuipată brutal, aceeaşi sau alta ca ea, dintre inelele rotitoare de cauciuc, şi traversează casa cu o asemenea viteză şi la o distanţă atât de potrivită, încât nici măcar nu-mi iau elan, ci las pur şi simplu mingea să se izbească de peretele din spatele meu şi să ricoşeze înapoi printre picioarele mele şi apoi drept spre un perete de beton din faţa mea pe care nu-l văzusem, a cărui menire e să trimită mingile înapoi în ladă. (Maşinăria cu mingile de baschet mergea mult mai rapid.)

Paul tace. Nici măcar nu mă întorc spre el, preferând să mă concentrez din nou, ca un ţintaş de elită, asupra inamicului meu, deschizătura dintre cauciucurile rotitoare. Din interior se aude iar un zăngănit. Mă uit cum altă minge coboară clătinându-se pe tubul de metal, dispare şi e apoi azvârlită prin aer, şuierând pe deasupra casei direct sub pumnii mei şi pocnind iarăşi gardul din spate, neatinsă şi nelovită.

Nici de data asta Paul nu spune nimic. Nu tu „Lovitura număru’ doi” sau „Cam sus” sau „încearcă şi tu să nimereşti, tati”. Niciun chicotit, comentariu sau pârţâit din gură. Nici măcar un lătrat de încurajare. Doar o tăcere sentenţioasă.

— Câte am? zic, mai mult ca să aud un sunet.

— Sunt nou-venit aici, ca şi tine, spune el.

Dar tocmai când mă gândesc că numeralul cinci e răspunsul cel mai probabil, o nouă minge cu cusături portocalii trece ca o rachetă pe deasupra casei şi zguduie plasa, şi mă întreb dacă nu cumva maşina m-a păcălit cu o aruncare mai rapidă.

Fruntea mi s-a umezit de sudoare. Pentru a patra minge, întind bâta butucănoasă în zona de lovire ca pe o piedică de poartă şi o ţin acolo bine până când maşina generează o nouă aruncare, care loveşte bâta, ricoşează pe partea din metal cu un *ding-dang*şi se izbeşte de unul dintre panourile de avertizare, sărind în cele din urmă înapoi şi chiar lovindu-mă în călcâi.

— *Bund,* spune Paul.

— *Bunt* în puia mea. *Bunt* când o să fie rândul tău. Eu am venit aici să lovesc. Nu mă uit la el.

— Ar trebui să-ţi pui geaca de fâş, contra vântului, spune el. Eşti d-ăla de trage vânturi, *s*

Mă încrunt la despicătura neagră, acum sinistră, îmi răsucesc pumnii adânc în bandă, îmi îndrept încheieturile luând poziţie adevărată de atac à la Stan, îmi las greutatea pe talpa piciorului drept şi-l pregătesc pe stângul să se ridice ţi s-a păţească spre punctul de impact. Maşina zbârnâie, becul roţu se aprinde, mingea coboară bălăbănindu-se prin canalul ei metalic, se face nevăzută, apoi ţâţneşte printre inele repede ţi perfect vizibilă, moment în care fandez, las capătul albastru în jos în spaţiul destinat acestui scop, aud cum îmi „trosnesc” încheieturile, chiar *văd cum* mi se întind braţele, cu coatele aproape lipindu-se unul de altul, simt cum mi se deplasează greutatea în timp ce aerul ţâţneşte afară din mine – toate astea în vreme ce pleoapele mi se închid strâns. Doar că de data asta mingea (nevăzută, fireşte) ţâţneşte din bâtă direct în plasă, alunecă pe două suprafeţe roase de gard, apoi cade înapoi pe asfaltul din faţa mea ţi se scurge spre perete, lăsându-mă cu creierii colcăind de-o enervare pe care mă hotărăsc să n-o iau în seamă.

— Lovitura numărul cinci ţi-ai pus-o-n cui, spune Paul,

iar eu mă încrunt la el în timp ce-mi face o poză cu aparatul, cu o concentrare dispreţuitoare pe buzele lui pline. (Mi-e imposibil să nu vizualizez cum o să arăt în poză: cu bâta căzută într-o parte, cu obrajii acoperiţi de sudoare, cu părul vraiţte, cu faţa schimonosită de o încruntătură cauzată de eţecul într-o încercare stupidă.)

— Sultanul Nimicului, spune Paul, făcând încă o poză.

— Dacă tot te crezi aţa grozav, fa ţi tu o încercare, spun. Mâinile îmi ard de parcă m-a înţepat un roi de albine.

— Vezi să nu. Paul clatină din cap de parcă tocmai aţ şi scos cele mai absurde cuvinte. Suntem absolut singuri aici, dar alţi jucători surogat, împreună cu soţiile ţi copiii lor adevăraţi se plimbă veseli ţi lipsiţi de griji prin parcarea fierbinte, cu vocile vibrând de laude şi de bune intenţii. În continuare, mingi se înalţă ţi se arcuiesc peste stadionul Doubleday. Asta e muzica slabă, consolatoare a baseballului. Dacă un om îţi ademeneşte fiul să dea câteva lovituri, asta nu se cheamă maltrare.

— Care-i problema? zic, ieşind din cuşcă. Dacă ratezi, poţi să spui că aşa ai vrut tu. N-ai zis tu că asta-i cea mai tare şmecherie? (Deja a negat asta, fireşte, dar dintr-un motiv sau altul n-am de gând să-l las.) Nu mănânci tu stres pe pâine?

Paul ţine aparatul meu foto aproape de burtă, sub „Cler”, şi face încă o poză, cu un zâmbet răutăcios.

— Tu eşti acrobatul ăla curajos care merge pe sârmă, nu? zic, punând bâta înapoi lângă gard, în timp ce maşinăria mare şi verde stă acum tăcută în spatele meu. O adiere caldă spulberă o mână de pietricele din parcare şi le poartă pe lângă braţele mele transpirate. Cred că mergi pe o sârmă mult prea subţire, va trebui să găseşti o şmecherie nouă. Trebuie să baţi ca să marchezi. Îmi şterg antebraţele de sudoare.

— Cum zici tu. Zâmbetul lui se transformă într-un rânjet de aversiune. Continuă să stea cu aparatul meu pe mine, făcând poză după poză – aceeaşi imagine.

— Ce anume? Nu mai ţin minte.

— Să te fut.

— Oh. Să mă toţi. Scuze, pe-asta chiar o uitasem. Mă apropii brusc de el, mila, instinctul criminal şi iubirea cerşindu-şi fiecare dreptul la bâtă. Nu e o serie de sentimente paterne chiar atât de neobişnuită. Copiii, care pot fi uneori îngeri ai autocunoaşterii, sunt alteori cele mai groaznice persoane din lume.

Când ajung lângă el, îl apuc, nu ştiu de ce, de ceafă, cu degetele care mă dor de la bâta ţinută strâns, cu umerii imponderabili de parcă nici n-aş avea braţe.

— Tocmai mi-a trecut prin cap, zic, ţinându-l cu forţă, că noi doi am putea trăi o umilinţă comună, după care să plecăm ţinându-ne pe după umeri şi să-ţi fac cinste cu o bere. Am putea să ne-mprietenim.

— Să te fut! Eu nu pot să beau. Am cinşpe ani, spune Paul cu furie în pieptul meu, de care-l ţin încă strâns lipit.

— Oh, sigur că da. Şi asta uitasem. Probabil că asta ar însemna că te maltratez. Îl trag spre mine chiar şi mai brutal, căutându-i părul tăiat grosolan, căştile walkmanului şi tendoanele gâtului, împingându-i faţa în pieptul cămăşii mele până când îmi împunge clavicula cu nasul, iar degetele lui pline de negi şi chiar şi aparatul meu de fotografiat mi se afundă în coaste, respingându-mă. Nu ştiu exact ce fac sau ce vreau de la el: să se schimbe, să promită, să cedeze, să-mi garanteze că ceva important o să se îndrepte sau o să iasă bine, totul exprimat într-un limbaj pentru care nu există cuvinte.

— Şi de ce eşti tu aşa un bulangiu mic? spun cu greutate. Poate că-i provoc durere, dar orice tată are dreptul să fie scos din sărite, aşa că-l strâng chiar şi mai tare, hotărât să-l ţin aşa până când se leapădă de diavol, renunţă la tot, izbucneşte în lacrimi fierbinţi pe care doar eu le pot alina. Tăticul. Tăticul lui.

Dar nu se întâmplă aşa. Între noi doi începe o luptă stângace pe caldarâmul de lângă cuşti şi, aproape instantaneu, din câte văd, stârnim interesul turiştilor şi enoriaşilor ieşiţi la o plimbare de duminică, plus pe cel al pasionaţilor de baseball porniţi, aşa cum ar fi trebuit să fim şi noi, spre celebrul loc sacru – doar că noi ne încăierăm

aici. Aproape că-i aud murmurând: „Ei, alo, ce se întâmplă aici? Asta sigur nu-i a bună. Trebuie să chemăm pe cineva. Eu zic să sunăm. Hai, sună. Poliţia. Urgenţele. Ce naiba s-a ales din ţara asta?” Deşi bineînţeles că nu vorbesc. Doar se opresc şi se uită lung. Violenţa poate fi fascinantă.

Slăbesc strânsoarea asupra gâtului fiului meu şi-l las să scape, cu faţa lui grasă cenuşie de furie, scârbă şi ruşine. În strânsoarea mea urechea tăiată a fost apăsată puternic şi a făcut-o să sângereze iar, cu micul ei bandaj şifonat. Când o văd, mă uit la mâna mea şi văd sânge roşu ca sfecla pe degetul meu mijlociu şi năclăit în podul palmei. Paul mă priveşte cu gura căscată, cu mâna stângă – cu cealaltă ţine încă aparatul meu foto cu care m-a împuns în coaste – vârâtă cu furie în buzunarul pantalonilor lui scurţi maronii lălâi, de parc-ar încerca să pară relaxat în furia lui. Ochii i se îngustează şi încep să-i scapere, deşi pupilele i se dilată cu mine în câmpul vizual.

— E la mişto. Nicio scofală, zic. Îi arunc un rânjet neconvingător, inutil. Bate palma. O mână e ridicată pentru a bate palma, iar cealaltă, plină de sânge, îmi caută buzunarul. Turişti cu ochelari de soare continuă să se uite la noi din parcare, de la treizeci şi cinci de metri.

— Dă-mi bâta aia de muist, se zborşeşte Paul şi, ignorându-mi încercările de a bate palma, trece tropăind pe lângă mine, smulgând bâta albastră de pe gard, deschizând uşa cu piciorul şi intrând în cuşcă ca un om care se apucă de o treabă pe care a amânat-o o viaţă întreagă. (Are în continuare căştile walkmanului la gât şi şi-a îndesat aparatul meu foto în buzunarul şortului.)

Intrat în cuşca „Dyno-Express”, se apropie tiptil de bază, cu bâta atârnându-i în spate pe umăr, şi se uită fix în jos de parc-ar sta cu picioarele într-o băltoacă. Se întoarce brusc spre mine cu o expresie de ură aprinsă, apoi se uită iar la degetele lui de la picioare de parcă le-ar alinia cu ceva, cu bâta atârnând în continuare în ciuda unei încercări de a o ridica. Nu e un *hitter* care să inspire frică.

— Bagă banii ăia de că cât, Frank, strigă el.

— Bâta în stânga, fiule, spun. Eşti stângaci, ai uitat? Şi

dă-te înapoi un pic ca să poţi lovi.

Paul se mai uită o dată la mine, de data asta cu o expresie de trădare cât se poate de întunecată, vecină cu zâmbetul.

— Tu bagă banii acolo, spune el. Şi aşa fac. Vâr două monede de douăzeci şi cinci în cutia neagră goală.

De data asta, maşinăria verde se trezeşte la viaţă mult mai prompt, de parcă aş fi deşteptat-o eu în prealabil, cu becul ei roşu de deasupra strălucind slab în soare. Începe zbârnâitul şi din nou întreaga instalaţie trepidează, lada de plastic vibrează, iar cauciucurile încep să se rotească instantaneu cu mare viteză. Prima minge albă iese din lada ei, se rostogoleşte în jos pe toboganul metalic, dispare şi reapare imediat, erupând peste bază şi izbind plasa exact unde stau eu, aşa că mă dau înapoi încet, atent la degete, deşi sunt vârâte adânc în buzunare.

Paul nu loveşte, bineînţeles. Stă doar şi se holbează la maşinărie, cu spatele la mine, cu bâta atârnată în continuare pe spate, grea ca o sapă. Ţine bâta în mâna dreaptă.

— Dă-te un pic înapoi, fiule, repet în timp ce maşina se înarmează pentru a doua lovitură, bâzâind şi trepidând, şi slobozeşte încă o săgeată albastră chiar pe lângă stomacul lui Paul, izbind iarăşi gardul. Mi-am luat acum o distanţă considerabilă. (El însă, cred, s-a dus chiar şi mai aproape.)

— Ridică bâta în poziţia de lovit, spun. Am exersat loviturile de când avea cinci ani, la noi în curte, pe terenuri de joacă, pe câmpul de bătălie al Războiului de Independenţă, în parcuri, pe Cleveland Street (dar nu şi în ultima vreme).

— Cât de repede vine? Nu mi se adresează mie, ci oricui, maşinăriei, forţelor care l-ar putea ajuta.

— O sută douăzeci, spun. Ryne Dureri arunca cu o sută şaizeci. Spahn arunca cu o sută patruzeci şi patru. Poţi să nimereşti. Nu închide ochii (ca mine). Aud orga cu aburi cântând: *„No use în sit-ting alone on the shelf, life is a hol-i-day”.*

Maşinăria intră iarăşi în criza ei à la Rube Goldberg[29]. De data asta, Paul se apleacă peste bază, cu bâta *tot* pe umăr, uitându-se lung, presupun, la crăpătura din care va ieşi mingea. Dar când iese, face un pas în spate şi o să iasă să bubuie pe lângă el şi să pocnească iar plasa.

— Eşti prea aproape, Paul, spun. Eşti prea aproape, fiule. O să-ţi spargi capul.

— Nu vine chiar aşa repede, spune el şi scoate un mic *iik* şi o grimasă. Maşinăria parcurge apoi circuitul penultimei sale acţiuni. Cu bâta pe umăr, Paul rămâne o clipă uitându-se la ea, apoi, spre surprinderea mea, face un mic pas stângaci înainte spre casă şi-şi întoarce faţa spre maşinărie, care, neavând creier sau inimă sau indulgenţă sau frică, neavând altă experienţă în afară de a arunca, strecoară o altă minge prin urzeala ei întunecată, expulzând-o afară în aerul însufleţit, iar mingea îl loveşte pe fiul meu drept în faţă şi-l trânteşte la pământ pe spate cu un *poc* groaznic, răsunător. După care totul se schimbă.

Într-un interval de timp pe care nu-l percep ca timp, ci ca pe un bâzâit de motor răsunându-mi constant în ureche, intru pe poarta metalică pe iarbă şi ajung lângă el; e ca şi acum aş fi pornit înainte ca el să fi fost lovit. Îngenunchind, îl prind de umăr, care e încordat tare, aşa cum stă cu coatele pe lângă corp, cu ambele mâini pe faţă – acoperindu-i ochii, nasul, obrazul, maxilarul, bărbia –, de sub care se aude un *oaa* prelung şi aproape continuu, un sunet pe care-l scoate *el* chircit pe teren, un ghem tare, cu genunchii contractaţi, de frică şi de durere fulgerătoare concentrată într-un loc pe care nu-l pot vedea, deşi aş vrea, cu mâinile mele ocupate, dar neputincioase şi cu inima răsunându-mi în urechi ca un tun, cu ţeasta zburlită, asudat, buimac de frică.

— Hai să vedem, Paul – cu vocea o jumătate de octavă mai stridentă decât ar trebui, încercând să vorbesc calm. Eşti bine? Sunt lovit de mingea numărul cinci, o lovitură usturătoare ca un pumn în ceafă şi în scalp, de unde sare

---

29 Caricaturist american celebru pentru desenele sale cu maşinării complicate, destinate unor activităţi simple.

prompt în plasă.

— Oaaa, oaaa, oaaa.

— Hai să vedem, Paul, spun, în timp ce aerul dintre el şi mine a căpătat o nuanţă ciudată de roşu. Eşti bine? Hai să vedem, Paul, eşti bine?

— Oaaa, oaaa, oaaa.

Oameni. Le aud paşii pe beton.

— Sună imediat, spune cineva. S-a auzit de-aici până-n Albany.

— O, Doamne.

— Ooo, Doamne.

Uşa cuştii se aude zăngănind. Încălţări. Respiraţia cuiva. Manşete de pantaloni. Două mâini. Un miros de mănuşă de baseball din piele, unsă cu ulei. Chanel No. 5.

— Ohhh! face Paul expirând cu putere într-o acceptare a durerii şi se răsuceşte într-o parte, cu coatele în continuare pe lângă corp, cu faţa în continuare ascunsă în mâini, cu urechea sângerând încă de la strânsoarea mea prea puternică.

— Paul, spun, în aerul încă roşiatic, lasă-mă să văd, fiule, în timp ce vocea mi se sparge puţin şi-l bat pe umăr cu degetele de parcă aş putea să-l trezesc şi să se întâmple altceva, ceva nici pe departe atât de groaznic.

— Frank, vine o ambulanţă, spune cineva printre picioarele, mâinile şi răsuflările din jurul meu, cineva care ştie că mă cheamă Frank (şi nu e fiul meu). Un bărbat. Aud alţi paşi şi-mi ridic privirea în jur, îngrozit. Dincolo de gard sunt jucători de la Braves şi A. care cască gura înăuntru, cu nevestele lângă ei, cu feţe întunecate, neliniştite.

— Nu purta cască? îl aud pe unul dintre ei întrebând.

— Nu, nu purta, răspund tare pentru toată lumea. Nu purta nimic.

— Oaaa, oaaa, strigă iar Paul, cu faţa ascunsă în mâini, cu părul lui şaten întins direct pe terenul alb şi împuţit. Sunt vaiete pe care nu le ştiu, vaiete pe care nu le-am auzit niciodată la el.

— Paul, zic. Paul. Stai liniştit, fiule. Ajutorul nu pare să vină de nicăieri. Dar nu departe aud de două ori, scurt, *ni-*

no, ni-no, apoi un huruit greoi de motor, apoi *nino-nino-nino.*

— Da, bun, spune cineva. Sunt conştient de târşâitul altor picioare care se apropie. Apăs tare cu mâinile umărul lui Paul – stă cu spatele la mine – simţind cum i s-a încordat corpul, cât e de evident concentrat asupra rănii.

— Frank, lasă-i pe oamenii ăştia să încerce să ajute, spune cineva. O să-l ajute. Lasă-i să treacă în locul tău.

Mă ridic ameţit şi dau înapoi, printre mulţi alţii. Cineva îmi prinde braţul cu mâna lui mare, trăgându-mă cu blândeţe îndărăt, în timp ce o femeie bondoacă într-o bluză albă şi pantaloni scurţi mulaţi albaştri, cu un fund uriaş, apoi un bărbat mai slab îmbrăcat la fel, dar cu un stetoscop la gât, se strecoară pe lângă mine, se aşază în patru labe pe iarba artificială şi încep să-i facă fiului meu manevre pe care nu le văd, dar care-l fac pe Paul să strige „Nuuu!”, apoi iarăşi „Oaaa”. Mă împing înainte şi mă trezesc spunându-le oamenilor care sunt acum peste tot în jur:

— Lăsaţi-mă pe mine să vorbesc cu el, lăsaţi-mă pe mine să vorbesc cu el. O să fie în regulă, de parc-ar putea fi convins să nu mai fie rănit.

Dar cel care mă cunoaşte, oricine-ar fi – un bărbat masiv –, spune:

— Rămâi o clipă aici, Frank, stai liniştit. Vă ajută ei. E mai bine dacă stai deoparte şi-i laşi pe ei.

Aşa că asta fac. Stau în mulţime în timp ce fiul meu e manevrat febril şi ajutat, cu inima izbindu-se de pereţii ei, chiar deasupra stomacului, cu degetele reci şi transpirate. Cel care m-a chemat pe nume se ţine în continuare de braţul meu, fără să spună nimic, dar mă întorc brusc spre el şi mă uit la faţa lui prelungă, cu maxilare netede, de evreu, cu ochi mari şi negri acoperiţi de ochelari şi o ţeastă lucioasă şi bronzată, şi întreb de parc-ar fi dreptul meu să ştiu:

— Cine eşti? (Deşi cuvintele nu se aud de fapt.)

— Sunt în, Frank. În Ornstein. Fiul lui Jack. Zâmbeşte a scuză şi mă strânge şi mai tare de braţ.

Orice ar fi colorat aerul în roşu, încetează acum. Iată un nume – În – şi un chip (schimbat) de departe şi de demult. Skokie, 1964. În – fiul drag al dragului soţ cu numărul doi al mamei mele, fratele meu vitreg – plecat după moartea mamei, cu taică-său după el, la Phoenix.

Nu ştiu ce să-i spun lui m şi pur şi simplu mă holbez la el ca la o stafie.

— Nu e cel mai potrivit moment să ne întâlnim, ştiu, spune în către faţa mea mută. Tocmai te-am văzut pe stradă azi-dimineaţă, acolo lângă unitatea de pompieri, şi i-am spus Ermei: „Îl ştiu pe tipul ăsta”. Probabil că fiul tău e cel accidentat. În vorbeşte, practic, în şoaptă şi aruncă o privire neliniştită spre medicii îngenuncheaţi lângă Paul, care ţipă iarăşi „Nuuu!” de sub sforţările lor.

— E fiul meu, spun şi înaintez spre ţipăt, dar în mă struneşte iar.

— Mai lasă-i două minute, Frank. Ştiu ei ce fac. Mă uit în partea cealaltă şi văd o femeie micuţă, atrăgătoare, cu părul blond-pai, cam la vreo treizeci de ani, îmbrăcată într-o salopetă mulată, cu aspect de plastic, în nuanţe de piersică şi galben, care seamănă cu un costum de astronaut. Mă ţine strâns de celălalt cot de parcă m-ar cunoaşte la fel de bine ca m şi s-au înţeles amândoi să mă sprijine. E posibil să fie culturistă sau instructoare de aerobic.

— Sunt Erma, spune ea şi mă priveşte chiorâş ca o garderobieră. Prietena lui în Sunt sigură că o să se facă bine. E doar speriat, bietul de el. Se uită în jos la cei doi medici ghemuiţi deasupra fiului meu şi expresia ei devine şovăielnică, iar buza ei de jos emană discret simpatie. Al ei e Chanelul pe care l-am simţit în nări.

— E ochiul stâng, îl aud spunând pe unul din medici. Apoi, Paul scoate un „Ohhh!”

Apoi aud pe cineva din spatele meu făcând „Ah, uh”. Câţiva jucători de la Braves şi A. Încep deja să se retragă. Aud o femeie spunând „Au zis că e la ochi” şi pe altcineva zicând „Probabil că nu purta ochelari de protecţie”. Apoi, cineva spune „Scrie «Cler». Poate că e popă”.

— Unde stai acum, Frank? întreabă în, tot şuşotind confidenţial. Pare să-mi fi înconjurat cu mâna partea de sus a braţului, ţinându-mă bine. E genul de inginer masiv, bronzat, hirsut, îmbrăcat cu pantaloni sport de firmă cu cusături roşii şi un jerseu auriu fără bluză pe dedesubt. E mult mai masiv decât mi-l aduc aminte de când eram amândoi la vârsta studenţiei, eu la Michigan, el la Purdue.

— Ce? îmi aud propria voce sunând mai calmă decât mă simt. New Jersey. Haddam, New Jersey.

— Ce-nvârţi pe-acolo? şopteşte în

— Imobiliare, spun, apoi mă uit iar la el brusc, la fruntea lui lată şi la gura lui cu buze pline, maronii, dar care exprimă înţelegere. Categoric îmi aduc aminte de el şi în acelaşi timp habar n-am cine dracu' e. Mă uit la mâna cu degete păroase de pe braţul meu şi văd că are un inel cu diamant pe degetul mic.

— Tocmai veneam la tine să stăm de vorbă când s-a lovit băiatul tău, spune în, dând din cap aprobator către Irma.

— Asta-i bine, spun, uitându-mă în jos la spatele lat, strâns într-un sutien maxi, al doctoriţei mătăhăloase, de parcă de acolo ar putea veni primele indicii semnificative. Chiar în acest moment se chinuie să se ridice în picioare şi se întoarce să caute cu privirea printre noi şi ceilalţi doi-trei care au mai rămas de faţă.

— Răspunde cineva de tânărul ăsta? întreabă ea cu un accent aspru, hârâit, din sudul Bostonului şi scoate o staţie mare şi neagră din tocul de la brâu.

— Eu sunt tatăl lui, răspund gâfâind şi mă smulg de lângă în Ridică staţia spre mine de parcă s-ar aştepta să vreau să vorbesc la ea, cu degetul pe butonul roşu de emisie.

— Mda, mă rog, spune ea pe tonul ei de ţipă dură. E o femeie la vreo patruzeci de ani, poate mai tânără. Are la brâu o întreagă panoplie de instrumente medicale şi de echipamente grele.

— Bine, uite care-i treaba, spune ea, devenind perfect oficială. Trebuie să-l ducem repejor la Oneonta.

— Ce-a păţit? Spun asta prea tare, îngrozit că o să

spună că n-o să-şi mai poată folosi creierul.

— Păi cum – deci nu cumva a fost lovit cu o minge de baseball? Apasă pe butonul staţiei, făcând-o să scoată un hârâit de electricitate statică.

— Da, zic. A uitat de cască.

— Păi a fost lovit în ochi. Da? Şi chiar nu pot să vă zic dacă vede ceva cu el, pentru că deja s-a inflamat şi s-a umplut de sânge şi nu vrea să-l deschidă. Dar trebuie să-l vadă cineva repejor. Noi ducem urgenţele oftalmologice la Oneonta. Ei au personal calificat.

— ÎI duc eu cu maşina. Inima mea face bum-bum. Cooperstown: nu e un oraş *adevărat* pentru accidente *adevărate.*

— O să trebuiască să semnaţi un formular dacă-l luaţi acum, spune ea. Noi putem să-l ducem în douăzeci de minute – la dumneavoastră o să dureze mai mult – şi putem să-l stabilizăm şi să-l monitorizăm. Îi văd numele pe ecusonul argintiu: *Oustalette* (ceva ce trebuie să ţin minte).

— Bun, foarte bine. Atunci vin şi eu cu dumneavoastră. Mă aplec într-o parte să-l văd pe Paul, dar nu-i zăresc decât picioarele goale, încălţările cu fulgere, şosetele portocalii şi tivul pantalonilor maronii în spatele celuilalt paramedic, care e încă îngenuncheat lângă el.

— Asigurarea noastră nu permite aşa ceva, spune ea, pe un ton chiar şi mai oficial. Va trebui să călătoriţi într-un alt vehicul. Apasă iar pe butonul roşu de emisie. E nerăbdătoare s-o iau din loc.

— Foarte bine. O să conduc eu. Zâmbesc jalnic.

— Frank, lasă-mă să te duc io, spune în Ornstein de lângă mine cu autoritate deplină, apucându-mă iar de braţ de parc-aş încerca să fug.

— Bine, spune domnişoara Oustalette şi începe imediat să vorbească aspru în staţia ci mare Motorola fără să se întoarcă măcar cu spatele: Cooperstown şaisprezece? Transportăm un minor de sex masculin către A.O. Fox. Oftalmic. Tensiune… O clipă aud motorul ambulanţei ei mergând în gol, aud două bâte pocnind mingea în

succesiune rapidă de peste gardul stadionului. Apoi brusc, cinci avioane uriaşe cu reacţie apar vuind deasupra noastră, la joasă altitudine şi ridicol de aproape unul de celălalt, cu aripile stabile ca nişte lame de cuţit, cu un *trosc-vâj* exploziv urmându-le la o bătaie de inimă. Toţi cei prezenţi se uită în sus, şocaţi. Toate avioanele se văd albastru-închis pe cerul bleu al dimineţii. (I-ar veni cuiva să creadă că e încă dimineaţă?) Domnişoara Oustalette nici măcar nu se uită în sus în timp ce-şi aşteaptă confirmarea.

— Blue Angels, îmi spune în urechea asurzită. Zboară destul de jos. Au o demonstraţie aici mâine.

Mă eliberez din strânsoarea lui în, cu urechile golite, şi mă apropii de Paul, de lângă care tocmai a plecat şi celălalt medic şi care stă singur pe spate, palid ca un ou, cu mâinile acoperindu-i ochii, cu burta lui moale goală pe sub tricoul cu *Cler* ridicându-se şi coborând greoi odată cu respiraţia. Scoate iarăşi un geamăt grav, gutural, de durere intensă.

— Paul? zic, în timp ce Blue Angles dispar vâjâind în depărtare deasupra lacului.

— Uhh, e tot ce scoate din el.

— Ăia care au trecut sunt Blue Angels. O să fie bine.

— Uhh, mai face o dată, fără să-şi mişte mâinile, cu buzele întredeschise şi uscate, cu urechea care s-a oprit acum din sângerat, tatuajul lui cu „insectă” fiind cel mai vizibil pentru mine – concesia lui făcută misterelor secolului următor. Paul miroase a transpiraţie, transpiră abundent şi-i e frig, ca şi mie.

— Sunt eu tati, spun.

— îh-uh.

Bag mâna în buzunarul şortului lui şi scot cu delicateţe aparatul meu foto. Mă gândesc să-i scot şi căştile de Walkman, dar n-o fac. El nu se mişcă, dar încălţările i se bâţâie dintr-o parte în alta pe iarba falsă. Pun degetele pe urma de bronz acoperită cu puf auriu de pe coapsa lui.

— Să nu-ţi fie frică, spun.

— Sunt bine acum, spune Paul de sub mâinile care-l

acoperă, năuc, dar clar.

Sunt foarte bine. Trage aer adânc pe nas şi-l ţine înăuntru un moment lung şi chinuitor, apoi îi dă drumul încet. Nu-i văd ochiul lovit şi nici nu vreau, deşi m-aş uita la el dacă mi s-ar cere. Apoi spune visător:

— Să nu le dai lui manii şi lui Clary cadourile alea, da? Sunt prea de căcat. E prea calm.

— Bine, zic. Deci. Mergem la spital la Oneonta. Şi o să vin şi eu. În altă maşină. Presupun că nimeni nu i-a spus că merge la Oneonta.

— Mda, spune el. Îşi ia mâna de pe un ochi umed şi cenuşiu, cel sănătos, şi se uită la mine, cu celălalt ochi apărat în continuare de lumină şi de privirea mea.

— Trebuie să-i spui lu' mami de chestia asta? Singurul lui ochi clipeşte la mine.

— Nu-i nicio problemă, spun, simţind că mă ridic de la sol. O s-o fac să sune a glumă.

— Bine. Ochiul i se închide. Acum n-o să mai mergem la muzeu, spune el nedesluşit.

— Nu se ştie niciodată, spun. Viaţa e lungă.

— Oh. Bine. Aud în spate scârţâitul unei tărgi şi vocea oficială, devenită gravă, a lui în spunând:

— Fă-le loc, fă-le loc, Frank. Lasă-i şi pe ei să-şi facă treaba.

— Ţine-te bine acolo, spun. Dar Paul nu răspunde.

Mă ridic şi sunt împins înapoi, cu Olympus-ul meu în mână. Paul dispare iar în timp ce domnişoara Oustalette începe să strecoare sub el o placă spinală. O aud întrebând „E bine?". În mă trage iar îndărăt. îl aud pe Paul răspunzând „Paul Bascombe" la întrebarea cuiva, apoi „Nu" la subiectul despre alergii, medicamente şi alte boli. Apoi ajunge cumva sus pe targa pliantă, iar în mă trage în continuare din calea lor, până pe marginea cuştii de baseball în care suntem şi acum. Au mai rămas doar câţiva oameni. Un „Brave" şi soţia lui mă privesc precauţi din afara cuştii. Îi înţeleg.

— Gata? Lăsaţi-ne să trecem, spune cineva.

Apoi Paul e scos afară, sub o pătură, acoperindu-şi în

continuare ochiul rănit cu o mână ca pe o victimă de război, ieşind pe uşa cuştii şi traversând asfaltul până la ambulanţa galbenă Life Line cu lumini intermitente, pâlpâitoare – o dubă Dodge Ram cu antene, luminiţe, girofaruri rotindu-se peste tot.

Mă uit cu în cum targa dispare înăuntru, uşile se închid, ambii însoţitori dau ocol şi se urcă în maşină fără grabă. Încă două *nino-nino* răsunătoare se aud în chip de semnal de avertizare, apoi motorul scoate un huruit adânc şi reverberant, intră hurducându-se în viteză, alte lumini se aprind brusc şi întreaga maşinărie uriaşă înaintează greoi, se opreşte, roţile se învârtesc, apoi porneşte iar, adunându-şi forţele, şi dispare repede spre Main fără să se ajute de sirenă.

Irv-cel-atent e preocupat de cum să-mi abată gândurile de la necazurile mele, aşa că mă duce înapoi pe Route 28 conducând încet ca după un cortegiu funerar, încrezându-se în sistemul de control al maşinii lui închiriate, un Seville albastru, şi vorbind despre ceea ce crede că i-ar abate *lui* atenţia de la necazuri şi care ar face pe cineva să vadă partea plină a paharului. Poartă sandale mari, cu talpă din rafie care împreună cu ţeasta lui negricioasă cu început de chelie şi jerseul aurit purtat direct pe pieptul păros îl fac să semene nici mai mult, nici mai puţin decât cu un naş mafiot ieşit la o plimbare cu maşina. Deşi de fapt lucrează în domeniul simulatoarelor în Valley of the Sun, misiunea sa personală fiind să proiecteze simulatoare de zbor pe care învaţă meserie piloţii tuturor marilor companii aeriene, aptitudine pe care a dobândit-o împreună cu o specializare în inginerie aeronautică la Cal Tech (deşi îmi amintesc sigur că juca pentru Boilermakers[30])

Însă în nu vrea să se bage în „cele şase grade de libertate sau altele de felul ăsta”, despre care mă informează că e principiul nobil şi călăuzitor al industriei simulatoarelor (rotaţie, înclinare, deviaţie, sus, lateral,

30 Echipa sportivă a Universităţii Purdue; denumirea a ajuns însă să se extindă la toţi studenţii şi absolvenţii acestei instituţii.

înapoi).

— Are legătură cu ce-ţi spune urechea internă şi ţine în mare parte de rutină. În schimb îl interesează ca noi doi „să ne revenim pe linia de plutire după atâtea lovituri”, ceea ce presupune să-mi spună pe neaşteptate ce femeie minunată a fost mama şi ce „mare figură” a fost şi tatăl lui şi cât au fost de norocoşi să se găsească unul pe altul în anii amurgului şi cum tatăl lui îi destăinuise că mama îşi dorise întotdeauna să se apropie mai mult de mine după ce s-a recăsătorit, deşi, după părerea lui în, ea înţelegea foarte bine că puteam să-mi port singur de grijă şi că eram la Ann Arbor pregătindu-mă pentru o carieră dată dracului în orice câmp al vieţii aş fi ales (ce uimită ar fi să mă vadă azi), şi cum încercase el de mai multe ori de-a lungul anilor să ia legătura cu mine, dar nu „reuşise” niciodată.

Cum trecem lin pe lângă atelierele de textile şi vopsitoriile auto şi apoi pe lângă fabricile de zahăr, lanurile de porumb şi culmile sălbatice acoperite cu copaci cu lemn de esenţă tare, pe care le fin minte de ieri, de pe drum, îmi dau seama că Erma, prietena lui în, a dispărut cumva fără ca măcar să i se pomenească numele. Şi e într-adevăr o pierdere palpabilă, căci sunt sigur că în ar fi condus mai repede cu ea pe bancheta din spate şi că ei doi ar fi vorbit între ei şi m-ar fi lăsat să-mi trăiesc necazurile în tăcere.

În începe însă să predice despre Chicago, pe care-l pronunţă *şi-cau-gău,* spunându-mi că se gândeşte pe undeva să se mute înapoi acolo, poate la Lake Forest (lângă rudele lui Wally Caldwell), pentru că, după părerea lui, industria aviatică o s-o încaseze fix în bot. Ca orice alt inginer cu diplomă de pe lumea asta care mai are încă viaţă în el, e reaganist, iar în momentul ăsta se pregăteşte să „meargă” cu Bush, deşi e de părere că americanilor nu le place nehotărârea, iar Bush nu pare prea grozav la capitolul ăsta, doar că în opinia lui e mai bun decât „minţile pitice” pe care le susţine în prezent partidul meu. Totuşi, n-a renunţat total la ideea votului de protest sau pentru un candidat independent, pentru că republicanii l-au vândut pe salariatul de rând aşa cum i-au vândut

naziştii pe „amicii lor, cehii”. (Nu mi se pare un posibil susţinător al lui Jackson.)

Eu practic nu spun nimic, gândindu-mă cu mâhnire la fiul meu şi la ziua lui, ambele lucruri părându-mi-se eşecuri la fel de amare şi de infinite, care n-au absolut nicio şansă de redresare. Acum nu mai există *pare.* Totul e *este.* Într-o lume mai bună, Paul ar fi prins cu mâna goală o minge lovită de unul dintre falşii jucători de la A., ar fi alergat la muzeu mândru de mâna sa umflată satisfăcător, s-ar fi distrat suficient, dar nu din cale-afară, vârându-şi nasul în dulapul lui Babe Ruth, ar fi gustat pe îndelete filmarea cu Johnny Bench „la baza a doua” şi ar fi ascultat larma înregistrată a publicului din anii ’30. Mai târziu am fi ieşit în soarele strălucitor de duminică, cu mingea prinsă în mână, ne-am fi oprit la un malţ Gay Nineties, am fi cumpărat nişte aspirină, am fi stat amândoi să ni se deseneze caricatura îmbrăcaţi în echipament de baseball *vintage,* am fi tras o porţie binemeritată de râs, am fi jucat Frisbee, am fi aprins artificiile mele într-un golfuleţ pustiu al lacului şi am fi încheiat ziua devreme; întinşi pe iarbă sub un ulm rămas netăiat, cu mine explicând valoarea supremă a manierelor şi faptul că un ataşament de bun-simţ faţă de progres (deşi nu e decât o ficţiune creştină) poate fi totuşi o acoperitoare bună şi pragmatică pentru o viaţă care poate deveni periculoasă şi lungă. Mai târziu, conducând spre sud, aş fi cotit pe un drum lăturalnic şi l-aş fi lăsat să facă exerciţii de şofat, după care am fi ticluit un plan ca, după ce-şi rezolvă problemele legale, să vină la Hacklam ca să meargă la şcoala de-acolo din toamnă. Cu alte cuvinte, o zi în care trecutul să fie împins şi mai departe şi neutralizat, în care să se schiţeze un traseu promiţător pentru un viitor bazat pe postulatul că independenţa nu-i totuna cu izolarea, când toate cercurile concentrice ar fi coborât brusc la locul lor şi o sincronicitate într-adevăr tinerească (lipsită de lătrături şi *iik*-uri) ar fi înflorit aşa cum doar în tinereţe poate înflori.

În loc de asta însă, remuşcare. Durere. Reproş. Orbire (sau, în cel mai bun caz, ochelari corectori).

Mâhnire. Plictis (care presupune drumuri lungi, singuratice până la New Haven şi, în cele din urmă, neputinţa progresului de a însemna mai mult decât eschivare şi negare) – nimic ce n-am fi putut realiza rămânând acasă sau mai vizitând o dată pescăria. (Acum n-o să mai vină niciodată să stea la mine, sunt sigur.)

În care a amuţit din respect sau plictiseală, urcă ultimul deal de peste 1 – 88, iar prin parbrizul fumuriu văd un Ian de porumb, sinuos ca un râu, care dă în valea îngustă a Susquehannei chiar unde se întâlnesc şoselele. Acolo, un fazan ţâşneşte dintre tulpinile înalte şi verzi, trece fulgerător pe deasupra moţurilor de mătase, îşi întinde aripile în dreptul unui gard, zboară până la jumătatea şoselei cu patru benzi şi se aşază în iarba de pe banda centrală.

Cine sau ce l-a speriat? mă întreb. E în siguranţă acolo, în mijloc? Poate supravieţui?

— Ştii tu, Frank, în meseria mea poţi să devii dependent de metafore prea cuprinzătoare, spune în, sătul în sfârşit de tăcere şi lansându-se în ce se nimereşte să-i treacă prin cap în timp ce cotim spre vest spre vechiul oraş din cărămidă Oneonta. E obiceiul unui om care stă prea mult singur. Cunosc simptomele.

— Nimic nu pare mai interesant decât simularea când participi la ea. Totul pare simulabil. Doar că, adaugă el, şi se uită la mine pentru un plus de gravitate, cei care o fac cel mai bine sunt cei care-au uitat de munca lor odată ce-au ieşit pe uşa biroului. N-or fi ei întotdeauna genii, dar consideră că simularea e o chestie şi viaţa altă chestie. E doar un instrument, de fapt. În îşi pipăie propriul instrument cu două degete, pe sub pantalonii sport, de consolare. Dacă încurci chestiile astea două, dai de belea.

— înţeleg, în, spun. În care a venit la Cooperstown pentru una dintre partidele de mâine din Liga Fantastică O'Malley (cu White Sox din '59), e, la drept vorbind, un tip plăcut şi de treabă. Nu mi-ar displăcea să-l cunosc mai bine.

— Eşti însurat, Frank?

— în ultima vreme, nu, spun, simţind cum braţele şi încheieturile umerilor îmi înţepenesc şi mă dor deja, de parcă *eu* m-aş fi accidentat sau de parcă aş Pi îmbătrânit cu douăzeci de ani într-o oră. Mai şi scrâşnesc din dinţi şi sunt convins că până mâine-dimineaţă o să pierd şi mai mulţi angstromi de smalţ. Îi arăt lui în importantul indicator albastru cu un „H" alb pe el şi ne luăm după el înspre centrul oraşului, unde biserica e în plină activitate peste tot şi sunt puţine maşini pe drum.

— Erma e-n probe pentru postul de nevasta cu numărul trei, spune în sobru, părând să reflecteze scrupulos la întreg conceptul de neveste (dar nu şi ia pe unde umblă Erma). Când îl vezi pe unu' mare şi urât ca mine, Frank, cu o gagică drăguţă ca Erma, îţi dai seama că totul e chestie de noroc. Numai de noroc. Şi să mai şi ştii să asculţi. Îşi ţuguiază uşor buzele groase şi catifelate ca Mussolini, lăsând impresia că ar fi dispus acum să înceapă să asculte dac-ar fi ceva care să merite ascultat.

— Aţi apucat să intraţi la muzeu?

— Aveam de gând, în Mă uit după un alt indicator cu „H", dar nu văd niciunul şi sunt stresat că am trecut de el şi că o să ne trezim la celălalt capăt al oraşului şi o să ieşim iar pe autostradă în direcţia greşită, exact ca în Springfield. S-ar pierde timp preţios.

— Chiar ar trebui să vă întoarceţi acolo când o să se termine cu chestia asta. E un deliciu. E prin sine un act de educaţie, pe bune, mai multă decât poţi să-nghiţi într-o zi. Tipii ăia, tipii de pe vremuri, jucau pentru că voiau să joace. Pentru că *puteau.* Pentru ei nu era o carieră. Era doar un joc. Acum – În îşi ia un aer dezaprobator – e o afacere. Vocea i se stinge treptat. Îmi dau seama că s-a auzit şi el cum se dă pe lângă un fel de frate demult pierdut, pe care poate că şi-l aminteşte acum mult mai în amănunt, şi-a dat seama că niciodată nu i-a fost prea simpatic şi pe care s-ar bucura să nu-l revadă niciodată, deşi poate încă să se prefacă bine dispus şi să fie de folos aşa cum ar face cu un autostopist schilod pe timp de viscol, chiar dacă autostopistul ar fi un infractor

condamnat.

— Incidentele pe care nu le putem controla fac din noi ceea ce suntem – ai, Frank? spune în, schimbând subiectul în timp ce face brusc un viraj vijelios la stânga pe o alee care trecuse neobservată, deşi e amenajată, şi care duce către clădirea nouă şi strălucitoare cu trei etaje a spitalului, din sticlă şi cărămidă, cu antene luminoase şi emiţătoare cu microunde în vârf. Spitalul A.O. Fox. În a fost foarte atent; eu m-am rătăcit în spaimă.

— Aşa e, în, spun, total neatent. Măcar poţi să vezi lucrurile în felul ăsta.

— Sunt sigur că Jack e bine, spune în, cârmind cu o singură mână pe o alee circulară, mărginită de tufe, ţinându-se după indicatoarele şi săgeţile roşii cu URGliNŢĂ. Ambulanţa galbenă Life Line din Cooperstown tocmai iese cu spatele din alee, cu luminile aprinse, cu compartimentul pentru pacienţi cufundat în întuneric de parcă s-ar fi întâmplat ceva fatal. Domnişoara Oustalette e la volan şi vorbeşte cu însufleţire în timp ce fumează o ţigară, iar partenerul ei fără nume abia dacă se vede pe scaunul neluminat al pasagerului.

— Spital, dulce casă, spune în timp ce opreşte lângă un şir de uşi glisante de sticlă, marcate simplu „Urgenţă”.

— Tu du-te înăuntru, Franky, spune el şi zâmbeşte în timp ce eu cobor deja. Parchez fiara asta şi ne vedem înăuntru.

— Bine. În radiază o compasiune fără limite, ceea ce nu are nimic de-a face cu simpatia faţă de mine.

— Mersi, în, spun, aplecându-mă o clipă înapoi pe uşa maşinii, unde e răcoare, departe de lumina metalică, fierbinte a soarelui.

— Prefă-te că eşti calm, spune în, ridicând un genunchi mare, îmbrăcat în albastru, pe scaunul de piele. Înăuntru începe să dăngăne un clopoţel.

— Probabil că o să trebuiască să poarte ochelari, atâta tot, spun. Clatin din cap la aceste cuvinte pline de speranţă.

— Stai să vezi. Poate că e acolo şi râde de se cacă pe el

chiar în momentul ăsta.

— Ar fi frumos, spun, gândindu-mă cât de frumos *ar fi* şi cum, dac-ar fi aşa, ar fi şi pentru prima oară de multă vreme.

Dar nu-i deloc aşa.

Înăuntru, la biroul lung de recepţie, verde-măr, secretara îmi spune că Paul „a intrat direct” – ceea ce înseamnă că e undeva unde nu-l pot urma, în spatele unor uşi metalice groase şi lucioase –, că un oftalmolog a fost „chemat special” ca să-l vadă. Dacă sunt drăguţ să iau loc „acolo”, doctorul o să iasă cât de curând să stea de vorbă cu mine.

Inima a început să-mi bubuie din nou la vederea culorilor antiseptice ale spitalului, la suprafeţele glaciale şi la fluxul sever şi inodor de yin-yang a tot ceea ce există în raza mea vizuală şi auditivă. (Aici, totul e nou şi pare făcut din crom şi plastic tare şi, sunt sigur, îşi datorează existenţa unei mari emisiuni de obligaţiuni.) Şi *totul* are, la un mod sinistru şi disperat, o *destinaţie –,* nimic nu e pur şi simplu ca să fie sau, şi mai bine, fără niciun scop. Un coş cu muşcate roşii ar fi azvârlit cât colo, un exemplar din *American Cage Bird* ar fi aruncat ca un cotor de măr. Un ghid imobiliar, un teanc de bilete *Vă annie Get Your Guri* – nimic n-ar rezista nici cinci minute fără ca unul sau altul să-l arunce imediat la gunoi. Pentru oamenii caic sfârşesc aici, par să spună pereţii, nu există nicio mângâiere în tuşele astea graţioase.

Mă aşez neliniştit la mijlocul unui şir de scaune de plastic de un roşu-cireaşă, unite între ele şi rezistente la impact, şi mă zgâiesc la un televizor fără telecomandă, pus undeva sus unde nimeni nu poate ajunge la el, şi unde reverendul Jackson, îmbrăcat într-o cămaşă maro-safari, deschisă la guler, e intervievat de un juriu de bărbaţi albi în costume de oameni de afaceri, care radiază în faţa lui de aroganţă deghizată în modestie, ca şi cum l-ar găsi amuzant; dar reverendul îşi etalează propria-i superioritate autosuficientă, combinată cu dispreţ pur, totul cu atât mai vizibil cu cât sonorul e dat la minim. (Iarna asta l-am

considerat o vreme „candidatul meu”, deşi am hotărât până la urmă că n-are cum să câştige, că ar distruge ţara dacă ar face-o şi că, şi într-un caz, şi în celălalt, mi-ar spune până la urmă că toate relele s-au întâmplat din vina mea.) E oricum terminat şi apare azi la televizor doar pentru că i s-a făcut un hatâr.

Uşile de sticlă care dau afară se deschid cu un suspin, iar în intră relaxat în pantalonii lui albaştri, sandale şi jerseu galben. Se uită în jur fără să mă vadă, apoi se întoarce şi iese iar, pe asfaltul încins, de parcă ar fi greşit spitalul, în timp ce uşile se închid în spatele lui. O bandă care curge sub mutra lucioasă, ciocolatie a reverendului Jackson anunţă că Mets a învins Houston, Graf a învins-o pe Navratilova, Becker l-a învins pe Lendl, dar pierde în faţa lui Edberg, şi, dacă tot am ajuns aici, că Irakul a intoxicat sute de iranieni cu gaze.

Brusc, ambele uşi metalice de la urgenţă se dau înapoi şi o femeie tânără şi micuţă, cu părul de culoarea lămâii, cu o faţă curată, scandinavă, şi îmbrăcată în halat medical iese grăbită cu o mapă în mână. Privirea îi cade direct pe chipul meu plin de îngrijorare, cum stau aici singur în intrândul rezervat rudelor. Se duce la biroul de la recepţie, unde o asistentă îi arată spre mine şi, în timp ce mă ridic deja zâmbind şi exagerat de recunoscător, se apropie cu o expresie care – trebuie să spun – nu-i deloc veselă. N-aş vrea deloc să fie expresia care să mă dea de gol, dar bineînţeles că este, din toate punctele de vedere.

— Sunteţi tatăl lui Paul? începe ea chiar înainte să ajungă la mine, întorcând paginile din mapa ei argintie. Poartă tenişi roz care fac *scârţ-scârţ* pe gresia nouă şi are halatul deschis în faţă, lăsând la iveală o rochie scrobită de tenis şi nişte picioare scurte bronzate, musculoase şi groase de sportivă. Pare total lipsită de machiaj şi de miros, cu dinţi atât de albi de zici că-s noi-nouţi.

— Bascombe, spun moale, încă recunoscător. Frank Bascombe. Paul Bascombe e fiul meu. (Ţiganii cred că o atitudine pozitivă poate adesea să alunge veştile proaste.)

— Sunt doctoriţa Tisaris. Îşi consultă iar fişa, apoi mă

fixează cu nişte ochi albaştri perfect inexpresivi. Mă tem că Paul a fost pocnit în ochi foarte, *foarte* rău, domnule Bascombe. A suferit ceea ce noi numim o dilatare a arcului superior stâng al retinei stângi. Clipeşte la mine. A fost lovit cu o minge de baseball? Pur şi simplu nu poate crede aşa ceva; nici ochelari de protecţie, nici cască, nimic.

— Cu o minge de baseball, spun, aproape imperceptibil, cu atitudinea mea pozitivă şi speranţa ţigănească dispărute fără urmă. Pe stadionul Doubleday.

— Bine. Păi, spune ea, asta înseamnă că mingea l-a lovit un pic lângă centru. E ceea ce noi numim o leziune a maculei, ceea ce înseamnă că partea stângă a ochiului a fost împinsă peste retină şi, practic, a aplatizat-o. A fost o lovitură foarte, foarte puternică.

— Era în cuşca Express, spun, privind-o pieziş pe doctoriţa Tisaris.

E frumuşică, zveltă (cu toate că e scundă), dar musculoasă, o micuţă grecoaică atletică, deşi poartă verighetă, aşa că e posibil ca soţul ei, gastroenterologul, să fie grec, iar ea să fie cât de suedeză sau de daneză pare. Totuşi, trebuie să fii prost ca să nu ai încredere deplină în ea, chiar şi în costum de tenis.

— Deocamdată, spune ea, vede binişor cu ochiul, dar are străfulgerări luminoase intense, tipice pentru o dilatare gravă. Probabil că ar trebui să-l duceţi să-l mai vadă un doctor, dar eu vă sfătuiesc să-l dregem cât mai repede. Cel mai bine ar fi până la sfârşitul zilei.

— Dilatare. Ce înseamnă dilatare? Instantaneu devin rece ca un macrou. Toate cele trei asistente de la recepţie mă privesc ciudat şi ori tocmai am leşinat, ori sunt pe cale să leşin sau am leşinat acum zece minute şi tocmai îmi revin în simţiri. Însă doctoriţa Tisaris, un model de etichetă strictă antileşin, nu pare să observe. Aşa că pur şi simplu nu leşin, ci-mi înfig toate cele zece degete în tălpile pantofilor şi mă proptesc în podeaua care se înclină şi se leagănă, totul ca reacţie la un singur cuvânt. O aud pe doctoriţa Tisaris spunând „dezlipire” şi sunt convins că-şi prezintă perspectiva etico-medicală în legătură cu leziunile

grave şi că mă sfătuieşte să procedez la fel. Ceea ce aud însă că-mi iese pe gură este „înţeleg”, apoi îmi muşc obrazul pe interior până simt un gust vag şi cald de sânge, apoi mă aud spunând:

— Trebuie să mă consult cu mama lui mai întâi.

— E aici? Mapa jos, o expresie de îndoială pe faţa doctoriţei Tisaris, de parcă n-ar exista nicio mamă.

— E la Clubul Yale.

Doctoriţa Tisaris clipeşte. Nu cred să existe vreun club Yale în Oneonta.

— Puteţi lua legătura cu ea?

— Da. Cred că da, spun, încă şovăielnic.

— Ar trebui să vă grăbiţi. Are într-adevăr un zâmbet detaşat, sobru, profesionist, care conţine multe, foarte multe straturi de argumente importante, niciunul destinat în mod special mie. Îi spun că mai întâi i-aş fi recunoscător dacă m-ar lăsa să-mi văd fiul. Dar ea răspunde:

— Ce-ar fi să daţi dumneavoastră telefonul ăla şi noi o să-l pansăm la ochi ca să nu vă sperie de moarte.

Dintr-un motiv sau altul mă uit în jos la coapsele ei rotunde şi tari de sub halat şi nu spun niciun cuvânt, rămân doar acolo, proptit în podea, cu gustul propriului meu sânge în gură, gândindu-mă cu uimire la fiul meu care mă poate speria de moarte. Ea se uită în jos la picioarele ei, îşi ridică ochii spre faţa mea fără curiozitate, apoi se întoarce pur şi simplu şi o ia spre recepţie, lăsându-mă să găsesc singur un telefon.

La Clubul Yale de pe Vanderbilt Avenue, nici domnul, nici doamna O’Dell nu sunt înăuntru. E amiaza unei zile senine de duminică de dinainte de 4 iulie şi, sigur, nimeni n-ar *trebui* să stea înăuntru. Toate lumea *ar trebui* să iasă pur şi simplu agale din Marble Collegiate, zâmbind cu demnitate, sau să stea la coadă cu entuziasm la Met sau Modern sau să se „repeadă până vizavi, la Carlyle” pentru un brunch Mozart sau până în apartamentul special „din turn” al unui prieten special, care are o verandă înconjurată de un gard viu, cu ficuşi, azalee şi trandafiri chinezeşti şi o vedere magică asupra râului.

Dar o verificare mai atentă scoate la iveală faptul că doamna O'Dell a lăsat un număr „pentru orice eventualitate11, pe care-l formez în cabina mea telefonică de spital igienică, verde cu roz-somon – exact în momentul în care prietenul în cel voinic intră din nou, scanează zona, mă vede făcându-i cu mâna, ridică spre mine, în semn de încurajare, degetul mare, apoi se întoarce, cu mâinile în buzunarele pantalonilor lui albaştri sport, şi cuprinde cu privirea, prin uşile de sticlă, lumea largă din care tocmai a venit. E un om absolut indispensabil. Mare păcat că nu e însurat.

— Casa Windbigier, spune o voce muzicală de copil. O aud pe propria mea fiică izbucnind în chicoteli pe fundal.

— Bună, spun, pe un ton hotărât jovial. Doamna O'Dell e acolo?

— Da, c. O pauză pentru şuşoteli. Pot să ştiu cine-ntreabă, vă rroog?

— Spune-i că e domnul Bascombe. Sunetul inconsistent al numelui meu mă azvârle în disperare. Iar şoapte concentrate, apoi o cascadă de râsete, după care Clarissa intră pe fir.

— A-*lo,* spune ea cu imitaţia ei de ton grav şi serios al maică-sii. La telefon domnişoara Dykstra. Vă folosesc la ceva, domnule? (Vrea să spună, desigur, „vă pot fi de folos".)

— Da, spun, în timp ce inima mi se deschide puţin ca să lase să intre o geană de lumină. Aş vrea să comand o fetiţă din aia de doişpe ani şi poate şi o pizza.

— Ce culoare preferaţi? întreabă Clarissa cu gravitate, deşi deja o plictisesc.

— Albă cu bluziţă galbenă. Să nu fie prea mare.

— Păi nu mai avem decât una. Şi creşte pe zi ce trece, aşa că vă sfătuiesc să faceţi comanda acum. Ce fel de pizza preferaţi?

— Dă-mi-o pe mami – bine, scumpo? E destul de important.

— Iar latră Paul, pot să pun pariu. Clarissa scoate şi ea un lătrat de schnauzer, care-i provoacă prietenei ei un

chicotit înăbuşit. (Sunt, cu siguranţă, închise în cine ştie ce aripă a copiilor miraculoasă şi izolată fonic, având la dispoziţie toate jocurile, distracţiile, instrumentele educative, suporturile şi pachetele de programe existente pe lume, care ar putea să le ia garantat de pe capul părinţilor ani de zile.) Şi prietena ei scoate două lătrături scurte, doar aşa, ca să fie. Probabil că ar trebui să încerc şi eu. Poate m-aş simţi mai bine.

— Nu prea e de râs, spun. Cheam-o, te rog, pe mami, da? Trebuie să vorbesc cu ea.

Receptorul face *tronc* pe o suprafaţă tare.

— Aşa face el, o aud pe Clarissa spunând cu răutate despre fratele ei rănit. Mai latră de două ori, apoi se aude o uşă deschizându-se şi paşi îndepărtându-se. În celălalt capăt al sălii de aşteptare, doctoriţa Tisaris iese iar pe uşa secţiei de urgenţă. Acum e încheiată la halat şi poartă pantaloni verzi şi largi de chirurg lungi până la tălpi, învelite în şoşoni verzi. E pregătită de operaţie. Dar se îndreaptă spre recepţie ca să le împărtăşească asistentelor ceva care le face pe toate să izbucnească în râs exact ca fiica mea şi prietena ei. O asistentă de culoare strigă: „Îţi spun *io, feţi iţă,* dacă-i spun”, apoi îşi dă seama că face zgomot, mă vede şi duce mâna la gură, întorcându-se cu spatele ca să nu se vadă că izbucneşte iar în râs.

— Alo? spune Arin veselă. Habar n-are cine a sunat. Clarissa a ţinut secretul ca să fie o surpriză.

— Bună. Eu sunt.

— Ai ajuns *deja? Vocea* ei spune că se bucură că sunt eu, că tocmai s-a ridicat de la o masă plină cu cei mai interesanţi oameni din lume doar ca să dea peste o recoltă şi mai aleasă. Poate că vreau să iau un taxi şi să vin şi eu. (O schimbare izbitoare faţă de ieri – bazată mai mult ca sigur pe descoperirea bine-venită că ceva s-a terminat în sfârşit între noi doi.)

— Sunt în Oneonta, spun direct.

— Ce s-a întâmplat? întreabă ea, de parcă Oneonta ar fi un oraş bine-cunoscut ca sediu al tuturor necazurilor.

— Paul a avut un accident, spun repede de tot, ca să pot

trece mai departe. Nu un accident care să-i pună viaţa în pericol – pauză –, dar ceva despre care trebuie să ne sfătuim urgent.

— Ce-a păţit? Spaima îi umple vocea.

— A fost lovit în ochi. Cu o minge de baseball. Într-o cuşcă pentru lovituri.

— A orbit? Şi mai multă spaimă, amestecată cu oroare firească.

— Nu, n-a orbit. Dar e destul de grav. Doctorii sunt de părere că ar trebui operat destul de urgent. (Am pus pluralul cu de la mine putere.)

— Operat? Unde?

— Aici, în Oneonta.

— Unde *e*? Credeam că sunteţi în Cooper's Park.

Dintr-un motiv pe care doar Dumnezeu îl ştie, pentru că eu nu, asta mă înfurie.

— E mai încolo, spun. Oneonta cu totul alt oraş.

— Ce trebuie să hotărâm? Panică rece şi din ce în ce mai intensă; şi nu din cauza părţii pe care n-o poate controla – rănirea nelămurită a fiului care i-a mai rămas în viaţă –, ci din cauza acelei părţi de care, îşi dă seama acum, *e* responsabilă şi pentru care trebuie să hotărască şi ar face bine să hotărască dracului corect, pentru că nu eu sunt responsabil.

— Ce are? o aud pe Clarissa turuind îndatoritoare, de parcă ar avea şi ea propria responsabilitate. Şi-a scos ochiul cu artificiile?

— Sst, spune mama ei. Nu, nu şi l-a scos.

— Trebuie să hotărâm dacă-i lăsăm să-l opereze aici, răspund arţăgos. Ei zic că ar fi bine s-o facem cât mai repede.

— F. la ochi? Tonul vocii e tot mai ridicat pe măsură ce începe să conştientizeze ce îi spun. Şi vor să-l opereze acolo? Ştiu că sprâncenele negre, stufoase i s-au unit şi că se trage de părul de la spate, luând şuviţă cu şuviţă şi trăgând şi iar trăgând de ca până când simte o împunsătură perfectă de durere. A căpătat obiceiul ăsta abia în ultimii ani. Când era cu mine nu făcea aşa

niciodată.

— Am mai cerut o părere, spun. Deşi bineînţeles că încă n-am apucat. Dar aşa o să fac. Mă uit lung la televizorul de deasupra scaunelor din sala de aşteptare. Reverendul Jackson a dispărut. Pe ecran scrie „Creditul inutil?" pe un fundal albastru-deschis. Când mă uit în jur, în e tot în pragul uşilor glisante, iar doctoriţa Tisaris nu mai e la recepţie. Trebuie să dau urgent de ea.

— Poate aştepta două ore? spune Ann.

— Au zis că azi. Nu ştiu. Furia mi-a dispărut la fel de brusc.

— O să vin acolo, spune ea.

— Faci patru ore. De fapt, trei. E inutil. Încep să mă gândesc la blocajele de pe podul FDR, la afluxul de sărbători. Ambuteiaje grave pe Triborough. Un trafic de coşmar. Toate lucrurile la care mă gândeam vineri, deşi acum e deja duminică.

— Pot să iau un elicopter de la terminalul East River. Charley zboară de acolo tot timpul. Sigur ajung. Spune-mi doar unde.

— Oneonta, spun, simţindu-mă ciudat de gol pe dinăuntru când mă gândesc la Ann.

— O să pun imediat mâna pe telefon şi o să-l sun pe Henry Burris. E la Yale-New Haven. Au rămas în ţară în weekendul ăsta. O să-mi explice el toate variantele, dar spune-mi exact ce are.

— Dezlipire, spun. Au zis că are retina dilatată. Nu-i nevoie să vii chiar în clipa asta.

— E *în* spital? Am senzaţia că Ann îşi notează tot în momentul ăsta: *Henry Burris. Oneonta. Dezlipire, retină, cuşcă pentru lovituri? Paul, Frank.*

— Sigur că e în spital, spun. Unde crezi că e?

— Care-i numele exact al spitalului, Frank? E meticuloasă ca o asistentă de la chirurgie; iar eu nu sunt decât conştiincioasa rudă cea mai apropiată.

— A.O. Fox. Probabil că e singurul spital din oraş.

— E aeroport acolo? E clar că şi-a notat *aeroport.*

— Nu ştiu. Dacă nu, atunci ar trebui să fie. Apoi se cască

o tăcere, timp în care s-ar putea să se fi oprit de fapt din scris.

— Tu eşti bine, Frank? Nu pari prea bine.

— Nu sunt foarte bine. Totuşi, nu eu am ochiul scos.

— Doar n-are ochiul scos, nu? Ann spune asta pe tonul rugător al maternităţii, de care nimeni nu poate scăpa.

Din uşă, în se întoarce spre mine cu o expresie îngrijorată, de parcă m-ar fi auzit spunând ceva pe un ton amar sau certăreţ. Asistenta negresă de la recepţie se uită şi ea la mine, pe deasupra computerului ei.

— Nu, zic, n-are. Dar e lovit. Nu e tocmai bine.

— Să nu-i laşi să-i facă nimic. Te rog… Până ajung eu acolo. Poţi?

Spune asta pe un ton dulce, reglat după neajutorarea pe care o simţim amândoi şi pe care aş îndrepta-o, dar n-am cum.

— îmi promiţi? încă n-a pomenit de visul ei cu accidentul. Mi-a făcut favoarea asta.

— Categoric. O să-i spun imediat doctoriţei.

— Mulţumesc frumos de tot, spune Ann. Ajung în două ore maximum. Ţine-te bine.

— Mă ţin. Mă găseşti aici. Şi pe Paul.

— N-o să dureze mult, spune Ann pe jumătate senină. Bine?

— Bine.

— Bun atunci. Bun. Şi asta-i tot.

Timp de două ore care devin trei şi apoi patru, dau iar şi iar ture prin mica sală de aşteptare în culori armonioase în timp ce totul pluteşte în incertitudine. (în condiţii mai bune, ar fi un moment potrivit să dau telefoane clienţilor şi să-mi abat atenţia de la griji, dar acum nu se poate.) În care a hotărât să renunţe la „cocteilul” de după-amiază cu echipa Sox din ’59 şi să-mi ţină companie, iese pe la două şi face rost de două pachete umflate cu burgeri Satellite, pe care îi mâncăm mecanic aşezaţi pe scaunele de plastic în timp ce, la televizorul de deasupra noastră, Mets joacă cu Astros într-un non-timp mut. Nu e momentul zilei când e cea mai mare vânzoleală

la Urgenţe. Mai târziu, când lumina va fi pălit şi pe lac se va fi dat pe gât prea multă bere, când o încercare de a mai atinge o bază se va fi lăsat cu oase rupte sau când se va fi dovedit că cineva care ştie totul despre artificii nu ştie totuşi destul – *atunci,* resursele de aici vor fi puse la încercare. Acum însă apar un pacient cu o rană uşoară de cuţit, poate autoprovocată, o femeie obeză cu dureri inexplicabile în piept, un rănit fără cămaşă dintr-o maşină răsturnată, dar nu toţi deodată şi fără fanfară (ultima victimă adusă de echipajul din Cooperstown se încruntă la mine la plecare). Până la urmă toată lumea e externată la cerere, ieşind cu toţii cu chipuri împietrite şi spăsiţi după jalnica încununare a evenimentelor din această zi. Asistentele de la recepţie îşi păstrează de la început şi până la sfârşit dispoziţia glumeaţă.

— Aşteaptă numa' până mâine cam pe la ora asta, spune una dintre ele cu o expresie de uimire pe faţă. Locul ăsta o să mişune ca Grand Central Station la ora de vârf. 4 iulie e o zi *nuuma* bună să te accidentezi.

La trei, un preot tânăr şi gras, tuns periuţă, trece pe lângă noi, se opreşte şi se întoarce către mine şi în care ne uităm la televizorul fără sonor, întreabă într-o şoaptă confidenţială dacă totul e sub control şi, dacă nu, nu cumva ne poate ajuta cu ceva (nu e; nu poate), apoi se îndreaptă zâmbitor spre secţia de terapie intensivă.

Doctoriţa Tisaris trece pe-aici o dată sau de două ori, cu aerul că nu prea are ce face. La un moment dat se opreşte să-mi spună că „un tip care se pricepe la retină" de la Binghamton şi care a lucrat la „Oftalmo în Massachusetts" l-a examinat pe Paul (eu unul nu l-am văzut când a venit) şi a confirmat ruptura de retină şi „dacă se poate, am vrea să-l pregătim pentru când ajunge soţia dumneavoastră aici, după care repede cu el pe masă. Doctorul Rotollo – mercenarul de la Binghamton – o să facă operaţia".

Mai întreb o dată dacă pot să-l văd pe Paul (nu l-am văzut de când a plecat salvarea din Cooperstown), iar doctoriţa Tisaris pare deranjată, dar acceptă, deşi trebuie

să aibă grijă să nu se agite ca să „reducă la minimum” hemoragia, şi poate ar fi mai bine să arunc pe şest o privire, pentru că oricum i s-a făcut un sedativ.

Îl părăsesc pe m şi o urmez, *scârrţ-scârrţ,* pe uşile duble până într-o încăpere largă puternic luminată, zugrăvită într-un verdementă, care miroase a frecţii cu alcool, cu separeuri pentru bolnavi de-a lungul celor patru pereţi, acoperite toate cu câte o perdea verde de spital. Două camere speciale sunt marcate „Chirurgie” şi au uşi masive, pliante, cu mânere rotunde, iar Paul e într-una din ele. Când doctoriţa Tisaris trage cu grijă de uşa silenţioasă, îl văd pe fiul meu, întins pe spate pe un pat cu rotile prevăzut cu grilaj lateral metalic, arătând foarte umflat cu amândoi ochii acoperiţi de bandaje ca o mumie, dar tot cu tricoul lui negru cu *Cler,* şortul maro şi şosetele portocalii, doar că fără încălţări, care stau una lângă alta lângă perete. Stă cu braţele încrucişate pe piept într-un fel nerăbdător, inchizitorial, cu picioarele întinse şi ţepene. Un fascicul de lumină intensă e aţintit în jos asupra feţei lui bandajate şi are pe urechi căştile cuplate la un Walkman galben pe care nu l-am mai văzut până acum şi pe care-l ţine în echilibru pe piept. Nu pare să aibă vreo durere şi, dacă n-ar fi bandajele, ar părea imun la lume (dacă nu cumva e mort, pentru că nu-i văd pieptul ridicându-se şi coborând, nici degetele tremurându-i, nicio tresărire muzicală a vreunui deget de la picior la ce-o asculta el acolo). Are, observ, un bandaj nou la ureche.

Sigur că tarc-aş vrea să mă reped şi să-l sărut. Sau, dacă asta nu se poate, măcar să stau şi să aştept aici, neştiut, printre tăvile cu instrumente, tuburile de oxigen, trusele de defibrilare, grămezile de ace şi distribuitoarele de mănuşi de cauciuc: să stau de veghe pe un scăunel căptuşit, să fiu o prezenţă pentru fiul meu, „util” măcar în principiu, din moment ce vremea unei contribuţii reale din partea mea pare acum pe sfârşite, în felul în care un accident grav, distrugător, poate devia cursul vieţii şi-l poate trimite învârtindu-se în cu totul altă direcţie, lăsând departe, în urmă, vechiul eu sănătos, cu toţi apropiaţii lui

grijulii.

Dar nimic din toate astea nu se poate întâmpla şi stau pur şi simplu cu doctoriţa Tisaris şi mă uit la Paul, iar timpul zboară. Un minut. Trei. În sfârşit, întrezăresc un suspin dătător de speranţă pe sub tricoul lui şi simt brusc un şuierat care-mi umple urechile atât de tare încât, dacă mi s-ar adresa cineva, dac-ar spune iar „Frank” cu voce tare, din spate, s-ar putea să nu aud, prind doar şuieratul, ca o scăpare de aer sau ca zăpada căzând de pe un acoperiş sau ca vântul care bate printre crengi de pin – un şuierat de confirmare.

Moment în care, fără vreun motiv clar, Paul întoarce capul direct spre noi, ca şi cum ar fi auzit ceva (şuieratul meu?) şi ştie că cineva îl priveşte, mă poate vedea în închipuire pe mine sau pe altcineva printr-o perdea roşie cu negru de întuneric lichid. Tare, cu vocea lui de băieţel, spune:

— Bun, cine-i acolo? Bâjbâie orbeşte la walkmanul lui ca să-l dea mai încet. Desigur, e posibil să fi spus acelaşi lucru de cine ştie câte ori când nu era nimeni de faţă.

— Sunt doctoriţa Tisaris, Paul, spune ea, perfect calmă. Nu te speria.

Şuieratul încetează cu totul.

— S-a speriat cineva? spune el, holbându-se în bandajele lui.

— Mai vezi străfulgerări luminoase sau culori vii?

— Mda, spune el. Un pic. Unde-i tati?

— Te aşteaptă. Îmi pune un deget rece pe încheietura mâinii. Nu trebuie să vorbesc. Deja sunt purtătorul prea multor necazuri.

— O aşteaptă pe mămica ta să vină încoace, ca să-ţi putem rezolva ochiul.

Halatul ei scrobit se freacă de cadrul uşii. Pentru prima oară simt venind un iz vag, exotic, dinspre cutele lui.

— Spune-i lui tati că încearcă prea mult să controleze lucrurile. Se şi frământă prea mult, spune Paul. Bâjbâie cu mâna tatuată, plină de negi, după instrumentul lui pentru plăcere şi-i trage un scărpinat sârguincios exact ca în, de

parcă toate luminile s-ar fi stins şi nu s-ar mai putea vedea om cu persoană. Apoi oftează: multă înţelepciune, care-i dă şi multă răbdare.

— O să am grijă să-i transmit, spune doctoriţa Tisaris cu o voce profesională, total lipsită de ecou.

Şi tocmai vocea *asta* mă face să tresar, o tresărire deloc uşoară, de la genunchi în sus, care-mi strâmbă gura, neaşteptată şi îndeajuns de intensă, încât trebuie să-mi dreg glasul, să întorc capul şi să înghit în sec. E vocea lumii din *afară –,* acum vitală: „O să am grijă să-i transmit; îmi pare rău, postul e ocupat; am vrea să vă punem câteva întrebări; îmi pare rău, nu pot sta de vorbă cu dumneavoastră acum". Şi aşa mai departe, şi aşa mai departe, şi aşa mai departe până la: „Vă anunţ cu părere de rău că tatăl, mama, sora, fiul, soţia, câinele, orzcare-dintre-cei-pe-careâi-cunoaşteţi-şi-iubiţi-şi-pe-care-i-aţi-vrea-în-viaţă s-a dus, a dispărut, a fost chemat la ceruri, rănit, schilodit, decedat". În timp ce vocea mea – vocea redusă la tăcere a grijii, iubirii, răbdării, nerăbdării, camaraderiei, pripei, înţelegerii şi resemnării amabile – e vocea măruntă a vechii vieţi mărunte care pierde teren. Muzeul – impersonal, dar de împărtăşit – trebuia să fie terenul propice pentru un început sigur de viaţă nouă (şi era gata-gata să fie), însă i-a luat-o înainte un spital regional plin de pronosticuri, de voci fără ecou, de dezinteres vesel, de adevăruri dure obiective, imposibil de îndulcit. (De ce oare nu suntem niciodată pregătiţi cu adevărat, aşa cum nu sunt eu acum, ca planurile să ne iasă prost?)

— Aveţi copii? o întreabă Paul cu înţelepciune pe doctoriţa lui bronzată, cu o voce la fel de lipsită de ecou ca a ei.

— Nu, spune ea, cu un zâmbet vesel. Încă nu.

Ar trebui să rămân, să-i ascult părerile despre creşterea copiilor, un subiect în care are o experienţă unică. Doar că picioarele mele nici nu vor s-audă şi dau încet îndărăt, schimbă direcţia, apoi o iau la goană, părăsind în grabă zona tăind salonul, îndreptându-se spre uşă, cam aşa cum se întâmpla cu ani în urmă, acasă, când

îl auzeam discutând aprins cu „prietenii” lui inventaţi şi nici asta nu suportam, eram prea slăbit şi mă durea prea tare inima din cauză că-l vedeam cum îşi e suficient lui însuşi, într-o stare de inspiraţie aproape desăvârşită.

— Dacă o să aveţi, îl aud spunând, niciodată să nu… Şi asta-i tot, ies repede pe uşile metalice şi mă întorc în camera marină, răcoroasă, pentru rude, prieteni şi susţinători, unde ştiu că mi-e locul.

La patru Ann tot n-a ajuns şi hotărăsc împreună cu în să ieşim din spital la o plimbare, să străbatem gazonul până pe străzile inundate de amiaza văratică din Oneonta, un oraş în care n-am crezut, oricât aş fi călătorit la viaţa mea, că o să ajung vreodată; în care n-am visat c-o să fiu un tată care aşteaptă îngrijorat, deşi ăsta mi-a fost modul de operare de luni întregi.

În a înflorit într-o bună dispoziţie şi mai amplă, efectul clar al faptului că aşteaptă nişte evenimente cumplite, care pentru el nu sunt de fapt cumplite, care-l vor întrista dacă lucrurile se termină prost, dar niciodată nu-l vor îndolia cu adevărat. (Cam ca cel de-al doilea soţ al mătuşicii voastre Beulah, Bernie din Bismarck, care-şi asumă cu de la sine putere misiunea de a spune glume la înmormântarea bunicului şi astfel îi face pe toţi să se simtă mai bine.)

Mărşăluim hotărâţi peste pirul gros de pe gazonul îngrijit până pe trotuarul încins unde abruptul Main coboară brusc spre oraş şi e mult mai aglomerat acum decât la ora slujbei. Nuci şi castani americani uriaşi, urmaşi ai pădurii noastre originare cu copaci cu lemn de esenţă tare, şi-au bombat aici rădăcinile pe sub asfaltul vechi şi sfărâmicios, transformând plimbarea într-o adevărată încercare. De-a lungul străzii în pantă sunt aliniate vechi case gârbovite de lemn, construite pe terenul înalt de deasupra zidurilor de susţinere, devenite cenuşii şi şubrede odată cu vremea pentru ca în curând (dacă nu sunt refăcute şi încă rapid) să-şi piardă orice valoare pentru totdeauna. Unele sunt pustii, altele au steaguri americane care flutură, vreo două etalează panglici

galbene familiare, în timp ce altele au panouri pe care scrie DE ÎNCHIRIAT, DE VÂNZARE, GRATIS DACĂ O MUTAŢI CU TOTUL. în branşa mea, astea sunt „oferte speciale pentru meseriaşi”, „case de început de drum pentru însurăţei”, locuinţe „nu chiar pe gustul tuturor”, case „încărcate de mister”, case „la ofertă” – jargonul cu nuanţă peiorativă al eşecului.

În care nu se dezminte, vrea să abordeze o problemă, care în acest caz e problema „continuităţii”, adică ceea ce pare „să conteze” mai nou, cel puţin în viaţa lui – recunoscând cu toată gura că preocuparea lui ar putea fi „legată” de evreitatea lui şi de nevoia de a se zbate, de presiunea istoriei şi de o anumită perioadă importantă din viaţa lui petrecută într-un kibbutz după ce prima lui căsnicie s-a dus de râpă şi i-a zgâlţâit bine de tot ideea de continuitate, şi unde a arat pământul biblic uscat şi neîndurător, a citit Tora, a făcut şase luni exasperante de armată israeliană şi până la urmă s-a însurat tot cu o kibbutznică (din Shaker Heights), căsnicie care n-a avut nici ea viaţă lungă şi s-a terminat cu un divorţ opărit, ofensator şi demoralizant din punct de vedere religios.

— Am învăţat multe în kibbutz, Frank, spune în, cu sandalele lui din rafie lipăind pe asfaltul crăpat în timp ce coborâm pe Main cu pas iute.

Se pare că, fără să ne fi propus asta, ne îndreptăm spre o firmă roşie cu Dairy Queen de pe strada comercială din Oneonta, un cartier unde casele se răresc şi care e probabil nesigur pentru străini (un cartier în tranziţie).

— Toată lumea care a fost acolo zice că e foarte interesant, chiar dacă nu le-a plăcut prea tare, spun. La drept vorbind, în afară de in nu cunosc pe nimeni care să fi recunoscut vreodată că a stat într-un kibbutz şi tot ceea ce ştiu *de fapt* am citit în Trenton Times. Dar în nu e o reclamă proastă pentru tipul ăsta de viaţă, pentru că e atent, la locul lui şi nu te calcă deloc pe nervi. (Mi-am adus acum aminte de rolul pe care-l juca în copilărie: băiatul cel „solid” exuberant, îndatoritor, naiv-dar-complicat, nevoit să se bărbierească prea de timpuriu.)

— Ştii, Frank, iudaismul nu trebuie practicat doar la sinagogă, spune în solemn. Când eram mic şi stăteam la Skokie, nu aveam întotdeauna impresia asta. Nu că ai mei ar fi fost vreodată evlavioşi în vreun fel sau altul. *Lipa-lipa, lipa-lipa, lipa-lip.* Băieţii duri de prin partea locului, cu iubite de prin partea locului ghemuite sub bicepşii lor bombaţi, se plimbă pe East Main în Trans Am-uri arătoase şi camionete S-10 alungite, închise la culoare. (Monza nu văd.) În şi cu mine sărim în ochi aici ca nişte ţărani letoni îmbrăcaţi în costume populare, ceea ce nu e atât de deranjant pentru că suntem la noi în ţară. (Fie şi numai limba comună *ar trebui* să ne asigure o minimă acceptare oriunde pe o rază de trei mii de kilometri de Kansas City, deşi am putea avea probleme dacă ne forţăm norocul, exact ca într-un kibbutz, şi din când în când suntem priviţi cu ostilitate.)

— Ai copii, în? spun, pentru că azi – lăsând la o parte continuitatea discuţiile pe teme religioase îmi creează un disconfort şi mă bucur să mă las condus în altă direcţie.

— Copii n-am, spune în N-am vrut copii, ceea ce mi-a stricat ploile cu a doua nevastă. Ea s-a recăsătorit imediat şi a făcut o liotă. Nici măcar nu mai ţin niciun fel de legătură cu ea, ceea ce e regretabil. M-au şuntat. Nu prea te aştepţi să păţeşti aşa ceva. În parc uimit, dar dispus să accepte cu mâhnire misterele vieţii.

— Gândirea independentă e întotdeauna o raritate în astfel de locuri, presupun. Exact ca la baptişti şi la prezbiterieni.

— Cred că Sartre spunea că libertatea nu face doi bani dacă nu poţi acţiona în sensul ei.

— Sună a Sartre, spun, gândindu-mă iarăşi la ceea ce am crezut întotdeauna despre comunele hippy, cooperative, kibbutzuri, idealuri utopice stupide de orice coloratură: e de-ajuns să apară un singur independent adevărat şi toată lumea se transformă în Hider. Şi dacă nu-i iese unui tip de treabă ca în, noi ceilalţi n-avem decât să rămânem la locurile noastre. Nu ştiu ce legătură are asta cu continuitatea, deşi sunt sigur că ar trebui să ştiu.

Trecem pe lângă o clădire veche cu o vitrină murdară de magazin de vechituri în care sunt îngrămădite şi aruncate de-a valma ibrice ciobite de ceai, umeraşe de lemn din hoteluri, forme distruse pentru vafe, obiecte de şelărie, cauciucuri de iarnă, rame goale de tablouri, cărţi, abajururi, plus alte multe porcării în spate, puse claie peste grămadă pe o podea întunecată de ciment – lucruri pe care fostul proprietar n-a avut cui să le lase când a dat faliment şi le-a abandonat pur şi simplu. Pe neaşteptate şi din nefericire însă, mă văd pe mine reflectat în geam, în culori mai vii decât vechiturile, dar tot şterse şi, spre surprinderea mea, cu o jumătate de cap mai scund decât m şi mergând pe jumătate *încovoiat*, ca şi cum nişte forţe hrăpăreţe mi-ar face să se încordeze tendoanele şi muşchii stomacului, făcându-mă să mă chircesc, cocoşându-mi umerii într-un fel la care nici prin cap nu mi-a trecut c-o să ajung vreodată şi care, acum că-l văd, mă şochează! În nu-şi observă, bineînţeles, reflexia. Dar eu îmi trag hotărât umerii pe spate şi devin ţeapăn ca un manechin de haine, trag adânc aer în piept, îmi ofer o întindere sănătoasă, revigorantă şi-mi răsucesc capul dintr-o parte în alta ca pe un far (cam ce am făcut şi ieri când stăteam pe zidul de deasupra Central Leatherstocking Region, doar că acum cu un motiv mai întemeiat). Între timp, în se reapucă să brodeze pe marginea problemelor lui de continuitate în timp ce ajungem la poalele dealului, trecând pe lângă o agenţie imobiliară cu două birouri, închiriate cu o sumă modestă, „City of Hills – Imobiliare”, denumire pe care n-o recunosc de pe panourile pe care le-am văzut mai înainte.

— Mă rog, spune în, tropăind înainte, fără să observe întinderea mea furioasă, deschizându-şi un nasture al jerseului auriu ca să se răcorească în după-amiaza caldă. Ai mulţi prieteni?

— Nu prea mulţi, spun, cu gâtul pe spate şi umerii drepţi.

— Nici eu. Simulatorii socializează doar în grup, dar eu prefer să mă duc singur să mă plimb în deşert sau poate cu cortul.

— Eu am devenit pescar amator de păstrăvi. Am grăbit uşor pasul. Pentru că mi-am mişcat umerii şi gâtul, mi-am mai şi trezit o senzaţie dureroasă acolo unde m-a lovit mingea de baseball.

— Vezi? Poftim, lucru care nu înţeleg exact ce vrea să însemne. Dar gagică? Te-ai aranjat pe partea asta?

— Păi, spun şi îndrept un gând stângaci către Sally pentru prima dată de prea mult timp. Sigur că ar trebui să sun la South Mantoloking înainte să se urce în tren. Să refacem planurile; să le lăsăm pe mâine. M-am cam fixat pe partea asta, în

— Da' planuri de însurătoare ai?

Îi zâmbesc lui în, un tip cu două neveste la activ şi una în plan, un tip care nu m-a mai văzut de douăzeci şi cinci de ani şi totuşi încearcă din răsputeri să mă consoleze în împrejurări nefaste prin aplicarea cinstită a personalităţii lui simple la a mea. Mare parte din bunătatea umană se vinde mult prea ieftin, credeţi-mă pe mine.

— Sunt burlac acum, în

În încuviinţează din cap, mulţumit că suntem în aceeaşi oală pe jumătate spartă.

— N-am explicat ca lumea ce am vrut să spun apropo de continuitate, spune el. E doar problema mea de evreu. La alţii probabil că e altfel.

— Probabil. Îmi reprezint în minte cele zece cifre separate ale numărului de telefon al lui Sally, numărând de câte ori ar putea suna telefonul până să răspundă vocea ei dulce.

— Cred că în imobiliare eşti expus destul de mult la dorinţa generală de aşa ceva. Adică în sensul de comunitate.

— Ce-i aia?

— Continuitate, pur şi simplu, spune în zâmbind, simţind o oarecare rezistenţă şi gândindu-se, poate, să lase baltă subiectul (eu l-aş lăsa). Am ajuns vizavi de Dairy Queen, după ce am pornit-o încoace printr-un soi de înţelegere mutuală pe care n-am simţit nevoia s-o

exprimăm cu voce tare.

— Comunităţile nu prea sunt continue, după părerea mea, în, spun. Le consider – şi am o mulţime de dovezi – nişte grupuri izolate şi accidentale care încearcă să ducă la perfecţiune iluzia durabilităţii, pe care o acceptă în totalitate ca iluzie. Dacă ţi se pare logic ce zic. Puterea de cumpărare e mijlocul. Dar continuitatea, dacă înţeleg eu ceva din ea, nu prea are mare legătură cu asta. Poate că imobiliarele nu-s o metaforă chiar atât de cuprinzătoare.

— Presupun că e logic, spune în, foarte probabil fără să creadă o iotă, deşi ar trebui să fie mulţumit ţinând cont că definiţia pe care am dat-o comunităţii se încadrează perfect într-un concept general de simulare, ca şi în propria lui experienţă proastă din kibbutz. (De fapt, „comunitate" e unul dintre cuvintele pe care le detest, pentru că toate implicaţiile lui concrete sunt dubioase.)

M-am îndreptat şi mai tare de spate, ajungând aproape la fel de înalt şi de drept ca în, deşi el e mai solid după toate lunile alea în care a cărat un Galii în spinare în timp ce săpa păm Antul uscat şi stătea cu un ochi de vultur la pândă după arabi ucigaşi, lipsiţi de spirit comunitar.

— Dar nu ţi se pare suficient, Frank? *Iluzia* durabilităţi? În spune asta pe un ton angajat. E, fără îndoială, un subiect pe care se ciondăneşte cu toată lumea şi s-ar putea să fie *adevăratul lui interes,* unul care face din viaţa lui fericită un soi de cercetare formală a unor lucruri mai solide de dincolo de limitele simulării; spre deosebire de viaţa mea, o călătorie către o destinaţie care n-a fost încă stabilită, dar în care-mi pun mari speranţe.

— Suficient pentru ce?

Am traversat până la Dairy Queen care, în tradiţia vechiului oraş, e tot o „vechitură" mohorâtă căzută în paragină pe motiv că Oneonta mai are până să devină o destinaţie turistică înfloritoare. Nu e nici pe departe la fel de plăcut ca la Franks, dar există destule asemănări încât să mă simt ca acasă când mă opresc în faţa intrării.

— În mintea mea, totul se leagă încă de continuitate, spune în, cu braţele încrucişate, citind meniul scris cu

litere de mână la capătul scurtei cozi de localnici oneontezi unde ne-am aşezat. Mă uit după un cornet „cu sos de ciocolată”, preferata mea absolută, şi doar pentru această clipă trecătoare mă simt absurd de fericit.

— Mi-am adus aminte cât te aşteptam la spital – În lasă o expresie de perplexitate bine intenţionată să-i traverseze gura mare, levantină – că noi doi ne învârteam pe lângă casa lui Jake cât au fost căsătoriţi părinţii noştri. Am fost acolo când a murit mama ta. Ne cunoşteam destul de bine. Şi apoi trec douăzeci şi cinci de ani de absenţă şi dăm nas în nas aici, în mijlocul pădurilor din nord. Şi mi-am dat seama – mi-am dat seama cât m-am învârtit pe-acolo făcându-mi griji pentru Jack şi ochiul lui – că tu eşti singura mea legătură cu vremurile alea. N-o să fac mare caz de asta, dar eşti singura persoană din viaţa mea pe care o pot numi rudă. Şi nici măcar nu ne cunoaştem. Chiar în timp ce-şi alege îngheţata şi fără să se uite de fapt la mine, în îşi lasă cu greutate pe umărul meu mâna mare, cărnoasă, păroasă, cu inel pe degetul mic, şi clatină din cap a uimire.

— Nu ştiu ce să zic, Frank. Îmi aruncă o privire fugară, apoi fixează cu intensitate meniul. Viaţa e o nebunie.

— Aşa e, în, spun… E bună de legat. Pun mâna mea mai mică pe umărul lui în Şi deşi nu ne aruncăm înainte şi nu ne luăm reciproc în braţe la capătul cozii din Dairy Queen, schimbăm totuşi între noi câteva bătăi pe umăr reţinute, dar fără echivoc şi ne holbăm scârbos unul la altul în nişte feluri care, dacă n-ar fi fost ziua asta ciudată, m-ar fi făcut s-o tulesc ca din puşcă pe deal în sus.

— Probabil că avem multe lucruri de discutat, spune în profetic, lăsându-şi mâna grea acolo unde e, astfel că mă văd şi cu silit s-o las pe-a mea acolo unde *e* într-un soi de non-îmbrăţişare stângace, de la o lungime de braţ. Câţiva oneontezi care aşteaptă în faţa noastră ne-au aruncat deja priviri încruntate de genul sper-că-n-aveţi-de-gând-să-mă-faceţi-părtaşla-chestia-asta, ca şi cum efuziunile noastre periculos de nereprimate ar fi fost cât pe ce să împroaşte pe toată lumea ca acidul de baterie, cel mai probabil

trăgând după ele un deznodământ violent. Dar mai mult de-atât n-o să fie; măcar de-atâta lucru i-aş putea asigura imediat.

— S-ar putea, în, răspund, fără să ştiu care ar putea fi lucrurile alea.

O siluetă nevăzută din interior ridică geamul şubred de la fereastra pe care scrie NE PARE RĂU, ÎNCHIS şi spune din interior:

— Veniţi şi aici, oameni buni. Oneontezii ne privesc cu toţii nehotărâţi de parcă m şi cu mine am putea să ne repezim brusc la cealaltă casă, deşi n-o facem. Se întorc iar spre prima lor casă, o măsoară sceptic, apoi trec în grup la casa numărul doi, lăsându-ne mie şi lui în cale liberă până în faţă.

La întoarcere, când urcăm din nou dealul, mergem unul lângă altul, solemni ca doi misionari, eu cu „sosul meu de ciocolată" care se dizolvă rapid, în cu o îngheţată rozalie „cu aromă de căpşuni" care-i intră perfect în palma mâinii lui uriaşe. Pare în culmea fericirii, dar îşi reprimă sentimentul de transcendenţă din cauza etichetei sobre cerute de accidentul lui Paul (Jack).

Îmi explică însă că în ultima vreme a trecut printr-o „perioadă ciudată", pe care o asociază cu faptul că a ajuns la patruzeci şi cinci de ani (şi nu cu faptul că e evreu). Se plânge că se simte desprins de propriul trecut, ceea ce s-a lăsat cu spaima (ţinută-n frâu de munca lui solicitantă la simulatoare) că se împuţinează; şi, dacă nu în sensul propriu, fizic, atunci cu siguranţă în cel spiritual.

— E greu de explicat în termeni literali ca să sune serios sau clar, mă asigură el.

Mă uit în sus când spune asta, cu şerveţelul meu lipicios făcut cocoloş în palmă, cu falca începând să mi se încleştеze iar după acest răgaz. Sus, deasupra noastră, pescăruşii se rotesc în cercuri ameţitoare şi în număr extrem de mare pe valurile limpezi de aer ale amiezii, suficient de sus ca să pară silenţioşi. De ce pescăruşi, mă întreb, atât de departe de mare?

Desigur, frica de împuţinare e un concept pe care-l

cunosc în amănunt sub denumirea de „frică de dispariţie” şi pe care m-aş bucura să nu-l aprofundez mai mult de atât. Dar în cazul lui în a pricinuit ceea ce el numeşte „microbul fricii”, o senzaţie vinovată, incurabilă, chiar mortală pe care o are exact atunci când orice om sănătos la cap ar trebui să fie în culmea fericirii – când vezi ameţitor de mulţi pescăruşi pe o întindere mată de cer albastru; sau când privirea îţi cade în treacăt, pe neaşteptate, într-o vale de râu inundată de soare (aşa cum mi s-a întâmplat mie nu mai departe de ieri), peste un lac glaciar scânteietor de o frumuseţe primordială; când vezi iubire fără rezerve în ochii iubitei şi ştii că e dispusă să-şi închine viaţa exclusiv fericirii tale şi că ar trebui să-i dai voie; sau când simţi pur şi simplu, brusc, un parfum îmbătător pe un trotuar dintr-un oraş ros de vreme în timp ce coteşti pe o stradă în ruine şi descoperi un strat de răchitan şi de margarete în plină floare într-un parc public de la care nu aveai prea multe aşteptări.

— Lucrurile mici *şi* cele mari, spune în, referindu-se la cine ştie ce l-a făcut să se simtă mai întâi minunat, apoi groaznic, apoi împuţinat, apoi poate anihilat total. E o nebunie, dar am senzaţia că ceva rău mă devorează, cum ar veni, pe la margini. Râcâie cu linguriţa lui de plastic pe fundul paharului cu îngheţată rozalie vălurită şi încruntă din sprâncenele stufoase.

Ca să fiu sincer, sunt surprins să aud astfel de vorbe triste din gura lui în Aş fi crezut că evreitatea plus optimismul lui înnăscut îl protejează – deşi bineînţeles că mă înşel. Optimismul înnăscut e starea cea mai vulnerabilă la atacuri viclene. Nu mă pot pronunţa cum e cu evreitatea.

— Părerea mea despre căsătorie – În a recunoscut mai devreme o reticenţă bizară faţă de a-şi pune pirostriile şi de a face din micuţa Erma cea cu trup musculos cea de-a treia doamnă Ornstein – este că sunt încă dispus să merg până la capăt şi să mă pierd în ea, dar de fapt de prin ’86 sau pe-acolo am tot avut senzaţia asta, care merge mână-n mână cu spaima, că mă pierd pur şi simplu, iar în cazul

Ermei că m-aş putea pierde în persoana nepotrivită şi aş putea regreta pe veci. În se uită la mine ca să vadă, presupun, dacă m-am schimbat la faţă acum că i-am ascultat confesiunile amare. Şi să ştii că de fapt o iubesc, adaugă el ca să închidă subiectul.

Aproape că am ajuns înapoi pe gazonul spitalului. Vechile case şubrede de deasupra trotuarului, din spatele nucilor americani şi stejarilor bătrâni, par acum mai puţin decrepite, pentru că au fost văzute de două ori în altă dispoziţie şi lumină. (O regulă de bază dacă aveţi o casă greu de vândut: convingeţi-i s-o vadă de două ori. Lucrurile pot arăta mai bine a doua oară.) Mă întorc şi mă uit înapoi în josul dealului, la oraş. Oneonta pare un loc plăcut şi primitor – sigur, nu chiar locul unde să-mi doresc să vând proprietăţi, şi totuşi un loc plăcut unde să stai după ce familia ţi s-a împrăştiat şi te-a lăsat cu propriile-ţi mecanisme de combatere a singurătăţii. Pescăruşii pe care i-am văzut s-au făcut brusc nevăzuţi, iar aerul de amiază de deasupra copacilor e acum săgetat de lăstuni care vânează insecte şi umplu cerul ca nişte fire de praf. (Ar trebui să-i sun pe Markhami, ca de altfel şi pe Sally, dar nevoile astea pălesc chiar pe măsură ce sunt luate în calcul.)

— Te recunoşti în vreo chestie din asta? întreabă în cu sinceritate, ştiind că a îndrugat verzi şi uscate ca un alienat mintal în timp ce eu am tăcut chitic, doar că e admisibil acum că suntem fraţi.

— în toate, în Zâmbesc, cu mâinile afundate adânc în buzunare, lăsându-mă scăldat în adierea caldă înainte de a intra iarăşi în spital. Fireşte, am simţit ce-a simţit şi în de cinci sute de ori pe puţin şi n-am nicio soluţie de oferit în afară de remediile generale care sunt perseverenţa, aruncarea balastului, bunul-simţ, tenacitatea, buna dispoziţie – toate principii ale Perioadei Existenţei – depăşirea părţii cu izolarea fizică şi lipsa de implicare emoţională, care creează probleme egale sau chiar mai mari decât cele pe care le rezolvă superficial.

Dintr-o camionetă care trece pe lângă noi, cineva –

un puşti alb îmbrăcat într-un tricou, cu o gură roşie şi rea însoţit de o fetişcană dolofană şi rânjită, care stă cu mâinile la ceafă, alături – strigă pe geam ceva care sună ca *honi soit qui maly pense*[31], dar nu e, apoi calcă acceleraţia râzând. Îi fac cu mâna binevoitor, dar în e afundat în problemele lui.

— Cred că sunt oarecum surprins să aud aşa ceva de la tine, în, reiau eu, încercând să fiu de folos. Dar cred că un mic gest de eroism ar fi să-i dai bătaie şi să-i spui „da" Ermei. Chiar dacă ţi-o iei în freză. O să-ţi revii, aşa cum ţi-ai revenit după kibbutz. (Mă pricep să dau din gură când altcineva şi-o ia în freză.) Apropo, când ai fost acolo?

— Acum cincisprezece ani. M-a impresionat profund. Dar a fost o experienţă utilă pentru viitor, zice în încuviinţând din cap şi vrând din nou să spună că *nu* e deloc interesant, ci e cea mai mare aiureală pe care a auzit-o vreodată, deşi se va preface că nu e pentru că-i e milă de mine. (Aş fi zis că experienţa cu kibbutzul a fost anul trecut în septembrie, nu în 1973!) În adulmecă aerul de parc-ar căuta un parfum familiar.

— Poate că acum nu-i momentul să-mi asum un asemenea risc, Frank. Mă gândeam la continuitatea cu care te-am plictisit, la faptul că trebuie să înţeleg mai clar de unde vin înainte să încerc să-mi dau seama unde mă duc. Să delensionez pur şi simplu momentul, dacă înţelegi ce vreau să zic. Se uită la mine, dând din cap cu înţelepciune.

— Cum o să faci chestia asta? O să-ţi faci arborele genealogic?

— Păi de exemplu ziua de azi – după-amiaza asta – a însemnat pentru mine ceva de genul ăsta.

— Şi pentru mine. Deşi iarăşi nu prea ştiu exact ce anume. Poate că e ceva care bate spre ce spunea Sally cum că n-o să-l mai vadă niciodată pe Wally şi că trebuie să se obişnuiască cu asta, doar că invers: eu îl *văd* pe m şi asta-mi place, doar că n-are un efect profund.

---

31 *Ruşine celui care gândeşte de rău,* deviza Ordinului Jartierei, înaltă distincţie a Marii Britanii.

— Dar ăsta-i semn bun, nu-i aşa? Undeva în Tora scrie ceva de genul că începi să înţelegi cu mult înainte de a şti că înţelegi.

— Cred că asta-i din *Miracol pe Strada 34,* spun şi-i zâmbesc iar lui în care e bun şi blând, dar prostit de prea multă simulare şi continuitate. Însă mai mult ca sigur că e şi în Profeţi.

— N-am citit, spune el grav. Dar dă-mi voie să-ţi arăt altceva, Frank. O să te surprindă. În se apucă să scotocească în buzunarul de la spate al pantalonilor lui sport şi scoate un portofel minuscul, subţire ca o foiţă, care trebuie să fi costat vreo cinci sute de dolari. Cu privirea aţintită în jos, începe să frunzărească hârtiile şi cărţile de credit, apoi scoate ceva care pare subţiat de timp.

— Uită-te aici, spune el, pasându-mi obiectul. O port după mine de ani întregi. De cinci ani deja. Spune-mi tu de ce.

Întorc cartonaşul şi-l ţin astfel încât lumina să pice în spatele meu. (În şi-a dat osteneala să-l lamineze ca marcă a importanţei sale.) Şi nu e nicidecum un cartonaş, ci o fotografie alb-negru, acoperită de straturi peste straturi de plastic şi din acest motiv înceţoşată şi ştearsă ca amintirile. Sunt patru oameni într-o poză impunătoare de familie, doi părinţi şi doi băieţi adolescenţi, în picioare pe treptele unei verande, zâmbind încruntaţi şi temători la aparat într-o pată străveche de lumină, care le poleieşte chipurile. Cine sunt oamenii ăştia? Unde sunt? Când? Deşi într-o clipă îmi dau seama că e fosta familie-nucleu a lui în vremurile copilăriei din Skokie, când viaţa era frumoasă şi nimic nu avea nevoie de simulare.

— Foarte tare, în Mă uit la el, apoi admir din nou fotografia din politeţe şi i-o dau înapoi, gata să-mi reiau propriile îndatoriri părinteşti, să trăiesc din nou tensiunea momentului.

Nu departe aud un *vâj-vâj-vâj* şi-mi dau seama că spitalul are o platformă pentru elicoptere pentru cazuri urgente ca Paul şi că tocmai a sosit Ann.

— Noi suntem, Frank, spune m şi mă priveşte uimit. Tu, Jake, mama ta şi cu mine la Skokie, în 1963. Vezi ce frumoasă e mama ta, deşi deja slăbise. Suntem cu toţii pe verandă. Mai ţii minte măcar? În mă priveşte fix, cu buzele umede şi o expresie veselă în spatele ochelarilor, întinzându-mi preţiosul artefact ca să-l mai văd o dată.

— Nu prea cred. Mă uit iar fără tragere de inimă pe această ferestruică spre trecutul meu de mult apus, simt o descărcare accelerată de durere în inimă – neremarcabilă, imposibil de comparat cu microbul fricii al lui în – şi o înapoiez încă o dată. Sunt omul care nu şi-ar recunoaşte propria mamă. Poate c-ar trebui să intru în politică.

— Ca să-ţi spun drept, nici eu. În se uită admirativ în jos la el pentru a ’nepea miliarda oară, încercând să stoarcă ceva sincronicitate plutitoare din propria sa imagine, apoi clatină din cap şi o vâră la loc printre celelalte bunuri sacre din portofel, pe care-l îndeasă cu totul înapoi în buzunar, la locul lui.

Scrutez din nou cerul, uitându-mă după elicopter, dar nu văd nimic, nici măcar lăstunii.

— Adică, sigur, nu-i mare brânză. În îşi ajustează aşteptările după reacţia mea mai degrabă nesatisfăcătoare.

— În, eu aş intra acum. Sunt destul de sigur că am auzit elicopterul nevesti-mii. (Să fie asta o afirmaţie *banală*? Sau mi se pare mie? Sau ziua asta e de vină?)

— Hei, n-o lua razna. Mâna grea a lui în e din nou pe umărul meu ca o pasarelă. (De fapt, inima mi-a luat-o la goană cu propriul ei *vâj-vâj.)* Voiam să-ţi arăt ce înţeleg prin continuitate. Nu e ceva periculos. Nu trebuie să ne tăiem la mână şi să ne amestecăm sângele sau de-astea.

— Poate că nu-ţi dau întru totul dreptate, în, dar – apoi rămân o clipă complet fără aer şi mai că nu icnesc, ceea ce-mi creează panică la gândul că mă sufoc şi c-aş avea nevoie urgent de o manevră Heimlich (în caz că în o ştie şi e dispus s-o facă). Am greşit cu plimbarea asta până la Dairy Queen şi pentru că m-am lăsat îmbrobodit exact ca Paul de plenitudinea tihnită de oraş mic, m-am lăsat

ademenit să cred că pot pluti din nou liber, în ciuda tuturor dovezilor că gravitaţia există. Dar aş vrea să-ţi spun, zic chiar înainte de o a doua pauză gâfâită, mai puţin înspăimântătoare, că respect modul în care vezi lumea şi cred că eşti un tip de milioane. (În momentele de îndoială, întoarce-te la vechea formulă Sigma Chi: Ornstein = tip de milioane. Haideţi să-i dăm credit, chiar dacă e jidan.)

— Nu cred că te-am evaluat greşit, Frank, spune în A devenit acum dârzul coordonator de proiect din laboratorul cu deviaţii-înclinaţii-rotaţii: cel care zboară întotdeauna drept, chiar dacă noi ceilalţi nu facem la fel. Deşi am fost în locul lui (şi nu numai o dată) şi n-aş mai fi. În intră în propria-i Perioadă a Existenţei, cu adaptarea ei bună şi nu prea bună, exact când eu par să ies din ea poticnindu-mă şi dându-mă de-a rostogolul. Am ieşit în lumina zilei; am interacţionat, ne-am oferit unul altuia feedback bun şi sincer. Dar vieţile noastre nu au graniţe comune, deşi mi-e simpatic.

Pornesc atunci spre uşile spitalului, cu inima bubuindu-mi, cu falca înţepenită ca un vătrai, despărţindu-mă de in cu cele mai optimiste vorbe pentru viitorul prieteniei noastre.

— Hai să încercăm să mergem la pescuit la un moment dat. Mă întorc spre el ca să-mi întăresc spusele. El stă bine înfipt în pământ, cu un picior lung, încălţat în sanda, la marginea ierbii şi cu celălalt într-o parte, cu jerseul lui deschis la culoare captând lumina soarelui. Sunt sigur că ne urează în tăcere să avem parte amândoi de cer senin până la următoarea linie a orizontului.

Ann stă în sala de primire urgenţe singură-singurică, în trendul ei cafeniu încheiat până la ultimul nasture, cu picioarele goale în pantofi sport albi uzaţi. Pare să aibă o mulţime de griji pe cap, niciuna rezolvabilă prin faptul că mă vede pe mine.

— Am stat aici şi m-am uitat la tine pe uşile astea cum traversai peluza. Şi abia când ai ajuns la uşă mi-am dat

seama că tu erai. Îmi zâmbeşte cu un aer speriat, îşi scoate mâinile din buzunarele trenciului, mă ia de braţ şi-mi dă un pupic scurt, care mă face să mă simt o idee mai binişor (deşi nu întru totul bine). Suntem acum mai puţin legaţi ca oricând, aşa că un pupic n-are cum să conteze.

— L-am luat cu mine pe Henry Burris. De-aia am întârziat atât, spune ea, devenind imediat oficială din cap până-n picioare. L-a văzut deja pe Paul şi fişa lui şi consideră c-ar trebui să-l ducem imediat cu elicopterul la Yale.

Mă mulţumesc să mă holbez la ea derutat. Într-adevăr, am pierdut tot ce era important: sosirea ei, noul control, un diagnostic revizuit.

— Cum? zic, uitându-mă deznădăjduit în jur pe pereţii verde-mărcu-somon ai sălii de aşteptare, ca şi cum aş spune „Ei bine, ai văzut şi tu de ce sunt *eu* în stare: Oneonta. O avea un nume caraghios, n-o fi chiar de primă mână, dar martor mi-e Domnul, e de nădejde şi suntem aici”.

— Am chemat deja alt elicopter care poate să-l ducă. Poate că deja a ajuns. Se uită la mine cu înţelegere.

La biroul de recepţie e o echipă nouă: două coreence mărunţele, parcă scoase din cutie, cu tichiuţe înalte, de şcoală catolică de asistente, care trebăluiesc la fişe ca nişte grefieri, şi o tânără blondă apatică (o localnică), absorbită de monitorul computerului ei. Niciuna dintre ele nu cunoaşte cazul meu. M-aş simţi mai bine dacă în ar intra graţios, s-ar aşeza în rândul din spate şi mi-ar fi aliat.

— Ce-a spus doctoriţa Tisaris? Mă întreb unde e, dorindu-mi să participe şi ea la acest sfat. Dar poate că Ann i-a concediat deja şi pe ea, şi pe doctorul Rotollo şi i-a înlocuit cu propria ei echipă de chirurgi în timp ce eu ieşisem să-mi iau o îngheţată „cu sos de ciocolată1. Va trebui să-i cer scuze pentru lipsa de încredere.

— N-are nimic împotrivă să-i dea drumul, spune Ann, mai ales că e vorba de Yale. Trebuie doar să semnăm un formular. Eu am semnat deja unul. E o profesionistă desăvârşită. îl ştie pe Henry de la rezidenţial (fireşte). Ann

dă din cap. Brusc însă îşi aţinteşte privirea direct în ochii mei, cu irişii ei cenuşii pestriţi dilataţi şi perfect rotunzi, scânteind de implorare fătişă. Nu poartă verigheta (poate ca să meargă cu imaginea de nervi întinşi la maximum şi de situaţie fără ieşire).

— Frank, vreau să fac chestia asta, bine? Ca să-l putem duce la New Haven în cincizeci de minute. Acolo e totul aranjat. O să dureze jumătate de oră până-l pregătesc şi în jur de o oră operaţia. O s-o conducă Henry. Apoi o să urmeze cel mai bun deznodământ posibil. Clipeşte la mine cu ochi trişti, nevrând să spună mai mult, după ce şi-a jucat mai întâi cartea cea mare – dar nu se poate abţine: Sau poate fi operat la Oneonta de doctoriţa Tisaris sau mai ştiu eu cine, şi poate că tipa se pricepe.

— înţeleg, spun. Ce riscuri are zborul pentru el?

— Mai mici, după părerea lui Henry, decât riscul de a face aici o operaţie pe retină. Trăsăturile ei se îndulcesc şi se relaxează. Henry a făcut două mii de chestii din astea.

— Ar trebui să fie de-ajuns, spun. A fost coleg de şcoală cu Charley?

— Nu. E mai bătrân, spune ea tăios, apoi tace. Poate că Henry e amantul nostru misterios; aproape întotdeauna tipii ăştia au roluri nevinovate ca acoperire. În cazul ăsta, e mai bătrân; versat în a trata victimele răvăşite ale suferinţei umane (cum e Ann); în mod bizar, poartă numele tatălui Annei ca atu karmic. În plus, după ce-i salvează vederea lui Paul (după zile de aşteptare înfrigurată până sunt scoase bandajele şi zorii vederii mijesc din nou), o să fie o nimica toată să dea cărţile pe faţă cu Charley, care o să se dea la o parte ipocrit, poate chiar recunoscător, întrecut pe ultima sută de metri. Charley e fairplay, ce-i al lui e al lui. Nu pot spune chiar acelaşi lucru despre mine.

— Vrei să ştii ce s-a întâmplat? întreb.

— Ai zis că a fost lovit cu o cuşcă de baseball. Ann scoate un plic de mărimea celor oficiale din buzunarul trendului şi face un pas înapoi spre biroul de recepţie, indicându-mi că ar trebui s-o urmez. E un alt formular de externare. Îmi externez băiatul în lume. Prea devreme.

— A fost lovit cu o minge *într-o* cuşcă de baseball, spun.

Ann nu răspunde, se uită doar la mine de parc-aş fi exagerat de cusurgiu apropo de evenimentele astea importante.

— Nu purta un soi de cască? spune ea, dând încet îndărăt şi trăgându-mă după ea.

— Nu. S-a enervat pe mine şi-a Fugit pur şi simplu în cuţea, a stat acolo pentru câteva lovituri, apoi s-a lăsat pur şi simplu pocnit peste faţă. Eu i-am băgat banii în aparat. Pentru a treia oară în mai puţin de douăzeci şi patru de ore, îmi simt ochii înceţoţându-se de lacrimi Fierbinţi, care-aş vrea să nu fie acolo.

— Oh, face Ann, cu plicul în mâna stângă. Una dintre micro-asistentele asiatice ridică ochii la mine cu nasul în sus şi o expresie de mioapă, apoi se întoarce la fişele ei. Lacrimile nu înseamnă nimic într-o secţie de urgenţă.

— Nu cred că *a vrut* să-şi scoată ochiul, spun, cu lacrimile revărsându-mi-se. Dar s-ar putea să fi vrut să se lovească. Ca să vadă cum e. N-ai simţit niciodată aţa ceva?

— Nu, spune Ann şi clatină din cap, privindu-mă fix.

— Ei bine, eu da, şi nu eram nebun. Spun asta mult prea tare. Când a murit Ralph. Şi după ce am divorţat noi doi. M-aş fi bucurat să fiu pocnit tare în ochi. Ar fi fost mai uşor decât ce *făceam.* Pur şi simplu n-aş vrea să-l crezi ţicnit. Nu e.

— Probabil că a fost doar un accident, spune ea implorator. Nu e vina ta. Deşi e meticuloasă, propriii ei ochi încep să strălucească în ciuda tuturor eforturilor şi instinctelor. N-ar trebui ca eu s-o văd plângând, aţi uitat? Asta încalcă principiile de bază ale divorţului.

— *E* vina mea. Sigur că e, spun, jalnic. Tu ai şi visat chestia asta. Ar fi trebuit să poarte protecţie pentru ochi şi corp şi cască. Tu n-ai fost acolo.

— Nu te simţi aşa, spune Ann şi chiar zâmbeşte, chiar dacă sumbru. Clatin din cap şi-mi şterg ochiul stâng, unde par să se fi adunat prea multe lacrimi. Faptul că ea mă vede plângând nu-i o problemă pentru codul meu de conduită. Între noi doi nu sunt probleme. Tocmai asta e

problema.

Ann inspiră adânc, şovăielnic, apoi clatină din cap ca să-mi semnaleze ceea ce n-ar trebui să fac acum: să îngreunez şi mai tare situaţia. Mâna ei stângă, lipsită de verighetă, se înalţă de parcă ar avea voinţă proprie şi pune plicul pe masa din plastic verde de la internări.

— Nu-l cred nebun. S-ar putea doar să aibă nevoie de un pic de ajutor acum. Probabil că nu încerca decât să-ţi atragă atenţia.

— Cu toţii avem nevoie de ajutor. Eu încercam doar să-l conving *să facă* ceva. Brusc mă înfurii pe ea pentru că ştie, dar ştie greşit, tot ce ar trebui să facă toată lumea, cum şi de ce. Şi tot *aşa* o să mă simt. Când îţi calcă maşina câinele, e vina ta. Când copilul îşi scoate ochiul, e vina ta. Eu ar fi trebuit să fiu cel care să contribuie la controlul riscurilor.

— Bine. Ea lasă capul în jos, apoi se apropie de mine şi mă ia iar de o mânecă aşa cum a făcut când mi-a dat un pupic scurt şi m-a convins să-mi las fiul să zboare la Yale. Îşi lasă obrazul pe pieptul meu, cu corpul moale ca mod de a-mi transmite că se străduieşte – încercând să se strecoare înapoi printre zidurile anilor, cuvintelor şi întâmplărilor şi ascultându-mi inima ca garanţie că măcar suntem amândoi în viaţă, dacă altceva nu suntem.

— Numai să nu fii supărat, şopteşte ea. Nu fi aşa de supărat pe mine.

— Nu sunt supărat pe tine. Şuşotesc şi eu în părul ei negru. Pur şi simplu sunt atât de altcumva. Nu cred că ştiu cuvântul. Poate că nici nu există un cuvânt pentru aşa ceva.

— Dar ţie aşa-ţi place. Nu-i aşa? Acum mă ţine de braţ, deşi nu foarte strâns, în timp ce asistentele din spatele nostru îşi întorc politicos privirile.

— Uneori, spun. Uneori îmi place. Doar că nu acum. Acum aş vrea să am un cuvânt. Cred că sunt între cuvinte.

— Nu-i nimic. Îi simt corpul încordându-se şi începând să ia distanţă. Ea ar avea un cuvânt. Asta-i calea limpede a adevărului, în care crede ea.

— Acum semnezi şi tu hârtiile astea, te rog? Ca să-i dăm drumul? Ca să-l facem bine?

— Sigur, răspund şi-i dau drumul. Bucuros.

Şi desigur, în sfârşit, chiar sunt bucuros.

Henry Burris e un doctoraş mărunţel şi spilcuit, cu o claie de păr alb, cu mâini mici şi obraji rozalii îmbrăcat în nişte pantaloni albi de doc, mocasini mai scumpi decât ai mei şi o bluză roz tricotată luată chiar – după toate aparenţele – de la Thomas Pink. Are şaizeci de ani şi ochi albaştri ca piatra de var, cât se poate de limpezi şi de spălăciţi şi vorbeşte pe un ton intim, confidenţial şi tărăgănat de Carolina de Sud în timp ce mă ţine uşor de încheietura mâinii şi-mi spune că fiul meu se va face bine. (Nicio şansă, îmi dau seama acum, ca el şi Ann să se dedea la învârteli sexuale, mai ales din cauza staturii lui, dar şi pentru că Henry e cunoscut pentru ataşamentul faţă de o soţie trofeu cu picioare neverosimil de lungi, dar şi foarte bogată, pe nume Joanne Lee Burris, moştenitoarea unui imperiu al ghipsului.) Ann mi-a spus de fapt, cât am aşteptat împreună ca doi prieteni vechi într-un aeroport, că soţii Burris sunt pentru toată lumea standardul celor mai strălucitoare aspiraţii maritale într-un Deep River altfel pasionat de divorţ; la fel şi în New Haven, unde Henry conduce Clinica de oftalmologie Yale-Bunker, după ce a abandonat o activitate de cercetare de calibru nobelistic în favoarea muncii umanitare şi a timpului dedicat familiei – un candidat improbabil pentru o tăvăleală în fân, dar până la urmă e cineva vreodată un candidat improbabil?

— Acuma ascultă-mă pe mine, Frank, la un moment dat a trebuit să fac o operaţie ca asta de care o să aibă parte tânărul Paul, acum doisprezece ani când eram la Duke. Profesor invitat de oftalmologie. Henry mi-a desenat deja cu lejeritate o schiţă impresionantă a ochiului lui Paul, dar o extinde acum ca pe o reclamă nedorită dintr-o băcănie în timp ce vorbeşte (cu condescendenţă ascunsă, fireşte, din moment ce sunt primul soţ al celei de-a doua soţii a prietenului lui, probabil un fraier fără relaţii la Yale). Era o

negresă mare şi grasă care fusese lovită în ochi de nişte copii afurisiţi care aruncau cu fructe de maclura fix în curtea ei. De altfel, erau puşti de culoare, deci n-a fost o problemă rasială.

Suntem pe peluza din spate a spitalului, chiar lângă pătratul albastru-cu-alb al heliodromului, unde un Sikorsky mare şi roşu de la ambulanţa aeriană Connecticut stă proptit în trenul de aterizare, cu rotorul învârtindu-se alene. De aici, din vârful unui deal modest, locul ideal pentru un picnic, văd culmile întunecoase ale munţilor Catskills, cu viroagele lor ceţoase croindu-şi drum spre sud, către cerul senin şi, dedesubt, la o distanţă nu prea mare, văd un cub îngrădit de terenuri publice de tenis, toate folosite, dincolo de care 1 – 88 continuă până la Binghamton şi înapoi până la Albany. Nu aud deloc traficul, astfel că efectul asupra mea e chiar plăcut.

— Deci negresa asta mi-a zis, chiar înainte să-i facem anestezicul: „Dom' doctor Burris, dacă ziua de azi ar fi peşte, clar c-aş arunca-o înapoi în apă". Şi a tras cel mai larg şi mai ştirb rânjet pe care l-am văzut vreodată şi gata, a adormit. Henry face ochii mari şi încearcă să-şi înăbuşe un hohot convulsiv de râs strângând prefăcut din buze – numărul pe care-l face în mod obişnuit la căpătâiul bolnavilor.

— Şi ce s-a întâmplat cu ea? îmi eliberez încet mâna din strânsoare şi-i dau drumul să atârne, în timp ce privirea mi se întoarce inevitabil spre elicopterul aflat la treizeci de metri de noi, unde chiar în acest moment Paul Bascombe e ridicat în mod profesionist de doi asistenţi, înainte să fluture din mână de rămas-bun.

— Ei, ce naiba, ascultă-mă pe mine, spune Henry Burris, şoptind şi în acelaşi timp ridicând tonul. Am făcut-o bine *imediat*, exact cum o să-l facem azi şi pe Paul. Vede la fel de bine ca tine sau cel puţin atunci vedea. Sunt sigur că nu mai trăieşte. Avea optzeci şi unu de ani.

După discuţia asta, Henry Burris mi-a câştigat pe deplin încrederea. La drept vorbind, îmi aduce aminte de Ted Houlihan într-o variantă mai tânără, mai în putere, mai

inteligentă şi cu siguranţă mai puţin lunecoasă. Sunt gata să-l las să meşterească retina fiului meu fără nicio reţinere, fără să am senzaţia că fac o greşeală groaznică sau că regretul va creşte în mine ca metalul topit şi se va întări pentru totdeauna. E decizia corectă din toate punctele de vedere şi, tocmai de aceea, o raritate.

— Discreţia, mi-a spus Henry Burris, e cea mai bună soluţie pentru noi, pentru că în cazurile astea ne îngrijorează mai degrabă problemele care *nu* se văd. (Exact ca atunci când cumperi o casă.) Avem la Yale nişte doctori care le-au văzut pe toate. (Ceea ce sunt convins că e adevărat; ar trebui, poate, să întreb ce cauzează tresăririle bruşte.)

Singura mea problemă e că nu ştiu unde să-mi fixez propria privire asupra lui Henry, nu-l *simt* şi asta nu pentru că nu mi-aş da seama ce-l gâdilă. Ochii îl gâdilă: cum se tratează, ce nu-i în regulă cu ei, ce-i bine la ei, cum vedem cu ei şi uneori nu mai vedem (cam ca diferenţele dintre minte şi creier ale doctorului Stopler). Dar ceea ce nu-mi dau seama, deşi nu contează altfel decât pentru liniştea mea, este unde şi care e misterul lui, partea pe care ai afla-o dacă l-ai cunoaşte de ani buni, ai învăţa să-l respecţi ca profesionist, ţi-ai dori să-l cunoşti chiar şi mai bine şi ai hotărî să pleci cu el în vacanţă la o fermă din Wind River, într-o croazieră în doi în jurul lumii sau într-o expediţie pe canalele neexplorate de pe Watanuki. Care-i sunt nesiguranţele, natura împăcării lui cu neprevăzutul, neliniştile lui legate de inevitabilitatea bucuriei sau tragediei acolo, pe mările necunoscute pe care le cutreierăm cu toţii – argumentaţia lui, bazată pe experienţă, în favoarea *utilităţii* discreţiei? Pe ale lui în le ştiu, martor mi-e Domnul, şi oricine le poate afla pe ale mele în 8, 2 secunde. Dar la Henry, în cazul căruia un indiciu ar spune multe şi ar fi suficient, nu se întrevede niciunul.

E posibil, bineînţeles, să nu aibă o argumentaţie anume; e posibil ca pentru el să existe doar ochi, ochi şi iarăşi ochi, şi în al doilea rând o soţie dominatoare cu un

cont în bancă statuar, la care se adaugă ca cireaşa de pe tort afurisita lui de atitudine pozitivă. Cu alte cuvinte, discreţia ar fi o caracteristică standard, nu opţională. Degajă acelaşi aer medical corespunzător-glacial, semiafabil pe care l-am simţit şi la doctoriţa Tisaris, doar că de sub halatul alb al doctoriţei T. mai venea şi o *altă* miasmă. Totuşi (şi cu asta închid subiectul), ăsta e fără îndoială exact aerul pe care ţi l-ai dori de la un angajat din sistemul de sănătate, mai ales când fiul tău necesită reparaţii zdravene şi mai mult ca sigur că n-o să mai ai de-a face cu omul niciodată.

Ann aşteaptă la câţiva metri de noi sub conul roşu de vânt al heliodromului, discutând exagerat de atentă cu în care e tot în sandale şi cu jerscul lui auriu de mafiot şi stă ghemuit strângându-se singur în braţe într-o postură uşor feminină, cu şoldurile înăuntru şi genunchii în afară, de parcă s-ar cere protejat de cineva de calibrul lui Ann. Şi-au descoperit nişte cunoştinţe comune din The Thumb[32] care mergeau la aceleaşi cursuri de glockenspiel în nordul Michiganului în anii cincizeci şi se zbânţuiau ca nişte maimuţe pe dune înainte ca acestea să fie rase cu buldozerul şi în locul lor să se construiască un parc şi tot aşa. Pentru în, azi e ziua continuităţilor şi pare fascinat ca un învăţăcel în faţa Vechiului Testament, deşi e conştient că între mine şi Ann continuitatea e kaput şi că ar trebui deci să fie o idee mai reţinut (ca la treaba cu fotografia, de pildă).

Ann a continuat să-mi arunce priviri atente în timp ce stăteam de vorbă cu Henry, făcându-mi din când în când semn printr-un zâmbet vag şi vag buimac, ba chiar şi mişcând uşor dintr-un deget la un moment dat, de parcă m-ar fi bănuit că plănuiesc ca în ultima clipă să mă reped pe sub rotoare ca să-mi salvez fiul de la a fi salvat de ea şi de alţii, şi ar fi sperat că mă poate ţine la distanţă cu simpla scânteie din ochi. Dar nu sunt atât de încăpăţânat şi mă ţin de cuvânt dacă am ocazia. Poate că vrea doar un mic gest de bună-credinţă. Dar simt că s-a declanşat o

32 Regiune din statul american Michigan.

schimbare, o încuviinţare întârziată a unui adevăr, aşa că gestul meu de bunăvoinţă faţă de ea va fi dovada îngăduinţei mele.

Desigur, mi s-a oferit o ultimă ocazie de a intra iar în salonul de spital puternic luminat al lui Paul şi de a-mi lua rămas-bun. Zăcea ca şi mai înainte, într-o dispoziţie stoică şi aparent fără dureri, tot cu pansamente şi bandaje pe ochi, cu picioarele atârnând peste capătul tărgii – un băiat căruia toate hainele i-au rămas mici.

— Poate când ies din spital şi, dacă nu intru la eliberare condiţionată, o să vin să stau cu tine un pic, a spus el, întorcându-se orbeşte spre lumină, de parcă ar fi fost un subiect nou-nouţ pe care-l visase în buimăceala lui sedată, deşi pe mine m-a luat cu ameţeală, iar braţele mi s-au făcut uşoare ca fulgul şi-au început să mă furnice, pentru că părea improbabil.

— Eu m-aş bucura, dacă mama ta e de acord, am răspuns. Dar îmi pare rău că azi nu ne-am distrat cine ştie ce. N-am ajuns la muzeu, cum ziceai.

— Nu-s făcut pentru muzee. E povestea vieţii mele. Zâmbise atotcunoscător ca un tip de patruzeci de ani. Există vreun muzeu al imobiliarelor?

— Probabil, ani zis, cu mâinile pe barele paculuі lui.

— Unde-ar putea fi? în Curuleni, New Jersey?

— Sau poate pe Valea Suspinelor. Sau Capul Linguşelilor, Baja California. Sau poate-n Izvorul Fundăturii, Pennsylvania.

— Crezi că m-ar lăsa la şcoală la Haddam cu un bandaj de pirat pe ochi?

— Probabil că da, dacă te lasă cu ăsta de acum.

— Crezi că o să mă mai fină minte? Dăduse aerul afară cu încetineala unui rănit, cu mintea licărindu-i de imagini vii cu începutul şcolii într-un oraş nou/vechi.

— Cred că ţi-ai făcut un renume destul de răsunător acolo, dacă-mi amintesc bine. M-am uitat atent în jos la nasul lui strâmbat de bandaje, de parcă şi-ar fi putut da seama că mă concentrez asupra lui.

— Niciodată n-am fost apreciat ca lumea acolo. După

care a zis: Ştiai că mai multe femei decât bărbaţi încearcă să se sinucidă? Dar că bărbaţii reuşesc mai des? Un zâmbet superior îi umflase obrajii pe sub pansament.

— Cred că e mai bine să fii mai nepriceput la anumite chestii. Tu n-ai încercat să te sinucizi, nu-i aşa, fiule? îl privisem cu şi mai multă intensitate, simţind cum mă prăbuşesc brusc sub cumplita greutate a unei spaime teribile.

— N-am crezut că sunt aşa înalt încât s-o încasez. Am făcut căcatu' praf. Am crescut.

— Doar te dai mare, am spus, sperând că n-ar fi în stare să mintă – cel puţin nu pe mine. Îmi pare rău că te-am obligat să intri acolo. A fost o mare greşeală. Aş vrea să mă fi lovit eu în locul tău.

— Nu m-ai obligat tu. Se încruntase la lumina pe care n-o vedea, dar o simţea. Lovit de o minge. Alergătorul ia avans. Îşi atinsese urechea pansată cu degetul bubos. Au, făcuse el.

I-am pus iar mâna pe umăr şi am apăsat, cum făcusem în cuşcă, cu degetele mânjite încă de sângele lui de când îi brutalizasem chiar urechea asta.

— Nu-i decât mâna mea, am zis.

— Ce-ar zice John Adams despre o pălitură cu mingea?

— Cine-i John Adams? Zâmbise cu un zâmbet dulce, mulţumit de sine, spre nimic anume. Nu ştiu, fiule. Ce-ar zice?

— încercam să scot una bună. M-am gândit că poate ajută dacă nu văd.

— Acum te gândeşti că te gândeşti?

— Nu, mă gândesc doar.

— Poate că ar spune…

— Poate că ar spune, mă întrerupsese Paul, cu multă însufleţire. Poţi să duci calu' la râu, dar nu-l poţi obliga să puncte-puncte. Aşa ar spune John Adams.

— Ce? am zis, dornic să-i fac pe plac. Să înoate? Să facă schi nautic? Windsurf? *Alias Sibelius?*

— Să danseze, spusese Paul autoritar. Caii nu ştiu să danseze. Când John Adams a fost pălit cu o minge, a zis:

„Poţi să duci calu’ la râu, dar nu-l poţi obliga să danseze”. O să danseze doar dacă are el chef. Mă aşteptam la un *iik* sau la un lătrat. La ceva. Dar nu s-a auzit nimic.

— Te iubesc, fiule, da? am spus, simţind brusc nevoia să-mi iau tălpăşiţa şi încă urgent. Gata, nu mai puteam.

— Mda, şi eu, a spus el.

— Stai liniştit, ne vedem în curând.

— Ciao.

Şi am avut atunci sentimentul că mă depăşise cu mult şi în multe privinţe. Orice moment petrecut împreună cu copilul tău e pe undeva al dracului de trist – tristeţea vieţii care se scurge, luminoasă, vie, fiecare clipă fiind ultima. O pierdere. O întrezărire a ceea ce ar fi putut fi. Chestia asta poate fi toxică.

M-am aplecat şi i-am sărutat umărul prin tricou. Şi tocmai atunci, din fericire, veniseră asistentele ca să-l pregătească să zboare departe, departe.

Rotoare, rotoare, rotoare, învârtindu-se în după-amiaza caldă. Chipuri străine apar în uşa deschisă a elicopterului. Henry Burris îmi strânge mâna în mâna lui micuţă, versată, se apleacă şi traversează aşa adus de spate asfaltul albastru ca să se suie înăuntru. *Vâj-vâj, vâj-vâj, vâj-vâj.* Mă gândesc unde-ar putea fi acum doctoriţa Tisaris – poate joacă la dublu mixt pe unul din terenurile în formă de cub de dedesubt. Departe de toate astea.

Ann, cu trendul ei închis până la gât şi picioarele goale, dă mâna bărbăteşte cu în Văd cum i se mişcă buzele şi buzele lui par să articuleze drept răspuns acelaşi cuvânt: „Speranţă, speranţă, speranţă, speranţă, speranţă”. Apoi, ea se întoarce şi traversează gazonul până la mine, uşor aplecată, gândindu-se la mâinile lui Henry Burris, suficient de mici ca să se strecoare într-un cap şi să-l vindece. Are minte pentru ochi şi mâini pe potrivă.

— Eşti bine? întreabă Ann luminoasă, complet invulnerabilă. Nu mă mai tem şi nici nu mă mai aştept ca ea să moară înaintea mea. Eu nu sunt invulnerabilă; nici măcar nu-mi doresc să fiu.

— Unde-o să fii diseară, g» să te sun? spune ea printre

vâj-vâj-vâj-uri.

— în drum spre casă. Zâmbesc. (Fosta ei casă.)

— O să las un număr de telefon în căsuţa ta de mesaje. La ce oră ajungi?

— Nu durează mai mult de trei ore. Am vorbit cu el să vină să stea la mine din toamna asta. Şi vrea să vină.

— Mă rog, spune Ann mai încet, strângând din buze.

— Mă descurc excelent cu el aproape tot timpul, spun în aerul fierbinte, zgomotos. E o medie bună pentru un tată.

— Ne interesează ca *lui* să-i fie bine, spune ea, apoi pare să regrete. Dar sunt redus la tăcere şi poate şi la o fărâmă de spaimă, la frica de dispariţie, iarăşi, în timp ce instantaneul mintal cu fiul meu stând lângă mine pe mica peluză din faţa casei mele, fără să facă nimic, pur şi simplu stând, se şterge.

— O să-i fie foarte bine, spun, ceea ce vrea să însemne „sper că o să-i fie foarte bine". Ochiul drept mi se zbate de epuizare şi, Dumnezeu ştie, de toate celelalte.

— Chiar *vrel"* Mă priveşte chiorâş prin curentul rotorului de parc-aş spune cea mai gogonată minciună. Nu crezi că ţi-ar dăuna stilului tău de viaţă obişnuit?

— Eu nu prea am un stil de viaţă, spun. Pot să-l împrumut pe-al lui. O să-l duc în fiecare săptămână cu maşina la New Haven şi o să port cămaşă de forţă, dacă vrei tu. O să ne distrăm. Ştiu că are nevoie de ajutor în momentul ăsta. Cuvintele astea nu sunt planificate şi e posibil să fie isterice, neconvingătoare. Probabil că ar trebui să pomenesc de încrederea Markhamilor în şcolile din Haddam.

— Măcar îţi place de el? Ann pare sceptică, cu părul lipit de cap de vârtejul de vânt.

— Cred că da, spun. E al meu. În rest, i-am cam pierdut pe toţi.

— Ei, spune ea şi închide ochii, apoi îi redeschide, uitându-se în continuare la mine. Va trebui să vedem când o să se termine povestea asta. Apropo, fiică-ta te consideră un adevărat erou. Nu i-ai pierdut chiar pe toţi.

— E ceva. Zâmbesc din nou. Ştii cumva dacă e dislexic?

1

— Nu. Se uită către elicopterul mare şi huruitor, ai cărui curenţi ne biciuiesc. Ar vrea să fie acolo, nu aici. Nu cred că e. De ce? Cine-a zis că ar fi?

— întrebam şi eu, zău aşa. Doar ca să mă asigur. Ar trebui să pleci.

— Bine. Mă apucă brusc şi brutal de ceafa, cu degetele înfigându-se în scapul meu acolo unde-i mai sensibil şi, apropiindu-mi faţa de gura ci, mă sărută mai apăsat pe obraz, un sărut asemănător cu cel al lui Sally de acum două nopţi, dar de data asta un sărut care să pună capăt oricărei discuţii.

Apoi se îndepărtează spre elicopterul ambulanţă. Henry Burris o aşteaptă s-o ajute să urce. Desigur, nu-l văd pe Paul legat pe targa lui, şi nici el nu mă vede pe mine. Fac cu mâna în timp ce uşile se trântesc şi rotoarele încep să se învârtească. Un pilot cu cască se uită în spate ca să vadă cine a intrat şi cine a rămas pe dinafară. Fac cu mâna fără o ţintă anume. Luminile roşii care împrejmuiesc pătratul de beton se aprind brusc. Un vârtej, apoi un suflu de aer fierbinte. Iarba tăiată îmi împroaşcă picioarele, faţa şi părul. Nisipul fin se roteşte în jurul meu ca un derviş. Conul de vânt flutură vitejeşte. Apoi, aparatul lor de zbor se ridică în aer, cu coada înălţându-se, orbitând miraculos, cu motorul recăpătându-şi puterile, apoi se îndepărtează ca o navetă spaţială şi devine rapid tot mai mic, la început doar puţin, apoi mai mult, apoi mai mic şi tot mai mic până când orizontul albastru şi munţii din sud îl înghit îl lumina lor lipsită de strălucire, desăvârşită. Şi totul, *absolut tot ce.* am făcut azi se termină aici.

Ziua Independenţei

La câteva străzi, în căldura îmbietoare, scânteietoare a începutului de dimineaţă, o alarmă de maşină izbucneşte la viaţă, spulberând orice tăcere. *Tiiit-tii! Tiit-tii! Tiit-tii!* Pe scările din faţa casei de pe Clio Street numărul 46, în timp ce-mi citesc ziarul, ridic ochii spre văzduhul de azur printre crengi de platani, trag aer în piept, clipesc şi aştept liniştea.

Am ajuns aici înainte de nouă, tot cu haina mea roşie cu AGENT IMOBILIAR şi propriul meu tricou cu *The Rock*, aşteptându-i pe Markhami, care sunt pe drum încoace din New Brunswick. Dar spre deosebire de contactele mele de până acum cu ei, de data asta povestea e scurtă. E posibil să fie chiar veselă.

La finalul evenimentelor năucitoare, dacă nu chiar complet demoralizante de ieri, în a avut amabilitatea să mă conducă înapoi la Cooperstown – un drum în timpul căruia a vorbit cu mare viteză şi la un mod aproape disperat despre nevoia de a ieşi din domeniul simulatoarelor, doar că după părerea lui actuală şi pe baza unei analize atente, vemurile uralelor, efuziunilor şi distracţiei în domeniul lui au apus, aşa că o politică de schimbare a carierei pare nesăbuită, în timp ce a rămâne pe loc pare o mişcare mai înţeleaptă. Continuitatea – o nouă şi onestă metaforă cuprinzătoare – are aplicabilitate universală şi începe să preia ştafeta de la sincronicitate (care nu te duce niciodată îndeajuns de departe.)

În orele înviorătoare, umbroase ale începutului de seară, când am ajuns, parcarea Vânătorului de Cerbi era plină ochi de noi maşini de-ale turiştilor, iar Fordul meu fusese ridicat de acolo, pentru că, dat fiind faptul că nu mai eram client al pensiunii, numărul meu de înmatriculare nu mai era înregistrat. împreună cu m şi cu reapărută Erma am stat în biroul benzinăriei Mobil din spatele stadionului Doubleday şi l-am aşteptat pe şoferul maşinii de tractat să vină cu cheile de la ţarcul închis cu sârmă ghimpată, timp în care am hotărât să dau ce telefoane aveam de dat înainte să plătesc cei şaizeci de dolari, să-mi iau rămas-bun şi să mă întorc singur spre casă.

Cel de-al doilea telefon, cu o întârziere impardonabilă, a fost la Rocky and Carlo, ca să-i las un mesaj barmanului Nick. Sally avea să-l primească atunci când avea să ajungă din South Mantoloking şi, alături de o puzderie de scuze, conţinea instrucţiuni să se ducă direct la Algonquin

(primul meu telefon), unde rezervasem un apartament mare pentru ea, apoi să se cazeze ţi să-ţi comande de mâncare în cameră. Mai târziu în acea noapte, din sătucul Long Eddy, New York, pe la jumătatea râului Delaware, am vorbit ţi i-am povestit totul despre întâmplările lamentabile ale zilei ţi despre o speranţă bizară ţi deloc uşor de explicat pe care începusem deja s-o resuscitez până la acea oră, după care am avut ocazia să ne impresionăm reciproc cu seriozitatea noastră şi cu posibilitatea de a ne angaja în moduri pe care le-am recunoscut a fi „periculoase" şi „dătătoare de spaime" ţi pe care nu le luaserăm niciodată în discuţie în lunile solitare în care doar ne „întâlniserăm". (Cine ştie de ce n-am făcut-o, doar că nimic nu se compară cu o tragedie sau măcar cu un accident grav sau un incident de proporţii ca să sărim peste formalităţi ţi aiureli ţi s-a scoatem la iveală ceea ce e mai bun în fiecare dintre noi.)

Când am dat de ei, Joe şi Phyllis Markham au fost umili ca nişte ţoricei când au auzit că au ratat şansa la casa Houlihan, că personal tocmai rămăsesem în pană de idei ţi eram departe de casă, că fiul meu deja suferind se lovise în timp ce juca baseball ţi trecea în acest moment printr-o operaţie periculoasă la Yale-New Haven ţi că, probabil, avea să-ţi piardă vederea. Sunt conştient că vocea mea avea tonalităţile sumbre ţi ritmurile poticnite ale resemnării, ale omului care a parcurs întreg traseul, a încercat vitejeşte în fel ţi chip, a răbdat insultele, s-a întors de la groapa de gunoi fără resentimente ţi totuşi într-o clipă, două îţi va lua adio pentru totdeauna. (Moarte imobiliară, cum se spune în jargonul branţei.)

— Ascultă, Frank, spusese Joe, bătând enervant în receptor cu vârful unui creion în camera lui dublă, cu preţ mediu, de la Raritan Ramada ţi părând limpede la cap, sincer la vorbă ţi gata să recunoască realitatea ca un preot luteran la înmormântarea unei mătuşi scăpătate. Crezi că se poate ca eu şi cu Phyl să aruncăm o privire la casa aia de negri pe care ziceai c-o închiriezi? Ştiu că am cam depăşit măsura vineri când mi-a sărit muţtarul pe chestia

asta. Şi probabil că-ţi datorez scuze. (Că m-a făcut dobitoc, bulangiu, handicapat? De ce nu, m-am gândit, deşi mai mult de-atât n-am mers.) În Island Pond stă o familie de culoare care a venit aici de pe vremea Reţelei Subterane[33]. Toată lumea îi tratează ca pe nişte cetăţeni normali. Sonja merge la şcoală cu unul dintre ei în fiecare zi.

— Spune-i că vrem s-o vedem mâine, o auzisem pe Pliyllis spunând. Mi-am dat seama că se produseseră schimbări în straturile înalte ale atmosferei şi se iscase furtună în larg. În domeniul imobiliar, schimbarea e bună; de la sută la sută *pentru* la o sută cincizeci la sut*ă îm potrivă* sau invers, astea sunt fenomene banale şi semne de instabilitate promiţătoare. Treaba mea e să fac ca toate astea să pară normale (şi, dacă se poate, să fac ca orice schimbare dementă din mintea clientului să pară mai deşteaptă decât orice sugestie aş fi putut face eu).

— Joe, ajung acasă diseară pe la unşpe, cu voia lui Dumnezeu. M-am sprijinit cu grijă de vitrina benzinăriei, în timp ce soneria pentru clienţi *ding-ding-ding*-Ăia întruna. (N-avea niciun sens să pun mâna pe băţul rasial ca să încerc să-i explic lui Joe că nu era o „casă de negri", ci casa *mea?)* Deci dacă nu vă sun, ne întâlnim pe Clio Street la numărul 46, pe verandă, mâine la nouă dimineaţa.

— Clio patru'şase, s-a notat, spusese Joe milităros.

— Când ne putem muta? întrebase Phyllis în fundal.

— Mâine-dimineaţă, dacă vreţi. E gata pregătită. Trebuie doar aerisită.

— E gata pregătită, spusese Joe repezit.

— O, slavă Domnului, o auzisem pe Phyllis.

— Presupun că ai auzit, spusese Joe, dând pe dinafară de uşurare şi de satisfacţie laşă.

— Ne vedem acolo, Joe. Şi aşa am bătut palma.

Alarma maşinii amuţeşte la fel de brusc, iar dimineaţa îşi recapătă liniştea. (Chestiile astea nu vestesc aproape niciodată un jaf adevărat.) Pe stradă, nişte copii se

---

33 Underground Railroad - reţea de drumuri secrete şi adăposturi folosită în secolul al XlX-lea de către sclavii negri din America pentru a fugi în Nord sau în Canada, cu ajutorul aboliţioniştilor.

învârtesc în jurul a ceea ce pare a fi o cutie roşie de cafea pe care au pus-o în mijlocul drumului. Fără îndoială că se dedau la o detonare matinală, ca să-şi anunţe vecinii că e sărbătoare. Artificiile sunt categoric interzise în Haddam, fireşte, şi imediat ce va izbucni explozia, o maşină de poliţie va străbate agale cartierul, iar un agent al poliţiei locale ne va întreba dacă am auzit sau am văzut oameni care să tragă sau care să aibă arme la ei. Am văzut-o de două ori pe Myrlene Beavers în spatele plasei ei, cu cadrul scăpărându-i în întuneric. Azi nu pare să mă observe, ci-şi îndreaptă vigilenţa spre băieţi, dintre care unul – cu feţişoara lui neagră şi strălucitoare – poartă cu mândrie un costum lucios în culorile Unchiului Sam şi fără îndoială că va mărşălui mai târziu la paradă (presupunând că n-o să ajungă la închisoare). Încă nu se vede nici urmă de Markhami şi nici de familia McLeod, dacă tot veni vorba, căci şi cu ei am treabă.

De l; i opt, de când am venit, am tuns gazonul din curticica din faţă cu maşina manuală (de la faţa locului), am udat iarba uscată şi am stropit pereţii metalici laterali cu furtunul meu adus de-acasă. Am tăiat crengile moarte de hortensie, cununiţele şi trandafirii, am dus resturile pe aleea din spate şi am deschis geamurile şi uşile din faţă şi din spate pentru ca aerul să circule prin toată casa. Am măturat veranda, aleea din faţă, am verificat robinetele de la toate chiuvetele, am spălat scrinul, am dat jos pânzele de păianjen din colţurile tavanului cu mătura şi la sfârşit am scos panoul cu DE ÎNCHIRIAT şi l-am băgat în portbagaj doar ca să atenuez senzaţia de dezrădăcinare a Markhamilor.

Ca de obicei, am remarcat o stare de stinghereală, de ghimpe în coastă când trebuie să arăt cuiva casa pe care o închiriez personal (deşi am făcut chestia asta de mai multe ori de când au plecat Harrişii.) Camerele mi se par cumva prea mari (sau prea mici), prea mohorâte şi deprimante, deja uzate şi fără nicio perspectivă, ca şi cum singura soluţie de a resuscita într-adevăr casa ar fi să mă mut personal în ea şi s-o fac primitoare cu propriile-mi

catrafuse şi propria-mi atitudine pozitivă. E posibil, desigur, să fie doar o reacţie de compensare la o *turnură* greşită, căreia i-ar putea cădea victimă un potenţial chiriaş, pentru că sentimentul meu de bază este că-mi place casa la fel de mult cum mi-a plăcut acum aproape doi ani, în ziua când am cumpărat-o, ceea ce e valabil şi pentru casa McLeod. (Tocmai am văzut acolo tremurul unei perdele, dar niciun chip nu se arată în spatele ei – cineva mă urmăreşte, cineva care n-are chef să-şi achite chiria.) Îi admir aerul corespunzător, e o casă curată, îngrijită, nepretenţioasă, cu ziduri solide, terminate cu guri de aerisire, noul stâlp din fier forjat al verandei, chiar şi tabla care împiedică formarea dopurilor de gheaţă şi „scurgerile" de apă în timpul dezgheţurilor de ianuarie îmi place. Pentru mine ar fi casa perfectă dac-aş fi chiriaş: solidă, bine întreţinută, intimă. La mintea cocoşului.

Găsesc în ediţia de Trenton a ziarului *Times* ştiri de sărbătoare, majoritatea proaste. Un tip din Providence a aruncat o privire într-un tub de artificii în cel mai nepotrivit moment şi şi-a pierdut viaţa. Doi oameni din colţuri diferite ale ţării au fost răniţi cu arbaletele (ambii la picnic). E o „explozie" de incendii, dar mai puţine accidente nautice decât ar fi fost probabil. Am găsit chiar şi o notiţă despre crima peste care am dat acum trei nopţi: turiştii erau *într-adevăr* din Utah; *chiar* se duceau la Cape; soţul *chiar* a fost înjunghiat; suspecţii *chiar* aveau cincisprezece ani – vârsta fiului meu – şi erau din Bridgeport. Nu s-au dat nume, aşa că acum totul pare departe de mine, astfel că doar familia a rămas să ducă greul.

La capitolul mai concis şi mai superficial, Beacli Boys au sosit la stadionul Ballys pentru un singur spectacol, vânzările de steaguri au explodat iarăşi, cursele de atelaje trase de cai se aniversează azi (o sută cincizeci de ani) şi o echipă de transplant de rinichi (cinci bărbaţi şi un labrador negru) traversează chiar acum Canalul înot – obstacolele previzibile fiind deversările de petrol, meduzele şi cele douăzeci şi una de mile în sine (dar nu şi rinichii lor).

Dar cele mai interesante ştiri sunt două. Una se referă la demonstraţia de ieri de la Muzeul Baseballului, cea care ne-a întors din drum pe Paul şi pe mine, trimiţându-ne la întâlnirea cu destinul. Manifestanţii care au blocat intrarea în muzeu timp de o oră importantă militau, aflu acum, în sprijinul unui adorabil jucător de la Yankees din anii patruzeci, care (în opinia lor) ar fi meritat un loc, o plăcuţă şi un bust înăuntru, dar care, după părerea savanţilor cronicari sportivi, n-a fost niciodată suficient de bun şi a intrat în obscuritate pe merit. (Simpatizez cu protestatarii pe principiul „până la urmă ce contează?”.)

Dar un interes şi mai exotic e suscitat de „povestea din Haddam”, dezgroparea de către muncitorii noştri de la drumuri a unui schelet uman întreg, cel puţin aşa zice *Times,* vineri dimineaţa la nouă (pe Cleveland Street, cvartalul 100), mai precis de către un excavatorist care săpa pentru noua noastră conductă de canalizare în cadrul proiectului pentru „bunăstarea” noastră. Detaliile sunt vagi din cauza slabelor cunoştinţe de limbă engleză ale excavatoristului, dar un istoric din oraş a făcut presupunerea că rămăşiţele „ar putea fi într-adevăr foarte vechi, după standardele din Haddam”, deşi un alt zvon spune că ar fi oasele „unei servitoare negrese” care a dispărut acum o sută de ani când în locul Străzilor Preşedinţilor era o fermă de vaci. Şi mai e o teorie cum că un muncitor italian a fost „îngropat de viu” în anii douăzeci, când oraşul a fost reîmpărţit. Localnicii au botezat deja oasele „Homo haddamus pithecarius” pe jumătate în glumă, pe jumătate în serios şi o echipă de arheologi de la Fairleigh Dickinson au de gând să vină să le vadă. Între timp, rămăşiţele sunt la morgă. Vom afla amănunte mai târziu, probabil, aşa sperăm.

Azi-noapte la unsprezece când am ajuns, după ce am ţinut-o întins până acasă timp de patru ore într-o lumină ciudată, indigo, de zi-împlină-noapte, pe străzile liniştite ale oraşului (în multe case luminile erau încă aprinse), mă aştepta un mesaj de la Ann, care mă informa că Paul

suportase „bine” operaţia şi că existau motive de optimism, deşi probabil că la cincizeci de ani avea să facă deja glaucom şi urma să aibă nevoie de ochelari mult mai devreme. Oricum, „se odihnea în condiţii bune”, şi puteam s-o sun oricând la un număr cu 203 în faţă, într-un loc care se numea Scottish Inn din Hamden (oraşele mai apropiate de New Haven fiind deja ocupate din nou de turişti).

— Aproape că a fost amuzant, spusese Ann somnoroasă, probabil din pat. Când s-a trezit a trăncănit întruna de nu se mai oprea despre Muzeul Baseballului. O ţinea lângă cu exponatele pe care le-a văzut şi… Cred că statui a zis. Nu? Consideră că s-a simţit minunat. L-am întrebat ţie cum ţi s-a părut şi mi-a zis că tu n-ai putut să vii. A zis că aveai întâlnire cu cineva. Deci… unele chestii sunt amuzante.

O anumită langoare din vocea lui Ann îmi adusese aminte de ultimul an al căsniciei noastre, acum opt ani sau pe-aproape, când făceam dragoste trezindu-ne pe jumătate în toiul nopţii (şi doar atunci), pe jumătate conştienţi, pe jumătate crezând că celălalt ar putea fi altcineva, executând actul amoros într-un mod semiritualic, semiorb şi pur corporal care nu dura niciodată mult, nu însemna mare lucru şi nici nu merita să fie numit pasiune, atât era de vag controlat şi de departe de intimitatea adevărată, atât era de inhibat de dor şi de spaimă. (Nu trecuse prea mult timp de la moartea lui Ralph.)

Dar unde dispăruse pasiunea? Tot timpul m-am întrebat. Şi de ce dispăruse când aveam atâta nevoie de ea? În dimineaţa de după aceste risipe nocturne, mă trezeam cu sentimentul că am făcut ceva bun pentru omenire, dar mai nimic pentru cei pe care-i cunoşteam. Ann se purta de parcă avusese un vis despre care-şi amintea vag doar că ar fi fost plăcut. Apoi nu se mai întâmpla nimic multă vreme, până când dorinţele noastre se trezeau iar (uneori după săptămâni la rând), şi, ajutaţi de starea de somnolenţă, cu vechile spaime înăbuşite, ne întâlneam din nou. Dorinţa transformată în obicei, lăsată din păcate să se risipească de nişte nesăbuiţi. (Acum ne-ar ieşi mai bine, cel puţin aşa hotărâsem eu aseară, pentru că

ne înţelegeam unul pe altul mai bine, nemaiavând nimic de oferit sau de luat şi deci nimic care să merite reprimat sau protejat. E şi ăsta un fel de progres.)

— A scos ceva care să semene a lătrat? am întrebat.

— Nu, a răspuns Ann, cel puţin eu nu l-am auzit. Poate că de-acum o să renunţe la asta.

— Ce face Clarissa? Când mi-am golit buzunarele, am găsit micuţa fundă roşie pe care şi-o scosese din păr ca să mi-o dea, perechea celei pe care o înghiţise Paul. Fără îndoială, m-am gândit, ea va fi cea care va decide ce-o să scrie pe mormântul meu. Şi va fi pretenţioasă.

— O, e foarte bine. A rămas acolo să vadă *Cats* şi artificiile italiene pe râu. E dispusă să aibă grijă de fratele ei, în afară de faptul că pe undeva se bucură că s-a întâmplat aşa.

— Nu e o perspectivă deloc roz. (Deşi probabil că nu era departe de adevăr.)

— Nu am deloc o stare roz. Oftase şi mi-am dat seama că, la fel ca pe vremuri, nu se mai grăbea să închidă, ar fi stat de vorbă cu mine cu orele, ar fi pus multe întrebări şi ar fi dat multe răspunsuri (cum ar fi de ce n-am scris niciodată despre ea), ar fi râs, s-ar fi enervat, i-ar fi trecut nervii, ar fi oftat, n-ar fi ajuns nicăieri, ar fi adormit cu mine la celălalt capăt al firului şi în felul ăsta ar fi atenuat râcâiala întâmplărilor. Ar fi fost momentul perfect s-o întreb de ce n-a purtat verigheta în Oneonta, dacă avea un amant, dacă relaţia cu Charley era pe punctul să devină istorie. Plus alte nelămuriri: chiar credea că eu nu spuneam niciodată adevărul şi că adevărurile banale ale lui Charley erau mai bune? Mă considera un laş? Chiar nu ştia de ce n-am scris niciodată despre ea? Şi mai erau şi altele. Doar că mi s-a părut că întrebările astea nu mai aveau acum nicio greutate şi că, printr-un soi de magie neagră, decisivă, ajunseserăm să nu mai facem parte unul din publicul celuilalt. Era bizar.

— Aţi apucat să faceţi ceva în două zile? Sper că da.

— N-am ajuns la evenimentele de actualitate, am spus ca s-o amuz. I-am ascultat mai toate părerile. Am discutat

câteva probleme importante. S-ar putea să fie mai bine. S-ar putea să-i fie *lui* mai bine. Nu ştiu. Accidentul lui a dat totul peste cap. Mi-am atins cu limba interiorul inflamat, muşcat al obrazului. N-aveam de gând să intru-n amănunte cu ea.

— Voi doi semănaţi atât de tare, că mă apucă tristeţea, a spus ea cu amărăciune. Chiar văd asta în ochii lui şi sunt ochii *mei.* Cred că vă înţeleg pe amândoi mult prea bine. A tras aer în piept, apoi a dar aerul afară. Ce faci în vacanţă?

— Am o întâlnire. A răspuns cu prea multă convingere.

— O întâlnire. E o idee bună. A tăcut un moment. Eu am devenit foarte impersonală mai nou. Mi-am dat seama azi după-masă când te-am văzut. Tu păreai foarte personal chiar şi când nu te-am recunoscut. Ca să-ţi spun sincer, te-am invidiat. Pe undeva îmi pasă, dar pe de altă parte se pare că nu.

— E doar o fază. Valabilă doar azi.

— Chiar crezi că sunt o persoană care stă prost cu încrederea în ceilalţi? M-ai acuzat de asta când te-ai enervat pe mine. Voiam să ştii că m-a pus pe gânduri.

— Nu, am răspuns. Nu eşti aşa. Eram doar dezamăgit de mine însumi. Nu cred că eşti aşa. (Deşi e posibil să fie.)

— Nu vreau să fiu, a spus Ann cu o voce tânguitoare. Categoric, n-aş vrea ca viaţa să fie făcută doar din acele nedreptăţi la care avem răspuns, legate toate la un loc şi cu asta, basta. Am ajuns la concluzia că asta ai vrut să spui despre mine – cum că sunt una care are rezolvare la toate problemele. Că-mi plac doar răspunsurile specifice la întrebări specifice.

— Că-ţi plac în loc de ce? am întrebat. Deşi probabil că intuiam răspunsul.

— Oh. Nu ştiu, Frank. În loc să mă intereseze lucrurile importante care sunt greu de recunoscut? Ca în copilărie. Viaţă şi atât. M-am săturat până-n gât de unele probleme.

— E în natura umană să nu dăm lucrurilor de capăt.

— Chestie pentru care tu nu-ţi pierzi niciodată interesul, nu? Mi s-a părut că zâmbea, poate, deşi nu neapărat de bucurie.

— Ba uneori da, am răspuns. În ultima vreme, da.

— O mare pădure de copaci căzuţi, a spus ea pe un ton visător. Azi nu mi se pare că sună chiar aşa de rău.

— Nu crezi că l-aş putea lua la mine din septembrie? Ştiam că nu era cel mai bun moment să întreb. Mai întrebasem şi cu şapte ore în urmă. Dar care era cel mai bun moment? Nu voiam să aştept.

— Oh, a răspuns ea, uitându-se, mai mult ca sigur, pe o fereastră îngheţată de la aerul condiţionat la luminiţele din Hamden şi la Wilbur Cross care roia de maşini pornite spre zări mai puţin aventuroase, sărbătoarea fiind pe sfârşite chiar înainte ca ziua cea mare să înceapă. Eu şi fiul meu o vom pierde. O să trebuiască să vorbim cu el. O să mă sfătuiesc cu Charley. Va trebui să vedem ce spune *ombudsman-ul* lui. În principiu, se poate. Nu e bine pentru moment?

— în principiu, e bine. Cred doar că aş putea să-l ajut în perioada asta. Înţelegi? Mai mult decât *ombudsman-n*| lui.

— Hmmm, a făcut ea. Şi am rămas fără cuvinte, privind pierdut la frunzişul dudului, cu chipul meu reflectat întorcându-mi privirea: un bărbat singur aşezat la birou, lângă un telefon şi o veioză, restul fiind cufundat în beznă. Miasmele amestecate ale grătarelor făcute în curte cu multe ore înainte pluteau încă în aerul serii.

— O să vrea să ştie când vii să-l vezi. A spus asta fără vreo inflexiune.

— O să vin vineri cu maşina. Spune-i că o să vin să-l văd oriunde ar fi îngrijit. Apoi era cât pe ce să spun: „V-a luat cadouri ţie şi Clarissei”. Dar, ţinându-mă de cuvânt, m-am stăpânit.

Apoi ca a tăcut, luatidu-şi un timp de gândire.

— Rareori facem ceva din toată inima. Probabil de-aia ai spus chestia asta. Am fost de căcat ieri seară, scuze.

— Nu-i nimic, am răspuns vesel. E mai greu, asta-i clar.

— Ştii, când te-am văzut azi m-am simţit mai bine. A fost pentru prima dată de multă vreme. Mi s-a părut foarte ciudat. Ai observat?

— Dar asta nu-i rău, nu-i aşa? am spus, neavând un

răspuns la asta. E un progres.

— Tot timpul pari să vrei ceva de la mine, spusese ea. Dar cred că poate nu vrei decât să mă simt mai bine când eşti lângă mine. Nu-i aşa?

— *Chiar* vreau să te simţi mai bine, am zis. Aşa e. E o parte a Perioadei Existenţei – o parte nu prea bună, din câte-mi dau seama acum – să ai senzaţia că vrei ceva, apoi să nu mai vrei.

Ann a tăcut iar.

— Mai ţii minte că am zis că nu-i uşor să fii divorţat?

— Da.

— Ei bine, nu-i uşor nici să nu fii.

— Nu, am spus, nu e, apoi am tăcut.

— Deci. Sună-mă mâine, a zis ea veselă – dezamăgită, sunt sigur, de un adevăr mai complicat, poate trist, interesant chiar care-i ieşise fără să vrea pe gură, luând-o prin surprindere, dar la înălţimea căruia eu nu reuşisem să mă ridic. Sună la spital. O să vrea să vorbească cu tăticul lui. Poate c-o să-ţi povestească de muzeu.

— Bine, am răspuns pe un ton blând.

— Papa.

— Papa, am zis, apoi am închis telefonul.

Bam!

Mă uit cum cutia roşie de cafea se roteşte undeva în aer, la nivelul acoperişurilor, devine o umbră mică, învolburată pe cer, apoi se prăbuşeşte domol înapoi spre asfaltul încins.

Copiii o iau cu toţii la goană pe stradă, tropăind, inclusiv Unchiul Sam, care se ţine din nu ştiu ce motiv de creştetul capului lui neacoperit de joben.

— O să vă scoateţi ochiul strigă cineva.

— Uuu, uuu, uuu, fir-ar *să fie!* vine răspunsul lor. Vizavi, pe Clio Street, o negresă tânără, cu un şort de un galben frapant şi un maiou decoltat la culoare se apleacă peste balustrada verandei, uitându-se la băieţii care se împrăştie. Cutia cade pe asfalt în faţa casei ei, crestată şi ferfeniţită, sare şi se opreşte locului.

— Las că vă dau io fo’ câteva la cur! strigă ea în timp

ce Unchiul Sam dă colţul în Erato sărind şi alunecând într-un picior, ţinându-se în continuare de capul gol, apoi se face nevăzut. Las că chem io poliţia şi-o să vă dea şi *ei* fo' câteva la cur! spune ea. Se aud râsetele îndepărtate ale băieţilor. Arc în faţa casei, acum văd, un panou cu DE VÂNZARE care sare în ochi în curticica ei verde, de carte poştală, împrejmuită de mălini negri. E nou şi nu-i al nostru.

Cu mâna pe balustradă, femeia îşi mută privirea spre mine, aşa cum stau pe treptele verandei cu ziarul meu, întorcându-i privirea ca un bun vecin. E desculţă şi cu siguranţă că de-abia s-a trezit.

— Da' păi *biiine* că scap d-*aci,* mă-nţelegi? se adresează ea străzii, mie, oricui are o uşă deschisă sau o fereastră crăpată şi ascultă. Pen' că e *gălăgie* aicea, fraţilor. Vă zic io, fraţilor. Toţi faceţi *gălăgiie!*

Îi zâmbesc. Se uită la mine şi la haina mea roşie, apoi dă capul pe spate şi râde de parc-aş fi cel mai caraghios om pe care l-a văzut vreodată. Ridică mâna ca la spovedanie, lasă capul în jos, apoi intră înapoi în casă.

Ciori trec în zbor – două, şase, douăsprezece – plonjând în şiruri dezordonate şi croncănind de parc-ar spune „Azi nu e sărbătoare pentru ciori. Ciorile muncesc". Aud fanfara liceului din Haddam, la fel ca vineri dimineaţă, ieşită iar devreme la repetiţie, crescendouri ample de alămuri prezente in corpore, ultimele revărsări de acorduri înainte de paradă. „Haide-căsuţă-hai", pare să fie semnalul lor de luptă. Ciorile croncănesc, apoi se aruncă nebuneşte în aerul fierbinte al dimineţii. Cartierul pare uşurat, iar oamenii, senini.

Apoi văd Nova hârbuită a Markhamilor apărând în capul străzii, cu o întârziere de jumătate de oră. Încetineşte ca şi cum pasagerii ar consulta o hartă, apoi îşi continuă drumul hurducându-se spre mine, se apropie de casa în faţa căreia e parcată maşina mea, coteşte, cineva îmi face cu mâna dinăuntru, după care opreşte în sfârşit.

— Oh, că tare intraserăm în belea, Frank, spune Phyllis, nereuşind să-mi zugrăvească exact ce pătimiseră ea şi Joe.

Ochii ei albaştri par mai albaştri ca oricând, de parcă şi-ar fi schimbat lentilele de contact cu unele mai intense. Parc-am fi fost legaţi de un tren deraiat. Pur şi simplu ne tot arăta case întruna. Se referă, bineînţeles, la zgripţuroaica de agentă imobiliară din East Brunswick. Phyllis mă priveşte cu o mirare rănită de modul în care înţeleg să se comporte unii.

Stăm pe veranda casei din Clio 46 ca şi cum ne-am fi acordat un răgaz pentru a înfrânge şi ultimele rămăşiţe de rezistenţă înainte de a începe turul ritual. Deja le-am arătat câteva îmbunătăţiri – un sistem de aerisire a fundaţiilor, izolaţie nouă la acoperiş –, am comentat pe seama avantajelor magazinelor, spitalului, gării şi şcolilor din oraş. (N-au făcut nicio referire la alte rase care locuiesc în imediata apropiere.)

— Cred c-ar fi murit cu noi de gât numai să ne vândă o casă, spune Phyllis, punând punct poveştii Celuilalt Agent Imobiliar. Joe chiar că voia s-o omoare. Eu nu voiam decât să te sun *pe tine.*

Desigur, am stabilit deja că o să închirieze casa şi o să se mute numaidecât. Dar, în spiritul generozităţii, mă port ca şi cum încă n-am fi bătut palma definitiv. Un alt agent imobiliar ar fi putut adopta o atitudine dispreţuitoare faţă de Markhami pentru că sunt nişte nătărăi incurabili, care n-ar recunoaşte o ocazie nici dacă i-ar apuca de boaşe. Dar mie mi se pare nobil să-i ajuţi pe alţii să înfrunte deciziile dificile, să-i îndrumi spre o împăcare cu viaţa (e util pentru a ajunge la propria-ţi împăcare). În cazul ăsta, îi ajut să se convingă că e bine să închirieze (dau dovadă de înţelepciune şi de prudenţă), încurajând fantezia că e în interesul nostru să încercăm să-i facem pe ceilalţi fericiţi.

— Acuma îmi dau seama că e un cartier perfect sigur, spune Joe, de data asta cu un aer mai degrabă de militar în permisie. (Vrea să spună însă că nu sunt negrotei la vedere, ceea ce i se pare o binecuvântare.) A rămas pe treapta de jos, cu mâinile lui mici în buzunare. E îmbrăcat din cap până-n picioare în haine kaki de la Sears şi pare un

şef de echipă de la o fabrică de cherestea, fără urmă de cioc trăsnit şi fără şort mulat, papuci şi ţigări nemarcate, cu faţa lui mică şi obraznică paşnică şi mirată aducând cu cea a unui prunc, cu buzele palide de la normalitatea indusă medicamentos. (Se pare că marea „cădere” a fost evitată.) Contemplă, sunt convins, bara din faţă a Crown Victoriei mele, pe care la un moment dat în aceste ultime trei zile Paul – sau cineva ca Paul – a lipit un abţibild cu DAU LIMBI pe care, tot în spiritul generozităţii, îl las acolo.

În timp ce privirea-i alunecă peste gazonul proaspăt tuns şi în jos pe Clio Street, Joe realizează, sunt convins, că acest cartier e o imitaţie fidelă, dar modestă, a zonelor mai bune din Haddam care i se oferiseră, dar pe care le refuzase cu încăpăţânare, şi a zonelor şi mai bune care nu i se oferiseră şi pe care nu şi le permite. Doar că acum pare mulţumit, ceea ce-i şi doresc: să pună capăt acestui sezon nefericit de rătăciri, să renunţe la ideile despre fundul dublu al economiei sau să se întrebe dacă s-a întâmplat vreodată ceva important în casa asta, să aibă pâinea şi cuţitul în loc să fie un milog ţâfnos, să vadă viaţa de la înălţimea reală a lucrurilor (cum e posibil să şi facă) şi să se întoarcă de la frontiera imobiliară.

Deşi ceea ce-mi doresc eu mai exact este ca Maridiamii să se mute pe Clio la numărul 46, în aparenţă ca strategie defensivă şi de aşteptare, dar încet-încet să-ţi cunoască vecinii, să discute peste gard, să vadă avantajul de a se tocmi pentru o chirie mai mică în schimbul unor responsabilităţi minore de întreţinere, să se înscrie în Asociaţia Părinţilor şi Profesorilor, să facă demonstraţii de olărit ţi decoraţiuni din hârtie la chermezele asociaţiilor de locatari, să se implice activ în ACLU sau în Urban League, să înceapă să-ţi calculeze fluxul mai mare de lichidităţi în comparaţie cu constrângerile financiare severe, care vin odată cu statutul de proprietar, ţi rolul său în a-şi îmbunătăţi nivelul de trai, ţi până la urmă să rămână zece ani – după care pot să se mute în Siesta Key ţi să-şi cumpere un apartament (dacă vor mai exista apartamente

în 1998), din banii economisiţi cu chiria. Cu alte cuvinte, să facă în New Jersey exact ce au făcut în Vermont – să vină şi să plece –, dar cu rezultate mai fericite. (Desigur, nişte chiriaşi conservatori, pe termen lung, sunt visul oricărui proprietar.)

— Cred că am avut un noroc chior că nu ne-am lăsat atraşi în povestea aia cu casa Hanrahan. Joe mă priveşte cu o siguranţă de brută, ca şi cum şi-ar fi dat seama de asta măsurând pur şi simplu strada – deşi sigur că nu face decât să cerşească aprobare (pe care mă grăbesc i-o ofer bucuros).

— Nu cred că te-ai văzut vreodată în casa aia, Joe. Nu prea cred că ţi-a plăcut. El e tot pe treapta de jos, cu privirea pierdută, fără să aştepte, bănuiesc, nimic.

— Nu mi-ar fi convenit să am o închisoare în curte, spune Phyllis, pipăind soneria de la uşă, care scoate două modulaţii zdrăngănitoare îndepărtate, solitare, în camerele pustii. E îmbrăcată în pantalonii ei obişnuiţi kaki largi, care-i maschează coapsele, şi cu o bluză albă, fără mâneci, creponată la piept, care o face să pară umflată. Deşi încearcă să pară curajoasă, arată trasă la faţă şi epuizată, cu obrajii stacojii, unghiile roase, ochii umezi de parc-ar sta să izbucnească în plâns fără motiv – deşi coafura ei ca o ciupercă roşie e, ca de obicei, îngrijită, perfectă şi înfoiată. (Poate că suferă de probleme de sănătate recurente, deşi e mult mai probabil ca pur şi simplu ultimele ei zile pe pământ să fi fost la fel de solicitante ca ale mele.)

Şi totuşi în ciuda acestor mărunţişuri, simt că asupra Markhamilor coboară o resemnare sinceră, aproape echilibrată: s-au stins unele focuri, iar altele, mai mici, s-au aprins. Aşa că nu-i exclus să se afle în pragul unei fericiri neaşteptate în care recunosc instinctiv un noroc, dar pe care încă n-o pricep până la capăt, atât sunt de obişnuiţi cu ghinioanele.

— Părerea mea e simplă, spune Joe, apropo de pierduta variantă Hanrahan. Dacă cineva cumpără o casă pe care crezi că ţi-o doreşti înainte să pui tu mâna pe ea înseamnă

pur şi simplu că el a vrut-o mai tare decât tine. Nu-i nicio tragedie. Clatină din cap în faţa acestei înţelepciuni sănătoase, cu toate că şi asta e tot o „înţelepciune de agent imobiliar”, repetată papagaliceşte, pe care le-am servit-o eu cu luni în urmă, deşi nu mă deranjează s-o aud acum.

— Aici ai dreptate, Joe, spun. Ai mare dreptate. Hai să aruncăm o privire înăuntru, ce zici?

Un tur al unei case pe care te aştepţi s-o închiriezi (şi nu s-o cumperi şi să stai în ea până crăpi) nu e neapărat o inspecţie atentă, ci mai degrabă o evaluare aproximativă în timpul căreia speri să găseşti cât mai puţine lucruri care să te scoată din sărite.

În ciuda uşilor deschise, a ferestrelor ridicate şi a robinetelor care au fost lăsate absolut toate să curgă cel puţin un minut, casa Harrişilor şi-a păstrat miasma neplăcută, de scurgere de chiuvetă şi momeală pentru şoareci, şi a rămas în general umedă şi rece peste tot. Ca urmare, Phyllis întârzie cu un aer detaşat lângă ferestre, în timp ce Joe se duce glonţ la baie şi trece rapid în revistă dulapurile. Ea pipăie pereţii noduroşi, acoperiţi cu tencuială, şi se uită afară prin jaluzelele albastre, mai întâi în apropiere, la casa McLeod, apoi în jos la curtea laterală îngustă, şi în cele din urmă în spate, unde garajul stă încuiat în lumina dimineţii, înconjurat de un strat de crini galbeni înfloriţi de câteva săptămâni bune. (Am lăsat maşina manuală de tuns iarba lângă zidul garajului, ca s-o vadă.) Ea încearcă un robinet de la chiuvetă, deschide un dulap şi frigiderul (pe care nu ştiu cum se face că am uitat să-l verific, dar care, spre uşurarea mea, nu pute), apoi se duce la uşa din spate, se apleacă şi se uită pe geamul de acolo de parcă, după capul ei, ar trebui să vadă afară o culme de munte în toată splendoarea ei, unde să se plimbe chiar azi şi să bea dintr-un izvor rece, apoi să se întindă pe spate printre genţiane şi căldăruşe, cu nori pufoşi care să treacă lunecând pe lângă ea, fără să declanşeze vreo alarmă de maşină. A vrut să vină aici şi a ajuns, deşi e nevoie de un moment de renunţare melancolică, timp în

care s-ar putea să vadă iarăşi lucrurile derulându-se *înapoi* până azi dintr-un viitor nesigur, unul în care Joe „nu va mai fi”, copiii cei mari vor fi şi mai împrăştiaţi şi mai alienaţi, Sonja va fi şi ea cu soţul numărul doi şi copiii în Tucumcari, iar ei nu-i va mai rămâne decât să se întrebe cum de au apucat-o lucrurile pe făgaşul ăsta bizar. O asemenea perspectivă ar distrage pe oricine, mai puţin poate pe un înţelept taoist.

Se întoarce spre mine şi chiar îmi zâmbeşte melancolic. Eu stau sub intrarea cu boltă care face legătura dintre mica sufragerie şi mica şi dichisiră bucătărie, cu mâinile în buzunarele fâşului meu roşu. O privesc prietenos, jucându-mă cu cheile casei. Stau în locul unde cineva drag ar aştepta de Crăciun sub o crenguţă de vâsc, deşi fantezia mea cu o Phyllis carnală a ajuns material pentru statisticile de sărbători.

— *Chiar* ne-am gândit să ne mutăm permanent într-un motel, spune ea aproape ca un avertisment. Joe s-a gândit să devină colaborator independent la editura aia. Câştigi mult mai bine aşa şi măcar plăteşti pentru profitul tău, ceea ce pentru mine atârnă foarte greu mai nou. Am cunoscut acolo un alt cuplu de tineri care făceau aşa, dar n-aveau copii, şi e greu să mergi la şcoală de la Ramada. Cearşafurile curate şi cablul îl atrag pe Joe. Ba chiar azi-dimineaţă la două a sunat la un ştiu ce număr cu 900 în faţă apropo de o mutare în Florida. Ajunseserăm la cele mai absurde chestii.

Joe e la baie, examinând sârguincios chiuveta şi ambele robinete, verificând dulăpiorul pentru medicamente. Nu ştie cum se închiriază o casă şi nu poate gândi decât în termeni de durabilitate.

— Mă aştept să căutaţi în continuare, zic. Mă aştept să vă vând o casă. Îi zâmbesc aşa cum am făcut-o şi în alte case, în situaţii mai negre decât asta, care de fapt nu prea e neagră, ci de-a dreptul foarte bună la cinci sute şaptezeci şi cinci de dolari.

— Cred că ne epuizaserăm resursele, spune ea, stând în mijlocul bucătăriei goale, cu gresie roşie pe podea. Nu e

figura de stil potrivită, dar înţeleg. Trebuie să le folosim mai economicos o vreme.

— Aşa o să vă ţină mai mult, răspund prosteşte. În orice caz, nu prea sunt multe de spus. Închiriază, nu cumpără şi pur şi simplu nici ea nu e obişnuită cu asta. Totul e în regulă.

— Bip, bip, bip, bip, bip, bip, bip, se aude din dormitor Joe, care a prins ocazia să verifice filtrele de la geam.

— Ce face băiatul tău? Phyllis mă priveşte ciudat, de parcă exact în clipa asta ar fi realizat că nu sunt la căpătâiul lui, ci aici, ca să arăt o casă de închiriat pe termen scurt pe 4 Iulie, în timp ce fiul meu e pe lista urgenţelor. Un sentiment de responsabilitate parentală comună, dar şi de acuze personale, îi înnegurează ochii.

— A suportat foarte bine operaţia, mersi. Zornăi cheile în buzunar, un zgomot menit să distragă atenţia. Va trebui să poarte ochelari. Dar din septembrie se mută aici, cu mine. Poate că peste un an, în calitate de băiat mare, în care poţi avea încredere, va avea voie chiar s-o scoată pe Sonja în oraş, la un mall.

— Ei, a avut noroc, spune Phyllis, legănându-se uşor, cu mâinile vârâte sever în propriile-i buzunare generoase. Artificiile sunt periculoase, indiferent cine le manevrează. În Vermont sunt interzise. Acum vrea să mă vadă plecat din casa ei. În şaizeci de secunde şi-a asumat responsabilitatea pentru ce-i aici.

— Sunt sigur că s-a învăţat minte, zic, apoi rămânem acolo fără să spunem nimic, ascultând paşii lui Joe în celelalte camere, zgomotul dulapurilor deschise şi redeschise pentru un test de rezistenţă, întrerupătoarele apăsate în sus şi-n jos, zidurile ciocănite în căutare de cuie – toate aceste activităţi fiind însoţite de câte un „bip, bip, bip” sau de câte un „Aha, mda, m-am prins” răzleţ, urmat de câte un „Nţţ”, dar mai adesea de câte un „Îhî-hmm”. Fireşte, totul e în stare perfectă, la cheie; casa a fost inspectată de Everick şi Wardell după plecarea Harrişilor şi am verificat-o şi eu (deşi nu în ultima vreme).

— Pivniţă n-are, ai? spune Joe, apărând brusc la uşa

holului, de unde aruncă o privire expeditivă peste tavan şi în spate, spre uşa deschisă de la intrare. Casa începe să se încălzească, podelele strălucesc în lumina de afară, iar miasmele de umezeală ies pe ferestrele deschise. Se pare că va trebui să improvizez un cuptor în altă parte. (Nimic despre nevoile lucrului cu hârtia ale lui Phyllis.)

— Pur şi simplu cartierul ăsta n-are aşa ceva din construcţie. Dau din cap, îmi ating cu vârful limbii obrazul muşcat şi îndurerat, uşurat că Joe n-are de gând să ardă oale aici.

— Pe pariu că-i chestie de pânză freatică, spune Joe pe un ton prefăcut de inginer, ducându-se la fereastră şi uitându-se afară, aşa cum făcuse şi Phyllis, direct spre o latură a casei McLeod, unde sper să nu-i pice ochii pe un Larry McLeod cu pieptul gol ţintind cu pistolul lui de 9 milimetri prin curte.

— S-a întâmplat vreodată ceva nasol de tot în casa asta, Frank? îşi scarpină ceafa ţepoasă şi se uită în jos la ceva de afară care i-a atras atenţia – o pisică, poate.

— După ştiinţa mea, nu. Cred că toate casele au un trecut. Cel puţin cele în care am stat eu sigur aveau. Nu se poate ca la un moment dat să nu fi murit cineva într-o cameră sau alta. Doar că nu ştiu cine. Spun asta ca să-l enervez, conştient că nu mai are de ales şi pentru că ştiu că întrebarea lui e un subterfugiu ieftin pentru a pune pe tapet problema rasială. Nu vrea să fie el cel care o pune pe tapet, dar s-ar bucura dacă aş face-o eu.

— întrebam şi eu aşa, spune Joe. În Vermont noi ne-am construit singuri casa, atâta tot. Acolo nu se întâmplase nimic nasol niciodată.

Se uită în continuare în jos, inventariind alte manevre. Presupun că-i o zonă fără probleme cu drogurile. Pliyllis se uită la el de parcă tocmai şi-ar fi dat seama că-l urăşte.

— Da, io aşa ştiu, zic. Desigur, universul e în continuă schimbare.

— Cum să nu. Hai nu mă-nnebuni. Joe clatină din cap în lumina proaspătă care intră pe Fereastră.

— Frank nu poate fi tras la răspundere pentru vecini, spune Phyllis acră (deşi nu e întru totul neadevărat). Ea a stat cu mine sub arcadă, uitându-se la pereţii şi podelele goale, vizualizându-şi, poate, copilăria pierdută. Doar că deja a luat o hotărâre.

— Lângă noi cine stă? întreabă Joe.

— Vizavi un cuplu mai în vârstă, îi cheamă Broadnax. Rufus a fost însoţitor de vagon la New York Central. Sunt cam scumpi la vedere, dar sunt sigur că o să vă placă de ei. Pe partea cealaltă e un cuplu mai tânăr (de nenorociţi). Ea e din Minnesota. El a fost în Vietnam. Sunt oameni interesanţi. Şi casa aia e tot a mea.

— Amândouă-s ale tale? Joe se întoarce şi-mi aruncă o privire chiorâşă, şireată, de parc-aş fi crescut mult în ochii lui şi sunt, probabil, un escroc.

— Doar astea două, spun.

— Deci ţii de ele pân-o să coste o avere? Rânjeşte afectat. A început acum să vorbească cu accent texan.

— Deja costă o avere. Pur şi simplu aştept pân-o să coste două averi.

Joe adoptă o expresie de apreciere şi mai ridicolă şi mai autosatisfăcută. M-a mirosit de la bun început, dar acum îşi dă seama că semănăm între noi mult mai bine şi suntem nişte tipi mult mai şmecheri decât şi-a imaginat (chiar dacă suntem necinstiţi), pentru că a pune deoparte pentru viitor e exact filosofia în care crede – şi pe care ar şi pune-o în practică dacă nu s-ar fi aruncat în două decenii de rătăciri pe tărâmul sezonului noroios, al gheţurilor negre, al testelor dezamăgitoare de infiltraţii şi al vânzărilor când prea multe, când prea puţine, doar pentru ca, reintrat în lumea reală, să-şi amintească numai foarte vag care e moneda de douăzeci şi cinci de cenţi şi care-i aia de zece.

— E tot o chestie de percepţie, ai? întreabă Joe enigmatic.

— Mai *nou,* se pare că e, spun, gândindu-mă că se referă, probabil, la proprietăţi. Zornăi cheile şi mai zgomotos ca să-mi semnalez graba de a o lua din loc – deşi

n-am mare lucru de făcut până la prânz.

— Da, bine, sunt destul de mulţumit aici, spune Joe hotărât, renunţând la accentul texan, încuviinţând energic din cap. Pe fereastra pe care s-a uitat până acum, peste curtea laterală, văd chipul somnoros al micuţei Winnie McLeod apărând după perdeaua subţire şi încruntându-se la noi.

— Ce zici, păpuşă?

— Pot s-o aranjez mai drăguţ, spune Phyllis, iar vocea rătăceşte prin camera goală ca un spirit captiv. (Nu m-am gândit niciodată la Phyllis ca la o „păpuşă", dar sunt dispus s-o fac.)

— Poate că Frank o să ne-o vândă când o să primim moştenirea. Joe îmi face cu ochiul şmechereşte, scoţând limba.

— Două moşteniri, zic, făcându-i şi eu cu ochiul. Mititica asta o să vă usture.

— Mda, bine. Atunci două, spune Joe. Când o să avem două averi, o să ne cumpărăm o casă cu cinci camere şi jumătate în cartierul cioroilor din Haddam, New Jersey. Aşa stă treaba, nu? Asta-i o poveste de succes cu care să te dai mare în faţa nepoţilor. Joe îşi ridică în glumă ochii la tavan şi se pocneşte peste fruntea lucioasă cu degetul mijlociu. Da de alegeri ce zici? Pe cine votezi?

— Cred că-s frate siamez cu ăla de pun taxe mari şi cheltuiesc aiurea. Joe n-ar fi pus întrebarea asta dacă n-ar fi abandonat chiar în momentul ăsta principii vechi de liberalism cultural în favoarea unora mai practice şi mai adecvate noului său *gestalt.* Aşteaptă de la mine aprobare şi în sensul ăsta.

— Vrei să zici frate de portofel, spune Joe prosteşte. Dar ce naiba, aşa e. Şi eu la fel. Asta spre marea mea uluire. Mai bine nu mă-ntrebi. Bătrânul meu – regele mahalalelor chinezeşti din Aliquippa – a avut un atac acut de conştiinţă socială. Era socialist. Dar ce mă-sa! Poate că dacă stau aici o să-mi vină ceva minte la cap. Acuma Phyllis e şefa, ea mână elefantul. Phyllis se îndreaptă spre uşă, obosită şi plictisită de atâta politică. Joe mă învăluie într-un zâmbet

larg, inocent, dând la iveală nişte dinţi tociţi, de camaraderie filosofică. Fireşte, chestiile astea nu ies niciodată cum te-ai aştepta. De fiecare dată când îţi dai seama că ai dreptate, ar trebui să te înşeli.

Îmi face plăcere să ies cu amândoi pe asfaltul încins, sub platanul care-şi împrăştie umbra, şi constat cu bucurie cât de repede şi de curat îşi impune durabilitatea iluzia şi începe să dea roade.

În cincisprezece minute, Markhamii au devenit locatari cu state vechi, iar eu, musafirul lor stângaci, nepoftit. E clar că nu se conturează nicio invitaţie de a reveni, de a bea o limonadă şi de a mă relaxa pe unul dintre scaunele de plastic de pe iarbă. Amândoi stau pe trotuar şi se uită cu ochii pe jumătate închişi la soare şi la cerul impasibil de beril de parc-ar socoti că doar o ploaie zdravănă, cu găleata – şi nu eforturile mele amărâte, care au trecut neobservate, de a o stropi –, ar avea vreun efect asupra curţii lor.

Ne-am înţeles fără probleme la o chirie achitabilă lunar, cu trei luni avans ca garanţie pentru mine – deşi am fost de acord să-i scutesc de plata pe o lună dac-or să găsească o casă bună de cumpărat în primele treizeci de zile (nicio şansă). Le-am dat broşura cu „Care-i diferenţa?” scoasă de agenţia noastră, care prezintă pe înţelesul profanilor avantajele şi dezavantajele închirierii faţă de cumpărare. „Niciodată să nu cheltuiţi pe casă mai mult de douăzeci la sută din venitul brut”, dar şi „întotdeauna veţi dormi mai bine în casa voastră” (discutabil). Totuşi, nu scrie nimic despre nevoia de a te „vedea” pe tine însuţi, de obţinerea aprobării sau de posibilitatea ca în căminul ales să se fi petrecut evenimente importante. Problemele astea ar trebui discutate mai degrabă cu un psihiatru, nu cu un agent imobiliar. În sfârşit, ne-am înţeles să semnăm actele mâine la mine la birou şi le-am spus că sunt bine-veniţi dacă vor să-şi aducă sacii de dormit şi să se instaleze „la ei acasă” diseară. Cine-ar putea să refuze aşa ceva?

— Pentru Sonja va fi o adevărată lecţie să stea aici, spune republicana Phyllis cu convingere. De-asta am venit

aici, deşi poate că fără să ştim.

— O trezire la realitate, spune Joe lemnos. Amândoi se referă la problema rasială, dar pe ocolite, în timp ce se ţin de mână.

Suntem lângă maşina mea care scânteiază, albastră şi fierbinte, în soarele de la zece dimineaţa. Ţin la subraţ corespondenţa nedorită a Harrişilor şi Trenton *Times,* şi le-am predat cheile.

Ştiu că în nările Markhamilor se strecoară, ca un parfum rar şi intens de tămâie, perspectiva continuităţii fericite a vieţii, aflată până acum în pericol – un concept total diferit de cel şovăielnic, istorico-etnico-religios al lui în Ornstein, deşi el ar putea susţine că sunt la fel. Totuşi, sentimentul Markhamilor este cel mai intens, fiind echivalent cu sfârşitul unei detenţii ispăşite pentru fărădelegi pe care nu le-au putut evita: ticăloşiile şi sfidările obişnuite ale vieţii, de care toţi suntem vinovaţi şi nevinovaţi. În capetele lor mulţumite, dar ameţite, a încolţit măcar, fără a fi însă recunoscută, *posibilitatea* de a-i face o vizită Myrlenei Beavers cu o plăcintă caldă cu afine sau cu un vas „cadou” cu defect scos din noul cuptor al lui Joe; sau posibilitatea de a găsi un teren comun cu vecinii lor negri mai de vârsta lor apropo de problema socrilor; de a primi copilaşi cu pielea tuciurie să doarmă la ei; de a cultiva ceea ce amândoi ştiau că poartă în suflet, dar nu prea găsiseră niciodată ocazia de a transpune în practică în monocromii Munţi Verzi – acel al şaselea simţ magic al înţelegerii celorlalte rase, care-i făcuse întotdeauna pe Markhami să se considere nişte albi ieşiţi din comun.

O maşină de poliţie, cu un singur ofiţer de culoare la volan, trece în sfârşit încet pe lângă noi, în căutarea lansatorilor de petarde de pe Clio Street. Ofiţerul face absent cu mâna şi îşi vede de drum. Acum e vecinul lor.

— Uite, după ce ne aducem tot calabalâcul, te chemăm încoace la masă, spune Joe, dând drumul mâinii lui Phyllis şi cuprinzând-o şi mai strâns pe după umerii ei rotunzi cu un braţ scurt şi posesiv. E clar că ea l-a informat în legătură cu ultimele ei suferinţe medicale, motiv pentru

care poate că el s-a şi hotărât să vândă, motiv pentru care poate că i-a şi spus. Altă trezire la realitate.

— E o masă pe care o aştept cu bucurie, spun, ştergându-mi o picătură de sudoare de pe ceafa, pipăind locul sensibil unde mă lovise o minge de baseball într-un oraş îndepărtat. M-aş fi aşteptat ca Joe să fi adus măcar o dată în discuţie conceptul de vânzare în rate, dar n-a făcut-o. Poate că mă bănuieşte încă inconştient că aş fi homosexual, ceea ce-l face să fie rezervat.

Mă uit cu mâna streaşină la ochi la vechea faţadă de cărămidă falsă şi la ferestrele cu perdele de la numărul 44, unde ştiu că vigilenţa nu slăbeşte, deşi nu se vede nicio mişcare şi unde, timp de un moment neplăcut, am certitudinea că cei patru sute cincizeci de dolari ai mei sunt ţinuţi ostatici de convingerile înrădăcinate ale familiei McLeod legate de intimitate şi de solitudine, fără nicio legătură cu problemele financiare, şomajul sau ruşinea (cu care aş fi ştiut să mă descurc.) De fapt, nu mă îngrijorează atât banii, cât perspectiva continuităţii fericite a propriei mele vieţi în caz că problema asta nu se rezolvă. Şi totuşi sunt în stare să dramatizez totul mai mult decât ar fi cazul şi aş putea foarte bine să abordez necunoscutul dintr-o perspectivă mai complexă – cum ar fi să nu le mai cer *niciodată* nici măcar un sfanţ nenorocit şi să văd care vor fi efectele în timp. Până la urmă, azi nu e doar 4 iulie, ci 4 Iulie. Şi, exact ca în cazul apaticilor, indezirabililor, antipaticilor Markhami, uneori adevărata independenţă se cere vârâtă pe gât.

Pe o stradă pe care n-o vedem, o alarmă de maşină (poate aceeaşi ca mai devreme) izbucneşte zgomotos şi la intervale variabile, *tiit-tii, tiit-tii,* exact când clopotele de la Sfântul Leon încep să bată de ora zece. Efectul e uşor cacofonic: treisprezece ceasuri bătând în aceeaşi secundă. Joe şi Phyllis zâmbesc şi clatină din cap, apoi se uită la ceruri de parcă s-ar fi despicat şi ăsta ar fi singurul semnal pe care-l vor primi vreodată.

Dar au hotărât să încerce să fie fericiţi, sunt într-o dispoziţie hotărât tolerantă şi în momentul ăsta ar fi

dispuşi să le placă orice. Trebuie spus că, în sfârşit, îi admir.

Arunc o privire de rămas-bun către casa Myrlenei Beavers, unde barele argintii ale cadrului ei şi-au făcut apariţia după plasă. Şi ea e atentă, cu telefonul ţinut strâns în mâinile tremurătoare, cu ochii-n patru după noi ofense. „Cine-s oamenii *ăştia?* Ce urmăresc? Bine-ar fi să mai trăiască Tom, să rezolve el problema”.

Îi strâng mâna lui Joc Markham aproape fără să-mi dau seama. Acum pot pleca împăcat, căci am făcut tot ce se putea, după toate criteriile posibile. Poţi face oare mai mult pentru nişte străini năbădăioşi decât să le oferi un adăpost?

Fac acum o plimbare cu maşina prin oraş, fără vreo intenţie anume – o tură pe lângă standul meu cu hotdog de pe spaţiul verde, o trecere în revistă a locului unde se va ţine parada, ca să adulmec aromele de sărbătoare, o raită (de turist) pe propria mea stradă ca să cercetez situl lui Homo haddamus pithecarius, a cărui înfăţişare, indiferent de obârşie – mascul sau femelă, om sau maimuţă, sclav sau om liber – îmi trezeşte un oarecare interes firesc. Până la urmă, câţi dintre noi vom fi îngropaţi fără speranţa de a fi redaţi într-o bună zi luminii şi aerului, sub privirile curioase, şovăielnice, afectuoase chiar ale semenilor noştri bipezi? Niciunul dintre noi, credeţi-mă, n-ar avea nimic împotrivă să mai fie evaluat o dată după ce a beneficiat de trecerea timpului.

La drept vorbind, chiar îmi face plăcere o astfel de plimbare anuală prin oraş, dintr-un capăt în celălalt, fără să fiu îmboldit de grijile mele obişnuite (verificarea perimetrului unei proprietăţi, o informare despre un acoperiş şi nişte fundaţii, o vizită de ultimă oră înaintea unei tranzacţii), o simplă plimbare cu maşina doar ca să *văd şi* nu ca să ating sau să mă implic. Un astfel de tur este în sine o formă de participare tăcută, căci există un bine civic de sine stătător în a fi spectator, observator, unul dintre cei în slujba cărora ar trebui să fie esenţa şi manifestările civismului – publicul.

Seminary Street e cuprinsă în întregime de un soi de încremenire meschină, pustie, ca înainte de paradă. Noul steag al oraşului fluturã pe cele trei semafoare, iar steagurile de pe trotuare nu fâlfâie, ci atârnă nemişcate. Cetăţenii de pe trotuare par să rătăcească cu toţii fără rost, oprindu-se să se uite, cu feţele lor late şi necomunicative, cum organizatorii paradei blochează străzile cu bariere de lemn pentru fanfarele şi carele alegorice care vor urma, ca şi cum (par ei să spună) *ar trebui* să fie o zi de luni ca oricare alta şi *ar trebui* să ne ocupăm de alte treburi. Băieţi slăbănogi din cartier pe care nu-i recunosc fac slalom pe skateboarduri printre benzile fierbinţi din mijloc, cu braţele plutind în exterior pentru echilibru, în timp ce la Virtual Profusion şi la fostele Benetton şi Laura Ashley (care au căpătat acum noi identităţi ca Foot Locker şi The Gap) vânzătorii duc standurile înapoi în magazine, pregătindu-se să aştepte în interioarele răcoroase mulţimile care s-ar putea să vină până la urmă.

E o sărbătoare ciudată, categoric – una care poate fi cu uşurinţă neglijată de un bărbat sau o femeie, importanţa sa practică de a stăvăli dezordinea barbară şi întunecată nefiind niciodată pe de-a-ntregul limpede sau demonstrabilă; ca şi cum independenţa ar fi ceva *exclusiv* intim şi prea important pentru a fi sărbătorit la comun; ca şi cum ar trebui să continuăm cu toţii *să fim* pur şi simplu independenţi, din moment ce până la urmă asta e condiţia umană firească şi de bun-simţ, care trebuie considerată de la sine înţeleasă dacă nu e contrată sau zădărnicită, caz în care trebuie luată orice măsură, fie ea şi absurdă, pentru a o recupera sau reimagina (aşa cum am încercat să fac cu fiul meu, dar de reuşit a reuşit singur). Poate că e mai bine să ne petrecem ziua la fel ca primii semnatari şi cum aş prefera şi eu, într-un cadru cu atmosferă rurală de lângă casă, singuri cu gândurile, fricile, speranţele noastre, cu momentele noastre de „reflecţie” la lumea ameninţătoare care ne aşteaptă.

Merg agale spre marele şi neterminatul Shop Rite de

la marginea estică a oraşului, unde Haddam se învecinează cu împădurită comună Haddam, trec de Templul evreiesc, de defuncta reprezentanţă japoneză de maşini şi de Magyar Bank şi o iau în sus pe bătrâna Route 27 către New Brunswick. Shop Rite ar fi trebuit să-şi deschidă porţile până de Anul Nou, dar afacerile lui satelit (un TCBY, un Color Tile şi un Pet Depot) au început să dea semne de oboseală după căderea pieţei de capital şi efectul său, o „răcire" a climatului local, aşa că pe moment orice lucrare a fost sistată. La drept vorbind, n-aş suferi şi nici nu m-aş considera un trădător antiprogres dacă drăcovenia ar ridica tabăra şi ar lăsa magazinele pe mâna comercianţilor noştri din oraş; dacă terenul ar fi transformat într-un parc sau într-o grădină publică de legume; ca să legăm prietenii altfel. (Desigur, astfel de lucruri nu se întâmplă niciodată.)

Afară, în parcarea întinsă, prăjindu-se în arşiţă, aşteaptă mare parte din parada noastră, ale cărei elemente constitutive hoinăresc de colo-colo într-o dezordine care numai a paradă nu seamănă: o fanfară colonială cu fluiere şi tobe de la Academia de Tocqueville; un regiment de soldaţi de carieră cu căciuli din blană de raton şi haine din piele de căprioară, însoţiţi de câţiva bărbaţi voinici în rochii lungi ţi bocanci militari (costumaţi în ideea că independenţa poate fi câştigată cu preţul de a arăta caraghios). Mai e ţi o brigadă de veterani vânjoşi ţi agitaţi în cărucioare cu rotile, îmbrăcaţi cu cămăţi în culorile steagului american, care se leagănă ţi se rotesc în timp ce-ţi pasează unii altora mingi de baschet (alţii stau pur şi simplu la soare fumând ţi discutând). Tot în aşteptare mai stau şi nişte bărci înscrise într-o cursă, o trupă de femei-clovn, câţiva comercianţi locali de maşini cu pălării de cowboy de băieţi buni, gata să facă pe şoferii pentru reprezentanţii noştri aleşi (care n-au sosit încă), în decapotabile noi, în timp ce o ceată de naivi politici sunt pregătiţi să pornească pe urma lor într-un camion cu platformă, purtând scutece supradimensionate şi zeghe. Într-un autocar argintiu elegant, parcat de unul singur sub

panoul Shop Rite, care nu oferă pic de umbră, stă orchestra de banjo şi saxofon Fruehlingheisen din Dover, Delaware, ai cărei membri au preferat în general să-şi amâne ieşirea. Şi nu în ultimul rând, două matahale Chevy, una roşie, alta albastră, stau în mijlocul parcării, gata să treacă huruind pe Seminary la coada paradei, cu cabinele lor minuscule ca nişte ceşti de ceai deasupra uriaşelor roţi cu bride. (Mai târziu, urmează să zdrobească nişte maşini japoneze pe Câmpul de bătălie al Războiului de Independenţă). După părerea mea, nu mai lipsesc decât nişte paznici de harem, care l-ar face fericit pe Paul Bascombe.

Când opresc pe banda suplimentară ca să mă uit, nimic nu pare încă oficial sau intrat în atmosfera de paradă. Mai sunt ghirlande din hârtie satinată care n-au fost încă aranjate sau atârnate. Piesa de rezistenţă, orchestra liceului din Haddam, n-a apărut încă. Iar câţiva maeştri de ceremonii în fracuri groase şi tricornuri se plimbă de colo-colo cu staţii şi mape, sfătuindu-se cu responsabilii de paradă, şi se uită la ceas. De fapt, totul pare atemporal şi dezorganizat, iar majoritatea participanţilor stau singuri în soare în costumele lor, părând absenţi cam ca jucătorii închipuiţi de baseball de ieri din Cooperstown şi sunt convins că din aceleaşi motive: sunt plictisiţi sau poate tânjesc după ceva ce nu pot exprima exact în cuvinte.

Am hotărât să cotesc la intrarea în parcare, să evit mulţimea adunată pentru paradă şi să mă întorc pe 27 spre oraş, mulţumit că am aruncat o privire dincolo de faţada paradei şi n-am fost dezamăgit câtuşi de puţin. Chiar şi cea mai neînsemnată manifestare publică e o pacoste, importanţa sa reală fiind măsurabilă nu atât după efectul final, ci după cât de dispuşi suntem să ne lăsăm în urmă eurile obişnuite şi după ce munte de căcat şi de anarhie suntem gata să suportăm, pentru o cauză nobilă. Întotdeauna îmi place mai mult atunci când clovnii par să încerce să fie veseli.

Dar pe neaşteptate, tocmai când întorc pe la intrarea

în Sliop Rite, cu gândul de a fugi, un bărbat – unul dintre maeştrii de ceremonii cu frac şi pălărie, brâu roşu şi încălţări înalte, cu şiret, care se tot uita pe o mapă în timp ce vorbea cu unul dintre tinerii în scutece – se apropie în fugă de maşina mea. Face un semn cu mapa de parcă m-ar cunoaşte şi ar urmări ceva, poate să-mi transmită o urare de sărbători sau un mesaj, poate chiar să mă invite la distracţie ca înlocuitor al cuiva. (E posibil să fi observat autocolantul meu cu DAU LIMBI şi să-şi închipuie că am chef de poante.) Doar că eu sunt în altă stare, foarte bună, dar pe care nu ţin s-o împărtăşesc cu nimeni, aşa că-i dau înainte fără să-l bag în seamă, ieşind înapoi pe 27. Până la urmă, n-am de unde să ştiu cine e: cineva cu o problemă imobiliară încurcată sau poate domnul Fred Koeppel din Griggstown, care „trebuie neapărat" să negocieze un comision pentru casa lui, care oricum se va vinde singură (n-are decât). Sau poate (şi asta se întâmplă mult prea frecvent) e cineva care mă ştie de când eram însurat şi care ieri-dimineaţă se afla întâmplător la Clubul Yale, o văzuse pe Ann şi vrea să mă înştiinţeze că arată „excelent", „super", „beton" – ceva de genul ăsta. Dar nu mă interesează. Cel puţin până se întunecă, Ziua Independenţei ne oferă şansa de a ne purta cât de independent ne duce capul. Iar astăzi sunt hotărât să mă ţin departe de urări dubioase.

Mă întorc pe însorita Seminary, care se goleşte văzând cu ochii, unde până la adevărata comedie civică pare să mai fie cel puţin un ceas – trec pe lângă poşta închisă, pe lângă Frenchy's Gulf, la fel de închis, pe lângă August Inn care e aproape pustiu, pe lângă Coffee Spot, dau ocol scuarului, trec de Press Box Bar, de birourile Lauren-Schwindell închise, de Garden State S & L, de institutul somnolent şi de oficial mereu deschisa, dar de fapt profund închisa biserică prezbiteriană, unde pe panoul cu BINE AŢI VENIT din faţă scrie „La mulţi ani, America!" * „Cursa de 5 kilometri" * „EL vă poate ajuta să treceţi linia de sosire!"

Dar mai departe, vizavi de primărie, pe spaţiul verde,

e acţiune, căci o mulţime de cetăţeni s-au strâns deja într-o dispoziţie bună, meditativă. Un cort de carnaval în dungi albe şi roşii a fost înălţat pe gazonul din mijloc, cu estrada noastră victoriană proaspăt recondiţionată strălucind albicioasă printre ulmi şi fagi, mişunând de copii. Mulţi haddamezi se plimbă pur şi simplu încoace şi încolo ca pe o cărare din Comitatul Antrim, dar poartă rochii pastelate, pantofi albi de piele, pălării de pai şi umbrele de soare roz şi par – mulţi dintre ei – nişte figuranţi stânjeniţi dintr-un film despic Sud din anii cincizeci. O muzică country nepotrivită, de mocofani, urlă dintr-o mică rulotă cu geamuri pe lateral, proprietatea postului de radio unde le-am citit eu orbilor *Doctor Jivago,* iar poliţia şi pompierii au expus pe gratis costume ignifuge, apărătoare de genişti şi puşti cu lunetă unele lângă altele sub uriaşul cort. Organizaţia Tineretului Catolic tocmai şi-a început meciul maraton de volei, spitalul, verificarea gratuită a tensiunii, Lions şi Alcoolicii Anonimi, împărţirea de cafele gratuite, în timp ce Tinerii Democraţi şi Tinerii Republicani sunt ocupaţi să umple un şanţ cu apă pentru lupta lor anuală cu odgonul. Altfel, diverse localuri din oraş, cu angajaţii costumaţi cu şorţuri albe şi papioane roşii, şi-au unit forţele în spatele unor grătare lungi şi slinoase ca să vândă burgeri fără grăsime şi fără carne, în timp ce o trupă de dansuri olandeze din Pennsylvania execută nişte paşi folclorici pe un ring de dans portabil, în ritmul unei muzici pe care doar ei o aud. Mai târziu e programată o expoziţie canină.

Pe stânga, vizavi de peluza primăriei, unde acum şapte ani am obţinut profunda şi nedorita independenţă a divorţului, standul meu argintiu cu „Hotdog de sărbătoare” stă sub umbra caldă a unui hamamelis, atrăgând un grup mic şi fidel, din care fac parte Unchiul Sam şi alţi doi aruncători de petarde din Clio Street, câţiva vecini de-ai mei plus Ed McSweeny la costum şi servietă şi Shax Murphy îmbrăcat cu nişte pantaloni roz moartea pasiunii, un sacou verde-aprins şi pantofi sport – şi arătând, în ciuda studiilor lui la Harvard, ca un simplu agent imobiliar. În

rulotă, sub prelată, se văd feţele lucioase, de onix, ale lui Wardell şi Everick. îmbrăcaţi în tunici caraghioase de chelneri şi cu tichiuţe de hârtie, împart pe gratis chifle cu polonezi şi căni din hârtie cerată cu bere din rădăcini şi zornăie din când în când cutiile cu „Fondul Clair Devane", făcute de Vonda la noi la birou. Am încercat deja de trei ori să-i descos în privinţa lui Clair, pe care o adorau tratând-o ca pe o nepoată neastâmpărată. Dar de fiecare dată m-au evitat. Şi ca urmare am realizat că probabil nu-mi dorisem nicidecum să mi se vorbească despre Clair, ci să aud ceva proviaţă şi flatant la adresa *mea,* şi că ei nu fac decât să se poarte înţelept cu mine şi au hotărât să nu mă lase s-o iau în direcţia asta. (Deşi e la fel de posibil să fi fost reduşi scurt la tăcere de cele două zile în care fuseseră reţinuţi de poliţie, brutalizaţi şi apoi eliberaţi fără vreo explicaţie sau ceremonie – declaraţi, până la urmă şi pe bună dreptate, total absolut nevinovaţi.)

Totuşi, totul e aşa cum mă aşteptam şi cum am şi plănuit cu modestie: nici prea-prea, nici foarte-foarte – o realizare onorabilă pentru o zi ca asta de azi, după o zi ca aia de ieri.

Opresc neobservat lângă trotuarul clin capătul de est al parcului, chiar pe Cromwell I.anc, deschid fereastra către muzică ţii arşiţă şi zumzetul mulţimii şi pur şi simplu rămân acolo şi privesc: oameni plimbându-se tacticos sau în cerc, bătrâni şi îndrăgostiţi, burlaci şi familii cu copii, toată lumea ieşită la o raită veselă de dimineaţă, apoi la un marş pe Seminary către paradă înainte de a trece în revistă rămăşiţele zilei cu un ochi pragmatic. E liniştitor să te gândeşti că 4 Iulie e o zi pe care o putem lăsa la voia întâmplării; deşi pe măsură ce timpul zboară spre amurg, tot mai bine ne va fi acasă. Poate că e prea aproape de Ziua Drapelului, care e şi ea prea aproape de Ziua Eroilor, care deja e ca dracu' de aproape de Ziua Tatălui. În exces, chiar şi sărbătorile justificate pot ridica probleme.

Desigur, eu mă gândesc la Paul, înfăşurat în tifon şi bandaje în nu-foarte-îndepărtatul Connecticut, care ar găsi ceva amuzant de spus la adresa nevinovatei zile: „Ştii că

eşti american atunci când…” (eşti pocnit în ochi). „Americanii au râs de mine când…” (am lătrat ca un pomeranian). „Niciun american sau aproape niciunul nu…” (nu-şi vede zilnic tatăl).

În mod surprinzător, nu m-am mai gândit pe îndelete la el de la primele ore ale dimineţii, când m-am trezit într-o lumină cenuşie şi îngheţat dintr-un vis în care, pe o peluză ca cea a Vânătorului de Cerbi, el era târât pe pământ de un câine care semăna cu bătrânul Keester şi sfâşiat în bucăţi, în timp ce eu stăteam pe verandă şuşotind şi amuşinând o femeie cu trăsături neclare, în bikini şi cu o tichie de bucătar pe cap, de care nu puteam scăpa ca să-i sar în ajutor. E un vis fără de mister – ca majoritatea viselor – şi nu face decât să scoată în evidenţă eforturile noastre amărâte de a ne supune natura laşă pentru a avansa spre ceea ce socotim că e bine. (Dilema complexă a independenţei nu-i deloc o chestiune aşa de simplă, şi tocmai de aceea luptăm să ne facem cunoscuţi mai degrabă pentru strădaniile noastre şi mai puţin pentru cât de bine reuşim.)

Dar în ceea ce-l priveşte pe Paul, abia mi-am început strădaniile. Şi deşi nu subscriu la teoria progresului uman pe bază de „terapie de şoc”, care zice că trebuie să-ţi vâri cu forţa minţile în cap şi să scoţi de-acolo prostia, s-ar putea ca ziua de ieri să fi purificat aerul şi socotelile şi să fi deschis nu doar răni, ci şi o neaşteptată fereastră pe unde să-şi ia zborul speranţa. Un *sfârşit* din anumite puncte de vedere, dar un început din altele. „Sufletul se transformă”, cum spunea înţeleptul, ceea ce cred că vrea să însemne încetul cu încetul.

Azi-noapte, când am oprit în Long Eddy, New York, un orăşel riveran, scăldat de lună, pe ambele sensuri fuseseră puse panouri cu ÎN ACEASTĂ SEARĂ, ÎNTÂLNIRE LA PRIMĂRIE. „Un ministru al Cabinetului Reagan vine să dea explicaţii şi să răspundă la întrebări”, aceasta era importanta lor preocupare acolo, pe malurile râului Delaware unde, puţin mai jos de oraş, siluete fantomatice de pescari stăteau pe ţărmul apei cu luciri

întunecate, cu undiţele şi plasele zvâcnind şi arcuindu-se printre roiurile de insecte din aerul fierbinte.

De la un telefon public dintr-o cabină închisă a unei benzinării i-am dat un telefon scurt de recunoaştere lui Karl Bemish, să aflu dacă „mexicanii” cei fioroşi şi-au întâlnit destinul la capătul pus pe treburi serioase al puşcociului lui Karl. (Speram că nu.)

— Ei acuma, Doamne, nu, ce naiba, Frank. Tipii ăia, spusese Karl vesel din cockpitul lui din spatele geamului tarabei. Era ora nouă. Poliţia a pus mâna pe putorile alea trei. S-au dus să dea spargere la Hillerest Farms din New Hope. Dar şefu’ de-acolo era şi el poliţist. Şi a ieşit la ei cu o falcă-n cer cu un AK-47. A făcut praf geamurile, toate cauciucurile, a lovit motorul, a crăpat şasiu’ şi i-a împuşcat pe toţi trei în timpu’ ăsta. Da’ n-a murit nici unu, totuşi, şi mai că-mi pare rău. A făcut-o chiar acolo, pe trotuar. Cred că mai nou trebuie să fii poliţist ca să ai o mică afacere.

— Mamă, am spus, mamă-Doamne. Vizavi, peste tăcuta şi pustia autostradă 97, toate ferestrele din primăria cu clopotniţă erau luminate şi în faţă erau parcate o mulţime de maşini şi camionete. Mă întreb cine ar fi putut fi „ministrul lui Reagan” – probabil un tip pe care-l păştea puşcăria şi o convertire la creştinism.

— Cred că te distrezi ca lumea, nu, cu pustiu’ tău? în fundal se percepea clincănit de căni. Auzeam voci înăbuşite, satisfăcute de clienţi nocturni în timp ce Karl închidea şi deschidea ferestruica, iar casa de marcat zăngănea. Toate numai energii pozitive.

— Am avut ceva probleme, am spus, amorţit de meniul de întâmplări triste al zilei, la care se adăuga şofatul, la care se adăuga faptul că ţeasta şi toate oasele începuseră să mă doară.

— Eei, poa’ că ţi-ai pus tu speranţe prea mari, spusese Karl, preocupat şi totuşi enervant. E ca la soldaţii care se târăsc pe burtă. Merge încet.

— N-am crezut că asta înseamnă, am spus, în timp ce energiile pozitive bune se pierdeau în bezna asaltată de ţânţari.

— Crezi că are încredere în tine? Cling, cling, cling. Mersi, frate.

— Mda. Cred că da.

— Mă rog, da' n-ai cum să-ţi dai seama dacă avansezi sau nu cu copiii. Nu-ţi rămâne decât să speri că n-o să ajungă exact ca japiţele alea de mexicani, să dea lovituri şi să fie împuşcaţi. Eu mă invit singur în oraş şi beau ca să îmbunez norocul în fiecare a treia duminică din iunie.

— De ce n-ai avut deloc copii, Karl? Un cetăţean solitar din Long Eddy, un tip mărunţel cu o cămaşă deschisă la culoare, a ieşit pe uşă până în capul scării primăriei, şi-a aprins o ţigară şi a rămas acolo, inhalând fumul şi cântărind binefacerile dulci ale serii. Era, am presupus, un refugiat nemulţumit de explicaţiile ministrului – poate un moderat – şi m-am simţit invidios pe gândurile lui din momentul ăla, oricare ar fi fost ele, pe simpla lor insignifianţă: satisfacţiile implicării comunitare opţionale, o chestiune în care să dezaprobe pe faţă un funcţionar public respectat, mai târziu o bere cu prietenii, un drum scurt cu maşina până acasă, o întoarcere în linişte în patul lui la ore mici, urmată de alunecarea domoală şi mângâietoare în somn în braţele primitoare ale cuiva. Oare-şi dădea seama, m-am întrebat, cât era de norocos? Aproape sigur că da.

— Oh, eu şi cu Millie am făcut tot ce-am putut, răspunsese Karl glumeţ. Sau cel puţin aşa *cred.* Poate că am greşit noi. Ia să vedem, mai întâi o bagi, după care… În mod evident, Karl avea chef să sărbătorească faptul că nu fusese jefuit şi ucis. Am întins receptorul în întuneric ca să nu fiu nevoit să-i ascult numărul de mocofan, iar în fracţiunea aceea de secundă mi s-a făcut dor de New Jersey şi de viaţa mea de-acolo cu o intensitate dureroasă, de exil.

— Oricum, mă bucur că n-ai păţit nimic, Karl, m-am vârât din nou în discuţie fără să-l fi ascultat.

— E plin al dracu' aici la noi, mi-a răspuns el zbierând. Cincizeci de clienţi plătitori de la unşpe dimineaţa.

— Şi niciun jaf.

— Ce-ai zis?

— Niciun jaf, am repetat mai tare.

— Nu. Aşa-i. De fapt, suntem nişte genii, Frank. Genii la scară mică. Noi suntem ceea ce contează-n ţara asta. Cling-cling-cling, căni lovindu-se una de alta. Mersi, amice.

— Poate, am spus, uitându-mă la bărbatul în cămaşa deschisă la culoare cum alungă fumul şi scuipă pe treptele verandei, îşi trece ambele mâini prin păr şi intră înapoi pe uşa înaltă, dezvăluind o lumină galbenă şi rece din interior.

— Nu poţi să-mi zici mie că moş Bonzo chiar mănâncă *atâta* căcat, a spus Karl cu vehemenţă, referindu-se la actualul nostru preşedinte, al cărui ministru era la doar câţiva metri de mine. Pentru că, dacă el mănâncă atâta căcat, mănânc şi *io* căcat. Şi io nu mănânc căcat. Asta ştiu sigur. *Nu* mănânc căcat. Nu oricine poate să spună chestia asta. M-am întrebat ce impresie şi-ar fi putut face clienţii noştri auzindu-l pe Karl cum zbiară în spatele ferestruicii lui glisante cum nu mănâncă el căcat.

— Mie nu-mi place de el, am spus, deşi asta m-a făcut să mă simt slăbit.

— Da, da, da. Tu crezi că Dumnezeu e-n fiecare dintre noi, nobleţea omului, ajutaţi-i pe săraci, daţi tot ce aveţi. Bla-bla-bla. Eu cred că Dumnezeu e-n cer şi io-s aici şi vând bere din rădăcini pe cont propriu.

— Eu *nu* cred în Dumnezeu, Karl. Cred că fiecare are locul lui sub soare.

— Eu nu cred asta, a spus el. Karl era, poate, beat, sau făcuse încă un atac uşor. Frank, părerea mea e că tu *pari* într-un fel şi *eşti* altfel, dacă vrei adevărul adevărat ca-n Evanghelii, asta apropo de Dumnezeu. Eşti un conservator deghizat în liberal sclivisit, ce dracu'.

— Sunt un liberal deghizat în liberal sclivisit, am zis. Sau, din câte-mi dădeam seama, deşi bineînţeles că n-am recunoscut faţă de Karl, un liberal deghizat în conservator sclivisit. În *trei* zile am fost făcut hoţ, popă, homosexual, laş şi acum conservator, fără ca vreunul din aceste lucruri să fie adevărat. (N-a fost deloc un weekend obişnuit.) Chiar îmi place să-i ajut pe săraci şi dezrădăcinaţi, Karl. Şi pe

tine te-am scos la liman când erai cu roţile-n sus, ce dracu’.

— Aia a fost doar de plăcere. Şi de-aia ai atâtea probleme de rahat cu fiul tău. Mesajul tău e total anapoda. Ai noroc dac-o să vrea să mai audă vreodată de tine.

— Ce-ar fi să mă pupi în cur, Karl? am strigat în întuneric, întrebându-mă dacă nu exista vreo cale simplă şi legală să-l zvârl pe Karl în stradă, unde o să aibă mai mult timp pentru psihologie. (Gândurile răzbunătoare nu sunt apanajul conservatorilor.)

— Am prea multă treabă ca să bat câmpii cu tine, a zis Karl. Am auzit casa de marcat zăngănind din nou. Mersi mult. Hei, mă scuzaţi, doamnelor, vreţi să vă dau restu’, nu? Doi cenţi sunt doi cenţi. Următorul. Hai, nu te sfii, scumpo. L-am aşteptat pe Karl să zbiere încă ceva enervant, încă ceva despre mesajul meu anapoda. Dar el a lăsat pur şi simplu telefonul jos fără să închidă, de parcă ar fi intenţionat să revină, aşa că l-am ascultat un moment cum îşi vede de servit clienţii. Dar după un timp am pus receptorul în furcă şi pur şi simplu am rămas cu privirea pierdută în întuneric la râul scânteietor şi fascinant din faţa mea, aşteptând ca respiraţia să-mi revină la normal.

Telefonul la Algonquin ţii la Salty a avut un rezultat total diferit, neaşteptat şi eminamente pozitiv, ceea ce, după ce am ajuns acasă şi am aflat că Paul suportase operaţia cât de bine se putea, mi-a permis să mă strecor în pat cu toate geamurile deschise şi ventilatorul pornit (nici vorbă să mai citesc Carl Becker sau să *alunec spre* somn) şi să cad într-o stare de profundă inconştienţă în timp ce greierii îi dădeau înainte cu cântecele lor în copacii tăcuţi.

Spre surprinderea mea, Sally a fost înţelegătoare ca o rudă de sânge faţă de lunga mea poveste despre cum a fost Paul pocnit cu mingea, cum n-am mai ajuns la muzeu, cum a trebuit să rămân în Oneonta, apoi să mă întorc acasă la o oră târzie în loc să zbor spre New York ca să petrec noaptea cu ea şi în loc s-o trimit pachet în cel mai plăcut loc care mi-a venit în minte (dar pentru încă o noapte solitară). Sally a considerat că percepe ceva nou în

vocea mea, şi asta pentru prima oară: ceva „mai uman” şi chiar „puternic” şi „colţuros” în timp ce, a ţinut ea să-mi reamintească, până în weekendul ăsta părusem „închis până la gât şi bine izolat”, cu ceva „preoţesc” în mine (iarăşi), ba chiar adesea de-a dreptul „neplăcut şi elitist”, deşi „în străfundul inimii” mă considerase întotdeauna un tip de treabă şi chiar deloc rece, ci dotat cu destulă compasiune. (Cam asta fusese şi părerea mea despre mine ani la rând.) De data asta, spusese ea, i se păruse că percepe îngrijorare şi teamă în vocea mea (un timbru ţiuitor care-i era cu siguranţă familiar din opiniile critice ale clienţilor ei muribunzi despre *Les Miserables* sau *M. Butterfly* din timpul drumurilor animate de întoarcere pe Shore, dar aparent incompatibil cu „puternic” sau „colţuros”). Îşi dădea seama că am fost „mişcat în mod fundamental” de ceva „profund şi complicat”, pentru care era posibil ca accidentul fiului meu să fi fost doar „vârful aisbergului”. S-ar putea, spusese ea, să fie în strânsă legătură cu ieşirea mea treptată din Perioada Existenţei, pe care o numise la drept vorbind „o imitaţie de viaţă”, un fel de „izolare mecanică, imposibil de menţinut la nesfârşit”; probabil că intram deja cu paşi mari „într-o altă epocă”, poate într-o „perioadă care avea să se permanentizeze, una care o bucura pentru că era de bun augur pentru mine ca persoană, chiar dacă noi doi nu rămâneam până la urmă împreună (ceea ce părea posibil, din moment ce ea nu prea ştia ce înţeleg eu prin iubire şi probabil că nici nu i-ar fi inspirat mare încredere).

Fireşte, eu unul am fost pur şi simplu uşurat că nu stătea cu picioarele ei lungi cocoţate pe un taburet catifelat, comandând cutii peste cutii de caviar Beluga şi sticle de şampanie de mii de dolari şi nu-şi suna toţi cunoscuţii din Beardsville până-n Phnom Penh ca să-i delecteze pe îndelete spunându-le ce specimen amărât şi bleg sunt – de-a dreptul jalnic, zău aşa, dacă stăteai să te gândeşti – şi chiar comic (chestie pe care deja o recunoscusem), judecând după strădaniile mele idioate şi copilăreşti de a face bine. Tocmai aceste legături umane

ratate la mustaţă pot, până la urmă, să fie fatale, indiferent a cui e vina, şi se soldează adesea cu o cădere liberă din care nu-ţi mai revii şi cu o concluzie prea pripită că „nu merită să te încurci cu toată porcăria dracului, că dac-ar merita n-ai bâjbâi dracului tot timpul 11, după care una din părţi (sau amândouă) pleacă pur şi simplu şi niciodată n-o mai învredniceşte pe cealaltă cu o privire. Căci aşa e incertitudinea amorului.

Cu toate astea, Sally părea dispusă să privească mai insistent, să respire mai adânc, să bată mai tare din pleoape şi să-şi urmeze instinctul în privinţa mea, ceea ce însemna să caute părţile bune (să mă aşeze cu laturile mai luminoase la vedere). Asta spre marele meu noroc pentru că, aşa cum stăteam acolo, lângă benzinăria întunecoasă din Long Eddy, simţeam *posibilitatea* unui viitor mai bun ca pe un parfum vag şi dulce în aerul nopţii, doar că nu aveam o listă cu lucruri precise care să mă facă să mă simt bine şi nici viitorul nu se arăta prea luminos în afara unui firicel de speranţă că pot încerca să-l *fac* mai luminos.

Şi într-adevăr, înainte să mă întorc în sfârşit la maşină şi să mă pierd în noaptea groasă spre Jersey, ea a început să vorbească mai întâi despre posibilitatea ca *ea* să se mai mărite sau nu după atâţia ani, apoi despre ce fel de epocă permanentă s-ar putea anunţa pentru viaţa *ei.* (Se pare că gândurile de felul ăsta sunt molipsitoare.) A continuat prin a-mi spune – pe un ton mult mai dramatic decât cel al lui Joe Markham de vineri dimineaţa – că a trecut prin clipe negre în care s-a îndoit de propria-i judecată în privinţa multor lucruri şi că s-a temut că nu ştie să facă diferenţa între a-ţi asuma un risc (ceea ce considera că e o necesitate morală) şi a te arunca cu capul înainte (ceea ce considera că e o prostie şi, din câte am presupus, avea legătură cu mine). În salturi şi asocieri electrizante care pentru ea erau logice, a spus că nu era genul de femeie care considera că ceilalţi aveau nevoie de cocoloşeală şi, dacă asta voiam, trebuia categoric să caut în altă parte; mi-a spus că i se pare de-a dreptul intolerabil s-o reinventez (sau, cum a spus ea, „s-o reasamblez”) doar

pentru ca iubirea să mi se pară atrăgătoare, indiferent ce-mi spusese ieri, şi că nu puteam să jonglez la nesfârşit cu vorbele după bunul meu plac, ci trebuia mai degrabă să accept ceea ce e incontrolabil în ceilalţi; şi, în sfârşit, mi-a spus că, deşi mă înţelegea destul de bine şi chiar mă plăcea mult, n-aveam de ce să ne închipuim că asta se referă neapărat la afecţiunea autentică, despre care mi-a reamintit că oricum afirmasem c-ar fi peste puterile mele. (Asta lămurea, sunt sigur, senzaţia de congestie pe care o trăise vineri dimineaţa devreme şi care o determinase să mă sune când eram încă în pat şi suspinam aplecat asupra lui Becker şi asupra diferenţei între a face şi a scrie istoria.)

Privind fascinat cum ultimul dintre pescarii nocturni îşi croia drum înapoi pe oglinda şi mai întunecată, dar la fel de strălucitoare a râului Delaware, i-am spus că nu-mi doresc nici „s-o reasamblez”, nici să fiu cocoloşit, cu toate că din când în când s-ar putea să am nevoie de „o promotoare” (nu mi s-a părut necesar să cedez peste tot) şi că în aceste ultime zile mă gândisem la mai multe aspecte ale unei relaţii de durată cu ea, că nu mi se părea deloc că seamănă cu o tranzacţie de afaceri şi că ideea îmi surâdea foarte tare, ba chiar simţeam un elan vibrant faţă de ea şi de întreaga perspectivă – ceea ce era adevărat. În plus, nutream o nevoie intensă s-o fac fericită, ceea ce nu mi se părea deloc suav (sau laş, cum spusese Ann) şi chiar îmi doream ca a doua zi să ia trenul spre Haddam, moment în care Markhamii şi parada vor fi deja istorie şi ne vom putea relua speculaţiile până seara târziu, vom putea sta întinşi în iarba Marii Peluze a Institutului (unde mă bucuram încă de anumite privilegii în calitate de consultant fără portofoliu) şi vom privi artificiile, după care vom putea aprinde ceva scântei şi între noi (o idee bună, deşi nu-mi aparţinea).

— Toate bune şi frumoase, a spus Sally din apartamentul ei de pe West Forty-fourth. Pare însă o imprudenţă. Ţie nu ţi se pare? După noaptea trecută, când totul părea mort şi-ngropat de-a binelea? Brusc, tonul ei a

devenit trist şi sceptic, ceea ce nu era tocmai ce speram să aud.

— Nu mi se pare, am răspuns în întuneric. Mie mi se pare grozav. Chiar dacă *e* o imprudenţă, mi se pare grozav. (Chipurile *eu* eram purtătorul stigmatului „prudenţei”.)

— E ceva cu toate chestiile astea pe care ţi le-am spus despre mine şi despre tine, şi acum despre cum o să iau trenul şi o să stăm pe iarbă şi o să ne uităm la artificii. M-a făcut să simt că habar n-am în ce mă bag, că sunt deplasată.

— Uite, am spus, dacă apare Wally, o să fac gestul corect, admiţând că ştiu care-i ăla şi cine-i Wally.

— Ei, drăguţ, a spus ea. Tu eşti un drăguţ. Ştiu că ai încerca să faci chestia asta. Dar de-acum încolo n-o să mă mai gândesc c-ar putea să apară Wally.

— Asta-i o idee bună, am spus. Asta fac şi eu. Aşa că nu-ţi mai face probleme că eşti deplasată. Pentru asta exist eu.

— Asta-i un început îmbucurător. Chiar *e*. Întotdeauna e îmbucurător să ştii pentru ce exişti.

Şi astfel, noaptea trecută totul a început să pară promiţător şi fezabil, chiar dacă oarecum neclar pe termen lung. Am încheiat discuţia spunându-i nu că o iubesc, ci că nu sunt incapabil de afecţiune, la care ea a spus că se bucură. Apoi am pornit-o la drum înapoi spre Haddam pe cât de repede e omeneşte posibil.

Observ, în miezul lipsit de umbră al parcului din Haddam, că coţi cetăţenii şi-au ridicat privirile în sus. Tinere mame cu premergătoare pentru copii şi perechi de alergători în colanţi din lycra, grupuri de băieţi pletoşi cu skateboarduri pe umeri, bărbaţi cu bretele viu colorate ştergându-şi frunţile de sudoare, cu toţii se uită lung la bolta cerească peste crengile de tei, hamamelis şi fag. Dansatorii olandezi se opresc din bâţâială şi coboară repede de pe scenă, poliţia şi pompierii ies din corturile lor pe iarbă, căutând să vadă. Everick şi Wardell, Unchiul Sam şi cu mine (concetăţeanul lor, singur în maşină cu capota dată la o parte), ridicăm cu toţii ochii spre firmament în

timp ce muzica vulgară de country încetează de parcă ziua asta ar conţine un moment special, prevestitor de rele, opera unui Mare Şef infailibil pasionat de coincidenţe şi surprize. Nu foarte departe, tot pe terenul lor de repetiţii, aud orchestra din Haddam încheind cu o singură notă susţinută, într-o perfectă armonie de gamă majoră. Apoi mulţimea – cât s-au învârtit aiurea, n-au *fost* o mulţime în adevăratul sens al cuvântului – scoate un „Ohh” şoptit, ca un oftat, ca o aprobare la un mesaj telepatic comun. Şi brusc, pe cer apar patru oameni *(cuparaşute!),* cu canistre cu fum fixate pe picioare – una roşie, alta albă, alta albastră şi alta (în mod bizar) galben-aprins, ca un avertisment pentru celelalte. Mă buimăcesc pe moment.

Paraşutiştii cu căşti pe cap, purtând însemne militare, salopete şi rucsacuri incomode legate peste piept şi spate, coboară plutind pe pământ în cinci secunde, aterizând semigraţios cu un salt ţopăit aproape de ringul de dansuri olandeze. Toţi aceşti bărbaţi – presupun că sunt bărbaţi, deşi logic ar fi să nu fie *doar* bărbaţi; e posibil să fie şi supravieţuitori ai unor transplanturi de rinichi, bolnavi de SIDA, mame necăsătorite, foşti jucători de jocuri de noroc sau copiii oricăreia dintre aceste categorii – toţi aceşti, *după toate aparenţele,* bărbaţi încep imediat să fluture dezinvolţi din mâini ca nişte artişti de circ, fac câte o reverenţă parţial mascată de fum, dar elegantă către public şi, după o brumă de aplauze uluite, dar, după toate aparenţele, sincere şi uşurate, încep să-şi strângă cu dificultate mătăsurile şi sforile şi se grăbesc s-ajungă dracului mai repede la următorul salt din Wickatunk – toate astea înainte ca buimăceala mea temporară să se risipească pe deplin. (Poate că sunt mai epuizat decât credeam.)

Cu toate astea, e minunat: un spectacol strălucitor şi riscant de scurtă durată, care sporeşte rezerva modestă de distracţie a zilei. Ar fi mai bine să vedem mai des aşa ceva, chiar cu riscul ca paraşuta cuiva să nu se deschidă.

Mulţimea începe iar să se împrăştie în mai mulţi gură-cască solitari, dar mulţumiţi. Dansatoarele – cu

fustele umflate în faţă amintind de cele ale femeilor pionierilor – se întorc pe ringul lor de dans, şi cineva dă iarăşi drumul muzicii populare cu o vioară săltăreaţă, o chitară acustică şi o voce guturală de femeie care cântă: *Dacă m-ai fi iubit măcar pe jumătate aşa cum te-am iubit eu.*

Ies din maşină pe iarbă şi mă uit pe cer după avionul din care au sărit paraşutiştii, un mic punct zumzăitor pe întinderea nesfârşită. Ca de obicei, pe mine asta mă interesează: şi saltul, fireşte, dar mai degrabă locul periculos *din care* s-a sărit; bătrâna siguranţă, banalul şi previzibilul care face ca saltul unei lebede în văzduhul gol şi invizibil să pară perfect, minunat, singurul lucru mulţumitor. *Asta*-ţi dă fiori, măreşte riscul.

E de la sine înţeles că mie nici prin cap nu mi-ar trece, chiar dacă mi-aş pregăti singur echipamentul, cu precizie de genist, mi-aş face prieteni alături de care să pot muri, mi-aş întreţine avionul cu propriii mei lubrifianţi, aş învârti de elice, aş pilota rabla până în punctul exact din spaţiu şi chiar aş rosti cuvintele pe care cu toţii trebuie să le rostească măcar în gând atunci când se aruncă – nu? „Viaţa e prea scurtă” (sau prea lungă). „N-am nimic de pierdut, în afară de frică” (greşit). „Ce valoare mai are un lucru dacă nu rişti să-l faci praf?” (Una peste alta, sunt convins că asta înseamnă şi „Geronimo” în limba apaşilor.) Eu unul însă aş găsi întotdeauna un motiv să nu risc; pentru că pe mine cablul, avionul, platforma, podul, estacada, pervazul ferestrei – toate astea m-ar preocupa, mi-ar măcina curajul cu propriile lor pericole prozaice, mai mari chiar decât riscul de a sfida semeţ moartea. Nu sunt un erou, cum a insinuat soţia mea cu ani în urmă.

Oricum, nu-i nimic de văzut acolo sus, nu tu Cessna zburând la mică înălţime sau Beech Bonanza care să mai dea ture pe la locul saltului. Doar foarte sus, la mile depărtare, lucirea argintie cât o gămălie de ac a unui Boeing sau Lockheed înaintează încet spre mare şi dincolo de ea, o privelişte care într-o zi obişnuită mi-ar stârni dorinţa de a fi oriunde în altă parte, dar care azi, după ce

am trecut recent atât de aproape de o catastrofă, mă face să mă bucur că sunt aici. În Haddam.

Aşa că-mi continui plimbarea de spectator prin oraş, în folosul progresului cetăţenesc şi personal.

O buclă pe la Institutul gotic, umbros, împrejmuit de un gard de merişor, ieşind prin „spate”, cotind şi apoi coborând pe Străzile Preşedinţilor – Coolidge cea spuzită de stejari, unde am fost pocnit în cap, Jefferson cea mai largă şi mai puţin centrificată, apoi mai departe, pe Cleveland, unde, în faţa casei mele şi a soţilor Zumbro, se desfăşoară căutarea unor urme de istorie şi continuitate. Deşi în dimineaţa asta nu sapă nimeni. O bandă galbenă cu „locul crimei” a fost întinsă între doi duzi şi excavator şi delimitează groapa cu pământ galben unde au fost descoperite urmele. Mă uit înăuntru de pe geamul maşinii, nefiind dispus, nu ştiu de ce, să mă dau jos, dar dornic să văd ceva convingător, orice – propriul meu cămin fiind imediat pe dreapta. Dar în groapa neacoperită stă doar o pisică, motanul mare şi negru al McPhersonilor, Gordy, care-şi acoperă pe îndelete treburile ruşinoase. Timpul, viitor sau trecut, nu mai pare brusc esenţial pe strada mea şi mă îndepărtez agale fără să fi găsit nimic, dar deloc nemulţumit.

Străbat şerpuitoarea Taft Lane şi ajung pe terenul Şcolii Corale, unde-i linişte şi pustiu, clădirile late din cărămidă fiind bine încuiate pentru vară şi total lipsite de ecou – doar terenurile de tenis sunt folosite de cetăţenii care n-au avut chef de o paradă.

Apoi întorc încet pe lângă liceu, unde orchestra Hornet de şaizeci de persoane se învârteşte pe terenul de sport, cu tunicile roşii, înăbuşitoare, atârnând pe umerii asudaţi, cu tromboanele şi trompetele în mână, în timp ce instrumentele mai voluminoase – tobele, tuba, cimbalele, un gong chinezesc montat pe un suport şi un pian portabil – sunt deja legate pe autobuzul şcolar care-i aşteaptă, pregătit pentru scurtul drum până la Shop Rite.

Merg înainte pe Pleasant Valley Road pe lângă gardul din capătul de vest al cimitirului, unde pe mai multe

morminte se înfoiază mici steaguri americane şi unde primul meu născut, Ralph Bascombe, zace lângă trei dintre „primii semnatari”, dar unde nu mă voi odihni şi eu pentru că în dimineaţa asta chiar, fiind într-o stare de tranziţie şi evoluţie şi dornic să dispun de chestiunile finale, m-am hotărât (în pat cu adasul) la un loc de veci cât se poate de departe de aici, ca să nu fie totuşi ridicol. Cut Off, Louisiana e prima mea alegere; Esperance, New York, era prea aproape. Undeva, totuşi, unde să am parte de-o privelişte tihnită, trafic nu prea zgomotos, un minimum de istorie lumească şi unde oricine vine în vizită să vină doar pentru că vrea (nu poate fi pe drumul spre Six Flags sau spre gheţar) şi, odată ajuns, să-şi dea seama că am ales perfect zona. Altfel, ideea de a fi îngropat „acasă”, în spatele bătrânei mele case şi pentru totdeauna alături de fiul meu de-a pururi tânăr şi pierdut, m-ar paraliza total şi definitiv şi m-ar putea împiedica să întind la maximum de anii care mi-au rămas. Gândul ăsta m-ar însoţi întotdeauna în timp ce mi-aş vedea de rondurile mele imobiliare obişnuite: „Cândva, cândva, cândva voi ajunge aici…” Ar fi mai rău decât un post definitiv la Princeton.

Cel mai puternic sentiment pe care-l încerc acum când trec pe lângă străzile, bulevardele, aleile, drumurile şi pe lângă locurile astea din motivele mele obişnuite – să fotografiez o casă scoasă la vânzare, să încropesc o comparaţie pentru o analiză de piaţă, să însoţesc un evaluator aflat la datorie – este că devine al dracului de greu să ţinem de viaţa pe care ne-am promis-o în anii şaizeci. Vrem să ne *simţim* comunitatea ca pe o entitate fixă, continuă, aşa cum spunea în, ca şi cum ar fi ancorată în stânca permanenţei; dar ştim că nu-i aşa, că de fapt sub stratul de la suprafaţă (sau măcinând întreaga suprafaţă) se ascunde exact contrariul. Şi noi, şi ea suntem ancoraţi exclusiv în contingenţă ca o sticlă pe un val, căutând o vâltoare liniştită. Simplul efort de a rezista te poate trage la fund.

Partea bună, la modul în care veştile bune pot să pară proaste când eşti agent imobiliar, făcându-te uneori

să pari optimist până la prostie, este că te şi obligă să te confrunţi cu contingenţa şi chiar s-o vinzi drept sursă de putere şi mamă a adevăratei autonomii, insistând să nu renunţi la convingerea că oamenii trebuie să aibă unde locui şi vor avea. Din punctul ăsta de vedere, imobiliarele sunt „adevărata profesie americană care se confruntă direct cu experienţa spaţială fundamentală a vieţii: mai mulţi oameni, mai puţin spaţiu, mai puţine opţiuni”. (Fireşte, asta e dintr-o carte pe care am citit-o.)

Două, am zis bine, *două* camionete de transport de mobilă sunt parcate la vedere, una lângă alta, în faţa a doua case de pe Loud Road în dimineaţa asta târzie de sărbătoare, chiar după colţ faţă de fosta mea casă de soţ-fericit-în-căsnicie de pe Hoving. Una din ele, o matahală verde cu alb marca Bekins, stă cu toate uşile deschise; cealaltă, mai elegantă şi în nuanţe de albastru şi alb, marca Atlas, descarcă în spate. (Din păcate, niciuna nu e verde cu galben şi nu e de la Mayflower.) Pe panourile din faţa ambelor case sunt lipite autocolante identice cu TOCMAI AŢI RATAT-O! peste inscripţia DE VÂNZARE. Niciuna nu s-a vândut prin noi, dar nici prin Bohemia sau Buy and Large sau altă prăvălie din New Kgypi, ci prin respectabila firmă locală Century 21 şi printr-o nouă reprezentanţă Coldwell Banker abia deschisă toamna trecută.

E clar că e o zi potrivită pentru un nou început, fie că vii sau că pleci. Noii mei chiriaşi trebuie să simtă spiritul ăsta în aer. Toate peluzele din cartier sunt tunse, netezite şi întinse, multe faţade au fost proaspăt zugrăvite, dichisite şi reparate din primăvară până acum, fundaţiile au fost consolidate, copacii şi plantele sunt verzi şi în plină formă. Preţurile s-au domolit un pic peste tot. Într-adevăr, dacă aş suporta să le mai văd mutrele şi dacă nu m-ar deranja riscul de a da nas în nas cu Larry McLeod, aş merge până pe Clio Street să văd cum au progresat lucrurile de la ora zece şi până acum şi să le mai urez încă o dată Markhamilor toate cele bune.

În loc de asta însă, întorc ca pe vremuri pe

înmiresmata şi ferita Hoving Road, o întoarcere pe care practic n-o mai fac niciodată în ultima vreme, deşi ar trebui, din moment ce amintirile mele au devenit până la urmă bune toate sau măcar tolerabile, instructive, şi n-am de ce să mă tem. Aici, aparenţele au rămas mai degrabă neschimbate în ultimul deceniu, pentru că în esenţă e o stradă bogată cu garduri vii şi peluze adânci, umbroase, cu chioşcuri în spate, piscine şi terenuri de tenis foarte bine ascunse vederii, acoperişuri din plăci de ardezie, verande din piatră, grădini de sezon care nu ştiu cum se face că sunt mereu în floare – de fapt proprietăţi de ţară reduse la dimensiuni de oraş, dar păstrând spiritul abundenţei. Mai sus, la numărul 4, judecătorul-şef de la Curtea Supremă din New Jersey a murit, deşi văduva lui a rămas să ducă o viaţă activă. Soţii Deffeye, bătrânii noştri vecini de când ne-am mutat aici, şi-au amestecat de mult cenuşa (deşi fiecare pe alte meleaguri). Fiica unui celebru poet sovietic disident, care a venit înainte să plec eu, căutând doar intimitate şi un mediu plăcut şi paşnic, dar care în loc de asta a fost primită cu rezervă, condescendenţă şi răceală, a plecat între timp acasă, unde se zvoneşte c-ar fi internată la nebuni. La fel stau lucrurile şi cu un star rock care a cumpărat la numărul 2, a venit o dată în vizită, n-a fost bine primit, n-a rămas peste noapte, apoi s-a întors definitiv la L.A. Ambele au fost tranzacţiile noastre.

Institutul a făcut tot posibilul să întreţină o atmosferă vie, de spaţiu locuit în fosta mea casă, devenită între timp Centrul Ecumenic Chaïm Yankowicz, şi în faţă, printre bătrânii şi prietenoşii mei fagi, stejari roşii, arţari japonezi şi pachysandra. Şi totuşi, când opresc maşina vizavi pentru o inspecţie cu care de mult eram dator, nu pot să nu-i remarc tuşele mai evident instituţionale – paiantele originale au fost înlocuite şi vopsite într-o nuanţă mai lucioasă de mahon, au fost puse geamuri termopan noi şi lămpi exterioare, joase, pe gazonul mai curat, mai bine îngrijit; aleea pentru maşini a fost recuperată, nivelată şi i s-a dat o formă semicirculară; a apărut o scară metalică de incendiu în colţul de est, unde era garajul, care acum nu

mai e. Am auzit de la colegii mei de birou că spaţiul a fost reîmpărţit „mai simplu”, că există un sistem de alarmă şi stingere a incendiilor şi plăcuţe roşii, luminoase cu IEŞIRE deasupra fiecărei uşi exterioare – toate menite să asigure confortul şi siguranţa prelaţilor străini care, sunt convins, vin aici fără ambiţii mai serioase decât cele de a se bucura de un pic de relaxare suburbană, de o pălăvrăgeală informată şi de a se uita la programele prin cablu.

După ce am vândut eu, un grup de foşti vecini a asediat o vreme comisia de planificare cu plângeri şi petiţii vizând traficul mai aglomerat, clasificarea terenurilor, „invazia străinilor” şi scăderea preţurilor în zonă dacă Institutul avea să-şi pună planurile în aplicare. A fost obţinută chiar o interdicţie temporară şi două „familii vechi” care locuiau acolo de patruzeci de ani se mutaseră (ambele în Palm Beach, după ce au vândut Institutului la preţuri imposibile). Până la urmă, furia s-a stins de la sine. Institutul a acceptat să-şi scoată firma abia vizibilă din capul aleii şi să investească bani mulţi în peisagistică (doi copaci ginkgo maturi au fost aduşi cu camionul şi instalaţi pe proprietate; bătrânul meu tulipier a fost sacrificat). Pentru a încheia definitiv discuţia, Comisia de Supervizare a cumpărat casa avocatului care ceruse interdicţia. După care toată lumea s-a înveselit, în afară de câţiva tipi cu aere de întemeietori care-mi poartă pică şi tună şi fulgeră pe la petreceri cum că ei şi-au dat seama încă din anii ’70 că nu-mi permit să stau acolo şi că nu mă integrez şi mai bine m-aş întoarce de unde am venit – deşi habar n-au unde anume e asta.

Şi totuşi, şi totuşi, nu cumva mă cuprinde, aşa cum stau aici, un soi de melancolie? Acelaşi parfum al pierderii pe care l-am adulmecat acum trei nopţi la Sally şi pentru care era cât pe ce să vărs o lacrimă pe motiv că într-o perioadă anterioară a vieţii mele mă aflasem la un moment dat *aproape* de locul ăla şi mă întorsesem în cartier, simţindu-mă dezaprobat de acel loc? Atunci n-ar trebui să-l simt chiar şi mai intens *aici,* pentru că aici am stat mai mult, pentru că aici am iubit, mi-am îngropat un fiu în

apropiere, aici am pierdut o viaţă bună şi cu promisiunea permanentizării şi am continuat să trăiesc singur până când n-am mai suportat nici măcar o clipă şi acum văd că s-a transformat în Centrul Chaïm Yankowicz, căruia nu-i pasă de mine nici cât negru sub unghie? Într-adevăr, merită să întreb din nou: există vreun motiv să credem că un loc – oricare ar fi acesta – adăposteşte *vreodată,* în tencuiala şi printre grinzile sale, în copaci şi răsaduri, în presupusa sa esenţă, vreo nălucă a spiritului nostru ca dovadă a semnificaţiei sale şi a noastre?

Nu! Nici măcar unul! Doar oamenii fac asta şi numai în condiţii speciale, ceea ce este una dintre lecţiile Perioadei Existenţei de care merită să iei scama. Trebuie doar să avem destulă minte încât să nu mai cerem locurilor ceea ce nu pot oferi şi să începem să inventăm alte soluţii – aşa cum a făcut Joe Markham, măcar temporar, şi aşa cum s-ar putea să facă fiul meu, Paul – ca gest al independenţei noastre pretinse, dar nu şi asigurate de Dumnezeu.

Adevărul este – şi s-ar putea ca asta să fie vocea credinţei mele în devenire – că vechea mea casă de pe Hoving Road seamănă acum mai mult cu o firmă de pompe funebre decât cu casa mea sau cu o casă în care să-mi fi trăit vreo parte din trecut. Şi senzaţia asta ciudată pe care o am este de trecere (nu în sensul negativ) la înţelegerea faptului că fantomele atribuite locurilor unde ai stat la un moment dat nu fac decât să încurce lucrurile cu lipsa lor incurabilă de substanţă coroborantă. Cred sincer că, dacă aş mai sta încă cinci minute aici, în maşină, uitându-mă lung la fosta mea casă ca un vizitator la văpaia unui oracol, mi-aş da seama că ceea ce părea a fi melancolie era doar un preludiu la un hohot de râs şi îngheţa inutil o bucăţică mică şi suavă din inima mea pe care aş prefera să n-o pierd.

— Acuma ziceţi voi, aţi cumpăra o casă la mâna a doua de la tipu’ ăsta? aud o voce mucalită şi mă răsucesc ca un iepure speriat spre faţa latră, rânjită a lui Carter Knott de lângă geamul meu. Carter stă cu capul înclinat, cu picioarele depărtate şi cu braţele încrucişate ca un

judecător bătrân. Poartă un slip violet ud, sandale de carton şi o jachetă sport scurtă, dintr-un pluş violet care-i lasă la vedere burta uşor ţuguiată, ceea ce înseamnă că tocmai a ieşit din piscina lui de la numărul 22 şi s-a furişat până aici numai ca să mă bage pe mine-n sperieţi.

Sincer, aş fi murit de ruşine dacă altcineva m-ar fi surprins pe-aici vorbind singur ca un apucat. Dar Carter poate fi considerat cel mai bun prieten al meu din oraş, ceea ce înseamnă că noi doi „ne ştim de mult" (din anul meu singuratic şi sumbru petrecut la Clubul Divorţaţilor în '83), că mai şi dăm nas în nas în mod regulat în holul clubului United Jersey şi discutăm „biznis", şi că suntem dispuşi să stăm aproape pe orice vreme în faţă la Cox's News, turuind cu convingere despre şansele echipei Giants sau Eagles, Mets sau Phils, schimburi de cuvinte care nu durează mai mult de nouăzeci de secunde, după care e posibil să nu ne mai vedem şase luni, timp în care intrăm într-un nou sezon sportiv şi apar noi probleme. Carter, sunt absolut sigur, n-ar putea să-mi spună unde m-am născut sau când sau unde lucra taică-meu sau unde am făcut facultatea (probabil că ar spune Auburn, pe ghicite), deşi cu ştiu că el a făcut Penn şi a studiat, oricât ar părea de ciudat, limbi clasice. O cunoscuse pe Ann când ca locuia încă în Haddam, dar s-ar putea să nu ştie că am avut un fiu care a murit sau de ce m-am mutat din fosta mea casă de peste drum sau ce fac în timpul liber. Avem o regulă nescrisă să nu ne invităm niciodată reciproc la cină sau să ne întâlnim să bem ceva sau să mâncăm de prânz, pentru că niciunul din noi n-ar fi câtuşi de puţin interesat de ce-nvârte celălalt, ne-am plictisi şi indispune amândoi şi până la urmă s-ar alege praful de relaţia noastră. Şi totuşi, la modul bine-cunoscut comunităţilor de suburbie, îmi este *companero.*

După ce Gaşca Divorţaţilor s-a destrămat (eu am plecat în Franţa, unul dintre membri s-a sinucis, alţii s-au îndepărtat pur şi simplu), Carter şi-a organizat o revenire reuşită post-divorţ şi a început să ducă o viaţă independentă de burlac într-o casă mare, construită la

comandă, cu tavane arcuite, şemineuri din piatră decorativă, ferestre cu vitralii şi bideuri, undeva într-un soi de nou complex pentru bogătaşi de lângă Pennington. Undeva prin 1985, Garden State Savings (al cărei preşedinte era) a hotărât să întoarcă foaia şi să intre în proiecte mai riscante, ceea ce lui Carter i s-a părut neînţelept. Aşa că ceilalţi acţionari i-au cumpărat partea pe bani grei, după care el s-a întors fericit acasă la Pennington, s-a apucat să meşterească la nişte planuri de a transforma tehnologia gardurilor invizibile pentru animale în aplicaţii sofisticate pentru protecţia locuinţelor. Şi în clipa următoare s-a pomenit în fruntea altei firme care avea cincisprezece angajaţi, patru milioane de dolari noi în bancă, a funcţionat doi ani şi jumătate şi a fost cumpărată cu totul de o firmă olandeză interesată doar de o singură variantă minusculă de microcip pentru care Carter fusese destul de abil încât să ceară patentul. Încă o dată, Carter a fost mai mult decât fericit să se retragă cu banii, după care a mai scos opt milioane şi a cumpărat o monstruozitate bizară, albă toată, ultramodernă, în stil neogotic în cartier, la numărul 22, s-a însurat cu fosta soţie a unuia dintre noii directori progresişti de la firma de creditare şi, practic, s-a retras din activitate ca să se îngrijească de portofoliul lui. (N-are rost să mai spun că povestea lui nu-i singura din Haddam cu aceleaşi momente esenţiale ale subiectului.)

— Mă gândeam eu c-o freci pe-aici în geaca ta roşie şi-ţi jeleşti fosta casă, spune Carter, acoperindu-şi buza de jos ca să pară scandalizat.

E scund, bronzat şi suplu, cu un păr scurt şi negru care se aşază ţepos de-o parte şi de alta a unei fâşii late şi drepte de chelie. E tipic pentru ceea ce se numea la un moment dat „Stilul Boston”, deşi Carter se trage de fapt din micuţul Gouldtown, aflat în inima regiunii agricole din New Jersey şi, deşi nu pare, e cinstit şi nepretenţios ca un patron de prăvălie cu furaje.

— Tocmai studiam o analiză de piaţă, Carter, mint, şi mă pregăteam să admir parada. Aşa că mă bucur că m-ai speriat de m-am căcat pe mine. E evident că n-am o hârtie

cu un astfel de studiu pe scaun, ci doar corespondenţa Harrişilor şi câteva resturi din excursia cu Paul, majoritatea în spate: prespapierul în formă de minge de baschet şi cerceii luaţi cadou, exemplarul mototolit din *Self-Reliance,* walkmanul lui, Olympus-ul meu, exemplarul lui din *The New Yorker,* tricoul lui împuţit cu *Celibatarii sunt fericiţi* şi sacul Paramount care conţine un exemplar din Declaraţia de Independenţă şi câteva broşuri de la Muzeul Baseballului. (Dar Carter e prea departe ca să vadă, şi oricum nu i-ar păsa.)

— Frank, pun pariu că nu ştiai că John Adams şi Thomas Jefferson au murit fix în aceeaşi zi. Carter îşi trage zâmbetul lui obişnuit, cu gura închisă, şi-şi depărtează şi mai mult picioarele, ca şi cum ar urma o poantă deocheată.

— Nu ştiam, răspund, deşi bineînţeles că ştiam, din moment ce scria în lecturile mele pentru recent încheiata excursie şi mi se pare acum ridicol. Mă gândesc că şi Carter pare ridicol în costumaţia lui violet, aşa cum stă chiar *pe* Hoving Road şi-mi examinează cunoştinţele de istorie. Dar hai că-ncerc să ghicesc, continui eu. Ce zici de 4 iulie 1826, la cincizeci de ani fix după semnarea Declaraţiei, şi nu cumva ultimele cuvinte ale lui Jefferson au fost „E 4 Iulie”?

— Bine, bine. Nu ştiam că eşti profesor de istorie. Şi Adams a zis „Jefferson trăieşte încă”. Carter zâmbeşte autoironie. Se dă în vânt după genul ăsta de vorbărie artificială şi ne amuza pe toţi copios la Clubul Divorţaţilor.

— Mi-au zis copiii mei. Îşi dezvăluie dinţii lui mari şi drepţi, ceea ce-mi aminteşte cât îmi e de simpatic şi de nopţile petrecute alături de compatrioţii noştri îndureraţi, aplecaţi la ore târzii asupra meselor de la August Inn sau de la Press Box Bar sau la pescuit în largul oceanului după miezul nopţii, când viaţa era făcută praf şi deci mult mai simplă decât acum, şi am învăţat împreună s-o îndrăgim.

— Şi mie, mint (din nou).

— Drăcuşorii tăi sunt bine amândoi acolo în New London sau cum i-o zice?

— Deep River.

Carter e mai bine informat decât aş fi crezut, dar o relatare a evenimentelor de ieri i-ar umbri ziua însorită. (Mă întreb totuşi de unde ştie.)

Mă uit în sus pe Hoving Road exact când apare o limuzină Mercedes neagră, care întoarce fix pe aleea semicirculară a fostei mele case şi trece maiestuos mai departe spre uşa de la intrare, unde am stat de şase mii de ori contemplând luna şi norii de ploaie pe un cer hibernal şi mi-am lăsat spiritul să se înalţe (uneori cu dificultate, alteori nu) spre ceruri. Un junghi neaşteptat mă străbate la această simplă imagine mintală şi mi se face brusc teamă că s-ar putea să cedez în faţa a ceea ce ziceam că nu voi ceda niciodată din cauza unui simplu domiciliu – tristeţe, dezrădăcinare, sentimentul lipsei de confirmare. (Deşi pot să le combat, folosindu-mă de prezenţa lui Carter.)

— Frank, te mai vezi cu draga de Ann? întreabă Carter serios, ca să mă menajeze, vârându-şi cruciş mâinile în mânecile jachetei lui sport şi scărpinându-şi zdravăn braţele. Pulpele lui Carter sunt lipsite de păr ca nişte napi şi deasupra genunchiului are o crestătură netedă şi rozalie pe care bineînţeles că am mai văzut-o, în locul de unde la un moment dat îi fusese smulsă o mare halcă de ţesut şi muşchi. În pofida aerului său de bancher bostonian şi a jachetei sport trăsnite, Carter a luptat la un moment dat în trupele speciale în Vietnam şi e de fapt un brav erou de război, cu atât mai admirabil în ochii mei pentru că nu face caz de asta.

— Nu prea, Carter, îi răspund la întrebarea despre Ann şi-i semnalizez din ochi rezerva mea. Soarele e chiar în spatele capului lui.

— Ştii, mi s-a părut c-o văd toamna trecută la meciul Yale-Penn. Era cu un grup mare de oameni. De când sunteţi voi doi kaput?

— De aproape şapte ani.

— Ei, păi ţi-ai făcut porţia biblică. Carter dă din cap, continuând să-şi scarpine braţul ca un cimpanzeu.

— Prinzi ceva peşte, Carter? întreb. Carter e cel care a a garantat pentru mine la Red Man Club, dar acum el

personal nu se mai duce, pentru că are copiii în California, cu mama lor, şi de regulă se vede cu ei la Big Sky sau Paris. Din câte ştiu, sunt singurul membru care navighează în mod regulat pe apele netulburate de la Red Man şi mă aştept ca în curând s-o fac şi mai des cu fiul meu, dacă norocul ţine cu mine.

Carter clatină din cap.

— Nu mai merg deloc, Frank, spune el cu regret. E revoltător. Ar trebui să mai merg.

— Păi să-mi dai un telefon. Mă pregătesc să plec şi deja mă gândesc la Sally, care ajunge la şase. Cele nouăzeci de secunde ale mele cu Carter au trecut.

Un şofer scund, în uniformă şi cu şapcă neagră a sărit din Mercedesul oprit în faţa fostei mele uşi de la intrare şi a început să scoată nişte valize voluminoase din portbagaj. Apoi, de pe bancheta din spate iese un bărbat african incredibil de înalt şi de subţire, îmbrăcat într-un dashiki verde-junglă, cu tichie asortată. E înalt şi are un cap lung, arată strălucitor ca un prinţ, un potenţial Milt Prăjina dacă se întinde cât e de lung. Se uită în jur la cartierul liniştit, îngrădit de garduri vii, ne vede pe mine şi pe Carter măsurându-l din priviri şi flutură spre noi o mână cu o palmă trandafirie imensă, cu mişcări lente, balansând-o dintr-o parte în alta ca într-o binecuvântare exersată. Imediat, Carter şi cu mine – eu în maşină, el afară – ridicăm şi noi mâinile şi-i răspundem la gest, zâmbim şi dăm din cap ca şi cum ne-am dori să-i vorbim limba ca să afle ce frumos gândim despre el, dar din păcate n-o vorbim, după care şoferul limuzinei îl conduce pe uriaş direct la mine în casă.

Carter nu spune nimic, se dă înapoi şi priveşte în ambele direcţii pe strada şerpuitoare. El n-a făcut parte din junta cu interdicţia, ci a venit mult mai târziu şi consideră, sunt convins, că Centrul Ecumenic e un bun vecin, ceea ce am bănuit întotdeauna că se va întâmpla. Nu-i adevărat că te poţi obişnui cu orice, dar te poţi obişnui cu mult mai multe decât crezi şi chiar să ajungă să-ţi placă.

Carter, am eu senzaţia, îşi trece acum în revistă gândurile, glumele, titlurile, scorurile sportive ale zilei, încercând să-şi dea seama dacă are ce să spună în aşa fel încât să mă intereseze, să nu dureze mai mult de treizeci de secunde, dar să-i şi ofere o replică finală ca să se poată întoarce iarăşi la bălăceală în piscina lui. Fireşte, fac şi eu acelaşi lucru. Cu excepţia momentelor tragice, între noi şi majoritatea celor pe care-i cunoaştem există puţine lucruri care chiar trebuie spuse.

— Deci ceva nou apropo de micuţa voastră agentă omorâtă? Carter pune întrebarea pe un ton formal, optând pentru o tragedie reală şi înfigându-şi picioarele încălţate în hârtie chiar şi mai departe unul de altul pe asfaltul neted şi luându-şi o expresie de intoleranţă încăpăţânată, neînduplecată, de apărător al legii în faţa oricărui afront nedorit vizavi de libertăţile individuale.

— Noi oferim o recompensă, dar din câte ştiu eu, nimic nou, răspund pe un ton la fel de neînduplecat, gândindu-mă iar la faţa luminoasă a lui Clair şi la drăgălăşenia ei ageră, sigură de sine, care m-a ţinut din scurt şi totuşi m-a dus la extaz, chiar dacă pentru scurt timp. Parc-ar f-i lovit-o trăsnetul, spun şi-mi dau seama că descriu doar dispariţia ci din viaţa mea şi nu de pe faţa pământului.

Carter clatină din cap şi-şi strânge buzele într-o pungă de aer comprimat, care-i deformează trăsăturile până când o dezumflă scoţând un /

— Tipii ăştia ar trebui spânzuraţi de sculă şi lăsaţi aşa să atârne.

— Aşa cred şi eu, spun. Şi chiar cred asta.

Pentru că după asta nu mai rămâne într-adevăr nimic de spus, Carter m-ar putea întreba ce părere am despre alegeri şi despre posibila lor influenţă asupra domeniului imobiliar şi s-o vireze astfel spre politică. El se consideră un „republican de tip Goldwater, preocupat de securitatea naţională” şi-i place să arunce spre mine câte o săgeată compromiţătoare glumeaţă, condescendentă. (E singura lui trăsătură antipatică, care mi se pare tipică pentru îmbogăţiţii peste noapte. În studenţie fusese democrat,

firește.) Dar politica e un subiect nepotrivit pentru Ziua Independenţei.

— Te-am auzit săptămâna trecută la radio citind *Caravans,* spune Carter, dând din cap. Chiar mi-a plăcut mult. Voiam să-ţi spun. Dar o altă idee pune brusc stăpânire pe gândurile lui. Bine, fii atent aici, continuă el, cu privirea dintr-odată atentă. Tu eşti băiatul nostru care se pricepe la cuvinte. Aş fi zis că în ultima vreme au fost multe chestii care să te facă să te reapuci de scris povestiri. Termină de vorbit şi lasă capul în jos, îşi strânge tare şnurul violet în jurul burţii şi îşi examinează picioarele mici în acoperământul lor de hârtie de parcă s-ar fi schimbat ceva la ele.

— Cum ţi-a venit ideea asta, Carter? Ţi se pare un moment dramatic în care să-ţi duci zilele? Eu sunt destul de mulţumit, dar mie nu mi se pare. Dacă tu aşa gândeşti, pentru mine e încurajator. Limuzina întoarce acum ca să plece, cu ţevile ei masive huruind pe suprafaţa aleii. Sincer, mă flatează că e la curent cu existenţa mea scriitoricească din trecut.

Scormonind pe jumătate conştient între scaunul meu şi cel al pasagerului, degetele mele dau de fundiţa pe care mi-a dat-o Clarissa. Alături de aprecierea personală a lui Carter a scurtei şi de mult încheiatei mele vieţi de scriitor, faptul că am găsit-o mă remontează simţitor, căci buna dispoziţie îmi pălise din cauza gândurilor la Clair.

— Pur şi simplu am senzaţia că în ultima vreme sunt mai multe lucruri de clarificat. Carter îşi fixează în continuare degetele de la picioare, în studenţia noastră, ideile dominau lumea – chiar dacă majoritatea erau cretine. Acum nu-mi vine în minte nici măcar o singură idee nouă importantă, ţie-ţi vine? Se uită în sus, apoi în jos la fundiţa roşie a

Clarissei, pe care o ţin în palmă, şi strâmbă din nas de parcă i-aş propune o ghicitoare. Din câte-mi dau seama, Carter a stat prea mult pe tuşă numărându-şi banii, aşa că lumea i se pare necomplicată şi în acelaşi timp pur şi simplu aberantă. Mă tem că ar putea fi la un pas de a

scoate pe gură cine ştie ce maximă căcăcioasă de dreapta despre libertate, care să condamne impozitul pe venit şi intervenţionismul statului într-o economie de piaţă – „idei" care să-i satisfacă nevoia de un pic de siguranţă şi sinceritate de-acum până la ora cocteilului. Desigur, nu-l interesează trecută mea carieră de scriitor.

Dar dacă m-ar întreba şi Carter – cum m-a întrebat cineva la un moment dat într-un avion spre Dallas pe vremea când eram cronicar sportiv – ce cred c-ar trebui să facă cu viaţa lui acum că a pus mâna pe un seif de bancă plin cu bănet, i-aş răspunde la fel: dedică-ţi viaţa binelui public; fă un tur cu VISTA sau cu Crucea Roşie sau oferă cu mâna ta îngrijiri esenţiale celor bătrâni şi bolnavi din Virginia de Vest sau Detroit (tipul din cursa de Dallas n-a fost interesat de sfatul ăsta şi a zis că se gândea mai degrabă „să călătorească"). Într-adevăr, probabil că lui Carter i-ar plăcea să fie pus în legătură cu în Ornstein, după ce-şi încheie în cariera de jucător de baseball închipuit. Nerăbdător să scape de domeniul simulatoarelor, în l-ar putea ispiti pe Carter cu noua metaforă cuprinzătoare a *continuităţii* şi ar putea ticlui amândoi un soi de pachet de psihologie motivaţională pe care să-l vândă la televizor şi din care să facă încă o avere.

Sau l-aş putea sfătui să facă exact ce am făcut eu şi să stea de vorbă cu echipa noastră de la L & S, pentru că încă n-am înlocuit-o pe Clair dar în curând vom fi nevoiţi s-o facem. Faptul că-i calcă pe urme ar putea să-i satisfacă nevoile nesatisfăcute, sub stindardul „ideii" că face ceva pentru ceilalţi. E cel puţin la fel de calificat cum eram eu şi cam în aceleaşi direcţii – doar că el e însurat. Sau poate că *el* ar trebui să se apuce de scris, să pună pe hârtie ceva poveşti personale cu care să umple vidul. Cât despre mine la capitolul ăsta – eu am trecut pe-acolo. Aerul e prea rarefiat. Mersi, dar nu, mersi.

Mă uit meditativ la trăsăturile mici şi delicate ale lui Carter, care par adăugate pe o hartă goală. Vreau să par total lipsit de idei, bune sau proaste, dar ştiu că sunt destule care zburdă nestingherite peste tot în jur. (Chiar şi

cea mai limpede idee mi-ar fi greşit interpretată şi s-ar transforma într-o polemică pe care nu ţin s-o port, împotmolindu-ne pe amândoi în politica impasului.)

— Probabil că cele mai importante idei încep în continuare de la acte fizice, Carter, spun eu (prietenul lui). Ai fost clasicist. Poate că trebuie să-ţi mişti fundu' şi să te pui serios pe treabă.

Carter mă fixează îndelung cu privirea fără să spună nimic, dar e evident că se gândeşte la asta. În sfârşit, spune:

— Ştii, *suntindk* rezervist activ. Dacă Bush o să reuşească să pună de-un mic conflict când vine, s-ar putea să fiu chemat pentru o cafteală zdravănă la vârsta a doua.

— E şi asta o idee, presupun. Funda roşie a fiicei mele e prinsă de degetul meu mic ca un memento, care-mi aduce aminte de abţibildul meu cu DAU LIMBI, pe care-mi pare rău că nu l-a văzut Carter. Dar e de-ajuns şi încep să bag încet maşina în marşarier. Stopurile limuzinei se aprind pe Veneţian Way, semnalizează stânga şi dispar din vedere.

— Cu chestia asta poţi să te omori.

— I-BOG, aşa se spunea în plutonul meu: „În a blaze of glory"[34]. Carter schiţează o mică grimasă şi îşi dă ochii peste cap. Nu e prost deloc. Vremea lui de războinic a apus de mult şi sunt convins că se bucură de asta. Eşti cât de cât mulţumit de actualele cazne ale vieţii, bătrâne Franco? Tot aici în oraş vrei să rămâi? De fapt, nu vrea să spună „cazne", ci ceva mai nevinovat, şi-mi zâmbeşte cu cea mai pură sinceritate de sfârşit de discuţie, construită pe temelia vieţii trăite.

— Mda, zic, cu o bunăvoinţă egală cu a lui în toate privinţele. Carter, tu ştii părerea mea că acasă e acolo unde-ţi plăteşti ipoteca.

— Cred că imobiliarele pot deveni un pic cam plictisitoare. Cam la fel de ridicole ca mai toate joburile.

— Până acuma nu. Până acum e bine. Ar trebui să încerci şi tu, dacă tot te-ai retras.

— Nu sunt chiar *aşa* de retras. Îmi face cu ochiul din

34 Pe un rug glorios.

motive care-mi scapă.

— Eu mă duc la paradă, amice Knott-ăfleţ. Să ai parte de o Zi a Independenţei plăcută.

Carter trage un mic salut milităresc precis şi absurd, în ţinuta lui colorată de plajă.

— Recepţionat. Drum bun şi s-auzim de bine, dom căpitan Bascombe. Să te întorci cu glorie şi biruinţă sau măcar cu poveşti despre glorie şi biruinţă. Jefferson trăieşte încă.

— O să mă străduiesc, spun, uşor jenat. O să mă străduiesc. Şi pornesc mai departe să-mi continui ziua, zâmbind.

Şi pur şi simplu asta-i tot. Toată tărăşenia, tot ceea ce *a contat* la un moment dat cel mai mult şi s-a sfârşit cu bine, urmat de un drum scurt până la o paradă.

Fireşte, multe au rămas nelămurite, multe au fost amânate pe mai târziu, multe ar trebui uitate. Cred şi acum că Paul Bascombe va veni să stea cu mine o parte din anii lui cei mai importanţi. Ar putea să mai treacă un an, dar tot mi-ar rămâne suficient timp pentru a participa la noul lui proces de autocunoaştere.

La fel de posibil e şi să mă recăsătoresc în curând, după ani în care am crezut că nu voi mai fi niciodată în stare, deci n-o să mă mai consider burlacul dubios, aşa cum recunosc că mi se mai întâmplă uneori, chiar şi acum. Perioada Stabilităţii, aşa o să numească asta, perioada aceea lungă şi întinsă în care visele mele vor avea mister ca ale tuturor; în care ceea ce fac sau spun, cu cine mănsor, cum cresc copiii mei, toate astea devin – asta dacă sunt remarcate, bineînţeles – ceea ce lumea ştie despre mine, chiar şi ceea ce cred eu despre mine înainte să fiu azvârlit trist în uitare de ceea ce e năvalnic şi neînduplecat.

Pe Constitution Street, văd acum din maşină participanţii la paradă trecând pe lângă capete de spectatori înghesuiţi, aud bubuielile tobelor lor mari şi cimbalele, văd fetele în fustiţe roşu cu alb ţopăind, cu bastoanele rotindu-se, şi o pancartă mare stacojie înălţată

sus, în faţa trompetelor scânteietoare ce au împrumutat din lumina festivă a soarelui. Nu-i o zi rea de trăit pe pământ.

Parchez în spatele biroului nostru, lângă Press Box Bar, încui maşina, apoi rămân în picioare în arşiţa amiezii sub un cer tot mai alb şi păşesc agale, mulţumit, spre mulţime. „Ba-bum, ba-bum, ba-bum, ba-bum! Trăiască bravii cuceritori, trăiască eroii victorioşi…” Cum avem un imn de bătălie cunoscut, toată lumea din faţa mea aplaudă.

Azi-noapte târziu când dormeam buştean şi greul evenimentelor de ieri fusese depăşit după un lung şir de încercări-şi-erori, urmate de revenirea unui firicel de speranţă (ceea ce e până la urmă omenesc), mi-a sunat telefonul. Şi când am spus „alo” din întuneric, a urmat pe fir ceea ce am crezut că era o linişte totală, dar încet-încet am auzit o răsuflare, apoi zgomotul receptorului atingând ceea ce trebuie să fi fost o faţă. Se auzise un oftat, apoi cineva făcuse „Ssst, ssst. Nţţ, nţţ”, apoi un „Hmmm” chiar şi mai grav şi mai nesigur.

Şi am spus brusc, pentru că simţeam că ştiu cine era acolo:

— Mă bucur că ai sunat. Mi-am lipit receptorul de ureche şi am deschis ochii în întuneric. Acum am ajuns, am spus. Nu-i deloc un moment nepotrivit. Asta-i o slujbă cu normă întreagă. Hai să te aud cum gândeşti. O să-nccrc să >nu şi cu o piesă l; t puzzle. Ar putea îi mai uşor decât crezi.

Oricine ar fi fost – şi sigur că nu ştiam de fapt cine e – a răsuflat iarăşi, de două, de trei ori. Apoi răsuflarea a devenit slabă şi scurtă. Am auzit încă un „Nţţ”. Apoi legătura s-a întrerupt şi nici n-am apucat să închid telefonul, că am recăzut într-un somn cât se poate de profund.

Şi intru în mulţime chiar când trec tobele – ultimul la apel, ca de obicei – *bum-bum-bum*-ul lor răsunându-mi în urechi şi peste tot în jur. Văd soarele deasupra străzii, trag în piept mirosul pătrunzător, cald al zilei. „La o parte, faceţi loc, faceţi loc, vă rog!” strigă cineva. Trompetele

răsună din nou. Bătăile inimii mi se accelerează. Simt apăsarea, zbaterea, şerpuirea şi legănarea celorlalţi.

Vreau să mulţumesc Lyndhurst Foundation şi Echoing Green Foundation pentru sprijinul generos pe care mi l-au acordat cât timp am scris această carte. Vreau de asemenea să-mi exprim recunoştinţa faţă de prietenii mei Angela şi Rea Herderman, Pam şi Carl Navarre, Amanda Urban şi, încă o dată, Gary Fisketjon.

R.F.

Roman tradus în peste douăzeci de limbi.

Ziua Independenţei **este al doilea roman din trilogia care l-a impus pe Frank Bascombe, eroul-fetiş al lui Richard Ford. Jurnalist şi scriitor ratat în** ***Cronicarul sportiv*** **(apărut în colecţia „Raftul Denisci" în 2008), aici agent imobiliar pentru cartierele de lux, acesta este, alături de Harry Angstrom, zis Rabbit, al lui John Updike, unul dintre personajele emblematice ale romanului american.**

„Pe Richard Ford îl interesează atât construirea unui tablou veridic al Americii contemporane, cât şi explorarea incandrelor existenţiale ale lui Frank Bascombe. Dar, nu în ultimul rând, autorul e preocupat de stăpânirea unui limbaj care să-l prindă în mrejele sale pe cititor".

Le Magazine Littéraire

„Un roman formidabil. Richard Ford îl aduce înapoi pe Frank Bascombe şi face din el un personaj mitic al literaturii americane".

Newsweek

„Ziua Independenţei **este o celebrare atât a vieţii cotidiene, plină de nuanţe şi detalii savuroase, cât şi a epifaniilor care însoţesc momentele aparent banale ale existenţei".**

ISBN 978-973-689-319-3